

VICTORIA UNIVERSITY

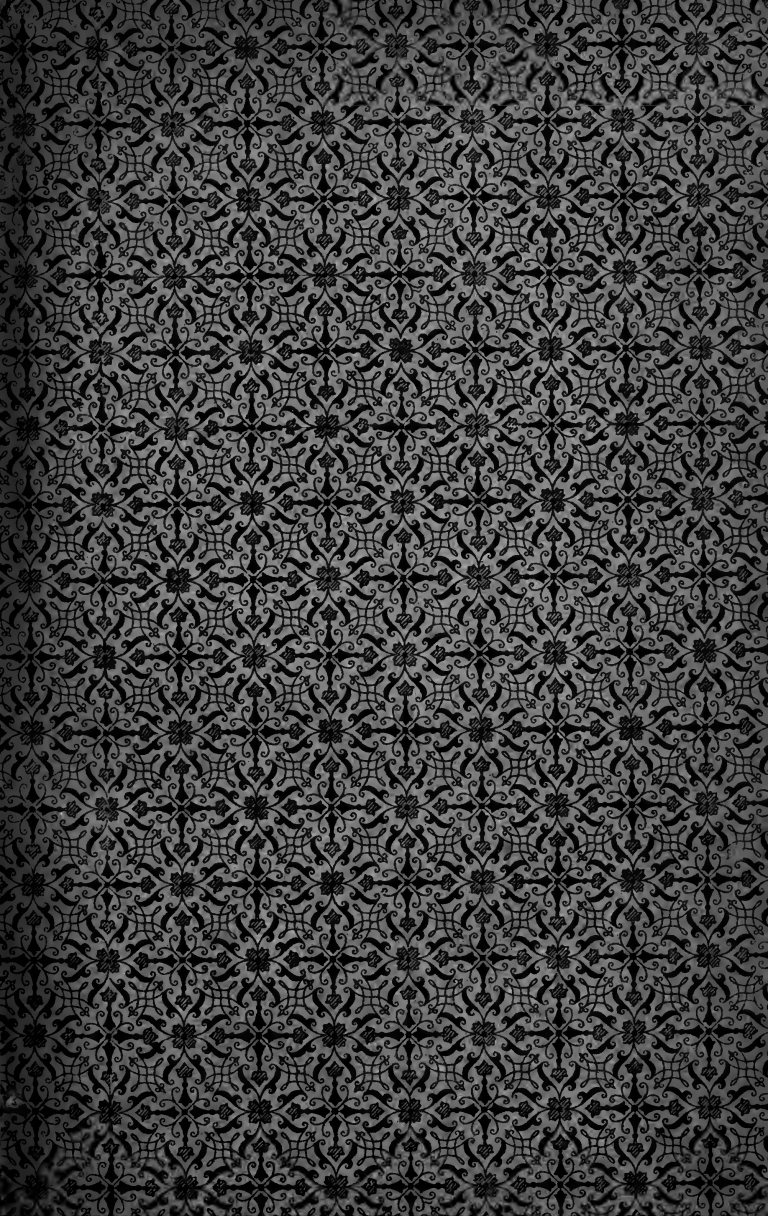
3 1761 06310662 9

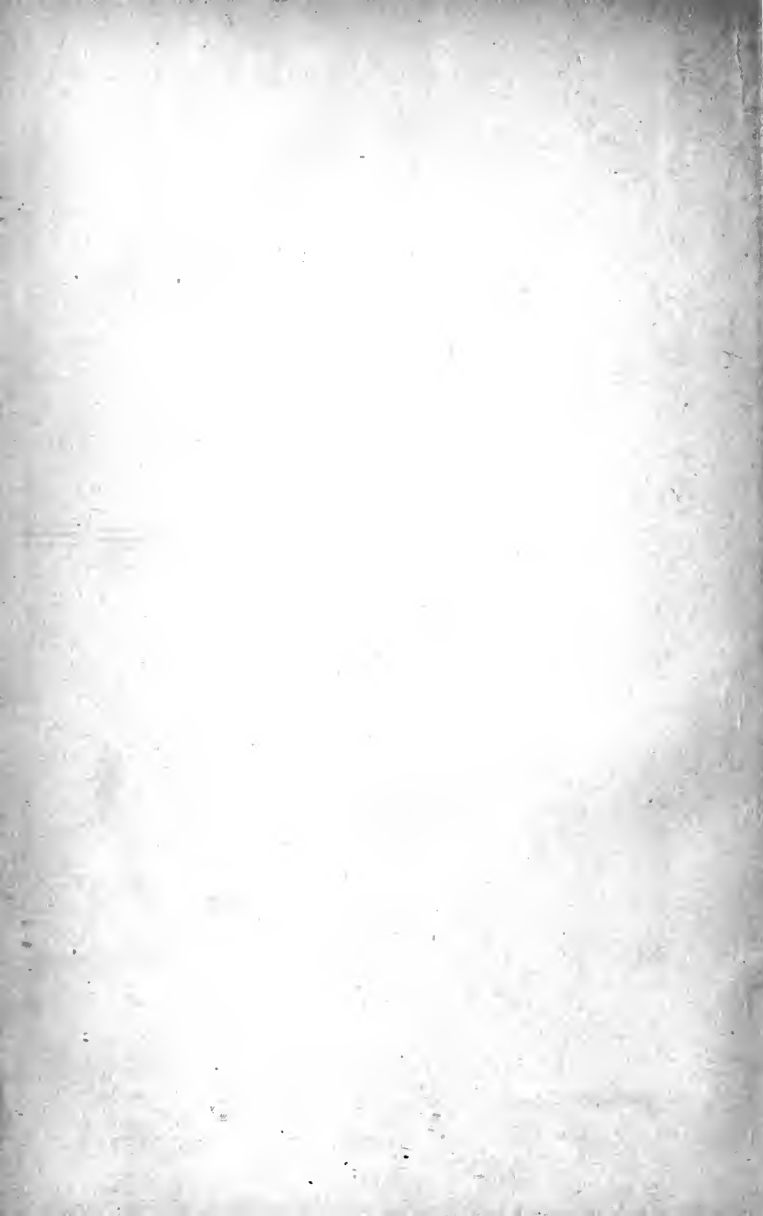
PA70
B144f

This book belongs to

THE LIBRARY
of
VICTORIA UNIVERSITY
Toronto 5, Canada

FRAGMENTA
POETARUM ROMANORUM

COLLEGIT ET EMENDAVIT

AEMILIUS BAEHRENS

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI
MDCCLXXXVI

PA70
B144f

LIPSIÆ: TYPIS B. G. TEUBNERI

445
871

EDITORIS PRAEFATIO.

Cum uiri quidam amici identidem admonerent ut Poetis Latinis Minoribus adderem uolumen, in quo quae Scaligeri Pithoei Burmanni Wernsdorfii collectionibus continerentur fragmenta poetarum latinorum commode conlecta meaque opera emendata extarent, eo equidem lubentius illis morem gerendum putauī, quo maiorem inde a multis annis his quoque Dauriae Camenae reliquiis pretiosissimis impenderam operam. quamquam ultra uiros illos progrediendum nec (ut hi fecerant) maiora quaedam fragmenta forte fortuna electa, sed certo cum consilio omnia quotquot extant in unum esse congreganda statim mihi apparuit. quam tamen rem quod exceptione non carere uolui, prudentes spero conprobabunt. praeter inscriptiones igitur (de quibus cf. PLM I praef. p. VI) scaenicae poeseos reliquias in Ottonis Ribbeckii libris notissimis obuias non minus secludendas putauī quam eas, quae ex saturis Menippeis aetatem tulerunt, quae praesertim in Petronii Buecheleriani editione minore facile unicuique pateant. et si quis utriusque generis indolem naturamque secum perpenderit, quod ita rem gesserim non inprobabit. qua oneris parte non parua iam liberam editionem sic institui, ut ubicumque quam maxime consulerem breuitati, quatenus salua id perspicuitate lectorumque commodo fieri licuit. itaque omisi adferre de singulis poetis testimonia,

quippe quae facile harum rerum studiosi petere possint ex Teuffelii HLR (quamquam nonnullis testimoniis exscribendis maiorem abhinc curam inpensum iri optare licet; usus sum autem editione tertia). nec in auctorum lemmatis adponendis quidquam antiquius habui quam ut abundantiam omnem reciderem. nec minus superflua vitare studui in adnotandis codicum scripturis; in quibus hic illic omisi quae nullius omnino essent pretii, id ante omnia effecturus ut quidnam in singulorum fontium archetypis antiquitus fuerit traditum appareat, sed negligens haud raro testes secundarios mediique aevi corruptelas manifestas. eodemque delectu usus sum in commemorandis doctorum coniecturis, ut remotis scilicet pravis falsisque adscriberem quaecumque mentione essent dignae; et lege dudum sancita ubique eorum qui primi publici iuris fecerunt nomina sola posui*). ad ipsos autem fontes quod attinet, usus sum, ut qui fragmenta conligunt eduntque et faciunt et facere sane debent, copiis ab optimo quoque editore congestis; gratoque animo Henrici Keilii Grammaticis Latinis, Martini Hertzii Prisciano Gellioque, Thilonis Seruio, multorum aliorum recensionebus utilissimis me debere apparatus criticum profiteor. et utinam in omnibus scriptoribus latinis, quorum est aliqua in his rebus utilitas, idem liceret praedicare! et in Nonio quidem Gerlachii et Quicheratii editionibus ita sum usus, ut codicis egregii Harleiani conlationem ab Onionsio editam et ea quae ex Guelferbytano et Leidensi priore alii protulerunt religiose in usum

---

*) a qua norma in Lucilio ita recessi, ut, ubicumque LMuellerus et Lachmannus eandem protulissent emendationem, huius ponerem nomen. nam Muellerum, qui ipse testatur [praef. p. XXVIII] se identidem inspexisse Lachmanni exemplar Lucilianum, tot Lachmanni emendationes tamquam suas protulisse miraremur stuperemusque, nisi illum aliena pro suis uenditare satis constaret.

uocarem; nam sufficere plane ad crisin Nonianam tres illos libros multo usu didici. in aliis quoque scriptoribus uellem adfuissent editiones pleniore codicum notitia innixae, ut in Persii scholiis (nec in Macrobio Eyssenhardtii opera quamquam laudabilis aut Ianii copias aut ampliores perquisitiones reddidit inutiles). denique quorundam auctorum editiones quas uocare consueuimus criticas adhuc cum magno horum studiorum incommodo desiderari, non ego primus dolui. in Donato Terentiano ex Parisino et Oxoniensi nonnulla suppeditauit CDziatzko (Leidensem Voss. L. Q. 24 ipse inspexi); in Lactantio copias humanissime deprompsit SBrandtius Heidelbergensis, qui et de codicum pretio nos edocuit; nec non in Suetonio et scholiis Statianis succurrerunt GBeckerus Bonnensis et PhKohlmannus Emdensis, in Augustino AGoldbacherus.

In re orthographica uariorum temporum rationem habui, sed ut in nonnullis rebus codices sequerer duces et ex. gr. in Lucilio modo aspiratas *ch th ph* ponerem modo simplices: aequabilitatem quandam in his rebus adpetere nolui, ne priscas ubique rependo formas nimius essem in mutando. Nonium autem quod nonnulli nuperrime censuerunt uetustam orthographiam sedulo seruasse, falsissimum omnino est; qua de re alibi, si offeretur occasio, plura.

Indicem omnium doctorum, qui singulorum poetarum laciniis congerendis inlustrandis emendandis ante me operam nauabant, accurate contextum hic subicere, eo magis superuacaneum censemus, quod facile quibus lubido est et ex apparatu nostro critico et ex aliis operibus haud paucis de ea re possunt edoceri. sed ne sua dote haec praefatio careret, placuit ex ingenti materia, quam pertractata haec fragmenta nobis suggesserunt, eligere disceptationem certae cuiusdam quaestionis, ex qua rationes nostras in priscae latinitatis monumentis tractandis initas licet cognoscere.

ANALECTA AD VERSUM SATURNIUM SPECTANTIA.

Sensim ac pedetemptim in litteris nostris certos progressus et incrementa fieri, cum in aliis quaestionibus licet obseruare, tum in difficillima illa, quae in explorando uersu Saturnio uersatur. nam postquam COMuellerus primus paululum lucis his tenebris affudit (in editione Festi p. 397), FRitschelius accuratioris indagationis fundamentum solidissimum iecit, lapidum titulos, quos ut tuto liceret arcessere ipse industria sua ac diligentia effecit, initium atque caput seuerae disquisitionis esse debere in omne aeuom sanciens (neque hoc fundamentum eripuit imprudens LMuelleri impugnatio). sed, quod ad naturam metri illius attinet, Ritschelius, quamuis ultra COMuellerum procedens (cf. opusc. IV p. 83), tamen multa reliquit accuratius subtiliusque exploranda. cuius censor FBuechelerus (in Fleckeiseni ann. 1863 p. 328 sqq.) haud pauca de caesura et thesium suppressione rectius nos edocuit. nec ASpengelius (Philologi uol. XXIII p. 81 sqq.) sine fructu in eadem materia studia posuit; et in una certe re ThKorschii disquisitio utilis fuit. iam post LHaueti librum diligentissimum 'de saturnio Latinorum uersu' (Parisiis 1880) qui hanc quaestionem sibi tractandam sumpsit LMuellerus ('der saturnische Vers' Lipsiae 1885) nil nisi misellam exhibuit compilationem, qua ex eis, quae etiam post uiros illos relicta erant dubia atque obscura, nihil est ad liquidum perductum*). iuuat autem iam ad ex-

---

*) non tam nude id quod uerum est pronuntiassem uerbis, nisi inuidiae liuorisque stimulis exagitatus pessime LMuellerus nuper etiam in nos pus atque uenenum suum efflasset conuiciis eis, quae ridemus contemnimusque quaeque in ipsum illum Burmannum rediuuium multo maiore cum iure quis regerat (cf. acta Berol. 'Philolog. Wochenschrift' inscripta a. 1885 p. 1066). ceterum quam malus sit metricus Muellerus, aliquando manifestum reddemus, cum a grauioribus otium

pedianda quae restant nec exigua sane nec pauca ita transire, ut in memoriam reuocem et aureum Ritschelii dictum (opusc. IV p. 160: 'daß man zuerst aus der Ueberlieferung Gesetz und Regel zu ermitteln, nach den ermittelten Normen aber dann die Ueberlieferung, wo sie getrübt erscheint, zu reinigen sucht') et illud, historici more modoque progredendum esse etiam philologo ac metrico.

Antiquissimum metri Saturnii monumentum omnes sciunt esse carmen fratrum Arualium, quod etsi formis interdum nouiciis descriptum (et sat constat in his rebus minus accuratos fuisse qui priscorum temporum leges formulasque repetebant) tamen in omnibus canam prae se fert uetustatem*). in quo multorum iam animum aduertit quod et initium et finis ex 'hemistichio' constat (u. 1 *e nós Lasés iuuáte* et u. 5 *e nós Marmár iuuáto*); sed id quod hinc necessario consequitur nemo adhuc conclusit. nam cum et hoc plane sit inauditum, preces sollemnes a uersibus dimidiatis coepisse et desiisse in eosdem, neque cogitare liceat auctore Spengelio de 'clausulis cantici' (quippe naturalis haec poesis, ut sic dixerim, longe distat ab artificiosa illa aevi posterioris), eo deducimur ut in hoc uersiculo ∪ ∟ ∪ ∟ ∪ ∟ ∪ primariam metri nostri speciem agnoscamus. qui uersiculus breuis ut bene se habet in simplici deorum inuocatione, ita non potuit non offendere languore quodam atque mollitie forte robustumque priscorum hominum genus, cum temporum cultusque progressu ex simplici inuocatione nascerentur longiores preces laudationesque, in quibus ille κατὰ στίχον repeteretur. itaque ut hexametrum statuunt ortum esse ex duorum metro-

---

nancti omnem poetarum Latinorum rem metricam peculiari tractabimus enchiridio.

*) de interpretatione et emendatione quae dicenda habeo alias promam.

rum breuiorum copulatione, sic uersum quem uulgo uocamus Saturnium procreatum existimo ex duplicata illa specie primaria. quae duplicatio ita usu uenit, ut ad efficiendum rhythmum continuum una thesis omitteretur siue in fine prioris uersiculi siue in initio alterius. et hinc duplex incisionis genus est uersui Saturnio:

⊖ ⊂ ⊖ ⊂ ⊖ ⊂ | ⊖ ⊂ ⊖ ⊂ ⊖ ⊂ ⊖

et porro

⊖ ⊂ ⊖ ⊂ ⊖ ⊂ ⊖ | ⊂ ⊖ ⊂ ⊖ ⊂ ⊖.

quarum incisionum duarum (nec enim aliud caesurae genus in Saturnio) prior praeualet primis temporibus, ut in carmine fr. Arualium u. 2—4:

*ne uérue, Mármar, síns | incúrrere inpesóris.
satúr fu, fére Márs: | límén salí, sta bérber.
semúnis álterní | e áduocá sic cónctos.*

et sic in inscriptione A. Atilii Calatini (cons. a. 258 et 254 a. Chr.):

*hunc únium plúrimaé | conséntiúnt géntes
populí primáriúm | fúisse uírum nótum.*)*

*) ita enim scripsi. legimus Cic. Cat. m. 17, 61 *quanta* (fuit auctoritas) *in A. Atilio Calatino! in quem illud elogium: 'hunc — uirum'. notum est totum carmen incisum in sepulcro. iure igitur grauis, cuius de laudibus omnium esset fama consentiens.* ita codd. PEL² (est itiotum L¹) et Vv (Hermes XX p. 338), *notum totum c. est I notum totum est c. BRS.* pessime autem in uulgata lectione omitti illud *totum*, iure monuit Fleckeisenus (misc. crit. 57); sed *notum* ipsum uix in hac quidem sententiae parte recte se habet; quota enim lectorum pars elogium illud cognouerat? male inde ab editione principe uerba elogii finiuerunt in illo *uirum* secundum Cic. de fin. II 35, 116, ubi sane ea ita finiuntur et finiri potuere. sed si mecum *notum* ipsi reddideris elogio, quomodo plurimae gentes sic iudicare potuerint manifestum fit (recte glossator in V *notum* explicat per *cognitum*; cf. et Tac. Agric. 5 *noscere prouinciam, nosci exercitui*); et iure iam pergit Cicero: *est totum c. i. i. s.*: tanta erat uiri auctoritas, ut publice ei poneretur hoc elogium. — de *uirum* cf. infra.

sed cito altera incisio magis increbruit, ut iam uariatur inter utramque in titulo Scipionis CIL I 32*), postquam cultior huius poeseos forma opera Liuii Andronici extitit; quae res tam tacito sensu rhythmici quam exemplo senarii iambici a Liuiio litteris latinis donati effecta est. quamquam numquam plane euauit prior caesura; ut habet adhuc titulus M. Caicilii (a. a. Chr. 130) u. 2 *hospés, gratúm (e)st, quom apúd | meas réstitisti seédes*; ita enim est incidendum, quoniam a *meas* noua incipit linea (nam cum recodatione pristinae copulationis in hoc titulo singuli uersus bipartito sunt scripti). facili autem degreditione hic adnotabo, falsissime se habere nuperrimum inuentum, quo in priore incisione aiunt non posse tertiam thesin ex longa syllaba constare aut dissolui; quod ut c. fr. Aru. u. 2 et 4 refutant, ita alia exempla non ita pauca. unde ex. gr. in uersu Naeuii a Varrone VII 34 tradito *at quae prius pariet lucustam lucam bouem* (ita enim Flor.) secure emendatio ita derigitur, ut illa *prius pariet* et *lucusta Lucam* (de forma *lucusta* cf. Schwabius in *Fleckeis. ann.* 1872 p. 415) adlitteratione iuncta non diuellantur, hoc est *atqué priús pariét | bouém luciústa Lúcam*. in quibus quam egregie extollatur paruitas locustae eo ipso, quod inter *bouem* et *Lucam* est posita, ultro apparet. — neque ex. gr. in Varronis fragm. 3, 4 offendendum est.

Antequam priorem Saturnii partem relinquimus, admonendum est, non adesse causam sat iustam, cur in ea thesin supprimi posse statuatur. nam ex titulorum exemplis, postquam alia iam rectius sunt explicata, unum restat Scip. IV 2 *aetate quom parua possidet hoc saxsum*. ubi tamen agnosco perfectum etiam

---

*) antiquissimum Scipionum titulum CIL I 30 iuniorem esse, ut intellexerunt Ritschelius opusc. IV 222 et Buecheleerus, ex incisionis genere plane stabilitur.

a sententia melius *posideit*. sic etiam ibidem u. 3 *quoiei uita defecit, non honos, honore* (ubi quod explicant *honorem*, sane non satis facit, sed de corruptela male cogitatur) ego *honore* explico *honorei*, ut adsit lusus: non defuit ei ad honorem consequendum cupiditas honoris (cf. Naegelsbachii stil. lat. p. 58⁷ sq.), sed uitae spatium iustum. et saepius sic e pro ei praesertim in Scip. II (cf. infra). unde sic scandendum *aetate quom parua | posideit hoc saxsum*. et in monumentis litterariis unicus Naeuii uersus *magnum stuprum populo fieri per gentes* facillime potest sanari. ceterum obseruationis nostrae ratio in propatulo est posita. cum enim antiquissimo tempore post tertiam arsin incidere solerent, satis esse libertatis putabant unam thesin in fine prioris partis suppressam; qui usus etiam tum perdurauit, cum altera incisio praeualuit.

Ad alteram uersus Saturnii partem peruenimus. in qua notum est thesin eam, quae est totius uersus sexta, interdum supprimi, maximeque (id quod scite obseruauit Buechelerus) in confinio duarum aut uocum (*Sámnió cépit*) aut syllabarum in uocabulis plus quam bisyllabis (*crébro cóndémnes, Maárco Caicílio, uictóris, grátulábátur*). quamquam par est semper hanc suppressionem duram esse uisam; et sine dubio in ea statuenda nimii sunt nostri saeculi docti; multaque huc pertinentia infra aliter a nobis explicabuntur. — quod LMuellerus (p. 50) obseruat, cum post caesuram nouus rhythmus trochaicus adsit, primam in hac altera parte thesin plerumque breuem esse, hoc neque falsum est neque uerum, cum praesertim de rhythmo trochaico non possit esse sermo. postquam enim in priore parte illa inter accentum metricum et grammaticum discordia infra disceptanda regula est facta, sua sponte blandiebatur auribus ea in altera parte ratio, qua discordia illa tolleretur. unde quarti pedis arsin cum quinto pede in unicam uocem coniunge-

bant; quam in rem uoces creticae ob harum in lingua latina copiam ultro se offerebant (*Scípió, Sámnió, glóriám*). hoc iam a Korschio animaduersum non ex discordia illa explicatur (Muellerus p. 57), siquidem in *Sámnió* adest accentuatio a uulgari non nimis recedens, sed ex naturali quodam studio dissoluendi sensim in parte posteriore repugnantiam illam prioris propriam. et in uniuersum quidem raro alterum hemistichium seruat recedentem a uulgari accentum (ut *rés uoló profári*); nec tamen titulus tantum Mumianus eo tempore, quo usus arsque saturnios condendi iam non uigebat, confectus grauius discrepat u. 2 *Romám redieít triúmphans*, sed inueniuntur etiam alia exempla. ibi quoque, ubi non adest uox cretica (cuius rei multa inueniuntur exempla praesertim in priore genere incisionis), quinta thesis longa esse et arsis insequens dissolui potest: *Aléria(m)que úrbe(m) púgnad, aúde(m) méretod uótam, fórtis uír* (neque enim s abicitur, ut infra uidebimus), *crébrō cóndémnes, magní-que Atlántes, ádprimís Patróclus, praédicít cástus* (et hic in thesis suppressione uides iterum discordiam illam nasci).

Ad grauiora nos conuertamus, hiatum et synaloephen. et in incisione quidem semper locum habere hiatum, dudum est obseruatum; neque difficile hoc nunc explicatur ex ipsa origine uersus nostri. quod ad cetera, in thesi debet uocalium elisio fieri. nam quae hanc regulam deserere uidentur exempla, infra explicabuntur (ut tit. Sor. 2 *uóto hóc solúto*). consulto autem locutus sum de uocalium synaloephe; quod ad *m* attinet, nouam eamque fructuosissimam mihi uideor fecisse obseruationem. iam alii suspicabantur posse uocabula in *m* exeuntia non coalescere cum eis quae a uocali inciperent; ulterius progressus ego hoc pronuntio, *m* nunquam in saturniis elidi (nam illa *fitumst, postquamst* non repugnare regulae quis nescit?). sic enim non solum nonnulli uersus, in qui-

bus antea pessime prioris partis thesis tertia suppressa uidebatur, iam recte profluunt, ut Naeuii *ibí forás cum aúro* et Liuii *aut in Pylím aduéníens*, sed etiam multae mutationes fiunt superuacaneae: *apúd Nymphám Atlántis, uírgíném oráret, partím erránt, postquám auém aspéxit, ámborúm uxóres, óptumúm appéllat, Troiám urbém liquísset.* quibus locis syllaba in *m* exiens arseos ui infra disceptanda longa fit. hinc apparet in titulo Caicilii u. 3 *quom apud* esse anapaestum; Scip. II 2 *duonóro óptumó* hiatus in thesi eo quod *duonorom* genuinum abbreviauit lapidica explicari*); Scip. III 1 (qui uersus postea additus est) neglecto eo quod in margine est additum *quei* scandendum esse *apicé(m) insigne Djális* (de synizesi cf. infra). hinc quoque et fragmenta ante desperata, ut Naeuii 35 (ubi falsissime Valerio Manii praenomen fuisse sumit LMuellerus auctore Merula: cf. Pauly, encycl. real. VI 2336), sine difficultate iam leguntur**) et falsitatis redarguuntur coniecturae doctorum

*) lapidica, non tituli auctor, in eo quoque peccauit, quod ibid. 3 dedit *Luciom Scipione, filios Barbatí*, ubi emendo *fliom* (non auctore Haueto filio). — in Liuii uersu *igitur demum Ulixi cor fríxit prae pauore* LMuellerus *cor* ante *demum* traiecit pessime, siquidem *igitur demum* necessario cohaeret (ut apud Plautum) nec iam 'hiatus' est offensionis (de grammaticorum lectione *demus* cf. notam sq.). ceterum scio in tituli Osci (Fabretti 2873; cf. Buechelerus m. Rh. 30 p. 442) Saturniis uoculam in *m* desinentem coalescere cum sequenti; sed nihil hoc ad latinorum saturniorum usum antiquitus sancitum; qua de re alias plura.

**) data occasione moneo, falsissime LMuellerum (praef. Enni p. XLIV sqq.) ingentem in carminibus Saturniis grassatam esse interpolationem mente sibi finxisse. nam omnes hexametri similesque uersus inde facti simplicissimis remediis possunt sanari et maiorem partem medio demum aeuo sunt orti. in Liuii uersu in nota superiore tractato ex Paulo p. 70 discimus grammaticos *demum* remouisse et reposuisse *demus*; nam esse hanc grammaticorum fictionem 'hiatum' delentium, primo apparet optutu, siquidem *demus* forma reiectanea et ridicula est. sed in textum has interpolationes raras omnino non in-

recentium haud paucae (ueluti Ennii fragm. 99 male Naeuio dederunt saturnium restituentes) et uersum a Mario Victorino adlatum *cum uictor Lemno classem Doricam appulisset* ficticius esse certo apparet. ceterum ut hoc obiter addam, neque scaenici etsi suae aetatis consuetudini cedentes omnes omnino uoces in *m* finientes synaloephen pati uoluerunt (qua de re alibi) neque uero is qui in hac re scaenicorum usum amplexus est Ennius, qui habet pauca elisionis omissionis exempla; et huius socius est ipse adhuc Lucilius. neque longe quaerenda est huius in *m* elidenda abstinentiae uatibus Fauniis placitae explicatio. cur postea quoque in uersu ex. gr. *multum (e)st*, sed *multum ille*, cur *serua (e)st ea facta*, sed *serua ea facta* pronuntiabant? primitus nimirum uocabulorum in fine mutilationes prohibebat syllabarum finalium grauitas; quae, ubi primum illud *est (es)* usu tam detritum consueuit cum uoce antecedenti coalescere, adeo adhuc praeualuit, ut potius in *est (es)* per apocopen *e* abiceretur (cf. et ex. gr. *comitium* a *comire*, pro quo postea *coire*); quod usu semel receptum semper retentum est. sed mutatis paulatim temporibus cum syllabae finales in dies magis eleuarentur, detruncationi iam non tam firmas obices erant structae. quam rationem quae tum saeculo a. Chr. n. tertio excolebatur poesis scaenica, utpote uitae cottidianae usum ubique respiciens, non potuit non facere suam. sed tum quoque ei, qui simul saturnios confecere (Liuius et Naeuius), non recessere a consuetudine in hoc uersu antiquitus sancita. non potuere quidem uates Faunii carere uocalium elisione, quippe quarum concursus ingra-

---

uectas esse, inde quod Seruius Liuii uersum praebens exhibet *demum* uidemus. talia sine dubio in commentariis, quales erant Cornelii et Vergilii (Varro VII 39), proponebant grammatici. et omnes difficultates, quae posteriorum temporum doctis obortae sunt in hoc metro, ex rei prosodicae diuersitate profluxerunt.

tus esset auribus. sed uel in thesi, ubi synaloephe legitima est facta, quam lenes raraeque olim fuerint elisiones ex titulis uidemus. et hac synaloephes utpote et prisco aeuo inusitatoris et magis uulgarem sermonem referentis (cf. infra) taedio fugaue hoc intellegitur, quod sub certa condicione hiare uocabula maluerunt uates Faunii. uide modo tit. Soran. 1 *ásperé asléicta*, Liuii *aúreó eclútro*, *aut ibi omméntans*, *atqué escás habéamus*, *toppér cití ad aédis*, *fúnerá Ulixes*, Naevii *in templó Anchísa*, *ambae ábeúntes*, *multí alii (alei?) e Tróia*, *ilicó exhibant*, *primá incédit Céceris*, *one-ráriaié omístae*, *mágniqué Atlántes*. uoluerunt in his docti nonnulli formas priscas restituere (ueluti nominatiuos *citis*, *ambas*, *multis* ectr.); sed ut possunt formis traditis usi esse Liuius Naeuiusque atque adeo cum delectu cascás illas spreuisse uidentur*), ita minime his emplastris sanare licet locos omnes, quorum praeterea numerus ipse a tali coepto debet deterrere. spreto autem Ciceronis (or. 45, 152) testimonio ob certas causas inualido hiatus a poetis saturniis admissi explicationem satis probabilem adferre posse mihi uideor. dudum animaduersum est, saepe in uersu nostro breuem syllabam finalem produci ui arseos. nam etsi detrahimus ea quae olim longa fuerunt naturaliter (ut nomin. *formā*, de qua re cf. Fleckeisenus misc. crit. p. 12 sqq., porro *fuūt*, *censēt*, *macerāt*, *censōr*, *patrē ordinē* ectr., ut et pro *deinde* olim *deendo* loquebantur), tamen restant plurima huius explicationis expertia, ut illud Naevii *súb unúm iudícium*, tit. Mumm. *quód in bello uó(ue)rat*, aduerbium *facilé*, im-

---

*) nam etsi in Scipionum elogiis multa reperiuntur casca, haec facile inde, quod in hoc genere praeualebant formulae antiquitus traditae, suum habent intellectum. at Liuius contra Naeuiusque simul erant grammatici magistriue, qui ex uiuae linguae fonte perenni haurientes suae aetatis sermonem ut respiciebant ita excolebant. ferimus apud eos ex. gr. genet. sing. *Monetas*, sed respuimus datiu. sing. *populoi*.

peratius *insecé*, uocatiuus *filié*, neutra *omniá funerá pectorá*, porro *simúl*, *Runcús*, *Putiús* et prae ceteris uoculae cum *que* compositae *atqué deque inqué namqué nequé tuqué**). nihil hic iuuant pauca exempla ex sortibus et comiciis a Buechelero adlata (de decl. lat. p. 19¹), quippe in quibus exemplo uatum saturniorum in arsi breues producantur. immo ex ipsa indole huius metri res illa explicanda. quod cum ascendat, neutiquam caueri potuit ne accentus metricus et grammaticus inter se discordarent (*e nos Lasés iuuate*); quae discordia eo minus ingrata erat, quo magis effecit ut carmen discerneretur a sermone uulgari atque cottidiano. et inde a primis initiis adeo propria huius uersus repugnantia ictuum putabatur, ut sine hac legitimo ornatu carere carmen uideretur. neque dubitari potest, quin de industria discordiam illam quaesierint uates Faunii. multi (ex. gr. Corsenus de pronunt. II² p. 955) contulere Scip. II 4 *consól censór aidílis*, ubi ponendo *aidílis censor consol* facillime posset seruari ut iustus ordo magistratum ita naturalis accentus. ceterum caue putes, semper sic coepisse uersus Saturnios (siue duobus uocabulis *uirúm míhí* siue uno *recónciliét*): legem quandam stabilem certamque ipsa quae sic exoriebatur iteratio omni uarietate carens exclusit: de regula quadam solummodo loqui licet. sed hoc studium in accentus diuersitate positum ipsum eo deduxit, ut syllabae hoc modo sermoni cottidiano exemptae eadem arsi etiam supra priorem statum breuitatis tamquam extollerentur: desertus cum consilio accentus grammaticus ictum metricum reddidit productionis in arsi

---

*) hinc nonnulla rectius possunt constitui. in Liuii uersu uulgo scandunt *ibidemque uir súmmus adprimús Patróclus* et in priore parte thesin esse suppressam putant. sed in *ibidem* mediam corripí, non concoquo, siquidem Naeuius alibi *ibidem* habet (ut plerumque Plautus quoque). unde iustus fit uersus legendo *ibidemque uir súmmus*.

porroque etiam hiatus parentem. nam illa semel admissa ultro huc quoque delapsi sunt uates saturnii, ut arsi attribuerent uim uocales coalescentes distinendi. sub hac condicione iam minus ingratus erat concursus, siquidem uocalis altera elata sat iusto interuallo ab altera depressa uidebatur distare. neque hercle offenderemur in hac re, nisi nobis idem accideret atque Romanis tempore Ciceronis Horatiique: scilicet abiecta aurium consuetudine difficile est redire ad tempora prisca rerumque initia et animo persequi poeseos per singulos gradus adolescentis historiam tenebris obrutam. toto ut aiunt caelo inter se diuersum est carmen saturnium et scaenicum: illud refugiebat, hoc studiose imitabatur cottidianum loquendi genus, a quo fere abhorret hiatus et illa per arsin productio quodque contra amat syllabarum finalium inminutionem omnem: mirabimur ne prosodiam scaenicam longe alias normas secutam esse quam quas obseruabant uates Faunii in carminibus suis epicis? hi non solum (ut ad propositum redeamus) litterae *m* plenam uim semper dederunt, sed etiam *s* finalem numquam, quantum quidem hodie scire licet*), abiecerunt. porro ut ultimae aetatis poetae, ita uates Faunii *h* pro consona habebant; unde Liuius *quae haec daps est*, Naeuius *siluicolae homines*, tit. Soran. *uoto hoc solito*; cuius rei uestigia semper omni tempore liberae reip. manserunt, ut in Ritscheli PLME tab. 96E *quisque huic tumulo posuit ardente(m) lucernam* non corrigendum est *quisquis*, sed sine synaloephe *quisquē huic* pronuntiandum; cf. et uersus in Caesa-

---

*) nam unico qui repugnare uidetur loco Scip. III 4 *quibus sei in longa licuisset tibe utier uita* lapicidae habetur error dudum animaduersus, cui mederi studuit Fleckeisenus scribendo *utier tibe*. sed meam secutus rationem sic potius corrigo *quibus sei in longa tibe | licuisset utjer ulta* (de *utjer* cf. infra). — neque uero quod Varro in suis saturniis nouicia arte factis *s* interdum neglexit, contra me adferetur.

rem (Suet. d. Iul. 51) *effutuisti, hic sumpsisti*. et ut nouissimi temporis poetae Africani *qu* pro duplici consona interdum habebant, sic et poetae saturnii: *itáque póstquamst órcho, celsósque ocrís aruáque, pulchráque ex aúro téxta* (nec intellego cur LMuellerus de r. m. p. 314 hinc in uoce *liquidus*, quacum cf. *liquor* et *liquor*, ancipitem primam syllabam explicari neget). per se autem apparet, arcendas esse a uersu saturnio licentias scaenicorum, ueluti pyrrhichium *queant* aut correptam in *Calypsonem* (sic ut in *ipse*) secundam aut plautino more apud Naeuium pronuntiatum *mini(s)tratores*. contra ipso usu atque consuetudine in uersibus saturniis quam maxime regnante euenit, ut syllabae haud paucae a scaenicis correptae pristinam illic retinerent longitudinem. constat ex dialectis Italicis (cf. Buecheleri lex. Ital. p. XXX), in *uir* antiquitus *i* longam fuisse (*ueir*): legimus elog. Calatini *fuísse uírum nótum* sicque Scip. II 2 *fuíse uíro(m) nótom* (sic enim suppleo), apud Naeuium *strénuí uíri* et *fortíssimós uíros*: nonne temeritatis uix ignoscendae dices esse, si hodie critici nostri pergunt remouere id quod apud Ouidium non extat *uir*? at qui historicum se esse in his quoque rebus probe callet, si c. fr. Aru. 3 inuenit *satúr fu fére Márs*, ex pristino *ferus* (cf. *θήρ, φήρ*) natum esse uulgare *fērus* discet; in dicto rustico *terrá pestém tenéto, sálus híc manéto* idem agnoscet priscum *sālus* (unde *Sālustius*: Fleckeis. ann. 1883 p. 779) nec malas temptabit coniecturas (ueluti *híc salús*: in salutis uocabulo praeponendo uis inest). in hac parte multa inueniuntur inuenienturque, si noui lapides in dias luminis oras prouenient, quae a doctrina uulgari longe recedunt. uetustissimam mensuram *Hercóles* duo simul testes euincunt, tit. Soran. *domí(m) danínt Hercólei* et tit. Mumm. 4 *hanc aédem ét signú(m) Hercúlis uíctóris* (in quo uersu in alia scansione omnes regulae adhuc erutae euertuntur): retinebat hoc usus uersuum saturniorum etiam tum, cum longe alia

syllabas efferendi ratio iam inualuerat. tenebricosus est titulus Scip. II, pessime ille leuissimeque a LMuel-lero tractatus. supra nonnulla iam attigi; u. 6 ita lego *dedét Tempéstate(i)bus aéde(m) méretod uótam*: ut u. 4 *fuet* pro *fueit* et u. 5 *hec* pro *heic*, ita *tempestatebus* pro *-eibus* ponitur, in quo forma prisca tertii casus adest postea ipsa *e* media post accentus mutationem abolita. in Scip. I 3 *quouís formá uirtútei | parisuma fuit* non licet ullo modo *parísuma* metiri pro *parísuma*; quo uetito iusta uersus scansio claudicat. sed cum adiectiui *par* comparatiuus et superlatiuis sit inauditus, aliam lectionem circumspectius ius nanciscimur. sic uoculam dispesco: *uirtútei | pári súm(m)a fúit* (h. e., ita ut uirtus non esset inferior maxima fuit): *a* longa, postea in casibus obliquis uocis *pār* quae euanuit, hic seruata est integra.

Restat ut uerba faciam de synizesi, quam saepe uates Faunii adhibebant, cum in illis *eius, eo, eorum, meas* similibusque, tum in eo quod *u* et *i* uocales faciebant consonas, qualia sunt *tua, dvellum, dvonis*. apud Liuium in uerbis *filiam Calypsonem* (ubi scaenicam in altera uoce pronuntiationem exclusam uidimus) recte sic tantum scanditur *fíljam Cálypsónem* (a radice *καλ-*); nec minus in uerbis *quae haec daps est, qui festus | diés* more ex comicis (nam hi synizesin ipsorum rationibus congruentem adsumpserunt) noto *djes* est necessarium. in Naeuiano *sacra in mensá penátjum | órdiné ponúntur* sic superflua euadit coniectura *penatum*; in illo *Sicilienses paciscit* euitatur tribrachys pronuntiando *Siciljenses* (ut in eodem fragmento codd. innuunt ipsi *Lutatjus*); in uerbis *rem hostiúm concínnat* duplici nomine (et ob *m* et ob *h*, in quibus synaloephe non fiat) necesse est efferre *hostjum*. de *djalis* et *utjer* iam supra dixi; et si ex coniectura restituemus *Amuljus*, hoc et similia iam sine offensione erunt. — denique num muta cum liquida breues syllabas possit producere quaerendum

est. nec potest prae fracte negari, si non priscos, at Liuium tamen et Naeuium artis graecanicae bene gnaros hac productione quamquam parce (ut fit in initio) esse usos. non premo, in Naeuiano *lâcrimâs cum miltis* sic non statuendam esse theseos suppressionem; maioris est momenti, quod in Liui uersu *Patrôclus* potest seruari prae nimis prisco illo *Patrîcoles* nec mutatione indiget Naeuianum *insulam intégram* (ubi perinepte LMuellerus addit *oram*, cuius mentio post insulam totam peruersissima est).

De poeseos Saturniae reliquiis nonnulla adiecturus praemitto me non stare ab eorum parte, qui *carminis* uocabulo unam solamque orationem uinctam indicari putant, totoque ut aiunt caelo distare ab eis qui non solum quaslibet preces ad deos factas, sed etiam legum formulas, si dis placet, numeris adstrictas fuisse sibi persuadent innumeris. quae quaestio, quoniam huius praefationis fines angustos excedit, alio tempore a me tractabitur accurate nouisque argumentis, quibus omnes dubitationes exemptum iri spero. hoc nunc dico, non fuisse Romanis antiquitus aliud ullum metrum quam saturnium eis quas exposui legibus paulatim excultum. quas leges quod ex titulis saturnios prae se ferentibus et Andronici Naeuique reliquiis erui, conprobabunt docti; ad has autem restituenda sunt cetera quae extant huius metri monumenta apud Liuium historicum aliosque (peccauit ex. gr. Hauetus eo, quod his ad ipsas illas leges explorandas utebatur). quamquam cauendum est, ne horum monumentorum numerum inminuamus ipsi leuitate ac temeritate iudicandi, ut fecit nuperrime LMuellerus. mitto eum subridicule de cantilena illa nutricia statuentem (Mus. Rhen. 24 p. 619); maioris multo est momenti uidere, quo ille modo grauissima Liuii documenta suspecta reddere studeat (de u. sat.

p. 90 sqq.): apparet Muellerum rei criticae difficultatibus haud sane paruis inparem abiecisse quae expedire nequii. titulum tabulae a. L. Aemilio Regillo a. a. Chr. 179 templo Iarum permarrinorum affixae, quem Liuius XL 52 nobis conseruauit, a librario codicis Maguntini deperditi pessime esse habitum transpositionibus, cum per se manifestum est tum confirmatur testimonio Caesii Bassi hinc unum uersum adferentis: turbis secundum artis regulas remotis (in qua re Hauetus bene nonnulla uidit) uerba ipsa sponte facillimeque numerum saturnium recipiunt ad leges nostras (cf. u. 2 *intér*, u. 7 *ea* et u. 11 *eius* et *rei* monosyllaba; nam synaloephen paulo frequentius adhibitam explicat tituli tempus, quo poesis scaenica iam floruit). nimirum Liuium, ubi historiis suis prisca monumenta uersibus conscripta inseruit, seruasse metrum nec nisi formas uetustas uetustamque orthographiam paululum inmutasse (ut omnes posteriores fecere), hinc apertissime elucet. — idemque conprobat Ti. Sempronii Gracchi tabula (Liu. XLI 28). — paulo difficilior est locus Liuii VI 29, quocum cohaeret Festus p. 363. miro enim fato accidit, ut et hic corruptus uel potius interpolatus sit (et inculcatum est illud *dies totidem*, postquam *post* in *per* sollemni uitio abiit) et Liuius abruperit titulum, quia nimirum, cum uellet integrum apponere, subito de corona agi inuenit, cuius loco ipse alium fontem secutus signum deuctum posuisset (explicationem a Zoellero libri 'Latium und Rom' p. 335 propositam inprobo). — neque quin quae Liuius V 15 seruauit metrum saturnium referant dubitari potest, dubitari potest de fide historiae ipsius teste Cicerone (de diu. I 44, 100) ex 'annalibus' sumptae. et hercle si quid sibi uelint uersus isti consideramus, propter ipsam quae commendatur instaurationem sacrorum Apollinarium auctoribus II (X, XV) uiris et excogitatam esse rem et in uersus coniectam intellegimus anno fere a. Chr. 213.

quo anno qui conquirebantur libri uaticini (cf. Liu. XXV 1) multa quae Apollinis cultum commendarent continuere ficta cum certo consilio ab illius sacerdotibus. qui libri postea incendio periere (cf. infra), sed unicum quod de Veis et lacu Albano agebat carmen in annales relatum aetatem tulit. et ipsa ars huius carminis maximeque alterum caesurae genus longe praeualens docet uersus illos tum factos esse tempore Andronici Naeuique. — peruenimus hinc ad uaticinia Marciana, quae eo quo dixi a. 213 protracta a praetoribus et pro genuinis habita una cum libris Sibyllinis in templo Iouis Capitolini adseruabantur (cf. Marquardt antiq. Rom. VI 3 p. 340). ubi a. a. Chr. 83 ea incendio hausta esse par est. notum autem est templo a. a. Chr. 78 instaurato magnam in conquirendis undique oraculis Sibyllinis operam inpensam esse (Lactant. I 6, 11 et 14); et quamquam de carminibus Marcianis idem non traditur, tamen non dubito quin eis quoque recuperandis tum studuerint. iam uaticinia illa Marciana a Liuio XXV 12 seruata cum metri sermonisque poetici uestigia praeferant ubique, docti aut auersis Musis saturnios aut praeuentibus Scaligero et Lambino (ad Hor. epist. II 1, 16) aliisque hexametros restituerunt. quamquam undenam hexametricae artis scientia Marciis longe ante a. 213 uiuentibus contigerit, nemo dum explanauit. sed de hexametris ipsis nemo prudens dubitabit; restat ut aperiam, circa a. 76 hos hexametros esse factos. quae Liuus de eis inuentis magnoque cum labore lectis narrat, non mentita putauerim, sed ad genuinos libros referenda; ipsa carmina cum uellet ille inserere operi suo, sumpsit ea quae supposita esse nesciit. anno nimirum 76 facile de clade Cannensi praedici potuit; anno 76 conueniunt sermonis quoque proprietates: u. 1 *Troiugena* et u. 2 *alienigena* siue potius *Argiugena* (quae LMuellerus de u. sat. p. 90 pro archaismis, si dis placet, habet), ut apud Catullum primum

nunc inueniuntur, ad nouae poeseos initia, quae erant tempore Sullano, nos relegant; et Laeuii et Furii Antiatis aequalem iuniorem decet quaesita uersuum doctrina. hausit autem falsarius, quod ad res attinet, ex annalium scriptoribus, ubi quid carmina genuina continuissent in uniuersum erat expositum; post a. 76 noua oracula Sibyllina una cum Marcianis edita esse sane probabile est. Horatius certe quod commemorauit *annosa uolumina uatum*, sale et inrisione non carere puto: perspexit subtilissimus ille litterarum Romanarum existimator, anno 213 hexametros nondum factos esse. — uixerat autem Marcius uates longe ante a. 213 (Liu. XXV 12 *illustris fuerat*). hoc unicum de eo certo constat. nam oracula tum adscripta num eius fuerint, incertum suapte natura est; quamquam hoc probabile est, omnia de illius diuinationibus a posterioribus (ut a Cicerone) narrata redire ad uaticinia a. 213 circumlata. quae tamen quod Marcio potuerint adscribi, certam necesse est habuerit causam; uatesque sine dubio erat Marcius, sed non tam fata canens quam praecepta componens. qua de re quae Isidorus tradit (VI 8, 12), eo minus obnoxia sunt dubitationi quo magis conroborentur fragmentis a Festo seruatis. uir nobilis erat Marcius (Cic. de diu. I 40, 89, qui nescio quo iure de Marciis fratribus loquitur), ut omnino tum nobiles soli aliquatenus erant litteris imbuti; id quod exemplum Appii Claudii Caeci confirmat, cuius carmini Pythagoreo mire conuenit cum Marcii praeceptis; utriusque poema saturniis scriptum esse consentaneum est. et si quaerimus quo tandem pacto illis temporibus, quibus a Musis auersi erant omnino Romani, uiri aliquot nobiles studio poeseos incubuerint, in promptu est responsio. nondum nimirum Romae extiterat qui unde pueri instruerentur dedisset (ut postea fecit Andronicus), sed ipsis patribus familiarum docendi materia anquirenda erat. qui sine dubio grati erant paucis

illis, qui tam studiis quam itineribus factis ampliore paulum scientia instructi suggererent talem materiam. — et hanc sententiarum praeceptorumque moralium in scholis usum tum temporis adamatum ostendit etiam narratio apud Gellium IV 5 obuia. quidquid enim de annalibus maximis, ex quibus petita dicitur a Gellio, statuimus, tam res quam narratio ipsa ficta esse nullo modo potest. recte quidem Beckerus (antiq. Rom. I p. 10) ante bellum Punicum primum rem locum habuisse conlegit; sed tempore illo qui potuerit a pueris senarius cantari non explicauit HPeterus (Hist. Rom. rell. I p. XIV); multo minus OSeeckius, qui more hodie adamato*) fictam esse rem inexplicatam clamauit (libri 'die Kalendertafel der Pontifices' p. 84). recte intellexit Gellius uersum *malum consilium consultori pessimum est* ex Hesiodi uerbis notis esse translatum (et hinc ex fabula quadam postea illum adsumptum esse inprobabile omnino est). nullius est momenti, quod idem tum e re factus dicitur a Gellio; talia adiciunt facile qui narrant. sed cantauere pueri uersum nimirum in schola cognitum; et uides ei a praecepto morali conuenire cum Appii Claudii et Marcii sententiis. hinc saturnio metro eum compositum, sed postea ab eis qui rem propagauere in senarii speciem transformatum esse facile suspiceris (ut hoc adiciam, fictus si esset uersus, non potuisset non adsumi metrum dactylicum). nimirum hic accidit quod tam saepe in rebus ad historiam Romanam pertinentibus obseruare licet: pro suo captu non intellecta

---

*) dum haec scribo, in manus uenit Buecheleri dissertatio (mus. Rhen. 41 p. 2), qui consultoris (= qui consilium dat) uocabulum neotericum esse adseuerans Seeckii in partes transiit. at quo uocabulo iam Sallustius priscarum dictionum amator usus est, id nouicium esse quo tandem pacto euicturi sumus? est nimirum haec quoque inprobanda plane et reicula sapientia, qua obliti tristem nostrae scientiae condicionem pauca quae possidemus nobis eripere student.

inmutabant haud raro, rarissime omnino noua finge-
bant. — hinc deducimur ad similis generis sententiam
ab eodem Gellio (IV 9, 1) *ex antiquo carmine* adla-
tam hanc *religentem esse oportet, religiosus nefas*.
LMuellerus (de u. sat. p. 82) artis praeceptis se satis-
facere putat scribendo (auctore Hertzio) *oportet tete,*
sed porroque *religiosumst nefas*: amat nimirum Muel-
lerus peccare contra quartum decem praeceptorum
philologicorum (cf. Ribbeckii uita Ritschelii II p. 450)!
artis autem erit, in talibus uersibus, de quorum metro
nihil constat, ad sententiam tamquam normam deri-
gere emendationem, deinde uidere quomodo uersus
emendatus sit describendus. absurdum est unum so-
lumque *nefas*: non erant ueteres Romani tam non
aequo lenique animo circa aliorum de rebus diuinis
opiniones. in qua uoce potest latere aut *ne fuas*
(quod cogitauit Fleckeisenus) aut *ne seis*. et hoc si
recipimus, euadit saturnius legibus a nobis constitu-
tis respondens et pertinens ad sententiarum genus
supra adumbratum.

Alia sunt carmina haud pauca, quae olim uer-
sibus composita putant fuisse saturniis. tali Catonis
'carmen de moribus' specie fuisse Ritschelius sibi per-
suasit, de uariis metris post eum cogitauere. pauca
de prisci Catonis ad filium libris scimus, quorum frag-
menta omnia prosam prae se ferunt. sed si ipse se
'uatem' appellauit eiusque dicta audiunt 'oracula' (cf.
FSchoellius mus. Rh. 33 p. 481), libris illis quasi
quosdam uersus memoriales hic illic inpersos esse
non abhorret a probabilitate. docui ante multos an-
nos (mus. Rhen. 27 p. 223), Cassiodorium*) in pane-
gyrico quodam tetigisse opus illud Catonis ueteris
(nam de hoc solo cogitari potest) his uerbis *quid*

---

*) Cassiodorium esse auctorem postea didici; ceterum mei
inmemor erat Usenerus (anecdoton Holderi, 1877), cum postea
repereret emendationes a me dudum l. l. propositas (p. 33).

Catonem repetam disciplinarum libros moribus trans-euntem? quibus recte perpensis dubium esse nequit, quin Cassiodorius adludat non solum ad generalia in uariis disciplinis, sed etiam ad specialia in parte morali praecepta, quae Cato in sua ipsius uita sit secutus fidelissime. et hinc sic statuo, illud de moribus carmen a Gellio (XI 2) laudatum non fuisse peculiarem librum, sed partem quandam praeceptorum ad filium datorum; quae fuit Olahnii quoque opinio (die roem. Encycl. p. 271). nimirum conuenit uox ‘carmen’ eis quae modo de ‘uate’ Catone eiusque ‘oraculis’ dixi. et plane eandem indolem prae se ferunt, quae ex hoc carmine de moribus adferuntur, hoc est (ut Fleckeiseni in *Catonianae poesis reliquiis* p. 14 uerba faciam mea) ‘mixtum quoddam genus uersuum et pedestris orationis’. quamquam longe ultra Fleckeisenium progressus fragmenta praeter unum omnia poetica forma carere puto: tam aperte pleraque petita sunt ex praefatione quadam, in qua historice magis disserebatur de pristini temporis laudibus. una tantum sententia uera adest in eis, quae ultimo loco profert Gellius; et hic sane aures facile numeros sentiunt. quamquam ad hos recuperandos credendum est Gellio se ex memoria adferre adserenti et liberius agendum. cum autem auribus genuinos aucuparer numeros, nescio quo modo anapaestos audire mihi uidebar hosce:

uita húmanást prope utí ferrúm;
 quod si éxercés, usú teritúr,
 si nón, tamen éxest rúbigó;
 item homó se exércendó teritúr,
 si nón, at inértia, tórpedó
 plus déterit eí quam exércitió.

miraberis atque stupebis Catonem illum priscum ludentem anapaestos. multa scilicet in tanta rerum nobis obscurarum copia accidunt mirabilia; sed paululum certe mirari desines, si legeris apud Festum

p. 93 sicut habetur in antiquo carmine, cum pater filio de agricultura praeciperet: *hiberno puluere, uerno luto grandia farra, Camille, metes.* in quibus id mirandum est, fuisse qui de saturniis cogitarent. quamquam LMuelleri (de u. sat. p. 84) sententia, adesse carminis alicuius prisci paraphrasin pedestrem postea factam, non magis est probanda quam id quod adicit, in fine tamen fortasse haberi tetrametrum dactylicum catalecticum. nam cum in initio aperte adsint anapaesti, his neque finis repugnat. quibus agnitis facile est uidere in uoce *uerno* correcturam monachi, qui illud *hiberno* nescierit descendere a substantiuo *hibernum*. iam si post *luto* addideris illud in praeceptis sollemne *tu*, habes lenibus remediis restitutos anapaestos optimos. sed illud restat ut disquiramus, num saepius Romae patres ad filios dederint praecepta. increbuisse hunc morem ipsius Catonis exemplo, cogitari sane potest; sed hoc posito certum nomen additum esse desideramus, cum sine hoc lectoribus sponte in memoriam sit reuocatus ipse ille Cato. quid uero, si nomen propterea omissum est, quod fragmentum ex hoc scilicet sumptum esse ultro omnes intellexerunt?

Denique, ut iam Accius, nec Varro dedignatus est interdum priscis numeris Fauniis uti, quemadmodum in saturis Menippeis*), ita in epigrammatis. loquar hic data occasione de tribus illis poematiis apud Gellium I 24 seruatis, quae me quidem semper mirantem habuere quam maxime. nam ut stuporem mouet Plautus hexametris modo inuentis sibi epitaphium ponens, in quod ei metrum consuetum quodlibet adsumere fuerit expeditius, ita res ipsae in epigrammatis expositae suspicionem firmant.

*) Eumenidum uersus *primum iste qui meret | sestertiós uicenos*, nisi potius est casu ortus meraque oratio pedestris, ostendit Varronem iam non priscorum de *m* regulam secutum esse.

nec sine gaudio uidi, sic iam Olahnium (Hermae II p. 243) sensisse, cuius uerba adpono: *sollten diese Maenner mit so klarer Wuerdigung ihrer Stellung in der Litteraturgeschichte den kleinen Epigrammenkranz gedichtet haben, der in Form und Fassung den Entwicklungsgang dieser Poesie so fein charakterisiert?* neque tamen Iahnus inquisiuit in auctorem. res est notissima, Varronem in libris 'imaginum' ipsis iconibus subiecisse paucis uerbis narrationem eorum, quae quisque in uita praestiterit, una cum breui epigrammate. supersunt de Homero et Demetrio Phalereo uersiculi disertis uerbis adscripti libris illis; ubi quod Homerus duobus senariis tractatur, mirifice conuenit cum illis de Plauto hexametris: uidemus Varronem, prout animus cum maxime in pulit, delectu non facto metro modo hoc modo illo lusisse haec epigrammata. nam quod singula inter se differunt a uersuum numero: respectus spatii ab icone et uitae expositione relictus erat habendus. itaque tria illa epigrammata Varroni uindicamus nostro, ut puto, iure. remanet tamen difficultas in eo quod Gellius de Plauto Naeuio Pacuio poemata ex Varronis libro de poetis primo, contra de Homero epigramma ex libro de imaginibus primo se petiisse dicit. quamquam possunt haec inter se conciliari uariis modis; omnes probabilitatis numeros hoc mihi uidetur habere, Varronem a repetitionibus suorum minime abhorrentem epigrammata haud pauca ex hebdomadibus transsumpsisse in maius de poetis opus.

Finem faciam in Ennio. quem modorum Fauniorum exactorem non omnino abhorruisse a condendis Saturniis, primo quidem optutu pauci mihi adfirmanti credent; quos ut animum intendant rationibus hisce rogatos uelim. saturam fuisse Ennii Scipionem, non fabulam praetextam, cum ob alias causas probabile est tum ob eam, quod Gellius loquitur de libro, qui Scipio inscribitur (IV 7); nam libri appellationem non

quadrare in praetextam certum est*). erat autem Scipio carmen polymetrum (habemus etiam nunc in fragmentis senarios, uersus quadratos, hexametros); id quod plane confirmat Suetonii (p. 20 Reiff.) definitionem hanc *olim carmen, quod ex uariis poematibus constabat, satura uocabatur; quale scripserunt Pacuuius et Ennius*; in quibus neglegentes illud 'carmen' (quod uocabulum non innuit carminum uariorum collectionem) mittentesque saturae priscae historiam ipsi sibi docti peperere difficultates inutiliter. sed de satura Romana, in qua sunt nonnulla haud leuia adhuc tenebris obruta, alias fortasse agemus; nunc adicio quod ad rem pertinet, uersus quosdam a Trebellio Pollione seruatos (Enni fr. 476) omnium facillime saturniorum speciem induere. et in fine carminis, ubi ipsum Scipionem est adlocutus, Ennium adhibuisse numeros eos, quibus tot illius maiores celebrati erant tam in elogiis quam in aliis carminibus, mihi quidem nec incredibile ullo modo neque uero ineptum uidetur; immo meliorem aptioremque huius saturae exitum uix possum mihi animo fingere. ultro autem apparet iam, non alibi quam in hoc fine locum habuisse illud *Scipio inuicte*, quod Cicero (or. 45, 152) ob hiatum ab Ennio admissum attulit: hoc hiatus genus, cuius simile uix quidquam in illius fragmentis inuenies, ex uersu Saturnio nanciscitur plenam ueramque excusationem.

Scr. Groningae Batauorum m. Dec.
a. MDCCCLXXXV.

---

*) sic etiam statuere CMFranckenum (Lucil. II p. 95) eodem usum argumento, postea non sine gaudio uidi.

NUMAE

carmen saliare.

diuóm paréntem cánte, 1
 diuóm deo súpplicáte.

quomé tonás, Leucésie, 2
 prae téd tremónti quót | ibét hemúnis, déui,
 conctúm maré.

CARM. SAL. (cf. *Teuffelius HLR* § 64, *Corssenus origg.* 15, *Bergkius op.* I 477, *Jordanus Krit. Beitr.* 211, *Hauetus de u. Sat.* 243) 1 *Varro de l. l.* VII 27 ab eadem uoce 'canite', pro quo in Saliari uersu (*lege carmine*) scriptum 'cante' hoc uersu | 1 diuum *hic et u. sq. Flor.* | parentem *scripsi* (cf. *Paul.* 52 cui [*Iano*] primo supplicabant ueluti parenti): *empta Flor.* em pa *Bergkius*; *loquitur haec praesul siue uates ad sollemnem hymnum canendum adhortans Salios* | 2 cf. *infra fr.* 10 | deo monosyllabum | supplicante *Flor.* (*ex mala adsimilatione*), *corr. Grotefendius*; *supplice cante COMuellerus* || 2 *Terentius Scaurus* 28 *K.* aduerbium autem per 'q' debeat scribi, ut 'quom legissem, quom fecissem', quoniam antiqui pro hoc aduerbio 'quome' [*sic scripsi*: cuine **BP** cume *uulgo* qune *Jordanus*] dicebant, ut Numa in Saliari carmine; *uersus descripsi* | 1 quomé *scripsi*: cuine *codd.* cume *Putschius* qune *Jordanus* | tonas *Duentzerus* (*de u. Sat.* 36): *ponas codd.* | *leucesiae codd.*; *Leucetie Duentzerus* (*infra fr.* 11) | 2 prae tet (ted) tremonti *Bergkius cp. fr.* 5 (10): *praetexere monti codd.* | *ibet corruptum*; *libet Dausquiuis* | *etinei de is B eunei de his P, quod ita correxi ut pro etinei darem ē unei siue emunei, deinde exitus uocum traicerem emunis deei iamque hinc efficerem hemunis (= hemones, homines, oppos. semunis) et de(i)ui, et hoc quidem ob metrum* | 3 conctum (-tom) mare *temptaui*: cum tonarem *codd.* (cf. *c. fr. Arual.* conctos).

- 3 Ozeúl, o dómine, es ómnium
patér! Patúlci, Cloési,
es iáneús, ianés es!
duonús cerús es oénus,
promélios déuom récum. 5
- 4 *Paulus p. 122*: in carmine Saliari Cerus manus intellegitur 'creator bonus'. — *Festus p. 146*: manuos [manues *Paulus p. 147*] in carminibus saliaribus Aelius Stilo significare ait 'bonos'.
- 5 *Festus p. 205*: (1) praeceptat in Saliari carmine est 'saepe praecipit'.
(2) pa pro 'parte'; et po pro 'potissimum' positum est in Saliari carmine.
(3) promeneruat item pro 'monet'.
(4) praedotient, praeoptant.
(5) prospices, prospice.
(6) pesnis, pennis, ut Casmenas dicebant pro Camenis; et caenas pro caenis.

3 *Varro de l. l. VII 26* in multis uerbis, in quo antiqui dicebant 's', postea dictum 'r', ut in carmine Saliorum sunt haec; *meos uersus dedi* | 1 Ozeul *Bergkius cp. Etruscorum Usil* (= sol): cozeul *Flor.* (praecedat c) Cozeui *Hauetus* o Zeul *Jordanus* | o domine (o doñe) es (uel 's) *scripsi*: odorioso (sc?) *Flor.* adosiose *Bergkius* | omnia ño ad pergit *Flor.*, hoc est, omniaũ paũ, quod restitui (omnium bisyllabum) | 2, 3 Patulci, Cloesi (= Clusi) es *scripsi*: patula coemisse *Flor.*; *Patulcii nomen latere intellexit iam Bergkius incredibilia proponens*; Patulcius Clusiuus *Jordanus* | 3 ianeus *Bergkius* (cf. *Paulus* 103 ianeus, ianitor): lancus *Flor.*, unde ianitos minus recte idem *Bergkius* elicit | post ianes (cf. *fragm.* 12) addidi es | 4 Cerus es *Corssenius*: ceruses *Flor.* | ounus siue oenus temptari: dunus (dun;) *Flor.*, qui deinde adicit ianusue uet, quod deleui uariam lectionem ex uetusto codice adscriptam ad u. 3 indicari statuens | 5 promelios *scripsi* cf. *fr.* 5, (12): pōmelios *Flor.* | deum siue de(i)uom *scripsi*: eum *Flor.*; recum recte intellegunt regum, ut sit sententia: maximus dominorum caelestium. || 5 (2) pa pro patre *COMuellerus* pa (= qua) pro qua parte *Bergkius*, qui et po pro quo potissimum (fortasse po pro potissum) | (4) recte *COMuellerus* praedopiont | (6) penis *Fleckeis. thes. orth.* p. 11.

- (7) polteo pro ulteriore.
 (8) polet, pollet, quia nondum geminabant antiqui consonantis.
 (9) plisima, plurima.
 (10) prae ted tremonti, praetremunt te.
 (11) perfines, perfringas.
 (12) promedion, praecipuum, praeter ceteros meritum. [aut pro medium, hoc est participat, aut pro indiuiso dicimus].
 (13) priuicloes, priuis, id est singulis.
 (14) petilam suram, siccam et substrictam uulgo interpretantur. Scaeuola ait unguam albam equi ita dici.
 (15) pilumnoe poploe in carmine Saliari Romani uelut pilis uti assueti; uel quia praecipue pelant hostis.

Festus p. 210: pescia in saliarum carmine Aelius 6 Stilo dici ait capitia ex pellibus agninis facta, quod Graeci pelles uocent pesce neutro genere pluraliter.

Paulus p. 211: pennatas impennatasque agnas 7 in Saliari carmine spicas significat cum aristis et alias sine aristis. agnas <Numa> nouas uoluit intellegi.

Festus p. 325: qui deus in Saliaribus Saturnus 8 nominatur. — *Paulus p. 323:* Sateurnus Saturnus.

Varro de l. l. V 110: insicia ab eo quod insecta 9

---

(10) sic COMuellerus: pretet tremonti praetemunt. pe codex ex Ursini apographo (frustra hoc in dubitationem uocauit Jordanus) | (12) promedion scripsi: promerion uulgo. apparet in textu fuisse promedios, i. e. promelios (ut in prisca latinitate d et l saepe uariant), unde inepte accusatiuum finxit excerptor. quae secuntur, decet non temptare coniecturis, sed eicere | (13) priuiclo es codex, corr. Ursinus || 7 pesnatas inpesnatasque acnas Bergkiius probabiliter | Numa addidi || 8 et Festo et Paulo formam Saeturnus restituit Ritschelius; Sateurnus apud Festum COMuellerus.

caro, ut in carmine Saliorum est, quod in extis dicitur nunc prosectum.

- 10 *Macrob. I 9, 14*: Saliorum quoque antiquissimis carminibus deorum deus canitur [*Ianus.*] — *ibid. 15*: in sacris quoque inuocamus Ianum Geminum, Ianum Patrem, Ianum Iunonium, Ianum Consiuium, Ianum Quirinum, Ianum Patulcium et Clusiuum [*cf. et Ioh. Lyd. de mens. IV 1: Πατούλμιον καὶ Κλούσιον, Ouid. fast. I 129*].
- 11 *Macrobius I 15, 14*: cum Iouem accipiamus lucis auctorem, unde et Lucetium Salii in carminibus canunt.
- 12 *Tertullianus apol. 10*: Italiam, in qua Saturnus — exceptus ab Iano uel Iane, ut Salii uolunt.
- 13 *Velius Longus p. 51, 6 K. de Z littera*: uidetur nec aliena latino sermoni fuisse, cum inueniatur in carmine Saliari.
- 14 *Varro de l. l. VII 26 [post fragm. 3 et uacuom in codice spatium]*: fedesum, federum, plusima, plurima, meliose, meliorem, asenam, arenam, ianitos, ianitor.
- 15 *Festus p. 141*: Cloatius <et Aelius> etiam in libris sacrorum molucrum esse aiunt ligneum quoddam quadratum, ubi immolatur. idem Aelius in explanatione carminum Saliarium eodem nomine appellari ait quod sub mola supponatur; Aurelius Opilius appellat, ubi molatur.
- 16 *glossaria uetusta [glossae nom. ed. GLoewius p. 137]*: capides, uasa fictilia Saliorum.

---

14 dubitari potest, num contineat Saliorum uocabula || 15 et 16 dubium manet, num uocabula explicata in ipsis lecta fuerint carminibus.

Paulus p. 3: axamenta dicebantur carmina Salia-17
ria, quae a Saliis sacerdotibus canebantur in uniuersos semones [ita *Hartungius*: homines *codd.*] composita. nam in deos singulos uersus facti a nominibus eorum appellabantur, ut Ianuli, Iunonii, Mineruii.

Varro de l. l. VI 45: itaque Salii quod cantant 18
Mamuri Veturi, significant ueterem memoriam. —

Paulus p. 131: probatum opus est maxime Mamuri Veturi; qui praemii loco petiit, ut suum nomen inter carmina Salii canerent [cf. et *Ouid. fast. III 259, 383; Plut. Numa 13*].

Varro de l. l. IX 61: uidemus — Luciam Vola-19
miniam Saliorum carminibus appellari.

Alii uersus sacrorum.

flamén, sumé saméntum! 1

∪ ∟ ∪ ∟ adésto, 2
Tiberíne, cúm tuis úndis.

18 et 19 quomodo sint accipienda, docet *Marquardtus ant. Rom. VI 3, p. 420 alia quoque exempla adferens* || ceterum ut certum est maxime apud *Festum* latitare uerborum ex Saliorum carminibus petitorum explicationes haud paucas, ita quae huc referas dubites; cf. tamen:

Festus p. 290: soniuio significat in carmine (*sequitur lacuna, Paulus p. 291 soniuio sonanti*).

Festus p. 360: tame in carmine positum est pro tam.

Festus p. 190: ob uos sacro in quibusdam precationibus est pro 'uos obsecro', ut sub uos placo pro '<uos> supplico' (*idem p. 309*).

UERS. SACR. 1 *Fronto 67 N.* (*de Anagninae sacris antiquis loquens*) deinde in porta cum exiimus, ibi scriptum erat bifariam sic; uersum descripsi (*de samento cf. Buechelerus m. Rh. 37, 516*) || **2** *Seru. ad Aen. VIII 72* sic enim (*Tiberinus*) inuocatur in precibus; *itidem his reliquiis adieci discriptum*

POPULARIS incantatio.

terrá pestém tenéto, | sálus híc manéto.

NUTRICUM cantilena.

lallá lallá lallá! | i, aút dormí aut lácta.

T. QUINCTII tabula.

- 1 *Liuius VI 29 ad a. a. Chr. 380*: T. Quinctius, semel acie uictor, binis castris hostium, nouem oppidis ui captis, Praeneste in deditionem accepto, Romam reuertit triumphansque signum Praeneste deuectum
-

(tuis monosyll.); fortasse ad has 'preces' referendum, quod habet *Seru. ad Aen. VIII 63 (Tiberinus)* in sacris etiam 'Serra' dicebatur et ad VIII 31 nam in sacris 'Tiberinus' uocatur.

POPUL. INCANT. *Varro r. r. I 2, 27 ex Sasernae libro*: cum homini pedes dolere coepissent, qui tui meminisset, <te> ei mederi posse. ego tui memini, medere meis pedibus, 'terra . . . maneto in meis pedibus'; hoc ter nouiens cantare iubet, terram tangere, despuere, ieiunum cantare. *reciso aperto glossemate in meis pedibus saturnium recte agnouerunt, quamquam dubito fere, an non praecedentia quoque uerba sic sint constituenda*: egó tuí memíní, | medére <tú> meis pédibus. de sálus (*male Korschius hic salus*) cf. *supra p. 17.*

NUTR. CANT. *schol. ad Persii 3, 16* quae (*nutrices*) infantibus, ut dormiant, solent dicere saepe | lalla tertium om. *Praegensis* | i scripsi: .i. *Monac. 14482 i. Prag. (utrumque = id est) | aut prius. om. Prag.*

QUINCTII TAB. *conciliare studui duorum testium diuersitatem supra p. 20; tabulam genuinam restitui posse puto ita (ad u. 1 cf. Ritschelii op. IV p. 204)*:

Iouís pater átque díui | ómnes hóc dedérunt,
 ut Quínciúſ díctátor | póst nouém subáctas
 urbés etiám Praenéſte | mátreſm décumám cáperet.
 cuius reí ergó triéntem | tértiúm pónſo
 corónam aúreám | Iouí donúm dat mérito.

Iouis imperatoris in Capitolium tulit. dedicatum est inter cellam Iouis ac Mineruae, tabulaque sub eo fixa, monumentum rerum gestarum, his ferme incisa litteris fuit: Iuppiter atque diui omnes hoc dederunt, ut T. Quinctius dictator oppida nouem caperet.

Festus p. 363: trientem tertium pondo coronam auream dedisse se Ioui donum scripsit T. Quinctius dictator, cum post [per *codd.*, *correxi*] nouem [dies totidem] urbes et decimam Praeneste cepisset. id significare ait Cincius in Mystagogicon l. II duas libras pondo et trientem.

INCERTI uaticinium.

Románe, aquám Albánam | cáue lacú tenéri,
caue ín maré manáre | flúminé sinás suo!
emíssa agrós rigábis, | díssipátam ríuis
exstíngues: túm tu insíste | aúdx hóstium
múris!

5 memór, quam pér tot ánnos | óbsidés úrbem,
ex eá tibí his fátis | núnc datám uictóriam,
duelló perfécto dónum | pórtato ámplum uíctor
ad meá templá sacráque | pátria, quórum
cúra est
omíssa, ut ádsolét, | endóstauráta fácito.

INC. VAT. *Liuius* V 16, 8 ad a. a. Chr. 397: cum legati ab Delphis uenerunt, sortem oraculi adferentes congruentem responso captiui uatis (*cf. ibid. c. 15*); *Liuii fere Andronici Naeuiique tempore uaticinium fictum esse statui supra p. 21* | 1 contineri *uulgo, correxi* | 2 suo flumine sinas *uulgo, traieci* (s. fl. siris *G. Hermannus*) | 3 emissam per agros *uulgo, inmutauit* | dissipatamque *uulgo, correxi* | 4 hostium *bisyllabum* | 6 his quae nunc panduntur fatis uictoriam datam *uulgo, recidi superflua* (uictoriam cum *synizesi trisyllabum*) | 7 bello *uulgo* | don. ampl. uictor ad mea templa portato *uulgo traieci* | 8 sacráque; *cf. supra p. 17* | quorum omissa cura est *uulgo, traieci* | 9 instaurata ut adsolet *facito uulgo, correxi.*

APPII CLAUDII *sententiae*.

- 1   ∪ ∟ ∪ ∟ ∪ qui, ánimi | cómpotém ésse,
ne quíd fraudís pariát | feróciá stupríque.
- 2   amícum cúm uidés, | oblísceré misérias
comméntus; si ést inimícus, | néc libéns aéque.
- *3   est únus quísque fáber | ípse suaé fortúnae.

MARCII VATIS *praecepta*.

- 1   postrémus dícas, prímus | táceas ∟ ∪ ∟ ∪
- 2   ne nínculús medéri | quéat ∪ ∟ ∪ ∟ ∪
- 3   quamúis mouétis ódium, | dúonum *né* negumáte.

INCERTI *sententiae*.

- 1   religéntem ésse opórtet, | réligiósus *né* seis.

APPIUS (*cf. Teuffelii HLR* § 90, 5) || 1 *Festus* 317 stuprum pro turpitudine — in Appi sententis | *exple fere* <est iudicis ae>qui | 2 fraudis stuprique ferocia pariat *cod.*, *traieci* || 2 *Prisc.* I 384 *H. de participiis passivis deponentium agens* Appius Caecus — ‘commentus’ *σεσοφισμένος* | 1 obliiscere *Fleckeisenus*: obliuiscere *codd.* | 2 commentus; si est inimicus *scripsi*: inimicus si es (sies *H*) commentus *codd.* || 3 *auctor epistulae ad Caesarem de rep.* I 1, 2 uerum esse, quod in carminibus Appius ait, fabrum esse suae quemque fortunae; *unde uersiculum uel supra positum* (svae) *uel alium fingas.*

MARCIVS (*Teuffelii HLR* § 66, 1; *nos supra p. 22*) || 1 *Isidor.* VI, 8, 12 apud Latinos Marcus uates primus praecepta composuit; ex quibus est illud || 2 *Paulus* 176 ningulus, nullus. Marcus uates (*ap. Festum* 177 *nomen et ne excidit*) | ningulus *Paulus* || 3 *Festus* 165 negumate in carmine Cn. Marcii uatis significat negate, cum ait | mouetis odium *scripsi*: mouentium *cod.* (monentium *Corssen*, nouentium *Buechelerus*) | ne *addidi* || *supposita a. 76 carmina Marcii uide infra.*

INCERTVS (*cf. supra p. 24*) || 1 *Gellius* IV 9, 1 ex antiquo carmine | *de m non elisa p. 12* | ne seis *scripsi*: nefas *codd.*

est péssimúm malúm | consílium cónsultóri. 2

A. ATILII CALATINI elogium.

hunc únun plúrimaé | conséntiúnt géntes,
populí primáriúm | fuísse uírum nótum.

* * *

LIVIUS ANDRONICUS.

I. Odisia.

uirúm mihi, Caména, | ínsecé uersútum. 1
patér nostér, Satúrni | filié, *rex súmme*. 2
meá puér, quid uérbi | éx tuo óre súpera 3
fugít?

2 *Gellius* IV 5, 5 in *Etruscos aruspices* uersus hic scite factus cantatusque esse a pueris urbe tota fertur — uidetur autem uersus hic de graeco illo Hesiodi uersu (*opp. et dier.* 266) expressus; *Varro de r. r.* III 2, 1; *de refecto a me saturnio cf. supra p.* 23 | est pessimum (*sic Varro: p. e. Gell.*) in fine testes, in initium traieci.

CALAT. *Cic. Cat. m.* 17, 61 quanta (*auctoritas fuit*) in A. Atilio Calatino! in quem illud elogium — est totum carmen incisum in sepulcro. *idem de fin.* II 35, 116 non elogia monumentorum id significant? uelut hoc ad portam. *saturnios agnouit Ritschelius op.* IV 220, *initium adferri Fleckeisenus misc. crit.* 57 | 1 hunc unum *Maduigi*: unicum *codd. Cat.* uno cum *de fin.* | 2 uirum (*supra p.* 17) notum *scripsi: in uirum desinit Cic. de fin.*, uirum notum est totum (totum est *sim.*) *codd. Cat. uirum*. notum est *uulgo; cf. supra p.* 8.

LIV. ANDR. 1 *Gell.* XVIII 9, 5 ego arbitror et a M. Catone 'insecenda' et a Q. Ennio 'insece' scriptum sine u littera . offendi . . librum . . Liuii Andronici, qui inscriptus est odyssea, in quo erat uersus primus cum hoc uerbo sine u littera. *Hom. Od.* I 1 || 2 *Prisc.* I 305 *H* o filie et o fili. Liuius Andronicus in odis(s)ia (odyssea). *Hom. Od.* I 45, 85, unde *addidi* rex summe || 3 *Prisc.* I 230 *sq. H.* puer pueri, cuius femininum puera dicebant antiquissimi . . . Liuius in odi(s)ia (odyssea).

- 4   ∪ ∟ neque enim te oblítus, | Lértié, sum, nóster.
 5   argénteó polúbros, | aúreó eclútro.
 6   tuqué mihí narráto | ómniá disértim.
 7   quae haéc daps ést? qui féstus | diés ∪ ∟ ∪ ∟ ∪
 8   ∪ ∟ ∪ mátre[m] prócítum | plúrimí uenérunt.
 9   aut ín Pylúm aduéníens | aút ibí omméntans.
 10   ∪ ∟ ∪ ∟ ∪ ∟ ∪ | ∟ ∪ túmque rémos
     iussít religáre strúppis.
 11   ibídemqué uir súm[m]us | ádprimús Patróclus.
 12   quandó diés aduéniet, | quem profáta Mórta est.

Charis. 84 *K* puer et in feminino sexu antiqui dicebant . . . ut in *Odyssia* uetere, quod est antiquissimum carmen . . . ubi tamen Varro cum 'a' 'puera' putat dictum, sed Aelius Stilo . . . et Asinius contra. *Hom. Od.* I 64 | puer *Char.*: puera *Prisc.* | supera fugit *Fleckeisenus*: supra fugit (fuit) *codd. Prisc.* audio *Char.* || 4 *Prisc.* I 301 *H. de uocatiuo in e agens*: Liuius Andronicus in Odi(s)sia. *Hom. Od.* I 65; cohaeret cum priore | enim plurimi *codd.*: tamen (men a m. 2 punctatum) R | Lertie sum scripsi: sum l(a)erti(a)e *codd. Prisc.*; cf. *Fleckeis. ann.* 1866 p. 8 || 5 *Non.* 544 polybrum . . . nos trullum uocamus. Liuius. *Hom. Od.* I 136 sq. | polybro *codd.* | eclutro ego (eglutro, *h. e. ἐκλούτρον* *COMuellerus ad Fest.* 396): et glutro *codd.* || 6 *Non.* 509 disertim . . . plane, palam . . . Liuius. *Hom. Od.* I 169 | tuquae *GH m. 1 L* || 7 *Prisc.* I 321 *H. de daps nominatiuo rariore* Liuius Andronicus in I odissiae. *Hom. Od.* I 225 | in haec consona h, i in dies || 8 *Paulus* 225 procitum, cum prima syllaba corripitur, significat petitum. Liuius. *Hom. Od.* I 248 | matrem meam *Hauetus* || 9 *Fest.* 190 ommentans Liuius in *Odyssea* quom ait . . . significat obmanens, sed ea significatione, qua saepe fieri dicitur; id enim est mantare. *Hom. Od.* II 317 | aut *add. Guentherus* | aduenies *cod.*, *corr. Scaliger* || 10 *Isidor. or.* XIX 4, 19 struppi uincula . . . quibus remi ad scalmos alligantur. *Hom. Od.* II 422, XV 287 || 11 *Gell.* VI 7, 11 adprimum autem longe primum Liuius in odissia dicit. *Hom. Od.* III 110 | Patricoles *Bergkius opusc.* I 221, *sed cf. supra p. 19* || 12 *Gell.* III 16, 11 Caesellius Vindex . . . tria, in-

atqué escás habeámus <i>rúsus</i> méntiónem.	13
partím erránt, nequeínont Graeciám redíre.	14
sanctá puér Satúrni, <i>máximá</i> regína.	15
apúd nimphám Atlántis fíliam Cálipsónem.	16
igitúr demúm Ulíxi fríxit praé pauóre cor <i>ét genú.</i>	17
celsós ocrís aruáque Néptuni ét mare mágnum.	18
utrúm genuá amplóctens uírginém oráret.	19
ibí manéns sedéto, dónicúm uidébis me cárpentó uehéntem én domúm uenísse.	20

quit, nomina Parcarum sunt 'Nona, Decuma, Morta', et uersum hunc Liuii, antiquissimi poetae, ponit ex Ὀδυσσεΐα . . . Mortam quasi nomen accepit, cum accipere quasi Moeram deberet. *Hom. Od.* II 99, III 237 sq., alibi | mortua V || 13 *Prisc.* I 198 *H. de genetiui femininorum in as agens*: Liuius in odi(s)-sia. *Hom. Od.* IV 213 | habeamus *G*Hermannus: habemus *codd.* (unus mentionem habemus) | rusus uel iterum addidi || 14 *Festus* 162 nequinont pro nequeunt, ut solinunt ferinunt pro solent feriunt dicebant antiqui. Liuius in odissia. *Hom. Od.* IV 495 | errantes *Ritscheli*; at cf. supra p. 12 | nequeinont ego (nequinunt *Scaliger*); neque nunc *cod.* || 15 *Prisc.* I 232 *H.* (hic et haec puer dixisse *priscos*) Liuius in odi(s)-sia. *Hom. Od.* IV 513 | maxima *scripsi*: filia *codd.*, quod ex illius puer *glossa* prouenisse uidit *Fleckeisenus misc. crit.* 13 || 16 *Prisc.* I 210 *H.* Calypsonem . . Liuius. *Hom. Od.* IV 557, V 14, XVIII 143 | nympham athlantis plurimi *codd.* (Telamonis *Buechelerus*), qui inter calipsonem et calypsonem fluctuant; cf. supra p. 18 || 17 *Seruius Dan. ad Aen.* I 92 et frigus pro timore ponitur. Liuius in odissia. *Hom. Od.* V 297 | cor frixit (fixit *Cassel.*) prae pauore *codd.*, traieci cor et ex Homero et genu addidi; cf. supra p. 12 || 18 *Festus* 181 ocrem antiqui, . . ut apud Liuium. *Hom. Od.* V 411 sq. a *Scaligero comp.* | Neptuni *scripsi*: putria *cod.*; aruāque cf. supra p. 17 || 19 *Diomed.* 384 *K.* amplector ueteres inmutauerunt amplector crebro dictitantes, ut Liuius in odyssea. *Hom. Od.* VI 142 | amploctens b: amplectens **AM** ampl≡ctens **B** || 20 *Charis.* 197 *K.* donicum pro donec; ita Liuius. *Hom. Od.* VI 295 sq. | 2 ue-

- 21 simúl ac dácrimas de óre | noégeó detérsit.
- 22 namqué nullúm plus *córpus* | mácerát *humánúm*
 quamdé mare saeuom: uíres | *cuí sunt mágnæ,*
tópper
 confríngent ínportúnae | úndae ∟ ∪ ∟ ∪.
- 23 *uenít* Mercúrius cúmque eo | *filiús Latónas*
- 24 nexábant múlta inté se | fléxu nó dórum
 dubió.
- 25 nam díuiná Monétas | *filiá dócuit.*
- 26 ∪ ∟ ∪ ∟ ∪ ∟ ∪ | ∟ ∪ ∟ ∪ *ínfer*
 an supérus tibi fert díus | *fúnerá, Ulíxes?*
- 27 *toppér* facít homónes, | *út priús fuérunt.*

hentem en scripsi *Fleckeis. ann. 1884 p. 836: uehementem cod. uehementem Fabricius in G Hermannus (parentis in fine add. Ritschelius) || 21 Festus 174 noegeum quidam amiculi genus praetextum purpura, quidam candidum ac perlucidum . . ut Liuius ait in odysssia . . . id est candido. Hom. Od. VIII 88 (II 114 sq.) | lacrimas cod., corr. COMuellerus secundum Fest. 68 dacrimas pro lacrimas Liuius saepe posuit || 22 Festus 352 topper . . cito, sic in Odysssia [sic Scaliger: in eodem cod.]. Hom. Od. VIII 138 sq. | 1 neilum Scaliger (sed nullum = nil) | plus corpus scripsi: peius cod. (quo seruato in fine homonem Ursinus). | saeuum cod. | 2 uires Augustinus: uir et cod. | unde cod. || 23 Prisc. I 198 (cf. fr. 13) in eodem (scil. Liuius). Hom. Od. VIII 322 sq. | uenit add. Bartschius || 24 Prisc. I 538 H. nexo, nexis uel nexas, nexui . . Liuius (Diomed. 369 hinc interpolatus), idem 469 nexo quoque nexas uel nexis, ut Probo placet, nexui. Vergilius tamen . . Liuius uero in odissia. Hom. Od. VIII 378 sq. | nexebant codicum pars maior l. posteriore, cum illud uero male intellexeretur | nó dum dúbio Buechelerus, qui et plexu coni. || 25 Prisc. I 198 H. (cf. fr. 13) ibidem. Hom. Od. VIII 480 sqq. | diuina minor, diua maior pars codd. | filiam codd., corr. Scal.; malim n. filia M. diua uates docuit || 26 Prisc. I 96 H. super superus . . Liuius in odissia. Hom. Od. X 64 | infer scripsi: inferus codd. | dius (deuos, deiuos) ego: deus codd. || 27 Festus 352 topper . . in antiquissimis scrip-*

toppér cití ad aúris uénimús Círcae;	28
simúl aduénit, séruae pórtant ad náuis	
edúlia álma, uína ísdem íferinúntur.	
o 2 o 2 parcéntes praémodúm o 2 o	29
o 2 o 2 o 2 o 2 o síc quoque fítum est.	30
o 2 o 2 o 2 o 2 affátim édi,	31
bibí, lusí.	
quom rém eám audíui, hauí paucús gauísi.	32
o 2 o 2 o 2 o 2 o 2 uecórde	33
et máleficá uacérra 2 o 2 o 2 o	
uestís pullá purpúrea ámpla 2 o 2 o.	34
dusmo ín locó.	35

tis celeriter ac mature. in odysssia uetere. *Hom. Od. X 395* | homines *cod.*, *corr. COMuellerus* | utrius *cod.*, *corr. Duentzerus* | fuerint *cod.*, *corr. Buechelerus* || 28 *Festus* 352 (*cf. fr. 27*). *Hom. Od. XII 17 sqq.* | citis *Buechel.*, *at cf. supra p. 14* | auris *scripsi*: aedis *cod.* | Circai *conectum* | 2 aduenit *uel* aduortit (*scil. Circe*) *scripsi*: duona *cod.* | seruae *scripsi*: eorum *cod.* coram *COMuellerus* | 3 edulia alma *scripsi*: millia alia *cod.* | uina *scripsi*: in *cod.* | inserinuntur *cod.*, *correxi* || 29 *Gell. VI 7, 12* idem *Liuius* in odysssia 'praemodum' dicit quasi admodum . . quod significat 'supra modum'. *Hom. Od. XII 321 uel 328* | praedmodum **R** postmodum **P** || 30 *Non. 475* fite imperatiuo modo . . *Liuius* odysssia. *Hom. Od. XIII 40* | fit *codd.*, sic *GHermannus* || 31 *Paulus 11* affatim . . abundanter . *Liuius. huc rettulit Scal. cp. Hom. Od. XV 373* || 32 *Prisc. I 482 H.* uetustissimi . . gauisi pro gauisus sum . . *Liuius* in odissia. *Hom. Od. XVI 92* | quom rem eam *scripsi*: quoniam *codd.* | hau paucus = *μᾶλα*) *scripsi*: paucis *codd.* (*quorum unus* audiuit) || 33 *Festus 375* uacerra . . . uecors et uesanus teste *Liuius*, qui dicit. *Hom. Od. II 243 Scaliger, XVII 248 Hermannus cp.* | uecorde *uulgo*: . . corde *codex* | uacerra *Scaliger*: uecordia *cod.* || 34 *Non. 368, 25* pullum, non album . . *Titus Liuius. nostro dedit Hertzius cp. Hom. Od. XIX 225* || 35 *Paulus 67 d. i. l.* apud *Liuium* significat dumosum locum (*cf. Placid. 32 D.*). *Hom. Od. XIX 439* | dusmoso *uulgo*.

- 36 cum sócios nóstros Cíclops | ímpiús mandísset.
 37 inqué manúm surémit | hástam ∟ ∪ ∟ ∪
 38 ∪ ∟ ∪ ∟ ∪ ∟ ∪ | ∟ ∪ ∟ at céleris
 hastá uoláns perrúmpit | péctorá férro.
 39 carnís uinúmque, quód | libábant, ánclabátur.
 40 deque manibús dextrábus | ∟ ∪ ∟ ∪ ∟ ∪.

II. Hymni.

- 41 puerárum manibus cónfectum púlcherrime.
 42 *Seruius ad Aen. IV 37*: Liuius autem Androni-
 cus refert, eos [*Afros siue Carthaginienses*] de Roma-
 nis saepe triumphasse suasque porticus Romanis spo-
 liis adornasse.

III. Dubia.

- 43 iam in altum expulsa lintre.

36 *Prisc.* I 419 *H.* mando . . perfectum . . mandui . . man-
 didi . . Liuius tamen in odissia. *Hom. Od.* XX 19 sq. | man-
 disset impius ciclops (cycl. *multi*, cecl. [= Coecl.?] *unus*) *codd.*,
traieci || 37 *Paulus* 299 suremit sumpsit 'i. m. s. h.' (cf. *Fest.*
 298). *Liuius* attribuit *Buechelerus*. *Hom. Od.* XXI 433 | manum
Festus: manus *Paulus* || 38 *Prisc.* I 334 sq. *H.* hic et haec
 celer uel celeris . . Liuius in Odissia. *Hom. Od.* XXII 91 sq.,
 266 sq., 294 sq. | ad *pauci codd.* | celeris *Hermannus*: celer *codd.* |
 asta *pauci codd.* || 39 *Prisc.* I 208 *H.* nominatium 'haec
 carnis' . . Liuius Andronicus in odissia. *Hom. Od.* XXIII 304 sq. |
 lib.] *an iubebant?* libebat *LMuellerus* | anculabatur *Hauetus*
aliter scandens || 40 *Non.* 493, 19 dextrabus pro dexteris. Li-
 uius [*Laberius codd.*] in odysia. *Hom. Od.* XXIV 534.

II. Hymni (cf. *testim. Teuffelii HLR.* § 94, 7) || 41 *Prisc.* I
 234 *H.* (cf. *fr.* 15) idem alibi. *quod cum non facile ad Odis-
 siam referre liceat* (cp. *Hom. Od.* VII 234 sq.), *in hymno hunc
 senarium potius putauerim locum habuisse quam in fabula*

Paulus p. 70: demum, quod significat post, apud 44
Liuium 'demus' legitur.

o z o z o z o o eránt et equórum
inaúratá tapéta.

45

CN. NAEVIUS.

I. Bellum Poenicum. LIBER I.

Nouém Iouís concórdes | fíliaé soróres. 1

Gell. XVII 21, 45: eodemque anno [ab u. c. 519] 2

Cn. Naeuius poeta fabulas apud populum dedit, quem
M. Varro in libro de poetis primo stipendia fecisse
ait bello Poenico primo, idque ipsum Naeuium dicere
in eo carmine quod de eodem bello scripsit.

postquám auém aspéxit | ín templó Anchísa,
sacra ín mensá penátium | órđiné ponúntur;
in aúreám molábat | uíctimám púlchram. 3

42 huc rettuli fragmentum adhuc incognitum || 43 Prisc. I
151 H. linter . . . femininum est. Liuius in VI [VII pauci].
referunt ad Hom. Od. XII 401 || 44 formam demus ad gram-
maticos hiatus sublaturus (ut in fr. 17) redire monui supra
p. 12 || 45 gramm. lat. K. IV 542 de tapeta neutro: item apud
Liuium [sic L: Lucilii sub nomine adfertur ibid. 129 sq.]; cum
uerbis illis MHertziius Fleckeis. ann. 1862 p. 709 coniunxit quae
Nonius 194, 20 adfert Liuius lib. VIII auratae uaginae, au-
rata baltea illis erant; sed res incerta. cf. et Lucani fr. 12.

I. BELL. POEN. (cf. testim. in Teuffelii HLR § 95). || 1
exemplum Saturnii adferunt Caes. Bass. 266 K. (apud Naeuium
poetam . . . alio loco), ubi nauem codd., et Mar. Vict. 139 K.
(apud Naeuium), ubi codd. nouei moues || 2 libro I adscr.
Spangenbergius || 3 Probus ad Verg. ecl. 6, 31 Anchisen augu-
rii ac per hoc diuini quiddam habuisse . . . Naeuius belli Punici
libro tertio sic | 1 auem codd. (etiam Paris.): aues Keilius | An-
chises Vatic. | 2 penatum Buechelerus; sed cf. supra p. 18 | 3
in auream molabat Hauetus (cf. supra p. 33 not.: immolabat
(imol. Par.) auream codd.; conieci auratam immol. (supra p. 12).

- 4   ο λ ο λ ο λ ο | ámborúm uxóres
       noctú Troiáde exíbant | cápítibús opértis,
       flentés ambaé, abeúntes | lácrímís cum múltis.
- 5   eorúm sectám sequúntur | múltí mórtáles
                           *   *   *   *
       multí alií e Tróia | strénuí uíri
                           *   *   *   *
       urbí forás cum aúro | íllic éxíbant.
- 6   *Paulus p. 20 M.*: Aenesi dicti sunt comites Aeneae.
- 7   ferúnt pulchrás cratéras, | aúréás lepístas.
- 8   anclabres.
- 9   supparum.
- 10   pulchráque ex aúro *téxta* | uéstemqué citrósam.

4 *Seruius Dan. ad Aen.* III 10 Naeuius inducit uxores Aeneae et Anchisae cum lacrimis Ilium relinquentes his uerbis || 2 Troiad *Vossius* | 3 ambas *Ritschelius sine causa* | lácrimis cúm *alií* (*supra p. 19*) || 5 *Seruius Dan. ad Aen.* II 797 Naeuius belli Punici primo de Anchisa et Aenea fugientibus haec ait 'e. s. s. m. m.', ecce hoc est 'inuenio admirans numerum; 'm. a. e. T. s. u.', ecce hi sunt 'animis parati'; 'u. f. c. a. i. e.', ecce 'et opibus instructi' | 2 uiri; *cf. supra p. 17 (ibid. p. 12 de cum)* | 3 urbi (= urbe) *scripsi*: ubi *cod. ibi Hauetus* | illic (= eo tempore) *cod.*: illuc *Masuius* ilico *LMuellerus* || 6 *rettulit Buechelerus ad Naeuium* || 7 *Caes. Bass. et Mar. Vict. (cf. fr. 1) et Mar. Plot. 531 K.* apud nos Naeuius sic 'f. p. c.' .. totus uersus sic | pulc(h)ros *Caes. Bass. codd.* | pateras (*mg. f. crateras A*) *Caes. Bass. codd.* crateras *Plotii Cusanus*, creteras *ceteri* | aereas *Caes. Bass. codd.*, aureasque *Mar. Vict. codd.* || 8 *Philoxenus 198 (cf. et 171)* angla, ὄρες, τράπεζαι τριγώνοι, ὡς Νέβιος, *corr. in anclabres: τράπ. COMuellerus ad Festum 11; huc rettuli* || 9 *Festus 310 supp.*, puniceum uestimentum ita uocat Naeuius de bello punico; *huc (ut et 7 et 10) rettulit LMuellerus* || 10 *Isidor. XIX 22* citrosa quasi conrispa ad similitudinem citri. Naeuius (*cf. Paulus 42*); *Macrob. III 19, 5* Naeuius poeta in bello Punico ait citrosam uestem; *cf. et glossogr. Vatic. s. u. citr. | puram glossogr. | texta*

Seruius ad Aen. I 170: nouam tamen rem Nae- 11
uius bello Punico dicit, unam nauem habuisse Aeneam,
quam Mercurius fecerit.

senéx fretús pietáti | ádlocútus súmmi 12
deúm regís fratré, | Neptúnúm régnatórem
marúm.

Macrobius VI 2, 31: in principio Aeneidos tem- 13
pestas describitur et Venus apud Iouem queritur...
hic locus totus sumptus a Naeuio est ex primo libro
belli Punici. illic enim aequae Venus Troianis tem-
pestate laborantibus cum Ioue queritur et secuntur
uerba Iouis filiam consolantis spe futurorum.

patrém suúm suprémum | óptumúm appéllat. 14

summé deúm regnátor, | quíanam génus ursísti? 15

Seruius Dan. ad Aen. I 198—207: et totus hic 16
locus de Naeui I^o [Naeuio *codex, correxi*] belli Punici
libro translatus est.

Paulus p. 20 M.: Aenariam appellauere locum, 17
ubi Aeneas classem a Troia ueniens appulit.

Seruius Dan. ad Aen. IX 712: Prochyta... hanc 18
Naeuius in primo belli Punici de cognata Aeneae no-
men accepisse dicit.

---

addidi (pulchrâque: cf. *supra p. 17*) || 11 *Prisc.* I 351 sq. *H.*
marum pro marium apud Naeuium in carmine belli Punici.
huc rettulit Schuettius | 1 pietati plures *codd.*: pietate nonnulli
codd. (pietatei *Vahlenus*) | deum *codd.* ante adlocutus (all. *pauci*),
quod ut ex sequentibus repetitum metroque repugnans deleui |
suauiore rhythmo Nept. fratrem *LMuellerus* || 14 *Varro VII 51*
Naeuius . . supremum a superrimo dictum. *huc rettulit Kluss-*
mannus || 15 *Festus 257* quoniam pro quare et cur positum est
apud Naeuium in carmine P. b.; *huc rettulit LMuellerus* | ge-
nus isti *cod.*, *correxi* (genuisti *Scaliger*, me genuisti *Hauetus*) ||
16 *huc rettuli*: post tempestatem suos adlocutus est Aeneas || 17
Naeuio dedit Buechelerus.

- 19 *Lactantius inst. diu. I 6*: quartam [*Sibyllam*] Cimmeriam in Italia, quam Naeuius in libris belli Punici . . nominat. — *cf. et incerti orig. g. R. 10.*
- 20 ineránt signá expréssa, | quó módó Titánes
bicórporés Gigántes | magníqué Atlántes,
Runcús atqué Porpóreus | fílií Térras,
- 21 eí uenít in méntem | hómínium fórtúnas
- 22 iamque éius mentém fortúna | fécerát quiétem.
- 23 siluícolae hómínes míteS | béllíqué inértes.

LIBER II.

- 24 blande ét docté percóntat, | Aénéá quo pácto
Troíám urbém liquísset.

---

19 libro I adscr. Spangenbergius; fortasse ante 18 ponendum: *cf. orig. g. Rom. 10* || 20 *Prisc. I 198 H de femininorum in as genetiuo*: Naeuius in carmine belli Punici I, et sic idem 217 ('Titanus' pro 'Titan') *adfert u. 1 et 2*; *templum Cumanum uidetur describi* | 1 expressa signa *Spengelius* | 2 athlantes (atlantes) *plerique codd. bis* (Telamones *Buechelerus*) | 3 rhumcus uel rumchus *aliquot codd.* | Porporeus *Fleckeisenus ann. 1866 p. 11*: porpureus uel purporeus (purpureus) *codd.* || 21 *Prisc. I 198 H. (post fr. 20)* in eodem | euenit (ei om.) *duo libri* | mente *plerique libri (non R)* | *furtunas duo codd.* || 22 *Prisc. I 242 H.* etiam simplex (quies) in usu inuenitur trium generum. Naeuius in carmine b. P. I [*sic pars codd., pars II*]. *fortunam a Sibylla patefactam intellege* | *furtuna duo codd.* || 23 *Macrobian. VI 5, 9* siluicolae Fauni. Naeuius b. P. libro primo | mites (uel segnes) *addidi*; de h consona *cf. supra p. 16* || 24 *Non. 474, 6* perconta . . Naeuius b. P. lib. II et 335, 2 liquerit significat et reliquerit. Naeuius b. P. lib. II. libro I adscribi uoluit *Merula non recte* | 1 *Aenea Fleckeisenus misc. crit. 21 (cf. Quint. I 5, 61, Charis. 66, 17 K.)*: aenas uel enas priore loco, altero (a)ennius (aeñ = aeneidos) *codd.* Aenes *Buechelerus* | liquisset *Merula*: reliquisset *codd. l. posteriore, priore liquerit (ex Accii loco)*. — *percontat scil. hospes latinus.*

hisqu e sus um ad caelum | s ustulit su as rex 25
amb as laet us Amulius, | gratulabat diuis.

Seruius ad Aen. I 273: Naeuius et Ennius Aeneae ex filia nepotem Romulum conditorem urbis tradunt.

Varro V 43: Auentinum aliquot de causis dicunt; 27
 Naeuius ab auibus, quod eo se ab Tiberi ferrent aues.

Varro V 53: quartae regionis Palatium ... a pe- 28
 core dictum putant quidam; itaque Naeuius Balatium appellat.

..... quam liquidum ..... amnem 29

is res diuas edicit, | praedicat castus. 30

prima incedit Cereris | Proserpina puer. 31

deinde pollens sagittis | inclutus arquite-nens, 32
 sanctus Ioue prognatus, | Putius Apollo.

---

25 *Non.* 116, 30 gratulari, gratias agere .. Naeuius b. P. lib. II hisque . . ; *ita scripsi*: III isque *codd.* III manusque *Merrula* | rex *Stephanus*: res *codd.* || 2 *ambas* (*cf. Enni ann.* 339) *laetus addidi* | *Amullus codd.*, *corr. Bentinus* (*cf. de synizesi supra p.* 18) | *gratulabatur codd.*, *corr. Hauetus* (*gratulatur Hermannus*) || 26—28 *libro II adscripsi* || 29 *Festus* 293 *sublicium pontem* . . . <quidam, quod sub eo> *aqua liquens* <labe-retur, *sublicium dicunt*>, in qua opinio <ne fuit . . .> et meminit <. . . Naeuius>, qui ait in belli <Punici libro . . .> || 30 *Non.* 197, 15 *castitas* . . . masculini. Naeuius carmine P. b. <II: is>. *haec a codd. omissa addidi* || 31 *Prisc.* I 232 *H.* hic et haec puer . . Naeuius in II b. P. (VI *in suis codd. inuenisse se innuit Scriuerius*) | *incedet duo codd.* | ceteris **R** | *proserpina puer* (*puer pros. unus*) *codd.*, *quod correxi* || 32 *Macrob.* VI 5, 8 hoc epitheto (*arquit.*) usus est Naeuius b. P. libro II | 1 *fortasse deendo est Naeui* | 2 *sanctus Ioue Buechelerus*: *sanctus-que Delphis codd.* *sanctus (uulgo) Deli Fleckcisenus* | *Pythius codd.*, *formam priscam restituit Vahlenus cp. Placid.* 74, 14 *D.*

LIBER III.

- 33 *Seruius ad Aen. IV 9 Anna soror: cuius filiae fuerint Anna et Dido, Naeuius dixit.*
- 34 scopás atqué uerbénas | ságminá sumpsérunt.
- 35 ∪ √ ∪ √ ∪ √ | Marcús Valérius cónsul
partém exércití | in expéditiónem
ducít.

LIBER IV.

- 36 conférre * que aut * | ratém aerátam, qui per
liquidúm mare eúnt fugántes | átque séctántes
- 37 ∪ √ ∪ √ ∪ √ | √ ∪ tránsit Mélitam
exércitús Románus, | ínsulám intégram
urít populátur uástat, | rém hostiúm concínnat.
- 38 sin illos déseránt | fortíssimós uíros,
magnúm stuprúm populó | *sic* fierí per géntis.
- 39 seséque uei períre | máuolúnt ibídem
quam cúm stupró redíre | ád suós populáres.

33 *huc rettuli, in initio huius libri, a quo coeptum est bellum narrari, de Carthagine praemonitum fuisse putans* || 34 *Paulus 320 sagmina dicebant herbas uerbenas . . . Naeuius (cf. COMuelleri adn. ad Fest. 321). huc rettulit Merula (ad IV?) | scopas Scaliger: scapas et scapos et scabos codd. || 35 Charis. 128 K. exerciti Gn. Naeuius b. P. libro III [sic Vahlenus: I cod.; an pro I m. ualerius legendum est IIII ualerius?] | 1 Manius Merula falso (supra p. 12) || 36 Varro VII 23 ut Naeuius quom ait . . . 'ratis' dicta nauis longa propter remos. huc rettulit COMuellerus | 1 conferreque aut Flor. conferre queant cod. Turnebi; fortasse quod queant | qui = qua | per liquidum Scaliger: perit. quidum (sic) Flor. | mare sudantes eunt atque sedantes Flor., correxi || 37 Non. 90, 27 concinnare, conficere uel colligere. Naeuius b. Poenici lib. IIII | 2 Romanus exercitus codd., traieci | ad integram cf. supra p. 19; intemerat Hauctus | 3 hostium bisyllabe (l. l. p. 18) || 38 et 39. Festus 317 stuprum pro turpitudine . . . Naeuius . . . (39) item (38); cf. et Gr. l. K.*

uixdúm praetór aduéneit, | aúspicat aúspícium 40
prosprúm.

simúl atrócia átra | prósicarent éxta 41
minístratóres.

∪ ∟ ∪ ∟ ∪ ∟ ∪ | ∟ eám cárnem 42
uictóribús danúnt.

∪ ∟ ∪ ∟ ∪ ∟ ∪ | ∟ uicíssátim 43
uoluí uictóriám.

LIBER VI.

se prímum décinum ánnum | ílicó sedére. 44

censét eó uentúrum | óbuiám Poénium. 45

supérbitér contémtim cónterít legiónes. 46

V 591 ut Naeuius (38, 2) | 38, 1 uirorum *Scaliger*; at *cf. supra p. 17* | 2 sic *addidi* (populo *om. Gr. L. ll., ubi et gentes*); populoi *LMuellerus* | 39, 1 seseq; uei *scripsi*: seseque i *cod.* | 2 strupro *cod.* || 40 *Non.* 468, 27 auspicaui pro auspiciatus sum . . Naeuius b. Poen. lib. III | uixdum *scripsi*: uirum *codd.* uerum *Iun.* | aduenit (-neit ego) *Merula*: adueniet *codd.* | 2 prosperum *codd.*, *corr. Spengelius (delet Merula)* || 41 *Non.* 76, 5 atrox, crudum. Naeuius b. Poen. lib. III [*sic Bamb. cum aliis: III GHL*] | 1 atra *addidi* | prosicarent *scripsi* (-cerent *Mercerus*): proicerent *codd.* porricerent *Iunius male* | exta *H m. 1*: extra *m. 2 cum ceteris* || 42 *Non.* 97, 18 danunt, dant. Naeuius b. Poen. lib. III || 43 *Non.* 183, 15 uicissatim, per uices. Naeuius b. Pun. lib. III || 44 *Non.* 325, 5 ilico, in eo loco. Naeuius b. Poen. lib. VI [*GL, H m. 2: III H m. 1; fortasse IV*] | se primum *scripsi*: septimum *codd.* ut *Hauetus*, iam *LMuell. in initio addunt* | decimum *tribrachys: supra p. 12* | illico *L* | sedere *ego*: sedent *codd.* sederent *Hauetus* sedentes *LMuellerus* || 45 *Non.* 267, 18 censere . . arbitrari. Naeuius Poen. b. lib. VI | censent *H m. 2, in G n suprascripta* || 46 *Non.* 515, 10 superbiter . . Naeuius b. Poen. lib. VI *et 515, 33* contemtim, contemnenter. Naeuius b. Poen. lib. VI | superuiter *GL, H m. 2 bis* | contentim *GHL priore loco.*

LIBER VII.

- 47 conuénit régnum símul | atque út locós habérent.
 48 id quóque pacíscunt, úrbis | moeníá sint *túta*
a uíctorúm furóre; | *cóntra* quae Lutátius
 recónciliát captíuos, | plúrimós ídem
 Sicíliensés pacíscit | óbsidés ut réddant.

INCERTAE SEDIS FRAGMENTA.

- 49 *toppér saeui* capésset | flámmam Vólcani.
 50 dítem domúm decorémque | mágnamqué uexárant.
 51 honeráriaé honústae | stábant ín flústris.
 52 pleríque omnés subigúntur | súb unúm iudícium.

---

47 *Non.* 211, 3 loca . . neutri . . masculini . . Naeuius b. Pun. lib. VII [*sic Merula: VI codd.*] | ut locos *scripsi*: locos ut (non L) *codd. sic hexametrum efficientes* | haberet *Merula* || 48 *Non.* 474, 16 paciscunt. Naeuius b. Poen. lib. VII | 1 paciscunt urbis (*scil. Carthaginis*) *scripsi*: paciscuntur *codd.* | *tuta* — contra *addidi* (*lacunam iam suspicatus est Hauetus*) | Lutatius *scripsi* (*supra p. 18*): lutatium (luçt. H) *codd.* Lutati *Hauetus* | 3 reconciliant *codd.*, corr. *Hauetus* | *correxi interpunctionem.* || 49 *Festus* 352 *topper* . . cito; sic [C]Naeui<us carmine b. Punici . . : *topper saeui*> capesset *ectr. sic duce Haueto suppleui*; *topper nauis Buechelerus* || 50 *Prisc.* I 234 K. decor, decoris paenultima correpta apud uetustissimos, quando pro decorus accipitur. Naeuius in carmine b. P. . . aliter enim iam stare non potest (*glossogr. Vat. s. u.*: unde Naeuius) | magnamque (*sic DHrb*: magna quae B magnam BG, que *supra-scriptum in LK*) et ditem in *codd. transposita*; *traieci* | uexarant H *ex corr.*, *plures Krehlii*: uexerant ipse *Prisc.*, duxerat *glossogr.* || 51 *Isidor. de n. r.* 44 *flustrum* motus maris sine tempestate fluctuantis, uelut N. in bello Poenico (*cf. Paulus* 89) | oner. on. *Bamb. alter* | in; *fort. endo* || 52 *Donat. in Ter. Andr.* I 1, 28 *plerique omnes ἀρχαϊσμός* est . . N. in bello Punico | *plerique codd. dett.*: *plerumque Paris.* | *subigunt codd. dett.* | *unum Paris.*: suum *codd. dett.*; *fort. unum sub* (*sed cf. supra p. 14*).

∪ ∟ ∪ ∟ quod brúti néc satís sardáre queúnt.	53
famés acér augéscit hóstibús ∪ ∟ ∪	54
<i>Gellius V 12, 7</i> : Lucetium autem Iouem Cn. Nae- uius in libris belli Poenici appellat.	55
simúl aliús aliúnde rúmitánt inté se.	56
magní metús tumúltus péctorá possídeit.	57
runa	58
Samnite	59

II. Saturarum siue ludorum libri II.

quianám Satúrniúm <i>huc tú</i> populúm pepulísti?	60
cum tú polléns sagíttis árquitenéns Deána.	61
atqué priús pariét bouém lucústa Lúcam.	62

53 *Festus* 322 <sardare> intellegere . . . Nae>uius belli Pu<nici libro . . . quo>d; cf. *Paulus* 323; *Varro* VII 108 apud Naeuium . . . in bello Punico 'nec satis sarrare' (sic) ab serare dictum, id est aperire || 54 *Prisc.* I 153 et 230 *H. de acer feminino* Naeuius i. c. b. P. || 56 *Paulus* 271 rumentant, rumigerantur. Naeuius (cf. *Fest.* 270) | alis *Bothius* | se *uulgo*: sese *Pauli codd.* || 57 *Non.* 214, 9 metus . . . Naeuius. *bello Pun. adscr. Klusmannus* | metus *uulgo*: intus (uitus L m. 1) *codd.* | possidet *codd.*, -dit L m. 1, -deit ego || 58 *Festus* 262 runa genus teli . . . Naeui<us>. *bello Pun. adscr. Vahlenus* || 59 *Prisc.* I 249 *H.* huius (Samnis) neutrum Naeuius 'S.' protulit in carmine b. P.

II. SATURAE. 60 *Festus* 257 quianam quare et cur . . . apud . . . Naeuium . . . in satyra | huc tu *addidi* || 61 *Macrob.* VI 5, 8 (cf. fr. 32) idem alibi, h. e., non in bello Poenico, sed me iudice in satura | arq. sag. poll. *codd.*, *traieci* | *Deana Fleck-eisenus*: dea *codd.* || 62 *Varro* VII 39 apud Naeuium . . . Luca bos elephas. *saturis adscripsi* | at quae *Flor.*; an at quei? | lucustam lucam bouem *Flor.*, *traieci* (locusta *uulgo*) *supra p. 9.*

INCERTI carmen Nelei.

u l u l u l u l u saúcia	1
puér [filia] <i>Salmoni</i> súm manu <i>matris fera</i> .	
foedé stupreque cástigor cotídie.	2
toppér fortunae cómmutantur hóminibus.	3
<i>et</i> núnquam numero mátri faciemús uolup.	4
<i>strigores</i> exerciti	5
sed iám se caelo cédens Aurora óbstinet suúm patrem.	6

METELLI.

malúm dabúnt Metélli Naéuió poétae.	1
---------------------------------------	---

CARM. NELEI. *titulo ipso indicante non fabula, sed narratio fuit, in qua primum iambi sunt adsumpti* || 1 *Charis. 84 K. puer et in feminino sexu — ut in Odyssia uetere (Liuui fr. 3) — et in Nelei carmine aequae prisco [sic Keilius: eaque prisco cod.] | 2 puera Varro ap. Char. | filia ut glossam inclusi, quae expulerit additum a me Salmoni | sum manu scripsi: sumam; (= sumamus) cod. in fine lineae, unde ex. gr. lacunam expleui* || 2 *Festus 317 stuprum pro turpitudine — in Nelei carmine (Paul. 316 in carmine) | stupraeque cod. Festi | cott. uel quott. codd. Pauli* || 3 *Festus 352 toppe — cito, sic in Nelei carmine* || 4 *Festus 170 numero — item in Nelei — id est, numquam nimium faciemus; in quibus post Nelei addo carmine: et (en umquam Fleckeisenus in Ritschelii op. II 451 contra explicationem grammatici) | uolup Ursinus: uolui cod.* || 5 *Festus 314 strigores in Nelei carmine pro strigosis positum (inuenitur, i. e. densa)rum uirium ha . . . (hominibus Ursinus) | strigones Turnebus* || 6 *Festus 197 obstinet — ostendit, ut in ueteribus carminibus. huc rettuli | de caelo Scaliger, sed pro caelo secedens recte accipiunt.*

MET. 1 *Caes. Bassus 266 K. optimus (Saturnius) est quem Metelli proposuerunt de Naeuio aliquotiens ab eo uersu lacesiti (cf. et Mar. Vict. 139 K., Mar. Plot. 531 K., Atil. Fort.*

2 oblicuo leiuet, qui | illudit inuidendum.

TABULAE TRIUMPHATORIAE.

1 L. AEMILI M. F. COS.

Ductu auspicio imperio | felicitateque eius
inter Ephesum, Samum | Chiumque inspéc-
tante ipso

Antiocho, exercitu omni, | equitatu elephantisque,
classis regis Antiochi, | antea secunda,
uicta fusa fugata | totaque contusa est; 5
ibique naues longae | omnibus cum sociis

294 K., Ter. Maur. 2517, Ps.-Ascon. in Verr. I 10, 29) | dabunt malum Ter. Maur., Atil., Ps.-Ascon. || 2 Varro d. l. l. VI 80 uideo a ui . . hinc . . antiquom [ita scripsi: atticum cod.] illud: Saturnium a me restitutum in Fleckeiseni ann. 1884 p. 837 huc ex incerta coniectura rettuli | oblicuo leiuet scripsi l. l.: obliuio lauet Flor. | illudit (uel inridet) scripsi: incidit Flor.

TAB. TRIUMPH. 1 (cf. supra p. 20) *Liuius* XL, 52, 4 ad a. a. Chr. n. 179 idem dedicauit aedem Larium permarinum in Campo. uouerat eam annis undecim ante L. Aemilius Regillus nauali praelio aduersus praefectos regis Antiochi. supra ualvas templi tabula cum titulo hoc fixa est. — u. 9 sic adfert *Caesius Bassus* 265 K. de saturniis agens: apud nostros in tabulis antiquis, quas triumphaturi duces in Capitolio figebant uictoriaeque suae titulum saturniis uersibus prosequabantur, talia repperi exempla. ex Regilli tabula: d. m. d. r. s. | *Liuii textus ualde confusus; inscriptionem corruptam* L. Aemilio M. Aemilii filio (cos aberrauit in u. 2 ante ipso) praecedunt uu. 9 et 10, quos traiecit titulum restituens *Hauetus* | 1 ausp. imp. felicitate ductuque eius *Liuii Moguntinus*, quod secundum *Mummii titulum corrigentem Hauetum ita sum secutus, ut que retinerem cum felicitate iungens* | 2 Samum Chiumque *Sigonius*: camachumque *Mog.* | cos ante ipso *Mog.* | uersus ipse *discripsi* | 4 antea secunda *scripsi*: antea sic *Mog.* antea inuicta *Weissenbornius* ante Asiae litus *Hauetus sine necessitate multa transponens* | 5 uicta fusa contusa fugataque est *Mog.*, quod *correxerit* | 6 ibique eo die naues *Mog.*, eieci glossam | cum omnibus sociis *Mog.*, traieci.

captae duae quadraginta. | ea pugnata pugnata
 rex 'Antiochus regnumque | *funditus uacillant.*
 duellum magnum dirimendo, | regibus subigendis,
 10 caput patrandae pacis | haec pugna exim fuit.
 eius rei ergo aedem laribus | permarinis uouit.

TI. SEMPRONI GRACCHI COS.

2

Império auspicioque eius | legio exercitusque
 populū Romāni totam | Sardiniam subegit.
 in ea prouincia | sunt hostium caesa aut capta
 supra octoginta milia, | *opsidisque abducti.*
 5 red felicissime gesta | atque liberatis
sociis, in uectigalis | aliis restitutis,
 exercitum integrum | saluomque atque incolumem
 plenissimum praedai | secum deportauit.
 iterum triumphans endo | urbem Romam rediit.
 10 cuius rei ergo hanc tabulam | donum dat Inoni.

7 XLII Sigonius (*Liu. XXXVII 30, 7*): LXII *Mog.* | *lege*
 duae et ea | 8 *suppleui*; alii alia | 9, 10 duello magno regibus
 dirimendo caput subigendis p. p. h. p. e. *Mog.*, *uerum ordinem*
indicat Caesius | caput i. e. *initium*] causa *Drakenborchius* |
 exin (exim) fuit siue fuit *scripsi*: exeunti *Mog.*, *quod turbis*
factis necessario euasit || 11 *fortasse* cuius (*et eius et rei mono-*
syllabum) || 2 *Liuius* XLI 28, 8 *ad a. a. Chr.* 174: eodem anno
 tabula in aede Matris Matutae cum indice hoc posita est | *in*
inscriptione, quam agnouit Ritschellius (*op. IV 200*), *consulis*
cod. Vindob. | 1 eius (ei') *addidi* (*Eius imp. Ritsch.*) | 2 *totam et 4*
sunt addidi (*hostijum et milja lege*) | 4 *suppl. Hauetus cp. Liu. l. l.*
 17, 3 | 5 *red uel re idem*: *rep. Vindob.* | *felicissumē Walchius*:
felicissimume Vind. | *adque Vind.* | 6 *sociis add. Sigonius* | *in*
uectigalis aliis scripsi: *uectigalibus Vind.* | 7 *integrum add.*
Hauetus (*cf. Naevi fr. 37, 2*) | *saluomc Vind., unde que deleto,*
metro integro (*supra p. 12*), *saluom potest restitui cum uulgata* |
 8 *praedai scripsi*: *praeda Vind.* | *secum deportauit scripsi* (*cp.*
Liu. l. l. 17, 3 *ipsique decedenti de prouincia exercitum se-*
cum deportare liceret): *domum reportauit Vind.*; *sed scaenico-*
rum res metrica a saturniis aliena | 9 *endo ego*: *in Vind.* | *re-*
dit Vind., corr. uulgo | 10 *c. r. legas ut prioris carminis u. 11* |
donum Ioui dedit Vind., correxi; praesens fere sollemne est in
formula donum dat.

3 Ex Acilii Glabrionis tabula.

fundit fugat prosternit | máximas legiones
 4 summás opés qui régum | régiás refrégit.
 5 magnúm numerúm triúmphant | hóstibús deuíctis.

INCERTORUM uersiculi.

1 níl cum fidibus gráculost, nihíl cum amara-
 cinó sui.
 2 íbi pastores lúdos faciunt córiis consuália.
 3 Cónsus consilió, Mars duello, Lár est compitó
 potens.
 4 réx erit qui récte faciet; quí non faciet,
 nón erit.
 5 hábeat scabiem, quísqvis ad me uénerit nouís-
 simus.

3 *Caesius Bassus* 265 *K.* in Acilii Gl. tabula (cf. *Liv.* XL 34, 4 *sqq.* || 4 *Atil. Fortunat.* 293 *K.* maxime tamen triumphaturi in Capitolio tabulas huius modi uersibus incidebant: summas *eqs.*; cf. et *Diomed.* 512 *K.* || 5 *Censorin.* 71 *H.*

INC. UERS. 1 *Gellius praef.* 19 uetus adagium est. *fortasse ex Naewii ludis* | nil *LMuellerus d. r. m.* 64: nihil (nichil) *codd.* | *graculos P,* *graeculos R,* *corr. Hertzius* || 2 *Varro ap. Non.* 21 pelles bubulas oleo perfusas percurrerant ibique cernuabant; a quo ille uersus uetus est in carminibus | sibi *H* || 3 *Tert. de spect.* 11 ara Conso . . cum inscriptione eiusmodi | lares coillo potentes *cod., correxi* (compito *Heinsius*) || 4 *Porph. ad Hor. epist.* I 1, 62 contra pueri lusu cantare solent || 5 *Porph. ad Hor. epist.* II 3, 417 hoc ex lusu puero- rum sustulit, qui ludentes solent dicere | q. a. m. n. u. h. sc. *codex, corr. LMuellerus in Fleckeis. ann.* 1864, 484.

M. PORCII CATONIS *carmen de moribus.*

auaritiam omnia uitia habere putabant: sumptuosus, cupidus, elegans, ambitiosus, inuidus qui habebatur, is audiebat 'auarus'.

uestiri in foro honeste mos erat, domi quod satis erat. — equos carius quam coquos emebant. — poeticae artis honos non erat: si quis in ea re ludebat aut sese ad conuiuia adplicabat, 'crassator' uocabatur.

nam uita humana prope uti ferrum est. si exerceas, conteritur; si non exerceas, tamen rubigo interficit. item homines exercendo uidemus conteri; si nihil exerceas, inertia atque torpedo plus detrimenti facit quam exercitio.

CATONIS *c. de mor. hic deesse nolui, quamquam ex parte tantum uersibus conscriptum fuisse puto (supra p. 25) || 1 Gell. XI 2, 2 in libro Catonis, qui inscriptus est carmen de moribus; ex quo libro uerba haec sunt — ex quibus uerbis apparet 'elegantem' dictum antiquitus . . qui nimis lecto amoenoque cultu uictuque esset (Non. 465, 18 elegantes . . carmine de moribus: auaritiam . . uitiosus) | auaritiam Non.: auaritia Gell. codd. | putant Non. | pro cupidus IFGronouius cuppes coni., sed intellege hominem Veneri deditum | ambitiosus (uel noua uoce diuitiosus) scripsi: uitiosus Gell., Non., quod nequit libidinosum prisco aeuo designare (et cf. cupidus), uinosus Meursius luxuriosus IFGronouius | inuidus idem: inritus Gell. codd. | qui uulgo: que codd. | audiebat auarus scripsi: laudabatur Gell. codd. auarus laudabatur LMuellerus (sed testem laudare, sim., hinc aliena) || 2 Gell. l. l. ex eodem libro Catonis haec etiam sparsim et intercise commeminimus | ludebat scripsi: studebat codd. (ei re stud. Muellerus) | crassator plurimi codd., grassator unus || 3 Gell. l. l. illa quoque ex eodem libro praeclarae ueritatis sententia est (transsumpsit libere Gualt. Burlaeus); studui hanc sententiam in metrum redigere supra p. 25 | robigo unus codex | se $\equiv$ exercendo unus codex in exercendo alter.*

- 4 emas non quod opus est, sed quod necesse est;
quod non opus est, asse carum est.

INCERTI ad filium praecepta.

- 1 hibérno púluere, uére lutó
tu grándia fárra, camílle, metés.

Q. ENNIUS.

I. annales. LIBER I.

- 1 Musae, quae pedibus magnum pulsatis Olimpum.
- 2 Varro r. r. I 1, 4: et quoniam, ut aiunt, dei fa-
cientes adiuuant, prius inuocabo eos, nec ut Homerus
et Ennius, Musas, sed XII deos consentis.
- 3 Propertius III 2, 1 sqq.: uisus eram molli recu-
bans Heliconis in umbra, Bellorophontei qua fluit

---

4 Seneca epist. 94, 27 quae praecipuntur, per se multum
habent ponderis, utique si aut carmini intexta sunt aut prosa
oratione in sententiam coartata, sicut illa Catoniana; haec ad
priora carmini intexta spectare puto, quae mox sequuntur (tem-
pori parce. te nosce), ad prosam; et certe in altero colo repo-
nendo assi anapaestum facile nancisceris; alia apertissime prosa
scripta et ad alias praeceptorum partes spectantia nolui hic
ponere; cf. Iordani edit. 77 sqq.

INCERTI ad f. pr. ipsius Catonis esse uideri supra dixi
p. 26 | Paulus 93 flaminius camillus . . omnes pueros ab anti-
quis camillos appellatos, sicut habetur in antiquo carmine,
cum pater filio de agricultura praeciperet; Macrob. V 20, 18
in libro . . uetustissimorum carminum, qui ante omnia quae a
Latinis scripta sunt compositus ferebatur, inuenitur hoc rusti-
cum uetus canticum; anapaestos descripsi Macrobio exagger-
ranti (ex Festo hausit sine dubio) nihil tribuens | 1 uere scripsi:
uereno Par. Macr. m. 1, uerno Macr. ceteri cum Paulo | 2 tu addidi

Q. ENNIUS. 1 Varro de l. l. VII 20 Enni, Seruius ad
Aen. XI 660 pulsant. Ennius (ubi Musae A: ad Musas cett.,

humor equi, reges, Alba, tuos et regum facta tuorum, tantum operis, neruis hiscere posse meis, paruaque iam magnis admoram fontibus ora, unde pater sitiens Ennius ante bibit et cecinit Curios fratres et Horatia pila regiaque Aemilia uecta tropaea rate uictricesque moras Fabii pugnamque sinistram Cannensem et uersos ad pia uota deos Hannibalemque lares Romana sede fugantes, anseris et tutum uoce fuisse Iouem. — *Persius prol. 1 sqq.*: nec fonte labra proluui caballino nec in bicipiti somniasse Parnaso memini, ut repente sic poeta prodirem, *ubi scholiasta*: tangit Ennium, qui dicit se uidisse somniando in Parnaso Homerum sibi dicentem, quod eius anima in suo esset corpore. — *Fronto p. 11 N.*: transeo nunc ad Q. Ennium nostrum, quem tu ais ex somno et somnio initium uersibus [initiū ūsib; *scripsi*: initium sibi *cod.*] fecisse. — *Cicero Somn. Scip. 1*: fit enim ut cogitationes sermonesque nostri pariant aliquid in somno tale, quale de Homero scribit Ennius; de quo uidelicet saepissime uigilans solebat cogitare et loqui.

- 00 - somno leni placidoque reuinctus. 4

- 00 - 00 uisus Homerus adesse poeta. 5

Lucretius I 116: ignoratur enim quae sit natura animai, nata sit, an contra nascentibus insinuetur, et simul intereat nobiscum morte dirempta, an tenebras orci uisat uastasque lacunas, an pecudes alias diuinitus insinuet se, Ennius ut noster cecinit, qui primus amoeno detulit ex Helicone perenni laude coronam, per gentis latas [*ita scripsi Fleckeis. ann. 1881 p. 407: Italas codd.*] hominum quae clara clueret; etsi praeterea tamen

---

pedibus *om.* A, Olypu A Olipi BH) || 4 *Fronto* 74 N. ut poeta ait — ex annalibus sumptum || 5 *Cic. Acad. pr.* II 16, 51 at cum somniauit (Ennius), narrauit (*cf. et ibid.* II 27, 88).

esse Acherusia templa Ennius aeternis exponit uersibus idem, quo neque permanent animae neque corpora nostra, sed quaedam simulacra modis pallentia miris: unde sibi exortam semper florentis Homeri commemorat speciem lacrimas effundere salsas coepisse et rerum naturam expandere dictis. — *cf. Seruius ad Aen. VII 804*: Ennius et Lucretius florens dicunt omne quod nitidum est *et ad Aen. II 173*: hoc autem (*salsus*) Ennius de lacrimis [*lamis codd., corr. Spangenbergius*].

- 7 o pietas animi!
- 8 oua parere solet genus pinnis condecoratum,
non animam; post inde uenit diuinitus pullis
ipsa anima.
- 9 — — — — — terraque corpus,
quae dedit, ipsa capit neque dispendi facit hilum.
- 10 — — — — — memini me fiere pauom.

7 *Cic. Acad. pr. II 27, 88 nisi uero Ennium non putamus ita totum illud audiuisse . . . (si modo id somniauit), ut si uigilans audiret; Donat. ad Ter. Eun. III 5, 12 o festus dies hominis: pro 'homo festi diei'. sic dicitur etiam scelus homo. Ennius | animi] amice edd. priscæ Don. || 8 Varro de l. l. V 59 oua — animam, ut ait Ennius; et: post — anima; Diomed. 383 K. parere, ut apud Ennium: o. p. s. Prisc. I 401 et 500 et 540 H. ob idem parere u. 1 adfert; ad annales fragm. recte rettulerunt Krahnerus et Bergkius | 1 parere Flor. Varr. | solent codd. Diom. | pennis Flor. Varr. et multi Prisc. codd. || 9 Varro de l. l. V 60 recte igitur — Ennius terram corpus quae dederit (deperit Flor.) ipsam capere neque dispendi facere hilum; idem IX 54 in 'nihil' uocabulum recto casu apparet in hoc 'quae — hilum', quod ualet nec dispendii facit quidquam (ubi ira pro ipsa et caput Flor.); idem V 111 hila ab hilo dicta, quod ait Ennius: n. d. f. h. | terraque ex primo loco restituit Bergkius || 10 Charis. 98 K. pauos Ennius; Donat. ad Ter. Andr. II 5, 18 memini uidere pro uidisse. Ennius (sic et in Phorm. I 2, 24) et in Adelph. I 2, 26 fieret producta*

Porphyrus ad Hor. epist. II 1, 50 (quo promissa 11
cadant et somnia Pythagorea): Ennius in principio
annalium suorum somnio se scripsit admonitum, quod
secundum Pythagorae dogma anima Homeri in suum
corpus uenisset. — *cf. et schol. ad Statii Theb. III 485.*

Seruius ad Aen. VII 691 (at Messapus equum 12
domitor, Neptunia proles): ab hoc Ennius dicit se
originem ducere, unde nunc et cantantes inducit eius
socios et eos comparat cycnis.

— — — — — latos 13
*per populos os atque poemata nostra cluebunt
clara.*

— — — — — est operae, cognoscite, ciues. 14

cum ueter occubuit Priamus sub Marte Pelasgo. 15

---

prima syllaba. Ennius; *Tert. d. an. 33* pauum se memi-
nit Homerus Ennio somniante (*ibid. 34, idem de resurr. I 1;*
cf. Acron ad Hor. od. I 28, 10) | meminit me *cod. Charisii,*
cum deberet suppingi t; me minime Paris., Don. ad Andr.
(memini me ibi ceteri) memini uel minime (om. me) Don. Ox.
cet. ll. | fiere Ilbergius: fieri cod. Char. quam (quem) fieri
Don. ad Andr. Par. Oxon. fieri celt. ll. | pauum cod. Char.,
Paris. Don. ad Andr., ubi pauidum Oxon., qui ad Phorm.
pauum (similia codd. Don. ad Ad.) || 13 Probus 231 K.
de neutrorum a breui Ennius in primo ann. [sic Ilbergius:
primo nam cod.] | p ante populos add. Ilbergius | os atque
scripsi: res atque cod. terrasque Ilbergius | cluebant cod., corr.
Dousa | clara a Probo scil. omissum hic addidi duce Ilbergio
(cf. Lucr. in fr. 6) || 14 Persius 6, 9 Lunai portum, est operae,
cogn. ciues: cor iubet hoc Enni, postquam destertuit esse
Maeonides Quintus pauone ex Pythagoreo. quae uerba cum
aperte ad praefationis finem spectent, sed inepte statuatur ipsum
Lunae portum ab Ennio, qui in Parnaso somniasse se finxit,
commendatum ciuibus esse, sic mihi persuadeo, ea tantum quae
dedi uerba sumpsisse Persium ex Ennio, qui Romanos ut histo-
riam suam nouo modo enarratam cognoscere uellent adhortatus
sit | cognoscere Montep. 125 || 15 Prisc. I 97 H ueterrimus quasi
a ueter positio. Ennius (hinc Aldhelm. in Mai auct. class.
V 577).

- 16 Assaraco natus Capis optimus, isque pium ex se Anchisam generat.
- 17 doctusque Anchisa, Venus quem pulcherrima dia diuom fata docet, diuinum ut pectus haberet.
- 18 cum superum lumen nox intempesta teneret,
- 19 transnauit cita per teneras caliginis auras.
- 20 constitit inde loci propter sos dia dearum.
- 21 _ _ _ _ _ face uero,
quod tecum precibus pater orat _ _ _ _
- 22 est locus, Hesperiam quam mortales perhibebant.
- 23 quos homines quondam Laurentis terra recepit.
- 24 quam prisci casci populi tenere Latini.

---

16 *Philarg. ad Georg.* III 35 Assaracus auus Anchisae. Ennius. *libro I adscr. Columna* | Anchisen *codd.*, *corr. Fleckeisenus misc. crit.* 21 || 17 *Probus ad Verg. ecl.* 6, 31 poeta Ennius Anchisen augurii ac per hoc diuini quiddam habuisse praesumit sic; *schol. Veron. ad Aen.* II 687 peritum multarum disciplinarum Anchisen fuisse . . . (*perit Ennii nomen*) qui ita de eo ait (*Mai auct. class.* VII 386) | 1 doctus Anchisa *schol. Ver.* doctusque Anchisesque *Probus* (doctusque Anchises *auct. class.*), *corr. Fleckeisenus* | pulcherrima diu fata docet *schol. Ver.* pulchra dearum fari donauit *Probus*, *correxi* (*u.* 1 diuum *Maius* diuum *Fleckeis.*, *u.* 2 fata docet fari *Bernaysius*) | 2 d. p. habere (*om.* ut) *Probus* || 18 *Macr.* VI 1, 14 Ennius in I | tenebat *Neapol.* || 19 *Philarg. ad Georg.* IV 9 nare pro uolare ait Ennius in primo || 20 *Festus* 301 sos pro eos . . ut Ennius li I | dea diarum *cod.*, *corr. Augustinus* || 21 *Festus* 198 orare . . pro agere . . Ennius in primo | face *Columna*: facere *cod.* | te cum *cod.*, *corr. Merula* || 22 *Macr.* VI 1, 11 Ennius in I || 23 *Prisc.* I 338 *H.* Laurentis etiam pro Laurens dicebant. Ennius in annalibus [ann. lib. I?]; *libro I adscr. Merula* || 24 *Varro* VII 28 cascum uetus esse significat Ennius, quom ait (*cf. Cic. Tusc.* I 12, 27) | tenere *Columna*: genuere *Flor.*

- 00 - 00 - 00 - 00 - Saturno, 25
quem Caelus genuit.

- 00 - 00 - late Saturnia tellus. 26

Seruius ad Aen. I 273: Naeuius et Ennius Aeneae 27
ex filia nepotem Romulum conditorem urbis tradunt.
— *idem ad Aen. VI 77*: secundum Ennium (*Romulus*) referetur inter deos cum Aenea. dicit namque
Iliam fuisse filiam Aeneae.

ut cita cum tremulis anus attulit artubus lumen, 28
talia tum memorat lacrumans, exterrita somno:
'Euridica prognata, pater quam noster amauit,
uires uitaque corpus meum nunc deserit omne.
5 nam me uisus homo pulcher per amoena salicta
et ripas raptare locosque nouos; ita sola
postilla, germana soror, errare uidebar
tardaque uestigare et quaerere te neque posse
corde capessere: semita nulla uiam stabilibat.
10 exim compellare pater me uoce uidetur
his uerbis: 'o gnata, tibi sunt ante ferundae
aerumnae, post ex fluuio fortuna resistet.'
haec ecfatus pater, germana, repente recessit
nec sese dedit in conspectum corde cupitus,
15 quamquam multa manus ad caeli caerula templa

---

25 *Non.* 197, 9 caelum — masculino — Ennius — idem;
Charis. 72 *K.* ut Ennius (*Saturno om.*) || 26 *Varro* V 42 hunc
(*Capitolinum*) antea montem Saturnium appellatum prodide-
runt, et ab eo late Saturniam (-nam *Flor.*) terram, ut etiam
Ennius appellat || 28 *Cic. de diu.* I 20, 40 narrat enim et apud
Ennium Vestalis illa | 1 ut cita *scripsi*: etcita V m. 1 AB ex-
cita V m. 2 H eccita *Klotzius* | 2 commemorat *uulgo* | lacri-
mans *codd.* | 3 eurydica *codd. praeter H* | 4 uita meum corpus
(m. c. *in ras.*) nunc B uitamque corpus nostrum nunc H | 8 te
neque] utique H | 10 exin A m. 2 HV | 11 o gnata *excerpta*
Pithoei: cognata AB cognita HV | ferundae *Dauisius*: gerendae
codd. an terendae? | 13, 12 *ponunt codd., transpos. Dauisius* |
14 efatus AV m. 1 effatus V m. 2 (pater effatus *in ras.* B) fa-

- 00 - 00 - 0 at Ilia reddita nupta. 36
- 0 0 destituunt campos riuoque remanant. 37
- postquam consistit fluuius, qui est omnibus 38
 princeps,
 qui sunt Italia.
- 00 - 00 - lupus femina feta repente. 39

Verg. Aen. VIII 630: fecerat et uiridi fetam Ma- 40
 uortis in antro procubuisse lupam: geminos huic ubera
 circum ludere pendentis pueros et lambere matrem
 inpuidos; illam tereti ceruice reflexa mulcere alter-
 nos et corpora fingere lingua; *ad quae Seruius*: sane
 totus hic locus Ennianus est.

fici dulciferae, lactantes ubere toto. 41

indotuetur ubi lupus femina, despicit omnis 42
 nec campos celeri passu permensa parumper
 conicit in siluam sese.

---

36 *Seru. ad Aen. III 333* reddita more ueteri pro data . .
 Ennius in analibus [ann. lib. I?]; *hic posuit Merula* | ad illa
cod., ut Ilia *Commelinus* | nupta *scripsi*: nuptam *cod.* nuptum
uulgo || 37 *Festus* 282 remanant, repetunt [reptent *cod.*] Ennius
 l. I | destituunt (*scil. aquae Tiberis*) *Scaliger*: desunt *cod.* | cam-
 pos riuoque (= *et alueo*) *scripsi*: riuos camposque *cod.* (*et sic*
Paulus) | remanant *lemma Festi*: remant *cod.*, *et sic Paulus in*
lemm. et textu || 38 *Fronto* 160 N. Tiberis — Ennius | consistit
Iac. Beckerus: const. . . ti *cod. habere uidetur* | qui omnium
cod.; *sed recte huc accersiuit Spangenbergius Cic. Or. 48, 161*
 ita enim loquebamur 'qui est omnibu princeps', non 'omni-
 bus' | qui sunt Italia *scripsi*: qui sub ciuilia *cod. Front.* qui
 sub caeruleo *Ilbergius* || 39 *Seru. ad Aen. II 355* apud ueteres
 lupus promiscuum erat, ut Ennius (feta P: facta C); *Festus* 286
 Ennius quoque — 'lupa feta'; *cf. et Quintil. I 6, 12; huc ret-*
tulit Columna || 41 *Charis. 128 K.* fici Ennius; *sunt qui ex*
Capro 98 K. lactentes ficus *hic quoque lactentes scribant* || 42
Non. 378, 18 parumper, cito et uelociter . . Ennius ann. lib. I
 . . idem in eodem | ubi *Columna*: ibi *codd.* | despicit *scripsi cp.*

- 43 *de origine gentis Romanae* 20: (Faustus pueros) sustulit nutriendosque Accae Larentiae uxori suae dedit, ut scribunt Ennius lib. I et Caesar II.
- 44 - 00 - 00 - 00 - pars ludicre saxa iactant, inter se licitantur.
- 45 occiduntur ubi, potitur ratus Romulus praedam.
- 46 olli respondit rex Albaï Longai.
- 47 qui caelum uersat stellis fulgentibus aptum.
- 48 - 00 - 00 - cenacula maxima caeli.
- 49 *Seruius ad Aen. X* 5 considunt tectis bipatentibus: physice dixit. nam caelum patet ab ortu ad occasum. est autem sermo Ennianus, tractus ab ostiis, quae ex utraque parte aperiuntur.
- 50 caelicolae, mea membra suis quos nostra potestas officii diuisa facit.

Dion. Hal. I 79: conspicit *codd. inepta cum tautologia* (omnia *Lachm. ad Lucr.* I 1108) | 2 nec campos scripsi eodem auctore: in campo *codd.* hinc campum *Columnna* hinc campos *Ilbergius* | permensa *Columnna*: praemens *codd.* | parumper non recte sunt interpretati || 43 nolui plura ex hoc fonte adscribere, cum ultima tantum ex *Ennio* petita esse appareat || 44 *Non.* 134, 13 licitari, congregi, pugnare. *Ennius*; *libr. I adscr. Spangenbergius*; uersus distinxit *Vahlenus* || 45 *Festus* 274 pro firmo, certo ponitur ratus et ratum; *Ennius*; huc rettulit *Columnna* || 46 *Atil. Fortun.* 284 *K.* minimus (*hex.*) habet XII (*syll.*), ut *Ennianus*; *Donat.* 396 *K.* diaeresis . . ut (*Pompeius* 297); huc rett. *Columnna* || 47 *Macr.* VI 1, 9 *Ennius* in I || 48 *Tertullian. adu. Valent.* 7 *Ennius* . . 'c. m. c.' simpliciter pronuntiauit de elati situs nomine uel quia Iouem illic epulantem legerat apud *Homerum*; *schol. Veron. ad Aen. X* 1 *Ennius* non tantum domum, sed etiam cenaculam caeli; hic posuit *Spangenbergius* || 49 huc retulit *Spangenbergius*; huc fortasse spectant uerba apud *Cic. de or.* III 47, 182 aliae (altae) sunt geminae, quibus, quae *Bergkii* op. I 264 non male ad *Ennium* retulit (huius somnio in *Parnasi* tribuens) correxitque antae (= portae) s. g. q. || 50 *Seru. ad Aen. IV* 638 hinc et Iouis oratio; uerba a *Krahnero*

respondit Iuno Saturnia, sancta dearum. 51

o genitor noster Saturnie, maxime diuom. 52

Seruius ad Aen. I 20: in Ennio inducitur Iuppiter 53
promittens Romanis excidium Carthaginiis.

unus erit, quem tu tolles in caerula caeli 54
templa.

cum cura magna curantes, tum cupientes 55
regni dant operam simul auspicio augurioque.

in monte ecce *Palatino de uertice summo*

hinc Remus auspicio se deuouet atque secundam

5 solus auem seruat; at Romulus pulcher in alto

quaerit Auentino praepes genus altiuolantum.

omnibus cura uiris, uter esset induperator:

certabant, urbem Romam Remoramne uocarent.

exspectant ueluti, consul cum mittere signum

10 uult, omnes auidi spectantes carceris oras,

male Sorano attributa dedi Ennio et quidem huic Iouis in deorum concilio orationi (huc spectat Lucil. lib. I in parodia) | caelicola et ofitiis F | suis scripsi: dei codd. | diuersa L || 51 Seru. ad Aen. IV 576 secundum Ennium dixit; ut soloecismi exemplum habent Donat. 394 K., Pompeius 291 K., Plotius Sac. 450 K. (ap. hunc pulchra); lib. I adscr. Merula || 52 Prisc. II 205 H. (de uocatio in ie) ut —; Ennio Columna, lib. I Spangenbergius dederunt | saturne ROD | diuum codd. || 53 huc rett. LMuellerus || 54 Varro VII 6 incipiam hinc; Ouid. Met. XIV 812 tu mihi concilio quondam praesente deorum . . 'unus — caeli' dixisti (fast. II 487); Ennii lib. I adscr. Columna || 55 Cic. de diu. I 48, 107 itaque Romulus augur, ut apud Ennium est, cum fratre item augure | 1 curantes (certantes cod. Ciofani) magna cum curatum (-tim H) cupientes codd., correxi (cum, tum cohaerent); concupientes uulgo | 3, 4 in monte Remus codd., lacunam ab aliis alibi agnitam expleui (hinc Remus uulgo) | deuoueratque V deuoueratque AH | 5 autem AHV | 6 praepes scripsi: seruat codd. laeuum LMuellerus | alteuolantum codd. | 8, 7 ponunt codd., traieci | 7 omnis V m. 2 | 8 remoram neque H remamne B | 9 committere A et m. 2 B (ex quom mittere?) | 10 uult BH | spectantes scripsi: spectant ad codd. |

- quam mox emittat pictis e faucibus currus:
 sic exspectabat populus atque ora tenebat,
 rebus utri magni uictoria sit data regni.
 interea sola currus recessit in infera Noctis,
 15 exin candida se radiis dedit acta foras lux,
 et simul ex alto longe pulcherruma praepes
 multa uolauit auis; simul aureus exoritur sol,
 cedunt de caelo ter quatuor corpora sancta
 auium, praepetibus sese pulcrisque locis dant,
 * * *
 20 conspicit inde sibi data Romulus esse priora,
 auspicio regni stabilita scamna solumque.
- 55^a *Seruius ad Aen. III 46*: Romulus captato augurio hastam de Auentino monte in Palatinum iecit, quae fixa fronduit et arborem fecit.
- 56 ast hic, quem nunc tu tam toruiter increpuisti.
- 57 Iuppiter, ut muro fretus magis quamde manu sa!

---

11 quam *Erlungensis*: qua *codd.* (cf. *Festus* 261 quam mox significat quam cito) | 12 ore timebat (-bant **H**) *codd.*, corr. *deteriores* | 13 ante rebus (*post uulgo*) *interpunxit Peerlkampius Verg. II p. 341* | 14 acta *Wakefieldus*: icta *codd.* | 15 sola currus (c'rus) *scripsi Fleckeis. ann. 1884 p. 838*: sol albus *codd.* | noctis *uulgo* (*quod pro nominatiuo habet Linkerus Fleck. ann. 1864 p. 715 post albus comma ponens, male ob u. sq., ubi sol deum legitimus est*) | 17 multa *scripsi*: laeva *codd. e glossa u. prioris* | et simul **AH** et **V m. 1**; *mutavi interpolationem* | 18 quatuor uel quattuor *codd.* quattuor *Ritschelius* (*lege quattuor, ut 19 avjum*) | 19 cf. *Gellius VII 6, 9* locos porro praepetes et augures appellant et Ennius in annalium primodixit ('p. s. p. l. d.', ubi que *codd. Gell. om.* | *post 19 haud pauca periere: in eam partem, ubi Romulus erat positus, uolauisse aues XII* (contemplatur ubi . . , uitii causa aperta) et simul de Remi signis exponendum erat | 20 priora **B**: propriam **AHV** *proprium LMuellerus* || 55^a *adscripti, quia hanc narrationem ad Ennium redire certum uidetur* || 56 *Non. 516, 10 toruiter . . Ennius lib. I [sic Scaliger: lupi codd.]* | astic *codd.*, corr. *Scaliger* | torbiter *codd.* || 57 *Festus 261* quamde. pro quam . . tum Ennius [tamen huius

astu, non ui sum summam seruare decet rem.	58
nec pol homo quisquam faciet inpune animatus hoc nec tu; nam mi calido dabis sanguine poenas.	59
uirgine nam sibi quisque domi Romanus hauet sa.	60
nam ui depugnare sues stolidi solida suent.	61
aeternum teritote diem concorditer ambo.	62
accipe daque fidem foedusque feri bene firmum.	63
resque ea mi, fidei, regno uobisque, Quiritis, se fortunatim, feliciter ac bene uortat.	64
o Tite tute Tati tibi tanta tiranne tulisti.	65

cod.] in primo | fretu's *Vahlenus* | quam de *cod.* | manu sa (= sua) *scripsi*: manus *cod.* manus ui *Ursinus* || 58 *Festus* 298 sum pro eum usus est *Ennius* lib. I | at tu non ut *cod.*, *corr.* *Vahlenus* | summa *cod.*, *corr.* *Ursinus* || 59 *Macr.* VI 1, 15 *Ennius* in I | 1 nec *Neapol.*: non *Paris.* | 2 nec (ñ) *scripsi*: nisi (= ñ) *codd.* neque *Merula* | uerba nam — poenas habet *Seruius ad Aen.* IX 420 (*Ennius* in primo), ubi mihi .. dabis *cod.*: mi .. das *Macr.* || 60 *Festus* 325 sas *Verrius* putat significare eas teste *Ennio*, qui dicit in l. I .., cum 'suas' magis significare uideatur (*Paul.* 324 sas, suas. *Ennius*) | uirgine .. hauet sa *scripsi comm. Cat. p.* 18: uirgines .. habet sas *cod.* (*Festo reddas sa .. ea .. sua*) || 61 *Fest.* 317 stolidus, stultus. *Ennius* l. I | solida suent *scripsi*: solidi sunt *cod.* soliti sunt *Scaliger perfecto in sententia generali intolerabili* || 62 *Charis.* 196 *K.* concorditer *Ennius* ann. lib. I | alternum *Columna*; sed ualet aet. 'perpetuum'; alterno (scil. sermone) *Wakefieldus* | seritote *cod.*, *correx*i | alternos .. dies *Merula* || 63 *Macr.* VI 1, 13 *Ennius* in I | bene fidus *Bergk*ius || 64 *Nonius* 112, 1 fortunatim, prospere. *Ennius* ann. lib. I | 1 ea mihi reliquae fidei *codd.*, *correx*i (cf. *interpr. ad Cic. p. Mur.* 1, 1); quod mihi meaeque (reique *Rothius*) fide et (ita *Grauertus*) *Vahlenus* || 65 *Prisc.* I 501 *H. de tutē agens* *Ennius* (*idem* II 492); *Pompeius* 303 *K.* uersus est *Ennianus*; *explan. in Don.* 565 *K.* eiusdem *Enni* uersus est; *Isid. or.* I 35 apud *Ennium*; sine huius nomine adferunt *auct. ad Her.* IV 12, 18, *Charis.* 282 *K.*, *Don.* 398 *K.*, *Pomp.* 287, *Plot. Sac.* 454, *Mart. Cap.* VI 514 | nullius momenti lectiones adferre taedet; tiranne inter et tyranne uariant *codd.*

- 66 *Seruius ad Georg. II 384*: Romulus cum aedificasset templum Ioui Fere trio, pelles unctas strauit et sic ludos edidit, ut caestibus dimicarent et cursu contenderent, quam rem Ennius in annalibus testatur.
- 67 *Varro de l. l. V 55*: ager Romanus primum diuisus in partis tris, a quo tribus appellata Titiensium, Ramnium, Lucerum: nominati, ut ait Ennius, Titientes ab T. Tatio, Ramneses ab Romulo, Luceres, ut Iunius, ab Lucumone.
- 68 *Paulus p. 35*: bellicre pam saltationem dicebant, quando cum armis saltabant, quod a Romulo institutum est, ne simile pateretur quod fecerat ipse, cum a ludis Sabinorum uirgines rapuit.
- 69 Romulus in caelo cum dis genitalibus aeuom degit.
- 70 - ∪ ∪ - ∪ ∪ Nerienem Mauortis et Herem.
- 71 teque, Quirine pater, ueneror, Hora, teque,
Quirini.
- 72 *Festus p. 242^a*: <p>es dicitur . . . . de ruit . . . . .
<Ennius> l. I an<nalium> . . . . . mu.

LIBER II.

- 73 pectora dulce tenet desiderium, simul inter sese sic memorant: 'o Romule, Romule die,

68 ad Ennium rett. COMuellerus || 69 Seru. ad Aen. VI 763 Ennius; Cic. Tusc. I 12, 28 'R. i. c. c. d. agit aeuum', ut famae adsentiens dixit Ennius; l. II adscr. Columna | diis codd. Cic. Seru. ex parte (cf. Bentl. ad Hor. c. s. 16) | aeuum codd. || 70 Gell. XIII 23, 18 Ennius in primo annali | Herem Meursius (cf. Paulus 100 Herem Marteam): erdem V herclem ceteri || 71 Non. 120, 1 Hora, iuuentutis dea. Ennius ann. lib. I | teque add. Columna | Hora teque scripsi: Horamque codd. | quirint L || 73 Cic. de rep. I 41, 64 iusto quidem rege cum est populus orbatus, 'p. d. t. d.', sicut ait Ennius post optimi

- qualem te patriae custodem di genuerunt!
 o pater, o genitor, o sanguen dis oriundum,
 5 tu produxisti nos intra luminis oras?
- et simul effugit, speres ita funditus nostras 74
- et qui se sperat Romae regnare quadratae? 75
- haec inter se totum annum crebro tuditantes. 76
- olli respondit suavis sonus Egeriai. 77

Varro de l. l. V 74: arae Sabinam linguam olent, 78
 quae Tati regis uoto sunt Romae dedicatae; nam ut
 annales dicunt, uouit Opi, Florae, Vedioi Saturno-
 que, Soli, Lunae, Volcano et Summano itemque La-
 rundae, Termino, Quirino, Vortumno, Laribus, Dianae
 Lucinaeque.

---

regis obitum, 'simul etc. (unde hausit *Lactant.* I 15 inde a o Romule); *Prisc.* I 250 *H* de sanguen agens idem in II annali: 'o gen. o s. d. o.', ubi *Columna* in I in peruetusto exemplari reperisse se testatur | 1 dulce scripsi: diu cod. *Cic. m.* 1 (dia m. 2) dura *Steinackerus* fida *Krarupius* | 2 die] dii *R m.* 1 diem *H Lact.* | 3 dii cod. *Cic.* (i prior fort. expuncta), *Lact.* | 4 et 5 transponit *Lact.* | 4 o genitor] o (eras. in *R*) patriae *PVR* o genitor patriae *H Lact.* | sanguis *Lact.* *P m. rec.* sanguine *H* (similia in *R* corr.) | dis cod. *Cic.*, *R Prisc. m.* 1, *Lact. RV*: diis ceteri || 74 *Fest.* 338 speres antiqui pluraliter . . ut *Ennius* lib. II | 75 *Fest.* 258 quadrata Roma . . eius *Ennius* meminit cum ait | qui *COMuellerus*, se sperat *Salmasius*: quis est erat cod. (ecquis *Merula*) qui sextus erat *Hertzius* || 76 *Fest.* 352 tuditantes, tudentes <negotium, id est> agentes . . *Ennius* l. II | uerba lacunosa uarie suppleta sic resarciui, ut religioni esset litteras extantes attrahere (ex. gr. *Scaliger* tota ui tuditantes) || 77 *Varro* VII 42 apud *Ennium* . . olli ualet dictum illi; lib. II adscr. *Merula* | *Egeriai Victorius*: egeria. I. *Flor.* || 78 recte *Ennio* dedit *Hauptius* opusc. III 355 in dissolutis poetae uerbis recolligendis uanus (*Vedioi COMuellerus*: uedioioui *Flor.*); hic, ubi de sacris Romanorum ordine egit poeta, ego posui.

- 79 Iuno Vesta Minerua Ceres Diana Venus Mars
Mercurius Iouis Neptunus Volcanus Apollo
- 80 mensas constituit idemque *ancilia bis sex*,
libaque, fectores, Argeos et tutulatos.
- 81 *Varro de l. l. VII 45*: eundem Pompilium ait
(*Ennius*) fecisse flamines, qui quom omnes sint a sin-
gulis deis cognominati, in quibusdam apparent etyma,
ut quor sit Martialis et Quirinalis.
- 82 ac Volturnalem, Palatuaalem, Furinalem,
Floralem, Falacrem et Pomonalem hic facit idem.
- 83 siquid me obtigerit humanitus, ut teneatis
- 84 Metteio Fufeteio.
- 85 - ∪ ∪ - quianam legiones caedimus ferro?

79 *Apul. de deo Socr.* 2 illi duodecim numero situ no-
minum in duo uersus ab Ennio coartati; *Mart. Capella* I 42
distichum complectitur Ennianum; *hic posui* | 1 Ceresque et 2
Iuppiter *codd. Capellae*; Vulcanus *amborum codd.* || 80 *Varro*
VII 43 apud Ennium: mensas *ectr.* ancilia dicta ab ambecisu..
'libaque' *ectr.*, liba quod libandi causa fiunt *egs*; *Festus* 355
tutulum . . Ennius (*u.* 2); *cf. et Paul.* 354 || 1 menses *Corsse-*
nus de pronunt. I 523 *probabiliter* | *aberrauit scriba ad alterum*
ancilia *Varronis*; primus *Scaliger*, bis sex *Corssenus addidere* |
2 saliba quae *Flor.* (*praecedit incisa*) | Argaeos e (*ceteris in-*
terceptis) *cod. Festi* || 82 *Varro post fragm.* 81 sunt in quibus
(*flaminum cognominibus*) latent origines, ut, in his qui sunt
uersibus, plerique; *uersus Ennianos agnouit COMuellerus* | 1
ac *ex. gr. addidi* | *lege Palatuaalem* | *furinalem (sic Flor.) cum*
i breui | 2 *floralem* qui *Flor.* (-*lemque COMuellerus*); *deleui*
qui | *fecit hic idem Flor., correxi* || 83 *Festus* 161 me pro mihi
dicebant antiqui, ut Ennius cum ait l. II | me obtigerit *scripsi*:
mutierit cod. me fuerit uulgo || 84 *Quintil.* I 5, 12 at in eius-
dem uitii (*barbarismi*) geminatione M. F. dicens Ennius poe-
tico iure defenditur | *etieo fufetioeo Bern. etieo fufecio eo*
Bamb., qui m. 2 mettioeo et furetioeo, quod et Ambros. prae-
bet (o eo, et, ret, eo *in ras.*); *corr. Fr. Schoellius mus. Rhen.*
40 p. 321 *simul doctorum commentationes indicans* || 85 *Seru. ad*
Aen. X 6 quianam, cur, quare. Ennianus sermo est. *lib. II adscr.*

quamde tuas omnes legiones ac popularis.	86
adnuuit sese mecum decernere ferro.	87
qui ferro minitere atque in te ningulus — —	88
hic occasus datust; at Horatius inclutus saltu	89
ingens cura mis cum concordibus aequiperare.	90
ferro se caedi quam dictis his toleraret.	91
- 00 - 00 - tractatus per aequora campi.	92
uolturus in spineto obitum mandebat homonem:	93
heu, quam crudeli condebat membra sepulcro!	

Verg. Aen. II 486 sqq.: at domus interior gemitu 94
miseroque tumultu miscetur penitusque cauae plan-

Merula || 86 *Fest.* 281 quamde pro quam . . idem (*Ennius*) in secundo | quande tuas *Ursinus*: quan dit uas *cod.* || 87 *Prisc.* 1 504 *H.* annuo, annōi. *Ennius* in II | adnuuit uel annuit *codd.*; hic et alias formas *Ennii sine dubio proprias -vi restitui* || 88 *Fest.* 177 ningulus, nullus, ut *Ennius* l. II | inte ningulus mederi queat *cod.*, *conflatis Ennianis cum Marcianis, ut docuit ex Paulo* 176 *Augustinus* || 89 *Fest.* 178 occasus — *Ennius* pro occasione est usus in lib. II | datus est *cod.*, *corr. Dacerius* | oratius *cod.* | astu pro saltu *Dacerius* || 90 *Prisc.* II 3 *H.* ego, mei uel mis . . *Ennius* in II | cura mihi *Scaliger* (*mihist Vahlenus*) cum uno *cod. deteriore cum delens* (cum cordibus cum alio *cod. det. Fruterius*); mihi mis ex illis corruptum uidetur || 91 *Fest.* 356 tolerare, patienter ferre . *Ennius* l. II | caede *cod.*, *corr. Ursinus* || 92 *Gram. Lat. K.* IV 651 tractare saepe trahere — *Ennius*; *lib. II adscr. Columna* || 93 *Prisc.* I 206 *H.* homo, homonis . *Ennius* — nam et uultur et uolturus et uulturius dicitur (*hinc schol. ad Stat. Theb.* III 508 *Bamb.*); *Charis.* 147 *K.* uolturus *Ennius* (*u.* 1); *Seruius ad Aen.* VI 595 *Ennius* (*u.* 1); hic inseruit *Merula* | uolturus *cod. Char.*, ceteri (*nisi quod uulturis Prisc. RHA, schol. Stat. et Seru. RM, uultu Seru. F uulturius Seru. S*) | spineto *Char. cod.*: siluis *Prisc. codd., schol. Stat., Seru. AGM*, campo (-os) *Seruii reliqui spinis Kochius* | obitum scripsi: supinum *Char. cod., Seru. GFH*, miserum ceteri cum *Prisc., schol. Stat.* | hominem *cod. Char.* | 2 hei *schol. Stat.* | sepulchro partim *codd. Prisc.*

idem campus habet textrinum nauibus longis.	102
- - - - - ponti caerula prata.	103
at sese, sum quae dederat in luminis oras.	104

LIBER III.

postquam lumina sis oculis bonus Ancus reliquit, Tarquinio dedit imperium simul et sola regni.	105
olim de caelo laeuom dedit inclitus signum.	106
et densis aquila pinnis obnixa uolabat uento, quem perhibent graium genus aera lingua.	107
circum sos quae sunt magnae gentes opulentae.	108
hac noctu filo pendebit Etruria tota.	109
postquam defessi sunt stantes spargere sese hastis ansatis, concurrunt undique telis.	110
exin Tarquinium bona femina lauit et unxit.	111

---

102 *Seru. ad Aen.* XI 326 Ennius; *hic posui; huc uidetur spectare Cic. or.* 47, 157 isdem campus habet, inquit Ennius (item *Seruii cod.*) || 103 *Fest.* 286 in loco lacunoso Ennius . . et l. II | ponti *Scaliger: i cod.* || 104 *Fest.* 298 sum pro eum usus est Ennius . . l. II | ad *Dacerius* | dederit uel ast e se sum (*mus. Rhen.* 16, 575) *Vahlenus* || 105 *Fest.* 301 sos . . pro suos . . Ennius; *lib. III adscr. Columna* | 1 reliquid *cod.* (b. A. r. *om. codd. Pauli* 300) || 106 *Non.* 51, 14 leuum . . Ennius *ann. lib. III* | olli *Mercerus* | leuum *Nonius* | inclytus *codd.* || 107 *Probus ad Verg. ecl.* 6, 31 Ennii . . de annalium tertio | 1 pinnis *Egnatius: primis Vat. pennis Par.* || 108 *Fest.* 301 sos pro eos . . Ennius . . l. III || 109 *Macr.* I 4, 18 (de noctu *feminino*) in tertio clarius idem (*Ennius*) dixit || 110 *Macr.* VI 1, 16 Ennius in III | stantes *Scruerius: stant et codd. stare et Vahlenus* || 111 *Seru. ad Aen.* VI 219 uersus Ennii, qui ait; *Don. ad Ter. Hec.* I 2, 60 testis Ennius | exin Tarquinum *edd. uet. et Oxon. Don.; Tarquinii corpus Seruius* (Tarquini corpus *Pinzgerus*).

- 112 prodinunt famuli; tum candida lumina lucent.
 113 caelum suspexit stellis fulgentibus aptum.
 114 inde sibi memorat, unum superesse laborem.

LIBER IV.

- 115 Romani scalis summa nituntur opum ui.
 116 - 00 - 00 - 00 Volsculus perdidit Anxur
 117 - noneis Iunis soli luna obstitit et nox.

LIBER V.

- 118 ciues Romani tunc facti sunt Campani.
 119 cum nihil horridius umquam lex ulla iuberet.
 120 inicit inritatus; tenet occasus, iuuat res.

---

112 *Fest.* 229 prodinunt (*Paul.* 228 pr., prodeunt), ut Ennius ann. l. III | prodinunt, famuli tum *Columna* (cf. *Bergkius op.* I 313) || 113 *Macr.* VI 1, 9 Ennius — in III (*haec et u. ipsum om. P*) | suspexit *Vahlenus*: prospexit *codd.* || 114 *Gell.* I 22, 16 in tertio Enni annalium | super esse ut *pronuntietur suadet Gellius* || 115 *Macr.* VI 1, 17 Ennius in quarto (q. om. *P. spatio uacuo*) | Romanis *P* || 116 *Paul.* 22 Anxur uocabatur, quae nunc Terracina dicitur, Vulscae gentis, sicut ait Ennius; *lib. IV adscr. Merula* | Volsculus *codd.* || 117 *Cic. de rep.* I 16, 25 solem lunae oppositu solere deficere — ne nostrum quidem Ennium fugit, qui ut scribit anno [qui VI° scr. annali, anno ?] quinquagesimo CCC fere post Romam conditam *ectr*; *huc rett. Spangenbergius* | non. (= nonus) iunis *cod.*; nonis *uulgo*, Iunonis (= -niis) *Hullemannus* || 118 ut *hexametri exemplum adf. Censorin.* 68, 10 *H.*; *Ennio Columna, lib. V Merula adscr.* || 119 *Oros.* III 9, 5 anno autem post hunc (= 409 ab u. c.) .. uirgo uestalis .. uiuaque obruta in campo, qui nunc sceleratus uocatur; *ad quae in cod. Sangall.* 621 *Ekkehartus adscripsit Ennius ectr*; *hic posuit LMuellerus* || 120 *Fest.* 178 occasus .. Ennius pro occasione est usus .. in l. V | *fort. tenet et iuuat traicienda.*

bellum aequis manibus nox intempesta diremit.	121
cogebant hostis lacrimantes, ut misererent.	122
ansatas mittunt de turribus.	123
quod per amoenam urbem leni fluit agmine flumen.	124

LIBER VI.

quis potis ingentis oras euoluere belli?	125
<i>Cic. orat. 48, 160</i> : Burrum semper Ennius, numquam Pyrrhum — ipsius antiqui declarant libri.	128
- - - - - contra carinantes uerba . . . . atque obscena profatus.	129
nauus repertus homo, Graio patre, Graius domo rex,	130
nomine Burrus; Iouis memorant a stirpe supremo.	131

121 *Acro ad Hor. epist. II 2, 97* Romani quondam pugnaverunt cum hostibus Samnitibus usque ad noctem; unde et Ennius; *lib. V adscr. Vahlenus* || 122 *Prisc. I 428 H.* misereo .. Ennius in V annalium | hostis **DH**: hostes **BGKLR** || 123 *Non. 556, 25* ansatae, iaculamenta cum ansis. Ennius lib. V | hastas *add. Columna* || 124 *Macr. VI 4, 4* agmen pro actu .. Ennius enim in quinto ait || 125 *Quint. VI 3, 84* uersus .. de libro Enni annali sexto, *Macr. VI 1, 18* Ennius in VI, *Diom. 385 K.* potis est pro potest, ut apud .. Ennium, *Seru. ad Aen. IX 526* Ennianum | qui *Seru.* | ingentes **P Macr.** | causas *Quint.* | orase uoluere **B** orare uoluere **A** oras euolare **M Diom.** || 129 *Seru. ad Aen. VIII 361* carinare est obtrectare. Ennius (*cf. Paulus 47*) | 2 aequae pro atque *Castricomius apud Merulam; malui lacunae signa ponere* || 130 *Fest. 169* nauus, celer ac strenuus .. Ennius l. VI | domo *Fruterius (mus. Rhen. 33, 244), Bergkii*: homo *cod.* || 131 *Non. 226, 30* stirpem .. masculino. Ennius ann. lib. VI [*sic Merula: V codd.*]; *Fest. 313 sti(rpe masculino gene)re* .. (<Ennius l. . . .>); *priori fr. iunxit Scaliger* | nomine *Fest.*: homines *codd. Non.* | *Pyrr(h)us codd. Non., Pyrrh cod. Festi, in quo Iouis memorant haustum est* | Iouis *scripsi*: uti *codd. Non.* | *styrpe codd. Non.*

- 132 aio te, Aeacida, Romanos uincere posse.
- 133 - 00 - 00 - stolidum genus Aeacidarum:
bellipotentes sunt magis quam sapientipotentes.
- 134 intus in occulto mussabant.
- 135 palatur, pecudes quatit: omnes arma requirunt.
- 136 proletarius publicitus scuteisque feroque
ornatur ferro, muros urbemque forumque
excubiis curant.
- 137 - 00 - 00 - 00 - tetros elephantos.
- 138 it nigrum campis agmen.

132 *Cic. de diu.* II 56, 116 num minus ille potuit de Croeso quam de Pyrrho fingere Ennius? quis est enim qui credat Apollinis ex oraculo Pyrrho esse responsum; *cf. et Min. Felix* 26, *Aur. Vict. de u. inl.* 35, *Amm. Marc.* XXIII 5, *August. de c. dei* III 17, *porro Quintil.* VII 9, 7, *Charis.* 271 K., *Diom.* 450 K., *Prisc.* II 234 H., *Isid. or.* I 33, *Porph. ad Hor. ep.* II 3, 403, *Don.* 369 K., *Prob.* 221 K., *Vel. Long.* 55 K.; *lib. VI adscr. Merula* | eacida hic illic *codd.*, ut *inutilia mittam* (*Augustin.*: dico te, Pyrrhe, uincere posse Romanos) || 133 *Cic. de diu.* II 56, 116 ut apud Ennium est; *huc rett. Merula* | sapientiloquentes *ANauckius* || 134 *Fest.* 298 Ennius in sexto; *Paulus* 144 mussare, murmurare Ennius | intus *COMuellerus*: ntus *cod. Festi praecedente lacuna, om. Paulus* | mussa *cod. Festi* || 135 *Macr.* VI, 1, 54 Ennius in VI | palatur (*uel-tus*) *scripsi*: balatum *Neap. cum aliis balantum Paris. cum aliis* | fortasse pecudesque agit || 136 *Gell.* XVI 10 Ennii liber ex annalibus, in eo libro uersus hi fuerunt; *Non.* 155, 21 proletarii . . Ennius annali; *lib. VI adscr. Vahlenus* | 1 proletariut *codd. Non.* | iam post publ. nonnulli *Gell. codd.* | scuteisque *Gronovius*: sicuti isque (si uti isque, sicut iisque) *codd. Gell.* scutaque *codd. Non.* | ferique *codd. Non.* | 2 ornatus *codd. Non.* ornantur *Gifanius* | mur' *QZ Gell.* | 3 excubis *ZX m. 1 ON Gell.* || 137 *Isid.* X 270 tetrum ueteres pro fero, ut Ennius; *lib. VI adscr. Merula* | tetros *optimi codd.*: tetrosque *uulgo* | elephantos (-tes) *codd. quidam* || 138 *Seru. ad Aen.* IV 404 hemistichium Ennii; *lib. VI adscr. Merula.*

haut animo superant atque aspera prima	139
incedunt arbusta per alta, securibus caedunt: percellunt magnas quercus, exciditur ilex, fraxinus frangitur atque abies consternitur alta, pinus proceras peruortunt: omne sonabat arbustum fremitu siluai frondosai.	140 5
- - - - - antehac	141
qui inuicti fuere uiri, pater optime Olympi, hos ego * in * pugna uici uictusque sum ab isdem.	
id quod do, nolite morare, sed accipite — —	142
nec mi aurum posco nec mi pretium dederitis: nec cauponantes bellum, sed belligerantes ferro, non auro, uitam cernamus utrique! uosne uelit an me regnare era quidue ferat Fors, uirtute experiamur. et hoc simul accipe dictum: 5	143

139 *schol. Veron. ad Aen. V 473* Ennius in VI | haut scripsi: aut *cod. ast Vahlenus* | animo *Keilius*: animos (*uel -mas*) *cod.* | asp . . . rima *cod.*, *suppl. Keilius* (*asperrima Maius*) | sequuntur *Keilius* *supplet*; *sequentia autem* <nec> fera belli spernunt *ad scholiastam pertinere uidentur* (*pro nec Keiliano malim id est*) || 140 *Macr. VI 2, 27* Ennius in VI | 2 percellant *Neap.* | 4 proceros *Paris.* | peruortunt *Neap.*: peruertunt *Paris.* || 141 *Oros. IV 1, 14* Pyrrhus atrocitatem cladis . . dis suis hominibusque testatus est adfigens titulum in templo Tarentini Iouis, in quo haec scripsit; *ad Ennium rett. Lautius* | qui antehac *codd.*, *traieci* (*maioris dedicationis particulam ostendit illud in quo*) | fuere *codd.*, *corr. Lautius* | optime Olympi *codd.* | 3 in *corruptum*; et ego in *Pithoeus*; hos ego bis ego *conieci ratus errasse Orosium et Pyrrhum tum dedicasse, cum post secundam pugnam Tarento in Siciliam abiret, (ut fragm. melius post 149 ponatur)* | hisdem *codd. aliquot* || 142 *Diomed. 400 K.* moro . . Ennius *annali VI°*: id; *sic Stowasser stud. Vind. IV 134*: Ennius an aliquid *codd.* | quod do nolite *idem*: quod dono illi *codd.* | *suppleas ex. gr. a me (ite Stowasser)* || 143 *Cic. de off. I 12, 38* Pyrrhi quidem de captiuis reddendis illa praeclara sententia est; *Seru. ad Aen. XII 709* Ennium secutus est, qui ait . . et *idem (u. 3)* | 1 pretium] aurum *Bamb. m. 1* | 2 nec] non *Palat.* | 4 fors] sors *Bern. 104* | 6 quorum *Bern. 104*

- quorum uirtuti belli fortuna pepercit,
 eorundem libertati me parcere certum est.
 dono ducite doque uolentibus cum magnis dis.
- 144 quo uobis mentes, rectae quae stare solebant
 antehac, dementes sese flexere uiade.
- 145 sed quid ego hic animo lamentor?
- 146 orator sine pace redit regique refert rem.
- 147 _ _ _ _ _ diui hoc audite parumper,
 ut pro Romano populo praegnaui^{er} armis
 certando prudens animam de corpore mitto.
- 148 indignas turres.
- 149 lumen . . . . . scitus agaso.
- 150 uertitur interea caelum cum ingentibus signis.

(*Ambr.*, *Bamb. a. m. 2*): quorumue *codd. cet.* | uirtuti *Bern. 104*,
Ambr. (Bamb. m. 2): uirtute *cet. codd.* | 7 me libertati *codd.*, *corr.*
Lachmannus | 8 dono ducite *tam inusitatum quam peruerse ad-*
hibita formula u. c. m. d.; *puto* ducite doque (= *et domum*) uolate
 u. c. m. d. || 144 *Cic. Cato m. 6, 16* cum sententia senatus in-
 clinaret ad pacem cum Pyrrho foedusque faciendum, non dubi-
 tauit (*Appius Claudius*) dicere illa, quae uersibus persecutus
 est Ennius . . ceteraque grauissime; notum enim uobis carmen
 est | 2 dementi *et se pauci codd.* | uiade *scripsi cp. Naevi fr.*
 4, 2: uia *codd.* uiai *Lambinus* uietae *Scaliger (Bernaysii*
uita 302) || 145 *Don. ad Ter. Phorm. V 4, 2* uenuste [uetuste ?]
 additum animo. Ennius in sexto | sed et ego h. a. lamenter
Oxon. || 146 *Varro VII 41* apud Ennium . . orator dictus ab
 oratione || 147 *Non. 150, 6* praegnaui^{er} [*Acid.:* prognariter
codd.], strenue fortiter et constanter . . Ennius ann. lib. VI |
 1 diui *Iunius*: diu *codd.* | hoc] *puto* Orci | 2 prognariter *codd.*,
corr. Acidalius | 3 anima *codd.* || 148 *Seru. ad ecl. 10, 10* Ennius
 ait . . , id est magnas; *ad turres elephantis inpositas. rettuli,*
quas et in secunda et in tertia pugna facibus obruerunt
Romani || 149 *Fest. 330 de scitus agens*, Ennius in l. VI | *media*
in cod. hausta (iumenta Ilbergius) || 150 *Macr. VI 1, 8* Ennius
 in libro VI.

- 00 — 00 — 00 — uiresque ualentes 151
 contundit crudelis hiems.
- tum lateralis dolor certissimus nuntius mortis. 152
- tum cum corde suo diuom pater atque hominum rex 153
 effatur.
- quem nemo ferro potuit superare nec auro. 154

LIBER VII.

- 00 — 00 — 00 — scripsere alii rem 155
 uorsibus, quos olim Fauni uatesque canebant,
 cum neque Musarum scopulos . . . . .
 . . nec dicti studiosus quisquam erat ante hunc.
 nos ausi reserare.
- nec quisquam sophiam, sapientia quae perhibetur, 156
 in somnis uidit prius quam sam discere coepit.

151 *Prisc.* I 518 *H.* idem in annalibus — hic produxit paenultinam (*contūdit*); *huc traxi ad pestilentiam referens, de qua cf. Orosius* IV 2, 2 | 2 contudit *Prisc.*, qui sine dubio ex corruptis exemplaribus hausit; *correxi* (contutudit *LMuellerus*) | hiemps **BD** || 152 *Max. Vict.* 216 *K.* Ennius quoque ait 'uita illa dignus locoque' . . similiter *Lucilius* ait 'tum — mortis'; *Lucilii et Ennii nomina transposuit Iac. Beckerus*; *huc traxi* || 153 *Macr.* VI 1, 10 Ennius in VI || 154 *Cic. de rep.* III 3, 6 ex qua uita (*ciuili*) sic summi uiri ornantur ut uel *M. Curius*, quem *etc.*; *Ennii lib. VI adscr. Spangenbergius* || 155 *Cic. Brut.* 19, 76 et 18, 71 (= *u.* 1—4), *idem orat.* 47, 157 (= *u.* 1) et 51, 171 (= *u.* 2, 4 a. h., 5), *Varro* VII 36 (= *u.* 2), *Cic. de diu.* I 5, 114 (= *u.* 2), *origo g. R.* 4 (= *u.* 2), *Quintil.* IX 4, 115 (= 2 *F. u. c.*); *lib. VII adscr. Spangenbergius* | 2 uorsibus *ego*: uorsobus uel uorsibus *codd. opt. Bruti* § 76 uersibus *ceteri testes* | quo *Flor. Varr.* | fauni et *Flor. Varr.*, unde *Faunei Vahlenus* | 3, 4 *exhibui lacunosam codd. Bruti lectionem*: scopulos quisquam superarat nec dicti st. erat *ed. Victoriana a.* 1536 *uulgoque, male*; *malim* <tendebat ad altos> nec <docti> dicti; *Bergkii opusc.* I 275 metasque (*aut et claustra*) tenerent nec doctis dictis *proposuit* || 156 *Fest.* 325 sas . . eiusdem (*Enni*) l. VII fatendum est eam significare, cum ait (*Paul.* 324) |

- 157   - 00 - 00 - 00 - 00 - neque *Naevi*
opram me decet hanc carinantibus laedere cartis.
- 158   *Probus ad Verg. Georg. II 506*: Tyron Sarram
 appellatam Homerus docet, quem etiam Ennius se-
 quitur auctorem, cum dicit Poenos Sarra oriundos.
- 159   - 00 - 00 - Poenos Didone oriundos.
- 160   Poeni sos soliti dis sacrificare puellos.
- 161   qualis consiliis quantumque potesset in armis.
- 162   - 00 - 00 - 00 - tunicata iuventus.
- 163   Appius indixit Karthaginiensibus bellum.
- 164   explorant Numidae: tostam quatit ungula terram.

---

sophiam *Scaliger*: philosophiam *cod. Festi (Paul.)*, in quo se-
 quitur glossema quae doctrina latina lingua <nomen> non
 habet | peribetur *cod.* || 157 *Seru. ad Aen. VIII 361* carinare
 est obtrectare. Ennius — alibi; *lib. VII adscr. Spangenbergius* |
 neque me *codd.*, quod *suppleui* (nec me rem *Ilbergius*) | laedere
scripsi: edere *codd.* || cartis **G**: chartis *cet. codd.* || 158 *huc traxi* ||
 159 *Prisc. I 210 H.* Ennius in VII [*sic Merula: VIII codd.*] |
 penos (phenos) *codd. multi* || 160 *Fest. 249* puelli . . a pueris
 . . Ennius ait (*Paul. 248*); *Non. 158, 20* puellos, pueros. Ennius;
lib. VII adscr. Merula | Poeni suos (ego sos) soliti dis *Vahlenus*:
 Poeni (paeni *cod. Festi*) soliti suos (solitis uos *cod. Festi*)
Festus Paulusque suos diuis (om. P. soliti) *Nonius* Poeni dis
 soliti sos *Ilbergius* || 161 *Oros. IV 6, 21* Carthaginienses —
 Hamilcarem quendam cognomento Rhodanum — ad perscruta-
 tandos Alexandri actus direxerunt; *ad quae in rasura extant*
manu Ekkeharti adscripta Ennius etc; *huc rett. LMuellerus* |
 qualis non sat certum *Duemmlero uisum* || 162 *Gell. VI 12*
 Ennius Carthaginiensium tunicatam iuuentutem non uidetur
 sine probro dixisse (*Non. 536, 31*); *huc rett. Merula* || 163 *Cic.*
de inu. I 19, 27 historia est gesta res ab aetatis nostrae me-
 moria remota, quod genus; *huc rett. Spangenbergius* | Carta-
 giniensibus **VS** || 164 *Macr. VI 1, 22* Ennius in VII [*sic Cupe-
 rus: VI codd.*] | humid(a)e *Paris., Neap., alii* | tostam *Stowasser*
(l. ad fr. 142 l.): totam *codd.*

mulserat huc nauis compulsa fluctibus ponti.	165
et melior nauis quam quae stlataria portat.	166
- - - - - tonsamque tenentes	167
parent, obseruarent, portisculus signum cum dare coepisset.	
poste recumbite uestraque pectora pellite tonsis.	168
pone ferunt, exim referunt ad pectora tonsas.	169
alter nare cupit, alter pugnare paratust.	170
denique ui magna quadrupes eques atque elephanti	171
proiciunt sese.	
fortibus est fortuna uiris data.	172
non semper uostra euortit: nunc Iuppiter hac stat.	173
- - - - - Poeni stipendia pendunt.	174

165 *Prisc.* I 486 *H.* mulgeo . . mulsi . . Ennius in VII annalium | nauis *scripsi*: nauim **GKL** nauem *ceteri* (mulserat, *i. e. ceperat, delectauerat, scil. Romanorum oculos mentesque*) | compulsa **H**: compulsam (comp.) *codd. plerique*; *an* compulsa in ? | ponti (-tei) *scripsi*: pontus *codd.* || 166 *schol. Vallae ad Iuu.* 7, 134 Ennius; *huc traxit LMuellerus, qui haec melior coni.* || 167 *Non.* 151, 25 portisculus proprie est hortator remigum. Ennius lib. VII [*sic Merula: VIII codd.*] annalium | tonsamque *Carrio*: tusante *codd.* tonsam ante *Scaliger* || 168 *Fest.* 356 tonsam Ennius significat remum . . cum ait l. VII | pone *Fruterius* || 169 *idem ibidem*: item (*Paul.* 357) | ferunt *scripsi*: petunt *cod. Festi, Paulus* | exin *Paulus* || 170 *Fest.* 166 nare ab naue ductum . . Ennius l. VII | parat' t *cod.* || 171 *Gell.* XVIII 5 quod Q. Ennius in septimo annali 'quadrupes eques' ac non 'quadrupes equus', ut legunt multi, scriptum reliquit, *cf. § 4 sqq.* (*Non.* 106, 31, *Macr.* VI 9, 10, *Philarg. ad Georg.* III§116) || 172 *Macr.* VI 1, 62 Ennius in VII || 173 *Macr.* VI 1, 19 Ennius in VII | uestra (nostra *unus*) et euertit *codd.* (euortet *Vahlenus*) || 174 *Varro* V 182 Ennius scribit; *lib. VII adscr. Merula.*

- 175 - 00 - 00 - postquam discordia taetra
 Belli ferratos postes portasque refregit.
- 176 qua Galli furtim noctu summa arcis adorti
 moenia concubia uigilesque repente cruentant.
- 177 Illyrii restant sicis sibunisque fodentes.
- 178 - 00 - legio redit ut rumore ruenti.
- 179 mox auferre domos populi rumore secundo.
- 180 Liuius inde redit magno mactatus triumpho.
- 181 deducunt habiles gladios filo gracilento.
- 182 dum censent terrere minis, hortantur ibei sos.
- 183 heu, quianam dictis nostra his sententia flexa est?
- 184 russescunt frundes.

---

175 *Hor. sat. I 4, 60, ubi Porph. et Acro Ennii uerba esse testantur non minus quam Seru. ad Aen. VII 22 | tetra codd. ex parte* || 176 *Macr. I 4, 17 Ennius . . in annalium septimo* || 177 *Paulus 336 sybinam appellant Illyrii telum uenabuli simile. Ennius; lib. VII adscr. Merula | sybinisque codd., corr. Merula, qui et fodantes coni.* || 178 *Non. 385, 17 rumor, fauor . . Ennius ann. lib. VII | redit ut scripsi: redditu codd. (reddit ui Bern. 83) rediit Vahlenus | ruenti; cf. fragm. sq.* || 179 *Non. l. l. post prius fragm. ruenti.* et: 'mox ectr.; sic scripsi: ruinas mox codd. (iungit utrumque fragm. Hugius sic: legio reducta ruina mox se auferre)' || 180 *Seru. ad Aen. IX 641 mactus autem apud ueteres etiam 'mactatus' dicebatur, ut Ennius; lib. VII adscr. Merula | magnum F, qui uerba praebet* || 181 *Non. 116, 3 gracilentum pro gracili . . Ennius lib. VII radios Lipsius* || 182 *Fest. 301 sos pro eos . . Ennius . . l. VII ibi Lindemannus (ibei COMuellerus): be cod. ei Scaliger* || 183 *Fest. 257 quoniam pro quare et cur . . Ennium in l. VII heu add. AAugustinus | nostra his scripsi: nostris cod. (dictis uostris Hugius* || 184 *Charis. 130 K. frus . . ab Ennio . . ann. libro VII . . , non frondes.*

- 00 - 00 - 00 - longique cupressi 185
stant rectis foliis et amaro corpore buxum.

sulphureas posuit spiramina Naris ad undas. 186

LIBER VIII.

- 00 - 00 si sunt praelia promulgata, 187
pellitur e medio sapientia, ui geritur res,
spernitur orator bonus, horridus miles amatur:
haut doctis dictis certantes nunc maledicta
miscent inter sese inimicitiam agitantes: 5
non ex iure manum consertum, sed magis ferro
rem repetunt regnumque petunt, uadunt solida ui.

at non sic duplex 00 - 00 - fuit hostis 188
Aeacida Burrus.

185 *Philarg. ad Georg.* II 444 buxum lignum, non arborem dixit, quamuis Ennii exemplo et arborem potuerit dicere neutro genere. ille enim sic in septimo | 2 sectis f. et amore *Vatic.* || 186 *Prisc.* I 223 *H.* Nar seruauit a productam etiam in obliquis. Ennius in VII annalium | sulphureas *codd.* (solph. & solphoreas *L* sulphoreas, hu *supra o, D*) || 187 *Gell.* XX 10, 1 ex Ennio . . ex octauo annali (= *uu.* 2—7); *Cic. p. Mur.* 14, 30 ut ait ingeniosus poeta (= 1, 2, 3, 6, 7 r. r.); *idem ad fam.* VII 13, 2 (= 6, 7 r. r.); *Lactant.* V 1 ut ait Ennius (= 2) | si sunt praelia promulgata *temptauit*: proeliis promulgatis *Cic. p. Mur.* | 2 pellitur *Gell.*, *Lact.*: tollitur *boni codd.* *Cic.* | ui geritur res, spernitur *Gell.*: uidetur respernitur uel uidetur resporni (*sim.*) *codd. Cic. p. Mur.* | 4 haut *codd. pauci Gell.*: haud *ceteri* | nunc maledicta *scripsi*: nec maledictis *codd. Gell.* sed maledictis *Columna* | 5 inimicitias *uulgo* | 6 manum *Cic. epist. Med.*: manu *codd. Gell., Cic. p. Mur.* | magis *om. Cic. p. Mur.* | ferro *Cic. p. Mur., ad fam.*: errore *codd. Gell.* | 7 rei repetunt uel reipetunt *codd. Gell.* | solita *pauci codd. Gell.* || 188 *Oros.* IV 14, 3 odio Romani nominis, quod patri Hamilcari, cum esset nouem annos natus, fidelissime, alias infidelissimus, ante aras iurauerat; *ad quae* (alias . .) *in cod. Sangall. adscripta sunt* de quo Ennius *ectr* | duplex *scripsi*: dubius *cod.* | *lacunam expleo* dictis factis; *cf. Fleckeis. ann.* 1884 p. 839 | *eacida phyrus cod.* (*Aeacidas Zangemeisterus*).

- 189 hostem qui feriet, mihi erit Karthaginiensis,
quisquis siet, cuiatis siet.
- 190 conque fricati oleo lentanti adque arma parati.
- 191 unus homo nobis cunctando restituit rem;
non enim rumores ponebat ante salutem:
ergo olimque magisque uiri nunc gloria claret.
- 192 - 00 - 00 - 00 - praecoca pugna est.
- 193 certare abnueo: metuo legionibus labem.
- 194 haece locutus uocat, quocum bene saepe libenter
mensam sermonesque suos rerumque suarum
materiem partit, magnam cum lassus diei

189 *Cic. p. Balb.* 22, 51 neque enim ille summus poeta noster Hannibalis illam magis cohortationem quam communem imperatoriam uoluit esse; *Ennii lib. VIII adscr. Merula* | mihi erit *uulgo*: erit, inquit, mihi *Cic.* | 2 siet *prius Merula*: erit *codd.* || 190 *Seru. ad Aen.* III 384 in annalibus legitur; *Ennio CBarthius, pugnae ad Trebiam Ribbeckius dederunt* | confricati *codd.*, *correxi* | lentati *codd.*, *correxi* | paratique ad arma *codd.*, *correxi* || 191 *Cic. Cato m.* 4, 10 hic (*Q. Fabius*) .. Hannibalem .. patientia sua mollebat; de quo praeclare Ennius (1—3); *idem de off.* I 24, 84 de quo Ennius (1—3); *Macr.* VI 1, 23 Ennius in XII [VII *Salisb.*] (1); *Seru. ad Aen.* VI 845 de quo ait Ennius (1); *cf. Liu.* XXX 26, *Cic. ad Att.* II 19, 2, *alios*; *lib. VIII adscr. Merula* | 2 non enim (*lege eni*)] noenum *Lachm. ad Lucr.* III 198 | 3 olimque *scripsi*: postque *codd.* plusque *IBernaysius* priusque *Bergkii*; *cf. Polyb.* III 105, 8 καὶ πρὸ τοῦ καὶ νῦν || 192 *Non.* 150, 16 praecox et praecoca, quod est inmatura. Ennius ann. lib. VIII | praecoca *LMuellerus*: praecox *codd.* || 193 *Diomed.* 382 *K.* abnueo .. Ennius octauo annalium || 194 *Gell.* XII 4, 1 descriptum definitumque est a Q. Ennio in annali VIII [*ita Hugius*: septimo *codd.*] graphice admodum sciteque sub historia Gemini Seruili, uiri nobilis, quo ingenio, qua comitate, qua modestia, qua fide, qua linguae parsimonia, qua loquendi oportunitate .. amicum esse conueniat hominis genere et fortuna superioris .. L. Aelium Stilonem dicere solitum ferunt, Q. Ennium de semet ipso haec scripsisse | 1 haec elocutus *codd.*, *corr. Stephanus* | quocum duo: quodcum *ceteri .codd.* | 3 materiem partit *scripsi*:

partem triuisset de summis rebus regundis
 consilio lato indu foro sanctoque senatu; 5
 cui res audacter magnas paruasque iocumque
 eloqueretur et ut certo malaque et bona dictu
 euomeret, si qui uellet, tutoque locaret;
 quocum multa uolutat grandia clamque palamque,
 prudenter qui dicta loquie tacereue posset 10
 ingenuos, cui nulla malum sententia suasset
 ut faceret facinus leuis aut malus; doctus, fidelis,
 suauis homo, facundus, suo contentus, beatus,
 scitus, secunda loquens in tempore, commodus,
 uerbum

paucum, multa tenens antiqua sepulta, uetustas 15
 maiorum ueterum leges diuomque hominumque,
 quae faciunt mores ueteresque nouosque notantem:
 hunc inter pugnas compellat Seruilius sic.

— ∪ ∪ multa dies in bello conficit unus, 195
 et rursus multae fortunae forte recumbunt:
 haudquaquam quemquam semper fortuna secuta est.

comiter impartit (impertit, inpertit) *codd.* congeriem partit

Vahlenus | 4 parte *codd.* pauci | triuisset (tuisset) *scripsi*:
 fuisset *codd.* sine sensu | recundis et fecundis *codd.* pauci |
 5 lato, i. e. cum ferret consilium, post foro *codd.*, traieci | 7 ut
 certo (cto) *scripsi*: cuncta *codd.* | malusque, sim., *codd.* pauci |
 8 fortasse si quoi | 9 uolutat *Bergkius*: uoluptate **Qx** uoluptas
TY uolup . . **B** uolup **XOIII** om. **Z** uolup ac (et *Hugius*)
Columna | grandia *scripsi*: gaudia *codd.* | 10 in *codd.* ante 18
 extat, huc traieci | prudenter *Vahlenus*: prudentem *codd.* | ta-
 cereue **B**: tacereque (uel tacere) ceteri | possit unus | 11 in-
 genuus *scripsi*: ingenium *codd.* | suasset *Vahlenus*: suadet *codd.* |
 12 aut unus: haut et haud ceteri | 15 paucum uulgo: paucorum
codd. | 17, 16 ponunt *codd.*, traieci | 16 maiorum *Vahlenus*: mul-
 torum *codd.* | diuumque *codd.* | 17 quae faciūt *scripsi*: quae
 facit et *codd.* quem facit et *Gronouius* quem fecit *Vahlenus*;
 an quod facit em (= eum)? | notantem *scripsi*: tenentem
codd. | 18 Seruilius sic compellat *IDousa* || 195 *Macr.* VI
 2, 16 *Ennius* in VIII | 2 forte] poste *CFWMuellerus Fleckeis.*
ann. 1866 p. 241 | 3 quemquam om. *Paris.*, *Neapol.*, *alii.*

- 196 consequitur: summo sonitu quatit ungula terram.
 197 iamque fere puluis ad caelum uasta uegetur.
 198 — — — — — stant puluere campi.
 199 densantur campis horrentia tela uirorum.
 200 pila retunduntur uenientibus obuia pilis.
 201 hastati spargunt hastas, fit ferreus imber.
 202 amplius exaugere obstipo lumine solis.
 203 nunc hostis uino domiti somnoque sepulti.
 204 ast occasus ubi tempusue audere repressit.
 205 is pernas succidit iniqua superbia Poeni.
 206 tibia mustarum pangit melos.
 207 optima caelicolum, Saturnia, magna dearum.
 208 *Seruius ad Aen. I 281: bello Punico secundo, ut ait Ennius, placata Iuno coepit fauere Romanis.*

---

196 *Macr.* VI 1, 22 Ennius — in VIII || 197 *Non.* 217, 10 puluis — feminini. Ennius lib. VIII ann. | uegetur *Bergkiius*: uidetur *codd || 198 *Porph. ad Hor. od.* I 9, 1 Ennius; *hic posuit Merula* || 199 *Prisc.* I 480 *H. denso.* Ennius in VIII annalium || 200 *comm. Bern. ad Lucani* I 6 Enni uersus; *huc rettuli* || 201 *Macr.* VI 1, 52 Ennius in VIII || 202 *Fest.* 193 obstipum, oblicum Ennius . . l. VIII | lumue *cod.*, *corr. AAugustinus* | *fortasse* sol it || 203 *Macr.* VI 1, 20 Ennius in VIII | hostis *Neap.*: hostes *Paris.* || 204 *Fest.* 178 occasus . . pro occasione . . Ennius . . in l. VIII | ast *Columna*: aut *cod.* || 205 *Fest.* 305 (*Paul.* 304) suppernati . . Ennius l. . . (*lac. in cod.*) | his *Paulus* | succ . . . poeni *cod. Festi, suppl. ex Paulo* || 206 *schol. Bern. ad Georg.* IV 72 Ennius in VIII ait | mustarum *scripsi*: musarum *codd.* musaeum *LMuellerus* || 207 *Prisc.* II 192 *H.* Ennius; *lib. VIII adscr. Merula* || 208 *uersum constituit Ilbergius* Rom. Iuno c. pl. fauere.

Quintus pater quartum fit consul.	209
- - - - de muris rem gerit Opscus.	210
ob Romam noctu legiones ducere coepit.	211
summus ibi capitur meddix, occiditur alter.	212

LIBER IX.

puluis fulua uolat.	213
- - - uiri ualidis a uiribus luctant.	214
- - - praeda exercitus undat.	215
sed quid ego haec memoro? 'dictum factumque' facit frux.	216
- - - libertatemque ut perpetuassint, ut quae maxime	217

209 *Gell.* X 1, 6 quarto locum . . quartum tempus . . Ennius (cf. *Non.* 435, 13); *hic posuit Merula* | quintum L *Nonii* || 210 *Fest.* 198 Oscos . . Opscos antea dictos teste Ennio; *hic pos. Merula* || 211 *Paulus* 179 ob . . pro ad, ut Ennius (*Fest. p.* 178 *nil nisi Romam noc extat*); cf. et *Festus* 190 et *Paulus* 147; *hic pos. Merula* || 212 *Paulus* 123 meddix apud Oscos nomen magistratus est. Ennius; *hic pos. Merula* | summus] unus *Dacerius* || 213 *Non.* 207, 10 puluis . . feminini; Ennius . . lib. VIII | ante puluis e priore *Ennii uersu* iamque fere addunt *codd.*, deleuit *Hugius* || 214 *Non.* 472, 7 luctant pro luctantur. Ennius lib. VIII | uiri a (uaria *Bamb.*) ual. uiribus *codd.*, corr. *Hugius* (uiri ual. cum uir. *Dousa*) || 215 *Seru. ad Geörg.* II 437 undantem, abundantem; Ennius lib. IX || 216 *Prisc.* I 278 *H.* idem in VIII pro 'frugi homo' 'frux' ponit, quod est adiectiuum | *puto* 'd. factum' peragit frux' || 217 *Non.* 150, 30 perpetuassint (perpetuitas sit *codd.*), <faxint> perpetua, aeterna. Ennius ann. lib. IX | perpetuas (*sic H: perpetias L m. 1 perpetuitas ceteri*) sintque maxime

- 218 rastros dente acres capsit causa poliendi agri.
- 219 debil homo.
- 220 - 00 - 00 - lichnorum lumina bis sex.
- 221 Ciclopis uenter uelut olim turserat alte carnibus humanis distentus.
- 222 additur orator Cornelius suauiloquenti ore Cetegus Marcus conlega Tuditano, Marci filius. . . . .
. . . is dictust ollis popularibus olim, qui tum uiuebant homines atque aeuom agitabant, 5 flos delibatus populi Suadaeque medulla.
- 223 mortalem summum fortuna repente recidit, summotus regno famul ut uelut infumus esset.

---

codd.; perpetuassint *uulgo*, ut *addidi* (quae iam axim *Bergkius* maxime *deleto* que *uulgo*) || 218 *Non.* 66, 27 politiones agrorum cultus diligentes . . Ennius . . ann. lib. VIII | ratros *L* rastaos *H m.* 1 | dente acres *scripsi*: dentefabres *codd.* dentiferos *Hugius* || 219 *Non.* 95, 32 debil, debilis. Ennius lib. VIII | debil *Lipsius*: debilo *codd.* || 220 *Macr.* VI 4. 17 Ennius in VIII | lichn, *Paris.* lychn. *alii* || 221 *Prisc.* I 486 *H.* idem in VIII | cyclopis *ferre codd.* | alti *codd.*, *corr.* *Dousa* || 222 *Cic. Brut.* 15, 58 in nono, ut opinor, annali; *cf. et ad u.* 4 *sqq. Gell.* XII 2, 3 *sqq.*; *Quintil.* XI 3, 31 (II 15, 4), *Cic. Cato m.* 14, 50 | 2, 3 cethegus marcus studio conlegam (collegam) filius *codd.*; *recte uulgo* Tuditano conlega M. filius, *sed transposuit* conl. Tudit. *Bergkius* | 4 dictust ollis *Gronouius ap. Gell.*: dictus tollis *similiae codd. Gell.* dictus *codd. Bruti*; *ex 3 et 4 ut unum uersum efficeret, Merula* ollis in locum illius olim *reposit* | 5 (a)eu(u)m *codd.* | agitabant *Gell.*: agebant *codd. Bruti, fort. recte* | 6 populi suada (populis uada) *codd. Gell.* || 223 *Non.* 110, 7 famul, famulus. Ennius lib. IX | 1 summa *L, H m.* 1 | recidit *scripsi*: reddidit *codd.* | 2 summot' *scripsi*: summo *codd.* | uelut *addidi cp. Lucr.* III 1034 | infimus *Lipsius (cf. Lucr.)*: optimus *codd.* ultimus *NFaber.*

LIBER X.

insece, Musa, manu Romanorum induperator quod quisque in bello gessit cum rege Philippo.	224
Graecia Sulpicio sorti data, Gallia Cottae.	225
Leucatan campsant.	226
egregie cordatus homo, catus Aelius Sextus.	227
ille uir haud magna cum re, sed plenus fidei.	228
sollicitari te, Tite, sic noctesque diesque!	229
O Tite, siquid ego adiuero curamue leuasso, quae nunc te coquit et uersat in pectore fixa, ecquid erit praemi?	230
insignita fere tum milia militum octo duxit delectos, bellum tolerare potentes.	231
regni uorsatum summam coiere columnam.	232

224 *Gell.* XVIII 9, 2 ab Ennio scriptum in his uersibus; *hic posuit Merula* || 225 *Isidor. or.* I 35, 3 zeugma .. ut; *Ennio dedit LMuellerus* || 226 *Prisc.* I 541 *H. campso campsas* .. Ennius in X | Leucatan (e *supra alt. a*) et leocaten et leucatem *codd.*, *corr. Vahlenus* | campsant duo *codd.* || 227 *Cic. de rep.* I 18, 30 ab Ennio dictus est (*idem Tusc.* I 19, 18; *cf. Varro de l. l.* VII 46 et *Pompon. de orig. iur.* § 38); *hic posuit Merula* || 228, 229, 230 *Cic. Cato m.* 1, 1 *ubi post* 230 licet enim mihi uersibus eisdem adfari te, Attice, quibus adfatur Flamininum (228), quamquam certo scio non, ut Flamininum (229) | 230, 1 adiuero *uulgo*: adiuto *plerique codd.* adiuuero *Lugd., Par.* | leuasso] *suprascr.* uel leuauero *Paris.* | 3 praemii *codd.* fere (precii uel praecii *dett. quidam*) || 231 *Prisc.* I 30 *H. uetustissimi* tamen non semper eam (m *litteram*) subtrahebant; Ennius in X *annalium* | 1 insignata *codd. nonnulli* | 2 delectos *plerique*: dilectus *nonnulli* (dilectos *unus ex corr.*) || 232 *Don. ad Ter. Phorm.* II 1, 57 *columen, culmen uel columna* .. Ennius X | uersatum *codd.* | coiere *scripsi*: uero *codd.* (uorsatam iam *summuere col. Scaliger*).

- 233 - 00 - 00 - horitatur induperator.
- 234 aspectabat uirtutem legionis suai,
expectans si mussaret, quae denique pausa
pugnandi fieret aut duri *meta* laboris.
- 235 siquando ueluti uinclis uenatica uelox
apta dolet, si forte *feras* ea nare sagaci
sensit, uoce sua et nictit ululatque ibi acuta.
- 236 - pinsunt terram genibus.
- 237 hinc Nox processit stellis ardentibus apta.
- 238 - 00 - 00 - 00 - 00 - 00 orsis
erubuit mulier ceu lacte et purpura mixta.
- 239 - 00 - 00 - 00 - 00 - 00 aegro
corde, comis palmis late passis 'pater' - -

---

233 *Diomed.* 382 *K.* horitur .. Ennius .. idem in decimo — quasi specie iteratiua | horitatur *Ilbergius*: horitur *codd.* ||
 234 *Philarg. ad Georg.* IV 188 mussant .. murmurant. Ennius in X sic ait; *Nestor Nouar. p.* 68 *ed. Venetae a.* 1496 musso .. Ennius (1, 2 e. si m.) | suai *Bergkius*: suae *Nestor* siue *Vatic.* | 2 spectans *Vatic.* | mussaret *Bergkius*: mussitarent *Nestor* dubitaret *Vatic.* | que *Vatic.* | pausa *Bergkius*: causa *Vatic.* | 3 *meta addidi* (finis *Bergkius*) | labores *Vatic.* || 235 *Fest.* 177 nictit canis in odorandis ferarum uestigiis leuiter ganniens, ut Ennius in l. X (*Paul.* 176; *AMai auct. class.* VIII 372 *huc non pertinet*) | 1 ueluti siquando *cod.*, *corr. Fruterius* (sicuti siquando *Scaliger*) | uinclis uenatica ueneno xapta *cod.*, *corr. Turnebus* | dolet *scripsi*: solet *cod.* | *feras add. COMuellerus* | ea *idem*: ex *cod.* | 3 et *in fine cod.*, *post sua traieci* | nictit *Paulus*: nictu *cod. Festi* | acute *Scaliger* || 236 *Diomed.* 373 *K.* de pinso agens Ennius decimo annalium || 237 *Macr.* VI 1, 9 Ennius — in X | nox *uulgo* || 238 *Non.* 483, 2 lacte nominatiuo .. Ennius lib. X [*sic Bamb.*: XI *ceteri*] | orsis erubuit mulier *scripsi*: es simulier erubuit *codd.* et simul erubuit *Gulielmus* || 239 *Non.* 370, 2 passum, extensum, patens — Ennius ann. lib. X — passis ait palmis, patentibus et extensis | passis l. palmis *codd.*, *traieci* (comis palmis *asyndetice ex more prisco iuncta*) | *in fine infit simileue addas.*

uerutus.	240
fiere.	241
acanthus.	242

LIBER XI.

quippe solent reges omnes in rebus secundis.	243
contendunt Graios (Graecos memorare solent sos)	244
. . . . . gua longos per	
Hispane, non Romane memoretis loqui me.	
alte aedes elata petrisque ingentibus tecta.	245
quae neque Dardaniis campis potuere perire	246
nec, cum capta, capi, nec, cum combusta, cremari.	
tum clipei resonunt et ferri stridit acumen.	247

240 *Fest.* 375 ueruta pila .. Ennius l. X (*lacuna in cod.*); *sed quod sequitur Lucr. IV 409 exemplum non de solis pilis agi docet* || 241 *Gramm. lat. K. V 645* Ennius tamen in X annalium 'fiere' dixit, non 'fieri' || 242 *schol. Bern. ad Georg. II 119* Gnifo commentator annalium lib. X hanc arborem in insula Cercina regionis Africae esse dicit oportunam tincturae, quae in floris sui colorem lanam tinguat; unde uestis acanthia appellatur; *cf. Buechelerus mus. Rhen. 36 p. 334* || 243 *Fest.* 257 quippe . . quidni . . Ennius l. XI [*sic Urs.: XL cod.*] | silent leges *Fruterius* || 244 *Fest.* 286 *in loco lacunoso praebens:* . . . s appellat Enni . . . os Grai memo . . . gua longos per . . . ispani non ro . . . ; *succurrit u. 1 Fest.* 301 sos pro eos — Ennius l. XI (*ubi Graios Graecos cod.*) *et u. 3 Charis.* 200 hispane Ennius annalium libro (*excidit numerus*); *quem locum (ubi Hispane extat) ad Festi uersus rettulit Columna;* *u. 2 explendi conamina* (falsi de lingua, longos per uersus ut si *Bergkii*) *uana fuerunt et sunt* || 245 *Fest.* 206 petrarum genera sunt duo, quorum alterum naturale saxum prominens in mare, cuius Ennius meminit l. XI | alte aedes elata *scripsi:* alte delata *codd.* | petrisque *Scaliger:* ceterisque *cod.* || 246 *Macr.* VI 1, 60 Ennius in XI [*X in ras. Paris.*], cum de Pergamis loqueretur || 247 *Prisc.* I 445 *H. sono .. sonis.* Ennius in XI annalium; *idem p. 473* Ennius in XI annali | tunc *codd.*

- 248 missaque per pectus dum transit striderat hasta.
 249 _ o o _ o o _ o 'malo cruce' fatur 'uti des,
 Iuppiter'
 250 . . . . . rimantur utrique.

LIBER XII.

- 251 pendent peniculamenta unum ad quemque pediculum.
 252 omnis mortalis uictores cordibus imis
 laetantis, uino curatos, somnus repente
 in campo passim mollissimus percudit acris.

LIBER XIII.

- 253 Hannibal audaci cum pectore de me horitatur,
 ne bellum faciam? quem credidit esse meum cor
 suasorem summum et studiosum robore belli.
 254 isque Hellesponto pontem contendit in alto.

altero loco | clepei bis pauci *codd.* | resonant (-nunt unus) *aes codd. priore loco, recte altero* || 248 *Prisc.* I 419 *H.* strido — stridi . . Ennius in *annalium* XI | *messaque R m. 1* || 249 *Non.* 195, 13 *crux* . . masculini Ennius *ann. lib. XI* || 250 *Fest.* 277 *in loco lacunoso de rimari agens: Ennius l. XI . . . utrique (ex. gr. rimantur addidi)* || 251 *Non.* 149, 32 *peniculamentum* . . *pars uestis* . . Ennius *lib. XII annalium [XII H et L m. 1: XI ceteri; annalis codd.]* | *pediculum scripsi: pedum codd. (quodque pedule Scaliger)* || 252 *Prisc.* I 153 *H.* (acer et acris) Ennius . . in XII, *idem I p. 230 Ennius XII* | *omnes mortales codd. ex parte; mortalis sine dubio corruptum; an turmalis? | imis codd. deteriores, Fruterius: uiuis codd. (huius loco priore RHG); an tutis? | 2 laetantes codd. bis, nisi quod l. pr. unus lactantis (alius lactantes)* || 253 *Gell.* VI 2, 3 *sqq.* Ennius . . in XIII *annali (Non. p. 195, 19 = 1, 2) | 1 Annibal Non. H m. 1, L audaci cum (dum semel) Gell. codd.: laudacium codd. Non. me om. semel Gell. codd. | hortatur Gell., Non., corr. Bergkius | 3 robore uix sanum (roboris Bergkius non melius); puto sponte duelli* || 254 *Varro VII 21 ut Ennius ait; hic posuit Merula | fortasse contexit.*

quo res sapsa loco sese ostentatque iubetque.	255
matronae moeros complent spectare fauentes.	256
- u satin uates uerant aetate in agunda?	257

LIBER XIV.

uerrunt extemplo palmae mare marmore pulso:	258
caeruleum spumat sale conferta rate flauom.	
labitur uncta carina, uolat super impetus undas.	259
cum procul aspiciunt hostes accedere uentis	260
nauibus ueliuolis.	
litora lata sonunt.	261
nunc est ille dies, cum gloria maxima sese	262
nobis ostentat, si uiuimus siue morimur.	
horrescit telis exercitus asper utrimque.	263
infit 'o ciues, quae me fortuna ferox hic	264
contudit indigne, bello confecit acerbo!	

255 *Fest.* 325 idem (*Ennius*) sapsam pro ipsa nec alia ponit in l. XIII (*Paul. p.* 324) | iubetque *num sanum ? fort.* leuatque || 256 *Seru. ad Georg.* I 18 fauere . . uelle . . *Ennius; Philarg. ad Georg.* IV 230 (*fauere*) pro uelle apud eundem *Ennium* in XIII [*ita uulgo: XVI Vatic.*] | melos *Phil. Vatic.* || 257 *Gell.* XVIII 2 a Q. *Ennio* id uerbum (*uerant*) in XIII annalium | satin] sann *unus cod.* || 258 *Gell.* II 26, 21 ex annali XIV *Ennii; Prisc.* I 171 *H.* hoc sale *Ennius* in XIV annalium (= 2) | 1 palmae *scripsi: placide codd. Gell. placidum Parrhasius* | pulso (*cf. u.* 2) *scripsi: flauo Gell.* | 2 sale *Prisc.: mare Gell. codd.* | flauom *scripsi (cf. u.* 1): pulsum *codd. Prisc. et Gell. uitio uetusto; post quod Prisc. codd. glossam* pro (per) mare *addunt* || 259 *Macr.* VI 1, 51 *Ennius* in XIV || 260 *Macr.* VI 5, 10 *Ennius* in XIII || 261 *Prisc.* I 474 *H.* (*de sonere*) idem in XIII || 262 *Prisc.* I 501 *H.* (*moriri*) *Ennius* in XIII annalium | ostentat *dett.: ostendat codd. (ostendit L, R m. 2)* || 263 *Macr.* VI 4, 6 *Ennius* in XIV || 264 *Prisc.* I 518 *H.* (*de contūdi*) *Ennius* in XIII | 1 ferox hic *ego: fero sic codd. ferox*

- 265 omnes occisi obcensique in nocte serena.
 266 rumpia.

LIBER XV.

- 267 arcus subspiciunt, mortalibus quae perhibentur.
 268 malos diffindunt: fiunt tabulata falaeque.
 269 *Macrobius VI 2, 32*: item de Pandaro et Bitia
 aperientibus locus acceptus est ex libro quinto decimo
 Ennii, qui inducit Histros duos in obsidione erupisse
 porta et stragem de obsidente hoste fecisse.
 270 obcumbunt multi letum ferroque lapique
 aut intra muros aut extra praecipe casu.

LIBER XVI.

- 271 *Plinius n. h. VII 28, 101*: fortitudo in quo ma-
 xima extiterit immensae quaestionis est, utique si
 poetica recipiatur fabulositas. Q. Ennius T. Aelium
 [*ita Bergkius*: T. Caecilium] Teucrum fratremque eius
 praecipue miratus propter eos sextum decimum adiecit
 annalem.

---

sic *Columna* ferocem *Merula* | indigno *codd.*, *corr. Columna*
 (*an indignum?*) | aceruo *codd. praeter L* || 265 *Fest.* 201 ob ..
 pro ad .. Ennius l. XIII .. id est accensi || 266 *Gell.* X 25, 4
 'r.', genus teli est Thraecae nationis .. in Q. Enni *annalium*
 XIII || 267 *Prisc.* I 259 *H.* (arcus *quartae decl.*) Ennius in XV
 annali | subspiciunt *Vahlenus*: ubi aspiciunt *codd.* (ubi *del.*
Hertzius aspicitur *Columna*) | perhibetur *pauci codd.* (*iris add.*
LMuellerus) || 268 *Non.* 114, 7 falae turres sunt lignae. Ennius
 lib. XV | defindunt *codd.*, *corr. Merula* || 269 *Bergkius* suspicatur
 in sexto decimo, *ipse tamen rectam interpretationem indicans* ||
 270 *Prisc.* I 281 *H.* (praecipis) Ennius in XV annali; *idem* 250
 (lapis) *eodem modo adfert u. 1 | 1 obc. codd. pr. loco fere: occ.*
alt. loco codd. | laetum uel loetum fere codd.

Gellius XVII 21, 43: Q. Ennium poetam M. 272
 Varro in primo de poetis libro scripsit . . , cum septi-
 mum et sexagesimum annum haberet, XVI [*ita scripsi*:
duodecimum codd.] annalem scripsisse, idque ipsum
 Ennium in eodem libro dicere.

hic, ut fortis equos, spatio qui saepe supremo 273
 uicit Olimpia, nunc senio confectus quiescit.

post aetate pigret scribendi ferre laborem. 274

postremei longinqua dies confecerit aetas. 275

quippe uetusta uirum non est satis bella moueri. 276

reges per regnum statuasque sepulcraque patrum 277
 aedificant, nomen summa nituntur opum ui

Cicero de prou. cons. 9, 21: an uero M. ille Lepi- 278
 dus, qui bis consul et pontifex maximus fuit, non
 solum memoriae testimonio, sed etiam annalium litte-
 ris et summi poetae uoce laudatus est, quod cum M.
 Fuluio conlega, quo die censor est factus, homine in-
 imicissimo, in campo statim rediit in gratiam, ut com-
 mune officium censurae communi animo ac uoluntate
 defenderent?

273 *Cic. Cato m. 5, 14* sua enim uitia insipientes et suam
 culpam in senectutem conferunt, quod non faciebat . . Ennius
 — equi fortis et uictoris senectuti comparat suam | hic (= *ego*),
 ut *scripsi Fleckeis. ann. 1882 p. 402*: sicut (sicuti) *codd.* | equus
codd. | Olympia pars *codd.* | nunc] *cf. comm. ad Catull. p. 124* ||
 274 *Non. 219, 12* pigret. Ennius lib. XVI | potestate L potes
 etate H m. 1 | scribendi ferre *scripsi*: subferre G supferre H
 m. 1 sufferre ceteri || 275 *Gell. IX 14, 5* Q. Ennius in XVI an-
 nali 'dies' scripsit pro 'diei' | postremei *scripsi*: postrema *codd.*
 postremae *Columna* postremo *Bergkiius* | confecerit uel quod
 fecerit *codd.* (confecerat *dett.*) || 276 *Fest. 257* quippe . . Ennius . .
 l. XVI || 277 *Macr. VI 1, 17* Ennius . . in XVI | 1 patrum (p̄rum)
scripsi: quaerunt (q̄runt) *codd.*, nisi quod quarent *Neap.* | 2 aedi-
 ficant nomen uulgo, correxi (fortasse in nouo uersu conseruare
 legebatur); aeuificant n. forma audacissima *Vahlenus*.

- 279 primus senex Bradyn in regimen bellique peritus.
 280 montibus obstipis obstantibus, unde oritur nox.
 281 Nox quando mediis signis praecineta uolabit.
 282 _ _ _ _ _ interea fax
 occidit oceanumque rubra tractim obruit aethra.
 283• hic insidiantes uigilant, partim requiescunt,
 tecti, cum gladiis sub scutis, ore fauentes.
 284 quos ubi rex Epulo spexit de cotibus celsis.
 285 ex specula spectans.
 286 intentu forti dextrum latus pertudit hasta.
 287 _ _ _ tamen induuolans secum abstulit hasta
 insigne.
 288 undique conueniunt uelut imber tela tribuno:
 configunt parmam, tinnit hastilibus umbo

---

279 *Fest.* 278 regimen pro regimento .. Ennius l. XVI | *ita cod.*; nec bradus *Merula* senex Bradylis reg. *Bergkius* || 280 *Fest.* 193 obstipum, obliquum. Ennius l. XVI || 281 *Fest.* 258 <quando temporis aduerbium,> ut .. Ennius l. XVI | nox *uulgo* [mediis] in bigis? || 282 *Macr.* VI 4, 19 Ennius .. in XVI | obruit aumbra aera *Neap.* || 283 *Philarg. ad Georg.* IV 230 in XVI Ennius (*cf. et Seru. ad Georg.* I 18 in *cod. Lemo-uic.* Ennius: ore fauentes) | 1 *puto* passim | 2 cum *addidi* (protecti *Columna*; *cf. ex. gr. Aen.* III 583) || 284 *Fest.* 330 spicit .. et spexit. Ennius l. XVI | Epulo *Bergkius* (*secundum Var-ronem, qui* VI 82 *ex Ennio neglegenter adfert* <q>uos Epulo postquam spexit): pulo uel sulo *cod. Festi ita ut ante p (s) una littera legi nequeat* | contibus *cod. Festi* || 285 *Placidus* 39, 11 *Deuerl.* ex sp. sp., ex alto loco intendens; *hemistichium apertum Ennio et huic loco uindicauit* || 286 *Prisc.* I 518 *H.* (pertūdi) Ennius .. in XVI | intentu *scripsi: ingenio codd.* | *dextra codd., corr. Merula* || 287 *Macr.* VI 1, 53 Ennius in XVI || 288 *Macr.* VI 3, 2 hunc locum (*Hom. Il.* XVI 102 *sqq.*) Ennius in XVI [*ita Bergkius: XII Par. XV. alii*] ad pugnam C. Aelii [*ita Merula: Caelii codd.*] tribuni his uersibus transfert |

aeratus, sonit aes galeae. sed nec pote quisquam undique nitendo corpus discerpere ferro: semper adundantes hastas frangitque quatitque. 5 totum sudor habet corpus multumque laborat, nec respirandi fit copia praepete ferro: Histri tela manu iacientes sollicitabant.	
tunc timido manat ex omni corpore sudor.	289
concidit, et sonitum simul insuper arma dedere.	290
- oo - oo - prandere iubet horiturque.	291
spero, si speres quicquam prodesse potissunt.	292
non in sperando cupide rem prodere summam.	293
si luci, si nox, si mox, si iam data sit frux.	294
nauorum imperium seruare est induperantum.	295
aestatem autumnus sequitur, post acer hiems it.	296
qui clamor oppugnantis uagore uolanti.	297

3 aerato sonitu galeae *codd.*, *correxi* | 5 adund. *Castricomius*: abund. (habund. *Neap.*) *codd.* obund. *Pontanus* | 7 ante praepete *interpungunt*, *correxi* || 289 *Macr.* VI 1, 50 Ennius in XVI | tum *deteriores codd.* || 290 *Macr.* VI 1, 24 Ennius in XVI | simul *om. Paris.* | im (= *em, eum*) super *Linkerus Fleckeis. ann.* 1864 p. 719 || 291 *Diomed.* 382 *K.* hortatur . . ueteres . . horitur . . Ennius XVI *annalium* || 292 *Fest.* 333 speres antiqui pluraliter . . Ennius . . l. XVI || 293 *Fest.* 229 prodit . . item perdit, ut Ennius l. XVI | non in] non im *Bergkii* noenum *Vahlenus*; *fort.* non it || 294 *Prisc.* I 278 *H.* (frux) Ennius in XVI *annali* | solis ante nox *pauci codd.* || 295 *Fest.* 166, 169 nauus . . Ennius . . l. XVI | insuperantum *cod.*, *corr. Scaliger* || 296 *Prisc.* I 153 *H.* acer . . acris . . Ennius in XVI; *Seru. ad Aen.* VI 685 de feminino . . acer numquam dicimus, licet Ennius dixerit (*Gramm. lat. K.* IV p. 491 Ennius . . 'p. a. h.') | sequitur *om. Seru.* | hiemps *codd. ex parte* | it **AGM** *Seruii*: sit *ceteri, om. Prisc.* (fit *Fabricius*) || 297 *Fest.* 375 uagorem pro uagitu Ennius li. XVI | clamor] *ita cod. secundum Mommseni apographa.*

- 298 eripuerē patres pueris plorantibus offam.
 298^a hebem.

LIBER XVII.

- 299 noenu decet mussare bonos, qui facta labore
 nixi militiae *monumenta sibi* peperere.
 300 it eques et plausu uaga concutit ungula terram.
 301 tum caua sub montei late specus intus patebat.
 302 tollitur in caelum clamor exortus utrimque.
 303 - 00 - dux ipse uias 00 - 00 - .
 304 concurrunt ueluti uenti, cum spiritus austri
 imbricitor aquiloque suo cum flamine contra
 indu mari magno fluctus extollere certant.

---

298 *Plin. h. n. XVIII 8, 83 Ennius . . obsidionis famem exprimens offam eripuisse plorantibus patres liberis commemorat; uersum restituit et hic posuit de Nesactii oppugnatione cogitans Bergkii* || 298^a *Charis. 132 K. hebem . . Ennius XVI (huius uerbis ipsis in codice interlapsis), ubi Fl. Caper 'non ut adiunctino, sed appellatio est locutus' (quae num ad Ennii uerba spectent dubium est)* || 299 *Philarg. ad Georg. IV 188 mussant . . in tacendi significatione, ut apud Ennium in XVII; Paulus 144 mussare . . pro tacere . . Ennius: non decet m. bonos; unde noenu Vahlenus; non possunt mussare boni Philarg. | factam labore enixi militiam Phil. Vatic., corr. Dousa | mon. sibi addidi* || 300 *Macr. VI 1, 22 Ennius . . in XVII | uaga scripsi: caua codd.* || 301 *Non. 222, 33 specus . . feminino Ennius ann. lib. XVII; Fest. 343 specus . . Ennius; Prisc. I 260 H. Ennius in XVII ann. (Seru. ad Aen. VII 568) | tum caua Prisc.: tum causa cod. Festi concaua codd. Noni | montis codd. Non. monte ceteri, corr. COMuellerus | late Prisc.: latet codd. Non. alte cod. Fest. | inius cod. Fest. | petebat Non. L, H m. 2* || 302 *Macr. VI 1, 21 Ennius in XVII clamos Lachm. | utrisque codd., corr. Merula* || 303 *Prisc. I 199 H. Ennius in XVII annali* || 304 *Macr. VI 2, 28 Ennius in XVII | 3 indu Merula: inde codd.*

- 00 - 00 - 00 - neque corpora firma   305
longiscunt quicquam.

LIBER XVIII.

sol aestate diem faciens longiscere longe.   306

degrumare forum.   307

- 00 - 00 - 00 - 00 aere fulua.   308

INCERTAE SEDIS FRAGMENTA.

atque manu magna Romanos inpulit amnis.   309

contremuit templum magnum Iouis altitonantis.   310

uosque, Lares, tectum nostrum qui funditus   311
curant.

sed sola terrarum postquam permensa parumper.   312

exin per terras postquam celerissimus rumor.   313

interea facit albus iubar Hyperionis cursum.   314

---

305 Non. 134, 19 longiscere, longum fieri [uel frangere addunt codd., quae ex uel facere medii aevi glossa corrupta inclusi]. Ennius lib. XVII | langiscunt *Hugius*; sed cf. quae dixi *Woelfflini arch. II p. 474* || 306 Non. post fr. 305 idem XVIII; ita scripsi l. l.: idem: cum codd. | sol aestate diem scripsi: sola est eadem codd. cum sol aestatem *Bergkius* | facient L faciunt (e supra u) *GH*, correxi (item *Bergkius*) || 307 Non. 63, 8 . . gruma mensura quaedam . . agrimensorum . . Ennius lib. XVIII [gruma derigere] dixit | degrumare forum *Vahlenus*: degrumari ferrum codd. || 308 *Gell. XIII 21, 13* Ennius in annali XVIII 'a. f.' dixit, non 'fuluo' || 309 *schol. Veron. ad Aen. V 241* Ennius | si germanos scribas, possis hoc fr. ponere inter fr. 36 et 37 || 310 *Varro VII 7* caelum . . dictum templum sic; *Ennio dedere editores* || 311 *Charis. 267 K.* (soloecismus fit) per personas, ut; *Ennio adscripsit AKochius* || 312 *Fest. 298* solum, terram. Ennius . . alibi [aliubi cod.] | terrai *Lambinus* || 313 *Prisc. I 334 sq. H.* celerissimus pro 'celerrimus' . . Ennius in annalibus | exit *Merula* || 314 *Prisc. I 170 H.* iubar . .

- 315 Iuppiter hic risit tempestatesque serenae
riserunt omnes risu Iouis omnipotentis.
- 316 — — — — — cum e carcere fusi
currus cum magno sonitu permittere certant.
- 317 cumque gubernator magna contorsit equom ui.
- 318 o multum ante alias infelix littera theta.
- 319 cum legionibus quom proficiscitur induperator.
- 320 iam cata signa fera e sonitum dare uoce parabant.
- 321 olli cernebant magnis de rebus agentis.
- 322 miscent foede flumina candida sanguine sparso.
- 323 hic pede pes premitur, *hic* armis arma teruntur.

masculinum . . Ennius in annalibus | facit (= *perficit*) *scripsi*: fugit *codd.* || 315 *Seru. ad Aen.* I 254 Ennius || 316 *schol. Bern. ad Georg.* I 512 carceribus, ianuis. Ennius ait | e *Hagenus*: a *cod.* || 317 *Charis.* 272 *K.* (*de metaphora*) ut; *Diom.* 457 *K.*, *Quintil.* VIII 6, 9, *Plot. Sacerd.* 466 *K.*; *Ennio adscr. IMGesnerus* | cumque *Diom.*, *Char. exc. Lugd.*: om. *Quintil.*, *Char. Neap.*, atque *Plotius* | gubern. post ui *Neap. Char.* | magno *Diom. codd.* | equom *ego*: equo *Diom. codd.* equum *Quint.* equos *ceteri* | ui om. *Diom. codd.* || 318 *Isid. or.* I 3, 8 et dicitur theta ἀπὸ τοῦ θανάτου . . unde et habet per medium telum, id est mortis signum; de qua quidam; *scholion codicis Admuntensis* 472 *in stud. Vindob.* II p. 305 si contigisset, ut aliquis eorum fuisset interemptus, apponebatur super nomen illius theta littera, quae mortem significat. habet enim haec quoddam iugulum. unde Ennius uersificator optimus || 319 *Cassiodor.* 207 *K.* (*de cum et quum agens*) ut apud Ennium | quom] quum *Cassiod.* | *indup. uulgo*: imp. *codd.* || 320 *Varr.* VII 46 apud Ennium | fera e *scripsi*: *ferae Flor.* fere *uulgo* || 321 *Seru. ad Aen.* XII 709 Ennium secutus est qui ait | obli **F** | agentis (egentis, agentibus) *codd. plerique*, agentes unus || 322 *Diomed.* 499 *K.* partipedes . . ut; *LMuellerus adscr. Ennio* | foede **M m.** 2: fide *codd.* | sparso] an suaso (= atro) ? || 323 *auct. belli Hisp.* 31 hic, ut ait Ennius, pes pede premitur, armis teruntur arma (*hic alterum addidi*; arma ter. *Merula*).

impetus ut longe mediis regionibus restat.	324
decretum est stare <i>et fossarei</i> corpora telis.	325
- 00 - hic tum nostri cessere parumper.	326
cumque caput caderet, carmen tuba sola peregit et pereunte uiro raucus sonus aere cucurrit.	327
oscitat in campis caput a ceruice reuolsum semianimesque micant oculi lucemque requirunt.	328
exspoliantur eos et corpora nuda relinquunt.	329
qui uicit, non est uictor, nisi uictus fatetur.	330
dum quidem unus homo Romanus toga superescit.	331
omnes corde patres praebent animoque benigno circumfusum.	332
tunc coepit memorare simul <i>mulsa et cata</i> dicta.	333

324 *Fest.* 282, 285 restat pro distat . . Ennium ponere |
 ut *scripsi*: aut *cod.* haut *uulgo* | legionibus *Fruterius* ||
 325 *Varro* VII 100 apud Ennium . . a fodiendo | et *fossarei a*
Varrone explicitum addidit Bergkii (fossari pro stare *Columna*) ||
 326 *auct. belli Hisp.* 23 hic tum, ut ait Ennius, n. c. p. ||
 327 *Lactant. ad Stat. Theb.* XI 56 Ennius | 2 raucus *scripsi*:
 raucum *uulgo* || 328 *Seru. ad Aen.* X 396 Ennii est, ut; *fr.*
priori adiunxit Merula | 1 reuolsum *codd.* || 329 *Donatus*
 394 *K.* soloecismus . . sicut . . pro spoliant (*cf. Gramm. lat. K.*
 IV 564, V 291); *Ennio adscr. Columna* | spoliantur *ubique*
codd., corr. Columna | relinquunt *codd.* || 330 *Seru. ad Aen.*
 XI 307 Ennius | uicit **F**: uincit **G T** | fateatur **T** || 331 *Fest.* 302
 superescit . . supererit. Ennius (*corruptus Paul.* 303) ||
 332 *Donat. ad Ter. Phorm.* V 9, 39 'faxo tali eum mactatum'
 pro eo quod est <mactabo>; sic . . Ennius | patrem *codd., cor-*
rexi; patri *Bergkii* | debent *Oxon.* (perhibent *Ilbergius*) | 2
 circumfusum *uulgo*: circumfuntui *ed. Rom. et Spir.*, circum-
 fi . . *Lugd.*, circum suam *Oxon.* || 333 *Varro* VII 46 quod est
 . . accipienda acuta dicta; *Ennio, qui praecedat, adscr. docti* |
 cepit memorari *Flor., corr. Scaliger* | *mulsa et addidi* (*stulta et*
Bergkii).

- 334 dum clauum rectum teneam nauemque gubernem.
 335 inde patefecit radiis rota candida caelum.
 336 — — — — — pilam uix
 sol mediam complere cohi terroribus coepit.
 337 inde loci lituus sonitus effudit acutos.
 338 succincti gladiis media regione cracentes.
 339 rex ambas ultra fossam dein tollere coepit.
 340 machina multa minax motatur maxima muris.
 341 atque atque accedit muros Romana iuuentus.
 342 aut super inrueret paries percussus trifaci.

---

334 *Isid. or. XIX 2* clauus . . Ennius. *Quintil. II 17, 24* notum illud: d. cl. r. t. | dum *Quintil.*: ut *Isid.* || 335 *Isid. or. XVIII 36* quia (sol) uolubili ambitu rotat, sicut ait Ennius (cf. *Seru. ad Aen. VI 748*) | patefacit *Guelf., Parisini* || 336 *Isid. de n. r. 12* cous est quo caelum continetur. unde Ennius | in initio terraeque suppleas | pilam uix sol mediam *Scaligeri (ad Fest. p. 39 M.) codex*: uix solum *codd. Beckeri* | compl. *Bamb. 1, Scal. cod.* | cohi scripsi: cohū *uulgo* (choū *Bamb. 1, cous Bamb. 2*) | terroribus scripsi (cf. *archiu. lexicogr. II p. 474*): terroribus *uulgo* | coepit scripsi: caeli *uulgo e glossa* || 337 *Paul. 116* lituus . . Ennius || 338 *Paul. 53* cracentes, graciles. Ennius; *Mai auct. class. VIII p. 151* cr., grac., exiles Ennius (ubi sunt multi gladii); cf. et *Placid. 28, 9* crac., grac. exiles, tabidos || 339 *Plot. Sacerd. 468 K.* synecdoche . . ut . . subauditur enim 'manus'; *Ennio adscr. Lachm. ad Lucr. IV 619* | ambas *edd. Vindob.*: amus *cod.* | dein tollere scripsi: retinere *cod.* protendere *Lachm.* || 340 *Diomed. 447 K.* parhomoeon . . ut; *Ennio adscr. LMuellerus* | minatur *codd.*, quod ex mutatur siue motatur corruptum puto || 341 *Gell. X 29, 1* 'atque' . . si gemina fiat, auget intenditque rem . . in Q. Enni annalibus, nisi memoria in hoc uersu labor (*hinc Non. 530, 3*); quin lapsus sit memoria G., ne dubites | atque alterum om. *codd. Non.*, qui et accendit (ascendit *edd. uet.*) || 342 *Paul. 367* trifax telum . . quod catapultā mittitur. Ennius | super inrueret temptaui: permaceret *cod.*

- quae ualide uenit intus falarica missa ∪ - - . 343
- at Romanus homo, tamenetsi res bene gesta est, 344
corde suo trepidat.
- audire est operae pretium, procedere recte 345
qui rem Romanam Latiumque altiscere uoltis.
- et tum sicut equos, qui de praesepibus fartus 346
uincla suis magnis animis abrumpit et inde
fert sese campi per caerula laetaque prata
celso pectore, saepe iubam quassat simul altam,
spiritus ex anima calida spumas agit albas. 5
- quaerunt in scirpo, soliti quod dicere, nodum. 347
- ∪ ∪ - ∪ ∪ - ∪ ∪ - ∪ ∪ - ∪ ∪ monstra 348
si sibi lingua loqui speret atque ora decem sint,
inmotum ferro cor sit pectusque reuinctum.
- labitur uncta carina per aequora cana celocis. 349

343 *Non.* 555, 15 falarica, telum maximum . . Ennius | uenitint' scripsi: ueniunt *codd.* | fallarica H (q. ualido uenit contorta f. missu *Iunius*). || 344 *Cic. de or.* III 42, 168 aut ex toto partem . . aut ex uno plures; *Ennio adscr. docti, cuius praecedant sequanturque uu.* | ut et tametsi *Erlang.* 2 || 345 *Porph. ad Hor. sat.* I 2, 37 abutitur Ennianis uersibus. ille enim ait; u. 2 *adfert Varro ap. Non.* 478, 17 | 2 altiscere scripsi (*archiu. lexicogr.* II 473): alciscere *Non. codd.* augescere *Porph.* | uoltis *codd.* || 346 *Macr.* VI 3, 7 Ennius hinc (*ex Hom. Il.* VI 506 *sqq.*) traxit | 1 equus *codd.* | 2 suis] puto sibi | animis *om. Par.* | abrumpit *codd., corr. Merula* || 347 *Fest.* 330 Ennius (*Isid.* XVII 9, 97) || 348 *schol. Bern. ad Georg.* II 43 Homericus sensus (*Il.* II 488); sic etiam Ennius 'ora decem'; *praebet fragm. Paris.* 7960 | monstra scripsi: mon (a supra o) *Par.* | si addidi | speret scripsi (*cf. Cat.* 84, 7): superet *Par.* | atque *Mommsenus:* at *Par.* | inmotum (*scil. eius cui persuadetur temptauit:* in metrum *Par.* in me, tum *Muellerus* | pecusque *Par.* || 349 *Isid.* XIX 1 celoces . . biremes uel triremes agiles et ad ministerium aptae. Ennius (*Mai auct. class.* VIII 174, ubi aequoraque alta celonis).

- 350 ferme aderant ratibus repentibus aequore in alto.
 351 nauibus explebant sese terrasque replebant.
 352 tonsillas apiunt, configunt litus ad unceis.
 353 multa foro ponit et agoea longa repletur.
 354 tum tonuit laeuom bene tempestate serena.
 355 - 00 - 00 - ab laeua rite probatum.
 356 effudit uoces proprio cum pectore sancto.
 357 - 00 - 00 - diuomque hominumque pater rex.
 358 - 00 - 00 - patrem diuomque hominumque.
 359 cum saeuo obsidio magnus Titanus premebat.
 360 - 00 - 00 - diuom domus altisonum cael.
 361 - 00 - 00 - 00 - 00 laetificum gau.

---

350 *Varro VII 23; Ennio adscr. Ilbergius* | aeq. in a. rat. rep. *codd.*, corr. *idem* || 351 *Seru. ad Aen. VI 545* explebo est minuam; nam ait Ennius || 352 *Isid. or. XIX 2* tonsilla uncinus . . ad quem in litore defixum funes nauium illigantur. de quo Ennius | tonsillas apiunt *Guelf.*: tonsillam sapiunt *Parisini* tonsillas rapiunt *Frising.* | litus ad (= ad litus) unceis *scripsi*: litus aduncas (-cias *Guelf.*) *codd.* || 353 *Isid. or. XIX 2* agea uiae sunt uel loca in nauis, per quae ad remiges hortator accedit; de qua Ennius (*Mai auct. class. VIII 29*) | ponit *Columna*: punit *Guelf.* ponet *Frising.*, alii (ponens *auct. class.*) | et om. *Guelf.* | agea *Isid. codd.* (ageaque *auct. class.*) || 354 *Cic. de diu. II 39, 82* ad nostri augurii consuetudinem dixit Ennius (*cf. Varro ap. Non. 408, 2*) | cum *Vindob.* | l(a)euum *codd.* || 355 *schol. Bern. ad Georg. IV 7* laeua prospera . . ut Ennius ait || 356 *Seru. ad Georg. II 424* cum abundat. . Ennius || 357 *Varro V 65* (*Ennius*) dicit || 358 *Cic. de n. d. II 2, 4* ut idem Ennius || 359 *Non. 216, 29* obsidio . . neutro — Ennius | saeuo *Iunius*: suo *codd.* | Titanus *Merula*: titanum *codd.* (*unde conicias* obs. manus Titanum cum saeua pr.) || 360 *Auson. technop. 13, 17* unde Rudinus ait | diuum *codd.* || 361 *ibidem 3* Ennius ut me-

- 00 - 00 - 00 - 00 endo suam do.	362
- 00 - 00 - 00 - 00 namque suam do.	363
in do ibam.	364
aduersabantur semper ui, uostraque <i>nolunt</i> uolta.	365
haud temere est, quod tu tristi cum corde gubernas.	366
- 00 - 00 <i>haut</i> irarum effunde quadrigas.	367
ausus es hoc ex ore tuo?	368
uocibus concide, i fac musset obrutus <i>isteis</i> .	369
illi (quod minimum est) neque, ut aiunt, mu facere audent.	370

morat replet te l. g.; sic *Vossianus*, altera recensio h. u. post 19 ponens habet praesumit (scil. *Ennius*) l. g. || 362—364 *Auson.* l. l. 18 quod adstruit (addidit, sc. *Ennius*) e. s. do; *Charis.* 278 *K.* syllaba, ut e. s. do, h. e. domum, ubi tamen exc. *Lugdun.* adferunt indo ibam pro in domum ibam (= 364); *Diom.* 441 syllaba, ut e. s. do, pro domum; *Probus* 263 *K.* namque suam do (= 363); *Mar. Vict.* 59 *K.* endo sua duo, i. e. in sua domo; *Consent.* 388 *K.* ut 'endo [tetendit cod.] suam do'; in communi fonte plus quam unum exemplum (362) adlatum esse statui archiu. *lexic.* II 475 || 365 *Non.* 230, 15 uultus . . neutro . . *Ennius* | auers. *Fruterius* (auorsabuntur *Scaliger*) | uiuos uostraque *codd.*, deleui uos *dittographum* (uos uostr. *Iunius* nos nostr. *Scaliger*) | nolunt *addidi* | uulta *codd.* || 366 *Seru. ad Aen.* IX 329 temere . . sine causa. *Ennius* || 367 *idem ad Aen.* XII 499 nam *Ennius* ait i. e. q., sic **F** (nam **E.** eff. ir. quadr. dixit *ceteri* | *haut post* ait *addidi* || 368 *Cic. ad Att.* VI 2, 8 ut inquit *Ennius* || 369 *Varro* VII 101 apud *Ennium* . . mussare dictum, quod muti non amplius quam mu dicunt | i fac mus(s)et *scripsi*: facimus et *Flor.* face musset *Turnebus* (quod ob mussēt non displicere debuit *COMuelleri*) | obrutum (ex -tus, ut uid., corr.) *Flor.* *isteis* (illeis) *addidi ex. gr.* || 370 *Varro post 369* a quo *idem* dicit | illi *scripsi*: id *Flor.*

- 371 Marsa manus, Paeligna cohors, Vestina uirum uis.
 371^a nil metus ulla tenet, tutei uirtute quiescunt.
 372 hos pestis necuit, pars occidit illa duellis.
 373 Brundisium pulcro praecinctum praepete portust.
 374 capitibus nutantis pinos rectosque cupressos.
 375 - oo - oo - oo - oo populea frus.
 376 uel tu dictator uel equorum equitumque magister
 esto uel consul.
 377 fortis Romani sunt tam quam caelus profundus.
 378 optima cum pulcris animis Romana iuuentus.
 379 - oo - oo - oo - oo - oo unus
 dum quit surum ferre tamen, defendere possunt.

(q. m. e. cf. *Cat.* 38, 4) | *an nec ?* | *MV Flor.* || 371 *Donat.* 398 *K* schesis onomaton . . ut, *ad quae explan.* p. 565 *K.* Ennius; *sine nomine adf. Charis.* 282, *Diom.* 446, *Pompeius* 303 | *peligna codd.* | *festina ubique codd., corr. Dousa* | *rum uis Char. Neap.* || 371^a *Non.* 214, 10 metus . . <feminini> Ennius | nil (= *neutiquam*) *scripsi:* ni *codd.* (ne *L m. 1*) | ulla] *tilla G* | *tennet L* | *tutei ego: rite codd.* (riae *L*) *freti Mercerus* || 372 *Prisc.* I 470 *H.* (*neco*) Ennius || 373 *Gell.* VII 6, 6 (*praepes*) *Q.* quoque Ennius . . qui in *annalibus (ibid. IX 4, 1)* | *Braundisium Vatic.* | *portus. Et Vatic., corr. Vahlenus* || 374 *Gell.* XIII 20, 13 Ennius . . 'rectos' dicere 'c.' quam 'rectas' (cf. *Non.* 195, 24) | *captibus Schneiderus, et sic certe pronuntia* | *nutantibus Non. codd. (Voss. Gell. m. 1)* || 375 *Auson. technop.* 13, 19 de fronde loquens cur dicit (*Ennius*) | *frus T: frös V fruns C* || 376 *Paul.* 369 uel . . ut Ennius || 377 *Non.* 197, 9 caelum . . masculino . . Ennius; *Charis.* 72 *K.* ut Ennius | *sunt (sr̄) tam quam scripsi: quamquam Char., Non. ex communi fonte corrupto* || 378 *Don. ad Ter. Phorm.* III 1, 1 Ennius | *annis Oxon.* || 379 *Fest.* 286 Ennius . . item . . *suri sunt fustes; idem p. 298 surum dicebant . . <Ennius>; cf. Paul. 299* | *unus Paul.: unum Fest. 286 (p. 298 lac. in cod.)* | *dum (uel si) quit scripsi: surum Paul. usurum Fest. 286 <su>rus p. 298* | *surus Fest. 286* | *forte*

cum sese siccat somno Romana iuuentus.	380
pandite sultis genas et corde relinquitte somnum.	381
et detondit agros laetos atque oppida cepit.	382
flamma loci postquam concussa est turbine saeuo.	383
cum magno strepitu Volcanum uentus uegebat.	384
inuictus canis atque sagax et naribus fretus	385
clamor ad caelum uoluendus per aethera uagit.	386
cum uillus quo iam semel est imbutus ueneno	387
siluarum saltus, latebras lamasque lutosas.	388
septingenti sunt paulo plus aut minus anni, augusto augurio postquam inclita condita Roma est.	389
moribus antiquis res stat Romana uirisque.	390

Paul. | possent *Fest.* 298, *Paul.* || 380 *schol. ad Stat. Theb.* VI 27 a pictoribus simulatur, ut liquidum somnum ex cornu super dormientes uideatur effundere. sic Ennius | exiccat *codd.*, *correxi* || 381 *Fest.* 343, sultis, si uoltis . . Ennius (*Paul.* 342); *Paul.* 94 genas Ennius palpebras | suetigenias *Fest.*, sulti genas *Paul.* 342 sulphigenas *idem p.* 94 | cordis *Bergkiius* || 382 *Prisc.* I 482 *H.* detondeo, detondi . . Ennius in annalibus (*cf. Hertzii adn.*) | detondit *B m.* 2: detotondit *codd.* || 383 *schol. Vatic. ad Ter. Heaut.* II 3, 4 loci parhelcon . . Ennius | concussa preturbine *cod.* (*Hermae* II *p.* 368); conclusast *Faernus* (*ē et p̄ confusa*) || 384 *Fest.* 153 metonymia . . ut Ennius | uegerat *cod.* || 385 *Fest.* 321 <sagacem> etiam canem <dixit Ennius>; *Ennio dedit Dacerius, qui et suppleuit ipsum uersum* (naribus *Ribbeckius*) || 386 *Varro* VII 104 *Enni* . . ab aedo | clamos et per aera *Lachmannus* || 387 *Fest.* 376 <uenenari> dicebant antiqui, cuius color inficiendo mutatur, ut Ennius cum ait | cum illud *cod.*, *correxi* | imbuta *cod.*, *corr. Vahlenus* (conchyli ut quom lana semel i. u. est *Bergkiius*) || 388 *comm. Cruq. ad Hor. epist.* I 13, 10 lamas, lacunas maiores continentes aquam pluuiam . . Ennius || 389 *Varro de r. r.* III 1, 2 nunc denique est ut dici possit, non cum Ennius scripsit (*Sueton. Oct.* 7) | inclyta *V* || 390 *Augustin. d. c. d.* II 21 *Ennii poetae uersu* (*Vulc. Gallic. uita*

- 391   qua murum fieri uoluit, arguemur in unum.
- 392   - 00 fortunasque suas coepere latrones
inter se memorare.
- 393   - 00 - dictis Romanis incutit iram.
- 393^a   - 00 - 00 - nam me grauis impetus Orci
perculit in latus.
- 394   incedit ueles uolgus sicilibus latis.
- 395   - 00 - 00 - 0 leuesque secuntur in hastis.
- 396   - 00 - 00 - 00 - runata recedit.
- 397   - 00 - 00 - spiras legionibus nexit
- 398   - 00 - equitatus iit celerissimus - 0
- 399   - 00 - 00 - 00 - Romam ex aquilone
Raeti destringunt.
- 400   - 00 - 00 - 00 - ratibusque fremebat
imber Neptuni.

Auid. Cassi 5, ubi restat **BP**¹) || 391 *Non.* 418, 4 arguere est premere, cogere . . Varro antiquitatum uel rerum humanarum (*Ennio adscr. Popma*) | urg(u)emur *codd.*: arguentur *Popma* || 392 *Non.* 134, 29 latrocinari, militare mercede . . Ennius (*cf. et Varro VII 52*) | suas *Mercerus*: quas *codd.* aequas *Fruterius* | inter serare **L** || 393 *Seru. ad Aen.* I 69 Ennius | incutit *Comelinus*: inculit *Casselanus* || 393^a *Seru. ad Aen.* I 81 Ennius | perculit *scripsi* (*cf. l. Verg.*): percutit *uulgo* pertudit *Vahlenus* || 394 *Paul.* 337 silices . . Ennius | uolgus *scripsi*: uulgo *codd.* || 395 *Seru. ad Aen.* V 37 in hastis Ennius || 396 *Paul.* 263 runa genus teli . . Ennius . . id est pilata | fortasse manus r. r. || 397 *Fest.* 330 Ennius . . hominum multitudinem ita (*spira*) appellat, cum ait || 398 *Charis.* 83 *K.* celerissimus . . nam quod Ennius ait . . barbarismus est | iit *scripsi*: ut *cod.* (*male uulgo describunt uerba*) | celerissimus (*ss supra rr*) *cod.* || 399 *Placid.* 79, 3 *D.* in *lemmate*, *metrum agnouit GLoewius*, *Ennio adscripsi* | *retiae stringunt codd.*, *corr. Loewius* || 400 *Seru. ad Aen.* XI 299 antiqui aquae sonitus fremitus dicebant. Ennius (*cf. ad Georg.* I 12).

- 00 - 00 - 00 - 00 - trabes remis rostrata per altum.	401
- 00 - 00 - 00 - 00 - fluctusque natantes.	402
omnes mortales sese laudari optant.	403
- 00 - 00 - 00 - 00 - tibi uita seu mors in mundo est.	404
nobis unde forent fructus uitaeque propagen.	405
contempsit fontes, quibus ex erugit aquae uis.	406
sicuti siquis ferat uas uini dimidiatum.	407
tanto sublatae sunt agmine tunc lapides -	408
perque fabam repunt et mollia crura reponunt.	409
tantidem quasi feta canes sine dentibus latrat.	410
- 00 - 00 - 00 - 00 - qui fulmine claro omnia per sonitus arcet terram mare caelum.	411

401 *Varro VII 33* ut una canes, una <trabes...>; *aberratum* a trabes ad trabes, unde cum nomine *Ennii* (cui dedit *Columna*) initium est haustum || 402 *Seru. ad Aen. VI 705* Ennium . . secutus est, qui ait || 403 *Augustin. de trin. 13, 6* quod uetus poeta dixit Ennius (cf. *et epist. 231, 3*, ubi laudari exoptant *edd.*) || 404 *Charis. 201 K.* in mundo pro palam . . Ennius (*discrpsit GHermanus*) | fortasse <si> tibi || 405 *Non. 64, 31* propages . . Ennius; *idem p. 221, 5* propago . . neutri Ennius | nouis unde *priore*, boni secunde (bonis unde *H m. 2 G*) *altero l. codd., corr. Iunius* | prapagen *Columna*: propaginem *priore*, propagimen (-gmen *L m. 2 G*) *altero l. codd.*) || 406 *Gramm. lat. K. V 621* eructo . . a uerbo erugo. Ennius (cf. *ibid. 626*) | exerugit (*punctis supra ex*) *cod.*, sese erugit *Vahlenus* || 407 *Gell. III 14, 5 Q.* Ennium . . in *annalibus* dixisse . . dimidiatum . . in partis duas pares diuisum | sicut *Lachm. ad Lucr. II 536* || 408 *Non. 211, 8* lapides feminino genere . . apud Ennium | augmine *Wakefieldus* | toto (an *supra pr. o*) *G* | fortasse s. sunt tunc l. examine tanto || 409 *Seru. ad Georg. III 76* Ennius de gruibus || 410 *Varro VII 32* una canes. itaque Ennius scribit | tantundem *Columna* | feta *Flor.* || 411 *Seru. ad Aen. I 31* Ennius: 'qui — arcet', i. e. continet; *Probus ad ecl.*

- 412 Albani muris Albam Longam cinxerunt.
- 413 - 00 - urbis magnas et imperiosas.
- 414 - 00 - funduntque elatis naribus lucem.
- 415 corpore Tartarino prognata Paluda uirago,
cui pater imber et ignis, spiritus et grauis terra.
- 416 - 00 - 00 - 00 quaeque in corpore - -
- caua caeruleo caelo cortina receptat.
- 417 - 00 - 00 - rigido tum caerulea suro.
- 418 inde Parum, circum quam caerulea salsa ululabant.
- 419 - 00 - 00 - 00 - 00 - 0 redinunt
in patriam.

6, 31 et Lucretius .. et alio loco (*scil. legitur, nomine scriptoris omissis*): 'omnia - -caelum; coniunxit Bernaysius *opusc.* II 69 | personitans *idem* || 412 *Mar. Victor.* 101 *K.* uelut; dubitans *Ennio* (*lib. I ?*) attribui || 413 *Cic. de rep.* I 2, 3 ut appellat Ennius || 414 *Seru. ad Aen.* XII 115 ille (*Ennius*) enim ait; *Mar. Victor.* 28 *K.*, ubi efflantque || 415 *Probus ad ecl.* 6, 31 hoc (*spiritum*) illud (*aerem*) et Ennius appellauit in annalibus (1, 2); *Varro* VII 37 (= 1) Tartarino a Tartaro .. Paluda a paludamentis (*cf. Fest.* 359) | 1 corpora tartareo — palude *Probi codd.* | 2 cui pater scripsi: cui par *Probi codd.* || 416 *Varro* VII 48 apud Ennium .. caua cortina dicta, quod est inter terram et caelum ad similitudinem cortinae Apollinis | sic descripsi uerba (nulla in *Flor.* lacuna) | caua *Turnebus* et *Scaliger*: causa *Flor.* | caelo ex saelo uel faelo *corr.*, ut uid., *Flor.* | cortina receptat *Turnebus*: orta nare ceptat *Flor.* (*adiunxit hoc fr. priori Merula*, quae caua corpore caerulea c. r. *COMuellerus*) || 417, 418 *Fest.* 286 rigido <t. c. s. cum ait> Ennius iocatus uidetur ... et alibi .. Parum insulam refert | *supplementa in* 417 *Ursini*, in 418 *Ilbergii sunt* || 419 *Fest.* 286 <redinunt significat redeunt.> Ennius <... red>inunt in <patriam. item prodinunt, ferinunt pro prod<eunt, feri<unt>; *supplementa sunt Ursini.*

ingenti uadit cursu, qua redditus termo est.	420
hortatore bono prius quam iam finibus termo.	421
iamque fere quatuor partum.	422
- - - - - quo tam temere itis?	423
- - - - - quem non uirtutis egentem.	424
- - - - - furentibus uentis.	425
- - - - - uestro sine momine, uenti.	426
- - - - - quo sospite liber.	427
- - - - - terrai frugiferai.	428
ipsius armentas ad eosdem	429
- - - - - Bruttace bilingui.	430
- - - - - teloque trabali.	431
- - - - - heia machaeras!	432

420, 421 *Fest.* 363 termonem Ennius .. quem nos nunc terminum, hoc modo .. et .. | 421 iam *om. ex parte Mommseni apographa* || 422 *Charis.* 141 *K.* partum .. Ennius | III *cod.* quator *Ritscheli* (*lege* quator) || 423 *Seru. ad Aen.* IX 329 temere .. subito. Ennius | *quae post itis leguntur in codice citate catomerariis ut glossam corruptam eiecit Hauptius* || 424 *Seru. ad Aen.* XI 27 Ennii uersus est || 425 *Seru. ad Aen.* I 51 apud Ennium || 426 *Mai auct. class.* VIII 332 momen .. pro momento. unde Ennius || 427 *Fest.* 301 sospes .. Ennius ui<detur seruatore signi<ficare, cum dix<it; q. s.> liber; *suppleuit Ursinus* || 428 *Charis.* 19 *K.* Ennius in annalibus (*ibid.* 538); *Plot. Sac.* 449, *fragm. Bobiense* 555 *K.* || 429 *Non.* 190, 20 armenta .. feminino Ennius (*cf. Paul.* 4) | ad armentas *codd.*, *sed ut in L lineolis adpositis inuersus sit ordo* | eadem *Aldus* | ad armenta *addunt codd.*, *del. Scaliger* || 430 *Porph. ad Hor. sat.* I 10, 30 et Ennius et Lucilius .. dixerunt; *Paul.* 35 bilingues Bruttates [*sic Monac.*] Ennius dixit, quod Brutti et osce et graece loqui soliti sint || 431 *Seru. ad Aen.* XII 294 Ennius | *trabalim cod.* || 432 *Seru. ad Aen.* IX 37 est Ennianum, qui

- 433 - 00 - 00 - succincti corda machaeris.
 434 - euax lituus.
 435 uersat mucronem.
 436 - 00 - 00 - saxo cere- comminuit -brum.
 437 Massili- portabant iuuenes ad litora -tanās.
 438 adgretus fari.
 439 oratores doctiloqui 00 - 00 - -
 440 *Fronto p. 66 N.:* quippe qui Enni sententia ora-
 torem audacem esse debere censeam.
 441 - 00 - 00 - animus cum pectore latrat.
 442 - 00 - 00 - 00 - clamore bouantes
 443 - 00 - 00 - pausam fecere fremendi.

---

ait | eia plerique, macheras (-ra F) omnes codd. || 433 *Seru. ad Aen. IX 675* Ennium secutus, qui ait | succin(c)ti corda codd. praeter F suaintus (= succintus) praebentem; quod cum corda in Seruii uerbis praecedat, rectum potest esse | mac(h)eris (-ceriis F) codd. || 434 *Charis. 240 K.* euax .. Ennius annalium libro [liber ex. *Cauch.*] | euax om. *Neap.*, qui ex *Plauti uerbis praecedentibus* aquast aspersa repetiuit, habent exc. *Cauch. supra* aquas istas pensa (r supra n) | lituus exc. *Cauch.:* latinis *Neap.* || 435 *Seru. ad Aen. IX 744* est Ennianum || 436 *Gramm. lat. K. IV 565* tmesis. Ennius (*Seru. ad Aen. I 412, Pompeius 310 K., Don. 401 K.*) || 437 *Don. l. l. et; Pomp. l. l. (fit tmesis)* si dicas hoc .. id est 'Massilitanas lagonas portabant iuuenes ad litora' (fortasse lagonas in fine u. prioris legebatur); *Ennio adscr. Columna (obloquente Muellero de re m. p. 367)* || 438 *Paul. 6* apud Ennium 'a. f.' pro .. adgressus ponitur (*idem p. 78* egretus et adgretus) || 439 *Varro VII 41* Ennius ait || 441 *Varro VII 103* ut Enni | puto tum (-usque in *Scaliger*) || 442 et 443 *Varro VII 104* Enni .. a boue .. eiusdem a leone | clamorem et in fr. seq. facere *Flor. (hoc corr. Columna).*

- 00 - 00 - 00 - rex deinde citatus conuellit sese.	444
- 00 - 00 - ad genuaque conpremit arta genua.	445
induprimitque genae genam 0 - 00 - 00 - -	446
- 00 - 00 - uertunt crateras ahenos.	447
olli crateris ex auratis hauserunt.	448
introducuntur legati Minturnenses.	449
- 00 hostili in me iactu - 00 - -	450
- 00 - latus ut deuolso - 00 - -	
qui iactu ualido percussit stipite parmam	
- 00 - 00 - percussi pectora Poeni.	451
carbasus alta uolat pandam ductura carinam.	452
quod bonus et liber populus.	453

444 *Seru. ad Aen. XI 19* uellere mouere . . Ennius ||
 445 *Isid. XI 1, 108* genua sunt commissiones femorum et crurum . . Ennius | ad genuaque *scripsi*: adque genua *Guelf.* atque genua *ceteri* | conpremit *Paris. 13027*: conpraemit *Guelf., Fris. m. 1* comprimit *Fris. m. 2* comprimit *uulgo* | genua *Paris. 13027*: gena *ceteri* || 446 *Seru. ad Aen. VI 686* genis, palpebris. Ennius de dormiente | inprimitque (-mit genaeque unus) *codd., correxi* || 447 *Seru. ad Aen. IX 164* est hemistichium Ennianum || 448 *Censorin. 72 H.* duodecasyllabus spondiazon; *adscribere Ennio* | craterib; (aterib; *in ras. D*) *codd., corr. Cauchius* || 449 *Victorin. 211 K.* spondiozon, ut est; *cf. et gramm. lat. K. VI 634, AMai auct. class. V 524 (ubi hii produc.); et hunc u. adscribere Ennio* || 450 *Festus 314* <stipes, fustis terrae> defixus . . <Ennius>; *huius annalibus dedit COMuellerus | supplementa sunt Ursini* | 1 in mela *cod., corr. idem* | 2 reuolso *cod., correxi* | stipite miles *add. Urs.* || 451 *dubiae fidei fr. Columna sibi Cosentia a Fabio Aquinate missum narrat ex codice interpretis cuiusdam Statiani (cf. Haussii praelectt. II 64)* || 452 et 453 *attulit Barthius, prius ad Stat. Ach. I 558* nauis a uelo, ut Ennius, *alterum ex lexico Terentiano Aduers. 38, 15*

- 454 - 00 - 00 - feruentia rapa uorare.
 455 [- 00 - 00 - 00 - 00 quem super ingens
 porta tonat caeli.]

II. Saturae.

SATVR. LIB. I.

- 456 malo hércle magno quóm conuiuat síne modo.
 457 dum quídquid des, *des* célere.

SATVR. LIB. II.

- 458 inde loci liquidas pilatasque aetheris oras
 contemplor.
 459 réstitant obdúrant obstant óbstringillant óbagitant.

SAVTR. LIB. III SIVE SCIPIO.

- 460 Enní poeta, sálue, qui mortálibus
 uersús propinas flámmeos medúllitus.

Ennius in . eo [primo *Barthius*] . . h. e. liberalis. || 454 *Seneca apocol.* 9 cum sit e rep. esse aliquem, qui cum Romulo possit f. r. u.; hoc fragm. sat dubium *Buechelerus* prisco alicui poetae adscr. || 455 ex uetere grammatico hausisse se testatur *Columna Ennio adscriptum*; est *Verg. G.* III 260; et cf. *Sen. epist.* 108, 33.

II. SAT. 456 *Non.* 472, 22 conuiuant . . Ennius sat. lib. I | quom magno siue m. q. scripsi: suo magno *codd.* (magno suo *Bothius*) || 457 *Non.* 510, 10 celere pro celeriter . . Ennius sat. lib. I | quicquid *H m.* 2 | des semel *codd.*, duplicauit *Italus* quidam in *cod. Palat.* || 458 *Seru. ad Aen.* XII 121 Ennius sat. II . . cum firmas et stabiles significaret et quasi pilis fultas | contemplor ante inde loci *cod.*, traiecit *Scaliger* || 459 *Non.* 147, 9 obstringillare, obstare. Ennius sat. lib. II | obdurant scripsi: occurrunt *codd.*, cum requiratur synonymum ceterorum | ouagitant *codd.*, corr. edit. a. 1526 || 460 *Non.* 33, 7 propinare . . Ennius sat. lib. III (ubi u. 1 ennio eta selue *codd.*), idem 139, 14 medullitus . . Ennius sat. lib. III.

Suidas s. u. Ἐννιος: Ῥωμαῖος ποιητής, ὃν Αἴλια- 461
 νός ἐπαίνων ἄξιόν φησι. Σκιπίωνα γὰρ ἄδων καὶ ἐπὶ
 μέγα τὸν ἄνδρα ἐξᾶραι βουλόμενός φησι μόνον ἂν
 Ὅμηρον ἐπαξίους ἐπαίνους εἰπεῖν Σκιπίωνος. δῆλον
 δὲ ὡς ἐτεθήπει τοῦ ποιητοῦ τὴν μεγαλόνοιαν καὶ τῶν
 μέτρων τὸ μεγαλεῖον καὶ ἀξιάγαστον.

Africa terribili tremit horrida terra tumultu. 462

- mare saxifragis undis ∪∪ - ∪∪ - - 463

sparsis hastis longis campus splendet et horret. 464

∟ qua propter Hännibalis cópias consíderant. 465

crássa puluis óritur, omnem péruolat caelí fretum. 466

∟ ∪ mundus caéli uastus cónstitit siléntio, 467

ét Neptunus saéuos undis áspéris paúsám dedit;

Sól equis itér repressit úngulis uolántibus,

cónstitere amnés perennes, árbores uentó uacant.

∟ ∪ - ∪ ∟ ∪ - ∪ cúbitis pinsibánt humum. 468

∟ ∪ - ∪ ∟ ∪ - ∪ férró foedatí iacent. 469

---

462 *Festus* 153 metonymia . . ut Ennius cum ait (*Cic. de or. III* 42, 167); *saturis dedi* | *terribilis Cic. Abrinc., Harl. Erlang. 2* (cf. *Varr. sat. Men. fr. 225 B.*) | *tremis cod. Festi* || 463 *Cic. de or. III* § 167 (*post fr. prius*) neque factum uerbum est, ut; *hic posui* || 464 *Macrob. VI* 4, 6 Ennius . . in Scipione (cf. *Seru. ad Aen. XI* 601); cf. *ORibbeckius praef. fragm. com. p. CXVII et Lucil. fr. 461* || 465 *Gell. IV* 7 (*de Hannibalem*) Ennii uersum . . ex libro qui Scipio inscribitur . . quadrato numero factum | et qui (quique) *GI Vossius* quaque *Hertzius* si qua *Buechelerus* | *hanibalis P* | *considerant VB: considerat P* || 466 *Non. 205, 28* fretum . . masculini . . Ennius; *hic posui* || 467 *Macr. VI* 2, 26 Ennius in Scipione | *fortasse addendum longe* | 2 *saeuus codd.* | 4 *constitere Paris. (ex Eyssenh. silentio): consistere cett. codd. fere* || 468 *Varro V* 23 Ennium in terram cadentis dicere; *hic posui* | *pinsebant Turnebus* || 469 *Seru. ad Aen. III* 241 foedare, cruentare . Ennius; *hic posui.*

- 470 desine, Roma, tuos hostis 00 - 00 - -
- 471 testes sunt campi magni 00 - 00 - -
lati campi, quos gerit Africa terra politos.
- 472 namque sibi monumenta mei peperere labores.
- 473 meum nón est, ac si mé canis memóderit.
- 474 namque ís non bene uolt; íbi qui falso críminat
apút te
- 475 - - - - - | Scípió inuícte.
- 476 quantám statuám Románus | fáciat pópulus, Públi,
quantám colúmnam, quae | res tuás gestás loquátur?

470 *Cic. de or.* III 42, 167 proprium proprio mutatum; *idem de fin.* II 32, 106 beator Africanus cum patria illo modo loquens; *Ennio adscr. docti* | quidam apud Columnam addit horrere superbos (*in Abrinc. rasura pro hostis*) || 471 *Cic. ibid.* (post 470) et: t. s. c. m.; *Non.* 66, 25 politiones agrorum, cultus diligentes . . Ennius sat. lib. III testes sunt lati campi *ectr.*; haec ex eodem loco sumpta esse intellexit *Bondamus uar. lectt.* II 14 || 472 *Cic. de fin.* II § 106 (post fr. 470) reliquaue praeclare . . laboribus hic praeteritis gaudet (*ex quibus facile apparet cohaesisse in Africani oratione tria haec fragm.*) | namque **AB**: nam **E** | sibi scripsi *comm. ad Cat. p.* 124: tibi *codd.* | monumenta **AE**; munimenta *Muretus* | repperere **A** || 473 *Gell.* VI 9, 1 Q. Ennius in saturis memorderit . . inquit; *Non.* 145, 25 memordi . . Ennius; hic posuit *LMuellerus* | meum *om. Non.* | ac (*ex at corr. B*) *Gell.*: ut *Non.* || 474 *Non.* 470, 13 críminat. Ennius sat. lib. III | namq. is scripsi: nam iis *codd.* nam is *uulgo* | uultibi *m. 1 et L et H* uult tibi *ceteri* | me falso *Quicheratius* | *supple fere* male me egisse || 475 *Cic. or.* 45, 152 omnes poetae praeter eos, qui ut uersum facerent saepe hiabant, ut . . ; at Ennius semel; hic posui et *Saturnium descripsi* (*supra p.* 28) || 476 *Trebell. Pollio uita Claud.* 7 dicit Ennius de Scipione; *Saturnios descripsi, quos iam olim agnouere* | 1 q. st. faciet pop. Romanus *codd.*, *traieci et Publi addidi* (*statuet pro faciet non male Lachm. ad Lucr.* III 1034) | 2 *lege tvas.*

SATVR. LIB. IV.

⌌⌌⊖⊖⌌⌌⊖⊖⌌ neque ille tríste 477
 quaéritat sínápi neque caépe maestum ⌌ -

[SATVR. LIB. VI.

quippé sine cura laétus lautus quom áduenis 478
 inféstis malis, éxpedito bráchio
 alacér, celsus, lupíno escam impetú petens,
 mox cúncta alterius ábliguristí bona!
 quid cénse domino esse ánimi? pro diuóm
 fidem! 5
 cibum ílle tristis séruat, tu reidés uorans.]

SATVR. EX LIBRIS INCERTIS.

nám qui lepidé postulat álterum frustrári, 479
 quém frustratúr, frustra eum dícit frustrásse;

477 *Macr.* VI 5, 5 tristis pro amaro . . Ennius in libro satirarum [sabinarum *codd.*] quarto; *Seru. ad Georg.* I 75 Ennius; *sotadeos discr. Hugius* | ille *Burmannus*: ille . . *Seru. Danielis, om. Macr.* | cepe *Paris. Macr.* || 478 *Donat. ad Ter. Phorm.* II 2, 25 haec non ab Apollodoro, sed e sexto Ennii translata sunt omnia [*sic vulgo; sed pro sed — Ennii in Oxon. respondeas, in edd. vet. sed e sexto satis, in Lugdun. sed de sexto satis sequente lacuna; num pertineant haec ad Ennium, cuius nomen Gand. addidit, perquam est dubium*] | 1 lautus *om. Lugd., Gand.* | cum *vulgo* | 2 infestis *Ritschellius op.* III 794: insertis *Lugd., inferetis Oxon. infertis vulgo* | brachio *Lugd.* | 3 impetu escam petens *siue e. i. p. scripsi*: impetu (*inpecum Lugd.*) expectans *codd. expect. impetu Muretus; cf. et FSchoellius mus. Rhen. 40 p. 322* | 4 cuncta *scripsi*: cum *Lugd., Oxon., dum ceteri* | abligur(r)isti *scripsi*: abligurias *Lugd. ablinias Oxon. obligur(r)ias vulgo abligurrieris Ribbeckius* | 5 dominos *Oxon., Lugd., corr. Muretus*; dominis *vulgo* | diuum *vulgo* (*proh animum Lugd.*) | 6 cibum ille (*an ire?*) tristis *Petermannus*: ille tristis (*est add. Oxon.*) cibum dum (*dum ciuium Lugd.*) *vulgo* | reides *ego*: rediens *Lugd. ridens ceteri* | uorans *Ox., Lugd.*: uoras *vulgo* || 479 *Gell. XIX 2, 7 uersuum, qui sunt in saturis Q. Enni* | 2 eum *monosyllabum* | frustrasse (*uel*

nám qui se frústrari quém frustra séntit,
frústratur, sí frustrast; ílle non est frústra.

480 *Quintilianus IX 2, 36*: sed formas quoque fingimus saepe, ut Famam Vergilius, ut Voluptatem ac Virtutem . . Prodicus, ut Mortem ac Vitam, quas contententes in satura tradit Ennius.

481 *Gellius II-29*: 'auicula', inquit (*Aesopus*) 'est parua, nomen est cassita. habitat nidulaturque in segetibus, id ferme temporis, ut appetat messis pullis iamiam plumantibus. ea cassita in sementes forte congresserat tempestiuiores; propterea frumentis flauescens pulli etiam tunc inuolucres erant. dum igitur ipsa iret cibum pullis quaesitum, monet eos, ut, si quid ibi rei nouae fieret dicereturue, animadverterent idque uti sibi, ubi redisset, nuntiarent. dominus postea segetum illarum filium adulescentem uocat et 'uidesne' inquit 'haec ematuruisse et manus iam postulare? idcirco die crastini, ubi primum diluculabit, fac amicos eas et roges, ueniant operamque mutuam dent et messim hanc nobis adiuuent'. haec ubi ille dixit, [et] discessit. atque ubi redit cassita, pulli tremibundi trepiduli circumstrepere orareque matrem, ut iam statim properet inque alium locum sese asportet; 'nam dominus' inquiunt 'misit, qui amicos roget, uti luce oriente ueniant et metant'. mater iubet

---

frustrare) scripsi: frustra esse *codd.* | 3 se *Vahlenus*: sese *codd.* qui si se (*deleto nam*) *Ribbeckius* | 3 frustras sentit (*sim.*) *codd. praeter unum* | 4 qui frustratur *codd.*; qui *prae iteratum deleui* | si (= *siquidem*) scripsi: is *codd.* | post frustrast [*sic 0*: -ra est fere ceteri] *codd.* si *correcturae causa additum habent* | ille non *Vahlenus*: non ille *codd.* || 481 (*uide haec in uersus redigentem ORibbeckium m. Rh. 10 p. 290*) in fine in *Enni uersibus 1 hoc uulgo*: h(a)ec *codd.* | promptu T: prom(p)tum **PRYV** | 2 tu q. a. p. scripsi: q. tu a. p. *codd.* q. tute a. p. *Fruterius* a. tu q. p. *LMuellerus* (*similem huius apologum Ennianum in Hygini fabula 220 agnoscere sibi uisus est Buechelerus m. Rh. 41 p. 5*).

eos otioso animo esse; 'si enim dominus' inquit 'messim ad amicos reicit, crastino seges non metetur neque necessum est, hodie uti uos auferam'. die igitur postero mater in pabulum uolat. dominus, quos rogauerat, opperitur. sol feruit, et fit nihil; it dies, et amici nulli erant. tum ille rursus ad filium 'amici isti magnam partem' inquit 'cessatores sunt. quin potius imus et cognatos adfinesque nostros oramus, ut adsint cras temperi ad metendum?' itidem hoc pulli pauefacti matri nuntiant. mater hortatur, ut tum quoque sine metu ac sine cura sint, cognatos adfinesque nullos ferme tam esse obsequibiles ait, ut ad laborem capessendum nihil cunctentur et statim dicto obediant; 'uos modo' inquit 'aduertite, si [modo] quid denuo dicetur'. alia luce orta auis in pastum profecta est. cognati et adfines operam, quam dare rogati sunt, supersederunt. ad postremum igitur dominus filio 'ualeant' inquit 'amici cum propinquis. afferes primo luci falces duas: unam egomet mihi et tu tibi capies alteram et frumentum nosmetipsi manibus nostris cras metemus'. id ubi ex pullis dixisse dominum mater audiuit, 'tempus' inquit 'est cedendi et abeundi; fiet nunc dubio procul, quod futurum dixit. in ipso enim iam uertitur, cuius res est, non in alio, unde petitur'. atque ita cassita nidum migravit, seges a domino demessa est'. — hunc Aesopi apologum Q. Ennius in satiris scite admodum et uenuste uersibus quadratis composuit. quorum duo postremi isti sunt, quos habere cordi et memoriae operae pretium esse hercle puto:

hóc erit tibi árgumentum sémper in promptú situm:
né quid expectés amicos, tú quod agere póssies.

súbulo quondám marinas própter adstabát plagas. 482

482 Varro VII 35 apud Ennium .. subulo dictus, quod ita dicuntur tibicines Tusci; *Fest.* 309 subulo .. Ennius | adstrabat *cod. Festi* | aquas Varro.

- 483 nos sumus Romani, qui fuuimus ante Rudini.
- 484 *Symmachus epist. I 21*: Q. Ennio ex Aetolicis manubiis captiua chlamys tantum muneri data Fuluium decolorat.
- 485 - ∪∪ - tergus igitur sagus pinguis opertat.
- 486 - sagus caerulus.
- 487 huic statuam statui * maiorum et obatu * Athenis.
- 488 numquám poetor, nísi si podager . . . . .
- 489 *Horatius epist. I 19, 7*: Ennius ipse pater numquam nisi potus ad arma prosiluit dicenda; cf. et *Seren. Sammon. 706*.
- 490 simia quam similis, turpissima bestia, nobis!
- 491 - ∪∪ - ∪ decem coclites, qua montibus summis Ripaeis sedere.
- 492 propter stagna, ubi lanigerum pecus piscibus pascit.

---

483 *Cic. de or. III 42, 168* ex pluribus intellegitur unum; *Ennio adscr. docti, nos saturis* | fuimus *codd.* | Rudini *Lagom. 13*: Rutuli, Rutili, *sim. codd. cet.* || 485 *Non. 223, 30* sagum . . masculini Ennius; *saturis adscripsi* || 486 *Charis. 105 K.* sagum . . masculine . . Ennius (*ubi cf. Keilius*) || 487 *Consentius 400 K.* Ennius . . et hic quoque per metaplasum dempsit litteram 'r'; *saturis adscripsi* | et *supra ob m. 2 cod.*; *uerba nondum sanata*; maiorem horto auream ahenis *Ilbergius ad Lucr. VI 1135* magis mansuram auguro ahenis *Ilbergius* || 488 *Prisc. I 434 H.* poetor . . Ennius | si *add. Vahlenus (sim Muellerus)* || 490 *Cic. de nat. deor. I 35, 97* ut Ennius || 491 *Varro VII 71* apud Ennium . . ab oculo cocles ut ocles dictus, qui unum haberet oculum; *saturis adscr. Hugius* | qua ego: quas *Flor. ques Scaliger* | ripeis *Flor.* | sedere *Aldus*: federe *Flor.* fodere *uulgo* || 492 *Paulus 59* idem [*Ennius*] cum dicit . . esse paludem demonstrat, in qua nascuntur pisces similes ranunculis, quas oues consecratae edunt | pascit *Monac.*: pascitur *Guelf.*

nec dico nec <i>mu</i> facio.	493
illíc nugator níhili, non naucí est homo.	494

III. Ambracia.

ésse per gentés cluebat ómnium misérrimus.	495
béne mones tute, ípse cunctat: ó uide fortém uirum!	496
aúdares seruí dominorum dómini depopulánt agros.	497
∟ et aequora ∟ ∪ salsa ingéntibus uentís ueges.	498

IV. Epicharmus.

nám uidebar sómniare mé lecto esse mórtuum.	499
áliquot somnia uéra sunt, noenúm necesse est ómnia.	500

493 *Don. ad Ter. Andr.* III 2, 25 Ennius . . unde et multos dicimus | *mu* ante facio *addidi* (*post idem Columna*) || 494 *Fest.* 166 *naucum* . . Ennius | *illuc cod.*, *corr. Ursinus* | *est post illuc cod.*, *post nauci reiecit Vahlenus* | *nihil cod.*, *corr. Ursinus*.

III. AMBR. *fuisse hoc carmen panegyricum, ex auctore de uir. illust.* 52 quam uictoriam (*M. Fului de Aetolis et Ambracia*) . . Q. Ennius amicus eius insigni laude celebrauit *conligo*; *num in saturis locum habuerit dubito* || 495 *Non.* 88, 1 *cluet* . . Ennius *Ambracia* | *per gentes esse codd.*, *traieci* (p. g. *Asiae Buechelerus*) || 496 *Non.* 469, 24 *cunctant* . . Ennius *Ambracia* | *cunctato LH cuncto G, correxi* || 497 *Non.* 471, 81 *populat* . . Ennius *Ambracia* | *agros aud. dep. serui dom. dominis (domini ed. a. 1526) codd.*, *traieci* || 498 *Non.* 183, 3 *ueget pro uegetat uel erigit* . . Ennius *Ambracia* | *fort. ore salsa | ueges post salsa codd.*, *traieci* || 499 *Cic. acad. pr.* II 16, 52 *Ennium* . . *idemque in Epicharmo | sompnare Vind. | me lecto scripsi: me et ego codd. med ego Manutius memet Ernestius (ego med esse Scaliger)* || 500 *Cic. de diu.* II 62, 127 a. s. *uera*, *inquit Ennius, sed omnia noenum necesse est; u. quadratum Epicharmo restitui omnia traiciens | noenum Christi: non nunc codd. | necesse est B: haec esset AV.*

- 501 ánimus cernit, ánimus audit, réliqua caeca et
súrda sunt.
- 502 áqua, terra, anima, sól
- 503 térris gentis ómnis peperit ét resumit dénuo
'Ops, quae dat cibária.
- 504 ∟ ∪ - ∪ térra corpus ést, at mentis ígnis est.
- 505 ∟ ∪ - ∪ ∟ ∪ - ∪ ∟ ∪ - ∪ ágilis hic
ést de sole súmptus ignis ísque totus méntis est.
- 506 frígori miscét calorem atque úmori aritúdinem.
- 507 ístic est is Iúpiter quem díco, quem Graecí
uocant
áerem; qui uéntus est et núbes, imber póstea
átque ex imbre frígus, tenuis póst fit aer dénuo.
haeçe propter Iúpiter sunt ísta, quae dicó tibi,
quía mortalis aéque turbas béluasque omnís
iuuat.
- 507ª Sóle Luna líce lucet álba leni láctea.

5

---

501 *Tertullian. de an.* 18 an non etiam poetae haec nobis semper obmussant, quod neque audiamus certum neque uideamus? meminerat scilicet et Epicharmi comici; *Ennio dedi* || 502 *Varro de r. r.* I 4 principia . . mundi esse Ennius scribit; *hic posuit Columna* | sol P: et sol ABv || 503 *Varro V* 64 terra Ops . . haec enim . . ut ait Ennius | Ops a *Varrone ob sententiae structuram omissum addidi* || 504 *Prisc.* I 341 *H. mentis* Ennius . . in Epicharmo || 505 *Varro V* 59 itaque Epicharmus dicit de mente humana | *agilis hic scripsi*: ait *istic Flor.* | *post ignis addit Flor.* idem solem, *quam glossam eiecit Spengelius (aliter Hauptius op. II 193)* || 506 *Varro V* 60 quod per hos natura; *Ennio Epich. dedit Columna (cf. Non. 71, 22)* | homori *Flor.* || 507 *Varro V* 65 ut ait Ennius | 3 *tenuis scripsi*: uentis *Flor.* uentus *uulgo* | 4 *haece Spengelius*: hec *Flor.* | 5 *quia apogr. unum*: qua *Flor.* (quoniam *COMuellerus* quando *Lachm.*) | aequae turbas *scripsi*: atque urbes *Flor.* (urbes *hic ridiculae*) || 507^a *Martian. Cap. p. 170 Eyss.* labdacismus, ubi l plurimum dissonat, ut; *Ennio et Epicharmo tribui* | Sole Luna l. lucet

Varro V 68: hinc Epicharmus Enni 'Proserpinam' 508 quoque appellat (*Lunam*), quod solet esse sub terris.

V. epigrammata.

- nemo me dacrumis decoret nec funera fletu 509
faxit. cur? uolito uiuos per ora hominum.
- hic est ille situs, quoi nemo ciuis neque hostis 510
quiuit pro factis reddere opraē pretium.
- a sole exoriente supra Maeotis paludes 511
nemo est, qui factis aequiperare queat.
si fas endo plagas caelestum ascendere quoiquam est,
mi soli caeli maxima porta patet.

scripsi: sol et luna l. lucent *uulgo* || 509 *Cic. Tusc.* I 15, 34 idemque (cf. *OJahnus Hermae* II 242), *ibid.* 117 melior Enni quam Solonis oratio; hic enim noster; *Cato m.* 20, 73 melius Ennius | dacrumis *Bergkius*: lacrimis *codd.*, nisi quod lacrumis in *Catone pauci* | neque *codd.* in *Catone* | decoret — faxit *om. codd.* *Tusc. pr. loco* | 2 uiuos *codd.* || 510 *Cic. de legg.* II 22, 57 declarat enim Ennius de Africano: 'hic e. i. situs'; *Seneca epist.* 108, 32 colligit (*grammaticus*) uersus et in primis illos de Africano scriptos: 'cui — pretium'. ex eo se ait intellegere apud antiquos non tantum 'auxilium' significasse operam, sed '<gratiam' etiam); ait enim Ennius neminem potuisse Scipioni, neque ciuem neque hostem, reddere operae pretium [*sic scripsi*: significasse sed opera ait. opera enim in eius neminem *Bamb.*]; *coniunxit utrumque fragm. Scaliger* | 1 cui *codd.* | 2 quiuit *uulgo*: qui uult *codd.* quibit *Pincianus* | profectis (*suprascr.* pro factis) *Bamb.* | opraē *Lipsius*: operae *codd.* opis *Vahlenus Senecae* significasse opem, sed operam *restituens* || 511 *Cic. Tusc.* V 17, 49 aliquid et gloriandum . . ut Africanus (= 1, 2); *Mamertin. genethl.* 16 quod ait ille Romani carminis primus auctor (= 1); *Seneca epist.* 108, 34 epigramma Enni (= 3, 4); *Lactant.* I 18 apud Ennium sic loquitur Africanus (= 3, 4); *iunxit haec Scaliger* | 1 supra] ad usque *codd.* *Mamert.*, qui ipse pro suo consilio usque ad scripsit | 2 puto me actis (me aequiperare *uulgo*) | 3 fas endo *ex* fas est do (*sic V*) *corr. P m. 1 Lact.* faciendo **BB** *Lact.* | caelestium **BB** | cuiquam (cuiquam **B m. 1 Lact.**) *codd.* | 4 mihi **HP m. rec. Lact.**

VI. Euhemerus siue historia sacra.

- 512 *Lactant. I 11*: antiquus auctor Euhemerus, qui fuit ex ciuitate Messana, res gestas Iouis et ceterorum, qui di putantur, collegit historiamque contexuit ex titulis et inscriptionibus sacris, quae in antiquissimis templis habebantur maximeque in fano Iouis Triphylia, ubi auream columnam positam esse ab ipso Ioue titulus indicabat. in qua sua gesta perscripsit, ut monumentum esset posteris rerum suarum. hanc historiam et interpretatus est Ennius et secutus.
- 513 *Lactant. I 13*: Ennius quidem in Euhemero non primum dicit regnasse Saturnum, sed Uranum patrem. initio, inquit, primus in terris imperium summum Caelus habuit; is id regnum una cum fratribus suis instituit atque parauit.
- 514 *Lactant. I 11*: cui ergo sacrificare Iuppiter potuit nisi Caelo auo? quem dicit Euhemerus in Oceania mortuum et in oppido Aulacia sepultum.
- 515 *Lactant. I 14*: haec Enni uerba sunt: exin Saturnus uxorem ducit Opem. Titan, qui maior natus erat, postulat ut ipse regnaret. ibi Vesta mater eorum et sorores Ceres atque Ops suadent Saturno, ut de regno non concedat fratri. ibi Titan, qui facie deterior esset quam Saturnus, idcirco et quod uidebat matrem atque sorores suas operam dare ut Saturnus regnaret, concessit ei ut is regnaret. itaque pactus est cum Saturno, uti, si quid liberum uirilis sexus ei natum esset, ne quid educaret. id eius rei causa fecit, uti ad suos natos regnum rediret. tum Saturno filius qui primus natus est, eum necauerunt. deinde posterius nati sunt gemini, Iuppiter atque Iuno. tum Iunonem Saturno in conspectum dedere, atque Iouem clam abscondunt, dantque eum Vestae educandum, celantes

Saturnum. item Neptunum clam Saturno Ops parit, eumque clanculum abscondit. ad eundem modum tertio partu Ops parit geminos, Plutonem et Glaucam. Pluton Latine est Dispiter; alii Orcum dicunt. ibi Glaucam filiam Saturno ostendunt, at filium Plutonem celant atque abscondunt. deinde Glauca parua emoritur. haec, ut scripta sunt, Iouis fratrumque eius stirps atque cognatio. in hunc modum nobis ex sacra descriptione tradita est.

Lactant. l. l. item paulo post haec refert: deinde 516 Titan, postquam rescivit, Saturno filios procreatos atque educatos esse clam, seducit secum filios suos, qui Titani uocantur, fratremque suum Saturnum atque Opem comprehendit eosque muro circumegit et custodiam iis apponit.

Lactant. I 11: sacra uero historia etiam ante 517 consedisse illi aquilam in capite atque illi regnum portendissee testatur.

Columella IX 2: nec sane rustico dignum est 518 sciscitari, fueritne mulier pulcherrima specie Melissa, quam Iuppiter in apem conuertit, an, ut Euhemerus poeta dicit, crabronibus et sole genitas apes, quas nymphae Phryxonides educauerunt, mox Dictaeo specu Iouis extitisse nutrices easque pabula munere dei sortitas, quibus ipsae paruam educauerant alumnam. — sed ne illud quidam pertinet ad agricolas, quando et in qua regione primum natae sint, utrum in Thessalia sub Aristaeo an in insula Cea, ut scribit Euhemerus.

Lactant. I 14: reliqua historia sic contextitur: 519 Iouem adultum, cum audiisset, patrem atque matrem custodiis circumsaepatos atque in uincula coniectos uenisse cum magna Cretensium multitudine Titanumque ac filios eius pugnando uicisse, parentes uinculis exemisse, patri regnum reddidisse atque ita in Cre-

tam remeasse. post haec deinde Saturno datam sortem, ut caueret, ne filius eum regno expelleret: illum eleuandae sortis atque effugiendi periculi gratia insidiatum Ioui, ut eum necaret; Iouem, cognitis insidiis, regnum sibi denuo uindicasse ac fugasse Saturnum. qui cum iactatus esset per omnes terras persequentibus armatis, quos ad eum comprehendendum uel necandum Iuppiter miserat, uix in Italia locum, in quo lateret, inuenit.

520 *Augustinus epist. 44*: primo enim Olympi montis et fori uestri comparatio facta est. quae nescio quo pertinuerit, nisi ut me commonefaceret in illo monte Iouem castra posuisse, cum aduersus patrem bella gereret, ut ea docet historia, quam uestri etiam sacram uocant.

521 *Lactant. I 11*: in sacra historia sic Ennius tradit: deinde Pan eum deducit in montem, qui uocatur caeli stela. postquam eo ascendit, contemplatus est late terras, ibique eo in monte aram creat Caelo; primusque in ea ara Iuppiter sacrificauit; in eo loco suspexit in caelum, quod nunc nos nominamus, idque quod supra mundum erat, quod aether uocatur. cui de sui aui nomine caelo nomen indidit ... eamque hostiam, quam ibi sacrauit, totam adoleuit.

522 *Lactant. I 11*: cuius (*Enni*) haec uerba sunt: ibi Iuppiter Neptunō imperium dat maris, ut in insulis omnibus et quae secundum mare loca essent omnibus regnaret.

523 *Lactant. I 11*: historia eadem ... dicit: ea tempestate Iuppiter in monte Olympo maximam partem uitae colebat et eo ad eum in ius ueniebant, si quae res in controuersia erant. item si quis quid noui inuenerat, quod ad uitam humanam utile esset, eo ueniebat atque Ioui ostendebat.

Lactant. I 13: quamquam scriptum sit in historia 524
sacra, Saturnum et Opem ceterosque tunc homines
humanam carnem solitos esitare; uerum primum Iouem
leges hominibus moresque condentem edicto prohi-
buisse, ne liceret eo cibo uesci.

Lactant. I 22: historia uero sacra testatur, ipsum 525
Iouem, postquam rerum potitus sit, in tantam in-
solentiam uenisse, ut ipse sibi fana multis in locis
constitueret. nam cum terras circuiret, ut in quam-
cumque regionem uenerat, reges principesue populorum
hospitio sibi et amicitia copulabat et cum a quoque
digrederetur, iubebat sibi fanum creari hospitis sui
nomine, quasi ita posset amicitiae et foederis memoria
conseruari. sic constituta sunt templa Ioui Ataburio,
Ioui Labrandio (Ataburius enim et Labrandius ho-
spites eius atque adiutores in bello fuerunt), item Ioui
Labrio, Ioui Molioni, Ioui Casio, et quae sunt in eun-
dem modum. quod ille astutissime excogitauit, ut et
sibi honorem diuinum et hospitibus suis perpetuum
nomen acquireret cum religione coniunctum. gaude-
bant ergo illi et hinc imperio eius libenter obseque-
bantur et nominis sui gratia ritus annuos et festa
celebrabant. simile quiddam in Sicilia fecit Aeneas,
cum conditae urbi Acestae hospitis nomen imposuit;
ut eam postmodum laetus ac libens Acestes diligeret,
augeret, ornaret. hoc modo religionem cultus sui per
orbem terrae Iuppiter seminauit et exemplum ceteris
ad imitandum dedit.

Lactant. I 11: Ennius in sacra historia . . sic ait: 526
deinde Iuppiter postquam quinquens terras circuiuit
omnibusque amicis atque cognatis suis imperia diuisit
reliquitque hominibus leges et mores frumentaue
parauit multaque alia bona fecit et immortalis gloria
memoriaque affectus sempiterna monimenta sui reli-
quit, aetate pessum acta in Creta uitam commutauit

et ad deos abiit eumque Curetes filii sui curauerunt decoraueruntque eum; et sepulcrum eius est in Creta et in oppido Cnosso et dicitur Vesta hanc urbem creauisse; inque sepulcro eius est inscriptum antiquis litteris graecis ΖΑΝ ΚΡΟΝΟΥ, id est latine Iuppiter Saturni.

527 *Lactant. I 17*: quae (*Venus*) prima, ut in historia sacra continetur, artem mereticiam instituit auctorque mulieribus in Cypro fuit, uti uulgato corpore quaestum facerent; quod idcirco imperauit, ne sola praeter alias mulieres impudica et uirorum appetens uideretur.

528 *Varro r. r. I 48, 2*: arista et granum omnibus fere notum, gluma paucis. itaque id apud Ennium solum scriptum scio esse in Euhemeri libris uersis.

VII. Heduphagetica.

529 omnibus ut Clipeae praestat mustela marina, mures sunt Aeni super; ostrea plurima Abidi . . . . . mus; Mitileneae est pecten crebrum finisque apud Ambraciai; Brundisii sargust: hunc, magnus si est, tibi sume;

5

---

529 *Apul. apol. 39*: Q. Ennius hedesphagetica [*ita codd.*, Hedyphagetica *Scruerius*, *alii alia*] uersibus scripsit. ibi innumerabilia genera piscium enumerat, quae scilicet curiose cognorat. paucos uersus memini, eos dicam | 1 ut Clipee *codd.*; at Clupeae *Turnebus* (at *non recte traiecto*; in *altero membro supple* sic) | 2 eni *codd.* | super *scripsi*: aspera *codd.* spissa *Vahlenus* | 2, 3 abidi; mitilene F abidimuls mitilene φ, unde lacunam significauit; cf. *Archestr. apud Athen.* III 92 δ ὄστρεια δ' Ἄβυδος, τὰς ἄρκτους Πάριον, τοὺς δὲ πέντας ἢ Μυτιλήνη | 4 est pecten caradrumque apud umbracie (in φ a supra u) finis *codd.*, correxi secundum *Archestr. πλείστους δ' Ἀμβρακία παρέχει* (Ambraciai iam *Salmasius*) | 5 Brundisio *Suerdsioeus* | sargus bonus est *codd.*, corr. re-

apriculum piscem scito primum esse Tarenti;
Surrenti tu elopem fac emas, glaucum face Cumis;
quid scarus? praeterii cerebrum Iouis paene
supremi:

Nestoris ad patriam hic capitur magnusque
bonusque;
tum turdum, merulam, melanurum umbramque
marinam

10

* * *

polipus Corcirae; caluaria pinguis Atarnae,
purpura, muriculi, murex, dulces quoque echini.

VIII. Praecepta siue Protrepticus.

ubi uidet auenam lolium crescere inter triticum, 530
seligit secernit aufert; sedulo ubi operam addidit,
seruat segetem sibi, quam tanto studio seruit ∟ ∪ -

pannibus. 531

IX. Sota.

alius in mari uult magno tenere tonsam. 532

∟ - alii denique rhetorica tongent 533
et uincere suada cupiunt . . . . .

---

mota glossa Vahlenus | si est tibi (ē t) ⁱ scripsi: si erit *codd.* | 6 apriculum *uulgo* | targenti F rrgenti φ | 7 tu elopem *scripsi*: telopem *codd.* (Surrentid elopem *Salmasius*) | face Cumis *ego*: apud Cumas *codd.* | 8 scarus *Bergkiius*: scarum *codd.* | celebrum *codd.* | suppremi F | 10 melanurum turdum merulamque umbramque (*sic φ corr. ex umbra inque, ut habet F*) *codd.*, *traiecit et tum add. Schraderus* | lacunam significauit *Kruegerus* | 11 corcire *codd.* | Atarnae *uulgo*: tarne F carne φ | 12 purpurn F purpuram φ | murex *Casaubonus*: mures *codd.* || 530 *Prisc.* I 532 *H.* serui . . pro seui. Ennius in praecipis | 3 seruat (suat) seg. sibi *addidi* || 531 *Charis.* 54 *K.* Ennius in protreptico (-ptrico *cod.*) || 532 *Fest.* 356 tonsam Ennius significat remum . . in Sota [*nasota cod.*] | uult *cod.* || 533 *Fest.* 356

- 534 íbant malací uiere Véneriam coróllam.
 535 ílle ictus retró reccidit ín natem supínus.
 536 ˆ - ˆ ˆ ˆ - Cyprió boui meréndam.

X. Fragmenta incertae sedis.

- 537 *Cic. de legg. II 27, 68*: herois uersibus, quos longos appellat Ennius (*Isidorus or. I 38* hexametros .. Ennius .. longos uocat).
 538 *Cic. de din. II 54, 111*: ἀχροστιχίς dicitur, cum deinceps ex primis uersuum litteris aliquid conecitur, ut in quibusdam Ennianis: Q. Ennius fecit.
 539 *Cic. pro Arch. 8, 18*: Ennius 'sanctos' appellat poetas, quod quasi deorum aliquo dono atque munere commendati nobis esse uideantur.
 540 inter ponendum.
 541 quis te persuasit?

<tongere Aelius Sti>lo ait noscere esse, <quia Praenestini tongi>tionem dicant pro no<tionem, ut: tongitionem po>tius dominari. Ennius; *Paul. 357* Ennius: alii rhetorica tongent | in *Festi cod. uerba alii rhetorica desunt, spatio consuluit Vahlenus addendo* denique | et uincere *ad Ennii uerba traxit Fleck-eisenus epist. ad MHertzium 41 sqq.*, porroque suada cupiunt *addendo lacunam expleuit* || 534 *Varro V 62* uieri id est uinciri, a quo est in Sota Enni (*cf. Fest. 355, Censorin. 70 H.*) | mala ciuiere *Flor. mala cluere Censor. DV (hi et coronam)* || 535 *Censor. 70 H.* ionicus a maiore; *Ennio adscr. Lachm. ad Lucr. I 186* | recidit **D** recedit **V**, *corr. Lachm., qui et ictu' scripsit* || 536 *Paulus 59 'C. b. m.'* Ennius sotadico uersu cum dixit, significauit id quod solet fieri in insula Cypro, in qua boues humano stercore pascuntur.

X. hic sociuimus ea quae cui opusculo (I—IX) adscribenda sint dubium est; possuntque adeo nonnulla ad fabulas pertinuisse || 540 *Seru. ad ecl. 9, 23* Ennius || 541 *Seru. ad Aen. X 10* 'hos suasit' .. σολοικοειδής; quamuis .. Ennius.

tibicina maximo labore mugit. 542

Paulus p. 59: 'crebrisuro' apud Ennium significat 543
uallum crebris suris, id est palis, munitum.

Paulus p. 62: 'corpulentis' Ennius pro 'magnis' 544
dixit.

Seruius ad Aen. I 190: Ennius 'auium uulgus' et 545
'hastatorum' dicit [hastarum alibi *codex*] multitudinem
et hastatorum [hastarum *cod.*] et auium.

Porphyrus ad Hor. sat. I 1, 61 (bona pars homi- 546
num): 'bona' nunc pro 'magna' dictum, ut saepe Ennius
et alii ueteres.

Cic. Tusc. IV 23, 52: an est quicquam similis 547
insaniae quam ira, quam bene Ennius initium dixit
insaniae?

Paulus p. 68: 'daedalam' a uarietate rerum arti- 548
ficiarumque dictam esse apud Lucretium terram,
apud Ennium Mineruam .. facile est intellegere, cum
graece *δαιδάλλειν* significet uariare.

Seruius ad Aen. XII 605: antiqua lectio 'floros' 549
habuit, i. e. florulentos, pulchros; et est sermo
Ennianus.

Seru. ad Aen. I 26: 'repostum' et 'porgite' de 550
Ennio transtulit.

Seru. ad Aen. I 741: Ennius dicit Nilum 'Melo- 551
nem' uocari, Atlantem uero 'Telamonem'.

Seru. ad Aen. II 274: ei mihi, Enni uersus. 552

Seru. ad Aen. II 651: praepositiones uel aduerbia 553
in 'a' exeuntia modo producunt ultimam litteram, ex-

cepto 'puta' et 'ita': ea [*om. codd.*] apud Ennium et Pacuuium breuia sunt.

- 554 *Seru. ad Aen. IV 9*: 'insomniam' enim, licet et Pacuuius et Ennius frequenter dixerit, Plinius tamen exclusit et de usu remouit.
- 555 *Seru. ad Aen. VI 797* uiden ut: 'den' naturaliter longa est, breuem tamen eam posuit secutus Ennium.
- 556 *Seru. ad Aen. VII 683* Anienem: Ennius 'Anionem' dixit iuxta regulam.
- 557 *Seru. ad Aen. XI 225*: Ennius deos 'aeui integros' [*integri Merula*] dixit, quibus multum aeui superest.
- 557^a *Seru. ad Aen. XI 236*: 'olli' illi, secundum Ennium.
- 558 *Seru. ad Aen. XI 608 sqq.* iamque intra iactum teli progressus uterque substiterat: subito erumpunt clamore furentisque exhortantur equos; fundunt simul undique tela, crebra niuis ritu, caelumque obtexitur umbra *haec adnotat*: Enniana est omnis haec ambitiosa descriptio.
- 559 *Seru. ad Aen. XII 298*: illud Ennii et Pacuuii penitus de usu recessit, ut 'hic torrus, huius torri' dicamus.
- 560 *Paulus p. 111*: 'inseque' apud Ennium dic, 'insexit' dixerit.
- 561 *Paulus p. 4*: 'ambactus' apud Ennium lingua gallica seruus appellatur (*Labb. gloss. p. 11*: ambactus, *δοῦλος μισθωτός, ὡς Ἐννιος*).
- 562 *Paulus p. 68*: 'consiluere' Ennius pro 'conticuere' posuit.
- 563 *Paulus p. 121*: 'laṛrare' Ennius pro 'poscere' posuit.

Festus p. 277: <re>morbescat En<nus posuisse 564 uidetur pro 'in mor>bum recidat'; cf. *Paulus p. 276*.

Festus p. 153 (in loco lacunoso): meta ... dicare 565 ait Ennius.

Festus p. 351: tapete [tappete *cod.*] ex graeco 566 sum<psit ...> tae Ennius cum ait.

Festus p. 241: <philo>logam Ennius in p<... sed 567 hoc factum est culpa li>brariorum, qui ea quae fe<minini sunt dici nolebant mascu>lino [*Vahlenus in praeceptis suppleuit, de Phoenice uel pancratiaste cogitavit COMuellerus*].

Cic. Lael. 6, 22: qui potest esse uita 'uitalis', ut 568 ait Ennius, quae non in amici mutua beniuolentia conquiescit?

Varro IX 107: sequitur ut contra, quoniam est 569 'soleo', oporteat dici 'solui', ut Cato et Ennius scribit, non (ut dicit uolgus) 'solitus sum'.

Cic. de d. n. II 18, 49: Epicurus . . dum palato 570 quid sit optimum iudicat, 'caeli palatum', ut ait Ennius, non suspexit.

Gramm. lat. Keilii VII 542: 'hoc locum' lectum 571 est apud Ennium, sed nemo dicit hodie.

Gramm. lat. K. V 584: nix generis feminini, ut 572 Ennius 'hae niues'.

Labbaei gloss. p. 14: aplustra, *περὸν πλοίου, ὡς* 573 "*Εννιος*.

Diomedes p. 385 K.: item 'potestur' apud Ennium 574 reperimus: nec retrahi potestur imperiis [*metrum incertum*].

- 575 *Augustinus de dialectica p. 9, 12 Creceii*: Ennius sonum pedum 'bombum pedum' dixit.
- 576 *Charisius p. 124 K.*: 'Cretenses' Ennius, ut Varro libro I de sermone latino scribit.
- 577 *Macrobius III 12, 8*: 'festra', quod est ostium minusculum in sacrario; quo uerbo etiam Ennius usus est.
- 578 *Nonius p. 448, 17 s. u. edolare*: Varro Bimarco: cum Quintipor Clodianus tot comoedias sine ulla fecerit Musa, ego unum libellum non edolem, ut ait Ennius?
- 579 *Scholia ad Lucan. X 249*: Ennius haec de Nilo ait, quod per aestatem sol ab inferioribus aquam supra reuocet, et hinc eo tempore Nilus increseat.
- 580 *Censorin. de die nat. 24*: sequitur uespera exortum [uesperanteorum *Colon.*] scilicet eius stellae, quam Plautus uesperuginem, Ennius uesperum, Vergilius hesperon adpellat.
- 581 *Censorin. l. l. 19*: annum naturalem dies habere prodidit ... noster Ennius CCCLXVI.
- 582 *Varro V 86*: foedus, quod 'fidus' Ennius scribit dictum.
- 583 *Charisius p. 98 K.*: 'erumnam' Ennius ait per e solum scribi posse, quod mentem eruat, et per ae [a *cod.*], quod mentis aegrorem [quod merorem *cod.*] nutriat.
- 584 *Festus p. 314 in loco lacunoso de 'stipes' agens*: <Accius> in Bacchis: ec<quem stipitem abi>egnum aut al<neum...>us. Ennius <...stipi>ites abiegno ... e stipitem [*dubium, utrum haec ex opere poetico an grammatico Ennii sint sumpta*].

Columna ex 'antiquis glossariis': regredi gressum. 585

AStadius comm. ad Catull. carm. ad Corn. 9: eam 586
(*Mineruam*) uero, ut hic patronam, Ennius et dominam
et heram dixit.

Idem ad Cat. 64, 40: Ennius . . in sexto 'ut pri- 587
mum tenebris abiectis inalbabat dies' [*potius ex Apul. .*
met. VII 1].

Barthius aduers. 33, 13 in glossis ad Aen. XII 19 588
o praestans animi iuuenis: est prudens senis dictum
. . est uero ex seno Ennio translatum [*an ex sexto*
Enni ?].

INCERTI epigramma.

Aspicite, o ciues, senis Enni in imagine formam:
hic uestrum panxit maxima facta patrum.

INCERTORUM uersiculi.

- 00 - 00 - 00 - 00 laus alit artes. 1

- 00 - 00 - 00 - instantibu paruis. 2

Musae, quas memorant Casmenas esse *latinas*. 3

INCERTI. *Cic. Tusc. I 15, 34* quid poetae? nonne post
mortem nobilitari uolunt? unde ergo illud? (*cf. OIahnus*
Hermae II 242) | 1 Enni in imagine *scripsi*: Enni imaginis *codd.*

INC. 1. *Seneca epist. 102, 16* (*post Naeuui dictum*) et cum
aeque antiquus poeta ait; *fortasse est Enni* (*cf. Cic. Tusc. I*
2, 4) || 2 *Anecd. Heluet. 224* plerumque etiam penitus sub-
trahitur (s), ut || 3 *Varro l. l. VII 26 Casmenarum uocabulum*
explicans sine auctoris nomine; rectius Ennio COMuellerus
quam Naeuio LMuellerus dedit | Musae quas *Spengelius*: mus
ac quas *Flor.* | Casmenas *scripsi*: nosce nos *Flor. Grai*, nos
nomine *COMuell.* | *latinas addidi*; *Casmenarum Spengelius.*

4

Ardeatis templi inscriptio.

Dignis digna: Luco picturis condecorauit
 reginae Iunonis, Supremi coniugis, templum:
 'Plautius Marcus' cluet Asia lata ecce oriundus,
 quem nunc et post semper ob artem hanc Ardea
 laudat.

HOSTII bellum Histricum.

LIB. I.

- 1 - 00 - 00 - per gentis altiuolantum
 aetherias atque *ardua tesca* intraque uolabis
 templa antiqua *deum*.

4 *Plin. n. h. XXXV 115* decet non sileri et Ardeatis templi pictorem, praesertim ciuitate donatum ibi et carmine, quod est in ipsa pictura his uersibus — eaque sunt scripta antiquis litteris latinis; cf. *MHertzius progr. Vratislav. aestatis 1867, p. 12 sqq.* | 1 dignis digna loco *codd.*; dignis digna: loco *uulgo* (at loco quo spectet non habet); dignis dignus loco, ut dignus ad *Plautium* pertineat, *Bentleius contortissima cum constructione; ueteris pictoris nomen fuisse Lycon intellexit Bergkius* (Loco *Hertzius ad Fleckeis. ann. 93 p. 9 sqq. prouocans, dubito num recte*) | 3 *plaucius marcus Bamb.*: *marcus plautis marcus ceteri codd.* | *cluetas alata Bamb. cloet asia lata ceteri codd., corr. Bergkius* (*Lachm. ad Lucr. p. 216 cluet qui, quod a sermone in uulgari lectione sane necessarium est*) | ecce *scripsi: esse codd., quod totam huius epigrammatis artem euertit; ecce prae-mium indicat, quod Lyconi contigerit (scil. ut M. Plautii sub nomine cuius Ardeatis fieret) simulque illud d. d. in initio positum stabilit; exoriundus Silligius.*

HOST. (*Teuff. HLR. § 130*). 1 *Fest. 356* <tesca..> .. sancta loca undique saepta . . Hostius belli <Histrici lib. I> | altiuolantum *scripsi* (cf. *Hom. II. II 459*): alte *cod.* | in lacuna *codicis* auia (*ardua ego*) tesca per (*intra ego*) *suppl. Ursinus* | uolabis *cod.* | *puto antica* | *deum suppl. Ursinus.*

percutit atque hastam pilans prae pondere frangit. 2

_ _ _ _ _ sententia praesto 3
pectore pilata.

saepe greges pecuum ex hibernis pastibus pulsae. 4

LIB. II.

_ _ _ _ _ non si mihi linguae 5
centum atque ora sient totidem uocesque liquatae.

dia Minerua *simul*, simul autem inuictus Apollo, 6
arquitenens Latonius.

EX INCERTO LIBRO.

_ _ _ _ _ sentit scaeuom - - _ _ _ 7

C. LUCILI saturae.

LIB. I.

Aetheris et terrae genitabile quaerere tempus. 1

2, 3 *Seru. ad Aen.* XII 121 Hostius belli Histrici primo .. pilans, id est figens; idem .. id est fixa, stabilis | 3 pilato *cod.*, *corr. Daniel* || 4 *Prisc.* I 270 *H.* hoc pecu, unde haec pecua .. Hostius [*Hostilius codd.*] in I annali | partibus et pulsi *pauci codd.* || 5 *Macr.* VI 3, 6 Homeri est .. hunc secutus Hostius poeta in libro secundo belli Histrici ait | *uerba om. Paris.* || 6 *Macr.* VI 5, 8 sed et Hostius libro secundo belli Histrici | simul *semel codd.*, *bis posuit Hauptius* || 7 *Fest.* 325 pro sinistro 'sca<euom' usurpauit Hos>tius in belli Hi<trici . .>; *ad uerba in initio et fine in codice mutilata num quae secuntur in proxima linea obit penitus pertineant, per-dubium est.*

LVCIL. 1 *Varro* V 17 a qua bipertita diuisione Lucilius [*Scal.*: *Lucretius Flor.*] suorum unius [unum *Flor.*] et uiginti librorum initium fecit hoc; *ubi Lachm. uoluit XXV, cum tamen*

- 2 o curas hominum, o quantum est in rebus inane!
[quis leget haec?]
- 3 *Seruius ad Aen. X 104*: totus hic locus de primo Lucilii translatus est libro, ubi inducuntur dii habere concilium et agere primo de interitu Lupi cuiusdam iudicis [ducis *F* ducis in rep. *M.* in rep. *AS* in rebus *RLH* iudicis rei *Guelf.*], postea sententias dicere [*an dare ? cf. Marx, st. Luc. p. 58*]. — *Lactant. IV 3, 12*: quod Lucilius in deorum concilio inridet.
- 4 consilium summis hominum de rebus habebant.
- 5 quo populum atque urbem pacto seruare potis sit amplius Romanam.
- 6 serpere uti gangrena mala atque herpestica posset.
- 7 *Seruius ad Aen. III 119*: apud Lucilium Apollo 'pulcher' dici non uult [*huc rettulit Bouterwekius mus. Rhen. 21, 341*].
- 8 — — — — — uti nunc
nemo sit nostrum, quin aut pater optumus diuom

---

tria corpora saturarum (XXVI—XXX *uariis metris*, XXII—XXV *distichis*, I—XXI *hexametris scripta*) *emisisse sit censendus Luc.* || 2 *scholia ad Persii 1, 1 in optimo Pragensi* declamationem omnium hominum ponit, et tractus est iste uersus . . de Lucilio, *ut uoluerat Pinzgerus act. litt. Ien. 1823 n. 77 p. 130; alii codd., ut Monac., ad Pers. 1, 2 quis leget haec male adnotationem rettulerunt*: hunc uersum de Lucilii primo transtulit || 4 *Seru. ad Aen. IX 225* est Lucilii uersus uno tantum sermone mutato; nam ille ait; *huc rett. IDousa* || 5 *Char. 195 K.* amplius L. sat. I; *schol. Veron. ad Aen. XII 680* amplius . . Lucilius | pactum (*sic*) post quo *Char.*, pactos (*sic*) ante seruare *sch. Ver., quae adque (et sec. Herrm. potis sit) habent* | amplius *obscurum in cod. sch. Ver.* || 6 *Non. 117, 21* gangrena est cancer. L. sat. lib. I | malo *codd., corr. IDousa* | atque G: ad quem HL || 8 *Lact. IV 3, 12* Iuppiter a precantibus 'pater' uocatur . . et ceteri deinceps, quod L. in deorum concilio inridet; *hic posuit Dousa* | 1 uti BPR: utine H ut V | nunc (nē)

aut Neptunus pater, Liber, Saturnus pater, Mars,
Ianus, Quirinus pater siet ac dicatur ad unum.

nunc uero a mani ad noctem, festo atque profesto, 9
totus item pariter populus, plebesque patresque,
iactare indu foro se omnes, decedere nusquam;
uni se atque eidem studio omnes dedere et arti,
uerba dare ut caute possint, pugnare dolose; 5
blanditia certare, bonum simulare uirum se;
insidias facere, ut si hostes sint omnibus omnes.

inritata canes quam homo quam planius dicit. 10

nemo hic uindicias neque sacramenta ueretur. 11

- 00 et mercede meret grex religionis. 12

---

addidi m. Rh. 29, 360 | 2 siet **BV** | fortasse uostrum, ut *Apollo*
'pulcher' se nondum ad patris nomen peruenisse queratur |
optimus diuum *codd.* | 3 atque **V** | neminus **P** | pater prius a
m. rec. add. B, qui alterum om. | Liber — 4 pater om. **H** |
4 si et hoc ac **R** et (om. si) hoc **H** sic et ac **V** | ad unum
om. **P** || 9 *Lact.* **V** 9, 20 Lucilius tenebrosam istam uitam
(hominum iniustorum) . . depinxit his uersibus; *hic posuit*
I Beckerus Philol. 5, 728 | 1 a mane **BR** a mani **V** amant **H**
amem **P**; de mani, quod restitui, cf. *Neuius I* 231 | festo] fert
B m. 1, quae deinde profesto — populosque om. (*suppleuit m.* 3) |
atque profesto om. **H** profes **P** | totus (**B m.** 3 totos) item
pariterque dies (quidem **R** -que die **PB m.** 3) populusque
(-losque **H**) patresque *codd.*, correxi (*uitium traiectis uocibus*
ortum); toto itidem par. die *Dousa* | 3 iacturae **B**, corr. *m.* 3
| indu in indi corr. *m.* 3 **B** indo **P** | foro **R**: forum **B** forus **PV**
foros **H** | s& **V** om. **H** | omne **P** | onusquam **R** | 4 adque **B** |
idem **PH** | dedare et ≡ (i erasa uid.) rque auadere ut cautae
B m. 1 (*nugas restituit m.* 2) | 5 dolosa **B** dolo **H** | 7 si in ras.
B m. 3 || 10 *Non.* 31, 21 irritare . . prouocare . . *L. sat. lib. I*;
Char. 125 *K.* canes *L. I* (cf. *idem p.* 145); *Don. ad Ter. Ad.*
II 4, 18 *Luc. de littera r* | irritata *Don.*, **G Nonii** | canis *Don.*,
cane *codd. Non.* | quam h. *Char.*, *Non.*: quod h. *Don.* | quam
(quamquam) plurima dictat *Don. codd.* || 11 *Fest.* 376 uindiciae
. . Lucilius; *hic posui* | sacramenta *Huschkius*: sacra . . . en
apographon Politiani sacra neque numen cetera | 12 *Non.* 345, 2
meret, humillimum et sordidissimum quaestum capit . . *L.*

- 13 - 00 - 00 - miracula ciet telephantas.
- 14 - 00 - 00 - Tubulus si Lucius umquam,
si Lupus aut Carbo, Neptuni filius, putasset
esse deos, tam periurus, tam impurus fuisset?
- 15 intereunt, labuntur, eunt rursum omnia uorsum.
- 16 - 00 - nodum in scirpo insano facere ulcus.
- 17 haec ubi dicta dedit, pausam *facit* ore loquendi.
- 18 *Lactant. VI 14, 3*: Lucilii, apud quem disserens
Neptunus de re difficillima ostendit *e. q. s.*
- 19 uellem concilio uestrum, quod dicitis olim,
caelicolae, *factum* * * * *
* * * * * * * *
uellem, inquam, tunc, caelicolae, adfuissemus priore
concilio.

---

lib. I | meret religiones *codd.*, *correxi* (merent legiones *IDousa*;
fr. 307 huc non facit) || 13 *Non.* 521, 29 miracula . . pro mon-
stris . . L. sat. lib. I | miracula *codd.* | telephantas *GH m. 2,*
L m. 2: telefantas *H m. 1* etelefantas *L m. 1* elefantas *alii*
ciet elephantes *Mercerus*; *cf. Stowasser arch. lex. 1, 120* ||
14 *Cic. d. n. d. I 23, 63* quid de sacrilegis . . dicemus? 'Tu-
bulus . . filius', ut ait L., 'putasset *eqs.*; *hic posuit Dousa* (Nept.
fil., *de quo cf. Mueller-Struebing in Fleck. ann. 1878 p. 759,*
dicit Apollo Neptunum cauillans) | 2 Carbo aut Nept. *codd.*,
corr. Scaliger | filius bisyllabum *hic est* | 3 periurus aut tam
codd., *corr. Bouterwekius* || 15 *Non.* 449, 23 interfici . . Lucilius;
hic posuit IBeckerus | intereunti *codd.* | euntur omnia *codd.*,
corr. IDousa || 16 *Don. ad Ter. Andr. V 4, 38* scirpus . . Luci-
lius in primo | scirpo *Oxon.*: cirpo *Par.* sirpo *Lugd.* | insano
codd.: insane *uulgo* | ulcus *Par. Ox.*: ultus *Lugd.* uulgu *uulgo*
(*Dziatzko m. Rh. 29, 636*) || 17 *Non.* 158, 6 pausa est quies . .
L. sat. lib. I | *facit uulgo: om. codd.* || 19 *rhet. lat. Halmii 46*
ἐπανάληψις repetitio sententiae propter aliquam [aliam *uulgo*]
necessariam causam, non ut fit in figuris elocutionis. sic apud
Lucilium; *hic posuit IDousa* | 1 uellem *idem*: uel *ed. pr.* |
2 coelicolae *ed. pr.* | *lacuna aperta* (*nec enim adfertur causa*
necessaria) *quomodo sit orta supplementis meis ostendi* | 3 priorei

- _ 00 _ 00 _ 00 _ 00 _ ubi prae se 20
 pisces triginta numero portant mihi gentes
 munere.
- uellem cumprimis, fieri si forte potisset, 21
- si me nescire hoc nescis, quod quaerere dico, 22
 quare diuinas quicquam aut quare's hebes ipse?
 et si scis, q. b. e., scire hoc *decuit te!*
- concilio antiquo sapiens uir solus fuisti! 23
- stulte saltatum te inter uenisse cinaedos. 24
- _ 00 _ 00 _ 00 ut contendere possem 25
Thestiados Ledaes atque Ixionies alochoeo.
- non tango, quod auarus homo est quodque im- 26
 probus moeto.
- quae facies, qui uultus uiro! 00 _ 00 _ - 27

Halmius || 20 *Seru. ad Aen. X 329* Lucilius in IV bi (hi *uulgo*) prae se port. m̄higentes (ingentes *uulgo*) mun. pisces trig. num., sic *codex*, quod *correxi* (in I ubi) *dedique Neptuno absentiae causam repetenti ex sacris uisis* || 21 *Ascon. 116 Bait.* incipiebant autem ueteres . . a reprehensione superioris temporis, ut ait Lucilius | potisset *cod. Leid. (ut uid.): potissit cod. Pistor.* || 22 *rhet. lat. Halmii 45 ἐνθ'ὕμνημα* fit, cum periodos orationis ex contrariis sententiis astringitur. apud Lucilium; *lib. I adscr. IBeckerus* | 1 *puto* quod discere quaero | 2 aut quare's (es) hebes *scripsi*: aut quare debes *ed. pr.* quod quaerere debes *Gesnerus* | 3 *initiales* q. b. e. *nondum recte explicatae* | *decuit te IBeckerus Philol. 5, 730: d. t. ed. pr.* || 23 *Seru. ad Aen. IV 458* antiqui; prioris . . Lucilius; *hic posuit van Heusdius stud. crit. 164* || 24 *Non. 5, 20* cinaedi . . saltatores . . L. sat. lib. I || 25 *Non. 258, 27* contendere . . comparare Luc. in sat. I | *lede codd.* | *ixiones alcholocheo codd., corr. Mercerus ex Hom. II. XIV 317* || 26 *rhet. lat. Halmii 12 ἀντιρροασις* . . apud Lucilium; *hic posui* | homo est quodque *Stephanus*: modo est neque quod *ed. pr.* | moeto *uel* mu(t)to (= *Priapus*) *scripsi*: omitto *ed. pr.* mitto *Dousa* || 27 *Isid. diff. [V 28 M.]* facies . . uultus . . Lucilius haec quasi distinguens ait | uultus *uulgo*.

- 28 uoltus item ut facies: mors est mera, morbus,
uenenum.
- 29 occidunt, Lupe, saperdae te et iura siluri!
- 30 'ad cenam adducam; et primum hisce abdomina
tunni
aduenientibus priua dabo cephalaeaque acarnae'.
- 31 'porro quaecumque et quicumque, ut diximus ante,
obstiterit promo, domino uenire feret re'.
- 32 psilae atque amphitapoe uillis ingentibus molles.
- 33 praetextae ac tunicae, Lydorum opus sordidum
omne.
- 34 porro 'clinopodas lichnosque' ut dicimus $\sigma\epsilon\mu\nu\omega\varsigma$!
ante 'pedes lecti' atque 'lucernas' - ∪ ∪ - -

---

28 *Non.* 426, 30 uultus . . facies . . L. sat. lib. I | uultus *codd.* | ē mera *scripsi*: citera **H** citer **GL** icterus *Scaliger* acer *Lachm.* teter *Passeratius* || 29 *Varro* VII 47 apud Lucilium . . et; *hic posui* | lupes aper dete *Flor.*, *corr.* *Turnebus* || 30 *Non.* 159, 24 priua . . singula L. sat. lib. I (ad . . dabo); *idem* p. 35, 19 (abd. t. p. d.); *Gell.* X 20, 4 priua . . L. in I sat. (abd. *ectr.*) | caenam **HL** | abducam *IDousa* | isce *codd.* | addominat hymni (himni) *codd.* p. 159 (tunni *codd.* p. 35) thynni auenientibus *sim. codd. Gellii* | cephal(a)aeque acarn(a)e (carne) *codd. Gellii*; *cf. Francken* II 64 || 31 *Non.* 500, 17 ablatius pro genetiuo . . Luc. sat. lib. I | 1 quicumque *Stowasser st. Vind.* 3, 284: cuicumque *codd.* | 2 promo **G**: primo **HL** | hoc minuendi refert res *codd.*, *correxi* (feret rei = *referet, prisce*); refert re *Bouterwek*ius referet re *Lachm.*; de uendi referet re *noli cogitare* || 32 *Non.* 540, 25 amphitapoe [-pae *codd.*] uestes dicuntur utrumque habentes uillos. L. sat. lib. I; *Isid. or.* XIX 26, 5 sipla . . amphitapa ex utraque parte uillosa tapeta. Lucilius | psilae *codd. Non.*: sipl(a)e *Isid. codd.* | adque **L m.** 1 | amfytap(a)e *fere codd. Non.*, *corr. Lachmannus*; amphitapae *Isid.* | uellis *Guelf. m.* 1 *Is.* || 33 *Non.* 536, 17 tunica . . Luc. sat. lib. I | sordidulum *IDousa* Sardibus *Bergk*ius (et omne *Iunius* id omne *Gerlach*ius); *cf. supra* p. 13 || 34 *Macr.* VI 4, 17 (*Vergilium graeca inseruisse*) sicut . . Luc. in primo | 1 $\kappa\epsilon\iota\nu\omicron\pi\omicron\delta\alpha\varsigma$

- 00 - 00 - 00 - 'arutaena'que aqualest. 35
- nunc ad te redeo, ut quae res me impendet agatur. 36
- nam si tu fluctus undasque e gurgite salso 37
tollere decreris, uenti prius Emathii uim,
uentum, inquam, tollas t. c. q. i. l.
- 00 - 00 - 00 - 00 non puto id iri 38
explicitum, non Carneaden si ipsum Orcus remittat.
- uolturius. 39
- cui, si coniuret, populus uix totus satis sit. 40
- per saturam aedilem factum qui legibus soluat. 41
- infamam, obscenam turpemque odisse popinam. 42
- si non amplius, at lustrum hoc protolleret unum. 43

clinopodas *Paris.* | lychnosque *uulgo* | dicimus *Salisb.*: diximus *Paris. cum ceteris* | 2 *ἀρτι* *IDousa* | ante atque *Bergkiius op.* I 683 addit soliti dixit, recte a sententia (cf. *Ribbeckius m. Rh.* 29, 128) || 35 *Char.* 118 *K.* aquale. nam *Luc. I sat.* 'arutę neque' inquit 'aquales'; sic *codex*; inquit *grammatici est*; arutaenaque *Franckenus I 63*, aquale est *Lachmannus* (= aq. nunc dicitur ar.) || 36 *Fest.* 161 me pro mihi . . *Lucilius*; hic posui || 37 *reth. lat. Halmii 48* ἐπαγωγή fit ex . . similium collatione . . argumentorum . . ut *Lucilius* [*Lucius ed. pr.*]; *libr. I adscr. IBeckerus* | 2 *Emathii uim scripsi*: *Haematium ed. pr.* (uentum — *Emathium tu Stephanus*) | 3 *initiales nondum explicitas tu culpam quam illius laxes male IBeckerus legit* || 38 *Lact. VI 14*, 3 *Lucili*, apud quem *Neptunus* . . ostendit non posse id explicari, non *ectr.*; *libr. I adscr. IDousa*; non p. i. i. e. *speciminis causa addidi* | non *Carneaden* (-dem *H*) si *HRV*: nec si *Carneaden* (-dem *P*) *BP* | dimittat *B* || 39 *Char.* 98 *K.* 'u.' *Luc. in I*; cf. *Gr. L. VII 294* | uult. *utroque loco* || 40 *Char.* 217 *K.* satis . . par *Lucilius satur.* <I>; sic *IDousa* || 41 *Diom.* 468 *K.* cuius saturae legis *L. meminit in primo* | *satyram codd.* | quis — soluat? *IDousa* || 42 *Non.* 161, 14 *popinones* . . a *popinis* . . *Luc. lib. I* | obscenam *Gerlachius*: honestam *codd.* foedam *Iunius incestam Corpetus, delet Hauptius, alii alia* || 43 *Non.* 159, 22 *protollere est differre. L. sat. lib. I* | at *Fruterius*: ad *codd.* |

- 44 munus tamen fungi et muros seruare potissent.
 45 - - - ut multos mensesque diesque,
 non tamen aetatem, tempestatem hanc scelerosi
 mirentur.

LIBER II.

- 46 - - - homo inpuratus et inpuns
 esque rapinator! - - -
 47 nam quid moetino subrectoque huic opus signo,
 ut lurcaretur lardum et carnalia fartim
 conficeret?
 48 - - - ut iure peritus.
 49 nunc nomen causamque ex testibus ipse rogando
 exsculpo ut dicant.

---

lustrum *Aldus*: iustrum *codd.* || 44 *Non.* 497, 5 accusatiuus . . pro ablatiuo . . L. sat. lib. I | possint *codd.*, *corr. Mercerus* || 45 *Non.* 174, 26 scelerosi pro scelerati. L. sat. lib. I (non tamen *ectr.*); *Don. ad Ter. Eun.* IV 5, 8 aetatem . . pro longinquo tempore. Lucilius (ut — aetatem) | 2 nam tamen H | pestatem L | sceleros L m. 1; loquitur haec Iuppiter terrere, non delere cupiens Romanos; cf. *Marx st. Luc.* 63 sq.

LIB. II. prima fortasse satura usque ad fr. 63 (64?) causam *Albucii et Scaeuolae* continuit; cf. *Marx st. Luc.* 68 sq. || 46 *Non.* 129, 28 inpuns [inpuno *codd.*] quod est inpudens. L. lib. II; *idem p.* 167, 20 rapinatores pro raptoribus . . L. lib. II | inpudicus *codd. p.* 167 | inpuns *Lachm.*: inpuno *codd. p.* 129 inpune *p.* 167 inpono *Stowasser st. Vind.* 5, 276 | 2 esq. *Stowasser*: est *codd.* iste *Lachm.* estque *Muellerus* | rapister *codd. p.* 129 || 47 *Non.* 10, 31 lurcare est cum auiditate cibum consumere. L. sat. lib. II | 1 subiectoque *codd.*, *corr. Dousa* | 2 lurc. (h in H *inducta*) *codd.* | carnalia H m. 1: carnaria m. 2, ceteri *codd.*; *Stowasser arch. lex.* I 294 | fartim H m. 1, L m. 2; parum L m. 1 H m. 2 fartim parum G || 48 *Char.* 82 K. Lucilius II (*male alii iure consultus*) || 49 *Non.* 102, 18 exculpere est extorquere . . L. sat. lib. II | 1 camque *scripsi*: iamque *codd.* uitamque *Stewechius* litemque *Marx* | 2 ut dicant *scripsi*: haec dicam *codd.* edicam *Iunius*.

- inpuratum hunc in fauces inuasse animamque 50
 elisise illi,
- ∪ ∪ - ∪ ∪ - uix uiuo homini ac monogrammo. 51
- quom illi uidissent Hortensius Postumiusque, 52
 ceteri item, in capulo hunc non esse aliumque
 cubare.
- ∪ ∪ - quae nunc ego praecanto Aemilio atque 53
 exigo et excanto.
- 'qui *di* te, Montane, male!' inde ad cetera pergit. 54
- ∪ ∪ - ∪ ∪ - quae horis sublata duabus 55
 omnia sunt sole occaso obductoque ∪ - -
- quam lepide λέξις compostae ut tesserulae omnes 56
 arte pauimento atque emblemate uermiculato!

50 *Non.* 291, 27 elidere . . excludere . . L. sat. lib. II |
 inpuratum *Muretus*: iniuriatum *codd.*; an inludjatam? | 2
 elise *H m.* 1 || 51 *Non.* 37, 11 monogrammi . . homines macie
 pertennes. L. lib. II; *continauit priori IBeckerus* | uino *G* uiro
H m. 1 | monogrammo *L* || 52 *Non.* 4, 20 capulum . . sarcophagum . .
 dici ueteres uolunt . . L. sat. lib. II | 1 quem illi cum uid. *codd.*,
 quom illic uid. *Muellerus*; *sed* illi = illic, et cum *illius* quem (= quom)
est correctura || 53 *Non.* 102, 7 excantare . . excludere [excudere?]
 . . L. sat. lib. II | quae ego nunc aemilio praecanto *codd.*,
traiecit Munro (jour. of phil. VII 298) || 54 *Don. ad Ter. Phorm.*
 I 2, 73 'qui' utinam est, ut Lucilius II | qui te montane *Oxon.*,
Leid., *edd. uet.*; di *addidi* (qui te Nomentane *uulgo pessime*) |
 male in (uel male hinc uel malum tum) *scripsi*: malum *codd.* |
 ad cetera pergit *codd.*, *edd. uet.*: querquera perdat *Dousa* ||
 55 *Prisc.* I 484 *H.* (occido — occasus, *sim.*) L. in II | 2 ductoque
codd., *corr. IDousa, qui supplet tenebris* || 56 *Cic. or.* 44, 149
 nec tamen id fiat operose . . quod apud Lucilium scite exagitat
 in Albucio Scaeuola; *cf. idem de or.* III 43, 171 *et Brut.* 274;
Non. 188, 24 uermiculatum [-tim *codd.*] pro minuto (lexis *egs*);
cf. et Quint. IX 4, 113; *Plin. n. h.* XXXVI 25; *cf. Marx l. l.*
 70 | λέξις *Cic. or.*: lexis *codd.* *Non.* exis *Abrinc. et ex hys Erl.*
Cic. de or. | composui et ut tesserulae *Non. codd.* | omnes] arte
Schuetzius | 2 arte] endo

- cirodeti aurati, ricae, toracia, mitrae. 63
- non laudare hominem quemquam neque mu facere, 64
inquam.
- 00 - 00 in bulgam penetrare pilosam. 65
- si natibus natricem inpressit crassam et capitatam. 66
- 00 - 00 - 00 peditum hiram excoquit omnem. 67
- tum facta omnia sunt circumlata - 00 - - 68
- 00 - 00 - 00 - lustratus piatus . 69
- [- 00 - 00 - per inhospita tecta uagantem 70
rerum animo sequitur captarum gratia maior]

mitiemque (-ciemque) fere *codd. bis* | nobis *codd. p. 25*: nouis **H** m. 1 nouius m. 2 cum **GL** p. 218 mouit *Ribbeckius* (*supple* et . . [nomen] mouerunt) || 63 *Non.* 529, 17 ricae . . sudarium . . L. sat. lib. II | chirodeti (*Flav. Ios. de b. I. VII 8*) *Quicheratius*: hrodeti *Bamb.* hrodyty **HL** hyodyty (*ut uid.*) **G** chiridoti *Bouterwekius q. L. 7* hypodyti *F. Schmidtius*; cirodeti *potius dedi* (ciridotam apud *Nouium* 71 *R. codd. innuunt*) uel kirodeti (*cf. ad fr. 508*) | ricae *Carrio*, thoracia *Rothius*: cice et oracia *codd.* || 64 *Char.* 240 *K.* mu facere pro muttire. L. sat. lib. II [*exc. Cauch.: om. Neap.*] | mu p: *om. Neap.* | inquam *ex* umquam *corr. Neap.* (in quemquam p *ex prioribus*) || 65 *Non.* 187, 18 uulga . . L. lib. II | uulgam *codd.* || 66 *Non.* 65, 27 natrices . . L. sat. lib. II || 67 *glossae m. Rhen.* 40, 326 peditum [-cum *cod.*], uitium mollitiae. *Lucilius* in II *sati-rarum* | pedicum *cod.*, *correxi praef. comm. Cat. p. XV sq.* | iam *exc. omne cod.*, *correxi* || 68 *Non.* 261, 26 circumferre est proprie uulgare [*lustrare codd.*] L. sat. lib. II | facta **H**: facto **GL** farto *Iunius* | circum latus *codd.*, *corr. idem*; fortasse hoc *fr. in priore parte ponendum* || 69 *Non.* 335, 12 lustrare, *expiare*. L. sat. lib. II [**V H** m. 1, *Bamb. Gen.*, *recte?*] || 70 *su-spectum*; *Barthius adu. XV 3 ad Hor. epist. I 14, 19 se hoc in codice inuenisse* (*Lucilius* in II) *testatur* (inospita).

LIBER III.

- 71 *Porphyrio ad Hor. sat. I 5, 1*: Lucilio hac satura
aemulatur Horatius iter suum a Roma Brundesium
usque describens, quod et ille in tertio libro fecit,
primo a Roma Capuam usque et inde fretum Sici-
liense.
- 72 _ _ _ _ _ et, saepe quod ante
optasti, freta Messana et Regina uidebis
moenia, tum Liparas, Phacelinae templa Dianae.
- 73 _ _ _ _ _ uiamque
degrumabis uti castris mensor facit olim.
- 74 _ _ _ _ _ bis quina octogena uidebis
commoda, de Capua quinquaginta atque ducenta.
- 75 praeterea omne iter est hoc labosum atque lutosum.
- 76 inguen ne existat, papulae, tama, ne boa noxiter.
- 77 Apulidae pedibus stlembi.

---

72 *Probus ad ecl. Verg. praef.* Phacelitis autem Dianae L. quoque in III satirarum meminit | 2 Messana et *ego*: Messanam (*mg.* Mefsanae) V Messana P | reginam in regina corr. V Regina P | 3 facelinae (*Fasc. V*) *codd.* || 73 *Non.* 63, 4 grumae .. mensura .. agrimensorum .. L. lib. III | degrumauis *codd.*, corr. *Mercurus* | uti *Quicheratius (Lachm.)*: ut *codd.* ut in *Merula* || 74 *Non.* 266, 26 commodum, integrum. Lucilius; *hic posuit IDousa* | bis] uis L m. 1 | quin actogena (oct. G m. 1) *GHL*, corr. *Scaliger* | de *uulgo*: te *codd.* tu *Lachm.* tum *Franckenus I 13* | trecenta *LMuellerus* || 75 *Non.* 489, 11 ab eo quod est labos labosum .. L. sat. lib. III | lamosum *OKellerus m. Rh. 31, 141* || 76 *Fest.* 360 tama dicitur, cum labore uiae sanguis in crura descendit et tumorem facit. Lucilius (*Paul.* 361); *hic posuit Loewius gl. n. 231 (cf. et prodr. 312)* | boua *LMuellerus* || 77 *Fest.* 313 <Stlembus> grauis, tar<dus, sicut L.> — dicit, cum refer<t equum pigrum et tardum>; cf. *Paul.* 312; *hic posuit LMuellerus.*

- succussatoris, taetri tardique caballi. 78
- uerum haec ludus ibi susque omnia deque fuerunt, 79
 susque ea deque fuere, inquam, omnia, ludus
 iocusque;
 illud opus durum, ut Setinum accessimus finem:
 αἰγίλιποι montes, Aetnae ocre, asperi Athones.
- mantica cantheri costas grauitate premebat. 80
- Volturnus Capua longe tria milia passum. 81
- Campana Capua. 82
- 'bronus Bouillanus, dente aduerso eminulo hic est, 83
 rinoceros uelut Aethiopus'.
- 'non peperit, uerum postica parte profudit'. 84

78 *Non.* 16, 27 succussare est susum frequenter excutere . .
 L. sat. lib. III [*ita H m. 1: IIII ceteri*]; *idem p. 86, 14 caballus*
 L. lib. II | succussatoris (*una s L m. 1 codd. p. 16, H m. 1 p. 86:*
 succussatori *GH m. 2 L p. 86* | tardi rarique *codd. p. 16* ||
 79 *Gell.* XVI 9, 3 significat . . 'susque deque ferre' animo
 aequo esse . . L. in tertio | 2 ea ego: et *codd. haec Dousa* |
 4 αἰγίλιποι (*cf. Loewius prodr. 337*) Giphanius: αἰπιλιποι (-πον)
 ait uel αἰγιαποι (-αἰβοι) *codd.* | ocre *Loewius gl. n. 229: omnes*
 (-ne unus, om. duo) *codd.* | asperi *ZT: aperi ceteri* || 80 *Porph.*
ad Hor. sat. I 6, 106 mantica pera . . ex Luciliano illo; lib. III
adscr. Dousa | canthari et praemebat *Mon.* || 81 *Char.* 203 *K.*
 longe pro longitudine L. sat. III 'longe III mil. passum',
 quocum *I Beckerus Philol. 4, 82 coniunxit schol. Cic. p. 193*
Bait. uetus locutio: eminus est V. C. tria millia passum, in
 quibus eminus est loco illius longe repositum est; an longest? ||
 82 *Porph. ad Hor. sat. I 6, 68 Lucilius; hic posuit Dousa* ||
 83 *Non.* 25, 27 bronci sunt producto ore . . L. sat. lib. III
 (br. — rinoceros); *Prisc. I 217 H. L. in IIII Aethiops dixit*
 pro Aethiops: rinocerus (*sic ibi codd.*) eqs.; *coniunxit Dousa* |
 Bouillanus *Turnebus: nouit lanus codd. obit (nouus Merula)*
 lanus *Dousa* || 84 *Non.* 217, 14 posticam . . L. sat. lib. III |
 uirum *codd., corr. Bentinus* | profudit (-tundit *H m. 1 codd.,*
corr. Gothofredus.

caupona hic tamen una Syra - 00 - 00 - -	94
- 00 - 00 - 00 - 00 - 0 anicla	95
aspera uti praecox puera - 00 - 00 - -	
cernuos extemplo plantas conuestit honestas.	96
terra abit in nimbos imbremque 0 - 00 - -	97
hinc catapeiratera puer deorsum dedit, unctum plumpi paxillum rodus linique mataxam.	98
armamenta tamen, malum, uela, omnia seruo; funis enim praecisus cito atque anquina soluta.	99
- uix hinc mali superat carchesia summa.	100

94 *Prisc.* I 209 *H.* caupo caupona . . L. in III || 95 *Non.* 150, 15 praecox . . L. lib. III | anicula (annic. *H m.* 1) aspera atque praecox *codd.*, *correxi* (puera *omissum est aberrante librario ad illud in Varronis fragmento praecox est fuga*) || 96 *Non.* 20, 33 cernuus . . inclinatus . . L. sat. lib. III | cernuus *codd.* || 97 *Varro* V 24 humor . . ideo Lucilius; *lib. III adscr. Vargesius* || 98 *Isid.* XIX 4, 10 catapeirater [*sic scripsi: cata-siorates, -piorates, -portantem sim. codd., catapirates uulgo*] linea cum massa plumbea, qua maris altitudo temptatur; *Fest.* 265 rodus . . pro aere imperfecto, ut Lucilius (= 2); *lib. III adscr. Vargesius* | hinc *scripsi: hunc Guelf. hanc Sangerm. hac Mon.* | catapeiratera *scripsi: cataportem Guelf. -poratem Sang. -portantem (m. 2 -paratem) Mon. catapiratem (-peiraten Franckenus II 61) uulgo* | puer deorsum dedit *scripsi: puer eodem deforet Guelf. pueri eodem defore (t suprascr. m. 2) Sang. puero dedit foret Mon. puer eodem deferat Arealus* | unctum *Guelf., Mon.: eum Sang. tunc eum alii* | 2 paxillum *Sang. Mon. paxillum cod. Festi* | rodus *Fest.: rudus (-dis) codd. Isid.* | lineque *Guelf. line aque Mon. | matexam cod. Festi* || 99 *Non.* 536, 6 anquinae [*anchorae codd.*] uincla, quibus antennae tenentur. Lucilius; *lib. III adscr. Vargesius* | 1 uela *Iunius: uel codd.* | 2 adque *L m. 1* | anquina *Iunius: anchora codd.* || 100 *Non.* 546, 20 carchesia . . summa pars mali . . L. tertio: uix, *sic scripsi: tertius codd. tertio uulgo* | hinc *H m. 1: hic m. 2, GL.*

- 101 - 00 et spatium curando corpore honestum
sumemus.
- 102 - 00 - 00 et puluino fultus 0 - -
- 103 - 00 - 00 - 0 student hi ligna uidere.
- 104 malas tollimus nos atque utimur - 00 rictu.
- 105 crebrae ut scintillae, in stricturis quod genus olim
feruenti ferro
- 106 ostrea nulla fuit, non purpura, nulla peloris,
- 107 asparagi nulli.
- 108 - 00 - 00 - lactentia cogula *mixta*
hic cum melle bibi
- 109 - 00 - 00 - (nam mel regionibus illis);
incrustus calix; rutio *cauos* caulis habetur.

---

101 *Non.* 396, 12 *sumera* . . eligere. L. sat. lib. III | corpori
Dousa | onestum L || 102 *Seru. ad ecl.* 6, 53 L. in tertio ||
103 *Char.* 72 K. L. III . . ligna pluraliter dicit | uidere (*h. e.*
providere?) *uulgo*: uidete *Neap.*; *fortasse* adolere; uiere
Franckenus scindunt h. l. bipenne *Muellerus* (bidente *Rib-*
beckius) || 104 *Non.* 455, 32 rictum . . etiam hominis dici de-
bere . . L. sat. lib. III | adque L m. 1; *post hoc alii lacunam*
statuunt, unde utimus *Rutgersius*; *post* utimur *Munro* addit
utpote (*fr.* 117) || 105 *Non.* 21, 10 stricturae . . L. sat. lib. III |
ut om. H m. 1 (*explico* ubi, *scil. in Aetna*) || 106 *Non.* 216, 5
ostrea gen. fem. L. sat. lib. III | pelobis, *corr. in pelopis*, L ||
107 *Char.* 72 K. asparagos pluraliter dicamus, ut L. III ||
108 *Caper* 98 K. lacteus, lacte abundans . . *Lucilius*; *hic posui*
(*cf. arch. lexicogr.* II 475); *fortasse priori continuandum* | cogula
scripsi: coagula *codd.* Coa clam *Dousa* | *mixta hic addidi* ||
109 *Porph. ad Hor. sat.* I 3, 56 *incrustari uas dicitur* cum
aliquo uitioso suco inlinitur atque inquinatur . . L. in III sat.
(*Acronis Paris. dat quarto libro*); *continuavi priori l. l.* | *calex*
Acr. Paris. | rutio *scripsi l. l.*: ruta *Porph. Mon.* rutia (*rucia*)
Acr. codd., qui om. *sqq.* | *cauos addidi.*

Tantalus, qui poenas ob facta nefantia pendit.	110
Romanis ludis forus olim ornatus lucernis.	111
Symmachus praeterea iam tum depostus bubulcus expirans animam pulmonibus aeger agebat.	112
conturbare animum potis est quicumque adoritur.	113
illud ad incita cum redit atque interneccionem.	114
- oo - oo - oo - ille alter abundans cum septem incolumis pinnis redit ac recipit se.	115
tu partem laudis caperes, tu gaudia mecum partisses.	116
ut pote.	117

LIBER IV.

schol. Persii 3, 1: hanc satiram poeta ex Lucilii 118
libro quarto transtulit castigans luxuriam et uitia
hominum, maxime diuitum.

---

110 *Non.* 489, 14 nefantia pro nefanda. L. sat. lib. III
[HL: III G] | poenas ante pendit *repetunt codd.*; an foedas
latet? || 111 *Non.* 206, 14 forum . . masculini. L. lib. III;
Char. 71 K. L. f. masculine . . lib. III | lacernis *Putschius* ||
112 *Non.* 279, 17 deponere est desperare . . L. sat. lib. III;
idem p. 38, 26 expirare . . L. lib. III (= 2) | simachus in sim-
machus *corr.* G symmacus L | depositus *codd.* | 2 ex(h)alans
codd. p. 279 || 113 *Prisc.* I 501 H. orior . . oriris . . L. in III |
animam *codd.*, *corr.* *Vargesius* || 114 *Non.* 123, 20 incitas dici-
tur egestas . . L. sat. lib. III | rediit *codd.*, *corr.* *Iunius* ||
115 *Don. ad Ter. Phorm.* I 3, 11 abundare dicitur, qui suc-
cessu prospero adfluit. L. lib. III; *schol. Iuuen.* 3, 158 pinni-
rapi, quia pinnas in galeis habebant, ut L. (cum eqs.) | alter
autem *Oxon. Don.* | incolumis] in locum his *Oxon., Leid.*
Don. | redit ac recipit se] r. a. r. p. sic *Don. codd.* || 116 *Non.*
475, 20 partiret pro partiretur . . L. lib. III | partissis L m. 1
partires *Quicheratius* || 117 *Char.* 223 K. L. III; ipsa *Lucilii*
uerba interciderunt.

- 119 uirtus, Albine, est pretium persolvere uerum
 quis in uersamur, quis uiuimus rebus potesse;
 uirtus est homini scire id quod quaeque ualet res;
 uirtus scire homini rectum utile quid sit honestum,
 quae bona, quae mala item, quid inutile turpe
 inhonestum; 5
 uirtus, quaerendae finem rei scire modumque;
 uirtus, diuitiis pretium persolvere posse;
 uirtus, id dare, quod re ipsa debetur, honori;
 hostem esse atque inimicum hominum morumque
 malorum,
 contra defensorem hominum morumque bonorum, 10
 magnificare hos, his bene uelle, his uiuere amicum;
 commoda praeterea patriai prima putare,
 deinde parentum, tertia iam postremaque nostra.
- 120 *Acron ad Hor. sat. II 2, 47*: Gallonius quidam
 fuit praeco, qui habebat apparatus conuiuium; quem

119 *Lact.* VI 5, 2 quaecumque . . in definitione uirtutis solent dicere, paucis uerbis colligit et enarrat Lucilius (*cf. ibid. c. 6*); *lib. IV adscr. Franckenus* II 49 *cp. Persii* 3, 66 *sqq.* | 1 albine **HRV**, **P m. 1** (**B m. 3**): albanae **B m. 1** albane **P m. 2** | 2 quis—quis **RH**, **B m. 1**: quos (quis **P m. 2**) — quis **PV** quiiis — quiiis **B m. 2** queis—queis *uulgo* | potesse **RV**, **P m. 1**: pote se **H** potest esse **B** (**P m. 3**) | 3 est] et **H** | hominis **B** homini est **H** | quod *om.* **H** | queque **B m. 1** quoque **H** | ualet *scripsi*: habeat *codd.* scirei quo quaeque abeat *Muellerus*; erat cum placeret sciri quid q. aueat (*cf. Lucr. V 545*) | 4 scirei *Muellerus* | quid ei sit **B** | 5 utile **B m. 1**, **P m. 1** | inhonis (*fin. lin.*) nistum **B m. 1** honesto (-t̄v **P m. 2**) **VP** | finem *s. l. add. m. 3 B c. 6* | modumquae (-quem *c. 6*, 7) **ubi** modum **B** **R** | 7 diuitiis] acuitiis **R** *in c. 6*, *ubi* praemiū (miū *m. 3 in ras.*) **B** | posset **B m. 1** | 8 quod *om.* **R** | uidetur **B** (*corr. m. 3*) **H** | 9 hominem **R** | 10 defensionem **B** | morum *om.* **R** | 11 magnificare hos *uulgo*: hos magnificare **BPVH** magis facere **R** hos magni facere *aliae edd.* | his bene] hos **B m. 1**, *ut uid.* | his uere **B**, *corr. m. 3* | 12 patriai *uulgo*: patriae (-riet **B m. 1 l. pr.**) *bis codd.* patriae sibi *alii* | 13 deinde] de *m. 3 in ras.* **B** | tertiam *in* tertia iam *corr.* **P** | postremaqui **B m. 1**.

Lucilius etiam pulsat. hic iam acipenserem suis conuiuiis exhibebat.

o lapathe, ut iactare nec es satis cognitu qui sis! 121
in quo Laelius clamores sophos ille solebat
edere, compellans gumias ex ordine nostros.

'o Publi, o gurges, Galloni, es homo miser' inquit; 122
'cenasti in uita numquam bene, cum omnia in ista
consumis squilla atque acupensere cum decumano'.

quod sumptum atque epulas uictu praeponis 123
honesto.

_ _ _ _ _ bene cocto 124
condito et sermone bono et, si quaeris, libenter.

quem praeclarus helops, quem Aegypto sargus 125
mouebit?

---

121 *Cic. de fin.* II 8, 24 Laelius eo dictus est sapiens, quod non intellexeret quid suauissimum esset . . . sed quia parui id duceret | 1 et E | nec es satis *Lachm.* (*ad Lucr.* p. 29): necessatis *codd.* | cognitu, *sic codd.* | quis E | 2 cognitu *ante* Laelius *iterant codd.* | guimas BE (*recte* A) || 122 *Cic. l. l.* (*post* 121) praeclare Laelius, et recte σοφός, illudque uere; *hic* (*ut et superius*) *posuit Dousa* | 1 miser A m. 2: miseri A m. 1 B | 2 cenasti A: cenastis B | isto A | 3 cū sumis A m. 1 | acipensere (*acup. LMuell.*) *uulgo*: accubans (-bant E) aere *codd.* | cum in dec. *Lambinus* | decumano (-acio B) *codd.* || 123 *Gell.* IV 16, 6 Lucilius in eodem casu (*dat.*) uictu . . . dicit in hisce uersibus (*Non.* 501, 23 Lucilius); *hic posuit Dousa* | sumptu V *Gell.* | adque L *Non.* | dictu *codd.* *Non.* || 124 *Cic. ad Att.* XIII 52, 1 itaque et edit et bibit ἀδεῶς et iucunde; opipare sane et apparate; nec id solum, sed; *idem de fin.* II 8, 24 semper Laelius bene (cenat) . . . quid bene? dicit Lucilius: cocto condito [cocto, condito *uulgo*]; sed cedo caput cenae: sermone bono; quid ex eo: si quaeris, libenter; *hic posuit Dousa* | cocto et condito sermone *codd. ep. Cic. de Attic., traieci et secundum de fin.* (coctum *substantiue*) || 125 *Fest.* 322 sargus piscis . . . Lucilius; *hic posui.*

- 126 - 00 - 00 - 00 - murexque marinus.
- 127 fingere praeterea adferri quod quisque uolebat:
illum sumina ducebant atque altitium lanx,
hunc pontes Tiberinus duo inter captus catillo.
- 128 Aeserninus fuit, Flaccorum munere, quidam
Samnis, spurcus homo, uita illa dignus locoque;
cum Pacideiano componitur, optimus multo
post homines natos gladiator qui fuit unus.
- 129 'occidam illum equidem et uincam, si quaeritis',
inquit;
'uerum illud credo fore: in os prius accipiam ipse
quam gladium in stomacho furiae ac pulmonibus
sisto.
odi hominem, iratus pugno; nec longius quicquam
nobis, quam dextrae gladium dum accommodet
alter: 5
usque adeo studio atque odio illius eferor ira'.

---

126 *Acron ad Hor. sat. II 4, 32* murex . . piscis . Lucilius; *hic posui* || 127 *Macr. III 16, 17* sed et Lucilius . . ostendit scire se hunc piscem . . qui inter duos pontes captus esset eumque quasi ligurritorem catillonem appellat . . uersus hi sunt; *hic posuit Dousa* | 1 fingere *post quod traicit Franckenus I 20* | 3 tiberinos *Bamb. et in ras. Par., corr. Dousa* || 128 *Non. 393, 25 spurcum, saeum uel sanguinarium . . L. sat. lib. III; idem 257, 14 componere . . L. sat. lib. III (2 sqq.); cf. Cic. de opt. gen. or. 6, 17, Tusc. II 17, 41, ad Q. fr. III 4, 2, or. 48, 161, Quint. IX 4, 38, ad Enni 152* | 1 aeserninus (asan. L m. 1) *codd. Non., corr. ex Cic.* | flacch. L | munere *Turnebus: unae codd.* | 2 illa] *ista codd. p. 257* | locoque] *homo se codd. p. 257* | 3 pace-deiano *codd. p. 393, pacideiane p. 257* | multo] *longe Cic. de o. g. o. | 4 natus codd. p. 393* || 129 *Cic. Tusc. III 21* sed in illo genere (*gladiatorum*) sit sane Pacideianus aliquis hoc animo, ut narrat L.; *Seru. ad Aen. XII 646 Luc. III [ita Lachm.: septimo cod.]*; *hic posuit Dousa* | 1 si *Franckenus I 22: si id codd.* | 2 *fortasse aliud* | 3 furiae *Scaliger, Bentleius: suria uel furia codd. furi Tischerus* | 5 uobis *fere codd.* | 6 eferoris *cod. Seruii.*

— 00 — 00 — 00 — quamuis bonus ipse 130
 Samnis in ludo ac rudibus cuius satis asper.

Cic. ad Quintum fr. III 4, 2: cum Aesernino Sam- 131
 nite Pacideianus comparatus uiderer; auriculam for-
 tasse mordicus abstulisset.

cumque hic tam formosus homo ac te dignus 132
 puellus.

adsequitur neque opinantem, in caput insilit, ipsum 133
 conmanducatur totum complexa comestque.

Tisiphone teneri pulmonibus atque adipe unguen 134
 excoctum attulit Eumenidum sanctissima Erinys.

subicit huic soldum, fulmentas quattuor addit. 135

• haeret uerticulis adfixum in posteriore 136
 parte atque articulis; nam ut nobis talus genusque
 est.

130 *Cic. de or.* III 23, 86 ut est apud Lucilium; *hic posuit*
Dousa || 131 *ex Lucilio esse haustum uidit Franckenus* I 23 ||
 132 *Fest.* 249 puelli . . a pueris . . Lucilius; *Non.* 158, 14 L.
 sat. lib. III; *Prisc.* I 231 H. L. in III | formosus L m. 1
Non. | homo *Fest.*, *Prisc.*: tibi *Non.* || 133 *Non.* 478, 33 con-
 manducatur. L. lib. III; *idem* 477, 5 manducatur pro mandu-
 cat . . L. sat. lib. III, *idem* 81, 9 comest pro comedit . . L.
 sat. lib. III (2) | 1 nec op. *codd.* p. 478 | 2 conmanducatum
codd. p. 477 | conpl. com. *om. codd.* p. 477 | complexa *codd.*
 p. 81: complexum p. 478 | comestque H: comisque GL p. 81,
om. codd. p. 478 || 134 *Non.* 427, 9 sebum et unguentum hanc
 habent diuersitatem. sebum fit ex adipe ruminantium, <un-
 guentum ex aliorum animantium>. L. sat. lib. III [*sic locum*
suppleui] | 1 tisiphone *codd.*; an Tisiphonae? | teneri *scripsi*:
 titene HL et sic ex tinete corr. G tibi e Lachm. Tityi Gerlachius
 titthae *Franckenus* | adque L | adipe unguen uulgo: adirem un-
 guem *codd.* | 2 attulit *Iunius*: attuli G atuli HL | eumenidibus
codd. Eumenidum *Iunius* Eumenisin *Bootius*; an Eumenidi? |
 erynis *codd.* Erin(n)ys uulgo; an Enyo? || 135 *Non.* 206, 23 ful-
 mentum . . feminine L. . . lib. III | subicit *Salmasius*: sucit
codd. | soldum *LMuellerus*: suldum H m. 1 fuldum H m. 2 GL
 fulcerum *Salm.* fundum *Franckenus* || 136 *Non.* 207, 25 genu . .

- 137 longior hic congrus grue tota, cum uolat olim.
 138 concursare in agros catulos fetumque ferarum.
 139 - 00 - 00 - 00 - ne agitare manu tu
 pessulum et hunc uectem possis: cuneis opus ipsis.
 140 quodsi nulla potest mulier tam corpore duro
 esse, tamen tenero manet quin sucus lacerto,
 et manus uberis in lactanti sumine sidat.
 141 - 00 - 00 - qui edit sese, hic comedit me.
 142 - 00 - 00 - 00 obtursi ebrius - 0

LIBER V.

- 143 macte, inquam, uirtute simulque his uersibus esto.
 144 si tam corpus loco ualidum ac regione maneret,
 scriptoris quam uera manet sententia cordi.

masculini. L. sat. lib. IIII; *Fest.* 371 uerticulas . . Luc. intellegi uoluit uertebras (*Paul.* 370) | 1 uerticulum L | 2 nam *om.* *Aldus* | nouis *codd.* || 137 *Non.* 208, 16 grues genere feminino . . L. lib. IIII | congrus *Lachmannus*: quam grus *codd.* || 138 *Non.* 457, 8 catuli . . omnium animalium . . L. sat. lib. IIII | concursare ī (in) *Lachm.*: concursaret *codd.* (concurrere *Gifanius, tum* apros *Scaliger*) | ferarū *Aldina*: ferat *codd.* || 139 *Non.* 231, 7 uectis gen. masc. L. sat. lib. IIII | 1 agitarem *codd.*, *corr. uulgo* | 2 pessulus *codd.*, *corr. Corpetus* | opus ipsis *scripsi*: ipso *codd.* || 140 *Non.* 458, 3 sumen proprie a sugendo; nam et mulieris mammam sumen ueteres dici uolunt. L. sat. lib. IIII | 1 quodsin ulla *Muellerus* | 2 manet quin *scripsi*: maneatque *H m.* 2 GL maneat *H m.* 1 maneat quin *Lachm.* | sucusque *H m.* 1; *malim* pectore sucus | 3 uberi lactanti in *codd.*, *correxi* (*de loco difficillimo uide et Stowasser arch. lex.* I 122) || 141 *Prisc.* I 532 *H.* edo, is, it correpta prima syllaba. L. in IIII | sese *Fleckeisenus*: se *codd.* || 142 *Prisc.* I 486 *H.* turgeo, si, . . L. . . in IIII || 143 *Non.* 341, 28 mactare . . L. sat. lib. V; *Seru. ad Aen.* IX 641 macte . . mactatus . . L. lib. V | his *Seru.*: hic *codd.* *Non.* | uersibus esto *Non.*: uiribus *cod. Seruii* || 144 *Non.* 173, 14 sententia . . L. . . lib. V | scriptores *codd.*,

- quo me habeam pacto, tam etsi non quaeris, 145
docebo,
quando in eo numero mansi, quo in maxima
non est
pars hominum, ut ualeam; cum tu tam mente
labores,
ut periisse uelis, quem uisere nolueris, cum
debueris. hoc 'nolueris' et 'debueris' te 5
si minus delectat, quod τεχνίον Eisocratium est
ληρωδεςque simul totum ac συμμειρακιωδες,
non operam perdo. si tu hic ∪∪ - ∪∪ - -
- pituitam cogat tussis uis ire minutim 146
per commissuras rumarum noctis nigrore.
- Fannius solus mihi in magno maerore metuque, 147
tristitia in summa, crepera in re litus salutis.
- ∪∪ - ∪∪ interea stat sentibus pectus. 148

corr. Dousa || 145 Gell. XVIII 8 ὁμοιοτέλευτα .. ceteraque .. scitamenta, quae .. qui se Isocratiōis uideri uolunt in conlocandis uerbis inmodice faciunt et rancide, quam sint insubida .. significat in V sat. Lucilius; nam ubi est cum amico conquestus, quod ad se aegrotum non uiseret, haec ibidem addit festiuit | 2 mansti Nannius | nunc est Scaliger | 3 post hominum lacunam agnouit Lachm.; cur mansi et non retinuerim aperit supplementum a me positum (in quo ualeam ambiguum iocose) | 4 perisse codd. | 6 τεχνίον Scaliger: atexnon (ateχnon duo) codd. | et ei(s)ocratium codd. ἄτεχνον et Isocr. uulgo | 7 ληρωδεςque Scaliger: οχληρωδεςque (-ροδεςque) fere codd. ὀχληρόνque Bernhardy | symmiraciodes (synm.) sim. codd. | in fine Gellii caput mancum est || 146 Non. 515, 3 minutim pro minute. L. lib. V | 1 pituitam scripsi: dic quam codd. | tussis addidi | uis ire G uisire LH: tusire dett. | 2 rumarum (= faucium) scripsi: rimarum codd. || 147 Non. 13, 15 crepera res .. dubia .. L. sat. lib. V | 1 Fannius scripsi: sannunt codd. nam tu Lachm. nunc tu Franckenus sed nunc Muell. fons tu Ribbeckius | solus Mercerus: solis codd. | merore codd. | metuque add. Scaliger | 2 summo codd., corr. Iunius | in re litus scripsi comm. Catull. 535: inuentus codd. (in re inuentus Scal., tum salutis Lachm. salutis portus Gerlachius) || 148 Non. 392, 2

_ _ _ _ _ adipatam pultem.	157
fiscina fallaci cumulo _ _ _ _	158
ne designati rostrum praetoris pedesque spectes.	159
postquam praesidium castris educere creuit.	160
custodem classis, catapultas, tela, sarisas.	161
possisne elabi an porro prodenda dies sit.	162
maior eat natu: non omnia possumus omnes.	163
sicuti, cum primus ficos propola recentis protulit et pretio ingenti dat primitus paucas,	164
at siccas ficos _ _ _ _	165

157 *Char.* 94 *K.* haec adipata . . L. V 'ad.' dicit feminino genere, sed ibi iungit 'pultem' | pluten *Neap.* || 158 *Seru. ad Georg.* I 266 fiscina genus est uasis . i. corbulae brevis, quas ferunt qui arbusta uindemiant. L. in V || 159 *Non.* 455, 10 rostrum hominis . . L. sat. lib. V | praetores L || 160 *Non.* 261, 4 cernere . . disponere. L. sat. lib. V | seducere H m. 1 | creuit *uulgo*: decreuit (-ui H m. 1) *codd.* creui *Dousa* || 161 *Non.* 552, 11 catapulta . . L. sat. lib. V | catapulta stila L catapulta istila GH, *corr. Rothius* | sarissas *uulgo* || 162 *Non.* 363, 21 prodere . . differre uel excludere . . L. sat. lib. V; *Don. ad Andr.* II 1, 13 prodat . . differat. L. in V (an *ectr.*) | porro *Don.*: om. *codd.* *Non.* | si L *Non.* m. 1 || 163 *Macr.* VI 1, 35 L. in V | eat *scripsi*: erat *codd.* || 164 *Non.* 154, 24 primitus pro primo . . L. lib. V; *idem* 281, 16 dare, petere L. lib. V | sicuti *bis codd.*: sicut *Lachm. ad Lucr.* 106 | primos *codd. p.* 154 (*ubi* L propola) | protulit et *Iunius*: protuli (-lim H m. 1) item *codd. p.* 154 pirotulit et *p.* 281 | dat] ad *codd. p.* 154 | paucas *codd. bis, corr. Franckenus (Lachm.)* || 165 *Char.* 95 *K.* haec ficus et 'hae fici' et 'has ficos' facit . . Lucilius . . et | ad (= at) siccas *scripsi*: adsiduas *Neap.* asse duas *FDousa.*

- 166 absterge lacrimas et diuos ture precemur,
consilium si fas, placeat tu inpune luparis.
- 167 lippus edenda acri adsidue ceparius cepa.
- 168 uiuite lurcones, comedones, uiuite uentres!
- 169 urceus aut longo gemino mixtarius caulo.
- 170 da bibere ab summo 00 - 00 - 00 - -
- 171 ante fores autem et triclini limina quidam
perditus Tiresia Tuscus grandaeuos gemebat.
- 172 - 00 - 00 - 00 - 00 - ueterum unum
concidisse tamen senem . . . . .
Tiresiam aequalem constat.

---

166 *schol. Veron. ad Aen. VIII 106* -nius (= 1); *Non.* 133, 19 lupari, ut scortari uel prostitui . . L. lib. V (et *ectr.*) | 1 praecemur *cod. Veron., L* | 2 fas si *codd., traieci*; faxint *Scal.* | placent tune impune *codd., corr. Iunius* | superbis *codd., corr. Scaliger* || 167 *Non.* 201, 8 cepe feminini L. lib. V; *Prisc.* I 203 H. L. in sat. VI (*sic*) | agri L m. 1 acris H m. 1 | adsidu(a)e (ass.) *Prisc. codd. assiduae Non. H m. 1: assiduo H m. 2 GL* | post cepa *codd. Non. lacrimosa addunt ex fr. 153* || 168 *Non.* 10, 31 lurcones. . L. sat. lib. V; *Don. ad Ter. Phorm.* V 8, 95 uentrem totum parasitum . . ut L. in secundo (*sic*) | lurc.] claucones *Don. Oxon. Leid.* (glutones *Scal.*) | uentris *codd. Non.* || 169 *Non.* 546, 30 mixtarium . . L. lib. V | et *Dousa* | longo *cod. Bas.:* longe *GHL* | caulo *scripsi arch. lex. II 475:* paulo *codd. gemina . . aure (ansa) Dousa palo Quicheratius* || 170 *Porph. ad Hor. od. III 21, 7* ut est illud Lucilianum; *Don. ad Ter. Andr. III 2, 4* L. in quinto | date *Don. Ox.* | ab om. *Don.* || 171 *Don. ad Ter. Eun. II 3, 44* gemens . . ob continuam tussim; sic Lucilius; *hic posui ob sq. fr.* | fores *Oxon.:* fore *Leid.* | triclinii lumina *Oxon. (non Leid.)* | quidam *uulgo:* quidem *Don. Oxon. Leid.* | tyresia *Oxon. terisia Leid. Tirisias Bentleius* | Tuscus *scripsi:* tus *priori uoci adicientes Oxon. Leid. tussi uulgo* | grandeus *Leid. grandeus Oxon.* || 172 *Non.* 235, 25 aequales rursum aequaeui . . L. sat. lib. V | 1 uerum *Mercerus* | 2 concidisse ego: cecidisse *codd. (-set ame LH m. 1 pro tamen; latetne τούη ?)* cecinisse *Franckenus* | post senem *lacunae signa posui;* sene (senis *Franckenus*) Tiresiae *Mercerus.*

_ 00 _ 00 _ 00 _ 00 _ 0	scutellam	173
	ligneolam hinc cerebro infixit.	
	lasciuire pecus nasi rostrique repandum.	174
_ 00 _ 00	hic solus uigilauit, opinor,	175
	et cum id nil uisus facere est, tum retia nexit.	

LIBER VI.

—	saluere iubere salutem est mittere amico.	176
	hortare, illorum si possim pacis potiri.	177
	tres a Deucalione grabati restibus tenti.	178
	pluma atque amphitapoe et si aliud quid deliciarum.	179
	uerum et mercaturae omnes et quaesticuli isti intuti.	180
	id solum aduersae fortunae reque resistit.	181

173 *Prisc.* I 115 *H.* scuta, scutula, scutella. *L.* in V | scutam *codd. boni* (-tulam *dett. pauci*), *corr. Corpetus* | 2 hinc *scripsi*: in *codd.*, *delet Franckenus* | infixit *codd.*, *corr. Dousa* ||
 174 *Non.* 158, 26 pecus . . omnia animalia pecudes dicuntur . . *L. sat. lib. V* | nisi (*niri H m. 2*) nostrique *codd.*, *corr. Balth. Venator* ||
 175 *Prisc.* I 470 *H.* a necto . . nexi . . *L. in V et 536 L. in V* | 2 nihil *sive nil scripsi*: mihi *codd. bis mi Dousa* ||
 176 *Non.* 324, 5 iubere . . uelle . . *L. sat. lib. VI* | saltem *H m. 1* | est ante saluere *traicit Quicheratius* (ut saluere *Bergkiius*) ||
 177 *Non.* 497, 32 genet. pro ablatino . . *L. sat. lib. VI* | pacis *Lachmannus* potiri *Dousa*: capisortiri (*r prior in L supra lin.*) *HL* capissortiri *G* ||
 178 *Non.* 181, 25 tenta . . extensa . . *L. sat. lib. VI* | deucaligine *H m. 1* | grabbati *GHL m. 2* ||
 179 *Non.* 540, 25 amfitapoe . . idem *lib. VI* | plumae *Dousa* | adque *L m. 1* | amf. *codd. amfytapi H m. 2* ||
 180 *Non.* 212, 28 mercatura feminine . . *L. sat. lib. VI* [*H m. 1 L: VIII GH m. 2*] | isti (*malim sint*) intuti *Scaliger*: instituti *codd.* ||
 181 *Non.* 500, 17 ablat. pro genet. . . idem *lib. VI* | et id *codd.*; id *Dousa*; et ante fortunae *traiecerim* | reque *Gifanius*: reique *codd. contra lemma.*

haec, inquam, rudet e rostris atque heiulitabit conkursans, ueluti angarius, clareque quiritans.	189
iactari caput atque comas, fluitare capronas altas, frontibus inmissas, ut mos fuit illis.	190
- 00 iratae ad catulos accedere inultum.	191
- 00 - 00 'thaumaeno' inquit balba, sororem lanificam dici, siccam atque abstemiam ubi audit.	192
noctu apte credis quemquam latrina petisse?	193
- 00 - 00 - seruorum est festus dies hic, quem plane hexametro uersu non dicere possis.	194
e Sricula luci it in terram Sardiniensem.	195
fert pretium, cum emit, qui uendit equom, musi- monem!	196

189 Non. 21, 18 quiritare . . clamare . . L. sat. lib. VI; Varro VII 133 ab animalium uocibus tralata in homines . . Lucili (= 1); cf. Loewius prodr. 316 | rudite H m. 1 | ex Varro | heiulitauit Non. codd. (heiulauit H m. 2) heilitabit Flor. Varr. | 2 angarius Scaliger: anxarius H m. 1 ancarius m. 2 cum GL uelut Ancharius Lachm. || 190 Non. 22, 4 capronae . . comae . . ante frontem . . L. sat. lib. VI iactari, sic Muellerus: VII actari codd. (iactari iam alii) | 1 comes G | fruitare codd., corr. Iunius | 2 missas L || 191 Non. 457, 8 catuli . . idem lib. VI iratae, sic scripsi m. Rh. 29, 360: VII ratae codd. (VII iratae Quicher., Lachm.) | accederet codd., corr. Iunius || 192 Non. 68, 26 abstemius . . L. sat. lib. VI | thaunomeno (-numeno L) codd., corr. Hanptius op. I 201 (θαυμαίνω uel θαύμα μέγα); θαύμα μέν Lachm. | balba Dousa: ualua codd. || 193 Non. 212, 7 latrina . . neutro . . L. lib. VI | noctu scripsi m. Rh. 29, 360: noctu codd.; cf. Stowasser st. Vind. 5, 267 | credit codd., corr. Dousa || 194 Porph. ad Hor. sat. I 5, 87 sub exemplo Lucilii . . ille in sexto sat. | exam&ro Mon. | fortasse n. p. d. u. || 195 Porph. ad Hor. sat. I 3, 1 Lucilius Sardiniensem dixit in sexto sat. sic [tigellium] | luci it (= iit) in t. S. scripsi: lucilium S. t. Mon. || 196 Non. 137, 22 musimones asini, muli aut equi breues. L. lib. VI | fert et cum (sine synaloephe) addidi (praedium emit Dousa, emit pretio Lachm.) | equum codd.

- 197 - 00 - 00 - 'qui te bonus Iuppiter' inquit
Crasso Mucius, cum cenabat *ad im*, 'dominum
ornet!'
- 198 - 00 - 00 - peccare inpune rati sunt
posse et nobilitate facul propellere iniquos.
- 199 * suam enim * inuadere eaque innubere censent.
- 200 - 00 - non te porro procedere porcent.
- 201 - 00 - 00 - 00 ipsum quid facere optes.

LIBER VII.

- 202 *Apuleius apol. 10*: et quidem C. Lucilium, quam-
quam sit iambicus, tamen improbarim, quod Gentium
et Macedonem pueros directis nominibus carmine suo
prostituerit.
- 203 Andronis flacci teget utria? - 00 - -
- 204 *nunc* hic est Macedo; sin Andro longius flaccet,

---

197 *Non.* 281, 21 dominus . . conuiuui exhibitor . . L. sat.
lib. VI | 2 mucium *codd.*, *corr. Mercerus* | cum quo cenabat
Lachm.; ego ad im (= eum) *addidi* | ornet *Lachm.*: fortem
codd. || 198 *Non.* 111, 17 facul pro faciliter . . L. lib. VI | nolite
L || 199 *Non.* 125, 8 innubere . . transire, quod hae quae
nubunt ad domos maritorum transeunt. L. sat. lib. VI | *in*
suam enim *dispicere mihi uideor* alienum (-nam), *de praepo-*
ponenda uoce (sanguem forma *uulgari*?) *dubito* | insinuare
Lachm. ad Lucr. 181 | eaque (eoque) *scripsi*: atque *codd.* ||
200 *Non.* 159, 33 porcet . . prohibet . . L. lib. VI || 201 *Seru.*
ad Aen. I 76 L. in VI . . id est, uelis | quid ipsum *codd.*,
traiecit Lachm. (q. i. me f. o. *Muellerus*) || 203 *Non.* 231, 29
utres . . neutri. Lucilius; *hic posui* | Andronis *Muellerus*: an-
dronius *codd.* | leget *Scriuerius*; *sed utria obscene* || 204 *Non.*
110, 10 flaccet, languet, deficit. L. lib. VII | *nunc addidi* (*hic*
hic Fruterius) | sin Andro *scripsi*: si agrion *codd.* (*in L i alt.*
punctata m. 2) si achrion *Lachm.* sei Gentios (?) *Muellerus*.

- nunc praetor tuos est; meus, si discesserit horno 205
Gentili 00 - 00 - 00 - 00 - -
- huncin ego umquam Hyacintho hominem, cortini- 206
potentis
deliciis, contendi?
- esuriente leoni ex ore exsculpere praedam. 207
- dixi, ad principium uenio: uetulam atque uerosam 208
uxorem caedam potius quam castrem egomet me.
- hanc ubi uolt male habere, ulcisci pro scelere eius, 209
testam sumit homo Samiam, 'tibi anu noceo' inquit:
praecidit caulem testisque una amputat ambo.
- hunc molere, illa autem it frumentum uannere 210
lumbis.
- se mouet ac simat nares, delphinus ut olim. 211

205 *Don. ad Ter. Andr. V 6, 12 L. in septimo [Paris., Ox.: secundo Lugd.] | 1 tuus codd. | post est interpunxit Dousa (Dziatzko m. Rh. 30, 141; 33, 110) | discesserit (-ris Lugd.) codd.: decesserit uulgo | horno Par.: hō (= homo) Ox., Lugd. | 2 Gentius Muellerus; at expectas Gentio (Genti ili ?); in re dubia dedi Gentili pro gentili || 206 Non. 258, 27 contendere.. idem lib. VII | hyacintho G et (h alt. supra lin.) L || 207 Non. 102, 18 exsculpere est extorquere .. idem VII [ita Usenerus Fleck. ann. 1865 p. 253: uti codd.] | esurienti codd., corr. docti apud Mercerum (esurienti ex ore I. Dousa) || 208 Non. 21, 29 uirosae .. uirorum appetentes uel luxoriosae. L. sat. lib. VII | 1 uerosam L m. 1: uirosam ceteri | 2 cedam codd. || 209 Non. 398, 29 Samium .. L. sat. lib. VII | 1 uult codd. | ulcisci] Lucilius H m. 1 | scelere Iunius: cele codd. | 2 tibi scripsi: ibi codd. sibi Lachm. | anunotelo inquit codd., quod post uana conamina doctorum Munro uidit congruere cum Gellio IV 16, 6 Lucilius .. uictu et anu dicit .. in hisce uersibus .. et alio in loco 'anu noceo, inquit' | 3 testis quae GL || 210 Non. 19, 20 euannetur .. a uannu, in qua legumina uentilantur .. L. sat. lib. VII | illam Iunius | it scripsi: ut codd., delet Muellerus | an stramentum ? | uannare H | lumbis Mercerus: tum uis codd. || 211 Non. 169, 31 simat deprimit. L. lib. VII | se scripsi: si codd. |*

- 212 aetatem et faciem ut saga et bona conciliatrix
- 213 qui te diligit, aetati facieque tuae se
fautorem ostendat, fore amicum polliceatur.
- 214 _ 00 _ 00 _ primum facie quod honestae et
annis accedit 00 _ 00 _ 00 _ _
- 215 radior subuellar desquamor pumicor ornor
expingor.
- 216 ne auriculam obsidat caries, ne uermiculi que.
- 217 primum fulgit uti caldum ec fornacibus ferrum.
- 218 _ 00 _ 00 _ 00 _ 00 candidus una
ac bene plumalis quasi olorum atque anseris collus.
- 219 solem, auram aduersam segetem inmutasse
satumque.

---

ac simat *Rothius*: aximad (amaximad **H** m. 1) *codd.*, qui delf. ||
212 *Non.* 22, 33 sagae . . L. sat. lib. VII | fortasse inter -rix
 et sq. apud *Non.* Turpilius intercidit rimatur || **213** *Gell.* IX
 14, 23 (de datiuo facie) L. in libro septimo | 1 (a)etatis *codd.*,
 olim correxere | facii narrat *Gellius* legisse non paucos | se fore
codd. || **214** *Gell.* ibidem de eadem re L. in saturis 'pr.' inquit
 ectr. | honeste *codd.* | et annis scripsi m. *Rh.* 29, 360: tantis
codd. et aetati *Muellerus* lautius *Ribbeckius* || **215** *Non.* 95, 12
 desquamor squamis expoliatur . . L. lib. VII | 1 sador *codd.*, corr.
Stadius | subuellar *codd.*, corr. *Scaliger* | 2 expingor scripsi:
 expilor pingor *codd.* (exspolior p. *Dousa* expilor et pingor
Guietus) || **216** *Non.* 21, 23 caries . . L. sat. lib. VII || **217** *Non.*
 506, 7 fulgit pro fulget. L. sat. lib. VII | et furnacium *codd.*,
 e (ex *Dousa*, ec *Muell.*) fornacibus *Passeratius* || **218** *Non.* 200, 14
 collus masculino . . L. sat. lib. VII | 1 candidus una scripsi:
 calidissime (d prior supra lin.) **G** caldaissime **L** mut. m. 2 in
 calidissime, quod habere uidetur **H** | 2 plumal' (= plumeus siue
 mollis) temptauit: plenai *codd.* (plena **H** m. 1, uulgo) | quasi
 olorum scripsi: iasolorum *codd.* uasa olerorum *Kochius* ||
219 *Non.* 395, 16 segetem etiam ipsam terram dicimus . . L.
 sat. lib. VII | solem **HL**: solam **G** | statumque *codd.*, corr.
Dousa.

Phryne nobilis illa, ubi amatorem improbius quem	220
tristis, difficilis sumus, fastidimus bonorum.	221
muginamur molimur subducimur - -	222
quinque hastae, aureolo cinctu rorarius ueles.	223
— eodem pacto obgannis ∪∪ - ∪∪ - -	224
queis oculi non sunt neque nasumst, qualia <i>alis</i> sunt.	225

LIBER VIII.

pistrinum adpositum postico, cella, culina.	226
sallere murenas, mercem in frigidaria ferre.	227
- ∪∪ - ∪∪ - ∪∪ - ∪∪ gizeria insunt	228
siue adeo hepata - ∪∪ - ∪∪ - ∪∪ - -	

220 *Non.* 351, 23 nobilis . . notus . . L. sat. lib. VII | fryn(a)e HL frine G | quam H m. 1 || 221 *Non.* 496, 13 genetius . . pro accusatiuo . . L. sat. lib. VII | tristes Iunius | difficiles *codd.*, formam uoci priori congruam restitui || 222 *Non.* 139, 5 muginari murmurare. L. lib. VII; *idem* 346, 12 moliri retinere morari . . L. lib. VII | mutilamur *codd.* p. 346 | molimus *codd.* p. 139 (p. 346 olimur L m. 1) | subdicimur H m. 1 p. 139 || 223 *Non.* 552, 31 rorarii . . milites . . qui primo non multis iaculis inibant praelium . . L. sat. lib. VII | ueles Iunius: uelis *codd.* || 224 *Non.* 450, 10 etiam humanam uocem nonnulli ganntum uocauerunt . . L. lib. VII | pacto logannis uel pactolo gannis *codd.*; oggannis Dousa illi gannis Iunius olli ogg. Franckenus; nisi forte lo illius to est dittographia || 225 *Non.* 215, 3 nasus . . neutri. L. lib. VII | quos *codd.*, queis Dousa quoi si Lachm. | nasum et qualia *codd.*, corr. Lachm. (aequalia Scaliger) | alis (Newius II 217) addidi; pro sunt con. sunt Scal. nobis Dousa sentit Lachm. sanis Muellerus || 226 *Non.* 217, 14 posticam . . neutro . . L. lib. VIII | pristrinum L | oppositum Gulielmus | posticum *codd.*, corr. *idem* | sella *codd.*, corr. *idem* || 227 *Prisc.* I 546 H. sallo . . L. in VIII | frigidaria pars *codd.* || 228 *Non.* 119, 20 gizeria intestina gallinarum . . L. lib. VIII | gizerini sunt *codd.*, corr. Lachm. | hepeta *codd.*, corr. Iunius.

- 229 uerrinam suram, omento omnicolore colustra.
- 230 quarum et abundemus rerum et quarum indigeamus.
- 231 uerum flumen ut in sale it et diuortio in ipso ilignis pedibus cercyrum conparet aequis.
- 232 quod gracila est, *pede quod* pernix, quod pectore puro,
quod puero similis.
- 233 cum poclo bibo eodem, amplector, labra labellis ficta calens compono, hoc aestu *ψωλοκοποῦμαι*.
- 234 tum latus compono lateri, et cum pectore pectus.
- 235 cruribus crura *διαλλάξων* ∪∪ - ∪∪ - -

229 *Non.* 84, 10 colustra lac concretum in mammis. L. lib. VIII | uerrinam suram *temptauit*: beram (hiberam G, et H et L m. 2) insulam (l in G supra lin.) *codd.* hiberna intuba *Lachm.* | fomento *codd.*, *correxi*; momento *Lachm.* || 230 *Non.* 497, 32 genetiuus . . pro ablatiuo . . idem lib. VIII [VI G] || 231 *Non.* 533, 23 cercyrus nauis est Asiana pergrandis . . L. sat. lib. VIII | 1 ut (= ubi) in sale it et diu. in ipso *scripsi*: uti atque (at utique H m. 1 atque uti L *transposuit per signa*) ipso diuortio *codd.* (flumine uti atque ipso diuortio aquarum *Dousa* flumina ubi *Lachm.*) | 2 ilignis *uulgo*: igneis *codd.* | cyrcerum (circularum G) *codd.* | conparet *scripsi*: concurret *codd.* deriget *Franckenus* conferet *Muellerus* roboret *Lachm.* conriget *Ribbeckius* | equis *codd.* || 232 *Non.* 489, 20 gracila . . pro gracilis est. L. sat. lib. VIII | pede quod *add.* *Dousa* | puro quod *om.* G || 233 *Non.* 308, 17 fingere est iungere [*lingere codd.*] . . L. sat. lib. VIII; *idem* 260, 24 componere coniungere . . L. sat. lib. VIII | 1 bibo eodem *codd.* p. 308: eodem obuio (obuic H m. 1) *codd.* p. 260 | abra H m. 1 GL p. 308 | 2 ficta (= fixa) calens *scripsi*: fictrices *codd.* p. 308, *om.* p. 260 ficta eius *Lachm.* ficta rigens *Ribbeckius* | aestu *scripsi*: est cum uia (uia *om.* H m. 2) *codd.* p. 308 est cum p. 260 | *ψωλοκοποῦμαι Iunius*: ipsolocopomas *codd.* p. 260 *ώλοκοπονη fere codd.* p. 308 || 234 *Non.* 260, 25 componere . . idem in eodem | tum latus *uulgo*: tuum latum *codd.* || 235 *Porph. ad Hor. sat.* I 2, 125 L. in VIII | *διαλλάξων* (uel *διάλλαξων*) *Guil. Meyerus*: diallaxon *Mon.*

lentet opus.	236
a, laeua lacrimas muttoni absterget amica!	237
gallinaceus cum uictor se gallus honeste sustulit in digitos primoresque erigit unguis.	238
si omne iter euadit stadiumque accliuē tolutim.	239
uelle tolutim hic semper <i>et</i> incepturus uidetur.	240
<i>Nonius 81, 3</i> : Lucilius lib. VIII cum uinulentas di- ceret [disceret <i>codd.</i> , corr. <i>Iunius</i>], uinibuas designauit.	241

LIBER IX.

non hoc quid ualeat quidque hoic intersiet illa, cognosces? primum hoc quod dicimus esse poema pars est parua poesis; id est <i>epigrammata</i> , <i>porro</i> <i>disticha</i> , epistula item quaeuis non magna poema est.	242
---	-----

236 *Prisc.* I 397 *H.* (*lenteo*) L. in VIII || 237 *Porph. ad Hor. sat.* I 2, 68 muttonem pro uirili membro dixit Lucilium imitatus. ille etenim in VIII [*sic Acro: VII^a Mon.*]; cf. *et Acro ibidem* | *aleua Mon.* a laeua *Guelf. Porph.* leua (*om. a*) *Paris. Acr. uet.* (*lena Cruquius*); cf. *Marx st. Luc.* 3; *interiectionem (hic indignantis) restitui* | *absterget Acr. Par. uet.*: *abstergeret Mon. Porph.* || 238 *Non.* 427, 23 priores et primores . . L. sat. lib. VIII | 1, 2 onestem telitus d. primoresquae erigunt *codd.*, corr. *Aldus* (*intulit, is Lachm.*) || 239 *Non.* 4, 2 tolutim . . uolutim uel uolubiliter . . L. sat. lib. VIII | omnem GL m. 1 | inter G || 240 *Non. post fr.* 239 *ibidem* [*sic scripsi: idem codd.*] | *et add. Bouterwekius q. L.* 12 (*iter coepturus Lachm.*) || 242 *Non.* 428, 7 poesis et poema hanc habent distantiam: poesis est textus scriptorū, poema inuentio parua, quae paucis uersibus expeditur. L. sat. lib. IX | 1 nunc *Dousa* | 1 hoc (*scil. poema*) *edd. uet.*: haec *codd.* (*ualeant Lachm.*) | hoic *ego* (*huic Dousa*): hoc *codd.* (*intersit et edd. uet.*) | illa (*scil. poesis*) *scripsi*: illud *codd.* | 2 cognoscis *codd.*, corr. *Dousa* | 3 poesis H m. 1: poema m. 2 cum GL | id ē *Stowasser st. Vind.* 5, 279: idem *codd.* ut est *Quicheratius* | *suppleui duce Lachmanno* (*epigrammation uel d.*), *qui cp. Varronis uerba ap. Non. sqq.* | 4 queuis *codd.* |

illa poesis opus totum; *θείσις* unaque tota est 5
 Ilias summa aut annales Enni; ac *μέρος* unum
 est maius multo quam quod dixi ante poema.
 quapropter dico: nemo, qui culpat Homerum,
 perpetuom culpat neque, quod dixi ante, poesin:
 uersum unum culpat, uerbum, enthymema
 locumque. 10

242^a *cf. infra fragm. 460.*

242^b *Ennius* - 00 - 00 - 00 alter Homerus.

243 - 00 - 00 - 00 - 00 ore corrupto.

244 adde soloecismum genera atque uocabula centum.

245 nam ueluti 'intro' aliud longe esse atque 'intus'
 uidemus,
 sic et 'aput se' longe alid est neque idem ualet
 'ad se':
 'intro' nos uocat 'ad sese', tenet 'intus aput se'.

5, 6 totum totaque illa summa est una *θείσις* ut annales *codd.*,
correxi; ut tota Ilias una est *θείσις* annalesque *Dousa* (una est
σύνθείσις Franckenus, aut ann. *Quicheratius*) | ac *μέρος scripsi*:
 atque stoc *codd.* (atque *ἔπος Lachm.* atque e stoc liber unus
Muellerus) | 7 est maius multo (hoc *add. H m. 1*) est *codd.*,
corr. Iunius (et m. m. est *Lachm.*) | 9 perpetuum *Dousa*: per-
 petuo *codd.* | poesin in *codd.*, *corr. Iunius* | 10 entymema *codd.*,
post quod tema *LH m. 1* tima *GH m. 2 addunt* | locumque *H*
m. 1: locum *m. 2 cum GL* || 242^b *Hieron. comm. in Micham 7*
p. 1549 Ben. 'Hom. alter', ut Lucilius de Ennio suspicatur; hoc
Lucilii dictum adsumpsit Hor. epist. II 1, 50; *hic posui* ||
 243 *Consentius 400 K.* sicut *L.*; dempsit enim unam litteram
 per metaplasmum *r*; *hic (ut et fr. sq.) posuit Muellerus* ||
 244 *Pompeius 289 K.* soloecismi . . Lucilius . . dixit centum
 et enumerauit omnes; extat liber ipsius . . et percurrit ipsa
 uocabula uersibus scriptis arte (*Seruius in Donat. 446 K.*;
Isid. or. I 32, 5) | soloecismum *P*: soloecismo *CS* soloecismos
B | centum *om. P* || 245 *Char. 111 K.* Lucilius ait; *hic posuit*
Dousa | 1 ueluti] *i supra lin. Neap.* (uelut *Dousa*) | 2 et *add.*
Dousa (item Lachm.) | aliud esse neq. eadem *Neap.*, *corr.*

Charisius p. 94 K.: forfices et forcipes <et forpices> 246
quidam distinguunt, ut forfices sint sarcinatorum a
farciendo, <forcipes fabrorum>, quod ferrum calidum
capiant, forpices tonsorum, quod pilum secant. sed
inepta haec esse Lucilius docet, qui etiam medicorum
forcipes dicit libro IX.

— — — — — scalprorum forcipiumque 247
milia uiginti.

— — — — — uncis 248
forcipibus dentes euellere.

'feruere, ne longum 'ue''; ego hoc lectoribus tradam: 249

feruit aqua et feruet: feruit nunc, feruet ad annum; 250
et 'feruit' simile est illi 'currit', 'legit' — —

mortua si dicas iam pridem, emortua malis. 251

— — — — — decusi 252
siue decusibus est.

Dousa | ad te *Neap.*, corr. *Keilius* | 3 uocas at *Neap.*, qui us
apud se omittit, corr. *Dousa* || 247 et 248 *Char. 94 post. fr. 246*,
quod quia *Lucilii contra grammaticorum differentias monita*
continere uidetur supra adscripti | scalptorum *Neap.* | uncis]
eunis *Neap.* (*litt. c. traiecta*); et uncis *Dousa* | euellere] uellere
Neap. euelleret *Dousa* 'fide uetusti codicis' || 249 *Non. 503, 12*
ab eo quod est feruit breuiato accentu feruere fit . . L. sat. lib.
IX | ue ego scripsi: uero *codd.* (an e longum . uere *Lachm.*
uerbo *Franckenus*); adfert *Luc. grammatici alicuius praeceptum*,
et hiatu quidem hic permissio | lictoribus *codd.*, corr. *Palmerius* ||
250 *Quint. I 6, 8* etiamsi est apud *Lucilium* 'feruit — annum';
sed pace dicere hominis eruditissimi liceat, si 'feruit' putat
ille simile 'currit' et 'legit', 'feruo' dicitur ut 'curro' et 'lego',
quod nobis inauditum est; hinc *cursiuis litteris expressa finxi*;
Non. 502, 3 feruit pro feruet. L. lib. IX feruit nunc — annum
(hinc *Prisc. I 479 H., Probus 241 K.*) | ferunt nunc & *Non.*
(feruet nunc fere *codd. Prisc.*) || 251 *Barth. adu. 32, 1 p. 1465*
ex Isidori differentiis mortuum corpus iam exanime, emortuum,
morti proximum . *Lucilius* [*Lucretius cod.*] | malis ego: molis
cod. malim Muell. || 252 *Varro IX 81* etiam illud putant esse

Quintil. I 7, 18: 'ae' syllabam . . uarie per 'a' et 258
'i' efferebant, quidam semper, ut Graeci, quidam singulariter tantum, cum in datiuum uel genetiuuum casum incidisset . . . plurali numero 'e' utebantur, 'hi Syllae, Galbae'. est in hac quoque parte Lucili praecceptum, quod quia pluribus explicatur uersibus, siquis parum credet, apud ipsum in nono requirat. — *Martianus Capella III 266* [p. 65, 8 *Eyss.*]: Lucilius in datiuo casu 'a' et 'e' coniungit dicens 'huic Terentiae Orbiliae', in genetiuo [*sic scripsi*: lucinius uel licinius *codd.*] 'a' et 'i'.

- 00 Cecilius pretor ne rusticus fiat. 259

- ergo praetorum est ante et prae ire - 00 - - 260

- 00 - 00 - - porro hoc 'filius Luci': 261
feceris 'i' solum, ut 'Corneli' 'Cornifici' que.

iam 'puerei uenere' 'e' postremum facito atque 'i', 262
ut pueri plures fiant. 'i' si facis solum,
'pupilli pueri Lucili', hoc unius fiet.

---

258 de *Martiani loco cf. IIuergensen comm. philol. semin. phil. Lips. Lipsiae 1874 p. 72 sqq. (arch. lex. I 202)* || 259 *Varro VII 96* in pluribus uerbis 'a' ante 'e' alii ponunt, alii non . . a quo L. scribit; *Diom. 452 K.* ut si detracta 'a' littera 'pretor' dicamus, ut Lucilius; *hic posuit (ut et fr. sq.) LFSchmidtus* | Cecilius *Flor.*: om. *Diom.* | pretor (*sic uel praetor, praeter codd. Diom.*) om. *Varr. Flor.* | fias duo *codd. Diom.* || 260 *Varro V 80* praetor . . a quo id Lucilius | preire *Flor.* || 261 *Char. 78 K.* Lucius et Aemilius . . duplici 'i' genetiuo singulari finiri debent . . Lucilius tamen et per unum i genetiuum scribi posse existimat . . et in libro VIII [*sic Dousa ex suo codice: IIII Neap.*] sic ait | filius Luci *Dousa ex cod.*: uui *incerte Neap.* | fecerit colum *Neap., corr. LFSchmidtus* | cornelii cornifici*iq. Neap.* || 262 *Vel. Long. 56 K.* et L. in nono; *Quint. I 7, 15* ut L. praecipit (1—2 fiant); *Char. 79 K.* post *fr. prius* et paulo post (= 3) | 1 puerei | puerbi *cod. Velii*, puere *ASb* (pueri *B*) *Quint.* | e *B Quint.*: et *ASb Quint., cod. Velii* | 2 pueri *om. cod. Velii* | faciant *idem pro fiant (sic Quint.)* |

- 263 'mendaci furique'; addes 'e', cum 'cape, Furei' iusseris.
- 264 'hoc illi factum est uni': tenue hoc facies 'i'; haec illi fecere', adde 'e', ut pinguius fiat.
- 265 'mille hominum, duo milia'; item hoc utroque
opus 'miles,
militia'. 'i' tenuist 'pila' item, qua ludimus,
'pilum',
quo piso; tenuest, si plura haec feceris 'pila'.
quae iacimus, addes 'e', 'peila' ut plenius fiat.
- 266 *Cornutus G. L. K. VII 149*: 'q' littera tunc recte ponitur, cum illi statim 'u' littera et alia quaelibet una pluresue uocales coniunctae fuerint, ita ut una syllaba fiat; cetera per 'c' scribuntur. hoc Lucilio quoque uidetur.

---

3 pupilli *nunc dest in Char. Neap.* | pueri et Lucilli *cod. Vel.* pueri Lucii *Neap. Char., qui et fieri* || 263 *Quint. l. l. post fr. prius* ac deinceps idem | cape *ego: dare codd.* (dari unus *deterior*) dato *Lachm. ad Lucr. 245, face Ribbeckius* | furei unus *det.: furi codd.* || 264 *Vel. Long. l. l. post fr. 262 item* | 1 *fortasse est*: uni tenue hoic (heic *uel* huic *Muell.*) | 2 illi *Putschius: ille cod.* | facere addes e ut p. facit *cod.* || 265 *Ter. Scaurus 18 K.* itemque [*sic scripsi: itemque quod uel item quod codd.*] Lucilius, ubi i exile est, per se iubet scribi, at ubi plenum est, praeponendum esse e credit his uersibus; *cf. et Vel. Long. 56 K.* idemque (Luc.) peila, quibus milites utuntur, per e et i scribenda existimat, at pilum quo pinsitur [*sic ego: pila in qua pinsatur codd.*] per i *et Mar. Victorin. 18; disserui de hoc loco Fleckeis. ann. 1882, 789 (aberrat Stowasser arch. lex. I 199)* | 1 *meile et meilia Scaliger male* | hoc *ego: huic codd. huic Scaliger heice Muellerus* | miles] mille *codd. meiles Scaliger* | 2 *militia i Dziatzko m. Rh. 33, 105: militiam codd.* | tenuist *ego: tenues i codd.* | pila item *ego: pilam in codd.* | lusimus *codd., corr. Scaliger* | 3 *pinso Scaliger: ipso codd.* | tenues *codd., correxi* | 4 *adesse pella codd., corr. Scaliger* | plenius P: plenus B.

- 00 - 00 - 00 - 00 - 0 abest hoc 267
 a 'r' non multum cacosyntheton; atque canina
 si lingua dico 'nihil ar me', nomen * hoc illi * est.
- 00 - 00 - 00 - 00 - 0 praepositum 'per' 268
 'l' quando adfinem vicinum habet, ut fit in illo
 perliciendo, hoc est inducendo, gemina 'l'.
- 's' nostrum et semigraece quod dicimus sigma 269
 nil erroris habet.
- 00 - 00 - 00 - 00 - 0 labora 270
 discere, ne te res ipsa ac ratio ipsa refellat.
- nam laterem qui ducit, auet nihil amplius usquam 271
 quam commune lutum ac paleas caenumque
 aceratum.

267 *Vel. Long.* 47 *K.* apud Lucilium in nono, in quo de litteris disputat, omnes uicem syllabarum implent, <ut> cum dicit | 1, 2 a re non multum abest hoc cacosyndeton *cod.*, *correxi* (a r iam Iunius); at non multum abit hoc c. *Dousa R* nonnullum habet hoc c. *Muellerus* | 3 a r me *Dousa*: ad me *cod.* | hoc illi nondum sanatum est; hanc expecto sententiam: tum nomen mihi est rustici et blenni (nomen aselli est ?) || 268 *Vel. Long.* 65 *K.* 'per' praepositio omnibus integra praeponitur, nisi cum incidit in 'l' litteram, adfinem consonantem, quam elegantioris sermonis uiri geminare malunt quam 'r' litteram exprimere . . nec aliter apud Lucilium legitur in <IX>: praepositionem per l liciendo quod est inducendo geminat l; sic *codex*; quod *correxi et supplevi* (causa erroris aperta); nec sufficit illud *Lachmanni ad Lucr.* 409 in praeposito per pell. hoc est inducendo, geminato l (cf. ad hoc ultimum *Dziatzko m. Rh.* 33, 106); nec quae subicit *Velius* pellicere malunt quam perlicere *Lucilii sunt nec ab hoc cum LFSchmidtio abiudicanda sunt ut glossa q. e.* inducendo (sic *grammatici explicant: Festus* 242) || 269 *Vel. Long.* 47 *K.* post fr. 267 item | semigraecei *Marx st. Luc.* 5 | nihil *cod.*, corr. *Dousa* || 270 *Non.* 286, 31 discere est ignotam rem meditando adsequi. L. lib. IX | discere labora et porro res te *codd.*, corr. *Dousa* || 271 *Non.* 445, 21 aceratum est lutum paleis mixtum ut laterariis usus est | nam post amplius *codd.*, traiecit *Iunius* | latere *codd.*, corr. *idem* | habet *codd.*,

- 272 si nihil ad faciem et satis est lupa prostibulumque,
nummi opus, atque opus it.
- 273 tu milli nummum potes uno quaerere centum.
- 274 crusabit, ut si frumentum clunibus uannat.
- 275 unde parentactoe chlamida est ac barbula prima.
- 276 hinc ancilia, ab hoc apices capidasque repertas.
- 277 praesul ut amptruet hinc, ut uoligus redamptruet
inde.
- 278 intus modo stet rectus, foris subteminis panus
- 279 - 00 - 00 - 0 quid ergo? si ostrea ceno,
cognorit fluuium, limum ac caenum sapor ipsum?

corr. Lachm. | usquam *addidi* (unquam *Iunius*) | ac paleas *Franckenus* I 47: a paleis *codd.* e paleis *Iunius* | aceroso *codd.*, *corr. Dousa* || 272 *Non.* 497, 32 genetiuus . . pro ablatiuo . . idem lib. IX | satis est *scripsi*: si olim *codd.* solum *Lipsius* | nummi *Dousa*: numini (ni in L *supra lin.*) *codd.* | opus it *scripsi*: obsit *codd.* assis *Lipsius* || 273 *Gell.* I 16, 12 *Lucilius* . . lib. IX . . uno milli nummum pro unis mille nummis || 274 *Non.* 19, 20 euannetur . . idem lib. IX | crusabit *uel* crisabit *Muellerus* (crissabitque *Dousa praeunte*): cursabit *codd.* || 275 *Non.* 67, 11 parentactoi [*ita Bentleius*] qui de pueritia ueniunt ad pubertatem . . L. lib. IX | inde **G, H** m. 2 | parentactoe *Bentleius* m. *Rh.* 33, 465: parectato e (et **H**) *codd.* | c(h)lamida (-yda) est *scripsi*: calamides (des *om. in ras.* 3 *litt.* L) **GL** calumi **H** m. 1 calumiades m. 2 chlamydes *uulgo* || 276 *Prisc.* I 251 *H.* capis, capidis . . L. in IX || 277 *Non.* 165 redandruare redire. L. lib. IX ut uoligus *ectr.*; *Festus* 270 redantruare . . *Lucilius* | amptruet *cod. Festi*, *corr. Merula* | hinc *idem*: inde *cod. F.*, qui ut *om.* | uoligus *codd.* | redamplauit at *cod. Festi*, redandruet (redrandruet **G**) inde *codd.* *Non.*, *corr. Merula* || 278 *Prisc.* I 115 *H.* panus panucula L. in VIII (*sic*), unde fluxit in *auct. class. Mai* 8, 433; *Char.* 105 *K.* L. in VIII 's. p.' (*hinc Beda de orth.* 285 *K.*); *Non.* 149, 22 panus . . L. lib. IX 'f. s. p.' | foris *om. Prisc.* (*auctt. class.*) | subteminis (-nus **H** m. 2) *Non. et fere* (subteminis **R**) *Prisc. codd.*: subtiminis *Neap. Char.* | pannus *Beda* *codd.* (*duo Prisc.*) panus. est *codd. Non.* || 279 *Non.* 216, 15

frumentarius est; modium hic secum atque rutellum 280
unum affert.

quod deformis senex, ἀρθρωτικός ac podagrosus 281
est, quod mancus macerque, exilis, ramice magno.

scaberat ut porcus contritis arbore costis. 282

arripio et rostrum labeasque hoc referenti 283
percutio dentesque aduersos discutio omnis.

- 00 - 00 ipsa secet corio omnia lora. 284

LIBER X.

uita Persii: mox ut a scholis et magistris diuertit, 285
lecto libro Lucilii decimo uehementer saturas com-
ponere instituit. cuius libri principium imitatus est,
sibi primo, mox omnibus detracturus cum tanta re-
centium poetarum et oratorum insectatione *ectr.* —
cf. et infra fragm. 460.

'ne! quam in arce bouem descripsi magnifice!' 286
inquit.

(ostrea) neutri. L. sat. lib. IX | ergo *Lachm. ad Lucr. 122*:
ego *codd.* | ostrea caeno *Dousa*: cerno ostrea *codd.* | cognorim
Bentinus non norim *Dousa* | fundum *Franckenus* | sapor *scripsi*:
sapere *codd.* || 280 *Non. 18, 20* rutrum . . L. sat. lib. IX | etru-
tellum **GL** | unum **HL**: unam **G** una *Turnebus* || 281 *Non.*
166, 5 ramices . . pulmones uel hernia . . L. sat. lib. IX |
αρθρωτικός **H** apopititus **L** apemititus **G**; arthriticus *Iunius*
(*graece Franckenus I 40*) | as potagrosus *codd.*, *corr. Aldus* |
2 macer *Dousa* (-que *Muell.*): miserque *codd.* | ramite **L m. 1** ||
282 *Prisc. I 507 H.* scabo scabi. L. in IX || 283 *Non. 455, 10*
rostrum . . idem lib. IX | et *om. H m. 1* | labeatque (-dque **L m. 1**)
codd., *corr. Bentinus* | huic *Westerhovius* (hoc, *scil. fuste*) | re-
ferenti *scripsi* (*de réf. cf. LMueller d. r. m. 362*): zeferiat in
codd. Zopyrioni *Iunius* zopyriatim *Vargesius* uociferanti *Marx*
st. Luc. 5 | 2 excutio *Dousa* || 284 *Char. 100 K.* lora . . L. in
IX | secet *Lindemannus*: si se *Neap.* his e *Lachm.* || 286 *Don.*
ad Ter. Andr. II 1, 24 'ne' ualde aut ut quidem uolunt o

- 287 improbus confidens nequam malus *ut* uideatur.
- 288 _ 00 _ 00 _ 00 _ 00 _ 0 honorum est
iudicium Crassi studiis *fax*: scribimus ante,
hoc est 'quid sumam, quid non?' in quoque
rogamus.
- 289 languorque obrepsit, pigror torporque quietis.
- 290 tonsillas quoquo ualidis in funibus aptas
- 291 fluctibus a uentisque aduersis firmiter essent.
- 292 pone paludatus stabat rorarius uelox.
- 293 quamuis desubito trinis deducere scalis.

LIBER XI.

- 294 Scipiadae magno improbus obiciebat Asellus
lustrum illo censore malum infelixque fuisse.

quam. L. in X | ne! quam *scripsi*: neque *codd. deteriores* ne
(*om. que*) *Paris.* ne quem *uulgo* ne! *quei* Marce *Dziatzko in*
Fleckeis. ann. suppl. 10, 690 *νη τὸν* in arce *Buechelerus m. Rh.*
39, 288 | *descripsi Paris.*, *deteriores* (-sit *Lugd.*): *discerpsi*
uulgo || 287 *Non.* 262, 8 *confidentia* . . *idem* lib. X | *ut Lachm.:*
om. codd. || 288 *Non.* 396, 12 *sumere* . . *eligere* . . L. sat. lib. X |
1 *honorum codd.:* *horum Rothius* *bonorum Dousa* | 2 *Crassi*
studiis fax scribimus scripsi: *crassis ut describimus codd.* *Crassi*
sicut Corpetus descripsimus Dousa *phrasis Buechelerus l. l.*
scripsimus Rothius | 3 *rogamus scripsi:* *locemus codd.* ||
289 *Non.* 219, 10 *pigror generis masculini.* L. sat. lib. X |
languor (-gor G) *obressitque codd., nisi quod ex Parisino quo-*
dam obrepsitque adfertur, corr. Lachm.; *languidus Francke-*
nus | *quietis ex -tus corr. G* || 290 *Non.* 234, 31 *aptum* . . *conexum*
. . L. sat. lib. X | *consellas codd., corr. Bentinus* | *quoquo uali-*
dis Buechelerus l. l.: *quoque ualidis codd.;* *an quoq; ueualidis*
(= *male ualidis*) ? *quoque praeualidis Dousa 'e codice'* | *in*] *ni*
Ribbeckius m. Rh. 29, 131 | *finibus G* || 291 *Non.* 512, 18 *firmiter*
pro firme. L. sat. lib. X | *uenentisque L, et ita G en supra lin.*
scriptis | *auersis codd.* || 292 *Non.* 552, 31 *rorarii* . . *idem* lib. X |
paludatum FDousa -tos Muellerus | *ueles Lachm.* || 293 *Non.*
517, 13 *desubito* . . L. sat. lib. X || 294 *Gell.* IV 17, 1 *Lucilii*

Lucius Cotta senex, crassi pater huius * paceni *, 295
 magnus fuit trico nummarius, soluere nulli
 lentus.

- 00 quo est laesus Cornelius Publius noster 296
 Scipiadas dicto pusque hostem intorquet in ipsum:
 'Cottae deliciis Luci, effigiae atque cinaedo et
 sectatori adeo ipse suo, quod rectius dicas!'
 ibat poste domum; sequimur multi atque
 frequentes. 5

'nec mihi amatore hoc opus nec tricone uadato'. 297
 inde uenit Romam tener ipse etiam atque puellus. 298

Quintus Opimius ille, Iugurtini pater huius, 299
 et formosus homo fuit et famosus, utrumque
 primo adulescens, posterius dare rectius sese.

---

ex XI uersus sunt | 1 impr. Scip. magno *Lachm. ad Lucr.* 413 ||
 295 *Non.* 22, 29 tricones morosi et ad reddendum duri. L. sat.
 lib. XI — id est facilis; *idem* 338, 10 lentum facile. L. sat.
 lib. XI | 1 Lucius *Turnebus:* p. 22 Lucilius L *om. GH*, p. 338
om. omnes | Crassi *uulgo* | paceni (paneci G) *codd.* p. 22, *idem*
 p. 338 pacem (paceni H m. 2); *παλαιῶν Iunius Panaeti Ben-*
tinus peracer *Muretus* | 2 m. tr. fuit *codd.* p. 338 || 296 *Fest.*
 294 scurrae uocabulum . . quod et tenuioris fortunae homines
 et ceteri alioqui qui honoris gratia persequerentur quempiam,
 . . sequi sint soliti, quia uidelicet dicat Lucilius; *hic posui* |
 1 quo est laesus *addidi* (*nisi forte latet in Cornelius*) | P. noster *cod.* |
 2 hostem pusque uel p. h. (*aut saltim tum pusque*) *scripsi:* tempus-
 que *cod.* | 3 Cottae *scripsi:* oti et *cod.* | deliciis *cod.*, *corr. Ursinus* |
 effigiae *Scaliger:* effictae *cod.* | 4 erat cum mallet fellatori
 (*Cat.* 88, 8); *sed* sectator sui ipsius *aut masturbator aut fellator*
dici fortasse potest | ipse suo *uulgo:* ipsi suo *cod.*; *an*
ipsius ? | quod (*sive tu hoc*) *scripsi:* quo *cod.* | 5 poste *scripsi:*
forte cod. || 297 *Non.* 8, 15 tricae . . L. sat. lib. XI | amatore
Bamb.: amore *GHL* || 298 *Prisc.* I 231 H. puellus puella. L.
 in XI || 299 *Non.* 305, 25 unde et famosum dictum est infame . .
 L. sat. lib. XI | 1 opimus *codd.*, *corr. Bentinus* | iugurthini *GH*,
 in L h m. 2 *suprascr.* | 3 dare *Turnebus:* da *codd.* (*dat unus*
deterior).

- 300 si tricosus bouinatorque ore improbus duro
 301 - - - - qui in latrina latet usque.
 302 Cassius Gaius hic operarius, quem Cephalonem
 dicimus; sectorem furemque hunc Tullius Quintus
 iudex heredem facit, et damnati alii omnes.
 303 conuentus pulcher: braciae, saga fulgere, torques
 inque sagis magni.
 304 hic ubi consessum pellesque ut in ordine tentae.
 305 - - - - fima et id genus rudus
 sternenda et iaciendum huc aggerem - - - -
 306 annos in terra iam plures miles Hibera
 nobiscum meret - - - -

300 *Gell.* XI 7, Lucilium . . qui tergiuersatorem 'bouinatorem' dicit . . in L. XI uersus hic (*hinc Non.* 79, 25); cf. *Loewius prodr.* 318 | si tricosus *Lachm.*: stric(h)osus *codd. Gell.* hic sitricosus *codd. Nonii*, qui hic *Gellii ad fragm. traxit* | bouiatorque *codd. Non.* || 301 *Non.* 212, 7 latrina genere feminino . . balneum . . L. lib. XI | latet usque *temptauit*: lan quae **H** lanq; (uae *supra* q;) **L** linguae **G** languet *Iunius* || 302 *Non.* 276, 22 damnare est exheredare. L. sat. lib. XI | 1 *cef. codd.* | 2 sextorem **G**, **H** m. 2 | furiumque *codd., corr. Scaliger* | Quintus (Q.) *Lachm.*: quem *codd.* inquam *Quicheratius* quidam *Scaliger* | 3 iudex *edd. vet.*: index *codd.* | at *Scaliger* | damnant *Maduigi* *adu.* II 661 || 303 *Non.* 227, 33 torquem generis masculini. L. sat. lib. XI; *idem* 506, 14 fulgere correpta e . . L. sat. lib. XI | 1 brac(h)es *codd. p.* 227 | torques inque sagis *scripsi*: torquem datis *codd. p.* 227 torques (*om. datis*) *p.* 506, torques caelati *Franckenus* t. sat. magni *Lachm.* t. undantis *Quicheratius* || 304 *Non.* 181, 25 tenta . . expensa . . *idem* lib. XI | hinc *Dousa* | concessum *codd., corr. idem* | ordine **H** m. 1: ordines *m.* 2 *cum* **L** et (e *ex* i *corr.*) **G** || 305 *Non.* 18, 17 rudus . . L. sat. lib. XI | uim sternenda et iaciendum huc aggerem (agerem **L** agger **H**) et id genus rudus *codd., correxi* (uia sternendae iac. *Mercerus*) || 306 *Non.* 344, 27 meret militat . . *idem* lib. XI | in terra iam *scripsi*: incerrat iam **H** m. 1 hic errat tam *m.* 2 *cum* **G**, hic erarat *corr. in* hic erabat tam **L** hic terra iam *Palmerius* | hiberna *codd., corr. idem.*

- 314 _ 00 _ 00 _ 00 _ 00 Granius autem
non contemnere se et reges odisse superbos.

LIBER XII.

- 315 firmiterque hoc peniteque tuo sit pectore fixum.
316 hunc, siquid pueris nobis, me et fratre, fuisset,
317 huic homini quaestore aliquo esse opus atque
corago,
publicitus qui mi atque e fisco praebeat aurum.
318 hunc iuga mulorum protelo ducere centum
non possunt.
319 rugosum atque fami plenum 00 _ 00 _ _
320 assensus sum homini 00 _ 00 _ 00 _ _
321 - quibus fructibus me decollauī 00 _ _
322 *Diomedes p. 487 K.*: (*tragoediam dictam*) alii a uino
arbitrantur, propterea quod olim τρύξ dictitabatur, a

---

314 *Cic. ad Att.* VI 3 tibi autem ualde solet in ore esse (*idem ibid.* II 8 ipse vero mirandum in modum 'reges o. s.');

Lucilio dedit SBosius | *grauius codd., corr. Corradus* || 315 *Non.* 512, 18 firmiter pro firme . . *idem lib. XII* | peniteque *Lachm.*: pariterque *codd.* probiterque *Gulielmus* patris atque *Dousa* || 316 *Seru. ad Aen.* II 77 'quodcumque' uetusta uoce mortem significari L. docet in XII — h. e. si mors uel me uel fratrem oppressisset || 317 *Non.* 513, 2 publicitus pro publice. L. sat. lib. XII | 1 hemini *Lm.* 1 | quaestore *codd.* | chorago *uulgo* | 2 mihi *codd., corr. Dousa* | fisco *Gulielmus*: pisco *codd.* || 318 *Non.* 363, 5 protelare . . *idem lib. XII* | posunt L || 319 *Gell.* IX 14, 9 famas fami . . L. in XII || 320 *Prisc.* I 399 *H.* assentio et assentior . . L. in XII || 321 *Diom.* 365 *K.* decollo, aui, hoc uerbum apud ueteres 'decipio' significat . . item L. XII | decollauī **BM**: decollam **A** | *pergitur uulgo* uictus; *sed lacuna quae adest aperta sic statuenda, ut a decollauī Luciliano aberrasse librarius putetur ad interlapsi exempli* <decollauit> uictos.

quo τρύγητος hodieque uindemia est, quia Liberalibus apud Atticos, die festo Liberi patris, uinum cantoribus pro corollario dabatur, cuius rei testis est Lucilius in duodecimo.

LIBER XIII.

- 00 - primum domnia atque sodalicia omnia 323
tollantur.
- et non, pauper uti, Samio curtoque catino. 324
- 00 - 00 - 00 - nam sumptibus magnis 325
exstructam ampliter atque unctam cum accumbimus
mensam,
- idem epulo cibus atque epulae Iouis omnipotentis. 326
- hoc fit idem in cena: dabis ostrea milibus nummum 327
empta?
- adde Syracusis sola, pasceolum matulamque. 328
- ut perhibetur iners, ars in quo non erit ulla. 329

323 Non. 281, 21 dominus . . dominia conuinia . . idem lib. XIII | domnia scripsi (cf. comm. Cat. 606): dominia (i alt. in G supra lin.) codd. | fortasse tollantur in initio fr. ponendum || 324 Non. 398, 24 Samium est testeum. L. sat. lib. XIII | pauper uti Iunius ex altera in Ciceronis loco sequenti lectione: pauperitiae codd. || 325 Non. 511, 16 ampliter. L. lib. XIII | magnus (u in i mut.) et ampliciter G | unctam Franckenus II 98 addidit (ac decumanam acc. Lachm. ad Lucr. 302) | mensa codd. || 326 Non. 204, 17 epulum . . feminini L. sat. lib. XIII — qui uersus utrumque designat | ide (e compuncta) L | epulae Iouis Lipsius: epulatio iouis codd. || 327 Non. 216, 5 ostrea . . idem lib. XIII | ho L || 328 Non. 151, 10 pasceolus ex aluta sacculus . . L. lib. XIII | seracusis L m. 1 | matulamque Marx st. Luc. 77: alutam (meni H m. 1) codd. -lumque et alutam Dousa || 329 Philarg. ad Georg. IV 25 (iners) pro eo qui sine arte sit, ut apud L. in XIII; Seru. ad Aen. IV 158 iners proprie quid sit L. declarat | perhibentur cod. Seru. | erit cod. Seru.: est cod. Phil.

- 330 - ο ο unus modo de multis qui ingenio sit.
 331 cui parilem fortuna locum fatumque tulit fors.
 332 acribus in Persen cum armis configere cernit.
 333 aut forte omnino ac fortuna uincere bello;
 si forte ac temere omnino, quid rursum ad
 honorem?

LIBER XIV.

- 334 dilectum uideo studiose uolgens habere.
 335 - ο ο - ο ο - ο ο - ο ο - ο ο notis
 se paucis malle ac sapientibus esse probatum
 ἢ πᾶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν.
 336 quin potius uitam degas sedatus quietam:
 quam tu antiquius, quam facere hoc, fecisse
 uideris!
 337 'ad regem legatus Rhodum, Ecbatanam ac Babylonem
 ibo, cercyrum sumam.'

---

330 *Non.* 519, 2 (*pauci et multi*) . . idem lib. XIII ||
 331 *Non.* 425, 7 fors et fortuna . . L. sat. lib. XIII || 332 *Non.*
 261, 5 cernere rursum 'disponere' . . idem lib. XIII | in Persen
scripsi: inter se *codd.* (*hoc retento cernunt Franckenus* *cerint*
Lachm.) || 333 *Non.* 425, 7 *post fr.* 331 idem in eodem | 2
 rursum *Lachm.*: cursum *codd.* | onorem L || 334 *Non.* 230, 17
 uolgens neutro . . L. sat. lib. XIV | delectum *F'Dousa* | uolgens
codd. | abere L m. 1 || 335 *Non.* 519, 2 (*pauci et multi*) . . L.
 sat. lib. XIV | non paucis malle (*mella H m. 1 male m. 2 cum*
 G) ac si sapientibus (*H m. 1, L m. 2*: ac *siasap. G* ac *sasip.*
 L m. 1 ac si a *sap. H m. 2*) *codd.*; notis *pro non* (*nam Leo-*
pardus nunc Mercerus) *scripsi*, si (= se) *traieci*; ac *sap. uulgo*
(abs sap. Lipsius a sap. alii); *praeterea malim Franckenus*
probatus Dousa | 2 *νεκύεσσι καταφθιμένοισιν, sic fere codd.* ||
 336 *Non.* 425, 32 antiquior melior . . L. lib. XIV | 1 uita
 degat *codd.*, *corr. Iunius* | 2 quam tu *H m. 2*: *quantu codd.*
quanto Dousa | *uidearis codd.*, *corr. Dousa (uiderist Lachm.)* ||
 337 *Non.* 533, 23 cercyrum . . idem lib. XIV | 1 etbatanam

Carpantium Rhodus in pelagus se inclinât apertum. 338

Carpantium mare transuectus cenabis Rhodi *dein*. 339

‘Publius Pauos mihi * Tubitanus * quaestor Hibera 340
in terra fuit, lucifugus, nebulo id genus sane.’

‘quem metuas saepe *uti*, interdum utare libenter.’ 341

‘si mihi non praetor siet additus atque agitet me, 342
non male sit: ille, ut dico, me exenterat unus.’

— — — — — ‘cenam’ inquit ‘nullam neque diuo 343
prosectam ullam’.

nam uetus ille Cato *inde* lacesse audit aperte, 344
non appellari quod erat sibi conscius ipse.

GL (non H) | 2 cyrcerum *codd.* (cercurum *Aldus*) | summam G ||
338 *Porph. ad Hor. od. I 7, 1 Rhodon* propterea claram quod
soli sit opposita dicit; de qua et L.; *hic (ut et fr. sq.) posuit*
Muellerus | Rh. Carp. *Mon.* | *malim* aperta ob lemma (apreica
Muell.) || 339 *Philarg. ad Georg. IV 387 Carp.* mare inter
Rhodum et Alexandriam . . ut *Lucilius* | Carphantium et Rodi
Vat. | *dein addidi* (iam *Muell. cras Studemundus*) || 340 *Non.*
18, 27 *nebulones* . . L. sat. lib. XIV | 1 *Pauus codd.* | *tubi-*
tanus (corrupte) GH m. 1: *turbitanus LH m. 2 Tuditanus Dousa*
(*Tudit. mihi Bouterwekius*) || 341 *Non.* 481, 19 *libertatem uti*
pro uti libertate . . L. sat. lib. XIV | *uti addidi* | quem *post*
interdum codd. addunt, deleui || 342 *Macr.* VI 4, 2 (addita) *in-*
festa . . L. in libro XIV (cf. et *Seruius ad Aen. VI 90 addita*
Iuno: inimica . est autem uerbum *Lucilii* et antiquorum) | 2 sit
Par.: sic *alii* | *exenterat Eyssenhardtus: extenterat Par. ex-*
tenderat uulgo || 343 *Non.* 220, 17 *prosecta, exta quae aris*
dantur . . *feminino L. lib. XIV* | *inquin L* | *prosciem (-ciam*
Lachm.) Scaliger; aliter distribui uerba seruato lemme ||
344 *Prisc.* I 535 *H.* (laccio, iui) *Caper tamen ‘laccio’ dicit*
esse . . et profert exemplum *Lucilii*, qui eo [quo *codd.*] *usus*
est in XIV — sed potest ‘laccio’ per syncopam esse pro-
latum ‘ui’ syllabae | 1 nam *unus: num codd.* | *inde et audit*
aperte addidi in loco conclamato (cf. Lachm. ad Lucr. 206) |
2 app. quod *consciis non erat ipse sibi codd., traiecit*
Muellerus.

- 345 cum illud onus faciat, quod manducamur in ore.
- 346 naumachiam licet haec, inquam, alueolumque
putare et
calces, delectes te: hilo non rectius uiuas.
- 347 'idne aegri est magis an quod pane et uiscere
priuo?'
'quod uiscus dederas tu, equidem hoc rest: uiscera
largi'.
- 348 - 00 - 00 - 00 - macrosque palumbes.
- 349 ipse equos non formonsus: gradarius, optimum
uector,
- 350 qui campos collesque gradu perlabitur uno.
- 351 caseus alium olet 00 - 00 - 00 - -
- 352 *Charis. 92 K.*: calx igitur, siue qua calcamus siue qua aedificamus, feminini generis est . . sed et Lucilius in XIII masculino genere dixit.

---

345 *Non. 477, 5* manducatur . . idem lib. XIV | onus (= *stercus*) *scripsi*: quid *codd.* (c. i. confiat *Lachm.*) || 346 *Prisc. I 215 H.* hilum . . ullum . . L. in XIV | 2 dilectes *duo codd.* | *sectius Muellerus* || 347 *Non. 184, 13* uiscus pro uiscera . . L. sat. lib. XIV; *idem 470, 23* largi pro largire. L. lib. XIV (= 2) | 2 equidem *Munro*: quidem *codd. bis* | rest (*rei est, aegro con-* *ducit*) *scripsi*: est *codd. bis* || 348 *Non. 219, 4* palumbes . . masculino. L. lib. XIV; *Char. 106 K.*; *Beda de orth. 285 K.* || 349 *Non. 17, 23* gradarius est molli gradu . . nitens. L. lib. XIV | equus *GH* ecus L | formosus *GH* (*in L n punctata*) | optimum uictor *codd.* || 350 *Apul. flor. 21* ut ait Lucilius; *cum priore coniunxit PColuius* || 351 *Char. 79 K.* caseus masculini . . L. XIV | alium olet *Lachm. praecunte Lindemanno*: ala mollit uel alumolliet *Neap.*

LIBER XV.

multa homines portenta in Homeri uersibus ficta **353**
monstra putant; quorum in primis Polyphemus
ducentos

Cyclops longus pedes et porro huic maius bacillum
quam malus naui in corbita maximus ulla.

terrículas Lamias, Fauni quas Pompiliique **354**
instituire Numae, tremit, has insomnia ponit:

ut pueri infantes credunt signa omnia athena
uiuere et esse homines, sic isti somnia ficta

5 uera putant, credunt signis cor inesse in athenis.
pergula fictorum ueri nihil, omnia ficta!

uulicium Aristocratem, mediastrinum atque bubulcum, **355**
commanducatus conrupit, ad incita adegit.

- 00 - 00 at qui nummos tristis inuncat. **356**

---

353 *Non.* 533, 10 corbita . . L. sat. lib. XV | uersib; ficta
Rothius: uersificta **H** m. 1 **L** uersificata **GH** m. 2 (*quo retento*
Homero Bentinus) | 2 polyf. et 4 ba(c)chillum *codd.* | naui *Dousa*:
nauis *codd.* || **354** *Lactant.* I 22, 13 nam L. eorum stultitiam, qui
simulacra deos putant esse, deridet his uersibus; *idem epitome*
22; *Non.* 55, 33 infans . . L. . . XV (3—4 homines) | 1 terri-
colas **PVH** | Pompiliq; **RH** | 2 Numae] nomen **B** | has *in eas*
corr. m. 2 **B** tremitias **H** | *uulgo post has comma* | insomnia
scripsi: hic omnia *codd. sine sensu* haec omina *Muellerus non*
minus absone; habentur pro uisis nocturnis | 3 et *Non.* | athenae
R athena **H** aenea **B** aena **PVT**, et sic uel ena *Non. codd.* |
4 somnia *Lachm.*: omnia *codd.* (*istice Dousa*) | 5 haenis **T**
aenis **PRVH** anis **B** | 6 pergulã **R** pergila **H** percula **T** | ficto-
rum *Marx st. Luc.* 17: pictorum *codd.*, *post quod uulgo comma* |
picta **T** || **355** *Non.* 123, 20 incita . . egestas . . idem lib. XV;
idem 143, 5 mediastrinos . . curatores aedium legimus. L.
lib. XVII (= 1); *idem* 478, 33 commanducatur . . idem lib. XV |
1 magistocraten *codd. p.* 123 | meistrinum (mai. **H** m. 1) *codd.*
p. 479 | ut corrupit *codd. p.* 479 || **356** *Non.* 124, 15 inuncare
quasi unco inuadere et arripere. L. lib. XV | at **HL**: aut **G**.

- 357 te primum cum istis, insanum hominem et cerebrosum.
- 358 ac de isto sacer ille *τοκογλύφος* ac Syrofenix quid facere est solitus?
- 359 praeterquam in pretio primus semisse, secundus nummo, tertius iam pluris quam totus medimnus.
- 360 - 00 - nemo est halicarius posterior te.
- 361 tintinabulum abest hinc surpiculique holerorum.
- 362 in numero quorum nunc primus Trebellius multost Lucius, narcesis febris senium uomitum pus.
- 363 - 00 - 00 - 00 - dum miles Hibera terrast atque meret ter sex, aetate quasi, annis.
- 364 quae gallam bibere ac rugas conducere uentri farre aceroso, olea, decumano pane coegit.

---

357 *Non.* 22, 8 cerebrosi . . ad insaniam faciles . . L. sat. lib. XV | te perimam *Stowasser st. Vind.* 3, 284 || 358 *Non.* 397, 20 sacrum . . scelestum et detestabile . . L. sat. lib. XV | ac de istos *codd.*; adde isto (istoc?) *Turnebus* | ille *Iunius τοκογλύφος Rothius* ac Syrophoenix *Turnebus* (cf. *Ribbeckius m. Rh.* 29, 131): illoto colfo sax(s)irofenix *codd.* || 359 *Non.* 213, 18 medimnum . . masculini L. sat. lib. XV | 1 semisse *uulgo*: seminisse L se meminis H m. 1 seminis m. 2 cum G | 2 plures *codd.*, corr. *Iunius* (plurest *Muell.*) || 360 *Char.* 96 K. alicam sine aspiratione . . quamuis L. XV | halicaribus *Neap.* || 361 *Non.* 490, 23 holerorum pro holerum. L. sat. lib. XV | *malim* scirp. || 362 *Non.* 2, 17 senium est taedium et odium . . L. sat. lib. XV | 1, 2 multost Lucius *Lachm. ad Lucr.* 66: multos titos lucios *codd.* | narcesis *Stowasser st. Vind.* 5, 271: narcesibai GH narcessibai L Arcesilai (-lae) *Ribbeckius m. Rh.* 29, 132 | uomitus *Aldus* | pus *Mercerus*: plus *codd.* || 363 *Non.* 344, 27 meret militat. L. sat. lib. XV | 1 habera H m. 1 | 2 terrast atque *Lachm.*: terras ac *codd.* | ter sex *Palmerius*: ter (er H m. 1) sa ex *codd.* | aetatis *Lachm.* | annis *Franckenus* II 15: annos *codd.* || 364 *Non.* 445, 14 acerosum et aceratum . . L. lib. XV; *Paulus* 96 'g. b. ac r. c. u.' cum L. ait, prae-

- 00 - 00 - 00 non ergastilus unus. 365
- scit poeticon esse, uidet tunica et toga quid sit. 366
- 'paenula, si quaeris, cantherius, seruos, segestra
utilior mihi quam sapiens.' 367
- hunc, milli passum qui uicerit atque duobus,
Campanus sonipes succussor nullus sequetur
maiore in spatio ac diuersus uidebitur ire. 368
- truleus pro stomide huic ingens de naribus pendet. 369
- subicit huic humilem et suffercitus posteriorem. 370
- cum tecum est, quiduis satis est; uisuri alieni
sin homines, spiras pallam redimicula promit. 371

monet parsimonia esse utendum neque gulae indulgendum uentremque coartandum | 1 bibere *Paulus*: uiuere *codd. Non.* | uentri *Paulus*: uentris *codd. Non.* | 2 olea (*Cato de r. r.* 58) *scripsi*: olei *codd.* oleo *Iunius* oleris *Lachm.* oleis *Marx st. Luc.* 19 (*pluralis inter singularia non bene se habet*) | pane *Turnebus*: pane cumano *codd. dittographe* (cumino | cogit *Marx*) || 365 *Non.* 447, 4 ergastylum et ergastylus . . masculino custos poenalis loci. L. lib. XV | ergastilus G: ergastelus L m. 1, ergastylus m. 2 cum H | quae secuntur apud *Nonium*, a *Lucilio* recte separauit *Lipsius* || 366 *Non.* 536, 17 tunica . . idem lib. XV; cf. *OKellerus m. Rh.* 31, 143, *Marx st. Luc.* 20 | poeticon *codd. ποιητικόν Iunius* | tunicam *codd.*, corr. idem || 367 *Non.* 537, 7 paenula . . L. sat. lib. XV | paenulam *codd.*, corr. *Iunius* | seruos *codd.* | segestre *codd.*, corr. *Franckenus* II 56 (*edict. Diocl.* 8, 42) | utiliora mihi sunt *Lachm.* | sapientia *Dousa* || 368 *Gell.* I 16, 10 *Lucilius* . . in lib. XV (*Macr.* I 5, 7; *Non.* 16, 27 = 2) | 1 milli *Macr. Par.*: mille *codd. Gell. cum Macr. Bamb.* | 2 succussor *codd. Non.*: succustior *codd. Gell.* subcursor *Macr.* | nullos *Macr. Bamb.* | in om. *codd. Macr.* (maiori pauci) | ire *Macr.*: om. *codd. Gell.* || 369 *Non.* 22, 25 prostomis [postomis *codd.*] . . ferrum, quod ad cohibendam equorum tenaciam naribus uel morsui imponitur, graece ἀπὸ τοῦ στόματος. L. lib. XV | truleus postomide *codd.* trulleus pro stomide *Salmasius* (ut in *lemmate* stomis) || 370 *Gell.* IV 17, 3 item XV — 'subicit' u littera longa | suffercit *Maduigijs* || 371 *Non.* 537, 32 pulla . . L. sat. lib. XV | 1 spiram pallas *codd.*, corr. *Dousa* | 2 sin *scripsi*: sint *codd.* sunt *edd. uet.*

LIBER XVI.

- 372 *Porphyrio ad Hor. od. I 12, 10*: sic et liber Lucilii XVI 'Collyra' inscribitur eo quod de Collyra amica ibi scriptum [inscriptum *Mon.*] sit.
- 373 *Censorinus de d. n. 3*: Euclides Socraticus duplicem omnibus omnino nobis genium dicit adpositum. quam rem apud Lucilium in libro satirarum XVI licet cognoscere.
- 374 legavit quidam uxori mundum omne penumque. atqui quid mundum, quid non? quis diuidet istuc?
- 375 uxori legata penus ∪∪ - ∪∪ - -
- 376 cur tam ignauiter hoc praesertim tempore quaeris?
- 377 publicitus uendis tamen atque extrema ligurris.
- 378 em, quos diuitiae producunt et caput unguunt horridulum! ∪∪ - ∪∪ - ∪∪ - ∪∪ - -
- 379 'hoc aliud longe est' inquit, qui cepe serebat.
- 380 - ∪∪ - ∪∪ - Lisippi Iuppiter ista transibit quadraginta cubita altus Tarento.

---

374 *Gell.* IV 1, 3 mundum . . L. in sat. XVI . . neutro; *Non.* 214, 6 (= 1) | 1 legat, *om.* quidam, *codd.* *Non.* | penumque. atqui quid *Hertzius*: atque penumque (q̄) quid *codd.* *Gell.* || 375 *Seru. ad Aen.* I 703 penus . . feminino Lucilium; *hic posuit Doussa* || 376 *Non.* 513, 13 ignauiter pro ignaue. L. sat. lib. XVI || 377 *Non.* 513, 2 publicitus pro publice . . idem lib. XVI | uendit *codd.*, *corr.* *Bentinus* || 378 *Non.* 422, 28 horridulum . . L. sat. lib. XVI | em *Ribbeckius*: etit L eti G et id H m. 1 (hii m. 2) hi *Iunius* | et] ut *Muellerus* || 379 *Non.* 201, 2 cepe generis neutri . . idem lib. XVI || 380 *Non.* 201, 15 cubitus . . neutri L. sat. lib. XVI | Lysippi H (?) | istac *Lachm.* | transiuit *codd.*, *corr.* *Lachm.*

- rex Cotus ille duo hos uentos, austrum atque 381
aquilonem,
nouisse aiebat me solos demagis, istos
ex nimbo austellos nec nosse nec esse putare.
- 'ibat forte aries' inquit; 'iam quod genus quantis 382
testibus! uix uno filo hoc haerere putares,
pellicula extrema ex aptum pendere onus ingens!'
- fundi delectat uirtus te, uilicus paulo 383
strenuior si euaserit - ∪∪ - ∪∪ - -
- puncto uno horae qui quoquo inuasit ∪ - - 384
- ∪∪ - media est pistrina - ∪∪ - - 385

LIBER XVII.

- nunc sentis *καλιπλόκαμον καλίσφυρον* illam 386

381 *Non.* 98, 19 demagis, ualde magis. L. lib. XVI (cf. *Paulus* 54, *gloss. Labb.* 51 demagis *σφοδρῶς*) | 1 duos hos *codd.*, corr. *Salmasius* (hos delet *Guietus*; erat cum in u. 2 post solos traicerem) | 2 nouissime aiebat (alebant L) solos *codd.*, correxi (nouisse a. se solos *Bentinus* solos, sed demagis *Gerlachius*) | 3 nec esse] neces L || 382 *Non.* 234, 31 aptum rursus conexum . . idem lib. XVI | 2 hoc se herere *codd.* (haerere *uulgo*); haecce *Palmerius* hocce *Rothius* hocce *Gerlachius*; *dittographum illud se deleui* | 3 pericula H m. 1 | exaptum *codd.*, ut *uid.* || 383 *Prisc.* I 88 H. (*de comparatiuis uocum in us exeuntium praecedente uocali*) L. in XVI [ad Fundium] | 1 lectat R m. 1 dilectat duo *codd.* | 2 strenui ior R strenuior tres *codd.* | siue uasserit R m. 1 || 384 *Don. ad Ter. Phorm.* I 4, 7 punctum pro momentum, ut L. in XVI [ex uī *Oxon.* xi uī *Lugd.*: XIV *uulgo*] | horae] hora et *codd.* horai *Lachm.* | quoquo *scripsi*: quoque *codd.* (prope inursit *Lachm.*) || 385 *Char.* 72 K. pistrinum . . L. XVI [*X codex Dousae*] feminine extulit — ad tabernam referens; *auct. de d. n. Gr. L. K.* V 588 sed Varro (*sic*) | est *cod. Dousae, auct. de d. n.*: e *Neap.* || 386 *Non.* 25, 31 compernes . . longis pedibus. L. sat. lib. XVII [XVI H m. 2, G]; *idem* 26, 11 uari . . obtortis plantis. L. sat. lib. XVII (= 3) | 1 nunc (*post ea quae de forma uera exposui*) sentis *scripsi*: nunc censes *codd.* num censes *Scaliger* | cali-

non licitum esse uterum atque etiam inguina
 tangere mammis,
 conpernem aut uaram fuisse Amphitrionis ἄκοιτιν
 Alcmenam (nam alias atque ipsam denique nolo
 dicere: tute uide atque disillabon elige quoduis), 5
 Τυροῦν εὐπατέθειαν aliquam rem insignem
 habuisse,
 uerrucam, naeuom, nigrum dentem eminulum
 unum.

- 387 cetera committit et in usura omnia ponit
 non magna, proprium uero nil neminem habere
- 388 nupturum te, nupta, negas, quod uiuere Ulixem
 speras.
- 389 'non semissis facis Musas, si uendis Lauernae.
- 390 'si non it, capito' inquit 'eum; et, si caluitur, endo
 fertō manum.'

plocamorαδαισιφουρον fere codd. | ullam Scal. | 2 atque Iunius:
 aquae codd. | 3—5 post 7 transponi uult Hauptius op. I 186 |
 3 amfitreonis H bis, amfytreonis et amfitrionis G amfitrenis et
 amfitronis L | acoetin GL aquoetin H bis | 4 alcmenam atque
 alias lenam ipsam codd. Ledam pro lenam Aldus, Helenam
 Scaliger atque Ariadnam? Helenam Hauptius; in quibus cum
 u. 5 nulla sit habita ratio (disyllabon non explicetur), litteras
 le signum continere putauerim transponendae uocis nam in
 locum illius atque, ut sit ipsa domina Lucilii et disyllabon
 tecte innuat Hymnis | nolo ex noli L | 5 disyllabon GL (non H) |
 6 Τυροῦν] οιν codd. Τυρῶ Iunius | εὐπατεθειαν codd. | 7 neuum
 G neunum HL | nigrum (uel rictu in) scripsi: dictum codd.
 (naeuum pictum Iunius) || 387 Non. 361, 25 proprium . . per-
 petuum . . L. lib. XVII | committit (scil. uita) scripsi: contem(p)nit
 codd. | nil Turn.: nihil codd. || 388 Prisc. I 475 H. L. in XVII ad
 Penelopam conuersus — subaudiendum est 'esse', id est,
 nupturum esse | ulixen ≡ H: ulixen ceteri codd. omnes ||
 389 Non. 134, 31 Lauerna dea, cui supplicant fures . . L. lib. XVII |
 ñ addidi | semissis Dousa: simesses uel si messes codd. | facies
 Mercerus faxis Ribbeckius || 390 Non. 6, 24 caluitur . . frustra-
 tur . . L. sat. lib. XVII | endo fertō manum Carrio: ergo fur

- 00 - 00 - 00 - magna ossa lacertique   391
adparent hominis.

LIBER XVIII.

milia dum centum frumenti tollis medimnum,   392
uini mille cadum.

- 00 - 00 - 00 aequa fruniscor ego ac tu.   393

LIBER XIX.

'aurum uis? hominem habeas!' — 'hominem?   394
quid ad aurum?'

quare, ut dicimus, non uideo hic quid magno
opere optem.

sic singillatim nostrum unus quisque mouetur.   395

denique uti stulto nil sit satis, omnia cum sint.   396

rugosi passique senes eadem omnia quaerunt.   397

dominum *codd.* (capite et) endo ferte manum *Lachm.* nimis
anxius fure manum *Bergkii* || 391 *Macr.* VI 1, 43 *Lucilius*
[*Lucius Paris.*, *Neap.*, *Lucretius alii*] in XVII | magna hos
sale cestique *Neap.* | homini *codd.*, corr. *nescio quis* || 392 *Non.*
544, 11 *cadi* . . L. lib. XVIII; *idem* 495, 10 acc. sing. pro gen.
plur. (*in loco lacunoso tollis* — *cadum leguntur*) | 1 dum cen-
tum *Lachm.*: ducentum *codd.* tu centum *Scioppius* | formenti
codd. | tollis *codd.* p. 495: tolles p. 544 (tolle *Iunius*) ||
393 *Non.* 113, 7 *frunisci* pro *frui*. L. lib. XVIII | aequa *H m.* 1:
aequae *m.* 2 aequae *GL uulgo* (*frūniscor ratione caret*) | ego *H*:
rego *G* eso *L* || 394 *Non.* 358, 10 optare eligere. L. sat. lib.
XIX [XXVIII *H m.* 2] | 1 hominem en habeas *Dousa* homi-
nemne *Lachm.* aliter distribuens; cf. supra p. 13 | 2 magnopere
H, ut *uid.* || 395 *Non.* 176, 7 singulatim et singillatim . . L.
lib. XIX || 396 *Non.* 445, 25 multum et satis . . *idem* XIX |
uti *Iunius*: ut *codd.* | nihil *codd.* (nihil est *Dousa*) || 397 *Non.*
11, 29 passum est proprie rugosum uel siccum . . L. sat. lib.
XIX [VIII *L*].

- 398 sic tu illos fructus quaeras, aduersa hieme olim
quis uti possis ac delectare domi te.
- 399 sume diem, qui est uisus tibi pulcherrimus unus.
- 400 rausuro tragicus qui carmina perdit Oreste.
- 401 peniclamento uero reprehendere noli,
- 402 ut pueri infantes faciunt, mulierculam honestam.

LIBER XX.

- 403 purpureo tersit tunc latas gausape mensas.
- 404 illi praeciso atque epulis capiuntur opimis.
- 405 'pulmentari aut intubus aut aliquae id genus
herbae
et ius menarum bene habet se: mictilis hallex.'

---

398 *Non.* 357, 30 olim . . L. sat. lib. XIX | 1 si *H m.* 1 | olim defensorem ut pereum *H m.* 1 *ex eis quae ap. Non. sequuntur* | 2 ac *Dousa*: haec *codd.* | domi te *L m.* 1: domine *m.* 2 *cum ceteris* || 399 *Non.* 396, 12 sumere . . et lib. XIX || 400 *Prisc.* I 542 *H.* rausi rausum, unde L. XIX | orestae *R cum paucis aliis* || 401 *Non.* 149, 31 peniculamentum . . L. lib. XIX | peniclamento *ego*: penulamento *codd.* peniculamentum *Aldus* | uere *codd.*, *corr. Dousa* | repraehendere *H* | adiunxit *huic fr. sequens Marx st. Luc.* 26 || 402 *Non.* 55, 33 infans . . Lucilius [*Curius codd.*] lib. XIX || 403 *Prisc.* I 486 *H.* tergeo tersi . . L. in XX | porpureo *pauci codd.* || 404 *Non.* 150, 33 praecisum et omasum partes carnis et uiscerum . . L. lib. XX | praeciso *H*: praecioso (o *priore punctata*) *L* praetioso (t *ex c*) *G* || 405 *Non.* 137, 28 mictilis [*G in marg.*, myctilis *H mgo*: mictyris, myctiris, mictiris *sim. codd.*] paupercula [*pulmentaria add. codd.*]. L. lib. XX; *idem* 208, 32 intyba . . *idem XXX [sic]* | pulmentaria ut *codd. bis, correxi Scaligero* pulmentar aut *praeunte* (et *pro ut Franckenus* II 53); pulmentari (*scil. cibo*) est *datiuus* | intubus *codd. p.* 208: entibus *p.* 137 | aliquae id *scripsi*: aliqua et id *p.* 208 aliquod *p.* 137 *codd.* | herbae *H m.* 1 *p.* 208: herba *codd. bis* | se] sed *Scaliger si Lachm.* | mictilis *edd. uet.*: mictyris *codd.* | ha(l)lex *scripsi*:

- Calpurni saeuam legem Pisonis reprimendi 406
 eduxique animam in primoribus naribus - -
- nugator cum idem ac nebulo sit maximus multo. 407
- iam dirumpetur medius, tam ut Marsus colubras 408
 dirumpit cantu, uenas cum extenderit omnis.
- proras despoliate et detondete gubernata. 409
- tempestate sua atque eodem uno tempore et horae 410
 dimidio et tribus confectis dumtaxat eandem
 ad quartam.
- [_ 00 - 00 - 00 - 00 - 00 chlaenam 411
 desuper indutam foedauit.]

LIBER XXII.

- seruos neque infidus domino neque inutilis quoi- 412
 quam,
 Lucili columella, hic situs Metrophanes.

haec est *codd.*; post quod **GH** m. 2 addunt meri, ad sq. mer-
 taret quod spectat || 406 *Non.* 427, 23 priores et primores . .
 L. sat. lib. XX | 1 carpurni **H** m. 1 | saeua lege in pisonis re-
 prehendi *codd.*, corr. *Iunius* (reprimendi *Dousa*) | 2 naribus *Aldus*:
 naris *codd.* partibus naris *Lachm.* || 407 *Non.* 18, 27 nebulones
 . . idem lib. XX | cum idem *Muellerus*: euidem *codd.* -que
 idem *Mercerus* cui dem *Lachm.* | muto *Gulielmius* || 408 *Non.*
 201, 19 coluber . . feminini. L. sat. lib. XX | tam *Quicheratius*:
 iam *codd.* clam *R Ungerus de Valg. poem.* 82 (nam in initio
Lachm.) | 2 dirumpet *Dousa* || 409 *Non.* 490, 31 gubernata pro
 gubernacula. L. sat. lib. XX; *Mar. Victorin.* 56 *K.* similiter |
 despoliate et detundite (detondete *uulgo*) *codd.* *Non.*: detendite
 et spoliare *codd.* *Mar. Vict.* || 410 *Gell.* III 14, 11 iam in XX
 manifestius dimidiam horam dicere studiose fugit (L.) | 1 horae
uulgo: hora *codd.* | 3 ad] at *codd.* || 411 *Tortellius* s. u. clena
 . . ut L. lib. XX a *Parthenio* inducitur qui ait; *dubiae est*
fidei || 412 *Don. ad Ter. Phorm.* II 1, 57 columellae apud
 ueteres dicti serui maiores domi. *Lucilius* XXII; *Mart.* XI
 90, 3 et tibi *Maeonio* quoque carmine maius habetur 'Lucili

- 413 primum Pacilius tesaurophilax pater * abzet *.
- 414 uinum defusum e plenost *χρυσίζον* ∪ - -,
cui nil dum situs et sacculus abstulerit.
- 415 nasum rectius nunc homini est suraene pedesne?
- 416 insignis uaris cruribus et petilis.
- 417 Zopyrion labeas caedit utrimque secus.
- 418 quae cum ad me cubitum uenit, sponte ipsa
suapte est
adducta, ut tunicam et cetera reiceret.

egs | 1 seruus *codd. Donati* | quoiquam *edictores*: quicquam *Oxon. m. 1* quamquam *m. 2 cum ceteris* | 2 Lucili uel Lucilli *Mart. codd. probi*: Lucilius *Don. Oxon.* (Lucillii *Leid. cum edd. uet.*) | columelle (columbelle *Leid.*) *Don. libri* | situs *Don., Mart. codd. ex parte (ex parte situs est)* | metrophanes *om. Don. libri* || 413 *glossae a Goetzio editae m. Rh. 40, 324 abzet*: extincta est uel mortua. L. in XXII | tesorofilax *cod., h. e. θησαυροφύλαξ* | abzet *Loewius in ἔσβη mutat; fortasse abieit (i consona) sequente nimirum olim fere ad inferos in pentametro* || 414 *Cic. de fin. II 8, 23 nemo nostrum istius generis asotos iucunde putat uiuere. mundos, elegantis . . his omnibus exquisitis, uitantis cruditatem, quibus 'u. d. e pl. s. χρυσίζον, ut ait Lucilius, 'cui ectr.; auctor de d. n. Gr. L. K. V 590 saccus generis masculini, ut Varro: uinum cui nihil sacculus abstulit* | 1 plenost *ego: pleno sit codd. lino sit Marx | χρυσίζον Marx: hrysizon Pal., Erlang. hirsizon Vatic. (de doctorum commentis uide Maduigii ed.)* | 2 nil uulgo: nihil *codd.* | situs *scripsi: sit uis codd.* || 415 *Non. 215, 5 nasus . . neutri . . idem lib. XXII* | nunc | conicias huic | surene *H m. 1: serene m. 2 cum GL* | pedesne *Lachm. Iunio pedesue praeunte: pedes (sequitur nepos) G, et H et L m. 2 (pedes dici m. 1)* || 416 *Non. 149, 7 petilum tenue et exile. L. lib. XXII [ita Lachm.: XII codd.]* | uaris cruribus *Bentinus: uariis crucibus codd.* || 417 *Non. 210, 20 labium . . rursus feminini . . L. sat. lib. XXII* | zopyrion *L. Ζωπυριῶν Stowasser arch. lex. I 295* | labias *Dousa* | cedit fere *codd.* || 418 *Varro VI 69 (sponte) itaque L. scribit de Gretea: cum ad se cubitum uenerit [sua uoluntate] sponte ipsam suapte adductam ut t. et ceterae [-ra uulgo] reiceret; sic Flor., uersus constituit Lachm.*

* tieriei *, Leonida, et * et pumone * Thermo- 419
pulas.

LIBER XXIII.

iucundasque puer qui lamberat ore placentas. 420

LIBER XXV.

Arabus Artemo. 421

LIBER XXVI.

∟ ∪ ∪ ∟ ∪ nec doctissimis; nam Gáium 422
Pérsium haec légere nolo, Iúnium Congúm uolo.

Pérsium non cúro legere, Laélium Decumúm uolo. 423

Cicero de fin. I 3, 7: nec uero, ut noster Lucilius, 424
recusabo quominus omnes mea legant. utinam esset

---

419 *Char. 71 K.* hic Iulius, huius Iulii; in uocatio tamen i litteram subtrahimus. nam si o Aemilii et Iulii dixeris, graece declinaueris, ut Lucilius | tieriei leontado et et pumone thermopulas (-palus?) *Neap.*, in quo Leonidae nomen agnouit Lindemannus, uocatiuum ex adiecto o corruptum ego restitui, qui et pentametris addidi (uerte uel perge pro tieriei?) || 420 *Prisc. I 506 H.* lambo . . lambi. L. in XXIII; cf. et Loewius *prodr. 330* || 421 *Char. 123 K.* (Arabus) L. XXV; de metro nil constat nec libri nec fragmenti || 422 *Plin. n. h. praef. 7* est quaedam publica etiam eruditorum reiectio. utitur illa M. Tullius . . et (quod miremur) per aduocatum defenditur — quodsi hoc Lucilius . . dicendum sibi putauit *eqs.* | doctissimis Manium *codd.*; alterum corr. *Muellerus*; Manilium *Marx st. Luc. 28*, qui praeterea Persiumue (sed cf. *supra p. 13*) || 423 *Cic. de or. II 6, 25* nam ut C. Lucilius . . dicere solebat, neque se ab indoctissimis neque a doctissimis legi uelle, quod alteri nihil intellexerent, alteri plus fortasse quam ipse; quo etiam scripsit 'P. n. c. l.' (hic fuit . . omnium fere hominum nostrorum doctissimus): 'L. D. u.' quem cognouimus uirum bonum et non inlitteratum, sed nihil ad Persium | Decimum *Erlang. cum plerisque.*

ille Persius! Scipio uero et Rutilius multo etiam magis; quorum ille iudicium reformidans Tarentinis ait se et Consentinis et Siculis scribere.

- 425 'tuám probatam mi ét spectatam máxume adulescéntiam.'
- 426 'quíd cauendum tíbi censerem, quíd uitandum máxume.'
- 427 'hómīni amico et fámiliari nón est mentirí meum.'
- 428 'pórro amici est béne praecipere, Túsci bene praedicere.'
- 429 '∟ ∪ - ∪ ∟ ∪ - ∪ dóctior quam céteri sís, sei mutus mútes aliquo té cum sarta sárcina.'
- 430 'quódque te in tranquíllum ex saeuīs tránstert tempestátibus.'
- 431 'príncipio phisici ómnes constāre hómīnem ex animo et córpore dícunt.'

---

425 *Non.* 437, 12 probatum et spectatum . . L. lib. XXVI | mi *Quicheratius* (*Lachm.*): mihi *codd.* || 426 *Non.* 437, 22 cauere et uitare L. lib. XXVI | censerem *Quicheratius* (*Lachm.*): censere *codd.* censerēs *Mercerus* || 427 *Lactant.* VI 18, 6 illud Lucilianum; *hic posui* | et *codd.*: ac *uulgo* || 428 *Non.* 371, 33 praecipere . . L. lib. XXVI | tueri bene praedicare *codd.*, *corr.* *Mercerus* || 429 *Non.* 351, 4 mutare transferre. L. lib. XXVI | ceteri sis *uulgo*: ceteris is *codd.* | sei mutus *scripsi*: sa (*H m.* 1: asa *m.* 2 cum *GL*) mittis *codd.* | tecum *codd.*, *correxī* | sarta sarcina *scripsi*: satrafa acutia *H m.* 1 satra facta uitia *m.* 2 cum *GL* (sartas tectas ditias *Duentzerus*, ut *incredibilia taceam*) || 430 *Non.* 388, 13 saeuum . . idem lib. XXVI | te in *unus dett.*: te inte in *codd.* | transfer *codd.*, *corr.* *Dousa* (transfers *FDousa*) || 431 *Non.* 272, 33 constat, compositum est. L. lib. XXVI | fisici *codd.* phisici *uulgo* | anima *codd.*, *corr.* *Gulielmius*.

- ‘ánimo qui aegrotát, uidemus córpore hunc signúm 432
dare.’
- ‘túm doloribús confectum córpus animo obsístere.’ 433
- ‘ídcirco omnes éuasuros cénsent aegritúdinem.’ 434
- ‘sín autem hoc uidént, bona semper pétere, 435
sapientém putant.’
- ‘múnifici comésque amicis nóstris uideamúr uiri.’ 436
- ‘cúret aegrotúm, sumtum homini praébeat, geniúm 437
suom
défrudet, *det* álii parta.’
- ‘fácile deridémur, scimus cápital esse iráscier.’ 438
- ‘súmmis niti te ópibus, at ego cóntra ut dissimilís 439
siem.’
- ‘út ego effugiam, quód te in primis cúpere apisci 440
intéllego.’
- ‘ét quod tibi magno ópere cordi est, míhi uementer 441
dísplacet.’

---

432 *Non.* 281, 14 dare ostendere. L. lib. XXVI | animoque *codd.*, *corr. Gulielmius* | uidimus *codd.*, *corr. Aldus* || 433 *Non.* 268, 27 confectum, defessum . . L. lib. XXVI || 434 *Non.* 294, 2 euadere est liberari . . L. lib. XXVI | euasuros *uulgo*: cursuros *codd.* (se euas. *Quicheratius*) || 435 *Non.* 367, 8 petere . . L. lib. XXVI | hoc] *an* hos ? | sapientem et *codd.*; et *delet Iunius*; *an* sapientis ? || 436 *Non.* 23, 10 munes . . munificus . . pariter uolens. L. lib. XXVI || 437 *Non.* 117, 29 genium . . L. lib. XXVI | 1 suum *codd.* | 2 defrudet ali parcat *codd.*, *correxi* (alii *uulgo* alieno *Ribbeckius*) || 438 *Non.* 38, 14 capital . . L. lib. XXVI || 439 *Non.* 353, 10 niti fultum esse. L. lib. XXVI | summi *codd.* | niti te *scripsi*: nitire HL nitinere G nitere *Mercurus* || 440 *Non.* 74, 29 apisci adispisci. L. lib. XXVI | ut et ego H m. 1 | effugiam GH: effuciam (c m. 2 in t mut.) L effuciam *Lipsius* | quod ego te G || 441 et 442 *Non.* 88, 31 cordi est . . L. lib. XXVI — ibidemque [idemque *codd.*] | 441 uehe-

- 442 'tíbi porro istaec rés si idcirco est córdi, quod
rere útilem,'
- 443 'húnc laborem súmas, laudem quí tibi ac fructúm
ferat:'
- 444 'pércrepa pugnám Popilli, fácta Cornelí cane.'
- 445 'uéterem historiam indúctus studio scríbis ad
amorés tuos.'
- 446 'út Romanus pópulus uictus ui ét superatus
proéliis
saépe est multis, béllo uero núnquam, in quo
sunt ómnia.'
- 447 'cóntra, flagitiúm, nos ire béllo, uinci a bárbaro
Víriato, Annibále - ∪ ∪ ∪ - ∪ ∪ ∪ -'
- 448 'quáre hoc colere est sátius quam illa, stúdiúm
omne hic consúmere.'
- 449 égo si, qui sum et quó folliculo núnc sum indutus,
nón queo,
- 450 íta uti quisque nóstrum e bulga est mátris in
lucem éditus.

---

menter *codd.*, corr. *Lachm.* | 442 si *in initio ponunt codd. ante tibi, traieci (delet Lachm.)* | rere *Iunius*: re *codd.* || 443 *Non.* 396, 7 sumere suscipere. L. lib. XXVI || 444 *Non.* 255, 6 crepare est sonare . . L. lib. XXVI | Popilli *Corpetus*: pompili *codd.* || 445 *Non.* 330, 13 induci delectari. L. lib. XXVI || 446 *Non.* 437, 15 bellum et proelium . . L. lib. XXVI; *idem* 420, 27 uis est celer impetus. L. lib. XXVI (= 1) | 1 ut *om. codd. p.* 420; *ibidem* uel *pro ui et* || 447 *Non.* 186, 29 uiriatum . . magnarum uirium. L. lib. XXVI | nos ire *Fruterus*: nescire *codd. nostrae re Lachm. (qui cf. ad Lucr. 329)* || 448 *Non.* 250, 14 colere diligere . . L. lib. XXVI | illam *Mercerus* || 449 *Non.* 110, 26 folliculum L. posuit pro corpore. lib. XXVI | sic qui *Ribbeckius* || 450 *Non.* 78, 3 bulga . . L. lib. XXVI | uti *Lachm.*: ut *codd.*

- néque prius quam uénas hominis tétigit ac prae- 451
córdia.
- ε υ - υ ε υ - υ - égo ubi quem ex praecórdiis 452
écfero uersúm υ - υ ε υ - υ ε υ -
- públicanus uéro ut Asiae fíam, ut scripturárius 453
pró Lucilio, íd ego nolo et úno hoc non muto
ómnia.
- dénique adeo mále me accipiunt décumae et pro- 454
ueniúnt male.
- át libertinús tricornius, Sírus ipse ad mastígias, 455
quícum uersipéllis fio et quícum conmuto omnia.
- dépoclassere áliqua sperans índe ac deargentássere, 456
décalauticáre, eburno spéculo despeculássere.
- trádo ergo alieis númmo porro, quód mihi constat 457
cárius.

---

451 *Non.* 408, 24 tangere inspicere. L. lib. XXVI | neque *Aldus*: nequam *codd.* numquam *Gerlachius* | homini *Iunius* ||
452 *Non.* 297, 14 efferre . . proferre . . L. lib. XXVI | fortasse uersum ecfero ante ex transponendum || 453 *Non.* 351, 6 mutare, aliud pro alio accipere. L. lib. XXVI; *idem* 37, 33 scripturarios . . nunc tabularios dicimus . . L. lib. XXVI (= 1) | 1 publicanum *codd.* p. 37 | ut *om. codd.* p. 351 || 454 *Non.* 520, 34 prouentum etiam malarum rerum dici . . L. lib. XXVI | pein quae *codd.* | decimae *codd.* || 455 *Non.* 38, 6 uersipelles . . L. lib. XXVI | ad *codd.* | tricornius *H m.* 1; Tricornius *uulgo*; cf. *Marx st. Luc.* 31, *Stowasser stud. Vind.* 6, 210 | Syrus *uulgo* | ac *Scaliger* | mastigias *uulgo* (-gia *Scal.*): masticias *codd.* (-tias *H m.* 2 mestitias *m.* 1) || 456 *Non.* 97, 6 depoclassere . . L. lib. XXVI | 1 depoclassere *LFSchmidtius*: depoculassere *GH m.* 1 depeculassere *m.* 2 cum *L* | inde scripsi: me *codd.* | 2 decallauticare (a *alt. supra lin. m.* 2) *L* | despec. *LFSchmidtius*: depec. *codd.* || 457 *Non.* 272, 23 constat . . L. lib. XXVI | ego *Dousa* | aliis (-eis *Ribbeckius*) *FDousa*: alias *codd.* | nummo ex numero *corr.* *G* minimo *Aldus* | mihi quod *Lachm.* mi *Muellerus*.

- sí quod uerbum inúsitatum aut zétematium 464
offénderam.
- ∟ ∪ - nunc ítidem pipulo ístis dum scriptóribus, 465
uóluimus capere ánimum illorum ∟ ∪ - ∪ ∟ ∪ -
- 'dí monerint melióra, amentiam áuerruncassínt 466
tuam.'
- 'squálitate, súmma scabie, súmma in aerumna 467
óbrutam,
néque inimicis ínuidiosam néque amico exoptábilem.'
- 'égo enim contemníficus fieri et fástidire Aga- 468
mémnonis.'
- 'raúco contiónem sonitu et cúruis cogant córnibus.' 469
- 'dómum itionis cúpidi imperium régis paene in- 470
mínuimus.'

38, 22 idiotas .. inutiles .. L. lib. XXVI | quidnei tu *Lachm.*:
quidni et tu *codd.* (et tu *om.* H m. 1) || 464 *Non.* 359, 2 offen-
dere inuenire .. L. lib. XXVI | uerbum *Gulielmii*: uerum *codd.* ||
465 *Non.* 253, 10 capere delectare .. L. lib. XXVI | istidem
H m. 1 | pipulo istis dum (cum ?) *scripsi*: populo istum *codd.* |
2 uolumus H m. 1 || 466 *Non.* 74, 23 auerruncare auertere.
L. lib. XXVI; *cf. Pacuui trag.* 112 R. | monerint *Iunius*: mo-
nuerint H m. 2 minuerint m. 1 cum *ceteris* | aberruncassint
(-casint L m. 1) *codd.* || 467 *Non.* 126, 4 inuidiosum .. L. lib.
XXVI; *idem* 401, 27 summum .. L. lib. XXVI (= 1); *idem*
225, 32 squalor (= 1) | 1 sculitate *codd.* p. 126 isculitate p. 401 |
ac ante scabie *codd.* p. 126 | scabie (*semel* scauie L p. 225)
codd. ter: scabre *Quicheratius* | summa in H m. 2 (ut *ceteris*
locis), summam m. 1 cum GL p. 401 | (a)erumna] re sum ma
codd. p. 126 | obruta *codd.* p. 226 | 2 aequae *pro priore* neque
Ribbeckius || 468 *Non.* 88, 28 contemnificum. L. lib. XXVI ||
469 *Non.* 264, 28 cogere, in unum colligere .. L. lib. XXVI |
contentionem H m. 1, L m. 2 | curuis *ex curtius* L || 470 *Non.*
96, 1 domutionem .. L. lib. XXVI | domum itionis *Lachm.*:
domutionis *codd.* domitionis *Quicheratius cum Muellero de r.*
m. 420 | pene *codd.*

- 471 'sólus ima uim de classe próhibuit Volcániam.'
- 472 'súspendatne se áne gladium incúmbat, ne caelúm
bibat.'
- 473 'néc minimo ei próspératur páx, quod Cassandrám
sacro
sígno deripuíť.'
- 474 'párs difflatur uénto, pars autem óbrigescit frígore.'
- 475 ı ı ı ı ı ı ı ı 'hic cruciatúr fame
frígore inluuie ínbalnitie inpérfunditie incúria.'
- 476 'uéstimentis frígus atque horrórem exacturúm putet.'
- 477 'cóniugem infidam átque platicam fámiliam, in-
purám domum.'

---

471 *Non.* 528, 8 de pro ab. L. lib. XXVI | ima uim (*uel iam ui uim*) *scripsi*: iam uim *codd.* Ajax uim *Passeratius* illam u. *Lachm.* diam u. *Stowasser st. Vind.* 5, 275 | de classe *Ald.*: de clarasse *codd.* | uulc. *codd.* || 472 *Non.* 502, 8 accusatiuus pro datiuo. L. lib. XXVI | sese *AKochius* | anne *scripsi*: an in *codd.* an *uulgo* (anne in *Lachm. repugnante lemme*) | bibit *AKochio praeunte (ex. crit. p. 14) Muellerus*: uiuat *codd.* (uideat *H m. 1*; unde formam uidat a *L. exagitari erat cum opinarer*) ruat *Lachm. ad Lucr.* 72 || 473 *Non.* 158, 11 prosperari [*sic H m. 1, L primitus*: proferari *uulgo*] inpetrari. L. lib. XXVI | ei *Lachm.*: et *codd.* | prosperatur *Guietus (Quich.)*: proferatur *codd.* | sacro *addidi* (sinu deae pro signo *Quicheratius*) || 474 *Non.* 97, 10 difflare est flatu disturbare . . L. lib. XXVI || 475 *Non.* 125, 30 inluuies . . L. lib. XXVI | illuue *codd.*, inluuide *L m. 1* | inualnitie (-iae *H*) *codd.*, *corr. Scaliger* | inperfundie *codd.*, *corr. Guietus* (inperfundie inbalnitie *Muellerus*) || 476 *Non.* 290, 32 exigere est excludere . . L. lib. XXVI | orrorem exactorem *L* | putat *Dousa* || 477 *Non.* 324, 9 inpurus . . L. lib. XXVI | infidamque *codd.*, *corr. Boeckhius et Quicheratius* | platicam (*h. e. in plateis errantem, quod ipsum reprehendit L.*) ego: flaticam *codd.* pathicam *Duebnerus* flaticam *uulgo pessime (Fleckeis. ann. 1882 p. 789)* | inpuram *Bern.*: inpura *HL* impura *G* | domum *G*: modum *HL*.

- ‘quaenam uox ex tecto resonans meo gradu remo- 478
ram facit?’
- ‘depugnabunt pro te ipsi et morientur ac se ultro 479
effarent.’
- ‘haec tu si uoles per auris pectus inrigarier.’ 480
- ‘nunc ignobilitas his miserum, mirum ac monstri- 481
ficabile.’
- ‘mordicus petere aurum e caeno expediat, ec flamma 482
cibum.’
- ‘lucorum ex auctore Albanum et fulguritarum 483
arborum.’
- ‘cribrum in cerniculum, lucernam in lucem, in 484
telam licium.’

478 *Paulus* 276 remelignes et remorae a morando dictae . . Lucilius (*Festus* p. 277 lacunosus, supersunt meo gr); *AMai auctt. class.* VIII 507 remora mora. Lucilius (*et ibid.* 355 Liuius, sic), ubi tantum quae (quaenam p. 355) uox gressui meo r. facit extat | ex tecto *Bergkius*: ex te *Paulus* ex aede *Ribbeckius praef. trag.* p. LXXI | 479 *Non.* 297, 12 efferre, subdere. L. lib. XXVI | depugnabant L | efferrent L; offerent *Passeratius* || 480 *Non.* 497, 17 accus. pro ablatiuo. L. lib. XXVI | aures et irrig. G || 481 *Non.* 138, 25 monstrificabile. L. lib. XXVI | miserum addidi (mirum uitium *Ribbeckius*) | mortificabile *codd.*, *corr. edd.* || 482 *Non.* 138, 21 mordicus. L. lib. XXVI | m. p. a. et (e H m. 2; ec *Vahlenus*) flamma exp. e ceno cibum *codd.*, traiecit *FDousa* (*cf. comm. in Catull.* p. 289, *Schmidius ad Hor. ep.* I 16, 64) || 483 *Non.* 110, 16 fulguriuit . . fulmine affluit . . L. lib. XXVI | luporum *codd.*, *corr. Lachm.* | ex auctore (*Verg. G.* I 27) scripsi: exauctorem *codd.* exauctorem *Lipsius* | Albanum *Duentzerus* (*Lachm.*): maluanum *codd.* | fulguritarum H m. 1: fulguritatem m. 2 cum ceteris (fulgor., u supra o, G) fulguratorem *Passeratius* || 484 *Non.* 88, 26 cribrum. L. lib. XXVI | incerniculum *codd.*, *corr. Duebnerus* | lucem scripsi: laterem GH et (N supra re deleta) L lateram *Bamb.* laternam *cod. Dousae* (lucem in laternam *Muellerus* lucernam in lanam *Lachm.*) | ob allitterationem ex-

- 485 'quí sex menses uítam ducunt, órco spondent séptimum.'
- 486 'quándoquidem depérii magnis cónbibionum ex cópiis.'
- 487 'pálmis ne esset, laútum e mensa púre capturús cibum.'
- 488 'lígnum caedat, pénsum faciat, aédes uerrat, uápulet.'
- 489 '∟ ∪ - ∪ ∟ ∪ non te iúuit, multitudínem tuórum, quam in album índidit tua délixtera sibi, cóncifici?'

---

pectaueris in lanam licium || 485 *Non.* 525, 20 quotiens per accusatium .. L. lib. XXVI; *idem* 283, 17 ducere .. L. lib. XXVI (*hic* qui — ducunt *om. codd.*, *qui praeterea* orpo); *retulit* L. libere *Caecilii com. fr.* 70 R. | septimum *codd.* || 486 *Non.* 38, 11 conbibiones [*ita ego*: conbiuiones H m. 2 conuiuiones GL m. 1 conuiuones L m. 2 H m. 1 conbibones *uulgo*] conpotores. L. lib. XXVI; *cf. Loewii prodr.* 320 | deperii *scripsi*: repperi *codd.* res perit *Quicheratius* | conuiuorum *codd.*, *correxi*; conbibonum *uulgo* || 487 *Non.* 253, 33 capere accipere .. L. lib. XXVI; *idem* 337, 10 lautum, mundum. L. lib. XXVI | palmis (*uel* manibus; *Ouid. a. a.* III 756) *scripsi*: malis *codd. bis* | ne esset *scripsi*: necesse (est *addunt p.* 337) *codd.* | lutum *p.* 253 *codd.*, *sed* H m. 1 iautum | purae *p.* 253 *codd.* pura capturis *Gerlachius* || 488 *Non.* 271, 27 caedere excidere .. L. lib. XXVI [*ita G*: XXVII L XXVIII H]; *idem* 420, 7 uerrere, mundare .. lib. XXVII [*sic HL*: XXVIII G]; *est Plauti Merc.* II 3, 63 | pensum faciat *om. codd. p.* 420 | uarrat *bis G* | uerrat ac uapulet *codd. p.* 420 || 489 *Non.* 268, 33 conficere colligere .. L. lib. XXVI | 1 iuuit *uel* multisit *addidi*; tu *Gerlachius* | 2 indidit tua *Quicheratius*: indidita (*indita* L m. 1) *codd.* indidisti hac *Duebnerus* | dextra *uulgo* | conficis ibi *codd.* conficis (*confeci Duebn.* conficies *Lachm.*) tibi *Gerlachius* confecisti sibi *Iunius*; *ego* confici sibi *scripsi et haec inter se traieci.*

- ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ sibi uestímenta elauít luto, 490
 áb eo risum mágnum imprudens ác cacinnúm súbicít.
 aút quod animum indúxit semel et útile omnínó 491
 putat,
 paúcorum, atque hoc pácto si nil gústat inter 492
 núnđinum.
 nón in circo extóllitur uel úite uegrandí datur. 493
 néque prodire in áltum, proeliári sub uiteí procul. 494
 ággere in iaciéndo si quost uíneis actís opus, 495
 primum .id dant operam út quam primum
 appéllant - ˆ ˆ ˆ ˆ -

490 Non. 103, 29 elauit [sic *Stowasser progr. Freiburg.* 1884 p. 9: eleuauit **H** m. 1 eleuit m. 2 cum **GL**], emaculauit [maculauit *codd.*]. L. lib. XXVI [VI *codd.*, corr. *Scaliger*] | 1 sibi **H** m. 1: si hic m. 2 cum **GL** | elauit *scripsi*: eleuit *codd.* eluuit *Lachm.* | 2 ad cacinnum [sic **H**: chacinum, n *alt. supra* n m. 2 **L**, chachinum, h *pr. supra lin.*, **G**] imprudens (*impr.*) *codd.*, traiecit *Quicheratius* (ac uulgo agit *Lachm.*) | sibi ciet *Franckenus* I 30 || 491 Non. 330, 11 inducere . . L. lib. XXVI [**H**: XXVII **GL**] | 1 ad *Dousa* | utile **H** m. 1: ut ille m. 2 cum **GL** || 492 Non. 214, 24 nundinae . . masculini. L. lib. XXVI | nihil *codd.* | inter nundinum **H** m. 1: internundino m. 2 cum **GL**; cf. *Marquardtus antiq. rom.* VI p. 278 || 493 Non. 183, 30 uegrande, ualde grande. L. lib. XXVI; *idem* 297, 30 eferre, edere . . L. lib. XXVI | in circo *scripsi*: idcirco *bis codd.* | uel uite (uitei?) *scripsi*: uelite p. 297 *codd.* nec uitae p. 183 | uelgrandi **H** m. 2 **G** p. 297 || 494 *Paulus* 311 sub uitem proeliari dicuntur milites, cum sub uinea militari pugnant. *Lucilius* (*Festus* p. 310 lacunosus; ex *Lucilii fr. haec extant* que prodire et ul sub uite); hic *posui* | procul sub uite *codd.*, corr. *Muellerus* || 495 Non. 238, 23 appellere est adplicare . . L. lib. XXVI; *idem* 243, 29 actum, admotum . . L. lib. XXVI (= 1); *idem* 327, 24 iacit facit. L. lib. XXVI | agere (-rem **H** m. 1 p. 238) *ter codd.* | iaciundo **G** p. 238 iacendo **HL** p. 243 | quost **HL** m. 1 (quo est **L** m. 2 **G**) p. 327: quostu p. 243 quo uel quod (quid **H** m. 2) est p. 238 *codd.* | in uineis *codd.* p. 238 uinis p. 243 | actus **H** m. 1 p. 243 | opus p. 238: opost p. 243 opus uel opus est uel opust *codd.* p. 327.

- 496 rédiisse ac repedásse Roma uix a gladiatóribus.
- 497 'sánctum: ego a Metélli Roma iám repedabam
múnere,'
- 498 át enim dixi, clándestino tíbi quod commissúm
foret,
né muttires quoiquam neu mistéria ecferrés foras.
- 499 ∟ ∪ - ∪ quám fastidiósum ac uescum uíuere.
- 500 hómines ipsi hanc síbi molestiam últro atque aerum-
nam ófferunt:
dúcunt uxorés, producunt quíbus haec satagant
líberos.
- 501 férrí tantum, sí roget me, nón dem, quantum
aurí petit;
sí secubitet, síc quoque a me quaé rogat non
ímpetret.

---

496 *Non.* 165, 13 repedare. L. lib. XXVI | redisse *codd.*,
corr. Guictus | Roma uix a (ec) *scripsi*: ut (*ditlographia sq. ui*)
Roma uitet *codd.* Romam *wulgo* bitat *Scaliger* bitet *Palmerius* ||
497 *Non. post fr. superius* ibidemque [*sic ego: idemque codd.*] |
sanctum (*supple hoc sit iureiurando*) *codd.*: sane tum *Dousa*
sancto *Guictus* Antium *Fruterius* | Metelli *Franckenus* II 78:
Metello *codd.* | Roma iam *Munro*: Romam *codd.* (Roma *uel*
Roma tum iam *alii*) || 498 *Non.* 38, 18 clandestino est abs-
condite. L. lib. XXVI; *idem* 248, 31 committere . . *idem* lib.
XXVI | 1 at **G**, **L** m. 2 p. 38: ad *bis codd.* | dixi (*dicis*) *Ben-*
tinus: *dicis codd.* | 2 ne p. 248: neu p. 38 *codd.* | mittere *codd.*
p. 38 muttiris **L** p. 248 | quoiquam *Guictus*: quiquam *codd.* p. 38
quicquam (*sic et G*, **L** m. 2 p. 38) *uel* quidquam p. 248 | mys-
teria *codd.* p. 248 | ecferrét **L** p. 38 haec ferres **HL** (ferres ec
in ecferrés corr. G) p. 248 || 499 *Non.* 186, 32 uescum . . L.
lib. XXVI (*cf. Gell.* XVI 5, 7) | uescum fastidio **H** m. 1 **L**
uescum cum fastidio **GH** m. 2; *glossam apertam deleuit Ger-*
lachius (cum *Falcidio Quicheratius*) || 500 *Non.* 360, 21 offerre
inuenire. L. lib. XXVI [XXVII **H** m. 1] (1—2 uxores); *idem*
372, 31 producere instituere . . L. lib. XXVI (= 2) | 1 erum-
nam **HG** | 2 satagant *scripsi*: faciant *codd.* || 501 *Non.* 382, 31
rogare poscere. L. lib. XXVI; *idem* 366, 19 petere . . L. lib.

- 'quápropter delíro et cupidi offícium fungor
liberum.' 502
- míhi quidem non pérsuadetur pódices mutém meos. 503
- ∟ ∪ - ∪ ∟ ∪ sibi miséreantur sei ipsí, uide, 504
caúsa illorum *ut* súpereiore cónlocavit sé loco!
- gýmnasio cum stádio in duplici córpus siccassém 505
pila.
- praetérito tepido, glútinator, glútino. 506
- ∪ ∟ ∪ - ∪ ∟ ∪ - - ∟ quod his 507
intéllegebar pósse, ad paucos réttuli.
- at cúí? quem febris úna atque una ἀπειρία, 508
uini ínquam kiatus únus potuit tóllere.

XXVI (= 1) | 2 secubit et HL | sic — rogat *Fruterius*: si — roget *codd.* || 502 *Non.* 17, 32 delirare . . L. lib. XXVI | delero (e *alt. ex i*) G | cupide *Iunius* | fungo L | liberum *Mercerus*: ruberum *codd.* ruderum *Iunius* uberum *Lachm.* puberum *Stowasser st. Vind.* 5, 263; sunt uerba aduersarii matrimonium inire insanum quidem, sed necessarium esse adserentis || 503 *Non.* 351, 2 mutare derelinquere . . <L.> lib. XXVI | podices *scripsi*: pulices H m. 1 publices m. 2 cum GL publice *Mercerus* || 504 *Non.* 498, 8 datius pro accusatio . . L. lib. XXVI | 1 sibi ob lemma *scripsi*: si *codd.* | miserantur *codd.*, *corr. Dousa* | sei *scripsi*: se *codd.* (si ipsi miserantur sibi *Quicheratius*) | ipsi, *scil. mariti* | 2 ne illorum causa superiore loco conlocavit (coll. G) *codd.*, *correxí* (causam et conlocarit *Guietus*); illorum, *scil. puerorum* || 505 *Non.* 394, 28 siccum exercitum. L. lib. XXVI | cum stadio in gymnasio in duplici *codd.*, *correxí* | pila *Aldus*: pilas *codd.* || 506 *Non.* 491, 29 glutino pro glutine. L. lib. XXVI; iubet L. ut glutinator hoc breue poemation (ex senariis constans) adglutinet superioribus | glutinato H m. 1 | glutino H m. 1: glutinor m. 2 cum GL || 507 *Non.* 381, 21 referre . . indicare . . L. lib. XXVI | his *Bern.*: is GHL | nosse *Dousa* | posse posse (*altero deletó*) G | ad L m. 1: haud m. 2 cum GH (aut alii *dett.*) | rettuli *Gen.*: retuli GHL || 508 *Non.* 406, 23 tollere occidere. L. lib. XXVI | 1 ad GH | 2 hiatrus *codd.* cyathus *cod. Casaub.*; latet potius kiatus (H et K *mutatae, ut saepe*).

LIBER XXVII.

- 509 rém populi salútem fictis uérsibus Lucílius,
quíbus potest, inpértit totumque hóc studiose et
sédulo.
- 510 Sósпита inpertít salute plúrima et pleníssuma.
- 511 próferam ergo iam, órdo uester scélera quae in se
admíserit.
- 512 quám non solum déuorare se ómnia ac deuérrere.
- 513 néc, si paulo mínus usura est mágna adiutatús diu
- 514 fácit idem ille quód qui inscriptum e pórtu ex-
portant clánculum,
né portoriúm dent.
- 515 paulo hoc melius quám mediocre, hoc mínus malum
quam opus péssimum.

---

509 *Non.* 308, 20 fingere componere . . L. lib. XXVII (1—2 inpertit); *idem* 37, 28 sedulum . . sine dolo. L. lib. XXVII (1 salutem — 2 sedulo); *idem* 37, 21 inpertire . . L. lib. XXVII (2 q. p. i.) | rem *Lachm.*: item *codd.* | salute et *codd. p.* 308 | factis *L p.* 37 | 2 imperati *H m.* 1 *p.* 308 ||
510 *Non.* 472, 15 inpertit. L. lib. XXVII | Sospita (Iuno) *scripsi*: sospitat *codd.* sospita inperti *Lachm.* | salutem *codd.*, *corr. Lachm. ad Lucr.* 116 (salute et *Muell.*) | plenissima *codd.* ||
511 *Non.* 374, 22 proferre, palam facere. L. lib. XXVII | proferat ergo *codd.* próferam ego *Lachm.* | uester ordo *codd.* (ordo post scelera in *L*, sed *corr. m.* 1), *traiecit Vahlenus* ||
512 *Non.* 420, 3 uerrere, ferire peruertere . . L. lib. XXVII | quin *Iunius* quom *Ribbeckius*; *malim* qua || 513 *Non.* 477, 26 adiutatur pro adiutat. L. lib. XXVII | usuras et *codd.*, *corr. Corpetus* | adiutatur *Quicheratius* || 514 *Non.* 37, 17 portorium . . L. lib. XXVII | 1 ille quod *scripsi*: quod illi *codd.* quod ii *Guietus* (*melius i uel hi*) ei *Marx* | *L m.* 1 | clamculum *L m.* 1 | 2 portitorium *H m.* 1 *L* || 515 *Non.* 29, 25 mediocritas . . L. lib. XXVII | ho *L* | quam opus pessimum *scripsi*: quam ut opes summum *codd.* ut quam pessimum *uulgo* quamst pessimum *Lachm.*

- 10 primum quâ uirtute séruitutem exclúserit. 516
 quódsi obseruas hóminem, qui pro cómmo et 517
 regno aúdeat
 régum expilatórem mittam, míserum mendicúm 518
 petam.
 10 0 10 0 10 nam di reditúm quidem 519
 tálem portendébant neque alia ín mare ulla
 offéndere.
 nullo honore raedis fletu *elátus*, nullo fúnere! 520
 íd concedere únum atque in eo dáre, quo super- 521
 atúr, manus.
 10 0 10 0 10 nunc díe ubi 522
 Graéci, ubi nunc Socrátici carti! quídquid quaeris,
 périmus.
 ét si maxime, íd quod spero, mútuom hoc mecúm 523
 facis,

516 *Non.* 301, 13 excludere liberare. L. lib. XXVII | ser-
 uitate *codd.*, *corr. edd. uet.* || 517 *Non.* 360, 7 obseruare cap-
 tare . . L. lib. XXVII | gaudeat (L m. 1 -deas) *codd.*, *corr.*
Iunius; re gaudeat *Quicheratius* || 518 *Non.* 366, 28 petere
 sequi . . L. lib. XXVII | regum *Franckenus Mnem. n.* I 279:
 recum H m. 1 et (r supra c) L rerum H m. 2 G | expilatorem
 H m. 1: explicatorem L explicatorum *ex corr.* G expiratorem
 H m. 2 || 519 *Non.* 358, 32 offendere laedere . . L. lib. XXVII |
 di uel dei *scripsi*: hic *codd.* huic *Quicheratius* | quidem red-
 itum *codd.*, *traiecit Lachm.* | mare] re *Aldus* | ulla *delet*
Muellerus de re m. 386 || 520 *Non.* 320, 25 honor sepultura . .
 L. lib. XXVII | raedis *Munro* fletu *Duentzerus*: displetu *codd.* |
 elatus *addidi* || 521 *Non.* 269, 32 concedere . . L. lib. XXVII |
 id *Corpetus*: in *codd.* | fortasse superetur || 522 *Non.* 196, 17
 cartam . . masculini L. lib. XXVII | 1 nunc die *scripsi*: nec
 sic *codd.* nescis *Lipsius* nunc *Quicheratius (Lachm.)* | 2 carthi
 L charti *ceteri* | quicquid *codd. praeter L m. 1* | quaeris *Muel-*
lerus: quaeritis *codd.* | perimus *codd.*, *corr. Quicheratius*
(Lachm.) || 523 *Non.* 138, 18 mutuum pro mutuo. L. lib. XXVII |

- 524 pótius quam non mágno messo, nón proba uin-
démia.
- 525 quódsi paulispér captare atque óbseruare haec
uólueris,
- 526 rém cognoscas, símul et dictis ánimum adtendas
póstulo.
- 527 cúm sciam, nihil ésse in uita próprium mortali
datum,
- 528 iám, qua tempestáte uiuo, chrésin ad me récipio.
- 529 métuo ut fieri póssit; ergo uiuo, ab Arciloco
éxcido.
- 530 sí non tamen ad te hóc redibit, tu hóc carebis
cónmodo.
- 531 fúimus pernicés, aeternum id nóbis sperantés fore.
- 532 módo sursum, modó deorsum, támquam collus
cérnui.

---

id H: om. GL | mutuum *codd.* || 524 Non. 213, 32 messum [sic scripsi: messem generis feminini, masculino *codd.*] L. lib. XXVII | magnum esse *codd.*, corr. *Lachm.* (magno messe *Mercerus* magnum messem *Aldus*) | uindemia H m. 1: uindemia m. 2 cum G et (ui indemia) L; probam uindemiam *Iunius* || 525 Non. 295, 19 captare capere. L. lib. XXVII || 526 Non. 238, 7 attendere . . idem lib. XXVII; idem 275, 31 cognoscere . . L. lib. XXVI | cognoscat H m. 1 GL p. 275 | postula *codd.* p. 238 || 527 Non. 361, 6 proprium . . perpetuum . . L. lib. XXVII | nil *uulgo* | datum est *codd.* || 528 Non. 407, 28 tempestas tempus . . L. lib. XXVII | chresin *Lachm. op. min.* 76: certe sine *codd.* || 529 Non. 301, 16 excidere dissentire. L. lib. XXVII | ergo] ego H m. 1 | uiuo H m. 1: quo m. 2 cum GL | Archilocho *uulgo* | excidere H m. 1 || 530 Non. 384, 25 redire, referri reuocari. L. lib. XXVII | rediuit *codd.*, corr. *Mercerus* || 531 Non. 368, 14 pernix . . L. lib. XXVII | uobis *codd.*, corr. *edd. uet.* || 532 Non. 20, 33 cernuus . . L. lib. XXVII; idem 200, 14 collus . . idem lib. XXVII | rursum et diorsum L m. 1 p. 20; an sursuorsum, módo? | colus *codd.* p. 20 | cernis *codd.* p. 200.

- ceterum quid sit, quid non sit, ferre aequo animo 533
ac fortiter.
- re in secunda tollere animos, re in mala demittere. 534
- nulli me invidere, non strabonem fieri saepius 535
deliciis me istorum.
- cocus non curat caudam insignem esse, illas dum 536
pinguis siet:
- sic amici quaerunt animum, rem parasiti ac ditias.
- ut mercede quae conductae fient alieno in funere 537
praefficuae multum et capillos scindunt et clamant
magis,
- vinginti domi an triginta an centum cibicidas alas. 538
- certa sunt, sine detrimento quae inter sese com- 539
modent.
- 'quae pietas!' — monogrammi quinque adducti 540
pietatem uocant.

---

533 Non. 302, 2 ferre pati . . L. lib. XXVII | quid sit *Lachm.*: quidquid (quicquid) sit *codd.* | quid] quasi *dett.* | fero *H m.* 1 G fere *H m.* 2 fere *cum* o *suprascripta* L ferre *Bouterwekius* ferto *Lachm.* fero an. aequo *Quicheratius* || 534 Non. 286, 4 demissum . . L. lib. XXVII | re *Stowasser st. Vind.* 5, 261: et *codd.*, *delet* *Guietus* (*Lachm.*) | dimittere *codd.* || 535 Non. 27, 2 strabones . . L. lib. XXVII || 536 Non. 331, 9 insigne, utile necessarium. L. lib. XXVII | 1 caudam *GH m.* 2: claudam L claudus *H m.* 1 cauda *Ribbeckius* | illas (*ἰλλάς*) *scripsi*: illam *codd.* illa *Iunius* squilla *Dousa* ullam *Ribbeckius m. Rh.* 29, 122 illadum, p. s. *Stowasser* | 2 animum quaerunt *codd.*, *corr.* *Duebnerus* | diuitias *codd.*, *corr.* *Lachm.* | in fine *codd.* aut *addunt*, quod *del.* *Bentinus* || 537 Non. 66, 31 praefficuae . . L. lib. XXVII | [*ita Lachm.*: XXII *codd.*] | ut *addidit* *Muellerus* || 538 Non. 88, 7 cibicidas. L. lib. XXVII; *cf.* *Loewius prodr.* 307 | an centum *Quicheratius* (*Lachm.*): uel centum *codd.* | tibicidas *codd.* (*ut et in lemmate*), *corr.* *Iunius* || 539 Non. 275, 12 commodare est mutuari. L. lib. XXVII || 540 Non. 37, 11 monogrammi . . et XXVII | inuocant *Dousa*;

- 541 ínfamem uocáns quem maltam ac féminam dicí uidet.
- 542 ín bonis porró est uiris, si iráti seu cui própítii súnt, ut diutiús eadem una máneant in senténtia.
- 543 égo enim hau perficiam út me amare expédiat - 0 1 0 -
- 544 quánti uellet, quám canicarum púlte et maconís manu
- 545 íllo oculi dedúcut ipsi atque ánimum spes illúc rapit.
- 546 1 0 - 0 1 0 - 0 1 0 tu Lucílium
crédis contentúrum, cum me rúperim, summa ómnia fécerim ima?
- 547 árdum miserinúm átque (infelix sígnum) sabucúm uocat.

malim sonant || 541 *Non.* 37, 7 malt(h)as molles . . quasi *μαλ-
θαρούς*. L. lib. XXVII | infamem *Fruterius*: insanum *codd.* |
uocans *scripsi*: uocant *codd.* | multam G | uident *Dousa* ||
542 *Non.* 463, 7 propitios . . <L.> lib. XXVII | 1 bonis *Iunius*:
uonis *codd.* || propiti L m. 1 | ut diutius *uulgo* (cf. *Dziatzko m.*
Rh. 33, 96): ui diutius LH m. 1 didiutius m. 2 cum G ||
543 *Non.* 296, 22 expedire, utile esse . . L. lib. XXVII | hau
scripsi: an *codd.* ah *Muellerus* | perficiam *Maduigi*: perei-
ciam *codd.* | expediat *edd. uet.*: expediam *codd.* (ex *adsimila-
tione illius eiciam; quod contra lemma retinentes coniecerunt*
uaria, ex. gr. Lachm. ego animam proiciam ut me amore [ita
Gerlachius] expediam) || 544 *Non.* 88, 16 canicas . . furfures . .
L. lib. XXVII; cf. *Fest.* 46, *Loewius prodr.* 315 | canicarū
scripsi: canicas a *codd.* | pud te G | maconis (cf. *Stovasser*
arch. lex. I 118) L: magconis H m. 1 magonis m. 2 cum G man-
gonis *Quicheratius* || 545 *Non.* 289, 10 deductum delectatione
ductum . . L. lib. XXVII | illo *Iunius*: illoc *codd.* illuc *edd.*
uet., quod ob sq. illuc sane praefendum retineri potest, dedu-
cunt oculi si scribimus || 546 *Non.* 88, 9 contenturum conten-
tum. L. lib. XXVII; idem 382, 18 rumpere . . idem lib. XXVII |
2 contentum H contem(p)tum GL p. 382 | cum me ruperint
(cum mercum perint H m. 1 p. 88 rumperint G p. 382, unde
possis rumperim suspicari) bis *codd.*, corr. *Iunius* | 3 ima *add.*
Muellerus || 547 *Non.* 74, 20 arduum pro aridum. L. lib. XXVII |

- párcaat illi, máius cui ius, cuí fidem esse exístiment. 548
 cúm pacem petó, cum placo, cum ádeo et cum 549
 appelló meam.
 'át metuis porró, ne aspectu et fórma capiar 550
 áltera.'
 cúm mei me adeunt séruoli, non dóminam ego 551
 appellém meam?
 ille contra omnia ínter plures sénsim et pedetem- 552
 tim, foris
 né quem laedat.
 támen aut uerruca aút cicatrix médio papulae 553
 dífferunt.
 Hymnís, uelim *inde* te íd quod uerum est crédere. 554

miserinum **H**: miserrimum **GL** miserulum *Vahlenus* | lignum sambucum uocant *Iunius*; erat cum *Nonii auctorem falsa lectione deceptum putans in initio Sardum conicerem* || 548 *Non. 370, 26* parcere seruare . . L. lib. XXVII | parcant *Iunius* | máius **GH**L: malus *Bern.* magis *uulgo* | ius (fas?) *scripsi*: possit (-sint, n *expuncta*, **G**) *codd.*, in quo sit (= ist) *ad sq. eximent olim pertinuit* | existiment *Dousa*: eximent *codd.* || 549 *Non. 237, 25* aditus . . L. lib. XXVII | placito **H** m. 1 | apello **G** || 550 *Non. 253, 21* capere decipere . . L. lib. XXVII [XXVI **H** m. 1] | ad **H** et **L** m. 1 | capiare altera *codd.*, *correxí* (capiar alterae *Dziatzko m. Rh. 33, 94 genetiuo intolerabili*; forma est *puella formosa*, cf. *ad Prop. II 34, 4*) || 551 *Non. 238, 21* appellare . . L. lib. XXVII | adeant *Guietus* | seruuli *codd.* || 552 *Non. 29, 3* pedetemtim . . L. lib. XXVII | ille] it *Quicheratius* | contra ille *Stowasser st. Vind. 5, 255* | omnia] homo *Marx st. Luc. 33, Bergkii op. 684*; an abit? | foras *Bouterwekius q. L. 21* || 553 *Non. 284, 28* differre distare . . L. lib. XXVII | aut *Mercerus*: aliti **GL** aditi **H**; *latetne* alui (tamen *in u. priorem reiecto*)? | medio *Lachm.*: medius *codd.* naeuus *Mercerus* medicis *Stowasser arch. lex. I 293* | papule **H** m. 1 papule m. 2 cum **GL** || 554 *Non. 275, 4* credere . . L. lib. XXVII [**HL**: XXVI **G**] | ymnis *supra* hiemis **G** | *inde addidi* (uellem *Lachm. in septenario tete Muellerus*).

- 555 ∪ ∟ ∪ - has éc fenestris ín caput
deíciam, qui prope ad óstium aspiráuerint.
- 556 si *facie* facies praestat, si corpore corpus.
- 557 consilium patriae legumque oriundus rogator.

LIBER XXVIII.

- 558 próspiciendum ergo ín senectam núnc *ab* adule-
scéntia est.
- 559 quíd me fiet, síquidem non uis te ínprobis
commíttere?
- 560 cómmouet se núsquam neque commítit, ut pereát
sibi.
- 561 ín re agenda ipsá ridicula iáctat, quoad adséderit.
- 562 Sócraticum quiddám tiranno mísse Aristippum
aútumant.

---

555 *Non.* 288, 28 deicere . . L. lib. XXVII | 1 ec *Vahlenus* (e *uulgo*): et *codd.* | fenestris **H** m. 1 (L m. 2): fenestras **H** m. 2 *cum* L m. 1 **G** | 2 deiciam **H** m. 1: deiciunt m. 2 *cum* **GL** | hostium *codd.* || 556 *Non.* 371, 12 praestare . . L. lib. XXVII; *malunt* XVII *Quicheratius* (*Lachm.*), XXVIII *Muellerus temerarie, nihil cum aut iambos aut hexametros ab hoc libro abiudicet* | *facie uulgo post praestat addunt, Muellerus ante facies* | restat L m. 1 || 557 *Non.* 383, 10 rogare instituire . . L. lib. XXVII | oriundis **H** m. 1 oriund **G** | rogator **H**: progator **GL** m. 1 (**H** *mgo*) propagator L m. 2 || 558 *Non.* 492, 21 senecta . . L. lib. XXVIII | senecta *codd.*, *corr. Dousa* | ab *add. Lachm.* (*adulescentiae Dousa*) || 559 *Non.* 248, 23 committere coniungere . . L. lib. XXVIII | non] nunc *Vahlenus anal. Non.* 14 || 560 *Non.* 248, 31 committere facere . . L. lib. XXVIII | committet *codd.*, *corr. Quicheratius* (*Lachm.*) | parcat *Stowasser st. Vind.* 3, 280 || 561 *Non.* 328, 3 iactare ambitiosius gloriari . . L. lib. XXVIII [*ita Quicheratius: XVIII codd.*] | radigla L m. 1 | iactat quod (quoad *ego*) adsederit *Iunius*: id atque adsederet *codd.* || 562 *Non.* 237, 3 autumare est dicere . . L. lib. XXVIII | So-

- sárcinatozem ésse summum, súere centonem óptume. 563
- néc paruo satúllo pretio ∟ ∪ - ∪ ∟ ∪ - 564
- ‘píscium magnam átque altílium uim ínterfecisti.’ 565
‘haút nego.’
- proptérea haec subsiciúa, si quandó uoles, 566
des út peruoluas óperam.
- ephébum quendam, quém parentactón uocant. 567
- adde eó, quod tristis ác seuerus philósophus. 568
- ne fáciat atque ex hác aerumna is éxeat. 569
- Polemónem amauit, mórte huic transmisít suam 570
scolén, quam dicunt.

---

cratium (-tum **H** m. 1) *codd.*, *corr. Iunius* | quiddam] quiddan (d prior in **G** supra lin.) *codd.* quidam *Lachm. ad Lucr.* 170; *erat cum conicerem* *χρεια* | te tyranno *codd.* | misse *Guietus*, *Wasius*: misisse **GH** misisse **L** | tipum **H** m. 1 || 563 *Non.* 175, 33 sarcinatorez suturem. **L. lib. XXVIII** | 564 *Non.* 365, 28 pretium . . **L. lib. XXVIII** | paruo satullo *Loewius gl. n.* 228 (*supplens fere uentris rabiosam famem*): paruo catullo **H** m. 1 par uocat ullo m. 2 cum **GL** (catillo *Mercerus*) || 565 *Non.* 330, 29 interficere, consumere . . **L. lib. XXVIII** | gnam **G** | haut *Vahlenus*: ut *codd.* at *Quicheratius* || 566 *Non.* 175, 21 subsiciuum . . **L. lib. XXVIII** | propterea **H** m. 1: preteza m. 2 praeterea **GL** | subsiciua **H** m. 1 | *suppleui* (opera *Dousa*) || 567 *Non.* 67, 11 parentactoi . . idem **XXVIII** [*Muellerus m. Rh.* 24, 246: uicesimo tuum *codd.*] | efoebum *codd.* | uocant parentaton (praetacton **L** m. 1) *codd.*, *corr. praeuente Bentleio* (cf. fr. 275) *Stowasser et Onions* || 568 *Non.* 410, 3 tristis doctus . . **L. lib. XXVIII** | eo qđ *scripsi*: eodem (= eod) *codd.* | tristes ac seueros philosophos *edd. vet.* || 569 *Non.* 296, 16 exire; euadere . . **L. lib. XXVIII** | erumna *codd.* | is exeat *Iunius*: exeatis *codd.* || 570 *Non.* 414, 12 transmittere, tradere . . **L. lib. XXVIII** | Polemonem *Iunius*: polemon et *codd.* | mortem *codd.*, *corr. Lachm.* | scolem **H** m. 1 scotlem m. 2 cum **GL** scholam *Victorius* scholen *Lachm.* scolen *ego*.

- 571 eidóla atque atomus uíncere Epicurí uolam.
- 572 concédát homini id quód uelit, deléniat,
corrumpat prorsum ac neruos omnis eligat.
- 573 uel si álio opus sit, fóre, si hinc aliquo césseris.
- 574 cui saépe mille inpósui plagarum ín die,
575 uitam ác fortunas cuí concrederím meas?
- 576 ∪ ∟ ∪ - ∪ ∟ ∪ - - ∟ nihil
parui ác pensi, ut si lítteras doceás lutum.
- 577 Lucílium si móre inritarít suo.
- 578 ∪ ∟ ∟ aquam te in ánimo habere intércutem.?’
- 579 ∪ ∟ ∪ - ∪ ∟ linquit me; hinc ílicet
‘anus rúrsum ad armillum’ ∟ ∪ - ∪ ∟ ∪ -

---

571 *Non.* 478, 28 uolam pro uelim . . L. lib. XXVIII | et-
dola *codd.*, corr. *Mercerus* | acomus L, H m. 1 atomos *Iunius* ||
572 *Non.* 278, 8 delenitus est mente alienatus . . L. lib. XXVIII;
idem 269, 24 concedere . . L. lib. XXVIII (= 1); *idem* 301, 9
eligere, defatigare. L. lib. XXVIII (= 2) | 1 quod uult *codd.*
p. 278 | 2 prorsum *Guietus*: prorsus *bis codd.* | ad *codd.* p. 301 |
deligat G p. 278; eliquat *Ribbeckius praef. com.* p. LXI ||
573 *Non.* 250, 33 cedere, recedere. L. lib. XXVIII || 574 *Non.*
496, 13 genet. . . pro accusatiuo . . L. lib. XXVIII | in diem,
corr. *Ribbeckius m. Rh.* 29, 124 || 575 *Non.* 275, 7 credere,
fidei committere. L. lib. XXVIII | *puto* huic, ut hoc fr. cum
priore cohaereat || 576 *Non.* 36, 31 pensum . . L. lib. XXVIII |
nil *Turnebus* | *parci Lachm.*; *malim* parti | ut si (*cf. Hor. ep.*
I 17, 3 *ibique Porph.*) *scripsi*: uti *codd.* | *littera codd.* || 577 *Non.*
31, 21 inritare . . L. lib. XXVIII | *lucili* si in amore *codd.*, in
quibus litteras in a in um *mutatas post lucili traieci* (*Lucilius*
Dousa Lucilium si am. *Lachm.* *Lucili* si me more *Marx*) ||
578 *Non.* 37, 2 aqua intercus hydropum morbus . . L. lib.
XXVIII | te om. G | alnimo H; iam anno *Fruterius* || 579 *Non.*
74, 13 armillum. L. lib. XXVIII | *linquit* me *scripsi*: hinc ad
me *codd.* hinc a me *Dousa* | *ilicet Palmerius*: licet *codd.* | de
prouerbio hic ad seruum relato cf. Placidus 7, 9 (*Loewius*
prodr. 324); *sequebatur fere atque tollit denuo.*

uerúm tu quid agis? ínterpella me út sciam.	580
perstá nec transi uél da quam ob rem tránseas.	581
coícito te intro ac bóno animo es! ∪ ∟ ∪ -	582
puerí praeterea nóstri qui subeánt iubet.	583
primó redundant: aúrum ac tesaurí patent.	584
agite ágite, fures méndaci argutí mali!	585
malo hércle uestro cónfectores cárdinum!	586
utrum áno an horno te ábstinueris á uiro.	587
quid fít? balistas iáctans centenárias	588
Cremés in medium, in súmmum írat Demaénetus.	589
'quaprópter certum est fácere contra ac pérsequi et nómen deferre hóminis'. — 'hoc cum féceris,	590

580 *Non.* 330, 32 interpellare . . dicere. L. lib. XXVIII [*ita H m. 1 L: XXVIII H m. 2 G*] || 581 *Non.* 278, 29 da, dic . . et lib. XXVIII | persta nec *scripsi*: persuade et *codd.* peruadens intra *Dziatzko* || 582 *Non.* 506, 23 es pro esto. L. lib. XXVIII | coicito *Lachm. ad Lucr.* 136: coici *GL m. 1* (conici *m. 2*); de *H non constat* || 583 *Non.* 403, 26 subire, ingredi . . L. lib. XXVIII | pueris *Dousa* | nostri *scripsi*: nostris *codd.* || 584 *Non.* 384, 18 redundare . . L. lib. XXVIII | redundat *codd. dett.*; an redundans? | tes. et thes. *codd.* || 585 *Non.* 239, 14 argutum, audax malitiosum. L. lib. XXVIII | mendaci *GH*: mendati *L* mendacia *Aldus* | arguti mali *scripsi*: argutamini *codd.* arguti nimis *Ribbeckius* || 586 *Non.* 268, 31 conficere frangere. L. lib. XXVIII || 587 *Non.* 121, 7 horum ipsius anni. L. lib. XXVIII | abstinueris *Scaliger*: abstuleris *codd.* (tete *Muellerus*) || 588 *Non.* 555, 24 balistae . . L. lib. XXVIII | fit] sic *Turnebus* | ballistas (*sed l prior punctata*) *L* | iactas *Turnebus* iactant *Lachm.* || 589 *Non.* 331, 4 ire accumbere. L. lib. XXVIII [*LH m. 1: XXVIII H m. 2 G*] | Chremes *HL* | ire ad *codd.*; ierat *Rothius* (ire; at *Stowasser st. Vind.* 7, 37) | demenetus *codd.* || 590 *Non.* 289, 25 deferre, celatum prodere. L. lib. XXVIII [*GH m. 2: XXVIII LH m. 1*] (= 1—2 homi-

cum céteris reus úna tradetúr Lupo.

non dérit: ἀρχαῖς hóminem et stoechiís simul
priuábit: igni cúm et aqua interdíxerit,

duo habét stoechia.' — 'at séruat anima et
córpoze;

γῆ córpus, anima est πνεῦμα.' — 'posterióribus
stoechiís, si id malúerit, priuabít tamen'.

591 fulméntas aëris átque γῆς subdúcere.

592 minitári aperte, cápitis dicturúm diem

593 habés omnem rem: tímeo ne accusér ∪ -

594 submíttas alios, sí quos possis, cénseo.

595 orátionem fácere compendí potes:

'salué, dum saluo et térgo et terginó licet'.

596 ut si progeniem antiquam, qua est Maximus
Quintus

uatrax, qua uaricosus ∪ - ∪∪ - ∪∪ - -

nis); *Probus ad ecl.* 6, 31 p. 18 K. L. in XXVIII satirarum (2 hoc — 8); *coniunxit IBeckerus Philol.* 5, 42 | 1 ac *Lachm.* ('edd.' *Quicher.*): hac *codd.* et *uolgo* | 4 derit (*sibi Lupus*) *Franckenus* II 57: aderit *codd.* | et stoechiis (= *στοιχείοις*) P: et stoechiisque V | priuabit *Egnatius*: priuabitur *codd.* | 6 habes *SBrandt* | at seruat (*scil. Lupus reum*) *scripsi*: adfuerit *codd.* ad superat *Muellerus* at fruitur *Ribbeckius m. Rh.* 29, 123 | 7 γῆ *Duebnerus*: tum V uti P | πνεῦμα V | 8 fortasse malueris || 591 *Non.* 206, 25 fulmentum . . feminino. L. lib. XXVIII | aeris atque γῆς (*scil. in carcerem coniciendo*) *scripsi*: aeis (H m. 1: aeneis m. 2 et G eneis L) atque aeneis *codd.* ueneis atque animeis *Lachm.* || 592 *Non.* 280, 9 dicere, denuntiare. L. lib. XXVIII | minutari L | aparte G || 593 *Non.* 318, 17 habere audire. L. lib. XXVIII || 594 *Non.* 390, 3 submittere . . supponere. L. lib. XXVIII [XXVIII H m. 2] | censeas *codd.*, *corr. Dousa*; censeam *Fruterius* || 595 *Non.* 414, 5 terga . . L. lib. XXVIII | 1 postes (s *prior punctata*) L potest H m. 2 G | 2 salue *Lachm.*: salui *codd.* solui *uolgo* | et tergo *scripsi*: in (*in L supra lin.*) tergo *codd.* tergo *Turnebus* | et LH m. 1: et in H m. 2 G || 596 *Non.* 25, 14 uatrax et uaricosus [uatricosus

sed fuga fingitur; hinc timido pede percitus uadit.	597
omnia uiscatis manibus leget, omnia praedam sumet; crede mihi, presse res auferet omnis.	598
tanti se Emporiis montes εἰς aetera tollent.	599
- ο ο - quaeque aspectu sunt spurca et odore.	600
quare pro facie, pro statura Accius 'status'?	601
hic corpus solidum inuenies, hic stare papillas pectore marmoreo.	602

LIBER XXIX.

uérum tristis cóntorto aliquo ex Pácuuiano exórdio.	603
ín gimnasio ut scéma antiquom spéctatores détinens.	604

codd.], pedibus uitiosis. L. lib. XXVIII | 2 uacax qua uaricosus uatrax (H m. 1: uatax m. 2 cum GL) *codd.*; uacax *delent uulgo; immo uatrax illius uacax corrigendi causa adscriptum effecit, ut alterum nomen intercideret* (uatax, quod nonnulli scribunt, aequè intestatum quam uatrax) || 597 Non. 308, 27 fingere, parare. L. lib. XXVIII | hinc *addidi*; ac *Acidalius* (ut *Muell.*) | timido H m. 1 | uadit pede percitus *codd.*, *corr. Acidalius* || 598 Non. 395, 32 sumere . . tollere . . L. lib. XXVIII; *idem* 322, 25 legere surripere . . L. lib. XXVIII (o. u. m. l.) | 1 uescatis L m. 1 p. 396 | praedam sumet *addidi* (sumet *ex lemme uulgata*, sumet omnia *Lachm.*) | 2 praese H m. 1 praese m. 2; an praeses? | res *addidit Popma* || 599 Non. 406, 30 tollere est eleuare . . L. lib. XXVIII | tanti, n *supra lin. m. 2 L* | emporiis *Palmerius* (Emporiis *Quicheratius*): temporis *codd.* | eis aetera *Vahlenus*: et faetera *codd.* super aethera *Quicher.* (ad sidera *Palmerius*) || 600 Non. 394, 15 spurcum . . *idem lib. XXVIII* || 601 Non. 226, 24 statura . . L. lib. XXVIII; *cf. Ritscheli* op. IV 274 | stratura H m. 1 || 602 Non. 391, 24 stare erigi . . L. lib. XXVIII [*ita GH: XXVIII L*] | papyllas GL || 603 Non. 30, 22 exordium est initium . . L. lib. XXIX | uirum *codd.*, *corr. Mercerus* (utrum *Iunius*) | tristi *Dousa* || 604 Non. 225, 2 schema neutro. L. lib. XXIX | gemnasio (-seo

- 605 aétatem ictus tibi laturam et bellum, si hoc
bellum putas.
- 606   ∟ ∪   ∪ ∟ ∪   ∪ ∟ ∪   certum scio
esse ita ut dicis; nam mihi erant de illo explorata
omnia.
- 607 hinc ueni secundum ad morbum illum, homini uel
bellissimum.
- 608 omnia alia, in quibus eferimur rebus, ne ego
multis loquar.
- 609 uos interea lumen auferte atque aulaea obducite.
- 610 deierat enim non scripsisse et post non scripturum
‘redi
in consortionem’.
- 611 cupiditas ex homine cupido, ex stulto numquam
tollitur
- 612 prius non tollas quam animum ex homine atque homi-
nem ipsum interfeceris.

L m. 1) *codd.* gymn. uulgo | schema H m. 2 G | antiquo et (-qua est H m. 1 est L) *codd.* antiquum (-quom *Lachm.*) *Gulielmii* | peccatores H m. 1 L | detinens ego: retineres *codd.* retineas *Lachm.* tetineris *Bergkii* || 605 *Non.* 248, 7 bellum . . pugna . . elegans . . L. lib. XXIX | ictus scripsi: istuc *codd.* | et delet *Mercerus* || 606 *Non.* 294, 20 explorare . . L. lib. XXIX || 607 *Non.* 527, 25 uel . . etiam . . L. lib. XXIX | hoc (huius H m. 1) inuenisset unum ad *codd.*, correxi (in olim *suprascriptum illi* hoc); inuenisse *Vahlenus* (*Lachm.*) inuenisti *Ribbeckius* te inuenisse *Dziatzko*; an hinc uenisset (ut unum sit ‘unicum’) ? 608 *Non.* 298, 2 efferre extollere . . L. lib. XXIX | haec ferimur L || 609 *Non.* 360, 28 obducere aperire. L. lib. XXIX | auferte (t prior punctata) L adferte G | aulaea *codd.* || 610 *Non.* 196, 11 consortium . . feminini. L. lib. XXIX | non addidit *Dziatzko* m. *Rh.* 33, 101 | scribse (m. 2 sis *suprascr.*) L | scribiturum G scribiturum L || 611 *Non.* 436, 30 cupiditas et cupido . . L. lib. XXVIII [ita *Par. m.* 1: XVIII *codd.*] | ex] et *Duebnerus*; *supple* stultitia || 612 *Non.* 330, 33 interficere . . L. lib. XXIX |

- primum Crisi cum negat signatam natam reddere. 613
 ‘ $\zeta \cup - \cup$ surge, mulier, duc te!’ — filum non 614
 malum.
 $\zeta \cup - \cup$ ut nunc hac re mihi opem atque auxilium 615
 offeras.
 perge, amabo, ac, si potes, face dignam me ut 616
 uobis putem.
 ni rediret ad se atque illam exterminaret miseriam. 617
 Hymnis, ego sic animum induco, tu te ab insano 618
 auferas.
 ad lenonem uenio, tribus in libertatem milibus 619
 destinetur facio.

quam tullii animum *codd.*; *illud tullii ex proxima linea repetitum deleuit Ribbeckius m. Rh.* 29, 126 | ex nomine *codd.*, *corr. Passeratius* || 613 *Non.* 171, 4 signatam integram [*om. H m. 2 L m. 1 G*] uirginem uetustas uoluit dicere | primam *codd.*, *corr. FDousa* | *crisicum codd.*; Chrysi Scaliger (Chrysaee Iunius) | natam *addidi Fleck. ann.* 1877 p. 144 (*quod post me commendauit Dzialzko gnatam ob sonum ingratum respueram*); se gnatam pro sign. Mercerus | reddere uulgo: redere (ex -dire *corr. G*) *codd.*; an dedere? || 614 *Non.* 313, 12 filum oris linamentum. L. lib. XXIX | XXVIII: i surge Stowasser *st. Vind.* 5, 136 in senario | mulier L m. 1 | ducte H m. 1: ducite m. 2 cum GL || 615 *Non.* 360, 23 offerre, afferre. L. lib. XXIX | acrem (ac rem m. 2) ihi H || 616 *Non.* 369, 29 putare . . L. lib. XXIX || 617 *Non.* 27, 8 exterminatum . . L. lib. XXIX | ni H m. 1 L: ne H m. 2 non G | exterminare *codd.*, *corr. edd. uet.* | miseriam *codd.*, *corr. Passeratius* || 618 *Non.* 330, 9 inducere persuadere. L. lib. XXVIII: Hymnis; sic Muellerus: XXVIII ighymnis H m. 1 L (hymnis H m. 2) XXVIII gemis hymnis G | animum sic *codd.*, *traiecit Muellerus* (a. hoc Lachm.) | induco quod tu *codd.*, *deleui dittographum et a grammatica damnatum quod* | tua uulgo (G?) | te *addidi* | aut inferas L || 619 *Non.* 289, 29 destinare emere. L. lib. XXVIII [H m. 1 L: XXVIII GH m. 2] | facio in initio fr. *codd.*, in finem reieci | destiner *codd.*, *correxi* (*destinet uel destines uet. edd. destino Acidalius*).

- 620 ín me illis spem esse ómnem, quouis pósse me
emungí bolo.
- 621 áge, nunc summam súmptus duc atque aéris
aliení simul.
- 622 haéc est ratio péruersa: aera súmma et subducta
ínprobe.
- 623 eódem uno hi modo érrant, si ratiónes subducént
suas.
- 624 χρῆμα non magná mercede, mágno quod con-
dúxeris.
- 625 únde domum uix rédeat uixque hoc éxuat se ∟ ∪ -
- 626 híc me ubi uidit, súbblanditur, pálpatur, capút
scabit,
pédes legit ∪ ∟ ∪ - ∪ ∟ ∪ - ∪ ∟ ∪ -
- 627 quíd mihi proderít, quam satias iam ómnium
rerúm tenet?

620 Non. 36, 17 emungi . . L. lib. XXIX | me illis *Fru-
terius*: mellis *codd.* | possem emungi uolo *codd.*, *corr. Carrio* ||
621 Non. 283, 27 ducere . . L. lib. XXIX | ducatque *codd.* |
aeris *uulgo*: aeri *codd.* | simul alieni *codd.*, *traieci* || 622 Non. 74, 4
aera numeri nota. L. lib. XXIX | haec *edd.*: hoc *codd.* | summa
et (*cf. Stowasser arch. lex. I 197*)] summae *Scaliger* summa est
Casaubonus || 623 Non. 399, 11 subducere . . L. lib. XXIX |
hic L | errant (*scil. lenones*) si rationes *scripsi*: errationes *codd.* |
subduceret *codd.*, *corr. Iunius* || 624 Non. 274, 14 conducere . .
emere. L. lib. XXIX | χρῆμα (*uel κῆμα*) *scripsi*: magno *codd.* ||
625 Non. 300, 10 exui liberari. L. lib. XXIX || 626 Non. 472, 5
palpatur. L. lib. XXIX (= 1), ubi uidet *codd.*; u. 2 *accedit ex
Festo* 210 pedes pro pediculis . . Lucilius: ubi me uidit, caput
scabit, pedes legit; *quae neglegentius excerpta apparet* ||
627 Non. 172, 6 satias . . L. lib. XXVIII [XXVIII H m. 1] |
quem *Iunius* | satias te (*delet m. 2*) iam H satiasti (-te m. 2)
iam L | tenet facta *codd.* e fine *exempli prioris*, *corr. Bentinus*.

- fi Sócrates in amóre: et adulescéntulos 628
 melióre paulo fácie signat nílque amat.
- et amábat omnes; nam út discrimen nón facit, 629
 neque sígnat linea álba - ∪ ∟ ∪ -
- pro qua ípse quid doctrína partirét boni? 630
- tum illúd *ἐπεφώνει*, quód etiamnunc nóbile est: 631
- 'cum té cognoris, uítam sine cura éxigas'. 632
- ut si íd quod concupísset non aptús foret. 633
- ∪ ∟ ∪ - ∪ tú qui iram indulgés nimis, 634
 manús a muliere ábstinere mélius est!
- amícos hodie cum ínprobo illo audíuimus 635
 Lucílio aduocásse.
- primo éx aduorso sí quod est cenáculum, 636
 quo récipias te.

---

628 Non. 405, 11 signare . . ostendere. L. lib. XXIX | 1 fi scripsi: si HL sic G | et in adulescentulis codd. (priori in amore adsimilatum), correxi | 2 signant H m. 1 | nihilque amaret codd., corr. Lachm. || 629 Non. 282, 17 discrimen . . L. lib. XXIX; idem 405, 15 signare, discernere . . L. lib. XXIX [XVIII codd.]: nam eqs | 1 nam (om. H m. 1 p. 282) ut codd. bis: nam Iunius | 2 neque] qui Salmasius | linia GL p. 405 || 630 Non. 472, 11 partiret pro partiretur. L. lib. XXIX | quid quas partiret ipse pro doctrina boni codd., traieci || 631 Non. 351, 23 nobilis . . L. lib. XXIX | epifoni (epitofoni L) codd. ἐπιφώνει Dousa ἐπεφώνει Maduigijs adu. cr. II. 664 | etiamtum codd., corr. Maduigijs (.num uulgo) || 632 Non. 291, 13 exigere . . L. lib. XXIX; adiunxi priori fragm. | cum cognoueris (cognoris L m. 1) codd., correxi (cum cor cognoris Passeratius) || 633 Non. 234, 22 aptus . . adeptus . . L. lib. XXIX | foret add. Dousa || 634 Non. 325, 32 indulgere . . L. lib. XXIX | 2 abstinere a muliere codd., corr. Iunius || 635 Non. 74, 10 aduocasse . . L. lib. XXIX || 636 Non. 384, 5 recipere reuocare. L. lib. XXIX | 1 primo H m. 1: primum m. 2 cum GL | aduerso G | caen. HL | 2 recipiat te codd., corr. doctus apud Mercerum.

- 637 urgét grauido saépius culpá tua.
- 638 ∪ ∟ ∪ - cum uíderim in uitá mea
ἐπίτευγμα Apelli, lónge opera ante alia ómnia
- 639 habeásque *in* animo, mi ádmodum causám grauem
fore quaé me ab ullo cómmo abducát tuo.
- 640 cuius síne periclo féceris pérículum.
- 641 fauitórem tibi me, amícum, amatorém fore.
- 642 qua uíncli quantum est ínter humanúm genus
rerúmque inter se cóniugat commúnitas
- 643 deum réx auertat uérba obscena ∟ ∪ -
- 644 insúlta miserum tú quoque in me! ∟ ∪ -
- 645 Apóllost numen, quí te antiquis nón sinet
delíciis maculam atque ígnominiam inpónere.

---

637 *Non.* 418, 3 *urguere est premere . . L. lib. XXIX |*
urguet L m. 1 | tua bis G || 638 Non. 339, 9 *longe etiam ualde*
. . L. lib. XXIX | cum uiderim Duentzerus: cui ubi (ubi om. H
m. 1) derim codd. | uita H m. 1: utia m. 2 cum GL | mea H
m. 1: mea e m. 2 meae GL | epitegma (-tagma H m. 1) codd.,
corr. Iunius | Apelli Gerlachius: apelli Bern. appelli H m. 1
appepelli m. 2 apepelli GL | in fine supple quod eminent; ceterum
cf. Plin. n. h. XXXV 96: uidetur L. puerum, cuius amorem
captat, cum Diana contulisse || 639 Non. 315, 29 *grauē . . L.*
lib. XXIX | 1 in add. Lachm. | mi idem: mihi codd. | graue GL ||
 640 *Non.* 364, 5 *periculum experimentum . . L. lib. XXIX |*
sine Franckenus Mnem. n. I 244: si in codd. | periculo codd.,
corr. Quicheratius (Lachm.) || 641 Non. 110, 23 *fauitorem . .*
L. lib. XXIX || 642 Non. 36, 9 *coniugare [coniungere codd.] |*
copulare . . L. lib. XXIX | 1 qua (scil. Venere) uincli scripsi:
quam mihi codd. | 2 ferumque Mercerus | coniungat codd., corr.
Bentinus | communicat codd., corr. Lachm. || 643 Non. 357, 11
obscenum . . L. lib. XXIX | rex auertat Turnebus: rixa uertat
H m. 1 rixa uertat uertat m. 2 cum GL || 644 Non. 330, 20 *in-*
sultare, iniuriosius aliquid dicere. L. lib. XXIX | insultas
nescioquis | tu Passeratius: te codd. || 645 Non. 24, 2 *igno-*
minia . . L. lib. XXIX | 1 apolost, sic codd. | nomen codd.,

cum ipsi in lutum descendant, cum alios detrahant.	646
∪ ∪ ∪ - ∪ ét si retinere hunc uoles, si longius te producturum et diutius	647
∪ dissociata aequa omnia ac nefantia.	648
deletionem nostri ad unum exercitus.	649
hoc tum ille habebat et fere omnem Apuliam.	650
huc, alio cum iter haberet, praeteriens uenit.	651
collegae auxilium, tam etsi est indignus, feram.	652
adde alios omnes meo periculo ex ordine.	653
sic inquam ueteratorem illum, uetulum lupum Annibalem acceptum ∪ ∪ - ∪ ∪ ∪ -	654
detrusus tota uideiectusque Italia.	655
uete atque ancipiti ferro effringam cardines.	656
nemo hos ancipiti ferro effringat cardines!	656 ^a
caede ostium, Gnato, urge! — 'restat'. — perimus!	657

corr. Iunius | 2 *delicis codd.* || 646 *Non.* 288, 10 *detrudere* . . L. lib. XXIX | *descendant L m. 1* | *tum unus dett. codd.* | *detrudent GH m. 2* || 647 *Non.* 372, 22 *producere* . . *longius ducere* . . L. lib. XXIX || 648 *Non.* 489, 14 *nefantia* . . *idem lib. XXIX* | *dissociata aequa Scaliger: dissociat atque codd. aequae Fruterius* | *ac] an G* || 649 *Non.* 97, 4 *deletio*. L. lib. XXIX || 650 *Non.* 317, 26 *habere, tenere* . . L. lib. XXIX || 651 *Non.* 318, 20 *habere derigere*. L. lib. XXIX | *huc Aldus: hunc codd.* || 652 *Non.* 303, 10 *ferre adferre* . . L. lib. XXIX | *collegae Passeratius: colligere (-gare L) codd.* | *indignus idem: indigna ut codd. indignum ut Iunius* || 653 *Non.* 364, 2 *periculum est salutis discrimen* . . L. lib. XXIX | *periculo codd., corr. Dousa* || 654 *Non.* 240, 8 *accipere, decipere*. L. lib. XXIX | *sic] sc L* || 655 *Non.* 288, 32 *deicere praecipitare* . . L. lib. XXIX | *detrusus, codd., corr. Mercerus* | *deiectaque H deiectaque GL deiectusque Bentinus* || 656 *Non.* 245, 17 *anceps, acutum ex utraque parte*. L. lib. XXIX || 656^a *Non.* 245, 10 *anceps, duplex*. L. lib. XXIX | *ancipiti Bentleius ad Hor. od. III 26, 7: ancipites codd.* || 657 *Non.* 272, 8 *caedere frangere* . . L. lib. XXIX;

- 658 Gnató, quid actum est? — 'dépilati omnés sumus'.
 659 subplántare aiunt Graéci - ∪ √ ∪ -
 660 crus lápide'. nihil est: caédam, si te offénderit.
 661 ∪ √ ∪ - ∪ 'quís tu homo es?' — nemó sum homo.
 662 quod te íntromisi, grátiam referás mihi.
 663 hiemem únám quamque cárpam - ∪ √ ∪ -
 664 pluteós excutiet téstasque et testúdi-
 nés reddét ∪ - ∪ √ ∪ - ∪ √ ∪ -
 665 ∪ √ ∪ - ∪ √ ∪ - cohibét domi
 maestús se, Albinus répudium quod filiae
 remisit.
 666 ∪ √ ∪ - ∪ √ ∪ - Thyóneo
 et nón mortifero adféctus uomicae uólnere!

---

idem 417, 32 urgere insistere. L. lib. XXVIII (*sic*) | hostium *codd.* p. 272 | grato *codd. ibidem* (Gnatho G p. 417) | urge. restat (*scil. ostium*) *scripsi*: urgerestant *codd.* p. 417 urgere istam p. 272 (urguere bis L m. 1); *aliter Ribbeckius fr. com.* p. 129, m. Rh. 29, 125 | perimus *codd. bis, corr. edd. uet.* || 658 Non. 36, 27 depilati . . rarefacti. L. lib. XXIX | Gnatho *Mercerus*: nato *codd.* || 659 Non. 36, 4 subplantare . . pedem subponere. L. lib. XXIX | aiunt, Graeci *ὑποσκελίζειν* dicunt *Aldus* || 660 Non. 358, 23 offendere est percutere . . L. lib. XXIX | nihil em H m. 2; nil est *uulgo*; miles *Ribbeckius l. l.* | credam *codd.*, *corr. Gerlachius* || 661 *Char.* 97 K. L. XXIX || 662 Non. 381, 33 referre, reddere . . L. lib. XXIX | referat *codd.*, *corr. Dousa* || 663 Non. 252, 11 carpere celeriter praeterire . . L. lib. XXIX || 664 Non. 381, 7 reddere facere. L. lib. XXIX | excutiet *Lachm.*: excutit (*ex - tet corr. G*) *codd.* | testasque *scripsi*: tectaque *codd.* textaque *Lachm.*; *post* reddet *sequebatur alterum colon ab et incipiens* || 665 Non. 350, 29 maestum . . L. lib. XXIX (— 2 Albinus); *idem* 383, 19 remissum missum. L. lib. XXIX | cohibet et *codd.* p. 350 (et *om. H m. 2*) | domina (omnia H m. 1) *codd.* p. 350 | 2 aestus H m. 1 L m. 1 p. 350 || 666 Non. 186, 26 uomica concaua loca uetustate exesa. L. lib. XXIX | Thyoneo *scripsi*: tyroneo *codd.*

praeterea ut nostris animos adtendere dictis 667
atque adhibere uelis.

at non sunt similes neque dant. quid, si hi dare 668
uellent,
acciperesne? doce.

- - - - - quine 669
poscent te minus et praebebunt rectius multo
et sine flagitio.

- - - - - nunc tu 670
contra aueas ἔλκειν nuptas, uel si nec honeste
nec sine permitie - - - - - ?

- - - - - ibi erat scabiosum 671
eicere istum abs te quam primum et perdere
amorem.

paulisper comedent iam eadem haec se, ut polypus 672
ipsa.

(r ex † signo orta) Chironeo *Dousa* | uomica et uulnera *codd.*; uomica et (uomicae *Quicher.*, *Lachm.*) uulnera uulgo || 667 *Non.* 238, 7 adtendere . . L. lib. XXIX | nostris *Bentinus*: nostros *codd. ex adsimilatione* | adtendere dere *codd.* || 668 *Non.* 290, 2 docere dicere. L. lib. XXIX | ad HL m. 1 | si hi *scripsi*: sint *codd.* si *Mercerus* | acciperisne (accep. L m. 2) *codd.* || 669 *Non.* 313, 15 flagitium periculum. L. lib. XXIX | in initio *supple* pueros tu dilige | quine *scripsi comm. ad Cat. p.* 411: quiete *codd.* qui et *Mercerus* | poscente *codd.*, *correxi*; poscent *Mercerus* | praeibunt *codd.*, *corr. idem* || 670 *Non.* 153, 17 permities, periculum exitium. L. lib. XXVIII [XXVIII H m. 2 G] | 2 contra aueas *scripsi*: contrauenis *codd.* contraheris *Mercerus* | ἔλκειν nuptas *scripsi*: uel qui in nuptiis *codd.* | uel si (sei; *supple* id fit) *scripsi*: uel sese *codd.* | nec oeste *scripsi*: negeste HG neces te L (uersere necesse *Mercerus* | 3 permitiae *codd.* || 671 *Non.* 300, 18 eiectum . . exclusum . . L. lib. XXIX | ibi HL: ubi G | scabiosum *scripsi Bentleio* scabiose *praeuente*: scopiose H m. 1 scopios m. 2 cum GL κοπιώσης *Lachm. op. min.* 76 | eicere H m. 1: eiecere m. 2 cum L eicere (c pr. deleta) G || 672 *Non.* 220, 3 polypus . . feminini. L. lib. XXIX | comedent iam eadem

- 673 nec uentorum flamina flando suda secundet.
- 674 cum manicis catulo collarique, ut fugitiuom,
deportem.
- 675 haec tum conuentus tela insidiasque locaui.
- 676 _ _ _ _ _ uentrem alienum
maestum fouere ex molito hordeo uti cataplasma.
- 677 *quanti* anno uertente dies taetri, miseri atque
religiosi! _ _ _ _ _
- 678 spargere.
- 679 distrahere.

LIBER XXX.

- 680 _ _ _ _ _ sicubi ad auris
fama tuam pugnam claram mi adlata dicassit.

Lachm. Scaligero comedens edet *praeunte*: cui medemia (-ptia G) medem *codd.* || 673 *Non.* 31, 14 sudum . . L. lib. XXIX | *malim* nec flando u. fl. | secundet H m. 2 cum GL || 674 *Non.* 36, 24 collare . . quo collum adstringitur. L. lib. XXIX | collareque *codd.*, *corr. Mercerus* | fugitiuum *codd.* || 675 *Non.* 271, 19 conuenire interpellare. L. lib. XXIX; *idem* 340, 25 locare parare. L. lib. XXVIII (*sic*) | hic *Dousa* | tu *codd.* p. 271 | tale G p. 340 | insidiasque *edd.*: insidiisque (-disque L m. 1) p. 271 insidiaeque p. 340 *codd.* | locari *Dousa* loca uim *Lachm.* || 676 *Non.* 311, 20 fouere . . L. lib. XXIX; *idem* 350, 31 maestum enectum fame. L. lib. XXIX | 2 mestum H m. 1 est tum m. 2 cum GL p. 311 | mamolito L p. 350 | cataplasmo *codd.* p. 311 || 677 *Non.* 379, 1 religiosos . . dies . . infaustos . . L. lib. XXVIII [XXVIII L] | quanti *addidi* | uertenti *Lachm. septenarios distribuens* | atque *Vahlenus*: ac *codd.* || 678 *Non.* 405, 2 spargere madefacere. L. lib. XXVIII [H m. 1: XXVIII m. 2 cum GL]; *post quae intercidit locus Lucilianus sequente Ennii Thyestis loco* || 679 *Non.* 287, 8 distrahere est uidere. L. lib. XXIX diuidant differant dissupent [dissipent H m. 2 cum GL] distrahant; *quae utique aliena a L., cuius exemplum ipsum una cum alterius scriptoris nomine intercidit* || 680 *Non.* 287, 28 dicare . . nuntiare. L. lib. XXX | auri *codd.* |

quantas quotque modo aerumnas quantosque labores	681
exanclaris.	
et saeuo ac duro in bello multo optimus, fortis.	682
gratia habetur utrisque, illisque tibi que simitu.	683
sicuti te, qui aequae specimen uitae esse putaris.	684
atque tuis factis saeuis et tristibus dictis.	685
quid dare, quid sumpti facere ac praebere potisset.	686
quanti uos faciant socii, cum parcere possint	687
quodque adeo fuerint, qui te tempsero superbum.	688
Maximus si argenti sescentum ac mille reliquit.	689
inberbi androgyni, barbati moechocinaedi.	690

clarans alata *Lipsius* | mi adlata *scripsi*: adlatam *codd.* (illatam *G*) | dicasset *codd.*, *corr. Merula* (cf. *Paulus* 75, 15) || 681 *Non.* 292, 7 exanclare . . perpeti . . L. lib. XXX | quotque *Dousa*: quoque *codd.* | erumnas *GL* || 682 *Non.* 388, 13 saeuum . . inmite . . L. lib. XXX | fortis (*scil. Scipionis miles*) *scripsi*: hostis *codd.* || 683 *Non.* 175, 15 simitu simul. L. lib. XXX | illisqu(a)e sibi qu(a)e *codd.*, *corr. Iunius* | simetu *L m.* 1 || 684 *Non.* 173, 21 [speciem] specimen [uel] exemplar | sicut *Lachm.* | qui ea quae *codd.* quem aequae *Dousa* | specimen *scripsi*: speciem *codd.*, ex qua corruptela sollemni etiam lemma tabe est infectum | esse putaris *ego*: putamus esse *codd.* e. p. *Dousa* || 685 *Non.* 388, 21 saeuum durum . . L. lib. XXX; *idem* 409, 7 triste . . inmite . . L. lib. XXX | atque *ego*: aquae *H m.* 1 idque *m.* 2 cum *G* itque *L p.* 388 itaque *codd. p.* 409 idque *Iunius* | factis saeuis (-uus *H m.* 1) *p.* 288, seuis factis *p.* 409 *codd.* || 686 *Non.* 484, 26 sumpti pro sumptus . . L. lib. XXX | sumti *L* | potisset *Dousa* || 687 *Non.* 370, 17 parcere est ueniam dare . . L. lib. XXX | sociis *Dousa* | cum parcere *Bern.*: conparcere (comp.) *GHL* com *p. Lachm. ad Lucr.* 71 || 688 *Non.* 180, 2 temnere . . L. lib. XXX | quotque *Scaliger* | te *H m.* 1: om. *m.* 2 cum *GL* | tempsero *Dousa*: temnere *codd.* (n in *L a m.* 2) | superbi *Dousa* || 689 *Non.* 493, 31 sescentum . . L. lib. XXX | argenti *Bamb.*; Sargantis uel sarmentis *Stowasser st. Vind.* 5, 133 | reliquid *L* || 690 *Non.* 493, 26 inberbi pro inberbes. L. lib. XXX |

quom sua committunt mortali claustra Camenae.	700
et sola ex multis nunc nostra poemata ferri.	701
ut semel in Caeli pugnans te inuadere uidi.	702
nunc, Gai, quoniam incilians nos laedis, uicissim	703
si liceat facere et iam hoc uersibus reddere	704
quod do,	
summatim tamen experiar rescribere paucis.	705
et uirtute tua et claris conducere cartis.	706
et te his uersibus interea contentus teneto.	707
'hic ut muscipulae tentae atque ut scorpios cauda sublata'.	708

XXX; *idem* 319, 4 haurire . . L. lib. XXX | quando *scripsi*: quanto *codd.* p. 317 quantum p. 319 | animas *codd.* p. 319 | ec *Vahlenus*: et (ea **H m.** 1) *codd.* p. 319 e *eidem* p. 317 | fontia *codd.* p. 319 || 700 *Non.* 249, 11 committere, credere . . L. lib. XXX | quom (qum) *scripsi*: quia *codd.* quod uulgo quoi *Lachm.* quin *Bergkius* || 701 *Non.* 303, 19 ferre laudare. L. lib. XXX || 702 *Non.* 323, 29 inuadere est adpetenter incipere . . L. lib. XXX | pugnos *Dousa*; sed intellego *Caelii Antipatri descriptiones pugnarum, quas idem criticus (Gaius Fannius?) perstrinxerat* || 703 *Non.* 124, 32 incilare est increpare uel improbare . . L. lib. XXX | gat et uicissem **L** || 704 *Non.* 278, 29 da, dic . . L. lib. XXX | etiam *codd.*, et iam *cod. Dousae* || 705 *Non.* 296, 2 experiri temptare . . L. lib. XXX | experiare (-rire **L**) scribere **HL** || 706 *Non.* 274, 20 conducere conuenire. L. lib. XXX | cartis *Bern.*: carthis **L** chartis **GH** || 707 *Non.* 263, 32 contentus . . L. lib. XXX | et te his *Quicheratius*: et is te *codd.* his te *Gulielmius* || 708 *Non.* 181, 25 tenta . . et in lib. XXX; *idem* 265, 33 contentum dicitur extensum . . L. lib. XXX; *idem* 385, 27 sublatum erectum . . L. lib. XXX | hic *om.* **H m.** 1 p. 385 | muscipula p. 181 et 266 *codd.* | contenta p. 266, tantae p. 385 *codd.*, p. 181 tenta atque **H m.** 1 tentae aque **m.** 2 cum **G** tentei eaque **L** | ut *om.* *codd.* p. 181 et 266 | scorpios *codd.* p. 385.

- 709 gaudes, cum de me ista foris sermonibus differs:
 710 'hic in stercore humi sabulisque, fimo atque
 sucerdis'.
 711 'inluuies, scabies oculos huic deque petigo
 conscendere'.
 712 et maledicendo inmundis sermonibus differs.
 712^a sed tamen hoc dicas quid sit, si noenu molestum est.
 713 - o o - ruis huc et colligis omnia furtim?
 714 quid tu istuc curas, ubi ego oblinar atque uoluter?
 715 quid seruas, quo eam, quid agam? quid id adtinet
 ad te?
 716 hoc etiam accipe, quod dico; nam pertinet ad te.
 717 quem scis scire tuas omnes maculasque notasque,

---

709 *Non.* 284, 12 differre . . diffamare . . L. lib. XXX ||
 710 *Non.* 175, 12 sucerdae. L. lib. XXX | hinc *H m.* 1 | fabulis-
 que *codd.*, corr. *Fruterius*; stabulique *Dousa* || 711 *Non.* 125, 30
 inluuies sordes . . L. lib. XXX; *idem* 160, 17 petigo, genus
 morbi. L. lib. XXX | ill. *GH* | deque petigo *Fruterius*: denique
 petigo (spei *p.* 125) *codd.* deinceps *p. Iunius* | an incendere ? ||
 712 *Non.* 284, 18 differre diuidere uel scindere . . L. lib. XXX |
 inmundis *scripsi m. Rh.* 29, 361: in multis *codd.* in *delet*
Gulielmius; *uereor ut defenderit Marx st. Luc.* 44 || 712^a *Non.*
 143, 33 noenum pro non. L. lib. XXX | sit *Santenus*: est *codd.*
 rest *Lachm. ad Lucr.* 149 | noenum (naenu *L m.* 1) *codd.*; nenu
Iunius || 713 *Non.* 273, 27 colligere auferre. L. lib. XXX; *idem*
 380, 5 ruere, irruere sine cautela . . L. lib. XXX | huc *Perot-*
tius p. 755: hoc *codd. bis* haec *Iunius* || 714 *Non.* 420, 21 uo-
 lutari . . L. lib. XXX | is tunc *H m.* 1 || 715 *Non.* 387, 25 ser-
 uare, sollicite et inspiciose obseruare. L. lib. XXX | id *om. H*
m. 1 | attinet *GL* || 716 *Non.* 240, 2 accipere, audire . . L. lib.
 XXX | dicam *FDousa* || 717 *Non.* 350, 10 macula, turpitude . .
 L. lib. XXX; *idem* 354, 20 nota . . probrum. L. lib. XXX |

- haec tu me insimilas? nonne ante in corde 718
uolutas,
- nec uestimentis maculosis cum aspicias te? 719
- tristem et corruptum scabie et porriginis plenum. 720
- quem sumptum facis in lustris, circum oppida 721
lustrans!
- nolito tibi me maledicere posse putare. 722
- et Musconis manum perscribere posse tagacem. 723
- quis totum scis corpus iam perolesse bisulcis. 724
-
- illo quid fiat, Lamia et Pitto oxiodontes 725
quod ueniunt gumiaeque aliae uetulae improbae
ineptae?

maculas (que *add. L m. 2*) *codd. p. 350* || 718 *Non. 420, 23* uolutare .. *L. lib. XXX; fortasse hoc fr. cum priore copulandum* | insimulas *Iunius* || 719 *Non. 350, 6* maculosum sordidum .. *L. lib. XXX* | nec *Lachm.*: haec *codd.* | cum aspicias te *Lachm.*: tum aspice iste *codd.* tu aspice, sis, te *Muellerus* aspicit iste *Iunius* || 720 *Non. 160, 20* porrigo, morbi genus. *L. lib. XXX* | corruptum, *i. e. correptum* (*cf. Ritschelii opusc. IV 67*) || 721 *Non. 335, 28* lustrare .. scortari .. *L. lib. XXX* | sumptu *codd.* || 722 *Non. 505, 20* nolito pro noli. *L. lib. XXX* || 723 *Non. 408, 26* tangere .. *L. lib. XXX; Festus 359* tagax furunculus .. *Lucilius meminit (Paul. 358)* | *Mutonius Festus* | manu *codd. Non.* | posse tagacem *Paulus*: posset aiacem (agacem *L m. 1*) *codd. Non.* posse tagem *cod. Festi* || 724 *Prisc. I 488 H. L.* uero in *XXX* — pro peroleuisse | *malim* corpus scis || 725 *Non. 117, 33* gumiae, gulosi. *L. lib. XXX* | 1 laminae *H m. 1* | pitto ixiodontes *codd.*; Pytho oxyodontes *Scaliger*; an ixiadontes? *πιττοξώδοντες Franckenus II 19* | 2 quo *Scaliger* quoi *Lachm.*; *malim* quom cum *Ribbeckio* | gumiaeque aliae *scripsi*: gemiae illiae *codd.* illae gumiae *Scaliger* g. illotae *Stowasser st. Vind. 5, 257* g. illepidae *Quicheratius* g. ingluiae *Ribbeckius m. Rh. 29, 127.*

- 726 et circum uolitant ficetulae ∪ - ∪∪, turdi
curati suco cocci.
- 727 purpureamque uuam facit albam pampinum habere
- 728 et sua perciperet retro relicta iacere.
- 729 quid uero est, centum anne ducentum possideas *hic*
miliū? ∪ - ∪∪ - ∪∪ - ∪∪ - ∪∪ - -
- 730 - ∪ uti pecudem tum asinumque ut denique nasci
praestiterit!
- 731 insperato abiit, quem una angina sustulit hora.
- 732 nos esse arquatos? surgamus, eamus, agamus!
- 733 'nemo istum uentrem pertundet' delictet, 'i'que
'uti ui atque uidebis'.
- 734 sublatus pudor omnis; licentia fenus refert nunc.

726 *Non.* 274, 10 curatum cum delectu apparatus. L. lib. XXX | 1 lacunae signa posuit *Munro* (uariae immutabant illud ficetulae) | 2 curatis coci (soci G) *codd.*, *correxi*; curati scite uel sucis *Lachm.*; ceterum cf. *Franckenus Mnem. n.* I 284 (*Marx st. Luc.* 47) || 727 *Cledonius* 40 K. haec pampinus *Lucilius*; *hic posuit Stowasser st. Vind.* 5, 258 || 728 *Non.* 326, 32 iacet . . nelectus est. L. lib. XXX | percipere retro relicta *codd.*, *corr. Gulielmus* || 729 *Non.* 493, 31 sescentum pro sescentorum . . idem lib. XXX | anne *scripsi*: ac *codd.* atque *Bouterwekius q. L.* 10 | hic *addidi*: om. HL si G habere dicitur || 730 *Non.* 371, 24 praestat . . L. lib. XXX | tum *scripsi*: tu *codd.* te *Gulielmus* | ut dentique *codd.*; an lubentibus (-b); ? cf. *Marx st. Luc.* 48 || 731 *Non.* 35, 9 angina genus morbi . . L. lib. XXX | abit *codd.*, *corr. Iunius* | angina G || 732 *Non.* 35, 12 arquatus morbus . . regius . . <L. lib. XXX>; *Lucilio h. u. Bentinus, libro XXX Kettnerus et Schmidtius dederunt* || 733 *Non.* 277, 30 delica est aperi et explana . . L. lib. XXX | delictet ique *scripsi*: delictetque (quae L m. 1) *codd.* delictet *Aldus* delictet aude *Lachm.* | ui *Corpetus*: uia *codd.* || 734 *Non.* 385, 20 sublatus . . remotum . . L. lib. XXX | refert nunc *scripsi*: referuntur H m. 1 refertur m. 2 cum L refertur ex infertur *corr. G.*

- 00 - 00 - 00 - 00 - 00	fenus	735
	nutricatur dum insane, caput opprimit ipse.	
—————		
	multis indu locis sermonibus concelebrarunt.	736
	quae quondam populo res aures, pectora rumpit.	737
	unus consterni nobis uetus restibus aptus.	738
	culcitulae accedunt priuae centonibus binis.	739
	clauda una est pedibus cariosis mensula uino.	740
	deblaterant blenni; his bonus rusticus concinit una.	741
	ipso cum domino calce omnis excutiamus.	742
- 00 - 00 - 00	conficit ipse comestque.	743
	serus cum ec medio a ludo bene potus recessit.	744

735 *Non.* 478, 17 nutritur et nutricatur pro nutrit et nutritat . . L. lib. XXX | fenus *scripsi*: sensu *codd.* | nutritatum sane (nitric. GL sine G) *codd.*, *correxi* (*nisi pro dum praestat ut*) || 736 *Non.* 274, 33 concelebrare, diuulgare . . L. lib. XXX || 737 *Non.* 382, 18 rumpere defetigare . . L. lib. XXX | populo res *Vahlenus*: populi oris *codd.* populi risu res (*pro aures*) *Maduigi* populis aures et *Passeratus* || 738 *Non.* 234, 31 aptus . . L. lib. XXX | consternit *codd.*, *corr. Lachm.* | nobis *Palmerius*: nouis *codd.* | rebus H m. 1 prestibus m. 2 pestibus L; *recte Lachm. cp. fr.* 178 || 739 *Non.* 35, 19 priuum est proprium unius cuiusque . . L. lib. XXX | culcituae L cultitulae m. 1 G | accendunt HL || 740 *Non.* 83, 10 caries est uetustas . . L. lib. XXX | clauda *Guietus*: plauda *codd.* (plauta *Scaliger*) | mensula uino *Turnebus*: mensu iabino H m. 1 mensulibano m. 2 cum GL mensa *Liboni Scaliger* mensula nobis *Marx* || 741 *Non.* 96, 9 deblaterare, obloqui confingere. L. lib. XXX | blenni (h)is *scripsi*: plennus (c plennus H m. 1) *codd.* blennus *Iunius* plenus *uulgo* || 742 *Non.* 298, 28 excutere excludere . . L. lib. XXX || 743 *Non.* 81, 9 comest . . et XXX; *idem* 269, 16 conficere, consumere . . L. lib. XXX | confecit *codd. p.* 269 (se conficit *Dousa*) | comesque GL p. 81 (*non H*) || 744 *Non.* 157, 12 potus . . L. lib. XXX | serus *Dousa*: secus *codd.* | e *Dousa* (ec

- 745 scit bene enim, *non* longincum mortalibus morbum esse, in uino ubi qui inuitauit dapsilius se.
-
- 746 producunt me ad te, tibi me haec ostendere cogunt.
- 747 quod tu *alium* ob clades culpas, non proficis hilum.
- 748 hoc missum facies, illo me utere libente.
-
- 749 cuius uultu ac facie ludo ac sermonibus nostris uirginis hoc pretium atque hunc reddebamus honorem.
- 750 euplocamo digitis discerniculumque capillo.
- 751 - - - a, ego te uacuum atque animosam, Tessalam ut indomitam, frenis subigam ante domemque,

Muell.: eo (et L m. 1) *codd.* | a *Lachm.*: ac *codd.*, *delet Gerlachius* || 745 *Non.* 321, 18 inuitare . . L. lib. XXX | 1 cito bene enim longincum (-quum H) *codd.*, *corr. Maduigijs adu.* II 662 | 2 in uino esse *codd.*, *traieci* || 746 *Non.* 373, 5 producere, foras ducere . . L. lib. XXX || 747 *Non.* 121, 3 hilum . . L. lib. XXX | tu alium ob clades *scripsi*: tua lades GHL laudes *dett.* quodque tuas laudes *Iunius* | culpas H m. 1: culpes m. 2 cum GL || 748 *Non.* 348, 19 mittere, omittere . . L. lib. XXX | me utere H m. 2 L m. 1 G *corr.*: metuere H m. 1 me tutere L m. 2 metutenere G m. 1 | libenter *codd.*, *corr. Gulielmus* || 749 *Non.* 320, 21 honor praemium . . L. lib. XXX; *idem* 366, 2 pretium pro praemio . . L. lib. XXX | 1 uultu *bis codd.* | ludis *codd.* p. 366 | uirginis LG m. 1 p. 366, L m. 1 p. 320: *saepissime e et i confusae in Nonii codd.* | reddimus *codd.* p. 366 || 750 *Non.* 35, 29 discerniculum acus, quae capillos mulierum ante frontem diuidit . . L. lib. XXX | diligitis G; digitus *Dousa* uittas *Bergkijus*; *fortasse* uinclum | capillos H m. 1 || 751 *Non.* 401, 4 subigere, mollire . . L. lib. XXX; *idem* 233, 13 anima iterum significat iracundum . . L. lib. XXX (atque *egs*) | a (ah) *ego*:

'tune iugo iungas me ante et succedere aratro inuitam et glebas subigas proscindere ferro?	752
sic laqueis manicis pedicis mens indupedita est.	753
- 00 - 00 - 00 - curare, domi sint gerdus ancillae pueri zonarius sector.	754
omnia tum endo muco uideas feruente micare.	755
uir mare metitur magnum et se fluctibus tradit.	756
continuo, simul ac paulo uehementius aura inflarit, fluctus erexerit extuleritque,	757
iuratam se uni, cui sit data deque dicata.	758
praeseruit, labra delingit, delenit amore.	759
inprobior multo, quam de qua diximus ante: quanto blandior haec, tanto uehementius mordet.	760

an *codd.* ante *Lachm.* an equam te acrem a. a. *Turnebus* | uacuum scripsi *m. Rh.* 29, 361 (*Lachm.*): acuam *codd.* | 2 *Tessalam codd. p.* 401: *Tessalia H m.* 1 *Thessalia m.* 2 *Thessaliam GL p.* 233 | ut *codd. p.* 401: et *GL om. H p.* 233 | indolita *H m.* 1 *indomita m.* 2 *indolitam L m.* 1 *p.* 233 | subigam ante *codd. p.* 401: subigantque *p.* 233 | domentque *GL p.* 233 (*non H*) || 752 *Non.* 401, 14 subigere cogere . . *L. lib. XXX* | 1 iungans *H m.* 1 | 2 inuitum *codd.*, *corr. Gulielmius* || 753 *Non.* 350, 24 manicae . . *L. lib. XXX* | si *Dousa* | indupedita scripsi: inretita (*irr. GL m.* 2) *codd.* || 754 *Non.* 118, 9 gerdus. *L. lib. XXX* | curate *Passeratius* | sector *idem*: tector *codd.* textor *Iunius* (*sed hic idem cum gerdio*) || 755 *Non.* 347, 32 micare per uices sine ordine moueri . . *L. lib. XXX* | $\mu\nu\chi\phi$ *Turnebus recte interpretatur* || 756 *Non.* 350, 18 metiri est transmeare. *L. lib. XXX* | et se *Mercerus*: est *codd.* se *Iunius* | tradit *uulgo*: tradidit *codd.* || 757 *Non.* 297, 22 eferre, erigere . . *L. lib. XXX* | 2 erexit *codd.* || 758 *Non.* 287, 25 dicare, tradere . . *L. lib. XXX* | deque *Carrio*: adaequae *codd.* || 759 *Non.* 278, 4 delenitus, delectatus . . *L. lib. XXX* | delingit *Turnebus*: delicit *codd.*, quo seruato hinc *Dousa*, ac *Gerlachius ante delenit addunt* || 760 *Non.* 327, 7 inprobium saeuum . . *L. lib. XXX* | 1 qua scripsi: quo *codd.* | 2 *bl. h.* tanto *om. H m.* 1.

- 761 neminis ingenio tantum confidere oportet.
- 762 est illud quoque mite malum, blandum atque
dolosum!
- 763 aut cum iter est aliquo et causam conmenta uiai
it apud aurificem, ad matrem, cognatam, ad
amicam,
- 764 aut operatum aliquo in celebri cum aequalibus
fano.
- 765 lana, opus omne perit: pallor, tiniae omnia
caedunt.
- 766 sperans aetatem se eadem haec proferre potesse et
mansum ex ore daturum ∪∪ - ∪∪ - ∪∪ - -
- 767 praestringat oculorum aciem in splendore micanti.
- 768 - ∪∪ - quandoque pudor ex pectore cessit.

---

761 *Non.* 143, 17 neminis . . pro nullius . . L. lib. XXX; *Prisc.* I 207 H. L. in XXX | ingenium *Non. codd.* | tantum] quemquam *Prisc. codd.* || 762 *Non.* 343, 7 mitis . . L. lib. XXX | est *Dousa*: et *codd.*; an em ? || 763 *Non.* 522, 19 apud, ad. L. lib. XXX | uiai it *scripsi m. Rh.* 29, 362: uiaut *codd.* uiai *Lipsius et porro* aut || 764 *Non.* 523, 9 operari . . L. lib. XXX | operatū *Lachm.*: operat *codd.* operata *Gulielmius* | in om. G || 765 *Non.* 272, 13 caedere, consumere. L. lib. XXX; *idem* 462, 24 pallorem uetustatem et negligentiam L. lib. XXX uoluit dici posse | lanae (*sic Bern.*) opus *Scaliger* | fallor *codd.* p. 272 | foedant *Lachm.* || 766 *Non.* 140, 10 mansum, mandendum . . L. lib. XXX | se *addidi de nutrice coniugis infidae conscia intellegens* | eandem *codd.*, *corr. Gulielmius* | proferre H m. 1: proferro m. 2 cum GL | potesse et *Gulielmius*: posset et H m. 1 posset m. 2 cum GL | mansu H || 767 *Non.* 34, 29 praestringere . . L. lib. XXX | post aciem *codd.* addunt in acie hostibus, *quae delet Dousa ex Plauti u. praecedenti repetita, unde etiam* oculorum aciem *prouenisse putat Lachm. itidem delens* | in HL: om. G || 768 *Non.* 250, 22 cedere . . abire superatum . . L. lib. XXX | pudore *codd.*, *corr. edd. uet.* | pectore om. H m. 1.

- 'quam me hoc tempore, nugator, cognoscere non 769
uis?'
- 'sed quid ego haec animo trepidanti dicta pro- 770
fundo?'
- 'omnes formonsi, fortes tibi: ego improbus? esto.' 771
- 'quin totum purges, deuellas me atque deuras, 772
exultes et sollicites?'
- '_ _ _ _ _ inde canino orique oculisque 773
inuolem! _ _ _ _ _
- 'neu qui te ignaro famuli subducere - -' 774
- _ _ - _ _ - 'neque barbam inmiseris istam!' 775
- _ _ - _ _ - quid quaerimus? acri 776
inductum cantu, sopitum - _ _ - -

769 Non. 35, 23 nugator, <a> nugis, turbator. L. lib. XXX | quam; *puta praecessisse* ob rem | *fortasse rugator (ut et in lemmate); ceterum ut hoc fr. uxor is ita 770—72 mariti, iterum 773—75 uxor is puta esse* || 770 Non. 408, 6 trepidare, metuere . . L. lib. XXX | trepidanti H m. 1: trepidante m. 2 cum GL || 771 Non. 306, 14 fortis etiam diues . . L. lib. XXX; *idem* 327, 13 improbum, turpe. L. lib. XXX | formosi GH, et in L n punctata | ergo codd. p. 306 || 772 Non. 300, 27 exultare est gestu uel dictu iniuriam facere. L. lib. XXX | 1 deuellas *Quicheratius (Lachm.): delellas HL debellas G* | 2 et add. *Gerlachius* || 773 Non. 32, 31 inuolare . . insilire . . L. lib. XXX | oriq. scripsi: rito codd. ricto (= rictui) *Mercerus* .ritu *Aldus (quo seruato oculos quoi Lachm., ori si Muellerus ante ritu addidit)* || 774 Non. 399, 19 subducere est subripere . . L. lib. XXX | ignoro codd., corr. *Gerlachius* | famuli cod. *Par.*: famulis GHL || 775 Non. 330, 3 inmittere . . L. lib. XXX | sistam (s prior punctata) L || 776 Non. 330, 15 induci . . decipi. L. lib. XXX | 1 acri *Marx st. Luc.* 49: acre codd. hac re *Iunius arte Fruterius* | 2 cantustoditum H m. 1 L m. 1, *correxi*; cantu stotidum H m. 2 cantu stolidum *Rothius*; cantu custoditum L m. 2 G (et custoditum H m. 3 in marg.).

- 777 nonnumquam dabit ipsa aetas, quod prosit habendo.
- 778 — — — — — leonem
aegrotum ac lassum.
- 779 quae non spectandi studiosa abdominis taetri
impulsu ingressast.
- 780 deducta tunc uoce leo 'cur tu ipsa uenire
non uis huc?'
- 781 'quid sibi uolt, quare fit, ut introuersus et ad te
spectent atque ferant uestigia se omnia prorsus?'
- 782 *Porphyrio ad Hor. ep. I 1, 73 sqq.* olim quod uol-
pes aegroto cauta leoni respondit referam: 'quia me
uestigia terrent, omnia te aduersum spectantia, nulla
retrosum' haec adnotat: Luciliana sunt haec.

EX LIBRIS INCERTIS.

- 783 aurum atque ambitio specimen uirtutis uirique est:
quantum habeas, tantum ipse sies tantique
habearis.

---

777 *Philarg. ad Verg. Georg. III 159* habendo, id quod habetur. L. in XXX | prosit *Lachm. ad Lucr. 212*: possit *codd.* || 778 *Non. 341, 5* lassum . . L. lib. XXX || 779 *Non. 413, 7* taetrum . . inluuosum, foetidum . . L. lib. XXX | non spectans (expectans G) spectandi *codd.*, *corr. Gulielmius* | studiosa *scripsi*: studio se *codd.* (sed *Gulielmius*) | abdominis *scripsi m. Rh. 29, 362*: ab omnis H *m. 1* ab hominis *m. 2 cum L (cuius m. 2 at)* ab hominibus G ab omnis alii *dett.* | ingressus *codd.*, *corr. Muellerus* || 780 *Non. 289, 15* deductum, deminutum . . L. lib. XXX | deducta tunc L *m. 1*: deductat hunc *m. 2 cum GH* | leo *om. G* || 781 *Non. 303, 15* ferre, derigere ducere . . L. lib. XXX; *idem 402, 6* spectare, derigere. L. lib. XXX | 1 uolt. *codd.* | introuersus *p. 303* intrauersus *p. 402 codd.* | et ad te *Iunius*: aetate *p. 402* ut ad te *p. 303 codd.* | 2 spectant (exp. G) *codd. p. 303* | ferent L *m. 1 p. 402* | se omnia *Gifanius*: omnia se *p. 303* sed omnia *p. 402 codd.* et omnia *Franckenus II 5* | prosus L *m. 1 p. 303* || 783 *schol. ad Iuuen.*

nequam aurum est: auris quouis uehementius ambit.	784
uis est uita, uides: ui nos facere omnia cogit.	785
Hymnis cantando quemquem adseruisse ait ad se.	786
Atyos Idaei ex facie delegeris florem.	787
pascali pecore ac montano, hirto atque soloce.	788
et pedibus laeua Sicyonia demit honesta.	789
uno oculo pedibusque duobus dimidiatus ut porcus.	790

3, 143 Lucilius, *idem ad* 1, 106 Lucilius (1 'a. a. a. sp. u.') | 1 adque *ad* 3, 143 *codd.* | ambitiosum *ad* 1, 106 *codd.* | speciem *ad* 3, 143 *codd.* | uirique *Bergkius Philol.* 14, 390: utri- que *codd.* | 2 quantum *Dousa*: tantum *codd.* || 784 *Festus* 165 hoc uersu Lucili significari ait Sinnius Capito nequam esse aurum, quod auris laedat pondere inaurium, cum mollissima pars auris inciditur, uel ex auro intellegi pecuniam, cuius respectu et nimia cupiditate homines ad peccandum adduci; *cf. Paulus p.* 164 | quouis *scripsi*: quoduis *cod. Festi, codd. Pauli* quouius *Lachm.* | ambiat *cod. Festi* || 785 *Varro* V 63 a qua ui natis dicta uita, et illud a Lucilio | ui *scripsi*: -uis *Flor.* || 786 *Gr. L. K.* IV 564 apud Lucilium — pro 'apud se' | quem *cod.*, *correxi* | an adtenuisse? || 787 *Don. ad Ter. Eun.* IV 4, 20 pulcher est, cuius forma nec odium nec conuitium meruit. Lucilius | Athyonidi (Atinnidi *Lugd.*) satiri (sacci *Lugd.*) ex facie florem delegeris *Oxon. Lugd.*, quae *correxi*; in satiri quamquam latere potest satir. I (sic *Dziatzko*), ut uerba a Neptuno Apollini obiecta *ad fr.* 24 et 25 pertineant, tamen glossam malo agnoscere; Hymnidis ex f. *Muellerus*; nec addas oportet pulchri *in fine cum eodem* || 788 *Festus* 301 solox . . pecus, quod passim pascitur non tectum . . Luc. (*Paulus* 300) | pastali *cod. Festi, Pauli Lugd.* | hirco *Pauli Guelf., Mon., hyrto Lugd.* || 789 *Paulus* 337 Sicyonia genus calciamenti. Lucilius | leua Sicimonia *Lugd.* || 790 *Gell.* III 14, 6 dimidia- tum est quasi dismediatum et in partis duas pares diuisum . . Lucilius | dimidiatus *uulgo*: dimiditus **VR** dimidius P.

- 791 quidni? et scruta quidem ut uendat scrutarius
laudat,
praefractam strigilem, soleam inprobis dimidiatam.
- 792 porro homines nequam, malus ut quartarius cippos,
collisere omnes.
- 793 - - - - - puer hic e
re nata si se peius dedit, haud malus *usque* est.
- 794 attat! qui dei te, senium atque insulse sophista!
- 795 quis hunc currere equom nos atque equitare
uidemus,
his equitat curritque. oculis equitare uidemus:
ergo oculis equitat.
- 796 quid tibi ego ambages Ambiui scribere coner?
- 797 'moechum scire uolo; dic im mihi!' — 'consci-
sum; *sed*
ne damnum faciam, scire hoc te ne sciat a me':

---

791 *Gell. l. l. post 790 et alio loco* | scrutarius *Ascens. a. 1517*: et scrutarius *codd.* | praefractam P: praefactam VR | strigilem *Dousa ex Charis. 126 K.* || 792 *Festus 258* quartarios .. muliones mercennarios .. Lucilius; *libro III sine causa tribuit Dousa* | collisere *Scaliger*: colligere *cod.* || 793 *Don. ad Ter. Ad. III 1, 8* ergo e re nata, ex uitio uirginis. sic Lucilius | puer *Leid.*: pu. solito *compendio Oxon.* | here nata *Leid.* | si se peius *scripsi*: sic eius *codd.* | usque *addidi* || 794 *Don. ad Ter. Eun. II 3, 10* senium ad conuicium (refertur), sicut Lucilius | attat *scripsi*: at ait *Oxon. Leid.* ait at *uulgo* | qui dei te *scripsi*: quidem te *Leid. cum edd. uet.* quidam the *Oxon.* atqui dei male te *Muellerus* | insule *Oxon. Leid.* || 795 *Gell. XVIII 5, 10* Lucilius .. 'equum equitare' dicit his uersibus (*hinc u. 1 adfert Macrob. VI 9, 11; 1—2 oculis Non. 106, 32*) | 1 quis] nempe *Macr.* | hinc *codd. Gell. praeter unum* | equum *codd. fere* (ecum O *Gell. L Non.*) | non aquae eq. uidebat *codd. Non.* atque ego equitare *Par. Macr.* || 796 *Varro VII 30* apud L. — profectum a uerbo 'ambe', quod inest in ambitu et ambitioso | Ambiui *uulgo*: ambiu *Flor., in quo et Ambili latere potest* || 797 *schol. ad Persii 1, 26* usque .. nisi te scire hoc

— 00 — 00 prima Papiria Tuscolidarum. 798

Prierno Oufentina uenit fluuioque Oufente. 799

Festus p. 257: <quin>tanam classem — <Lu>cilius 800
sic meminit: quod . . . . . adeptus.

luna alit ostrea et implet echinos, muribus fibras 801
et iecur addit.

podicis Hortensi est ad eam rem nata palaestra. 802

quid Decius? nuculam an confixum uis facere? 803
inquit.

durum molle uoras, fragmenta interficis panis. 804

saxa ad stridor ubique, rudentum sibilus instat. 805

sciat alter. haec periodos apud Lucilium posita est ut (VI°?) |
1 moechum *Muellerus*: mecum *Mon.*, meum *Lugd.* me *ed.*
princ. et uulgares codd. (cf. *m. Rhen.* 31, 95) | dicimus mimi
consciis sum (sum ut *ed. princ.*), *correxi et s*; in fine addidi
(im = eum) | 2 dampnum *Mon.* | faciat (*om.* ne damnum) *ed.*
princ. | te scripsi: se *Mon. Lugd.* si *ed. princ.* | nesciat *codd.*,
correxi suadente lemme Persiano | a addidi || 798 *schol. Bob.*
ad Cic. p. Plancio p. 254 Bait. Tusculani plurimum lioris . .
circa municipes suos habuisse uidentur . . nec aliter etiam
Lucilius de eorundem moribus sentit hoc dicens | tu solidarum
cod., *corr. Wunderus* | 'sequitur autem uersiculus graecus ob-
litteratus' *Maius* || 799 *Festus* 194 Oufentinae tribus initio
causa fuit nomen fluminis Oufens . . Lucilius [*Lucretius cod.*] |
Oufendina *cod.* || 801 *Gell.* XX 8, 4 cum quareremus, quae alia
item senescente luna tabescerent, 'nonne Lucilium' inquit
'nostrum meministis dicere' | 1 et implet *Aldus*: implet et (et
om. unus) *codd.* | 2 iecur *OKellerus ann. gymn. Austr.* 1879,
23: pecu (peccu) *codd.* || 802 *Porph. ad Hor. od.* I 27, 1 natis
pro factis, ut apud L. est | podicis *Meyerus*: pudicis *Mon.* ||
803 *Cic. de or.* II 62, 253 ambigua sunt inprimis acuta atque
in uerbo posita, non in re . . ut illud Africanus, quod est apud
L. | Nuculam alii || 804 *Non.* 449, 23 interfici . . et inanimalia
. . Lucilius | interficit *codd.*, *corr. edd. uet.* || 805 *Non.* 223, 25
sibilum . . masculino . . Lucilius | saxa et stridor ubi atque
codd.; at siue ad in locum illius et reieci (saxeis str. *Ribbeckius*) |

- 806 haerebat gladium mucrone in pectore totum.
- 807 - 00 - 00 - 00 - manus in quibus, mendae omnibus in rebus fiunt ferique potissunt.
- 808 magna penus paruo spatio consumpta peribit.
- 809 pistricem ualidam, si nummi suppeditabunt, addas, empleuron, mamphulas quae sciat omnis.
- 810 - 00 - 00 nondum, etsi iam haec omnia habebit 'formonsus diues liber', rex solus tenetur.
- 811 dignus principio exitus exodiumque sequetur.
- 812 - 00 - 00 - 00 - 00 - uelut olli auceps ille facit, cum inprouiso insidiisque
- 813 sustineat currum ut bonus saepe agitator equosque.

---

rudentum *Ribbeckius m. Rh.* 29, 128 (*Lachm.*): erundum *codd.* ubi acquierunt, tum *Lipsius* | instat (*uel* infit) *Lipsius*: institis *codd.*; posse haec ad libr. III pertinere complures intellexere || 806 *Non.* 208, 12 gladius . . neutri L. | mucro (muero G) gladium in p. *codd.*, corr. *Iunius* (m. gladiumque in *Dousa*) || 807 *Non.* 214, 3 mendum . . feminino . . *Lucilius* | manus *scripsi*: nam *codd.* (nam, inquit, m. *Lachm.* in *delet Quicheratius*) || 808 *Non.* 219, 28 penus gen. fem. L.; *Prisc.* I 170 et 261 *H.* (*Hageni anecd. Helu.* 103) | uarro *H m.* 1 (paruo m. 2) peruo G per uos L *Non.* || 809 *Festus* 142 mamphula . . panis Syriaci genus . . cuius meminit L.; cf. *Loewius prodr.* 315 | ualida *cod.* || 810 *Porph. ad Hor. sat.* I 3, 124 Stoici existimant perfectae sapientiae uirum omnia habere; in quo sensu et L. uersatus sic ait — quae tamen *eqs* | 1 etsi iam *scripsi*: exiam *Mon.* etiam qui *uulgo* | tenetur *scripsi*: testetur *Mon.* (testatur *Par.*) feretur *Muellerus* || 811 *schol. ad Iuuen.* 3, 175 exodium . . huius et L. meminit | dignus post exitus *codd.*, traiecit *Dousa* (pr. dignum exod. s. *Salmasius*; ab exod. nouum uersum incipit *GHermannus*) | sequitur *codd.* || 812 *Seru. ad Aen.* XII 5 ille . . aut similem [?] designat. L. | olli = *ollic*, *illic*; cf. *Harderus in Arch. lex.* II 317 (*olim Dousa*) || 813 *Cic. ad Att.* XIII 21 nec est melius quicquam quam, ut *Lucilius* [*Lucullus codd.*] | sustineas m. 1 *Medic.*

- tum spara, tum rumices portantur, tragula porro. 814
 - 00 - 00 - 00 - 00 Sisyphus uersat 815
 saxum sudans nitendo neque proficit hilum.
 uicimus, o socii, et magnam pugnauimus pugnam. 816
 et uelut in fabrica feruens cum marculus ferrum 817
 multorum magnis *instantibus* ictibus tundit.
 plure foras uendunt; propola minore coemptum 818
 ut ueles bonus, sub uitem qui subicit hastas. 819
 sicuti mechanici cum alto exiluere petauero. 820
 ut petimen naso aut lumbos ceruicibus tangat. 821

---

814 *Paulus* 331 spara . . iacula (*Festus* p. 330, ubi tum spara dum mu . . porro, et porro 270, ubi tragula extant); *Non.* 223, 33 spari . . neutro. L. 't. s. t. r.' | rumices] rumicis *Non. codd.* murices *Paulus* (et *Festus*) || 815 *Cic. Tusc.* I 5, 10 dic, quaeso, num te illa terrent . . tum illud quod (*hinc Non.* 121, 3 hilum et 353, 6 niti); tribuit haec *Lucilio IBeckerus Philol.* II 37 (cf. et *Ribbeckius praef. com.* CXXXI), qui et libro III (fr. 110) non male adscripsit || 816 *Don. ad Ter. Eun.* V 2, 60 ut L. (uitium o socii *Oxon.*) et ad *Ad.* V 3, 15 sic L. (uicinus ocus et m. purgauimus *Oxon.*) et ad *Ad.* V 4, 5 ut L. 'm. p. p.' || 817 *Isid.* XIX 7, 2 marculus . . L. | 1 fabricam *codd.*, corr. *FDousa* | instantibus *addidi* (incumbentum *Muell.*) | tunditur *Guelf.*, *Mon. m.* 1 || 818 *Char.* 109 *K.* plure aut minore emptum . . L. 'p. f. u.' et *idem* 211 plure . . L. | propola *scripsi*: quod pro *cod.* | emptum *cod.*; coemptum *Lindemannus* || 819 *Paulus* 308 sub uitem hastas iacere dicitur ueles, cum eas sub manu sursum mittit. L. (cf. *Festus* 309) | ueles b. sub *desunt nunc in Festi cod.* | uitem *Paulus* (in *F. cod. nil nisi m apparet*): uitei *LMuellerus* | subiicit *Augustinus*: subsit *Festi cod.* summisit (subm.) *Pauli codd.* subsicit *COMuellerus* subrigit *Lachm.* | tas in fine om. *F. cod.* || 820 *Festus* 206 petauristas L. a petauero appellatos existimare uidetur, quom ait | sicut *Lachm.* || 821 *Festus* 210 petimina in humeris iumentorum ulcera . . *Lucilius* meminit, quom ait.

- 822 haec te inbubinat, at contra te inbulbitat *ille*.
- 823 'haec odiosa mihi uutiligo est'. 'num dolet?' inquit.
- 824 - - - - - mihi corpus
atque ualetudo sunt Rhondes Icadionque.
- 825 - - - querquera consequitur capitisque dolores.
- 826 - - - iactans me ut febris querquera - -
- 827 pro obtuso ore pugil, Piscinensis reses - -
- 828 si uero das, quod rogat, et si suggeris suppus.
- 829 atque aliquos, ibus ab rebus clepsere foro qui.

---

822 *Paulus* 32 bubinare est menstruo mulierum sanguine inquinare; L. — inbulbitare est puerili stercore inquinare (cf. *AMai auctt. class.* VIII 80; *Loewius prodr.* 309) | hoc *auctt. cl.*, ubi te prius omittitur cum parte codicum *Pauli* (cf. *Loewii gl. n.* 233) | ille *add. Dousa* || 823 *Paul.* 369 uutiligo in corpore hominis macula alba . . L. | uutiligo *Leid.* 116 || 824 *Fest.* 270 'Rhondes Icadionque' cum dixit L., cognomina piratarum [quo nomina riparum *cod.*] posuit, tam infestum sibi corpus et ualetudinem referens quam illi essent [leuis sed *cod.*] saluti nauigantium (*Paul.* 106 Icadion nomen leuissimi piratae); uersum constitui (infesti mihi tam quam R. I. *Scaliger*, qui fr. 825 praeponit) || 825 *Paul.* 256 querqueram . . L. . . alibi; *Fest.* 257, ubi nil nisi querque in *cod.* apparet || 826 *Paul.* 256 querqueram frigidam cum tremore . . L.; *Festus* 257 ubi ut *Lucilius ita* ris querquera in *cod.* desunt || 827 *Festus* 213 piscinae publicae hodieque nomen manet, ipsa non extat; ad quam et natatum et exercitationis alioqui causa ueniebat populus. unde L. ait | pisciniensis *cod.* | fortasse pro (quod delet *Turnebus*, in praeco mutat *COMuellerus*) post reses traiciendum corrigendumque ex. gr. in porro || 828 *Festus* 290 suppus . . supinum . . *Lucilius* [*Lucius cod.*] | suggeri *cod.* || 829 *Varro* VII 94 apud *Lucilium* [*lucretium Flor.*] | ibus *Scaliger*: ibi *codd.*; mihi aliquo sibi scribendum et ab rebus corruptum uidetur.

- 00 seruandi numeri et uersus faciendi: nos 'Caeli' 'Numeri', numerum ut seruemus modumque.	830
usque petit pipans; 'da qualibet, ut iuuat' inquit.	831
- intermixtum limporem	832
- 00 - 00 ore salem exspuit amarum.	833
non tam algu atque rigore manus 00 - 00 - -	834
- 00 - tantus conduxerat omnia torpor.	835
- 00 - 00 - Fanni centussis misellus.	836
legem uitemus Licini - - 00 - -	837

830 *Char. 78 K. de nominum in ius genetiuo* <Lucilius tamen et per unum i> genetiuum scribi posse existimat. ait enim (cf. *Cassiodor. de orth. 206 K. quod ipsum L. adnotauit, cum a numero Numerius distingueret et Beda de orth. 251 K.*); ne ad lib. IX haec referas, uetat quod apud *Char. sequitur* denique et in lib. IX sic ait | uerba numeri — Caeli om. Neap. in toto loco foede corruptus (cf. *Keilii adn.*), praebet codex *Dousae* (a numeri ad Numeri aberratum) | modumque om. Neap. || 831 glossae a *GGoetzio m. Rhen. 40, 226 editae* pipatio est clamor plorantis acerba uoce. Lucilius | usq. addidi | pipas cod., corr. *Goetzius* | da qualibet scripsi: clalibet cod.; qui deinde glossam idem (= id est) petit clama(n)s da inserit (da correctura illius cla) | ut glossa recepta expulsum addidi || 832 *Non. 212, 3* lympha [limfa codd.] . . masculino. L. | inpermixtum codd., correxi | limporem L m. 1: limforem m. 2 cum *GH* lymphorem uulgo || 833 *Probus Gr. L. K. IV 209* (de sal masculino) ut apud L. (cf. *Gr. L. IV 542*) | expuit scripsi: expiauit codd. expirauit *Columna male* || 834 *Non. 72, 8* algu pro algore . . Lucilius | non tam H m. 1: nantam m. 2 cum *GL* (nam tam m. 3) | rigore *Gerlachius: nigrore codd. pigrore Lachm.* | manus *Iunius: maius codd. malus Lachm. maris Stowasser st. Vind. 6, 210* || 835 *Non. 229, 2* torpor . . Lucilius [*Lucretius codd., corr. Rothius*] || 836 *Gell. II 24, 4* hanc (*Fanniam*) L. legem significat, cum dicit (*Macr. III 7, 5*) | (mi) sellus A: misellos *VPR* || 837 *Gell. II 24, 10* L. quoque legis istius meminit in his uerbis.

- 838 - 00 - 00 - fici comeduntur et uuae.
 839 et uelli mappas 00 - 00 - 00 - -
 840 - 00 - 00 - 00 - mantela merumque.
 841 archetypa - 00 - unde haec sunt omnia nata.
 842 - 00 pulchre inuitati acceptique benigne.
 843 - 00 - 00 - aedesque lacusque resultant.
 844 - lacuarque arcusque 0 - 00 - 00 - -
 845 qui schedium facimus inconditum 0 - 00 - -
 846 - 00 - 00 - gustauit crustula solus.
 847 tum cete atque amian 00 - 00 - 00 - -

838 *Char.* 95 *K.* (*ficus, fici*) et Lucilius || 839 *Porph. ad Hor. sat.* II 4, 81 mappas . . nunc mantelia . . Lucilius | & uellisnappas (sn *m.* 1 in *m. corr.*) *Mon.* || 840 *Philarg. ad Georg.* IV 377 Lucilius autem mantela dicit mappas || 841 *Atilius Fortunat.* 278 *K.* ueteres lege musicos, id est, ut ait L. | archetypa *ed. pr.*: archeotypa uel archeotyra *codd.*, quod fortasse ortum est ex archeon archetypa, h. e. archetypa ἀρχαίων (archetypos *Keilius*) || 842 *Non.* 321, 18 inuitari . . repleti . . Lucilius | sumus post inuitati *add. Dousa* satis *Lachm.* || 843 *Seru. ad Aen.* I 726 laquearibus. principaliter lacus dicitur ut L. (*Isid.* XV 8, 6 et XIX 12) | resultant (*sic ubique codd.*: resultantes *Seruii edd. vet.*) ante aedesque traditum est, in finem reieci || 844 *schol. Ver. ad Aen.* VIII 25 lacuar — pluribus — quae n . . — Lucilius — arcusque; haec in codice comparent; lacuarque *addidi* || 845 *Festus* 334 <schedia> . . <Lucili>us quoque poemata <uilia et uersus non sat>is perfecti qui essent, appellauit — cum dixit (*Paulus* 335); in codice qui schedium fa adest; faciunt *COMuellerus* facimus *Lachm.*; cetera suppeditant *Apul. de deo Socr. prol.* etiam in isto, ut ait Lucilius, schedio [et] incondito experimini, an idem sim repentinus qui praeparatus et *Petron.* 4 ne me putes improbasse schedium Lucilianae humilitatis, unde L. de suis ipsius poematis modeste sic locutum esse discimus || 846 *Porph. ad Hor. sat.* I 1, 25 crustula et L. dixit; *schol. ad Iuuen.* 9, 5 crustula . . placenta. Lucilius (*hic crustauit codd.*) || 847 *Varro* VII 47 apud Luci-

- 00 - 00 - 00 -	<i>Χιός τε δυνάστης</i>	848
- 00 - 00 -	et uentrem et gutturem eundem.	849
- 00 - 00 - 00	uernam ac cercopithecon.	850
- 00 - 00 -	camhippi, elephantus, camellus.	851
suda 0 - 00 - 00 - 00 - 0	remillum.	852
- 00 -	Gai pes uocem mittere coepit.	853
- 00 - 00 - 00 -	quadrantis ratiti.	854
- 00 - 00 - 00 - 00	uidimus <i>uinctum</i>	855
<i>thomice cannabina</i> 00 - 00 - 00 - -		
quantum hinnitum atque eiulitatum - 00 - -		856

lium .. et — piscium nomina sunt eorumque in Graecia origo | tum cete *scripsi*: sumere te *Flor.* sume rete *uulgo*, sed recte iam *COMuellerus ad Fest.* 21, 9 latere in illo piscis nomen monuerat || 848 *Seru. ad Georg.* II 98 de Lucilio hoc tractum est, qui ait — i. e. οἶνος | χιοσιδυναστης *Vat.* 3317 exiocte *δυναστη Par.* 7959 || 849 *Non.* 207, 16 guttur .. masculino .. Lucilius || 850 *Non.* 43, 12 uernas .. habebatur nomen hoc pro uitabili maledicto .. Lucilius | uerna *codd.*, corr. *Mercerus* | ac cercupithecon *H* accer cupit hecon *GL* || 851 *Non.* 120, 14 hippocampi, equi marini .. Lucilius transuerso ordine posuit | camhippi (uel campippi)] hippocampi *codd.* | elefanto camillos *codd.*, correxi (an elephantus camillus? cf. *Quint.* VIII 3, 19); adest enumeratio bestiarum; camhippelephantocamelos *Dousa*; cf. *Loewius prodr.* 331 || 852 *Festus* 277 re<millum dicitur quasi quasi repandum> Lucilius (cf. *Paulus* 276) | media in codice nunc desunt | remillum *uulgo*: emilium *cod.* || 853 *Festus* 210 pedarium senatorem significat *L.*, quom ait | Gai pes *OHirschfeld Hermae* 8, 469 (*Lachm.*): agipes *cod.* || 854 *Varro* V 44 huic uecturae qui ratibus transibant quadrans; ab eo *L.* scripsit; *Festus* 274 <quod> in eo et tri<ente ratis fuerit effigies>, ut nauis in as<se unde Lucilius> quoque ratitum <dixerit quadrantem>; cf. *Paulus* 275 || 855 *Festus* 356 <thomices graeco> nomine appellantur <e cannabi impolita> et sparto leuiter tortae <restes, ex quibus funes> fiunt. Lucilius; cf. *Paulus* 357 | *suppleuit Ursinus* || 856 *Varro* VII 103 multa

- 857 - 00 - 00 - pedetemptim nunc resalutem.
 858 - 00 - 00 - exta acceptoris et unguis.
 859 - 00 - palmisque misellam depuuiit me.
 860 - 00 - 00 - mantisa obsonia uincit.
 861 - a me auxiliatus siet 00 - 00 - -
 862 - 00 - 00 - et suffocare lagunas
 conatur.
 863 - 00 - 00 - Valeri sententia dia.
 864 ὀμοτριβὲς oleum Casinas - 00 - -
 865 - 00 - 00 - 00 - 00 uiscus aprugnum.
 866 - 00 - 00 - 00 - 00 - 0 echinus
 cinnabari infectus 00 - 00 - 00 - -

ab animalium uocibus tralata in homines . . aperta . . Lucilii . . eiusdem | eiulitatum (cf. fr. 189) scripsi: equitatum *Flor.* quiritatum *LMuellerus* || 857 *Char.* 214 *K.* pedetemptim Lucilius | nunc scripsi: hunc *Neap.* (huc ire salutem *Lachm. ad Lucr.* 296) || 858 *Char.* 98 *K.* acceptor quoque et accipiter . . Lucilius [*Lucius cod.*]; cf. *Beda de orth.* 264 *K.* Lucilius [*Lucillus codd.*], ubi exta om. et unguis legitur in *codd.* || 859 *Paulus* 70 depuere caedere. Lucilius | depuuit *Mon.* || 860 *Paulus* 132 mantisa . . quod ponderi adicitur . . Lucilius | obsonium *Guelf.* || 861 *Prisc.* I 379 *H.* (de deponentibus) Lucilius (cf. et p. 567) | siet *Quicheratius*: si est *codd.* p. 379, om. p. 567; cf. *Dziatzko m. Rh.* 33, 101 || 862 *Diomed.* 365 *K.* praefoco . . Lucilius | suffocare **M** | lagunas ex lacunas *corr.* **M** laguna **B** lacunas **A** || 863 *Porph. ad Hort. sat.* I 6, 12 periphrasin . . sicut Lucilius || 864 *Prisc.* I 338 *H.* Lucilius tamen — pro 'Casinate' | OMOTRIBEC **B**, *peiora ceteri codd.* | cassinas **RH** casinatis (cassinatis) pro cassinas **GK** || 865 *Char.* 83 *K.* caprina et apruna . . utrumque per i proferri debere, sed in alio usum u litteram celebrasse, quamuis L. — dixerit | discus aprugnum *Neap.* uiscus aprinum non aprugnum *cod. Dousae*; aprignum *LFSchmidtus* || 866 *Porph. ad Hor. sat.* I 6, 117 echinum Lucilius sic dixit quasi scortea ampulla sit, ut

circum illi fora erant 00 - 00 - 00 - -	867
- 00 - 00 - 00 - Bruttace bilingui.	868
- 00 - 00 - decumanis fluctibus - -	869
- 00 - 00 - 00 - stat sentibus fundus.	870
- 00 - 00 - carcer uix carcere dignus.	871
- 00 - 00 - animo ac uirtutibus - -	872
- 00 - 00 - Myconi calua omnis iuuentus.	873
- 00 - 00 - lecti omnes: Atticon hoc est.	874
- 00 - 00 - 00 - 00 gibbere magno.	875
- 00 - 00 - 00 - 00 prodes amicis.	876

cum ait | chinnabā Infectas *Mon.*; cinnabari *Scaliger* || 867 *Char.* 71 *K.* forum . . locum rebus agendis destinatum uel cum commercium significamus; ut Lucilius | circum *scripsi*: cum *Neap.*, *cod. Dousae* | illi (= illic), *cf. arch. lex.* I 120 | erant (itant) *Dousae*: irant *Neap.* erat *cod. Dousae* || 868 *Porph. ad Hor. sat.* I 10, 30 bilinguis . . quoniam utraque lingua usi sunt . . et Ennius et Lucilius — dixerunt | Bruttace, *sic Mon. cum aliis* (*Brutate Par.* 7988) || 869 *schoř. Lucani Bern. p.* 183 *Us.* decimus ergo magnus, ut Lucilius [*Lucius cod.*]; *cf. Paulus* 71 decumani fluctus | decumanis *cod.* || 870 *Don. ad Ter. And.* IV 2, 16 stetisse . . horret, ut . . Lucilius [*Lucius Par.*] | sensibus *Oxon. Leid.* || 871 *Don. ad Ter. Andr.* I 2, 12 carnifex . . Lucilius (carcer *Leid.*: carcereis *Par.* carcere *Oxon.*, qui a m. 1 uix om., a m. 3 uire habet); *idem ad Phorm.* II 3, 26 (carcer *Leid.*: carcere *Oxon.*) et *ad Eun.* III 2, 19 et IV 3, 3 et *ad Ad.* III 2, 12 || 872 *Don. ad Ter. Ad.* II 1, 22 per ironiam uirtutes pro flagitiis dicebant. sic Lucilius | ac, *sic Oxon. Leid.* || 873 *Don. ad Hec.* III 4, 26 imperite Terentium de Myconio crispum dixisse ait, cum Apollodorus caluum dixerit; quod proprium Myconiis est, ut Lucilius | miconi *Leid.* michōi *Oxon.* || 874 *Don. ad Ter. Phorm.* I 2, 3 lectum est; absolute . . Lucilius | ad ticon *Oxon. acticon Leid.* || 875 *Char.* 85 *K.* gibber . . ipsum uitium . . Lucilius || 876 *Gr. L. K.* V 618 esse es et ades et prodes: Lucilius.

- 877 - 00 - 00 - 0 *sepultum* morte meroque.
- 878 - 00 - 00 - pergit capulare cadauer.
- 879 - 00 - 00 - 00 - aerarius mergus.
- 880 - 00 - 00 - 00 facti suppudet atri.
- 881 scinde calam ut caleas 00 - 00 - 00 - -
- 882 quare da te homini: complectetur, mihi crede.
- 883 - 00 - haec quae refricant hic me magis angunt.
- 884 terrigenam, herbigradam, domiportam, sanguine
cassam.
- 885 - 00 - cuius non audebo dicere nomen?
quid refert, dictis ignoscat Mucius an non?
- 886 - iuuenale φάος - - 00 - 00 - -

---

877 *Festus* 340 — cum ait <Lucilius>; sic non improbabiler suppleuit *COMuellerus* | meroque *Scaliger*: moroque *cod.* || 878 *Fulgentius* 564, 11 capularem . . senem iam morti contiguum; sed et reos capulares dicebant, qui capulo digni forent; unde et Lucilius [Lucius *nonnulli codd.*] || 879 *Iulius Capitolinus uita Pertinacis* 9 denique ex uersu Luciliano [-niano *codd.*] — est appellatus | aerarius *Salmasius* (cf. *OKellerus Fleckeis. ann.* 109, 276): grarius *codd.* agrarius *uulgo* || 880 *schol. Veron. ad Aen.* IX 373 sub pro parum ponitur. Lucilius | atri *scripsi*: ut di *cod. secundum AHerrmannum* || 881 *Seru. ad Aen.* VI 1 calas . . dicebant maiores nostri fustes . . sicut Lucilius — i. e. o puer frange fustes et fac focum | ut caleas **M**: uel cadas **C** uel calas **G** || 882 *Cic. ad fam.* II 8, 2 ciuem egregium esse Pompeium et ad omnia . . paratum. quare *egs.*; *Lucilio haec dedit Orellius* || 883 *Cic. ad Att.* XII 45, 2 nam ceteroqui ἀνεπίστεστα erant Asturae: nunc haec *egs.*; *Lucilii esse haec putat Ellisius* || 884 *Cic. de diu.* II 64, 133 ut siquis medicus aegroto imperet ut sumat; *uersum attribuit poetae nostro Corpetus* || 885 *Iuuen.* 1, 151 unde illa priorum scribendi . . simplicitas? cuius *egs.*; *Lucilio dedit Dousa* | audeo *Iuuen.*, *Lucilium audebo scripsisse monuit Muellerus* || 886 *Placidus* 55, 25 *D.* iuuenale phaos [pharos *codd.*]: semper uirens

- 00 - 00 - 00 - 00 scultimidoni.	887
- 00 - 00 - 00 - prymnesius palus.	888
- 00 - 00 - 00 - aristophorum uas.	889
- 00 - 00 - 00 murmillonica scuta	890
- 00 - 00 - decumana Albesia scuta	891
quí dementis túnno capto cóbium excludúnt foras.	892
∟ 0 - 0 ∟ 0 - 0 ∟ 0 - colló caput	893
sústentatur, trúnCUS sustinétur cocsendícibus.	
quó facetiór uideare et scíre plus quam céteri, 'pértisum hominem', nón 'pertaesum', díc 'esse aérumnám penus'.	894

et numquam senescens lumen, ut si de sole dicamus; *Lucilio dedit Loewius prodr.* 332 || 887 *glossae a Goetzio m. Rh.* 40, 327 *editae* scultimidoni, qui scultimam suam, quod est podicis orificium, gratis largiútur [largiatur *cod.*]; *uocem hexametro aptam iam agnouit Goetzius* || 888 *Paulus* 224 'pr. p.', ad quem funis nauticus religatur, quem alii tonsillam dicunt; *Lucilio (ut et 889—891) dedit LMuellerus* || 889 *Paulus* 27 'ar. u.', in quo prandium fertur ut discus || 890 *Paulus* 144 'myrm. [murmilionica *Leid.* 116] sc.' dicebant, cum quibus de muro pugnabant || 891 *Paulus* 4 'A. sc.' dicebantur, quibus Albenses . . usi sunt . . 'd.', quod essent amplissima || 892 *Varro* VII 47 apud Lucilium | qui deínt' tunno *scripsi*: quidem thínno *Flor.* | cobium *COMuellerus*: corium *Flor.* | extrudunt *Stowasser st. Vind.* 3, 286 || 893 *Non.* 94, 5 cocsendices [-cas *codd.* -ca **L**] coxas [-a **L**]. Lucilius | caput colos temptatur (tempt. **G**) t. s. a cocsendicibus *codd.*, *corr. GHermannus praef. Plauti Bacch.* p. V, ubi et *cp. Isid.* XI 1, 72 truncus media pars corporis . . , de quo Nigidius 'caput collo uehitur, truncus sustinetur coxis et genibus cruribusque'; unde *suspiceris perrexisse Lucilium* genibus cruribusque || 894 *Festus* 273 rederguisse per 'e' litteram Scipio Africanus Pauli filius dicitur enuntiasse, ut idem etiam 'pertisum', cuius meminit Lucilius, cum ait | 2 dicere ferum nam genus *cod.*, *correxi*; fortunam *Scaliger* dicere aerumnamst opus *Lachm.* dices rem formam genus *Franckenus* II 70.

895 símílem habent lactúcam labra cómedente asino
cárduos.

* * *

ἀγέλαστος.

896 quín amplexetur quói uelit; ego nón sinam me
ampléctier.

897 quód mihi commodum aéstuanti uda uéstimenta
pósueram.

898 métuam ut memoriám retineas ∟ ∪ - - ∟ ∪ -

899 ∟ ∪ - ∪ ∟ ∪ - atque ómnes mandonúm gulae.

900 ásparagi mollés et uiride cýma - - ∟ ∪ -

901 súbpílo culópremus - ∪ ∟ ∪ - - ∟ ∪ -

895 *Hieronymus epist. I 340 Mign.* secundum illud quoque, de quo semel in uita Crassum ait risisse Lucilius (*idem I 1118, IV 383; ad Demetriad. IV 2, 792 Ben.*); cf. et *Cic. de fin. V 30, 92* at hoc in eo M. Crasso, quem semel ait in uita risisse Lucilius, non contigit ut ea re minus ἀγέλαστος, ut ait *idem*, uocaretur (*idem Tusc. III 15, 31; schol. Cic. p. 128 Bait. Plin. n. h. VII 19, Amm. Marc. XXVI 9, 11, Macr. II 1, 6, Sidon. Apoll. 24, 13*) | labra lactucam asino carduos comedente *Hieronymus, traiecit Muellerus; potest et subesse hexameter:*

— similem labra habent lactucam asino comedente
carduos

haec ultima uox ut sit bisyllaba || 896 *Prisc. I 381 H.* Lucilius — ‘amplexetur’ περιπλεξέσθω | qui *R m. 1* | amplectetur *pauci codd.* | quói *scripsi:* qui *codd.* || 897 *Don. ad Ter. Phorm. IV 8, 9* commodum, tantum quod. Lucilius | quod *om. Oxon.* | commodum *Oxon. Leid.* | estvanti *scripsi:* est aut *codd.* erat ut *Dousa* | uda uestimenta *Leid. cum edd. uet.:* daF uestimentoꝝ *Oxon.* | posueram *Oxon.:* reposueram *Leid. cum edd. uet.* || 898 *Don. ad Andr. V 4, 11* ut, ne non. Lucilius | metuam *Lachm.:* tuam *Par. Leid.* tu iam *Oxon.* | retineas *Par.:* retinebas *Ox. Leid.* || 899 *Non. 17, 13* manducones . . et mandones edaces . . Lucilius || 900 *Non. 195, 4* cyma neutro ut *L.* | molles et *L m. 1* (molle set *m. 2*): molle sed *GH* | uirde *L m. 1* | cima *codd.* || 901 *Auson. epigr. 65 Sch. (70), 6* peruersae ueneris

∟ ∘ - ∘ ∟ Hymnis sine eúgio atque déstina!	902
∟ ∘ - ∘ ∟ ∘ - ∘ ∟ ∘ si argenti índiges.	903
Maénius colúmnam <i>unam</i> cum péteret - - ∟ ∘ -	904
sólus uero uóluit, quid re et quaestu conducát suo.	905
uarónum ac rupicúm squarrosa, incóndita rostra ∟ ∘ - ∘ ∟ ∘ - - ∟ ∘ -	906
Tappúlam rident légem concenae óptumi.	907
nasum hóc corpusque scítum - - ∟ ∘ -	908
∘ ∟ ∘ - ∘ léna lenam déserit?	908 ^a

postico uomere [uolnere *inepte uulgo*] fossor, Lucili uatis 's. c.' | subpilo *codd.*: sūbulo *uulgo* | culopremus *scripsi*: pulo premor *optimus* pullo premor (-mon) *ceteri codd.* pulliprema *Scaliger* pullipremo *Muellerus* || 902 *Non.* 107, 30 eugium media pars inter naturalia muliebria. Lucilius [inepodis] | sene *H m.* 1 | atque *Quicheratius*: ac *codd.* atque scultima *Loewius m. Rh.* 40, 328; *sed* destina (*subst.*) *quid sit in cunno facile est diuinatu* || 903 *Non.* 496, 13 genetius . . pro accusatio . . idem || 904 *Porph. ad Hor. sat.* I 3, 21 hic (Maenius) fertur domo sua, quam ad forum spectantem habuerat, diuendita unam columnam sibi excepisse, unde gladiatores spectaret; quae ex eo Maenii columna nominabatur. cuius et L. sic meminit; *septenarium constitui* | unam *addidi* (col. M. c. p. *Dousa hexametros describens*) || 905 *Non.* 274, 22 conducere, utile esse, *interlapso auctoris nomine*; *Lucilio dedit Muellerus m. Rh.* 17, 199 | uoluit (*uel* sentit) *scripsi*: soli *codd.* (scit et porro atque pro et *Muell.*) | quaestu *uulgo*: (qu(a)esti *codd.* || 906 *Paulus* 328 squarrosi . . Lucilius; *Festus* 329, *ubi haec in codice adsunt* num ac rupicum squar — rostra; *uulgo hexametrum describunt, cum tamen rūpex plane sit improbable* (cf. et *AMai auctt. class.* VIII 534 dicitur squarrosus . . unde Ennius: 'sq. et inconpeta rostra') || 907 *Festus* 363 Tappulam legem conuivalem ficto nomine conscripsit iocoso carmine Valerius Valentinus, cuius meminit L. hoc modo (*Paulus* 362) | concenae *Loewius prodr.* 330: concere *codd.* concerae *Scaliger* | optimi *COMuellerus*: optini *uel opimi codd.* || 908 *G. L. K.* V 584 nasum generis neutri, ut Lucilius | scitum *Hauptius*: scutum *codd.* || 908^a *Barthius ad-*

- 909 *Seruius ad Aen. VIII 83*: sciendum tamen hoc esse uitiosum, monosyllabo finiri uersum, nisi forte ipso monosyllabo minora explicentur animalia, ut 'parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.' gratiores enim uersus isti sunt secundum Lucilium.
- 910 *Fortunatianus art. rhet. III 6 p. 124*: quae uerba magis sonantia sunt, ea potius conlocemus; quae Lucilius εὐφωνα appellat, id est quasi uocalia.
- 911 *Seruius ad Aen. IX 573*: ut ait Lucilius, bonum schema est, quotiens sensus uariatur in iteratione uerborum et in fine positus sequentis fit exordium, qui appellatur climax.
- 912 *Ausonius epist. 5, 35 sqq.*: inuenies praesto subiuncta petorrita mulis: uilla Lucani- mox potieris -aco. rescisso disce et componere nomine uersu: Lucili uatis sic imitator eris. — cf. *Eugenius Toletanus opusc. 23, 9 sq.*
- 912^a *Porphyrus ad Hor. ep. II 2, 93 sq.*: circum spectemus: una pars orationis est diuisa in duos uersus Lucilii more et antiquorum.
- 913 *Gellius I 3, 19*: hoc profecto nemo ignorauit, etiam priusquam Theognis, quod Lucilius ait, nasceretur.
- 914 *Gellius IV 3, 28*: hoc uitio dat Lucilius poetae Euripidae, quod, cum Polyphontes rex propterea se

---

uers. 1748 ex lexico Terentiano quodam adiuuant sermonem ex abundanti addita, ut . . et Lucilius | lenam Barthius || alia plane dubia atque falso Lucilio adscripta, cui libido erit uideat ex. gr. in Muelleri editione p. 158—170; nos ne ei quidem uersui Perottiano, qui solus colorem Lucilianum prae se ferre uidetur:

ructantur iuuenes et foedant omnia sputis

fidem habemus.

interfecisse fratrem diceret, quod ipse ante de nece eius consilium cepisset, Meropa fratris uxor hisce adeo eum uerbis eluserit:

*εἰ γὰρ σ' ἔμελλεν, ὡς σὺ φήεις, κτείνειν πόσις,
χρῆν καὶ σὲ μέλλειν, ἕως χρόνος παρήλυθεν.*

'at hoc enim' inquit 'plane stultitiae plenum est, eo consilio atque ea fini facere uelle aliquid, uti numquam id facias, quod uelis'.

Festus 173: 'non omnibus dormio' prouerbium 915 uidetur natum a Cipio quidam, qui Pararenchon dictus est, quod simularet dormientem, quo impunitius uxor eius moecharetur. eius meminit Lucilius. — *cf. Cic. ad fam. VII 24, 1.*

Porphyrio ad Hor. sat. II 3, 41: ostendit quid sit 916 furor, ut Lucilius * * *.

Quintilianus I 5, 56: taceo de tuscis et sabinis et 917 praenestinis quoque (uerbis): nam ut eorum sermonem utentem Vettium Lucilius insectatur *eqs.*

Seruius ad Aen. VIII 9: Diomedes reuertens de 918 Troia postquam repperit ira Veneris a se uulneratae uxorem [Aegialiam *addit unus codex*] apud Argos cum Cylaraba, ut Lucilius, uel Cometa, ut plerique tradunt, turpiter uiuere, noluit reuerti ad patriam . . sed tenuit partes Apuliae; et edomita omni montis Gargani multitudine in eodem tractu ciuitates plurimas condidit.

Seruius ad Aen. X 184: Pyrgi . . quod postea ex- 919 pugnatum a Dionysio tyranno Siciliae dicitur, de quo Lucilius scorta Pyrgensia.

Plinius n. h. VIII § 195: crebrae papaueratae 920 antiquiorem habent originem iam ab Lucilio poeta in Torquato notatae.

- 921 *Arnobius II 2*: fornicem Lucilianum et Marsyam Pomponi obsignatum memoria continetis. — *idem V 18*: tunc sancta et feruentia numina uim uomuisse Lucilii [*haec uide an ad lib. I spectent*].
- 922 *Seruius ad Aen. X 532*: parce autem est secundum antiquos 'serua', ut apud Lucilium et Ennium inuenitur.
- 923 *Seruius ad Aen. X 623*: sane ponere 'facere', sicut Lucilius Homerum secutus, qui ait ἄλγε' ἔθηκεν, id est fecit.
- 924 *Seruius ad Aen. XII 419*: panaceam genus herbarum est. sciendum tamen Lucilium [*Lucretium male codd.*] panaceam ubique salem dicere.
- 925 *Varro V 138*: pilum quod eo far pisunt; a quo ubi id fit dicitur pistrinum . . inde post in urbe Lucili pistrina, et pistrinx.
- 926 *Paulus 53*: crucium quod cruciat. unde Lucilius uinum insuaue crucium dixit.
- 927 *Paulus 175*: noctipugam [*Salmasius*: noctilugam uel noctinugam *codd.*] Lucilius cum dixit, obscenum significat. — *glossae apud Loewium prodr. 411*: noctipugam: obscenum, quod quasi noctibus compungat [*-tur codd.*].
- 928 *Paulus 44*: carissam apud Lucilium uafnam [*Mon. ut uid.*: uafnam *ceteri*] significat. — *Philoxenus*: carisa, *μαυλιστής, πορνοβοσκός* — *glossae apud Loewium prodr. 305*: carisa, uetus lena, percallida.
- 929 *Festus 294*: <suberies arboris genus,> ex qua cortex <natatorius detrahitur>. Lucilius . . . . . ti hibernacu<li>.

Festus 282: <rauam> uocem <significare ait . . . 930
 raucam et> parum <liquidam, proxime canum latra-
 tum son>antem; <unde etiam causidicum pugnaciter>
 loquen<tem rabulam appellabant; ut est apud> Luci-
 lium . . . . . t raui . . . . . — *cf. Paulus* 283.

glossae mus. Rhen. 40, 325: Lacobriga [lactobriga 931
 ex -ca cod.; *cf. Paulus* 118] est qui urina humana
 dentes sibi fricare solet [*haec Lucilium in Hispaniae*
rebus multum alicubi narrasse non inprobabile est].

Charisius 126 K.: clauim Tibullus . . , strigilim 932
 quoque Lucilius.

Charisius 54 K. (*de genet. plur.*): 'nucerum' enim 933
 Coelius dixit, Lucilius [Caecilius cod. *Dousae*] nate-
 rum [cod. *Dousae*: nicterum uel nauerum uel nucce-
 rum *Neap.*].

Nonius 198, 5: canalis . . feminino Lucilius ὑπο- 934
 κοριστικῶς canaliculam dixit.

Nonius 509, 4: disertim dicere plane palam Lu- 935
 cilio auctore possumus * * *.

Isidorus XIX 30, 1 (*de corona*): haec a Lucilio 936
 corolla, ab Homero στεφάνη dicta est.

Philoxenus 141, 34: muttonium: προβασκάνιον, 937
 Λουκίλλιος [Λούκιος cod.]; *cf. Loewii prodr.* 303.

Philoxenus 19, 45: aquilum: μελανόν, ὡς Λου- 938
 κίλλιος. *cf. Loewii prodr.* 297.

Philoxenus 11, 16: cactum [acactum cod., corr. 939
Vulcanius]: ἄκανθα, ὡς Λουκίλλιος [Λουκιανός cod.];
cf. Loewius prodr. 304.

Placidus 49, 14 D.: gallicola, cortice nucis iu- 940
 glandis uiridis, per quem corpus humanum intelligi
 uult. — *Paulus* 50: culliola cortices nucum uiridium

dicta a similitudine culleorum, quibus uinum siue oleum continetur. — *Paulus* 98: gulliocae, nucum iuglandium summa et uiridia putamina. — *Philoxenus* 105: gulliocae [*Scaliger*: gutullio cae *cod.*], κάρνα ἄκρα [*Osannus*: καροια μακρα *cod.*] παρὰ Λουκειλίω. cf. *Loewius prodr.* 299, *Ribbeckius arch. lexic.* II 121.

941 *glossae Balliol. in Anglorum actis philol.* XIV 80 et *Ambros. in Loewii prodr. praef.* VII: pistrix [-ris *codd.*] belua marina; *Lucilius* [lincius *Ball.* lucius *Ambr.*] pistrices dixit pluraliter.

942 *glossae codicis Phillipici* 4626 *ibid.* 81: pes ferrum sculptoris, unde dicitur: ut recto sculpat pede [*num Lucilii* ?].

943 *glossae apud Loewium prodr.* 312: cordipugis uersibus, litteris corda pungentibus [*num Lucilii*? cf. *fr.* 927].

L. ACCIVS.

I. annales. LIB. I.

1 Maia nemus retinens grauido concepit in aluo.

LIB. XXVII.

2 calones famulique metallique caculaeque.

ACCIVS. 1 *Prisc.* I 163 *H.* aluus Accius . . masculinum . . annali I; *Non.* 193, 25 *post fr.* 5 et alibi [obscurae auctoritatis] *ex mea correctura*: et (uel sed) alius (uel alii) *codd.*; cf. et *Charis.* p. 81 *K.* | Maia] mala L, unde mala manu *Scaliger* || 2 *Fest.* 146 metalli . . mercennarii . Accius annali XXVII [fortasse annalium VII]; cf. *Paul.* 147 Accius in annalibus | metellicque *uulgo*.

INCERTAE SEDIS.

maxima pars Graium Saturno et maxime Athenae 3
conficiunt sacra, quae Cronia esse iterantur ab

illis,

eumque diem celebrant: per agros urbesque fere
omnes

exercent epulas laeti famulosque procurant

5 quisque suos; nosterque itidemst mos traditus illinc
iste, ut cum dominis famuli epulentur ibidem.

fraxinus fusa ferox infensa infinditur ossis. 4

- 00 - 00 - ut quam fragilissimus aluos. 5

Varro V 98: haec [*aruigae hostiae*] sunt, quarum 6
in sacrificiis exta in olla, non in ueru cocuntur, quas
et Accius scribit et in pontificiis libris uidemus.

II. didascalica. LIB. I.

Gellius III 11, 4: Accius autem in primo dida- 7
scalico leuibus admodum argumentis utitur, per quae
ostendi putat, Hesiodum natu priorem: quod Home-
rus, inquit, cum in principio carminis Achillem esse
filium Pelei diceret, quis esset Peleus, non addidit;
quam rem procul, inquit, dubio dixisset, nisi ab He-
siodo iam dictum uideret. de Cyclope itidem, inquit,
uel maxime, quod unoculus fuit, rem tam insignem
non praeterisset, nisi aequae prioris Hesiodi carmini-
bus inuulgatum esset.

---

3 *Maer.* I 7, 36 Saturnalia . . ante Romam in Graecia . .
coepisse L. Accius in annalibus suis referat | 3 cumque *edd.*
priscae | per omnes *Anglic.* | 4 epulis *codd.*, *correxi* | 5 nostri-
que *codd.*, *correxi* (nostrisque *edd. priscae*) | itidem et *codd.*,
corr. Gronouius || 4 *Prisc.* I 254 *H.* ossum . . Accius in annali-
bus | fusa *scripsi*: fissa (fissa *m. 1 et fixa pauci*) *codd.* || 5 *Non.*
193, 21 aluus masculini . . Accius annalibus; *cf. et Prisc.* I
268, ubi aluus; *codd. Non.* aluo (sed) uel aluos (et) praebent.

- 8 num érgo aquila, ita ut híce praedicánt, sciciderat
péctus?
- 9 plácare ferócem hostem inimíciterque accénsum.
- 10 ∟ - ∪∪ ∟ - sapiéntiaeque inuíctae
grátia atque honóris patera Néstorem mactáuit
aúrea.
- 11 ∟ - ∪∪ ∟ - ∪∪ ∟ falsidica, aúdash,
gnáti matér pessimi, odíbilis, natura ímpos,
éxcors et fera ∟ - ∪∪ ∟ - ∪∪ ∟ -

LIB. II.

- 12 út, dum breuitátem uelint cónsequi uerbórum,
áliter ac sit réllatum, redhóstiant respónsum.
- 13 - - ∪ sed Eúripidis, quí choros temérius
ín fabulis ∟ - ∪∪ ∟ - ∪∪ ∟ -

LIB. VIII.

- 14 áctoribus mánuleos et báltea et machaéras.

8 *Gell.* VI 9, 16 L. Accius in Sotadicorum libro I 'sciciderat' dicit. uerba haec sunt; cf. *Prisc.* I 517 H. | num P: non VR, *codd. Prisc.* | híce *Muellerus*: hi *codd.*, om. *Prisc.* || 9 *Non.* 514, 21 inimiciter. Accius didascaliorum lib. I | placere L | hostem ferocem *codd.*, corr. *Lachm. opusc. p. 70*, qui primus ubique restituit sotadeos (frustra impugnatus a Buechelero m. *Rh.* 35 p. 401) || 10 *Non.* 341, 18 mactare, honorare. Accius didascalico lib. I | patera Nestorem *Turnebus*: pater honesto rem *codd.* || 11 *Prisc.* I 253 H. impos. . . Accius in I didascalicon | falsifica pars *codd.* | ignati (ignoti) pauci *codd.* | ecfera *Lachmannus* || 12 *Non.* 165, 20 redhostit, reddit. Accius. . . didascalico libro II | uelint breuitatem *codd.*, corr. *Lachm.* | relatum *codd.*, corr. *Lachm.* | redhostiant *Hermannus*: redhosti *codd.* || 13 *Non.* 178, 22 temerius. Accius didascalico libro II | Euripides *Maduigijs* | temerius incilabit *Lachm. alia cum descriptione* || 14 *Non.* 194, 17 balteus neutro. . . Accius didascalico lib. VIII | et bis addidit *Lachm.* | maceras *codd.*

LIB. VIII.

- nám quam uaria *haec* genera poëmatorum, Baébi, 15
 quámque longe dístincta alia áb aliis *sint*, nósce.
 uéctigalia égerant uestra ét fruuntur státim. 16
 ét magnificíssimeí excelsíssimeíque honóre. 17

EX LIBRIS INCERTIS.

- únde omnia pérdisci ac pércepi queúntur. 18

Cic. Brut. 18, 72: Accius autem a Q. Maximó 19
 quintum consule captum Tarento scripsit Liuium, annis
 XXX postquam eum fabulam docuisse et Atticus scri-
 bit et nos in antiquis commentariis inuenimus, docuisse
 autem fabulam annis post XI, C. Cornelio Q. Minucio
 consulibus, ludis Iuuentatis, quos Salinator Senensi
 praelio uouerat; in quo tantus error Accii fuit, ut his
 consulibus XXXX annos natus Ennius fuerit.

- nám nec 'gemineí leones' néc 'condaliúm' nec 20
 'pláuta anus' nec 'bís compressa' néc 'Boeotia'
 úmquam
 fúit neque adeo 'ágroecus' néque 'commoriéntes'
 Mácci Titi.

---

15 *Charis. 142 K.* poematorum .. Accius .. didascaliorum VIII | 1 haec *add. Lachm.* | baebus quam quae *Neap.* | sint *add. Lachm.* || 16 *Char. 220 K.* statim Accius in didascalicon VIII | egerant *Lachm.*: legerant *Neap.* | fruuntur *scripsi*: seruantur *Neap.* struantur *Lachm.* || 17 *Prisc. I 92 H.* magnificus .. Accius in VIII didascalicon | magnificissime excelcissime excelsissimique (excellentissimique *uel sim.*) *codd.*, *corr. Krehlius et Hertzius* || 18 *Diom. 385 K.* Attius .. alibi eodem modo || 20 *Gell. III 3, 9 M.* tamen Varro in libro de comoediis Plautinis primo Accii uerba haec ponit (*cf. Gell. III 3, 1* indicibus .. Accii .. super his [*Plauti*] fabulis) | 1 lenones *Thysius cp. Prisc. I 231 H.* | 2 plauta anus *scripsi*: anus Plauti *codd.*,

- 21 *Cic. Brut. 64, 329*: Accius isdem aedilibus ait se et Pacuuium docuisse fabulam, cum ille octoginta, ipse triginta annos natus esset.

III. parerga. LIB. I.

- 22 uenás proscissas * cóssi * lerare órdine,
porcás bidenti férro rectas sóluere.
- 23 *Plinius n. h. XVIII 200*: adiecit his [*serendi praeceptis*] Attius in praxidico, ut sereretur, cum luna esset in ariete, geminis, leone, libra, aquario, Zoroastris sole scorpionis duodecim partes transgresso, cum luna esset in tauro.

IV. pragmatica. LIB. I.

- 24 ∟ ∪ - ∪ ∟ ∪ - et cúncta fieri cétera
ínbecilla ob pónderitatem gráuitatemque nóminis.

EX LIB. INCERTIS.

- 25 ∟ ∪ - ∪ ∟ describere ín theatro pérperos
pópularis.

---

quod nomen hic inportunissime inseritur; Plauti anus Lachm. | boetia (-cia) codd. | 3 Macci Titi Ritschelius: m. accii (actii) titi codd. || 22 Non. 61, 19 porcae .. Accius parergorum lib. I; sine dubio hoc fragmentum ex eodem libri I opusculo est sump- tum, quod sub alio titulo adfert Plin. fr. 23 | 1 uenas scripsi: bene codd. (uenae proscissae Muellerus) | cossigerare codd., cossim girare Scaliger sine iusto sensu; latere lerare (lirare) pro certo habeo cp. Varr. de re r. I 29, 2, sed cossi emendare nescio (cossim displicet) | 2 soluere scripsi: dereuere codd. (ex deperuere, h. e. oluere); rectas est 'erectas' || 24 Non. 156, 4 ponderitatem a pondere, ut grauitatem. Accius pragmatico lib. I | 2 ob Maduigijs op. I 110: non quod codd. | nominis idem: hominis codd. || 25 Non. 150, 10 perperos, indoctos, stultos .. Accius pragmaticis | discribere HL.

ét eo plectuntúr poetae, quám suo uitio, saépius, 26
dúctei uilitáte nimia uéstra aut perperitúdine.

Gell. XX 3: sicinnium .. genus ueteris saltationis 27
fuit. saltabundi autem canebant, quae nunc stantes
canunt. posuit hoc uerbum L. Accius in pragmaticis
appellarique sicinnistas ait nebuloso nomine,
credo propterea 'nebuloso', quod 'sicinnium' cur dice-
retur obscurum esset.

V. incertae sedis fragmenta.

it nigrum campis agmen 00 - 00 - - 28

Varro VII 64: miraculae a miris, id est monstris, 29
a quo Accius ait personas distortis oribus deformis
miriones.

Varro V 21: terra dicta ab eo .. quod teritur .. 30
hinc fines agrorum termini .. hoc cum 'i' in Latio
aliquot locis dicitur, ut apud Accium non 'terminus',
sed terimen [termen *cod.*, *corr. Spengelius*].

Varro VII 36 ea, ut Graeci, σκηνή, ut Accius 31
scribit, scena.

(hic) Iouis. 32

Terentius Scaurus p. 18 K.: Accius geminatis uoca- 33
libus scribi natura longas syllabas uoluit, cum alioqui
adiecto uel sublato apice longitudinis et breuitatis nota

---

26 *Non. l. l.* idem eodem | 2 ductabilitate *codd.* (ducibilitate *G margo*), *corr. Quicheratius*; uulgo ante ductab. addunt aut || 28 *Seru. ad Aen. IV 404* hemistichium Enni .. quo ante Accius est usus de Indis || 29 *sqq.* adscripsi quae aliquo cum iure etiam ad cetera praeter tragoedias opuscula referri possunt; orthographica num propriis libris Accius tractauerit, non constat: possunt eae quaestiones tamen didascalis uel pragmaticis fuisse insertae || 32 *AMai auct. class. V 151* legimus in Capro 'hic Iouis' etiam .. Accius .. utuntur hoc exemplo.

posset ostendi. — *cf. et Quintil. I 7, 14, Velius Longus p. 55 K.; Mar. Victorinus p. 8 K.:* cum longa syllaba scribenda esset, duas uocales ponebat, praeterquam quae in 'i' litteram incideret; hanc enim per 'e' et 'i' scribebat.

34 *Priscianus I p. 30 H.:* ostendit Varro in primo de origine linguae latinae his uerbis: ut Ion scribit, quinta uicesima est littera, quam uocant agma, cuius forma nulla est, etsi [et *codd.*] uox communis est Graecis et Latinis, ut his uerbis 'aggulus', 'aggens', 'agguilla', 'iggerunt'. in eius modi Graeci et Accius noster bina 'g' scribunt, alii 'n' et 'g', quod in hoc ueritatem uidere facile non est. similiter 'ageps, agcora'. — *cf. Mar. Victorin. p. 8 et 19 K.*

35 *Mar. Victorin. p. 8 K.:* idem nec 'z' nec 'y' in libros suos rettulit, quod aequae [quia quae *codd.*] ante fecerant Naeuius et Liuius.

TEMPLI TARRACINENSIS inscriptio.

1 bene mériti serui sédeant: surgunt líberi.

Q. VALERIVS SORANVS.

1 uetús *sat* adagió est, o Publi Scípio.

T. TARR. inscr. *Seru. ad Aen. VIII 564* in huius (*Feroniae*) templo Tarracinae sedile lapideum fuit, in quo uersus incisus erat; *de tempore cf. Buechelerus m. Rh. 41 p. 2* | surgant *Masucius* surgent *Daniel.*

VAL. SOB. (*Teuff. HLR. § 147.*) 1 *Varr. VII 31* apud Valerium Soranum | *sat addidi, cum uersum adesse facile appareat* | .o. p. scípio *Flor.*

Accius Hectōrem nollet facere, Hectōra mallet. 2

Varro VII 65: scrupipedam . . Iuuentius comicus 3
dicebat a . . Valerius a pede ac scrupea.

Iuppiter omnipotens rerum regumque repertor, 4
progenitor genetrixque deum, deus unus et idem.

Plinius n. h. praef. 33: hoc [scil. subiungere indices 5
librorum] ante me fecit in litteris nostris Valerius
Soranus in libris, quos ἐποπτιδων inscripsit.

Plinius n. h. III 65: Roma ipsa, cuius nomen al- 6
terum dicere arcanis caerimoniarum nefas habetur,
optimaque et salutari fide abolitum enuntiauit Vale-
rius Soranus, luitque mox poenas. — cf. Plutarchi q. R.
58, 61, Solinus 1, 7.

T. QUINTIVS ATTA. I. epigrammata.

praeterea lusit resoluta crine capillus. 1

2 Varr. X 70 Hectōrem, Nestōrem . . Accius haec in tragoediis
largius a prisca consuetudine mouere coepit et ad formas grae-
cas uerborum magis reuocare, a quo Valerius ait | nolet — malet
uulgo sine causa || 4 AMai auct. class. III 161 plerumque deus
et unus idemque non solum diuersis nominibus, sed et diuerso
ac uario sexu dicitur iuxta illos uersus Valerii Sorani; Augustin.
de ciu. dei VII 9 quosdam uersus Valerii Sorani exponit idem
Varro . . qui uersus hi sunt (cf. ibid. c. 11, 13) | 1 rerum
regumque repertor mythographus (cf. Aen. XII 829): regum
rerumque deumque Augustin. rerum rex ipse deumque Bur-
manus | 2 idem mythogr.: omnis Augustin. || fr. 3 ut ex eodem
atque fr. 1 et 2, ita 6 ex eodem atque 4 opere haustum esse
potest (fr. 5 num poeticum librum innuat dubium manet) || huic
Sorano Krahnertus dedit uersum a nobis Ennio (fr. 50) ad-
scriptum (nec ad librum editum spectat Gell. I 10, 3).

ATTA (Teuff. HLR. § 144). 1 Non. 202, 23 crines . . fe-
minino . . Atta in epigrammatibus | lusit scripsi: tu sis codd. |

II. satura.

- 2 $\cup \cup \cup - \cup \cup$ uertamus uómerem
in céram mucroneíque arenus ósseo.

POMPILI epigrammata.

- 1 Ridiculum est, cum te cascum tua dicit amica,
fili Potoni, sesquisenex puerum.
dic rusum pusam: sic fiet 'mutua muli';
nam uere pusus tu, tua amica senex.
- 2 Pacui discipulus dicor, porro is fuit *Enni*,
Ennius Musarum: Pompilius clueo.

tesoluta (d *supra* t *pr.*) L desoluta HG, corr. *Mercerus* (cf. *Hauptius op.* III 440) || 2 *Isidor. or.* VI 9 institutum, ut ceram ossibus scriberent, sicut indicat *Atta* in satura [sic *Guelf.*, *Mon.*: satyra *uulgo*]; cf. et *Mai auct. class.* VI 578; *togatae alicui uulgo attribuunt, discripsit senarios Hauptius op.* II 340 | ceram *Ottonis codd.*, *auct. class.*: cera *Guelf.* cęra *Mon.* | mucroneque *Isid.*, uero neque *auct. class.*, mucronique *Hauptius.*

POMPIL. (*Teuff. HLR.* § 146). 1 *Varro VII* 28 item ostendit (*cascum uetus esse*) *Pompili* [*Papini Flor.*] epigrammata, quod in adulescentem fecerat [*cascum add. Flor.*, *glossam deleo*]; *Prisc.* I 90 *H.* *Pompilius* [sic *Bergkii*: *pompuius P pomponius ceteri codd.*] in epigrammate, quod *M. Varro* in libris qui sunt de lingua latina refert: tua amica senex | 1 *cascum scripsi*: *cascam Flor.* *Cascam uulgo* | *amica uulgo*: *anna, ut uid. (ult. litt. incerta) Flor.* *amici apographa* | 2 *potonis es qui senex Flor.*, corr. *Turnebus* | 3 *dic rusum pusam scripsi*: *dicit pusum puellam pusam Flor.* *dic tu illam pusam Turnebus* | 3, 4 *mutuam mulinam uere Flor.*, corr. *Panthagathus* || 2 *Non.* 87, 32 *cluet, nominatur . . Varro* $\delta\nu\omicron\varsigma \lambda\omicron\epsilon\alpha\varsigma$; *Varro Pompilii ipsius epigramma referre uidetur* | 1 *Pacui Lachm. ad Lucr. p.* 306: *pacuius codd.* | *porrois L:* *poreis H m.* 1 *porois H m.* 2 *G* | *Enni add. Rothius* | *clueor codd.*, corr. *Iunius* | *ad tragoedias referunt uersum apud Varr.* VII 93.

VALERI AEDITVI epigrammata.

Dicere cum conor curam tibi, Pamphila, cordis, 1
 quid mi abs te quaeram, uerba labris obeunt,
 per pectus manat *multus* subito mihi sudor:
 sic tacitus, subidus dum studeo, pereo.

Quid faculam praefers, Phileros, quae nil opus 2
 nobis?

ibimus sic: lucet pectoris flamma satis.
 istam mox potis est uis saeua extinguere uenti
 aut imber caelo concitus praecipitans;
 at contra hunc ignem Veneris, nisi si Venus ipsa, 5
 nullast quae possit uis alia opprimere.

Q. LVTATI CATVLI epigrammata.

Aufugit mi animus; credo, ut solet, ad Theotimum 1
 deuenit. sic est: perfugium illud habet.

VAL. AEDIT. (*Teuff. HLR.* § 146). 1 *Gell.* XIX 9, 11
 Aeditui uersus <hice fuerunt> | 2 mi *Aldina*: mihi *codd.* |
 uerba *unus cod.*: membra *ceteri* | obeunt *scripsi anal. Catull.*
p. 61: abeunt *codd.* | 3 *multus* subito mihi *scripsi*: mihi subito
codd. subito mihi *Ald.* subito subido m. *Usenerus* (sub. stupido
 m. *CFWMuellerus* sub. gelidus m. *Peiperus*) | 4 sic *unus*: si
fere codd. | rubidus *Peiperus* cupidus *Kruegerus* stupidus
Muellerus | dum studeo *scripsi*: duplideo (dupli deo) *codd.*;
erat in archetypo DVN ≡ UDEO; *uulgo* duplo ideo, *Usenerus*
 dum pudeo *legunt*; *at requiritur, quod illi conor u. 1 respondeat* ||
 2 *Gell. l. l.* § 12 atque item alios uersus eiusdem addidit |
 1 Quid XOTIN: Qui QZ | que QZ: qua XOTIN | ni(c)hil *codd.* |
 2 pectori(s) *scripsi*: pectore *codd.* | 3 mox (*uel* n̄c = nunc)
scripsi: non *codd.* nam *Turnebus* | 4 concitus *scripsi*: candidus
codd., quod *sententia* (cf. u. 3 saeua) *resquit* | 5 *Ad codd.* | si
 om. XOTIN | 6 nulla est QXII.

LVT. CATVL. (*Teuff. HLR.* § 142, 4). 1 *Gell.* XIX 9, 14
 Quinti Catuli uersus illi fuerunt | 1 Offugit XII | mihi *codd.* |

sicut fulca leuis uolitat super aequora classis. 4
 spiritus Eurorum uiridis cum purpurat undas. 5
 quo magis in patriis possint opulescere campis. 6

 PORCIVS LICIN[I]VS.

I.

Poénico belló secundo Músa pinnató gradu 1
 íntulit se béllicosam in Rómuli gentém feram.

Varro de l. l. V 163: [post codicis lacunam] . . li- 2
 gionem Porcius designat, quom de Ennio scribens
 dicit eum coluisse Tutilinae loca.

Cic. de fin. I 2, 5: ut, cum Sophocles uel optime 3
 scripserit Electram, tamen male conuersam Atilii
 mihi legendam putem; de quo Licin[i]us ferreum
 scriptorem; uerum, opinor, scriptorem tamen, ut
 legendus sit.

dúm lasciuíam nobilium et laúdes fucosás petit, 4
 dum 'Africani uócem diuinam háurit auidis aúribus,

---

uirescunt *codd. Gellii, (non Nonii), qui expl. pristinas uires*
 recipere || 4 *fulca Pontanus: fulica codd. || 5 purp. Gell. expl.*
 quod uentus mare caeruleum crispicans nigrefacit [*sic scripsi:*
nitefacit codd.] | *puto Eurous || 6 (cf. et Non. 148, 17, ubi pro*
patriis codd. campis ex u. sq.); opul. Gell. expl. opulentum fieri.

PORC. LIC. (*Teuff. HLR. § 146*). 1 *Gell. XVII 21, 45 Por-*
cius Licin[i]us serius poeticam Romae coepisse dicit in his
uersibus | 2 se Aldus: sese codd. || 3 uerba uerum — tamen
olim continuabant Licino (exscriptorem Scaliger; cf. Madwig.) ||
 4 *Sueton. uita Terentii in Ritscheli op. III 205 quamuis . .*
 Porcius suspicionem de consuetudine per haec faciat | 1 *lasciu-*
 uam **A** | *fucosas laudes B (sic deteriorum archetypum significo) |*
 2 *uocem diuinam haurit (= bibit) scripsi in Fleck. ann. 1881*
 p. 403: *uocem dum et inhuius et A uoce diuina inhiat B uocem*

dum ád Philum se cénitare et Laélium pulchrúm
 putat,
 dúm, se amari ab hís *quom* credat, crébro in
 Albanúm — ,
 4 0 — 0 2 0 rapitur ób florem aetatis suae: 5
 suis postlatis rébus ad summam ínopiam redáctus
 est.

ítaque ex conspectu ómnium abít ut Graéciae in
 terram últimam,
 mórtuost Stympháli, Arcadiae in óppido: nil
 Públio

Scípio profuít, nihil illeí Laélius, nil Fúrius,
 trés per id tempús qui agitabant fácile nobilís-
 sumei: 10
 eórum ille opera né domum quidem hábuit con-
 ductíciam,
 sáltem ut esset quó referret óbitum domini sér-
 uolus.

II.

- 5 Custodes ouium teneraeque propaginis, agnum,
 quaeritis ignem? ite huc. quaeritis? ignis homost.

diuinam inhiat *Muretus male* | 3 Philum *Rothius*: fixum A
 furium B | centare A (coenit. uel. coempt., sim. B) | putat pul-
 chrum B | 4 quom *addidi* | credat A: credit B | *supple fere*
 uenit *porroque u. s. gaudiis qua Veneris (inpudica omisere*
librari) | rapitur ob A: rapi ad B | 6 suis postlatis *Ritschelius*:
 post (ipsus uel ipsis B) sublatis *codd.* | 7 ex A: e B | abít ut
scripsi: abiit in B abít (om. ut) A | Graeciae *Bothius*: greciam
codd. | ultimam *codd.* | 8 mortuus est infalo (in phalo *fere B*)
codd., corr. Rothius (nisi quod Stymphali Ritschelius); qui et
 in *addidit* | opido A | nichil A nihil B *praeter unum (et sic*
postea) | Publio *unus ex B*: P. (= *Publius*) *codd.* | 9 ei profuit.
 nihil illi A profuit nihil ei B (*in archetypo profuit nihil illi et*
ei supra illi legebatur, unde illeí dedi) | furius tres B: simi-
 nistros A (*corr. in mg. m. rec.*) | 10 id *Wolfus*: idem *codd.* |
 facile nobilissimei *scripsi l. l.*: nobiles facillime (-me A) *codd.* |
 11 habuit B: si abuit A | conducciciã A | 12 seruulo A seruulus
 B || 5 *Gell. XIX 9, 13 item dixit uersus Porcii Licini[i] hosce* |

si digito attigero, incendam siluam simul omnem,
omne pecus flammast, omnia qua uideo.

seréna caeli mómina et salsí fretus.

6

VOLCACII SEDIGITI liber de poetis.

multós incertos cértare hanc rem uídimus, 1
palmám poetae cómico cui déferant.
eum meó iudicio errórem dissoluám tibi,
ut, cóntra siquis séntiat, nil séntiat.

5 Caecílio palmam Státio do mímico;
Plautús secundus ácie exsuperat céteros;
dein Naéuius, qui féruet, pretio in tértiost;
si erít, quod quarto détur, dabitur Lícínio.
post ínsequi Licínium facio Atílium;

10 in séxto consequétur hos Teréntius;
Turpílius septimúm, Trabea octauom óptinet;
nonó loco esse fácale facio Lúscium;
decimum áddo causa antíquitatis 'Ennium.

1 teneraeque *PVictorius*: uendere *codd.* uernaeque *RUngerus*
mandrae *Hauptius* | 2 q. ignem itē huc q. ite huc ignis ho-
most (*pars* homo est) *ferē codd.* | 4 flamma est *pars codd.* |
qua *codd. probi*: quae *dett.* | *sensu iusto carent haec ultima*;
puto omnia ab igne meo || 6 *Charis.* 129 *K.* fretus, huius fretus.
Porcius Licinius [*lucinni, i supra u, Neap.*] . . 'salsi fretus';
unde huc traxit IBeckerus, quae ab Non. 205, 34 fretum
masculini *tribuuntur Lucilio* | *serena uulgo*: serana *L et* (-nae
m. 1) *H saerana* (ae *ex e m.* 2) *G* | *caecili HG caecaeli L caeli*
alii | *nomina H m.* 1 *nomine ceteri codd. Non.*; *momina Lachm.* |
salsi Char.: salis *Non. codd.'*

VOLC. SEDIG. (*Teuff. HLR.* § 197). 1 *Gell.* XV 24 Se-
digitus in libro, quem scripsit de poetis | 1 uidemus *uulgo*:
uidimus *codd.* | 4 si qui *Osannus* | 5 do mimico *Iac. Gronouius*:
dominico *QZ* do cominico *X* do (de) comico *ceteri* do mimicam
Bothius | 6 acie *scripsi*: facile *codd.* | 7 qui seruet pretio in
tertiost (-io est *pars*) *codd., corr. edit. Colon. a.* 1526 (qui ser-

- 2 sed ut 'Afer populo sex dedit comoedias, iter hinc in Asiam fecit. at nauem ut semel conscendit, uisus numquam est: sic uita uacat.
- 3 Publi Terenti hae quae uocantur fabulae cuius sunt? non qui iura gentibus dabat has summo honore affectas fecit fabulas?
- 4 remouetur Hecura sexta, exilis fabula.
- 5 *Sueton. uita Ter. p. 212 R.*: Volcacijs autem non solum Naeuio et Plauto et Caecilio, sed Licinio quoque et Atilio postponit (*Terentium*).

---

uet pretium, tertius *Ritschelijs*) | 9 Licinium] illi quintum *malim* | 10 consequitur *codd.*, *corr. Pithoeus* | 11 octauum *codd.* | 13 antiquitatis causa *codd.*, *corr. uulgo* || 2 *Sueton. uita Ter. in Ritsch. op. III p. 211* de morte eius Volcacijs sic tradit | 1 dedit comoedias **B** (*cf. ad Porcii Lic. fr. 4*): comedias ded **A** | 2 ite hinc et faecit **A** | at *addidi* (nauem autem ut *Ritschelijs* ut nauem *Buechelerus*) | nauim **B** || 3 *Donat. in auctario Sueton. u. Ter. Ritsch. p. 214* Scipionis fabulas edidisse Terentium Volcacijs [*sic Buechel. m. Rhen. 33 p. 492*: uallegius **A** ualegius **B**, unus ualgius] in actione ait; *haec ultima corrupta*; *probabiliter FLeo m. Rhen. 38 p. 322* in enumeratione | 1, 2, 3 *sic codd. tradunt* hae quae uoc. fab. cuius sunt non has qui iura populis (populis **A m. 2**) retentibus (terentius **A m. 2 mg.** recensentibus **B**) dabat summo h. affectus f. f., *correx*; *turbae exortae, cum scriba a publi terenti ad gentibus aberrasset haecque conflasset (aliorum maximeque Fleckeiseni conamina apud Ritschelijs uide)* || 4 *Suet. u. Ter. p. 207 R.* et hanc autem et quinque reliquas aequaliter populo probauit, quamuis Volcacijs in enumeratione omnium ita scribat | remouetur *scripsi*: sumetur **A** sumeretur (sumetur, submeret) **B** simitur *Ritschelijs* | hec ira **A** hecyra *sim. B* | exilis *scripsi*: ex his *codd.* exclusast *Ritschelijs*.

CN. MATIVS.

I. Ilias. LIB. I.

corpora Graiorum maerebat mandier igni. 1

obsceni interpres funestique ominis auctor. 2

LIB. VII.

dum dat uincendi praepes Victoria palmam. 3

LIB. XII.

— — — — — celerissimus aduolat Hector. 4

LIB. XV.

acrum. 5

LIB. XX.

ille hietans herbam moribundo conterit ore. 6

LIB. XXI.

altera pars acii uitassent fluminis undas. 7

LIB. XXIII.

an maneat specii simulacrum in nocte silentum. 8

MATIVS. (*Teuff. HLR.* § 150). 1 *Varro* VII, 95 apud *Matium*; *Scaliger cp. Hom. Il.* VII 428, *OMuellerus rectius cp. Il.* I 56 | *maerebat Flor.*, *corr. OMuellerus* || 2 *Varro* VII 96 apud *Matium*; *Il.* I 62 || 3 *Gell.* VII 6, 5 *Cn. Matium* [*trimacium codd.*] . . qui in septimo [*secundo codd.*] *Victoriam uolucrum* 'praepetem' appellauit in hoc uersu; *cf. Hom. Il.* VII 291 *sq.* || 4 *Prisc.* I p. 334 *H. Gn. Matius* [*matilius fere codd.*] in *Iliade*; *Il.* XII 462 || 5 *Charis.* 117 *K.* 'a.' tamen pro 'acrem' *Cn. Matius Iliados* XV || 6 *Diomed.* 345 *K.* *hiare et hietare* . . *Gn. Matius* [*attius codd.*] *uicensimo Iliados* | *moribundo tenit (tenet B) ore codd., correxi; moribundus uulgo* || 7 et 8 *Gell.* IX 14, 14 *de uocum in -es genetiui i agens Cn.*

II. mimiambi.

- 9 iam iam albicascit Phoebus et recentatur,
commune hominibus lumen et uoluptatis.
- 10 quapropter edulcare conuenit uitam
curasque acerbis sensibus gubernare.
- 11 nuper die quarto, ut recorder, et certe
aquarium urceum unicum domi fregit.
- 12 sinuque amicam refice frigidam caldo
columbulatim labra conserens labris.
- 13 iam tonsiles tapetes ebrii fuco,
quos concha purpura imbuens uenenauit.
- 14   ∪   ∪   ∪   ∪   ∪   ∪   ∪   ∪   ∪   ∪   ∪   ∪   ∪   ∪   ∪
in milibus tot non uidebitis grossum.
- 15 sumas ab almo lacte diffluos grossos.

Mativus in Iliadis XXI . . idem Mativus in XXIII [*ita Scaliger: XIII codd.*]; *Il.* XXI 3 sq. et XXIII 103 sq. | 8 in nocte scripsi: in morte *codd.* || 9 *Gell.* XV 25 Cn. Mativus . . in mimiambis . . recentatur pro eo quod Graeci dicunt ἀνανεοῦνται (*Non.* 167, 16) | 1 Phoebus *om. Non.* | 2 com. lumen hominibus et uoluptatis (et uol. *om. Non.*) *codd.*, *traieci*, ut iam uoluptatis sit *nomi-natiuus* || 10 *Gell.* l. l. post 9 idem Mativus isdem mimiambis edulcare dicit, quod est dulcius reddere (*Non.* 106, 25) | 2 plu-rasque et gubernasse *codd. Non.*, quorum nonnulli senibus || 11 *Gell.* X 24, 10 die quarto . . Cn. Mativus . . in mimiambis pro . . 'nudius quartus' (*Macr.* I 4, 24, ubi unicum *om. Paris.*) || 12 *Gell.* XX 9 figmentis uerborum nouis Cn. Matii . . in mi-miambis | 1 reficere *codd.*, *corr. Scaliger* | columbulatim Z: col-umbulatim Q columbatim XΠN || 13 *Gell.* l. l. post prius fr. item || 14 *Macr.* III 19, 5 lacte proprie ficorum dicitur. grossi appellantur fici quae non maturescunt . . Mativus | ficorum post tot *codd.*, *traiecit Santenius (delet Bothius)* || 15 *Macr.* l. l. post fr. prius et paulo post ait | ab almo scripsi: a basilio *Paris.* ab alio *ceteri codd.* | grossus *Paris.*, num recte?

meos hortulos, quando holero, stercoro plure. 16
 pressusque labris unus acinus arebat. 17

NINNII CRASSI *Cypria Ilias.*

LIB. I.

collum marmoreum torques gemmata colorat. 1

LIB. II.

- 00 - penetrat penitus thalamoque potitur. 2

LIB. XVI.

o socii, nunc fite uiri. 3

LIB. XXIV.

nam non coniuui iam oculos ego deinde sopore. 4

MANILIVS. I. *Epigrammata.*

Cascum duxisse cascam non mirabile est,
 quoniam cariosas conficiebat nuptias. 1

16 *Prisc.* I 274 *H.* holero . . Gn. Mattius [accius, martius, m̄. accius, m̄. actius *codd.*] | m. h. plus stercoro quam holero *codd.*, *correxi* || 17 *Non.* 193, 12 acinus masculino . . Matus [sic *LMuellerus*: et alii *codd.*] obscurae auctoritatis.

NINN. CRASS. 1 *Charis.* 145 *K.* hic et haec torques . . Ninnius [*Scriuerius*: neuius *cod.*] *Cypriae Iliadis* libro I | colorat *scripsi*: coronat *cod.* || 2 *Prisc.* I 502 potitur . . Ninnius [*Scriuerius*: neuius *codd.*] in *Iliadis* secundo || 3 *Non.* 475, 14 fite imperatio modo . . Crassus lib. XVI *Iliados* | o *addidit Iunius* (nunc *Scaliger*) || 4 *Prisc.* I 478 *H.* coniuueo . . praeteritum tam in 'ui' quam 'xi' habuit. Ninnius Crassus in XXIII *Iliados* | iam *addidi* (non iam = *nondum*).

MANIL. (*cf. ThMommsenus mus. Rhen.* 16, 285). 1 *Varro* VII 28 *cascum* uetus . . eo magis *Manilius* quod ait | 2 *cario-*

II. EX INCERTI NOMINIS LIBRO.

- 2 Lató est Coeo creáta Titanó ∪ -
- 3 Latóna parit onústa complexú Iouis
Deli ádeo geminos ∪ ∪ - ∪ ∪ - ;
deíque eo Titánis, Deliadaé cluent.
- 4 Varro de l. l. V 31: Europa ab Europa Agenoris, quam ex Phoenice Manilius [manlius *cod.*] scribit taurum exportasse, quorum egregiam imaginem ex aere Pythagoras Tarenti fecit.
- 5 Plinius n. h. X 4 de aue Phoenice: primus atque diligentissime togatorum de eo prodidit Manilius senator ille maximis nobilis doctrinis doctore nullo: neminem extitisse qui uiderit uescentem, sacrum in Arabia Soli esse, uiuere annis DXL, senescentem cassiae turisque surculis construere nidum, replere odoribus et superemori. ex ossibus deinde et medullis eius nasci primo ceu uermiculum, inde fieri pullum, principioque iusta funera priori reddere et totum deferre nidum prope Panchaiam in Solis urbem et in ara ibi deponere. cum huius alitis uita magni con-

---

sas Lachmannus: carioras Flor. Caron eas Scaliger || 2—5 ex libro miraculorum pleno fluxisse uidentur || 2 Varro VII 16 Titanis (Diana) dicta, quod eam genuit * ut niplautus * Lato. ea, ut scribit Manilius, est coe creato titano, in qua Flor. scriptura Coeo dedit OMuellerus; dubites sitne ea est an Lato est in initio ponendum || 3 Varro post fragm. 2 ut idem scribit | 1 parit Flor.: pariit Scaliger | onusta scripsi: casta Flor. absone | iobis Flor. | 2 Deli adeo scripsi: Delia deos Flor. Deli deos uulgo | post geminos pergit Flor. id est Apollinem et Dianam, qua glossa recepta apparet finem uersus intercuisse | 3 diique eo scripsi: dii quod Flor. | Deliadae cluent scripsi: deliadae eadem Flor. || in fragm. 5 iambo hic illic facile audio, ut nemo extitit | qui uiderit uescentem || ad hunc Manilium eiusque librum poeticum num alia redeant a Mommseno congesta perquam mihi est dubium.

- 4 escam híc absinthi e iúre in os pulló data,
simul ássulatim uíscus assumít cibum.

NIDVS.

- 5 ∪ ∟ inter se dégularunt ómnia.

INCERTAE SEDIS.

- 6 ascéndit e frunde ét fritinnit suáuitér.
7 * ita tradedeque * in ré neque in
iudícium Aesopi néc theatri trítiles.

〈II. annales.〉 LIB. V.

- 8 — redeunt referunt laeti rumore secundo.

---

asperiter. Sueius [ueius *codd.*, *corr. Muell.*] pulis | aspiciter (ci m. 1 *del.*) G, *ut et in lemmate*, aspiter HL (*uirgula omissa*); aspriter *Muellerus* || 4 *Non.* 72, 21 assulatim ut minutatim . . Sueius [uaeiis *codd.*, *corr. Muell.*] pullis | 1 escam hic iure inops pullo da adscintille (assint illae H m. 1) *codd.*, *correxi* (e iure et in os iam *Mercerus*) | 2 uiscus assumit *Muellerus*: uis aias sumit *codd.* || 5 *Charis.* 103 K. gulam . . per u . . ut Sueius ait in nido [*ita scripsi*: suemus, *suprascr.* succius, ait in nudo *exc. Cauch.* ut insuemur ait in nuro *Neap.*] || 6 *Varro* VII 104 (*ab animalium uocibus tralata*) sueta frendice frunde, sic *Flor.*, pro quo restituo Sui <a cicada:> ascendit e (*ab a ad a ubi aberratum est, facile quod requiri uidebatur a frendice absonum e litteris eruere librarij*); Sui ab irundine *Scaligero praecunte Ribbeckius* (*cicadae tamen fritinniunt!*) | fritinni *Flor.*, *correxi* (fritinni *OMuellerus* fritinnis *Ribbeckius*) || 7 *Varro* VII 104 in eadem re sues auoluerat, ita *Flor.*, in quo Sui uel Sueius latere puto, cetera incerta sunt; olim a colubra conieci | ita tradedeq; inreneq; in, sic *Flor.*, corruptissime; ita tragoediae qua in re neque in (*sic uulgo*) *Buechelerus m. Rh.* 29, 197 | 2 tritiles secundum *Charis.* p. 239 explico 'oppedas' siue 'contemnas' || 8 *Macr.* VI 1, 37 Sueius [*ita Neap.*: Sueuius *Paris.*] in libro quinto; spectare haec ad annales perspexit *Ribbeckius* | laeti scripsi praef. ad *Val. Flacc.* p. VII: petita *codd.* (la supra p olim scriptum puta).

- 00 - 00 - Volscumque uolatile telum. 9

LAEVIH erotopaegnia.

LIB. II.

numquod meum admissum nocens 1
hostit uoluntatem tuam?

LIB. III.

nocte dieque decretum et auctum. 2

LIB. IV.

meminens Varro corde uolutat. 3

LIB. V.

tu, Andromacha, per ludum manu 4
lasciuola ac tenellula
capiti meo, trepidans libens,
insolita plexi munera.

9 *Macr.* VI 5, 15 Vergilius pro sagitta 'uolatile ferrum' . . Sueius libro in quinto ait | Volscumque scripsi: uolucrum-que *codd. inepte* || *Fulgentii locos duos* (p. 567, 4 et *myth.* III 8), modo sint antiqui scriptoris, tamen a nostro alienos nolui adscribere.

LAEVIVS (cf. *Teuff. HLR.* § 150, *comm. ad Cat. p. 6 sq.*). *fragmenta duplici modo a grammaticis adferuntur, partim secundum libros, partim secundum singula carmina, quorum compluria sine dubio unusquisque continuit liber* || 1 *Non.* 121, 17 hostire, offendere, laedere . . Laeuus [pauuius *codd.*] erotopaegnon lib. II | 1 numquod *scripsi*: hunc quod *codd.* nunc *Bentinus* || 2 *Prisc.* I 484 *H.* a decresco . . decretum. Laeuus . . in III erotopaegnon | *metrum dubium* || 3 *Prisc.* I 560 *H.* memini, meminens. Laeuus erotopaegnon in III | *fortasse uario* || 4 *Prisc.* I 536 *H.* plecto, plexi . . Laeuus in V erotopaegnon | 1 tu *ego*: te *codd.* (de unus), *del. Buechelerus* | ludum **BR**: dudum *ceteri* | 4 insolito plexi munere *codd.*, *correxi* insolita plexit munera *Grotio praeunte.*

LIB. VI.

5 lasciuiterque ludunt.

ADONIS.

6 humum umidum pedibus fodit.

ALCESTIS.

7 $\lambda \cup - \cup$ uituperones súbducti supércili
cárptores.

8 corpore tenuato pectoreque
undique obeso ac mente exsensa
tardigeniclo senio obpressum.

9 *Gellius XIX 7, 4 (post fragm. prius)*: item nota-
uimus, quod oblitteram gentem pro 'oblitterata'
dixit; item quod hostis qui foedera frangerent foedi-
fragos, non 'foederifragos' dixit; item quod ruben-
tem auroram pudoricolorem appellauit et Memno-
nem nocticolorem; item quod forte 'dubitanter' et
ab eo quod est 'sileo' silenta loca dixit et pulue-
rulenta et pestilenta et quod carendum tui est

5 *Charis.* 204 *K.* lasc. Laeuus ἐρωτοπαιγνίων VI || 6 *Prisc.*
I 269 *H.* Laeuus in Adone | humidum *codd.* || 7 *Gell.* XIX.
7, 2 legi Laeui Alcestin . . (§ 16) quae multiplica ludens com-
posuit, quale illud est quod uituperones suos 's. s. c.' appel-
lauit | supercillii *codd.*, *corr. Weichertus*, qui unum uocabulum
subductisupercilicarptores *effecit*; *discrpsi u. quadratum cf.*
fr. 13; *ceterum rarum illud uituperones fragmento addidi*; *in*
initio haec sine dubio erant posita || 8 *Gell.* l. l. § 3 erant autem
uerba . . huiuscemodi . . 'obesum' . . pro exili atque gracilento
(*cf. Non.* 361, 13); *dimetros anapaesticos discr. Scaliger, quem*
aliter uerba distribuens secutus sum | 1 tenuato *scripsi*: inquit
codd. Gell. sine ratione, sed uitio peruetusto, cum uocem omittat
Nonius | 2 merito exeso *codd. Non.* | 3 tardigemulo *codd. Gell.*,
corr. Quicheratius (-nuclo Muellerus); tardi ingenio *codd. Non.* |
senis (*om. obpressum*) *codd. Non.*

pro 'te' quodque magno impete pro 'impetu'; item quod fortescere posuit pro 'fortem fieri' quodque dolentiam pro 'dolore' et auens pro 'libens'; item curis intolerantibus pro 'intolerandis', quodque manciolis [manicolis *Scaliger*] inquit tenellis [tene illis *codd.*] pro 'manibus' et quis tam siliceo * * [*lacunam statuit Dziatzko*]. item fieri inquit inpendio inquit, id est 'feri inpanse incipit'; quodque accipitret posuit pro 'laceret' . . . cetera enim, quae uidebantur nimium poetica, . . praetermisimus; ueluti fuit quod de Nestore ait trisaeclesenex et dulciorelocus iste, quod de tumidis fluctibus inquit multigrumis [mutigrumis *codd.*] et flumina gelu concreta tegimine [*sic unus: tegmine plerique codd.*] esse onychino dixit.

CENTAVRI.

_ 00 _ 00 _ 00 _ 00 _ 0 ubi echo 10
saepe petris.

HELENA.

tu qui permensus ponti maria alta *carina* 11
ueliuola.

INO.

[et iam purpureo suras include cothurno, 11^a
balteus et reuocet uolucres in pectore sinus,
pressaue iam grauida crepitent tibi terga pharetra,
derige odorisequos ad certa cubilia canes.]

---

10 *Fest.* 206 *petra* *Leuius* in *centauris* | *ego cod., corr. Scaliger (qui et saepta)* || 11 *Macr.* VI 5, 10 *Lauius* [*Ribbeckius: Liuius codd.*] in *Helena* | *carina add. Muellerus* || 11^a *Terent. Maur. de uersu miuro agens* 1931 *Liuius* ille uetus graio cognomine suae inserit *Inoni uersus* [in omni uersu *M*], puto, tale docimen; *Mar. Vict. p. 68 K.* in hymno *Dianae* apud eundem (*Liu. Andron.*) ita inueniuntur in fabula *Inone*; *Liuii*

- 12 seseque in alta maria praecipem *misit*
animi impos, aegra sanitatis herois.

PROTESILAODAMIA.

- 13 *fac* papyri *nostrae flagris* haec terga habeant
stigmata.
- 14 * iunt * irruunt cachinnos
ioca dicta risitantis.
- 15 complexa somno corpora
operiuntur ac suavi quie
dicantur.
- 16 claustritumus.
- 17 gracilentis color est,
dum ex hoc gracilans fit.

Andronici cum sane haec esse nequeant, Laevii Inoni haec tribuunt Scaliger aliique (Caesii Bassi, communis fontis, errori ut sit tribuenda confusio); idque sane probabilius quam quod Hauptius statuit, Terentianum finxisse uersus; nam potuit sane Laevius et elegantes fundere uersus, nec ab eo aut miuri aut illud odorisequus abhorrent | 2 puto balteu(s) ante sinus transponendum (Haupt. op. I p. 115) | 3 ad caeca Delrius; an operta? || 12 Prisc. I 281 H. praecipis genetium . . Laevius in Inoe [10e pauci codd.] | seque codd., corr. Scaliger | misit Scaliger, animi ego addidi (inops et aegra Scal.) || 13 Probi schol. Verg. 93 K. in Protesilaodamia | fac cod. secundum AHerrmannum | papyrin . . cod.; lacunam supplere; uidentur et haec contra uituperones dicta esse || 14 Non. 209, 24 iocus . . neutro. Laevius [neuius codd.] protelaodam iniunt (= -damia iunt). sic codd. (ineunt H m. 1); ex iunt uerum eliciendum (in eum Vossius inibi Muellerus); fortasse iuuenis ruunt cachinni | cacinnos codd. praeter H m. 1 | 2 dictari sitantis H dicta risitantis GL, corr. Mercerus (lusitantis Loewius) || 15 Prisc. I 242 H. de quies agens Laevius [neuius codd.] Protesilaudamia [-tesilao laudamia codd.] | operiuntur] cf. LMuellerus de re m. 249 || 16 Gell. XII 10 Laevius . . in Protesilaodamia. 'claustritumum' dixit, qui claustris ianuae praesset || 17 Non. 116, 2 gracilens, gracilentum et gracilum pro gracile . . Laevius

- ◡ - ◡ - ◡ - ◡ aut 18
 nunc quaepiam alia de Ilio,
 Asiatico ornatu affluens
 aut Sardonio ac Lydio,
 5 fulgens decore et gratia,
 pellicuit.
 cupidius miserulo obito. 19

SIRENOCIRCA.

- nunc, Lertie belle, para ire Ithacam. 20
 délphino cinctis uehiculis híppocampisque áspenis. 21

PHOENIX.

- Vénus amóris áltrix genetríx cúppiditátis, mihi 22
 quae diem serenum hilarula praepandere cresti
 opseculae tuae ac ministrae,
 etsi ne utiquam, quid foret expauita grauis du-
 ra fera asperaque famulatas, potui domnio in ac-
 cipere superbo.

[neuius *codd.*] Protesilaudamia | color ē (colos) *scripsi*: colorem
codd. (gracilentis *genet.*); *inter gracilens et gracilans discrimen*
fuisse uidetur || 18 *Prisc.* I 497 *H.* | 2 alia te illo *codd.*, *corr.*
Scaliger (te ilico *Osannus*) | 3 affluens *ex RK restitui*: affluens
ceteri codd. | 5 gratia *in AMai auct. class.* VIII p. 417: gloria
codd. *Prisc.* || 19 *Prisc.* I 484 obitus ὁ τεθνεώς . . Laeuus in
 Protesilao; *metrum incertum* || 20 *Prisc.* I 302 *H. de uocatiuo*
in 'ie' Laeuus in Sirenocirca | Lertie *restitui ex BL*: lertiae
 HK laertie, laertiae (lartiae) *ceteri* | belle B: uelle *ceteri uela*
Hermannus || 21 *Non.* 120, 13 hippocampi . . Laeuus [neuius,
sim., codd.] sirenocircas | iunctis *Scaliger* || 22 *Charis.* 288 K.
 et solent esse summi pterygiorum senyum denum, sequentes
 quinum denum, quales sunt in pterygio phoenicis Laeuii no-
 uissimae odes erotopaegnon; *cf. Buechelerus in Fleckeis. ann.*
 1875 p. 306; *ionicos a maiori restituit LMueller de re m.* p. 116 |
 1 cupiditatis N, *corr. Muellerus* | hilarula *an hilarulū sit in N,*
dubium | 3 op saecule N | 4 expauita *participium incognitum*

INCERTAE SEDIS.

- 23 lex Licinia introducitur,
lux liquida haedo redditur.
- 24 nocte ut opertus amictu latibulet.
- 25 scabra in legendo reduuiosaue offendens.
- 26 Venerem igitur alnum adorans:
si femina si mas est,
ita uti alma Noctiluca est.
- 27 antipathes illud quaeritur,
philtrata omnia undique adruunt:
trochi, scyphi, ungues, taeniae,
radiculae, herbae, surculi,
saurae, inlices bicodulae,
hinnientium dulcedines.

5

(*cf. tamen pautare) cogente sententia restitui: expauida N | 6 domnio (cf. comm. Cat. p. 606) in scripsi: dominio N domnio ego Muell. || 23 Gell. II 24, 8 huius legis Laeuus [lelius codd.] poeta meminit in Erotopaegniis. uerba Laeuii [(a)elii codd.] haec sunt, quibus significat haedum, qui ad epulas fuerat adlatus dimissum cenamque ita, ut lex Licinia sanxisset, pomis oleribusque instructam || 24 Non. 133, 5 latibulet et latibuletur pro lateat. Laeuus [neuius codd.] in erotopaegnon | latibuletur codd., corr. Iunius; fortasse anacreontii sunt describendi ut am. op. nocte — latibulet || 25 Fest. 270 rediuam . . Laeuus [Scaliger: liui cod.]; ex prooemio quodam || 26 Macr. III 8, 3 Laeuus [Laeuinus codd.] etiam sic ait; cf. Hauptius op. I 116 | 1 malim adora uel adorna | 2 si — si scripsi: siue — siue codd. seu — isue Hauptius (feminā si displicet, adde is) | ut alba LMuellerus; malim ut alta || 27 Apul. apol. 30 uersus ipsos agnoscent qui Laeuum [laeuum codd.] legere | 2, 1 ponunt codd., corr. Salmasius (qui et quaerito) | 1 antiphates codd. | 2 adruunt scripsi: eruunt codd. irruunt Salm. | 3 trochi scifi scripsi: trochi scili codd. trochus pili Salm. trochisci Scaliger | ungues φ: unges F, iunges Scaliger | 4, 5 surcul(i)s aure (-re) codd., corr. Salm., nisi quod sauri | illices φ | 6 hinnientum codd., corr. Casaubonus.*

mea Vatiēna, amabo.	28
nulla decipula tam insidiosa.	29
exuuiāe, rabies, furiarum examina mille.	30
omnes sunt denis syllabis uersi.	31

Sueton. de gramm. 3: pretia uero grammaticorum 32
 tanta mercedesque tam magnae, ut constet Lutatium
 Daphnidem, quem Laeuus [Leuius *codd.*] Melissus
 per cauillationem nominis Πανός [panos, panas, pans
codd.] ἀγάπημα [agacema *fere codd.*] dicit, septingen-
 tis milibus nummum a Q. Catulo emptum ac breui
 manumissum.

L. POMPONII saturae.

cuiusuis leporis Líber diademám dedit.	1
discórdis: blanda fállax, proterua ínpotens.	2
non frústilatim néc minutatím dari.	3

---

28 *Caes. Bass. 261, 26 K. anacreonteon, quale est illud apud Laeuum [lepidum *codd.*, sed cf. p. 262, ubi quae adiciuntur mea cura, mea Venus a grammatico sunt ficta] || 29 Fronto 13 N. praestigiae nullae tam uersutae, nulla, ut ait Leuius, d. t. i. || 30 Chalcid. ad Tim. c. 75 ut est in uetere uersu Laeuii [sic praeunte Osanno ego comm. Cat. p. 7, ubi Helenae attribui: naeuii *codd.*] || 31 Prisc. I 258 H. uersi pro uersus . . Laeuus in polymetris [quae eadem cum erotopaegniis *puto*].*

L. POMPON. 1 *Prisc. I 200 H. Pomponius in satura — pro diadema || 2 Prisc. I 282 H (de discordis nominatiuo) Pomponius in satura | discordis post inpotens *codd.*, traieci | prerua (ō ut apud Plaut. et Ter.) scripsi: superba *codd.* || 3 Non. 112, 9 frustatim et frustilatim, per frustra, ut minutatim. Pomponius Verre aegroto — saturarum | minutatim H m. 1 L m. 2: minutim G, H m. 2 L m. 1.*

SEVII NICANORIS *satura*.

- 1 Seuius Nicanor, Marci libertus * negabit *
Seui, Postumus idem ABC Marcus docebit.

CARMINA MARCIANA A. A.

CHR. 76 SVPPPOSITA.

- 1 Annem, Troiugena, fatalem defuge Cannam,
ne te Argiugenaе campo cogant Diomedis
conseruisse manus *hostes*. sed tu neque credes
ante mihi, donec conpleris sanguine campum
multaque milia caesorum tibi deferet amnis 5
in pontum magnum de terra frugiferente,
piscibus atque feris auibusque colentibus oras
ut fuat esca caro tua. nam sic est Iouis fatus.

SEVIUS NIC. *Sueton. de gramm.* 5 (p. 104 *Reiff.*). Seuius Nicanor . . fecit . . saturam quoque, in qua libertinum se ac duplici cognomine esse per haec indicat | 1 Seuius L (*cf. Hertzius in Fleckeis. ann.* 107 p. 340): Saeuius VO Seruius NGI | negavit *Stephanus* negabat *Schottus* | 2 Seui scripsi: Seuius LO Saeuius V Seruius NGI | Postumus *Bergkius*: post huius VL posthus O post h' I post hoc G Nicanor N Postumius *uulgo* | isdem N (*et in G s supra i*) | ABC *Bergkius*: ac LO ac *et supra t* at V ae *et supra ac N* at GI.

CARM. MARC., *quae a. 76 supposita esse demonstravi supra p. 21, tradidit Liuius XXV 12, de 1 sic testatus* priore carmine Cannensis praedicta clades in haec fere uerba erat | 1 fatalem defuge scripsi: Romane (*ex glossa*) fuge *uulgo*; Romane post *GHermannum damnauere multi* | 2 Argiugenaе scripsi: alienigenae *uulgo sine sensu*; illius Troiugenaе *oppositionem iustam suppeditat adiectum mox a Liuius § 7 et Diomedis Argiui campos* | cogant in campo *uulgo*, in *del. Ribbeckius*; in ca. co. *Lambinus* | 3 conserere manus *uulgo, corr. Lamb.* | *hostes addidi* | sed neque credes tu mihi donec *uulgo, corr. Lamb. ex parte maiore* | 5 caesorum tibi scripsi: occisa tua *uulgo* | 6 de scripsi: ex *uulgo* | frugifera *uulgo, corr. Lamb.* | 7 auibus ferisque *uulgo, traieci* | colentibus *Lamb.*: quae incolunt *uulgo* | oras scripsi: terras *uulgo e u. priore* | 8 ut

Hostem, Romani, si ex agro expellere uoltis, 2
 gentibus quae uomica est longe, ludi uoueat
 comiter ut fiant Phoebus redeuntibus annis
 publicitus, stipe conlata. ludis faciundis
 5 praesit qui summum populo plebeique dabit ius.
 mactetur bis quinque uiris graeco hostia ritu.
 hoc recte si faxitis, gaudebitis semper
 uostraque res fiet melior: deus exigit ille
 perduelles, qui uestrum agrum placide pascuntur.

M. TERENTIUS VARRO.

I. Ex hebdomadam epigrammatis.

Capella Homeri candida haec tumulum indicat, 1
 quod hac Ietae mortuo faciunt sacra.

Lamb.: is uulgo | nam mihi ita Iuppiter fatus est uulgo, *correx*
ueterem nominatiuom Iouis reponens (non commendauerim
nam mihi itast I. f.) || 2 sic *introducitur Liuius l. l.* tum alterum
 carmen recitatum, non eo tantum obscurius, quia incertiora
 futura praeteritis sunt, sed perplexius etiam scripturae genere;
habet praeterea Macrob. I 17, 28 fertur autem in carminibus
 Marcii uatis, cuius duo uolumina inlata sunt in senatum, in-
 uentum esse ita scriptum | 1 hostem *Macr.*: hostis *Liu.* |
 ex agro *om. Liu.* | 2 uomica (-cam *Macr.*) quae gentium uenit
 longe, uouendos censeo (c. u. *Macr.*) ludos *ambo*, *correx* |
 3 qui quotannis comiter Apollini fiant *ambo*, *correx* | 4 publ.
 stipe conlata *scripsi*: cum populus dederit ex publico partem,
 priuati uti conferant pro se atque suis *Liuius plane interpretis*
officio fungens; om. haec Macr.; *pergunt* his (iis) ludis facien-
 dis || 5 praesit is praetor *Macr.* praerit praetor is *Liu.*; *ex-*
plicationem eieci | qui ius p. p. dabit summum *ambo* | 6 decem-
 uiri graeco ritu hostiis sacra faciant *ambo*; *transformaui* |
 7 hoc si recte facietis g. s. *ambo* (hoc si faxitis recte iam
Scaliger) | 8 fietque res uestra (publica *Macr.*) melior *ambo*,
corr. Ribbeckius | nam is diuus (dium *Liu.*) extinguet *ambo*,
correx | 9 perduellis (-es *Macr.*) uestros qui uestros campos
 pascunt placide *ambo*, *correx*.

VARRO (*exclusa sunt saturae Menippeae fragmenta*); cf.
supra p. 26 sq. || 1 *Gell. III 11, 7 M. Varro in libro de imaginibus*

'tempus nosce' inquit Mitylenis Pittacus ortus;
 'plures esse malos' Bias autumat ille Prieneus;
 Milesiusque Thales 'sponsori damna' minatur;
 'nosce' inquit 'tete' Chilon Lacedaemone cretus;
 Cecropiusque Solon 'nequid nimis' induperabit.

II.

et tamen non demolio rostra.

7

GANNIUS.

LIB. I.

hic adoris dat primitias, ibi sanguine libat.

1

LIB. II.

illam sponte satos adoris strauisse maniplos.

2

LIB. III.

emicat in nubes nidoribus ardor adoris.

3

Varroni tribuit MSchmidtius in Ritschelii opusc. III 591 | 1 optimus cod. | 2 et meditanda cod., corr. Buechelerus | 7 induperavit Schefferus induperabat Schmidtus || 7 Diomed. 400 K. demolio Varro in poetico libro; de metro nil constat || quae Non. 67 s. u. parectatoe ex Varrone de compositione saturarum adfert, uix metro conscripta.

GANNIUS. 1—3 *Prisian. I 237 H. (de ador uocis genetiuo o modo breuem modo longam habente) ut Gannius in I. . idem in II. . idem in III; de nomine poetae lis inter doctos: de G. (uel C.) Annio Huschkius, de Ennio cogitauit Bergkius (cf. adnot. Hertzii idemque II p. 381); sed Gannium adserit Paulus p. 369 pedestris orationis fragm. adferens; nec dubito quin apud Varronem de l. l. VI 81 Canius:*

sensumque inesse et motum in membris cerno

(ubi corrige cernito) restituendum sit Ganius, ut eodem modo quo Grattius et Grattius etiam Ganius et Gannius uariata sint;

DOSSENNI titulus.

- 1 Hospés, resiste et sóphiam Dossenní lege.

EGNATII de rerum natura.

LIB. I.

- 1 denique Mulciber ipse petens altissima caeli continuo it.
 2 roscida noctiuagis astris labentibus Phoebe pulsa loco cessit concedens lucibus fratris.

M. TULLIUS CICERO.

I. Alcyone.

- 1 hunc genuit clam ... dis delapsus ab astris praeuius Aurorae, solis noctisque satelles.

quamquam senarius Varronis potius ex fabula uidetur esse petitus.

DOSS. *Seneca ep. 89, 6 (σοφίαν uerbum in usu fuisse) et togatae tibi antiquae probabunt et inscriptus Dossenni monumento titulus | sophian uel sophiam codd.; an σοφίαν?*

EGNATIUS (*cf. comm. Catull. p. 219; etiam Bergkium cogitasse obiter de Egnatio Catulliano opusc. 430 nunc uideo*) 1 *Macr.* VI 5, 2 et *Egn. de r. nat. libro primo | ipse Par.:* et ipse *alii codd. | petens scripsi: ferens codd. furens Bergkius | 2 continuo it scripsi (cp. Verg. G. III 517): contingunt codd. contingit Bergkius || 2 Macr. VI 5, 12 Egn. de r. nat. libro primo | 1 phebe Par. | 2 fratris scripsi (anal. Catull. 45): altis codd. almis Bergkius.*

CICERO (*Teuffelius HLR. § 189*). 1 *Non. 65, 8 praeuius .. antecedens. Cicero Alcyone [ita scripsi: Alcion uel alcyon codd., quod male in u. 1 trahunt, Alcyonibus alii uolenter; apud Capitolin. Gord. 3, ubi forma graecanica Alcyonas mirantes nos habet, lege Halcyonam] | 1 hunc] ut H m. 1 | clam ... dis (in dis nomen loci uidetur latere) scripsi: cladis H m. 1 L claudis H m. 2 G claris Junius.*

II. de consulatu meo.

LIB. I.

Seruius ad ecl. 8, 106: sine igne subito ex ipsis 2
 cineribus flamma emersit. hoc uxori Ciceronis dicitur
 contigisse: cum post peractum sacrificium libare uellet
 in cinerem, ex ipso cinere flamma surrexit, quae
 flamma eodem anno consulem futurum ostendit eius
 maritum, sicut Cicero in suo testatur poëmate.

LIB. II.

principio aethereo flammatus Iuppiter igni 3
 uertitur et totum conlustrat lumine mundum
 menteque diuina caelum terrasque petessit,
 quae penitus sensus hominum uitasque retentat,
 5 aetheris aeterni saepta atque inclusa cauernis.
 et si stellarum motus cursusque uagantis
 nosse uelis, quae sint signorum in sede locatae,
 quae uerbo ec falsis Graiorum uocibus errant,
 re uera certo lapsu spatioque feruntur,
 10 omnia iam cernes diuina mente notata.
 nam primum astrorum uolucris te consule motus
 concursusque graui stellarum ardore micantis
 tu quoque, cum tumulos Albano in monte niualis
 lustrasti et laeto mactasti lacte Latinas,
 15 uidisti et claro tremulos ardore cometas;
 multaque misceri nocturna strage putasti,
 quod ferme dirum in tempus cecidere Latinae,

3. *Cic. de diu.* I 11, 17 sed quo potius utar .. teste quam
 te? cuius edidici etiam uersus .. quos in secundo <de tuo>
 consulatu Urania musa pronuntiat | 3 petessit *Christius*: pe-
 tesset B m. 1 H petisset AB m. 2 V petissit *exc. Pith.* | 4 poe-
 nitus A | ≡ ominum A | retentant *codd.* | 7 signorum, *puto*
 signata (= *fixa*, cf. u. 62) | 8 ec *scripsi*: et *codd.* (uerbo, *i. e.*
specie, *opponitur illi* re uera) | 10 *puto* rotata | 12 grauis *codd.*,
correxi | cantis B m. 1 | 15 tremulas H || 16 *puto* cunctaque |
 17 cecidere *cod.* *Eliensis teste Dausio*: cecinere ABHV |

cum claram speciem concreto lumine luna
 abdidit et subito stellanti nocte perempta est. 20
 quid uero, *ut* Phoebi fax, tristis nuntia belli,
 quae magnum ad columnen flammato ardore
 uolabat,

praecipitis caeli partis obitusque petessit?
 aut cum terribili percussus fulmine cuius
 luce serenanti uitalia lumina liquit?
 aut cum se grauido tremefecit corpore tellus? 25
 iam uero uariae nocturno tempore uisae
 terribilis formae bellum motusque monebant,
 multaque per terras uates oracla furenti
 pectore fundebant tristis minitancia casus;
 atque ea, quae lapsu iam aeuo cecidere uetusto, 30
 haec fore perpetuis signis clarisque frequentans
 ipse deum genitor caelo terrisque canebat:
 nunc ea, Torquato quae quondam et consule

Cotta

Lydius ediderat Tyrrhenae gentis haruspex,
 omnia fixa tuus glomerans determinat annus. 35
 nam pater altitonans stellanti nixus Olympo
 ipse suos quondam tumulos ac templa petiuit
 et Capitolinis iniecit sedibus ignis.
 tum species ex aere uetus uenerataque Nattae
 concidit elapsaeque uetustae momine leges, 40
 et diuom simulacra peremit fulminis ardor.
 hic siluestris erat Romani nominis altrix,

---

18 *fortasse* conlecto | 19 stellanti subito **AV** | 20 *ut addidi* | 21
 columnem **AB** | 22 petessit *scripsi*: petisset *codd.* petessens *Hot-*
tinger | 23 percussus **B m. 1** | 25 at cum **A m. 1** | 27 terribiles
ABH | 28 ≡ oracla ≡ **B** | 30 lapsus **AH** | iam euo *scripsi*: tan-
 dem *codd.* | 31 frequentas **ABV** | 34 *lydius et tirrene et aruspex*
H | 36—38 *repetuntur de diu. II § 45* | 37 *habet Lactant. III 17*
ita ipse suas arces atque incluta templa petiuit | 38 *inuectit*
H | 39 *generataque codd., corr. Guilelmus* | natae **A** | 40 *delap-*
saeque H | uetust(a)e (-to **V m. 2**) numine *codd., correxi* | 41
 diuum **BH, V m. 2.**

Martia, quae paruos Mauortis semine natos
uberibus grauidis uitali rore rigabat:

- 45 quae tum cum pueris flammato fulminis ictu
concidit atque auolsa pedum uestigia liquit.
tum quis non artis scripta ac monumenta uolutans
uoces tristificas cartis promebat Etruscis?
omnes ciuili e generosa stirpe profectam
- 50 uoluer ingentem cladem pestemque monebant,
tum legum exitium constanti uoce ferebant,
templa deumque adeo flammis urbemque iubebant
eripere et stragem horribilem caedemque uereri;
atque haec fixa graui fato ac fundata teneri,
- 55 nei posta excelsum ad columen formata decore
sancta Iouis species claros spectaret in ortus:
tum fore ut occultos populus sanctusque senatus
cernere conatus posset, si solis ad ortum
conuorsa inde patrum sedes populique uideret.
- 60 haec tardata diu species multumque morata
consule te tandem celsa est in sede locata;
atque una fixi ac signati temporis hora
Iuppiter excelsa clarabat scepra columna
et clades patriae flamma ferroque parata

---

43 marcia **BH** | 46 auolsa **V** m. 2 euolsa **H** | liquid **A**
m. 1 | 47 cum **H** | artis] an uates? | 49 ciuili e scripsi:
ciuile **AV** m. 1 ciuili **BV** m. 2 ciuilem **H** (*amat Cic. poeta
duo adiectiua asyndetice iungere more prisco*) | generosam
codd., corr. **H** m. 2; generosa ab *uulgo* | 50 post 51 *codd.*
ponunt | 50 uoluer scripsi: uir **AV** uiri **H** uire (*sed e et sequens
in in ras.*) **B**, cuius corrector uitare dedit male *uulgo receptum* |
51 tum legum scripsi: uoltum legum *codd.* (uultum **H**, prior
uox A in ras., uel legum **V** m. 2), *in qua lectione uol ad
priorem u. pertinet* | exitum **H** | 52 urbisque **ABV**; an turbis-
que? | 54 tenere **A** | 55 nei posta scripsi: nepos **AV** m. 1 ne
post **BV** m. 2 Ni post **H** | excelsum **B** m. 2: excesum **AB** m. 1
V excessum **H** | culumen **A** | 56 alacros **H** | 57 populos **H** | 59
conuersa **AHV** | inde ad patrum **H** m. 1 | 60 tardata] *ta in
fine supra ras.* **A** | 61 consulte (te *in ras.*) **B** consulet et **H** | 62 *in
marg.* **B** | 64 et *Hottinger*: at **BHV** ad **A** ac *Marsus* | clade **A**

uocibus Allobrogum patribus populoque patebat. 65
rite igitur ueteres, quorum monumenta tenetis,
qui populos urbisque modo ac uirtute regebant,
rite etiam uestri, quorum pietasque fidesque
praestitit ac longe uicit sapientia cunctos,
praecipue coluere uigenti numine diuos. 70

haec adeo penitus cura uidere sagaci,
otia qui studiis laeti tenuere decoris
inque Academia umbrifera nitidoque Lyceo
fuderunt claras fecundi pectoris artis.
e quibus ereptum, primo iam a flore iuuentae, 75
te patria in media uirtutum mole locauit.
tu tamen anxiferas curas requiete relaxans,
quod patriae uacat, his studiis nobisque sacraſti.

4 atque animo pendens noctu euentura timebat.

5 *Cicero ad Q. fr. III 1, 24*: mirificum embolium
cogito in secundum meorum librorum includere, di-
centem Apollinem in concilio deorum, qualis reditus
duorum imperatorum futurus esset, quorum alter
(*L. Piso*) exercitum perdidisset, alter (*A. Gabinius*)
uendidisset.

6 *Cicero ad Q. fr. II 7(9), 1*: placitum tibi esse
librum meum suspicabar; tam ualde placuisse, quam
scribis, ualde gaudeo. quod me admones de nostra
Urania suadesque ut meminerim Iouis orationem, quae
est in extremo illo libro, ego uero meminisse et illa

---

m. 1 | patata **A** | 65 uocibusque **B** m. 1 | populusque **AB** m. 1
V m. 1 populisque **B** et **V** m. 2 **H** | 66 monumenta — 68 quorum
om. **H** | 67 populus **A** | orbis quae **A** m. 1 | 70 ingenti **H** | nomine
B | 73 academia: cf. *Lachm. ad Lucr. p. 159* | 74 malim fecundo
pectore cartas | 77 relaxas *codd.*, corr. *Maduigi* | 78 uacat
his *Dauisius*: uocatis (uocis **V** corr.) *codd.* uacat id *Maduigi* |
serasti **H** || 4. *Non.* 204, 1 euentus .. neutri .. idem con-
sulatus sui lib. II | animi *Auratus* | pondens **H** m. 1 | euent'a
scripsi comm. Catull. 385: euenta *codd.* (nocturna *Iunius*).

omnia mihi magis scripsi quam ceteris. — *Quintil. XI 1, 24*: et Iouem illum, a quo in concilium deorum aduocatur.

LIB. III.

interea cursus, quos prima a parte iuuentae 7
quosque adeo consul uirtute animoque petisti,
hos retine atque auge famam laudesque bonorum.

INCERTAE SEDIS.

quorum luxuries fortunam ac censa peredit. 8
nam quasi uos sibi dedecori genuere parentes. 9
Oppius aduenit, comes est quoque Tettius illi. 9^a
cedant arma togae, concedat laurea linguae. 10
o fortunatam natam me consule Romam! 11
in montes patrios et ad incunabula nostra 11^a
pergam.

---

7 *Cic. ad Att. II 3, 3* sed me *κατακλεις* mea illa comouet, quae est in libro III — haec mihi cum in eo libro . . Calliope ipsa praescripserit *eqs.* || 8 *Non. 202, 22* census . . neutri. Cicero in consulatu suo | fortunam ac *scripsi*: fortunata *codd.* fortunae *Mercerus* | peredit *idem*: peperit *codd.*; an peremit? || 9 *Gr. L. K. IV 248* 'quasi' constat pyrrichio, ut Tullius; *hic posuit Baiterus* | bos siui dedecori *codex* || 9^a *Terent. Maurus 1246 sine auctoris nomine adfert*; *Ciceroni et huic operi attribui* || 10 *Cic. de off. I 77 (in Pis. § 72 sqq., Philipp. II 20), Sallust. in Cic. § 6, Cic. in Sall. § 7, laus Pisonis 36, Plin. n. h. VII 117, Quint. XI 1, 24, Plutarch. comp. Dem. et Cic. 2, Seru. ad Aen. I 1* | linguae testes plerique: laudi *Cic. in Pis., codd. mel. de off.* (fortasse *offensionem in linguae ab inimicis motam ipse tacite correxit Tullius*); *cf. Hauptius opusc. III 415* || 11 *Sall. in Cic. § 5, Cic. in Sall. § 7, Quintil. IX 4, 41 et XI 1, 24, Iuuen. 10, 122, Diomed. 466 K.* || 11^a *Cic. ad Att. II 15, 3* ego uero; uersum apertum alii *Mario*, alii *huic operi attribuerunt*.

- 12 *Quintil. XI 1, 24*: in carminibus utinam peperisset, quae non desierunt carpere maligni . . . et 'Mineruam, quae artes eum docuit'. — *Sallust. in Cicer.* § 7: sed quid ego plura de tua insolentia commemorem? quem Minerua omnis artis edocuit, Iuppiter optimus maximus in concilium deorum admisit, Italia exulem umeris suis reportauit.

III. epigrammata.

- 13 fundum Vetto uocat, quantum pote mittere funda;
ni lapis exciderit, qua caua funda patet!
- 14 uigilantem habemus consulem Caninium,
qui in consulatu somnum non uidit suo.
- 15 *cf. Plinii iunioris fragm. 1.*

IV. Limon.

- 16 tu quoque, qui solus lecto sermone, Terenti,
conuersum expressumque latina uoce Menandrum
in medium nobis sedatis motibus effers,
quiddam come colens atque omnia dulcia dicens.

---

13 *Quint. VIII 6, 73* (crescit interim hyperbole alia insuper ad-dita . . . nec pauciora sunt genera minuendi . . .) et quod Ciceronis est in quodam ioculari libello; hinc *Calpurnius ad Ter. Heaut. I 1, 16* | 1 uetto **AB**: necto **M** uero *Calp.*; *cf. LMuellerus de re m. 337* | uocant **A** | quantum (= tantum, quantum) pote scripsi: quem possit (-ssim **BM**) *Quint.*, *Calp. uitio uetusto, quod glossa sit ad pote addito ortum*; *cf. Ouid. fast. III 584* | 2 lapis *Calp.*: om. **A** tamen **BM** interpolate | qua om. **A** | patet ≡ **A** | male cum his *uu. Burm. Anth. L. III 56* incerti distichon infra exhibendum coniungebat || 14 *Macr. II 3, 6* dicere praeterea non destitit (*Cicero de Caninio Reuilo unius diei consule*) || 16 *Sueton. uita Terentii (Ritschelii op. III 213)* Cicero in Limone hactenus laudat | 3 nobis **A**: populi **B** (certe unus) | motibus *Barthius*: uocibus *codd.* moribus *coni. Ritschelius* | 4 quiddã (d prior supra lin.) **A**: quid quod (quid) **B** | colens scripsi *Fleckeis. ann.*

V. Marius.

Cic. de legg. I 1, 1: lucus quidem ille et haec Ar- 17
pinatium quercus agnoscitur saepe a me lectus in
Mario . . . dum latinae loquentur litterae, quercus huic
loco non deerit, quae Mariana dicatur.

- ∪ ∪ - ∪ ∪ *quercu ex glandifera evolat olim* 18
nuntia fulua Iouis, miranda uisa figura.

hic Iouis altisoni subito pinnata satelles 19
arboris e trunco serpentis saucia morsu
subrigit, ipsa feris transfigens unguibus, anguem
semanimum et uaria grauiter ceruice micantem;
5 quem se intorquentem lanians rostroque cruentans,
iam satiata animos, iam duros ultra dolores,
abicit ecflantem et laceratum adfligit in unda,
seque obitu a solis nitidos conuertit ad ortus.
hanc ubi praepetibus pinnis lapsuque uolantem
10 conspexit Marius, diuini numinis augur,
faustaue signa suae laudis reditusque notauit,
partibus intonuit caeli pater ipse sinistris:
sic aquilae clarum firmauit Iuppiter omen.

tunc se fluctigero tradit mandatque paroni. 20

1881 p. 404: loquens *codd.* (quo seruato pro dicens *Scaliger* promens, *Ritschelius* miscens) | atque **A**: ac **B** || 18 *Cic. de legg. post fragm. 17* qua re glandifera illa quercus, ex qua olim euolauit 'n. f. I. m. u. f.' nunc sit haec || 19 *Cic. de diu. I, 48, 106* quid est illo auspicio diuinius, quod apud te in Mario est | 1 (*habet schol. Veron. ad Aen. V 255 Cic. in Mario*) pennata **V m. 1** | 3 subrigit *Lachm. ad Lucr. 35:* subigit **BHV** subiit **A** | 4 sedanimum **H** semianimum **V, A** et **B m. 2** | minantem *Wakefieldus* | 6 satiat et ultra **H** | 7 abiecit **AV** (*cf. Lachm. ad Lucr. 128*) | ecf. **B** in ras. effl. **HV** | inter adfligit et in unda uidetur uersus periisse: purgauit se in unda a sanguine aquila (in undas *Lambinus*) | 9 pennis **B; V m. 2** | 11 faustaue **V m. 1** || 20 *Isidor. XIX 1, 20* paro nauigium pira-

VI. *Thalia maesta.*

- 21 iam mare Tyrrhenum longe penitusque palumbes
relliquit.

VII. *ex Graecis conuersa.*

ILIAS.

- 22 ferte, uiri, et duros animo tolerate labores,
auguris ut nostri Calchantis fata queamus
scire ratosne habeant an uanos pectoris orsus.
namque omnes memori portentum mente
retentant,
qui non funestis liquerunt lumina fatis. 5
Argolicis primum ut uestita est classibus Aulis,
quae Priamo cladem et Troiae pestemque fere-
bant,
nos circum latices gelidos fumantibus aris,
aurigeris diuom placantes numina tauris,
sub platano umbrifera, fons unde emanat aquai, 10
uidimus inmani specie tortuque draconem
terribilem, Iouis ut pulsu penetraret ab ara;
qui platani in ramo foliorum tegmine saeptos
corripuit pullos; quos quom consumeret octo,

---

tarum usui aptum .. Cicero; *Mario recte uulgo tribuunt* | flucti-
seco *Hermannus* fluctifrago *Nobbius*; fluctiuago non minus
possis || 21 *Seru. ad ecl.* 1, 58 palumbes, columbae .. Cicero in
elegia quae *Thalia maesta* [*sic Heinsius*: talia masta **PH** talia
in asta **R**] inscribitur; *huc refero Rufinum p.* 1432 *Mignii*
Thaliam Aetnaeam nympham (*Iuppiter stuprauit*) mutatus in
uulturem, ex qua nascuntur apud Siciliam Palici | tyrrenum
PR thirrenum **H** | reliquit **H** reliquid **P** || 22 *Cic. de diu.* II
30, 63 de cuius (*Calchantis*) coniectura sic apud Homerum,
ut nos otiosi conuertimus, loquitur Agamemnon [*potius*
Ulixes]; *Hom. Il.* II 299 sqq. | 1 tolerare **A** | 6 aulis *Er-*
lang.: aules **ABHV** | 8 gelides **A** | 9 augeris **A m.** 1 | diuum,
sed u alt. in ras. **A** (*ut et* 21) | 10 emanabat **AB** | 11 in-
manis **A m.** 1 immanis **B** | 12 penetrabat *uulgo* | 14 quom **A**,

- 26 tertia te Phthiae tempestas laeta locabit.
- 27 corque meum penitus turgescit tristibus iris,
cum decore atque omni me orbatum laude re-
corder.
- 28 namque nimis multos atque omni luce cadentis
cernimus, ut nemo possit maerore uacare.
quo magis est aequum tumulis mandare peremptos
firmo animo et luctum lacrimis finire diurnis.

ODYSSEA.

- 29 o decus Argolicum, quin puppim flectis, Ulixes,
auribus ut nostros possis agnoscere cantus!
nam nemo haec umquam est transuectus caerulea
cursu,
quin prius adstiterit uocum dulcedine captus,
post, uariis auido satiatus pectore Musis, 5
doctior ad patrias lapsus peruenerit oras.
nos graue certamen belli clademque tenemus,
Graecia quam Troiae diuino numine uexit,
omniaque e latis rerum uestigia terris.
- 30 tales sunt hominum mentes, quali pater ipse
Iuppiter auctiferas lustrauit lumine terras.

---

26 *Cic. de diu.* I 25, 52 Homericum .. uersum; *Il.* IX 363 | phitae H pythlae AV pythele B | locauit A, V m. 1 || 27 *Cic. Tusc.* III 9, 18 apud Homerum Achilles queritur hoc, ut opinor, modo; *Il.* IX 646 || 28 *Cic. Tusc.* III 27, 65 apud Homerum .. ita dicitur *Il.* XIX 226 sqq. | 1 carentis *codd.*; *corr. Manutius* || 29 *Cic. de fin.* V 18, 49 ita enim inuitant (*Sirenes*) Ulixem; nam uerti, ut quaedam Homeri, sic istum ipsum locum; *Od.* XII 184 sqq. | 1 quin] qui BE (*ut et* 4) | 5 sociatus E | 9 rerum *Marsus*: regum *codd.* || 30 *Augustin. de ciu. dei* V 8 illi quoque uersus Homericum huic sententiae suffragantur, quos Cicero in latinum uertit; *Od.* XVIII 136 sq.

EX AESCHYLO.

atquí Prometheu, te hóc tenere exístimo,
medéri posse rátionem iracúndiae,

31

* * *

siquidém qui tempestíuam medicinam ádmouens
non ádgraescens uólnus inlidát manu.

Titánum soboles, sócia nostri sánguinis,
generáta Caelo, aspícite religatum ásp̄eris
uinctúmque saxis, náuem ut horrisonó freto
noctém pauentes tímidi adnectunt náuitae.

32

5 Satúrnius me síc infixit Iúppiter;
Iouisque numen Múlciberi adsciuit manus.
hos ille cuneos fábrica crudeli ínserens
perrúpit artus; quá miser sollértia
transuérberatus cástrum hoc Furiarum íncolo.

10 iam tértio me quóque funestó die
tristi áduolatu adúncis lacerans únguibus
Iouis satelles pástu dilaniát fero.
tum iécore opimo fáta et satiata ádfatim
clangórem fundit uástum et sublime áuolans
15 pinnáta cauda nóstrum adulat sánguinem.
cum uéro adesum inflátu renouatúm est iecur,
tum rúrsum taetros áuida se ad pastús refert.
sic hánc custodem maésti cruciatús alo,

---

31 *Cic. Tusc.* III 31, 76 ut Prometheus ille Aeschyli, cui cum dictum esset — (1, 2), respondit (3, 4); *Aesch. Prom. uinct.* 377—380 | 2 rationem **B**: ratione ratione **GR** (*sed alterum in G m. 2 expunxit*) orationem *Stephanus* | 4 manu *Camerarius*: manus *codd.* || 32 *Cic. Tusc.* II 10, 23 *post Accii fragm.* 533 *sqq. R.* has igitur poenas pendens, adfixus ad Caucasum, dicit haec; *Aesch. fr.* 193 *Dind.* | 3 uictumque **GR** (*sed in R uirgula supra i erasa*) | 6 Mulciberi *Wesenbergius*: mulcebrī **GR** mulcebrī *m. 1 in mulcebrī corr. B* | 9 incolo *in ras. G* | 13 *cf. Prisc.* I 542 *H.* | iecore *Prisc.*, **BR m. 2**: iecor **GR m. 1** | 14 auolans *Turnebus*: aduolans *codd.* | 15 *cf. Gr. L.* VII 457 *K.* | 18 hanc *Bentleius*: hunc *codd.*

quae mé perenni úiuum foedat míseria.
 namque, út uidetis, uínclis constrictús Iouis 20
 arcére nequeo díram uolucrem a péctore.
 sic me ípse uiduus péstis excipio ánxiā,
 amóre mortis términum anquiréns mali.
 sed lónge a leto númine aspellór Iouis
 atque haéc uetusta saéclis glomerata hórridis 25
 luctífica clades nóstro infixā est córpori,
 e quó liquatae sólis ardore éxciidunt
 guttaé, quae saxa adsídue instillant Caúcasī.

EX SOPHOCLE.

33 o múlta dictu gráua, perpessu áspera,
 quae córpore exancláta atque animo pértuli!
 nec míhi Iunonis térror inplacábilis
 nec tántum inuexit trístis Eurystheús mali,
 quantum úna uaecors Oénei partu édita. 5
 haec me ínretiuit uéste furiali ínscium,
 quae láterei inhaerens mórsu lacerat uíscera,
 urguénsque grauiter púlmonum haurit spíritus:
 iam décolorem sánguinem omnem exsórbit.
 sic córpus clade horribili absumptum extábuit: 10
 ípse ínligatus péste interemor téxtili.
 hos nón hostilis délixtra, non Terra édita
 molés Gigantum, nón biformato ímpetu
 Centaúrus ictus córpori inflixít meo,
 non Gráia uis, non bárbara ulla inmánitas, 15
 non saéua terris géns relegata últimis,

19 quae *Bentleius*: qui *codd.* | 21 uolucres *G* | 25 adque *G m. 1* |
 26 clades] *cl in ras. G* || 33. *Cic. Tusc.* II 8, 20 uideamus Her-
 culem, .. quas hic uoces apud Sophoclem in Trachiniis edit.
 cui cum Deianira sanguine Centauri tinctam tunicam induisset
 inhaesissetque ea uisceribus, ait ille; *Soph. Trach.* 1046 *sqq.* |
 4 euristeus *GB* | 7 latere *codd.*, lateri *uulgo* | 8 urgensque *GB* |
 8 aurit *G, B m. 1* | 9 *cf. Char.* 198 *K.*, *Diom.* 366 *K.* (*hic s.*
o. sorbui) | 13 gigantium *codd.* | 14 infixit *codd.*

- quas péragrans undique ómnem eferitatem éxpuli,
 sed féminae uir féminea interemór manu.
 o náte, uere hoc nómen usurpá patri,
 20 neu me óccidentem mátris superet cáritas.
 huc ádripe ad me mánibus abstractám piis:
 iam cérnam mene an íllam potiorém putes.
 perge, aúde, nate! inlácrima patris péstibus,
 miserére: gentes nóstras flebunt míserias.
 25 heu, uírginalem me óre ploratum édere,
 quem uídit nemo ulli íngemescentém malo!
 ecféminata uírtus adfficta óccidit.
 accéde, nate, adsíste, miserandum áspice
 euíscerati córpus laceratúm patris!
 30 uidéte, cuncti, túque, caelestúm sator,
 iace, óbsecro, in me uím coruscám fúlminis!
 nunc núnc dolorum anxíferi torquent uértices,
 nunc sérpit ardor. o ánte uictricés manus,
 o péctora, o terga, ó lacertorúm tori,
 35 uestróne pressu quóndam Nemeaeús leo
 frendéns efflauit gráuiter extremum hálitum?
 haec délixtra Lernam taétrá mactata éxcetra
 pacáuit, haec bicórporem adffixít manum,
 Erymánthiam haec uastíficam abiecít béluam,
 40 haec é Tartarea ténebrica abstractúm plaga
 tricípitem eduxit Hýdra generatúm canem,
 haec ínteremit tórtu multiplicábili
 draconem, auriferam optútu adseruantem árborem.
 multa ália uictrix nóstra lustrauít manus,
 45 nec quísqum e nostris spólia cepit laúdibus.

17 eferit. *Klotzius*: (h)ic ferit. *codd.* | expulit *codd.* | 18 fe-
 minae *Wesenbergius*: feminea *codd.* | interenor *G m. 1* | 20 neu me
scripsi: ne me *codd.* neu *Bouherius* ne me occidente *Klotzius* |
 26 íngemiscentem *B* | 27 ecfem. *Klotzius*: sic fem. *codd.* | 29 eui-
 sceratum *codd.*, *corr. Bentleyus* | 31 choruscam *G* | 33 *puto* o tam |
 35 nemeus *GR* | 37 taetra ≡ *G*: taetrâ *RB* | 38 placauit
 (-cuit *R m. 1*) *codd.*, *corr. Turnebus* | 43 optutu ≡ *B*: optutum
R obtutum *G* | 45 coepit *codd.*

- 34 nec uéro tanta praéditus sapiéntia
quisquám est, qui aliorum aerúmnam dictis ád-
leuans
non ídem, cum fortúna mutata ímpetum
conuértat, clade in súbita frangatúr sua,
ut ílla ad alios dícta et praecepta éxçant. 5

EX EURIPIDE.

- 35 iuráui lingua, méntem iniuratám gero.
- 36 nam sí uiolandum est iús, regnandi grátia
uiolándum est: aliis rébus pietatém colas.
- 37 neque tám terribilis úlla fando orátio est
nec sórs nec ira caélitum inuectúm malum,
quod nón natura humána patiéndó écferat.
- 38 suauís laborum est praéteritorum mémoria.
- 39 nam qui haéc audita a dócto meminissém uiro,
futúras mecum cómméntabar míserias:
aut mórtem acerbam aut éxili maestám fugam
aut sémper aliquam mólem meditabár mali,
ut, sí qua inuecta dírtas casú foret, 5
ne me ínparatum cúra lacerarét repens.

---

34 *Cic. Tusc.* III 39, 71 Oileus ille apud Sophoclem, qui Telamonem antea de Aiakis morte consolatus esset, is, cum audiisset de suo, fractus est. de cuius commutata mente sic dicitur; *Soph. Aiác. Locr. fr.* 14 *D.* | 4 in *scripsi*: ut *codd.*; *om. uulgo* | 5 et] ex *G m.* 1 || 35 *Cic. de off.* III 29, 108 scite enim Euripides; *Hippol.* 612 || 36 *Cic. de off.* III 21, 82 uersus de Phoenissis; *cf. Sueton. d. Iul.* 30 (ubi regnandi *om. codd.*); *Phoen.* 524 *sqq.* || 38 *Cic. de fin.* II 32, 105 nec male Euripides; *fr.* 131 *D.* | memoria est praeteritorum **B** || 39 *Cic. Tusc.* III 14, 29 (58) apud Euripidem a Theseo dicta laudantur; *fr.* 392 *D.* | 3 exilii *codd.* | maestem *G.*

- nam nós decebat coétus celebrantís domum 40
 lugére, ubi esset áliquis in lucem éditus,
 humánae uitae uária reputantís mala:
 at, quí labores mórte finissét grauis,
 5 hunc ómnei amicos laúde et laetitia éxsequi.
- mortális nemo est, quém non attingít dolor 41
 morbíque multi: súnť humandi líberi,
 rursúm creandi, mórsque est finita ómnibus.
 quae génerei humano angórem nequicquam ád-
 ferunt:
 5 reddénda terrae est térra, tum uita ómnibus
 meténda, ut fruges: síc iubet necéssitas.
- si míhi nunc tristis prímum inluxissét dies 42
 nec tam aérumnoso náuigauissém salo,
 essét dolendi caúsa, ut iniecto éculei
 frenó repente táctu exagitantúr nouo;
 5 sed iám subactus míseriis optórpui.
- uidés sublime fúsum, inmoderatum aéthera, 43
 qui térram tenero círcumiectu ampléctitur?
 hunc súmmum habeto díuum, hunc perhibetó
 Iouem.
- bene quí coniciet, uátem hunc perhibebo óptumum. 44

---

40 *Cic. Tusc.* I 48, 115 qua est sententia in Cresphonte usus Euripides; *fr.* 452 *D.* | 3 humana *codd.* | 5 omnes *codd.*, omni *Dauisius* || 41 *Cic. Tusc.* III 25, 59 Euripideum carmen illud; *fr.* 757 *D.* | 1 attingat *uulgó* | 2 morbusque *codd.*, *correxi* (morbusque: multis sunt *Lambinus*) | 4 genere *codd.*, generi *uulgo* | 5 *puto* reddenti terrae terram, dum u. hominibus (omnibus *e u.* 3 *repetitum*) || 42 *Cic. Tusc.* III 28, 67 ut ille apud Euripidem; *fr.* 818 *D.* | 2 nauigassem *codd.* | subiactus **GB** subiectus **R** || 43 *Cic. de d. n.* II 25, 65 Euripides; *fr.* 935 *D.* | 2 circumuectu **E** || 44 *Cic. de diu.* II 5, 12 est quidam graecus uulgaris in hanc sententiam uersus | conicit **H** | optumum **A**: optimum **BHV**.

EX ARISTOPHANE.

45 quam quisque norit artem, in hac se exerceat.

EX UARIIS.

46 émori noló, sed me esse mórtuum nihili aéstumo.

47 ignaris homines in uita mentibus errant:
Euthynous potitur, fatorum numine, leto.
sic fuit utilius finiri ipsique tibi que.

48 mors mea ne careat lacrimis: linquamus amicis
maerorem, ut celebrent funera cum gemitu.

49 consiliis nostris laus est attonsa Laconum.

50 quod fóre paratum est, íd summum exsuperát Iouem.

51 egó prouidebo rem ístam et albae uírgines.

52 Croesus Halyn penetrans magnam peruertet opum
uim.

53 terrigenam, herbigradam, domiportam, sanguine
cassam.

---

45 *Cic. Tusc.* I 18, 41 bene enim illo Graecorum pro-
uerbio praecipitur; *Aristoph. Vesp.* 1431 || 46 *Cic. Tusc.* I 8, 15
Epicharmi ista sententia; *Sext. Empir. adu. math.* I 273 | nihili
Aldus: nihil *codd.* | estimo *codd.* || 47 *Cic. Tusc.* I 48, 115 in
consolatione Crantoris. Ait enim Terinaeum quendam Elysium,
cum grauter filii mortem maereret, uenisse in psychomantium
quaerentem quae fuisset tantae calamitatis causa; huic in
tabellis tris huiusmodi uersiculos datos; *Plut. cons. ad Apoll.*
p. 109 || 48 *Cic. Tusc.* I 49, 117 Solonis oratio; *Sol. fr.* 21 *Schn.* |
merorem (memorem *B m.* 1) *codd.* || 49 *Cic. Tusc.* V 17, 49 ut
Epaminondas; *Paus.* IX 15, 6 || 50 *Cic. de diu.* II 10, 25 graecus
ille uersus || 51 *Cic. de diu.* I 37, 81 (*de Brenno Gallisque*)
ferunt ex oraclo ecfatam esse Pythiam; *Suidas s. u. ἐμοὶ μελήσει
ταῦτα καὶ λευκαῖς κόραις* || 52. *Cic. de diu.* II 56, 115 sors edita
est opulentissimo regi Asiae; *Suidas s. u. Κροῖσος* | halyn *A*:
ualyn *B* halym *V* || 53 *Cic. de diu.* II 64, 133 ut si quis medicus
aegroto imperet ut sumat; *Athenaeus* II 63; *cf. Lucil. fr.* 884 |

dic, hospes, Spartaē nos te hic uidisse iacentis, 54
dum sanctis patriae legibus obsequimur.

haec habeo, quae edi quaeque exsaturata libido 55
hausit; at illa iacent multa et praeclara relictā.

QUINTI CICERONIS.

Flumina uerna cient obscuro lumine Pisces 1
curriculumque Aries aequat noctisque dieique,
cornua quem condunt florum praenuntia Tauri;
aridaque aestatis Gemini primordia pandunt
5 longaque iam minuit praeclarus lumina Cancer
languifcosque Leo proflat ferus ore calores.
post modium quatiens Uirgo fugat orta uaporem.
autumni reserat portas aequatque diurna
tempora nocturnis dispenso sidere Libra.
10 ecfetos ramos denudat flamma Nepai.
pigra Sagittipotens iaculatur frigora terris.
bruma gelu glacians iubar est spirans Capricorni,

terrigenem V m. 1 | casam A causam B m. 1 || 54 Cic. Tusc. I
42, 101 Simonides (Herod. VII 228; Anth. Pal. VII 249) ||
55 Cic. Tusc. V 35, 101 Sardanapalli, opulentissimi Syriae
regis, error agnoscitur, qui incidi iussit in busto; Strabo
XIV 5, 9 (Naekii Choeril. p. 196 sqq. Buechelerus mus. Rh. 38,
475) | 2 ausit G, R m. 1 | multa] pulchra uulgo || denique
Arateorum fragmenta uide P. L. M. I 1 sqq.

Q. CICERO (Teuffelius HLR § 190). recepit hoc carmen
Ausonius, ut cum suo in eadem materia uersanti compararetur;
ita in V inscribitur Quinti Ciceronis hi uersus eo pertinent, ut
quod signum quo tempore inlustre sit nouerimus. quod superius
quoque nostris uersibus expeditur | 1 flamina Wakefieldus | 2
dieique V diique uulgo | 3 condunt Scaliger: comunt V | 5 puto
inmittit | 6 lāguific^vsq; V, corr. Pithoeus | 7 modicum V m. 2 |
10 et fetus V effetos Pithoeus | dinudat V | 11 pigra ≡ V | 12 est
spirans ita V: exspirat Ianus Heluetius iubare spirans Scaliger
iubare spirat uulgo | capricornii V.

quam sequitur nebulas rorans liquor altus Aquari.
 tanta supra circaque uicem dant lumina mundi;
 at dextra laeuaque ciet rota fulgida Solis 15
 mobile curriculum et Lunae simulacra feruntur.

* * *

squama sub aeterno conspectu torta Draconis
 eminent. hunc infra fulgentes Arcera septem
 magna quatit stellas, quam seruans serus in alta
 conditur oceani ripa cum luce Bootes. 20

M. TULLIUS LAUREA.

- 1 Quo tua, Romanae uindex clarissime linguae,
 silua loco melius surgere iussa uiret
 atque Academiae celebratam nomine uillam
 nunc reparat cultu sub potiore Uetus,
 hoc en iam apparent lymphae non ante repertae, 5
 languida quae infuso lumina rore leuant.

---

13 quem *Heinsius* | nebulis *Wakefieldus* | licor **V** | 14 uicem
 dant *scripsi*: uigent umi **V** uigent ubi *Sealiger* urgentur
Buechelerus uidentur *Roscherus acta soc. phil. Lips.* I 94 | flumina
V, corr. *Buechelerus* | 15 ad dextera **V**, corr. ed. *Lugd.* | 16 Lunae
 simul astra *puto* (*Fleckeis. ann.* 1872, 49) | post 16 lacunae
 signum posuit *Buechelerus*, 16—20 non ad *Q. Ciceronem per-*
tinere putat Schenkelius | 17 aeterno] arctoo *Scaliger* aethero
Heinsius; an extremo? | 18 infra *Buechelerus*: inter **V** | ful-
 gentem sidera *Scaliger* | 19 stellās **V**, corr. *Canterus* | 20 con-
 ditor — ripas — bootis, corr. *Canterus*.

LAUREA. *Plinius n. h.* XXXI § 7 huius (*Academiae, uillae*
Ciceronianae) in parte prima exiguo post obitum ipsius (*Cice-*
ronis), Antistio Vetere possidente, eruperunt fontes calidi per-
 quam salubres oculis, celebrati carmine Laureae Tullii, qui fuit
 e libertis eius .. ponam .. ipsum carmen | 1 Quo *uulgo*: Quod
codd. | tua romane **E**: mane uarro **V** uarro *post rasuram* **R**
m. 1 | clarissima **E** | 4 cultus **E** cultos **R m.** 1 **V** | 5 en iam
scripsi: etiam *codd.* | 6 languidaque *Heinsius*.

nimirum locus ipse sui Ciceronis honori
 hoc dedit, hac fontes cum patefecit ope,
 ut, quoniam totum legitur sine fine per orbem,
 5 sint plures oculis quae medeantur aquae.

CANTORES EUPHORIONIS.

I. M. FURIUS BIBACULUS.

I. ludicra.

Cato grammaticus, latina Siren, 1
 qui solus legit ac facit poetas.

Catonis modo, Galle, Tusculanum 2
 tota creditor urbe uenditabat.

mirati sumus unicum magistrum,
 summum grammaticum, optimum poetam
 5 omnes soluere posse quaestiones,
 unum deficere expedire nomen:
 en cor Zenodoti, en iecur Cratetis!

si quis forte mei domum Catonis, 3
 depictas minio assulas, et illos
 custodis uidet hortulos Priapi,
 miratur, quibus ille disciplinis

BIBACULUS (cf. *Teuffelii HLR* § 192). 1 *Suet. de gramm.* 109 *R.* uisusque est peridoneus praeceptor maxime ad poeticam tendentibus, ut quidem apparere uel his uersiculis potest; *Bibaculo dedit Burmannus* || 2 *Sueton. ibid.* 109 *sq.* ut auctor est Bibaculus (*sq. fr.* 3) et rursus (*fr.* 2); *G.L.K.* IV 29 ut Bib. de Catone grammatico ‘iecur Cratetis’; cf. *ibid.* VI 480 | 4 optimum *codd.* | 6 deficere *Toupius*: difficile *codd.* || 3 *Suet. l. l.* (*ad fr. prius*) | 2 assulas *Beroaldus*: assyllas G assyllas NOI asillas VL | 3 custodis L (*ex coniectura*): custodes *codd.* | hortuli Priapos *Pithoeus* | 4 miratur *codd.*: miratur, e *supra* a, L (*ex con.*).

tantam sit patientiam assecutus, 5
 quem tres cauliculi, selibra farris,
 racemi duo tegula sub una
 ad summam prope nutriant senectam.

- 4 Orbilius ubinam est, litterarum obliuio?
 5 Osce senex Catinaeque puer, Cumana meretrix.
 6 - ∪ - ∪∪ nam meo grabato.
 7 [- ∪ - duplici toga inuolutus.]

II. annales. LIB. I.

- 8 interea Oceani linquens Aurora cubile
 9 ille graui subito deuictus uolnere habenas
 misit equi lapsusque in humum defluxit et armis
 reddidit aeratis sonitum.
 10 - ∪∪ - mitemque rigat per pectora somnum.

---

5 sit patientiam (σιρπ̄ientiaz) scripsi: sapientiam sit *codd.* (sit sapientiam **L** ex *coni.*), in qua lectione sit illius sa est correctura | 6 cauliculi **L** (ex *coni.*): calculi (-lis **D**) *codd.* | selibra **VL**: et libra ceteri | 7 tegula] fortasse regula (h. e. διαίτη) | sub ipsa Gronouius sub ima *Quietus* sub *uda* (quae *perpluat*) *Heinsius*, omnes male || 4 *Sueton. d. gr.* 107 *R.* uixit (Orbilius) prope ad centesimum aetatis annum, amissa iam pridem memoria, ut uersus *Bibaculi* docet | *Obliuio alii* || 5 *schol. Iuuen.* 8, 16 *Catina* oppidum *Siciliae* usque ad probra dissolutum notatur, ut et *Bibaculus* [*Vibaculus et Vibalus codd.*] | *Osce Pithoeus*: oste *codd.* | *Cumana idem*: cuna *codd.* || 6 *G. L. K.* V 573 *crabatum* antiqui, nunc *grabatum* generis neutri, ut *Bib.* [*bibaculus codd.*] | *grabato L*: *gabato M* || 7 *Char.* 127 *K.* *Bib.* inquit; cur ex opere pedestri sumptum putem, exposui *comm. Catull.* p. 13; *ibidemque p.* 21 *explicauit*, cur *annales nostri Bibaculi esse censeam* || 8 *Macr.* VI 1, 3 *Furius* in I *annali* || 9 *Macr.* VI 4, 10 sic *Furius* in primo | 1 *deuictus Par.*: *deuinctus uulgo* | *uolnere codd.* | 2 *humum plerique codd.*: unū *Par.* || 10 *Macr.* VI 1, 44 *Furius* in primo.

LIB. IV.

pressatur pede pes, mucro mucrone, uiro uir. 11

LIB. VI.

quod genus hoc hominum, Saturno sancte create? 12

LIB. X.

rumoresque serunt uarios et multa requirunt. 13

LIB. XI.

nomine quemque ciet: dictorum tempus adesse 14
 commemorat.

confirmat dictis simul atque exsuscitat acris 15
 ad bellandum animos reficitque ad praelia mentes.

EX LIBRIS INCERTIS.

Iuppiter hibernas cana niue conspuat Alpes. 16

hic qua ducebant uastae diortia fossae. 17

---

11 *Macr.* VI 3, 5 *Furius* in quarto annali || 12 *Macr.* VI 1, 32 *Furius* in sexto || 13 *Macr.* VI 1, 33 *Furius* in decimo || 14 *Macr.* VI 1, 34 *Furius* in undecimo || 15 *Macr. post fr. prius* deinde infra || 16 *Porph. ad Hor. sat.* II 5, 40 sq. seu pingui tentus omaso *Furius* hibernas cana niue conspuat Alpes haec habet: hic uersus *Furi* *Bibaculi* est. ille enim cum uellet Alpes niuibus plenas describere, ait; *Acron ibid.* *Furius* *Bibaculus* in pragmatia belli Gallici (sic et *schol. Cruq.*, nisi quod *Fusius* *Viuaulus*); *Quintil.* VIII 6, 17; cf. *comm. Catull.* p. 21 | *consuit Mon. Porph.* || 17 *schol. Veron. ad Aen.* IX 379 (post lacunam) in annalibus belli Gallici; *Bibaculo dedi, cuius opus hoc pleniore titulo instructum fuisse censeam.*

II. Q. SCAEVOLA.

- 1 canescet saeculis innumerabilibus.
  - 2 lassas clunes.
-

III. C. LICINIUS CALUUS.

I. ludicra.

- 1 et calcis Curius pereruditus.
- 2 durum rus fugit et laboriosum.
- 3 Sardi Tigelli putidum caput uenit.

II. epithalamia.

- 4 *lilium*, uaga candido
nympha quod secet ungui.
  - 5 Vesper it ante iubar quatiens 00 _ 00 _ _
-

II. Q. SCAEVOLA (cf. *Plin. epist.* V 3, *Hauptii op.* I 214)
 1 *Cic. de legg.* I 1, 1 ut ait Scaeuola de fratris mei Mario ||
 2 *Gr. L. K.* V 575 clunes generis feminini, ut Scaeuola (*ubi*
lasas L lasses M); *Char.* 101 *K.*

III. CALUUS (*Teuffelii HLR.* § 213, 7). 1 *Asconius* 84 *K.* et
Sch. Curius hic notissimus fuit aleator, damnatusque postea
 est. in hunc est hendecasyllabus Calui elegans | calcis (-es)
scripsi cp. Lucil. fr. 346: calus *codd.* talus *ed. pr.* talis *uulgo*
(talos Muell.) | curios *codd.* || 2 *Gell.* IX 12, 10 C. Caluus in
 poematis 'laboriosus' dicit . . in quo laboratur; *hinc Non.*
 133, 22 (*Gallus codd.*) | fugit et *cod. Fabri ap. Non.:* fugite
codd. Non. fugi et uel fugiet meliores fugi sed deteriores *Gellii,*
ubi fugis et uulgo || 3 *Porph. ad Hor. sat.* I 3, 1 at Licinius
 Caluus de eodem Hermogene loquens Sardum dixit (cf. *Cic.*
ad fam. VII 24) | tigilli et capud *Mon.* | uenit *Bernhardy* ||
 4 *Char.* 147 *K.* ungui L. C. in poemate | lilium *add. Brouk-*
husius ad Prop. I 20, 39 | candida (o *supra alt. a*) *Neap.* uago
 candida *exc. Cauch.* || 5 *Prisc.* I 170 *H.* Caluus in epithalamio

et leges sanctas docuit et cara iugavit 6
 corpora conubiis et magnas condidit urbes.
 pollentemque deum Venerem 00 - 00 - - 7
 - 00 - 00 - hunc tanto munere digna. 8

III. Io.

a uirgo infelix, herbis pasceris amaris! 9
 mens mea dira sibi praedicens omnia uecors. 10
 cum grauis ingenti coniuere pupula somno 11
 frigida iam celeri superata est Bistonis ora. 12
 sol quoque perpetuos meminit requiescere cursus. 13
 - 00 - partus grauido portabat in aluo. 14

IV. epigrammata.

cum iam fulua cinis fuero. 15

— 'hoc iubar' dixit | *Vesper it scripsi*: *Vesperum* **RG** *Hesperum* **DHLK_r** *Hesperium* *Aldina* | quatiens **rhl**: *om. RHLDGK* || 6 *Seru. ad Aen.* IV 58 alii dicunt fauere nuptiis Cererem, .. ut Caluos docet | *ad primum et in codice Ambrosiano adnotatur*: lege 'haec' idque ubique || 7 *Seru. ad Aen.* II 632 utriusque sexus participationem habere numina. nam ait Caluus; *Macr.* III 8, 1 nam et apud Caluum Aterianus adfirmat legendum —, non 'deam' || 8 *Seru. ad Aen.* XI 169 alii 'dignem' legunt iuxta ueteres ab eo quod est 'digno'. Caluus | huic t. m. magna *cod.*, *corr. Daniel* || 9 *Seru. ad ecl.* 6, 47 Caluus in Io || 10 *Probus* 234 *K.* (*de sibi*) Caluus in Io | omina *Weichertus* | *naecors cod.* || 11 *Prisc.* I 479 *K.* Caluus coniuere secundum IIIam coniugationem | *urgenti Heinsius* | *popula pauci codd.* || 12 *Probus* 226 *K.* 'is' syllaba nominatiui casus breuis est .. feminino, ut Caluus in Io | *celeri superata ē bistonis scripsi*: *celeris uergatar uistinis cod.* *celeri peragrata (superata Keilius) Borysthenis Parrhasius* || 13 *Seru. ad ecl.* 8, 4 Caluus in Io || 14 *Char.* 80 *K.* *aluum* .. masculine Caluus || 15 *Char.* 101 *K.* feminino genere dixit cinerem, ut Caluus in carminibus;

- 16 forsitan hoc etiam gaudeat ipsa cinis.
- 17 - 00 - 00 - 00 - Bithynia quidquid
et paedicator Caesaris umquam habuit.
- 18 Magnus, quem metuunt omnes, digito caput uno
scalpit: quid credas hunc sibi uelle? uirum.
- 19 - 00 - 00 - ne triclinarius - 0

V. incertae sedis.

- 20 *schol. Bernensia ad Verg. G. I 125*: dicunt Iouem
conmutasse omnia, cum bonus a malo non discerne-
retur, terra omnia liberius ferente, quod Caluus canit.
- 21 *ibidem ad G. II 94*: hos uersus a Caluo poeta
transtulit. ait enim ille: lingua uino temptantur et
pedes.

Non. 198 | fueris (-rit G) *Non. codd.* || 16 *Char. l. l. post fr.*
prius item | forsitam *Neap.* || 17 *Sueton. d. Iul. 49* omitto
Calui Licini notissimos uersus || 18 *schol. Lucani VII 726* duo-
bus uitiis Pompeius laborabat . . unde Martialis de eo in epi-
grammate; *Seneca rhet. 332 K.* dicit (*Caluus*) de Pompeio:
digito *ectr.* (*cf. ibid. 472*) | 1 omnes *uulgo*: homines *schol. Luc.* |
2 quid *schol. Luc.*: quo *codd. Sen.* | dicas *schol. Luc.* | belle
meliores codd. Sen. || 19 *Char. 77 K.* unde perspicuum est
Caluum ad amicos non recte dixisse 'n. t.', cum triclinaris
dicere maluisset | trilinearius (e *punctata*) *Neap.* || 21, *ubi*
lingua fortasse ante et pedes est traiciendum, nescio an
spectet ad pedestre Calui opusculum 'de aquae frigidae usu'
(cf. comm. Catull. p. 614); nihil autem ad Caluum Diomedes
376 K., ubi uidenda Keilii adnotatio (idem et Diom. 379 ut
apud Cauium reperimus 'effor' dictum coniecit Caluum).

III. C. HELVIUS CINNA.

I. ludicra.

at nunc me Cenumana per salicta 1
bigis raeda rapit citata nanis.

somniculosam ut Poenus aspidem Psyllus. 2

II. propempticon Pollionis.

nec tam donorum ingenteis mirabere acervos 3
innumerabilibus congestos undique saeculis
iam inde a Belidis natalique urbis ab anno,
Cecropis atque alta Tyrii iam ab origine Cadmi.

lucida cum fulgent summi carchesia mali. 4

atque anquina regat stabilem fortissima cursum. 5

atque imitata niues lucens legitur crystallus. 6

CINNA (*Teuffelius HLR.* § 213) 1 *Gell.* XIX 13, 5 (*nanos esse mulos aut eculeos humiliores*) in poematis Helui Cinnae | 1 *Cenumana Gronovius: genumana codd.* | 2 *r(h)eda pauci codd.* | *mannis Scriuerius* || 2 *Gell.* IX 12, 12 (*somniculosum, quod somnum afferat*) *Cinna* in poematis || 3 *Char.* 124 *K.* *Belidis Cinna* in propemptico Pollionis — patronymice dixit 'Belidis', ut urbis | 1 *acerbos Neap.* | 2 *congestos ex -tis corr. Neap.* | 4 *Tyrii iā LMuellerus: tyriā uel tyriū Neap.* *Tyriorum Keilius* || 4 *Isidor.* XIX 2 10 *carchesia* sunt in cacumine arboris . . *Cinna* (*cf. schol. Lucani* V 418 *p.* 377 *W.*, *qui itidem Cinnae dat*); *Non.* 546, 13 *carchesia* . . *summa pars mali, id est foramina, quae summo mali funes recipiunt* . . *Catullus Veronensis* | *cum fulgent schol. Luc.: confulgent Isid.* *qua splendet Nonius* | *summi schol. Luc.: alti Isid., om. Non.* | *carceria fere Isid. codd.* || 5 *Isidor.* XIX 4, 7 *anquina funis, quo ad malum antenna constringitur. de qua Cinna* | *regat ex suis codd. Lindemannus: regit uulgo* || 6 *schol. Iuuen.* 6, 155 *sic et Cinna dixit* | *lucens Rutgersius: ludens codd.*

- 7 *Charis. 134 K.*: Iulius Hyginus in Cinnae propempticō: 'ab Actio nauigantes stadia <circiter> LX ueniunt ad Isthmum Leucadiensium. ibi solent iteris minuendi causa remulco, quem graece *πάκτωνα* dicunt, nauem traducere'.

III. Zmyrna.

- 8 te matutinus flentem conspexit Eous
et flentem paulo uidit post Hesperus idem.
9 at scelus incesto Zmurnae crescebat in aluo.
10 tabis

III. epigrammata.

- 11 haec tibi Arateis multum uigilata lucernis
carmina, quis ignes nouimus aetherios,
leuis in aridulo maluae descripta libello
Prusiaca uexi munera nauicula.
12 - - - - - miseras audet galeare puellas.
13 - - - - - Alpinaque cummis.
14 saecula permaneat nostri Dictynna Catonis.

8 *Seru. ad Georg.* I 288 Eous, id est Lucifer, de quo Cinna in Smyrna sic ait || 9 *Prisc.* I 268 sq. *H.* (de aluus masculino) Cinna in Smyrna; de eadem re *Char.* 80 sq. *K.* et Heluius Cinna | incesto cinnae *codd.* *Prisc.* incestum turpi *Char.* Cinyrae uulgo apud *Prisc.* Smyrnae *Burmannus* || 10 *Char.* 93 *K.* Cinna autem in Zmyrna huius tabis dixit nullo auctore (*idem* 145) || 11 *Isid.* VI 12 at uero historiae maiore modulo scribebantur . . etiam . . maluarum foliis . . cuius generis Cinna sic meminit | 1 aratis uel areteis *codd.* | uigilata *Stephanus*: inuigilata *codd. fere*; an en uigilata ? | 2 aetherios *Weichertus*: aerios (aereos) *codd.* | 3 discripta *codd. aliquot* || 12 *Non.* 87, 22 galeare. Cinna in epigrammatis | post puellas *H m.* 1 addit galeare operire || 13 *Non.* 202, 19 cummi . . feminini Cinna — ut sit genetiuus eius: huius cummis, ut puppis febris peluis | cummi *codd.*, corr. *Leopardus* || 14 *Sueton. de gramm.* 11 meminit . . Dianae (*Catonis*) Cinna | per maneat *Mommsenus*.

V. Q. CORNIFICIUS.

I. ludicra.

deducta mihi uoce garrienti. 1

II. Glaucus epyllion.

— — — Centauros sedare bimembres. 2

VI. TICIDAS.

I. Hymenaeus.

felix lectule talibus 1
sole amoribus.

II. epigrammata.

Lydia doctorum maxima cura liber. 2

VII. Q. HORTENSIUS ORTALUS.

Varro de l. l. VIII 14: ab eo, quod alii dicunt, 1
'ceruices' etiam Hortensius in poematis ceruix. —
cf. idem X 78, Quintil. VIII 3, 35.

CORNIFICIUS (*Teuffelius HRL.* § 209). 1 *Macr.* VI 4, 12
deductum pro tenui et subtili . . apud Cornificium || 2 *Macr.*
VI 5, 13 Cornificius in Glaucō | sedare *scripsi*: fedare *Paris.*
foedare *uulgo*; *cf. analecta Catull.* 46.

TICIDAS (*Teuffelius HLR.* § 213) 1 *Prisc.* I 189 *H.* 'sole'
quoque antiqui. Tidas in hymenaeo || 2 *Sueton. de gramm.* 9
Lydiae (Catonis) Tida meminit.

VIII. C. MEMMIUS.

- 1 nec dura nitens fortuna escendere cliua.
 2 macella.
-

IX. L. VOLUMNIUS.

- 1 stridenti dabitur patella cyma.
-

X. C. IULIUS CAESAR.

- 1 luta.
 2 tu quoque tu in summis, o dimidiate Menander,
 poneris, et merito, puri sermonis amator.
 lenibus atque utinam scriptis adiuncta foret uis,
 comica ut aequato uirtus polleret honore
-

MEMMIUS (*Teuffcl.* § 202) 1 *Non.* 194, 29 cliuus . . neutri apud Memmium inuenimus, cuius auctoritas dubia est | nec dura *temptauit*: ne ardua *codd.* ille ardua *Iunius* ardua ne (nec *Quich.*) *Muellerus* | fortunae scendere *codd.*, *correxi* (fortunae scandere *Iunius* escendere *Mercerus*; sed fortunae cliua *nulla sunt*) || 2 *Caper de orth.* 101 *K.* macellum ἐμνάς . . Memmius ista macella licet . . dicat; cf. *Woelfflini arch. lex.* II 476.

VOLUMNIUS (*Buechelerus in Fleckeis. ann.* 1875 p. 126). *Gr. L. K.* V 574 cyma, alii cymam, ut Volumnius | 1 stridenti *codd.*: stridentis *uulgo* | cyma uel cuma *ego*: ciemeae **M** clemee **L** cymae *uulgo*.

CAESAR (*Teuffelius* § 195, 3) 1 *Caper de orth.* 101 *K.* hic lutus . . ἐμνάς . . licet Caesar 'luta' dicat; cf. *Woelfflini arch. lex.* II 476 || 2 *Sueton. uita Terentii (Ritschelii op.* III 213) item C. Caesar (*hactenus Ter. laudat*) | 1 tu in summis o *Stephanus*: tu in summisso ~ **A** tam submisso uel non tam su(m)mis(s)o **B** (= *codd. det.*) | dinudiate **A** | 2 ponderis (i *supra* e) **A** | 3, 4 uis. comica ut *ita interpungit A*; cf. *Bentleius ad Hor. a.*

cum Graecis, neue hac despecte ex parte iaceres!
unum hoc maceror aureolo tibi desse, Terenti.

XI. INCERTORUM VERSUS.

ciconiarum Rufus iste conditor, 1
hic e duobus elegantior Plancis,
suffragiorum puncta non tulit septem:
ciconiarum populus ultus est mortem.

hac qua sol uagus igneas habenas 2
immittit propius uolatque terrae.

uiuis, ludis, haues, amas amaris. 3

quid áis, Epidia? tíbi facilior érit amor? 4

tuque Lycaonio prognata e semine nymphe, 5
quam gelido raptam de uertice Nonacrinae

p. 26 | 5 neue *Rothius*: neque *codd.* (neque in *pauci B*) | despecte ex *scripsi*: despecta ex *A* et *pauci B* (ita *archetypus B* sine dubio) despecta *plures B* despectus *unus B* uulgo | 6 aureolo *Ritschelius*: audoleo *A* et (ac *unus*) doleo *B* | desse *idem*: derē *A* (pro dēē) deesse *B*.

INCERT. 1 *Porph. ad Hor. sat. II* 2, 50 Rufus praetorius . . cum repulsam praeturae tulisset, tale epigramma meruit | 2 hic e *Mon.* ('ut ei *Plotius Plancus Rufus nomen fuerit*' *Meyerus*): licet *Buechelerus Fleckeis. ann. 1864 p. 318* idem *LMuellerus* | 3 tulit. *Saeptis Oudendorpius* || 2 *Macr. I* 18, 16 Liber a Romanis appellatur, quod liber et uagus est, ut *Naeuius*; hic *Scaliger correxit* *Laeuius, ego Naeui uersum una cum nomine horum uersuum auctoris intercidisse demonstrauit comm. Catull. p. 14* | 2 proprius *Bamb.* | uolatque *scripsi*: iugatque *codd.* || 3 *Caesius Bassus 263 K.* septima diuisio hendecasyllabi est; *Catulli aequali alicui dedi comm. Catull. p. 244* | habes *codd.*, *correxi* || 4 *Mar. Victorinus 79 K.* et iam-bicum . . item XVII syllabarum; huius aetatis puto | epidia uulgo, *correxi de Epidio rhetore (Suet. de rh. 4) intellegens; cf. comm. Catull. p. 339* || 5 *Hyginus fab. 177* Tethys enim Oceani

oceano prohibet semper se tingere Tethys,
 ausa suae quia sit quondam succumbere alumnae.

- 6   _ 00 _ 00 _ 00 _ sed lucet in astris
 Calisto renouatque suos sine fluctibus ignes.
- 7   Luna, deum quae sola uides periuria uolgi,
 seu Cretaea magis seu tu Dictynna uocaris.
- 8   o qui chelyn Canopam plectro regit Italo.
- 9   ibant qua poterant, qua non poterant non ibant.
- 10   fortia neglecti uelabant colla capilli,
 et per neglectos clarebant colla capillos.
- 11   a, quotiens umbra porrexi brachia mota,
 a, quotiens umbra reduxi brachia mota!

---

uxor, nutrix Iunonis, prohibet eam (*Calisto*) in oceanum occidere. de qua in Creticis * uersibus *; *latere in corrupto illo uersibus poetae nomen, qui sit Catulli aequalis, docui Misc. Crit. p. 19 sq.* | 1 *Lycaoniae cod.*, corr. *Schefferus* | prognata e *scripsi*: mutatae *cod.* mutata e *Schefferus* | *nymphae cod.*, *correx*i (nympha *Schefferus*) | 2 *Nonacrino Munckerus* | 3 *thetis cod.*, corr. *idem* || 6 *Lactantius narr. fab.* II 6 hinc illud (*ex eodem atque fr. prius carmine haustum puto*) | 2 *Callisto uulgo, correxi*; cf. *comm. Catull. p. 475* || 7 *Char. 287 K.* per aporian . . hic certae rei dubitatio est; alii aliis (*Cornelio Seuero Naekius, Catullo Merkelius*) tribuerunt; cf. *Misc. Crit. p. 20* | 1 *uulgi cod.* || 8 *Caesius Bassus 262 K.* de galliambo agens post *Maecenatis et Catulli exempla* et ille alterius auctoris | *chelym codd.* | *canoram codd.*, *correx*i | *regis Muellerus* || 9 *Char. 271 K.* perissologia . . ut; cf. *Diomed. 449, Pompeius 294, GL IV 395 K.*; hunc *σπονδειαγόρτα* dedi cantorum *Euph. alicui* || 10 *scholia Persii 1, 86* antitheta autem sunt haec; *eiusdem poetae ac fr. sequens puto* | 2 *clarebant (h. e. per sparsos crines nigros transluxit candida ceruix) scripsi*: *uelabant uulgo (e u. 1)*; *neglecti uolitant Pithoeus*; *potes et candebant uel lucebant* || 11 *ibidem post fr. prius sine interuallo*; *cantorem aliquem Euphorionis facile in memoriam reuocant*; cf. *ex. gr. Ciris 81 sq.*; et *rēduxi Lucretii magis aequalem quam temporis insequentis poetam decet* | 1 et 2 ah *Lindembrogus*: aut bis *uulgo*.

- 00 - 00 - 00 - 00 - 00 *salsus* 12
namque laborando manat de corpore sudor.

Lucili, quam sis mendosus, teste Catone 13
 defensore tuo peruincam, qui male factos
 emendare parat uersus, hoc lenius ille,
 quo melior uir et est longe subtilior illo,
 5 qui multum puerum est loris et funibus udis
 exhortatus, ut esset, opem qui ferre poetis
 antiquis posset contra fastidia nostra,
 grammaticorum equitum doctissimus. - 00 - -

- 00 - 00 - 00 - 00 - 00 - quem 14
 non pudet et rubet, est non homo, sed ropio.

et uerba antiqui multum furate Catonis, 15
 Crispe, Iugurthinae conditor historiae.

extractam puteo situlam qui ponit in horto, 16
 ulterius standi non habet ipse locum.

---

12 *schol. Veron. ad Aen. II 173 salsus sudor; fortasse est Bibaculi | salsus nam incerta nunc in cod. || 13 Hor. sat. I 10 in initio familia codicum Horatianorum interpolata hos uersus nescio unde sumptos adfixit, quos cantorum Euph. alicui esse tribuendos docui comm. Catull. p. 9 (Bibaculo dedit Kirchnerus) | 4 uir et est pauci codd.: uir est Fλ'v | longe subtilior, ut Catull. 64, 215 (cf. Woelfflin de comp. 39) | 5 puer (= rum) est scripsi: puer et codd. puerum Reisigius pueros Nipperdeius opusc. 493, omnes dum de Orbilio intellegunt male | 6 ex(h)ortatus nonnulli codd.: exoratus F1 exoramtus λ m. 1 | 8 addunt codd. ut redeam illuc, scil. ut transitus ad Horatium sit || 14 Marius Plotius 461 K. de astismo . . per similitudinem . . et illud de Pompeio, qui coloris erat rubei, sed animi inuerecundi — ropio autem est aut minium aut piscis robeus aut penis; Caluo dedit Buechelerus m. Rh. 35, 400, qui et distichon descripsit (sotadeum Hauptius antea) | 2 non est cod. || 15 Quintil. VIII 3, 29 nec minus noto Sallustius epigrammate incessitur (u. 2 Mar. Victor. 109 K.) | 1 et codd.: o Francius || 16 Char. 275 K. hyperbole est dictio fidem excedens augendi minuendiue gratia . . minuendi, ut; Diomed. 461; nescio quo pacto pusillum Valerii Catonis hortum mihi in memoriam reuocauit |*

- 17 non Bibulo quidquam nuper, sed Caesare factum est;
nam Bibulo fieri consule nil memini.

POPULARES VERSUS.

- 1 Gállias Caesár subegit, Nícomedes Caésarem:
écce Caesar núnc triumphat, quí subegit Gállias,
Nícomedes nón triumphat, quí subegit Caésarem.
- 2 úrbani, seruáte uxores: moéchum caluom ad-
dúci mus!
aúrum in Gallia éffutuisti, híc sumpsisti mútuom.
- 3 Gállos Caesar ín triumphum dúcit, idem in
cúriam:
Gállí bracas déposuerunt, látum clauom sumpse-
runt.
- 4 Brútus, quia regés eiecit, cónsul primus fáctus est:
híc, quia consulés eiecit, réx postremo fáctus est.

1 extracta *Neap. Char.* (*huius exc. Lugd. recte, quae et situla qui ponet in hortum*) | orto *codd. Diom.* || 17 *Sueton. d. Iul.* 20 unus ex eo tempore omnia in rep. et ad arbitrium administravit, ut . . nolgo mox ferrentur hi uersus | 1 quidquam *uulgo*: quidam *Guelf.* et (*d prior supra lin.*) *Memm.* | 2 nihil *Memm.*

POPUL. UERS. (*Teuffelius HLR.* § 84: *cf. maxime Liuii* IV 20 et 53, V 49, VII 10 et 38, X 30, XXVIII 9) || 1 *Sueton. d. Iul.* 49 Gallico . . triumpho milites eius inter cetera carmina, qualia currum prosequentes ioculariter canunt, etiam illud uulgatissimum pronuntiauerunt | 2 *om. Memm., Guelf.* || 2 *Sueton. d. Iul.* 51 ne provincialibus quidem matrimoniis abstinuisse, uel hoc disticho apparet iactato aequae a militibus per gallicum triumphum | 1 mechum caluon *Memm., Guelf.* | 2 at hic *ex interpolato quodam codice Oudendorpius*; at *cf. supra p. 16 sq.* | sumpsisti *Memm.* | mutuuum *codd.* || 3 *Sueton. d. Iul.* 80 et illa uulgo canebantur | 1 curia *Guelf.* | 2 clauum *codd.* || 4 *Sueton. d. Iul.* 80 subscribere quidam . . statuae . . ipsius Caesaria.

Plinius n. h. XIX § 144: nec non olus quoque 5
siluestre est triumpho olim [*sic scripsi*: trium foliorum
plerique codd. triumpho *unus*] diui Iulii, carminibus
praecipue iocisque militaribus, celebratum; alternis
quippe uersibus exprobrauere, lapsana se uixisse apud
Dyrrachium, praemiorum parsimoniam cauillantes. est
autem id cyma siluestris.

dé germanis, nón de Gallis, dúo triumphant 6
cónsules.

concurríte omnes aúgures, harúspices! 7
porténtum inuisitátum conflátum est recens;
nam múlos qui fricábat, consul fáctus est.

nón te peto, píscem peto: quíd me fugis, Gálle? 8

Gállí timidí semianimés tergora uértunt. 9

---

6 *Vell. Paterc.* II 67 .. Lepidus Paulum fratrem proscripserat; nec Planco gratia defuit ad inpetrandum, ut frater eius Plancus Plotius proscriberetur; eoque inter iocos militaris, qui currum Lepidi Plancique secuti erant, .. usurpabant hunc uersum || 7 *Gell.* XV 4, 3 (*Vent. Bassum*) consulatum quoque adeptum esse eamque rem tam intoleranter tulisse populum Romanum, qui Ventidium Bassum meminerat curandis mulis uictitasse, ut uulgo per uias urbis uersiculi proscriberentur | 1 aruspices *pauci codd.* | 2 inuisitatum *Broukhusius*: inusitatum *codd.* | 3 mulos *plerique codd.*, mulas *unus* || 8 *Festus* 285 re-tiario pugnanti aduersus murmillonem cantatur — quia murmillonicum genus armorum gallicum est ipsique murmillones ante Galli appellabantur, in quorum galeis piscis effigies inerat (*Paulus* 284); *sotadeum agnouit AMeinekus philol. exerc. in Athen. deipnos. spec.* II 24; *ne nimis prisco tempore attribuamus, monet illud* cantatur || 9 *Caes. Bass.* 263 *ut sotadei exemplum affert (Mar. Victor. 53, 91, 128 K.); hic posui* | uertunt *Victorinus ubique: uersant Caes. Bass.*

Cantilena bibonum.

- 10 mulsum, quod probe temperes,
miscendum est nouo Hymettio
et uetulo Falerno.

P. TERENCEIUS VARRO ATACINUS.

I. Argonautae. LIB. I.

- 1 ecce uenit Danaï multis *celebrata propago*;
namque satus Clytio, Lerni quem Naubolus ex se,
Lernum Naupliades Proteus, sed Nauplion edit
filia *Amymone Europae Danaique superbi*.
- 2 Tiphyn at aurigam celeris fecere carinae.
- 3 quos magno Anchiale partus adducta dolore
et geminis capiens tellurem Oaxida palmis
edidit in Dicta.

10 *Macrob.* VII 12, 9 unde est et illud prouerbium, quo utuntur gulones; *Meinekius l. l.* 23 *discrīpsit glyconicum metrum cum logaoedico uersu coniunctum; huic aetati incerta omnino coniectura adscripsi* | 1 probe *om. Par. m.* 1 (*de mensura populari probē cf. Fleckeisenus Caton. poes. rel.* 13) | miscendum esse *Macr., corr. Fleckeisenus* | himetio *Par.*

VARRO ATTAC. (*Teuffelius HLR.* § 212). 1 *schol. Veron. ad Verg.* II 82 (*p.* 84 *K.*) Varro Argonautarum primo; *cf. Apoll. Rhod.* I 133 *sqq.* (*litteris obliquis posita non satis dispexit in cod. Keilius*) | 2 laerni et 3 laernum *cod.* | 3 *sed; malim et* | 4 *superbi agnouisse sibi est uisus Herrmannus Fleckeis. ann.* 1866 *p.* 68 || 2 *Char.* 272 *K.* *metaphora . . ab animali ad animale, ut; Diomed.* 457, *Pompeius* 305 (Tiphys gubernator fuit nauis Argus), *Donat.* 399 *K.*; *Varroni dederunt Keilius et RUngerus (Apoll. Rhod.* I 395 *sq.)* | Typhin, tifyn, *sim., codd. passim* | at *add. Ungerus: om. testes omnes* | celeris *Neap. Char., Donati LP ex corr.: celeres Char. L, Pomp., G Don.* || 3 *Seruius ad ecl.* 1, 66 ut Varro ait; *Vibius Seq. s. u. Oaxes . . Varro hoc docet* (2 *gem. — palmis*); *Apoll. Rhod.* I 1129 *sqq.* | 2 *cupiens Vibii Vat. m.* 1 | *oaxia Vibii Vat. m.* 1.

LIB. II.

Probus ad Verg. G. I 14: ibi (in insula Cea) existimatur pestilentia fuisse pecorum et armentorum grauis propter interitum Actaeonis. Aristaeus monstrante Apolline patre profectus est in insulam Ceam et ibi sacrificio facto aram Ioui Icmæo constituit, qui placatis flatibus et aestu, qui necabant pecora et armenta, liberauit ea. ipse autem post excessum uitae imperante oraculo Apollinis ab immorantibus in ea insula relatus in numerum deorum appellatus est Nomius et Aegoros, quod et agresti studio et cura pecorum armentorumque non mediocriter profuerat hominibus. traditur haec historia de Aristaeo in corpore Argonautarum a Varrone Atacino [cf. *Apoll. Rhod.* II 500 sqq.].

te nunc Coryciae tendentem spicula nymphae
hortantes 'o Phoebe' et 'ieie' conclamarunt. 5

frigidus et siluis aquilo decussit honorem. 6

LIB. III.

desierant latrare canes urbesque silebant: 7
omnia noctis erant placida composta quiete.

cuius ut aspexit torta caput angue reuinctum. 8

---

5 *Gr. L. K.* VII 332 Varro uero in Argonauticis nymphas hexametrum fecisse sic scripsit | 1 te nunc ortigiae tenentem specula nimphe **B** te nunc eliconæ ortigie terentem specula nimphe **M**, corr. *Wuellnerus cp. Apoll. Rhod.* II 711 sq. | 2 hortantes *idem*: orantes *codd.* | ophebae **M** | et ieie conclamarunt *Wuellnerus cp. Apoll. Rhod. l. l.*: et lolicona clamarunt **B** et locolicon aclamarunt **M** || 6 *Seru. ad Georg.* II 400 Varronis hic uersus est; *Apoll. Rhod.* II 1102 || 7 *Seneca rhet. p.* 313 *K.* optimos uersus Varronis; *Ap. Rhod.* III 749 sq. || 8 *Char.* 90 *K.* anguis . . feminini . . Varro Atacinus (*Gr. L. K.* VII 264); *Non.* 191 (*ubi* cuius om. **H m.** 1,

LIB. IV.

- 9 tum te flagranti deiectum fulmine, Phaethon.
 10 semianimesque micant oculi lucemque requirunt.

INCERTAE SEDIS.

- 11 *Probus ad Georg. II 126*: pars Parthorum Media est appellata a Medo, filio Medae et Aegei, ut existimat Varro, qui quattuor libros de Argonautis edidit.

II. chorographia.

- 12 uidit et aethereo mundum torquerier axe
 et septem aeternis sonitum dare uocibus orbes
 nitentes aliis alios, quae maxima diuis
 laetitiast. at tunc longe gratissima Phoebi
 dextera consimiles meditatur reddere uoces.
 13 ergo inter solis stationem et sidera septem
 exporrecta iacet tellus; huic extima fluctu
 Oceani, interior Neptuno cingitur ora.
 14 at quinque aethereis zonis accingitur orbis,
 ac uastant imas hiemes mediamque calores:
 sic terrae extremas inter mediamque coluntur,
 quas solis rabido numquam uis adterat igne.

---

deuinctum *codd. omnes*); *Apoll. Rhod.* III 1214 sq. || 9 *Quint.* I 5, 17 *συνατρεσιν* . . qualis est apud P. Varronem; *Mar. Victor.* 66 et 146 *K. sine auctoris nomine*; *Apoll. Rh.* IV 597 sq. | cum *Mar. Vict. bis* | flagrantem *pr. l. Vict. codd.* | deiecit flumine *bis Vict.* || 10 *Seru. ad Aen.* X 396 quem uersum (*Ennii fr.* 328) ita ut fuit transtulit ad suum carmen V. Atacinus; *Ap. Rh.* IV 1525 sq. || 12 *Mar. Victor.* 60 *K.* item et Varro; *chorographiae dedit Scaliger* | 4 laetitia stat tunc (*om. B*) longe *codd.* || 13 *Prisc.* I 100 *H.* extimus. Varro in *chorographia* [*ort(h)ographia codd.*] || 14 *Isidor. de n. r.* 10 de quibus (*quinque zonis*) Varro ita dicit; *cf. Salemon in gloss.*

Europam Libyamque rapax ubi diuidit unda.	15
- - - tutum sub sede fuissent.	16
munitus uicus Caralis - - -	17
cingitur oceano, Libyco mare, flumine Nilo.	18
feta feris Libye.	19
Indica non magna minor arbore crescit arundo: illius ec lentis premitur radicibus umor, dulcia cui nequeant suco contendere mella.	20

*schol. Bern. ad Lucani V 516: cum omnes harum-^{20a}
dinem dicunt, hic cannam dixit secutus Varronem,
sicut et Ouidium.*

III. ephemeris.

- - - - - nubes ceu uellera lanae stabunt.	21
---	----

s. u. zona | at] a BA m. 2 Salem. | aethereus A aetheris BA m. 2
aetheriis Salem. uulgo | incingitur Tollius | 2 hiemis Salem. |
4 quas Grialius: quam (quā) codd. | rabido scripsi: ualido
codd. calido Scaliger | uis Grialius, Meyerus: ut A m. 1 BE
(in hos uis suprascr.), om. A m. 2 D Salem. | atterat Wuellnerus:
auferat A m. 1 BE afferat A m. 2 auferat D adserat Salem.
rota ferueat Scaliger | ignē B, A m. 2 || 15 Cic. Tusc. I 20, 45
aut ii qui Oceani freta illa uiderunt; idem de n. d. III 10, 24;
Varroni eiusque chorographiae dedi || 16 Festus 381 tutum fre-
quenter dicitur maxime. Varro in Europa || 17 Gr. L. K. V
349 ut ecce Atacinus [Hertzius: ait cinus uel cynus codd.] ||
18 Char. 61 K. (de mare abl.) Atacinus quoque; idem 137,
Prisc. I 331 H. | ocrano limbeico Neap. pr. l. || 19 Philarg. ad
Georg. III 176 Varro Atacinus; chorographiae Wernsdorffius,
Argonautis (Apoll. Rhod. IV 1562) Ruhnkenius dedit || 20 Isidor.
XVII 7, 58 Varro ait; schol. Bern. ad Lucani III 237 (— illius) |
1 magna minor schol. Luc.: magnum in uulgo apud Isid.
magna minus Vossius magna nimis Arealus | 2 ec scripsi: et
uulgo e Arealus | humor uulgo | 3 contendere Vossius: con-
cedere uulgo || 20^a ad Atacinum rettulit Usenerus; in eodem
cum fr. 20 conexu uocabulo illum usum esse puto || 21 Seru. ad

- 22° tum liceat pelagi uolucres tardaeque paludis
cernere inexpleto studio certare lauandi
et uelut insolitum pennis infundere rorem;
aut arguta lacus circum uolitaui hirundo
et bos suspiciens caelum (mirabile uisu)
naribus aerium patulis decerpsit odorem;
nec tenuis formica cauis non euehit oua.

5

IV. belli Sequanici LIB. II.

- 23 deinde ubi pellicuit dulcis leuis unda saporis.

V. elegiae.

- 24 huic similis curis ex petra lamentatur.

CORNELII GALLI elegiae.

uno tellures diuidit amne duas.

Georg. I 397 Varro in Ephemeride [*Bergkius m. Rh.* I 372 *sqq.*: epimenide *cod.*] | ceu *addidi* (ut *Riesius* nec nubes *Bergkius*) || 22 *Seru. ad Georg.* I 375 hic locus omnis de Varrone est; ille enim — nam et Varro et Vergilius Aratum (210 *sqq.*) secuti sunt || 23 *Prisc.* I 497 *H.* (pellicuit) | P. Varro belli Sequanici libro II (*hinc Mai class. auctt.* VIII 470) | pellicuit *optimus B*: pollicuit et prolicuit (*sic auctt. class.*) *plerique ceteri codd.* | leuis et saporis *om. auctt. class.* || 24 *Gr. L. K.* IV 564 per praepositiones sic fiunt soloecismi . . superuacua ponitur, ut apud Varronem — ‘ex’ enim superuacua est; *fortasse ex elegiis* | ex petra *scripsi anal. Catull.* 51: expedit a *cod.*

CORN. GALL. (*Teuffelius HLR.* § 232). *Vibius Sequester* p. 11 *Oberl.* Hypanis Scythiae, qui, ut ait Gallus — Asiam enim ab Europa separat.

C. ASINIUS POLLIO.

- 00 - 00 - Veneris antistita Cupris.

L. VARIUS.

I. de Morte.

- uendidit hic Latium populis agrosque Quiritum 1
eripuit: fixit leges pretio atque refixit.
- incubet ut Tyriis atque ex solido bibat auro. 2
- quem non ille sinit lentae moderator habenae 3
qua uelit ire, sed angusto prius orbe coercens
insultare docet campis fingitque morando.
- ceu canis umbrosam lustrans Gortynia uallam, 4
si ueteris pote sit ceruae deprendere lustra,
saeuit in absentem et circum uestigia nictens
aethera per nitidum tenues sectatur odores;
- 5 non amnes illam medii, non ardua tardant,
perdita nec serae meminit decedere nocti.

ASIN. POLL. (*Teuffelius* § 221, 2). *Char.* 100 *K.* antistes habet antistitam, ut . . Polio | Cupris *scripsi*: cuprus *Neap.* Cupras *uulgo* Cupra *Keilius* (*cf. Thorbeckius de Asin. Poll. p.* 128).

VARIUS (*Teuffelius HLR.* § 223). 1 *Macr.* VI 1, 39 Varius de Morte (*titulum uulgo circumlatum de morte Caesaris non niti ratione optinuit RUngerus progr. Hallensi a. 1870 edito*) | 2 *fixitq. m.* 1 *Par. ut uid.* || 2 *Macr.* VI 1, 40 V. de Morte | *ut Par. cum codd. melioribus: et uulgo* || 3 *Macr.* VI 2, 19 V. de Morte | 1 *sinit ille sinit Par. m.* 1 | 2 *qua uenit Par. | orbe Torrentius: ore codd.* | 3 *campis om. Par.* || 4 *Macr.* VI 2, 20 V. de Morte | 1 *seu Par.* | *gortynia Par.* | 2 *celeris Wakefieldus; at cf. Ungerus l. l. p. 15 | pote sit (uel possit) scripsi: potuit codd. | deprendere scripsi: comprehendere (comprehendere) codd.; comprehenduntur ferae, deprehenduntur lustra (cf. Silius It. X 80) | 3 circum] toruum Ungerus | nictens (uel*

II. panegyricus Augusti.

- 5 tene magis saluum populus uelit an populum tu,
seruet in ambiguo, qui consulit et tibi et urbi,
Iuppiter.

C. MAECENAS.

- 1 Lucentes, mea uita, nec smaragdos,
beryllos neque, Flacce mi, nitentes
nec percandida margarita quaero
nec quos thunica lima perpoliuit
anulos neque iaspios lapillos. 5
- 2 ni te uisceribus meis, Horati,
plus iam diligo, tu tuum sodalem
hinnulo uideas strigiosorem.
- 3 debilem facito manu, debilem pede, coxa,
tuber adstrue gibberum, lubricos quate dentes:

prensans uel rimans) scripsi: lustrans *codd. e u.* 1 latrans *Ulitius* | 4 aera *Ulitius* | liquidum olim conieci *Misc. Crit. p. 21; sed coniunge cum tennes (qui per diem sunt t.)* || 5 *Hor. epist. I 16, 27 sqq., ad quae Porphyrio qui (uersus) sunt notissimo ex panegyrico Augusti et Acron haec enim Varius de Augusto scripserat.*

MAECENAS (*Teuffelius HLR. § 220*). 1 *Isidor. XIX 32, 6 Thynnus . . Flaccus [ex u. 2]; recte uulgo Maecenati est datum (cf. et OIahnius Hermae II 247)* | 1 lucentes *Alciatus: lugente codd.* | 2 beryllos neque *Torrentius: berillosque codd.* | Flacce mi *Torrentius: mi Flacce codd.* | nitentes nec *uulgo: nec nitentes codd.* | 3 per candida *codd. praecandida Alciatus* | 4 tunica uel tinica (*sim.*) *codd.* | anulos (-us) *codd. fere: anellos alii* || 2 *Sueton. uita Horatii p. 45 Reiff. Maecenas quantopere eum dilexerit satis testatur illo epigrammate* | 2 tu tuum *Muretus: tutum codd. Titum Nannius* | 3 hinnulo *Oudendorpius (innulo Rothius): nimio uel ninio uel ninno (mimo, minio) codd. Ninnio Pithoeus mulo me Baumgarten-Crusius* || 3 *Seneca epist. 101, 10 inde illud Maecenatis turpissimum uotum, quo et de-*

uita dum superest, bene est! sustine hanc mihi:

acuta

nil est si sedeam cruce! - - ∪ - ∪ - -

'ades' inquit 'o Cybebe, fera montium dea, 4
ades et sonante typano quate flexibile caput.'

latus horreat flagello, comitum chorus ululet. 5

hic nympha cingit omnis Acheloúm senem. 6

nec tumulum curo: sepelit natura relictos. 7

funeribus fumans calido cum farre catinus. 8

- ∪ ∪ - ∪ ∪ - ∪ ∪ - ∪ ∪ cardine tornus. 9

- ∪ ∪ - ∪ ∪ - ∪ ∪ - ∪ ∪ - ∪ Quiritem. 10

bilitatem non recusat et deformitatem et nouissime acutam orucem, dummodo inter haec mala spiritus prorogetur | 1 coxo *Bamb.* | 2 tuberi adstrue gibberem *Heinsius* | 3 bene est hac mihi uel acuta si sed eam cruce sustine *codd.*, *correxi*; *alia* (hanc *uulgo*) || 4 *Diomed.* 514 *K.* galliambum metrum apud Maecenatem tale est (= 1); *Caesius Bass.* 262 *K.* huic pares sunt apud M. (1, 2) | 1 audes inquit *codd.* *Diom.* | o (do uel cl **M**) cyb(a)ebae (erbebae) *codd.* *Diom.* o cybele *Caes. B.* | fera montiuaga dea *HGrotius* tam sine necessitate quam duplicem contra auctoritatem | typano *codd.* *Caesii B.*, *corr.* *LMuellerus* || 5 *Caesius B.* 262 *K.* hic ipse Maecenas . . sic; *Diomed.* 514 *K.* omisso nomine, ubi lacus *codd.* || 6 *Caes. Bass.* 262 *K.* hoc uersu, qui est apud Maecenatem || 7 *Seneca epist.* 92, 35 diserte Maecenas ait || 8 *Char.* 79 sq. *K.* catinus masculino . . ut Maecenas in X (*carminum?*); *auct. d. d. n. Gr. L.* V 575 *K.* | funeribus *scripsi*: iugeribus *Char. Neap.* et *auct. d. d. n. gigeriis Barthius* ingeritur *Keilius* | fumantes celidum (caelid') cum ferre catinos *auct. d. d. n.* || 9 *Gr. L. K.* V 591 tornus [turnus **L**: turnum *ceteri*] generis masculini, ut **M.** | torno **L** turno **MV**, *correxi*; tornos *RUngerus Valg. p.* 213 || non ad Maecenatis carmina pertinet *Diomed.* 369, ubi uidenda *Keilii* adnotatio || 10 *Gr. L. K.* V 588 Quirites singularem numerum non habet, quamquam Maecenas dixit 'Q.', sed non recipitur; *uix dubium est quin ex carmine sit petitum.*

AUGUSTI IMP. epigramma.

Quod futuit Glaphyran Antonius, hanc mihi
poenam

Fuluia constituit, se quoque uti futuam.

Fuluia ego ut futuam? quid, si me Manius oret
paedicem, faciam? non puto, si sapiam.

'aut futue aut pugnemus' ait. quid quod mihi uita
carior est ipsa mentula? signa canant!

POPULARES UERSUS IN AUGUSTUM FACTI.

- 1 Cum primum astrorum conduxit mensa chorum
omnem
sexque deos uidit Mallia sexque deas,
impia dum Phoebi Caesar mendacia ludit,
dum noua diuorum cena et adulteria,
omnia se a terris tunc numina declinarunt, 5
fugit et auratos Iuppiter ipse thronos.

AUGUSTUS (*Teuffelius* § 220; cf. *P. L. M.* IV p. 111). *Martial.* XI 20, 1 Caesaris Augusti lasciuos, liuide, uersus sex lege, qui tristis uerba latina legis | 2 uti *pars codd.*, *pars ut et 3 quod* | 3 si se *Heinsius* | *Mamius pars codd.*; at cf. *Ap-pian. b. c.* V 19 | 6 canat *nonnulli codd.* || *Sueton. Aug.* 40 *apponere dubito.*

POPUL. VERS. 1 *Sueton. d. Aug.* 70 cena quoque eius secretior in fabulis fuit, quae uulgo *δωδεκάθεος* uocabatur; in qua deorum dearumque habitu discubuisse conuiuas et ipsum pro Apolline ornatum, . . exprobrant . . et sine auctore notissimi uersus | 1 astrorum (= *diuorum*) *scripsi*: istorum *codd.* Cum mimum histrorum (*histrionum*) *Heinsius* | conduxit, *con-legit*; condixit *Heinsius* | chorum omnem (*scil. deos consentes, ut explicat u. sq.*) *scripsi*: choragum *codd.* choragi *Heinsius nihilo melius* | 2 mensa *Mallia, i. e. in Mallii domo* | 4 cena et *scripsi*: caenat *codd. absurde*; *conuiuiae ipsi etiam adulteria deorum ludunt* | 6 thronos *codd.*: toros (*i. e. puluinarum*) *uulgo non male.*

pater árgentarius, égo Corinthiárius. 2

postquám bis classe uíctus naues pérdidit, 3
aliquándo ut uincat, lúdit assidue áleam.

OBTRECTATORES VERGILII ET HORATII.

I. NUMITORII *Antibucolica*.

Tityre, si toga calda tibi est, quo tegmine fagi? 1

'dic mihi, Damoeta, cuium pecus?' anne latinum? 2
non, uerum Aegonis nostri sic rure locuntur.

II. INCERTI.

'nudus ara, sere nudus': habebis frigore febrem. 3

III. CORNIFICII GALLI.

ordea qui dixit, superest ut tritica dicat. 4

2 *Suet. d. Aug.* 70 notatus est (*Augustus*) et ut pretiosae supellectilis Corinthiorumque praecipuus . . . proscriptionis tempore ad statuam eius ascriptum est | chorintiarius *Memm.* || 3 *Suet. l. l.* notatus est et . . . aleae cupidus . . . bello Sicaliensi epigramma vulgatum est | 2 assiduae *Memm.* | aliam *Guelf.*

OBTRECT. 1, 2 *Sueton. uita Verg. p.* 740 *Hageni* prolatis bucolicis Numitorius [*Hagenus et Ribbeckius*: numinatoris uel numinatoriis uel -rus *codd.*] quidam rescripsit *Antibucolica*, duas modo eclogas . . . quarum prioris initium est (= 1); sequentis (= 2) | 1 tegmina *Gronouius male* (cf. *ecl.* 1, 1) | 2, 1 cf. *ecl.* 3, 1 || 3 *Sueton. l. l.* alius recitante eo ex Georgicis (I 299) 'n. a. s. n.', subiecit 'h. f. f.' [*ita G*: subiecit et habebis **BP**]; cf. *Seru. ad Verg. l. l.* (*ubi febres fertur*), *Isidor.* II 21, 22 (*ubi messes pro febrem*); *ceterum Vergiliomastigem, pedestrem sine dubio, de quo cf. Seru. ad Verg. ecl.* 2, 23, *nolui adferre* || 4 *Cledonius p.* 43 *K.* Cornificius Gallus inde (*ob ordea pluralem*) reprehendit Vergilium; *Seru. ad Georg.* I 210 reprehensus Verg. dicitur a Bauio et Maeuio hoc uersu (*nimi-*

- 5 *Horat. sat. I 10, 36*: turgidus Alpinus iugulat dum Memnona dumque defingit Rheni luteum caput; *ubi Acro* riualem quendam poetam Gallum tangit, qui dum pugnam describit inter Achillem et Memnonem, ita hoc facit, ut iterum uideatur Memnona iugulare suis carminibus (*Porphyr. Mon. hic detruncatus; Cornelium Gallum obuio commento deteriores Porphyr. codd. uocantes Cornificium Gallum archetypi fortasse innuunt*).

C. VALGIUS RUFUS.

I. epigrammata.

- 1 tu, rugosa, rutunda margarita?

II. elegiae.

- 2 Codrusque ille canit, quali tu uoce canebas,
atque solet numeros dicere, Cinna, tuos,
dulcior ut numquam Pylio profluxerit ore
Nestoris aut docto pectore Demodoci

---

rum inuenit Seru. h. u. ut obtrectatoris alicuius et hinc de suo notissimis obtrectatoribus B. et M. dedit); ceterum male de Cornificio Catulli sodali cogitauere, qui a. 41 a. Chr. moriens in Africa minime eclogas Vergilii eo ipso anno coeptas cognoscere potuit; Cornelius Gallus Cledonius restituit IBeckerus male; immo est idem poeta et criticus, quem perstringit sub Alpini nomine Horatius (cf. fr. 5).

VALG. RUFUS (*Teuffelius HLR. § 241*). 1 *Char.* 108 *K.* neutraliter hoc margaritum dicere uitiosum est, et tamen multi dixerunt, ut Valgius in epigrammatis: tu *ectr.*; ita *LMuellerus*: epigrammate (-tue *Neap.*) situ uulgo || 2 *schol. Veron. ad Verg. ecl. 7, 22 (p. 74 K., cf. Fleckeis. ann. 1866 p. 66)* similiter . . hunc Codrum in elegiis Valgius honorifice appellat et quodam in ecloga de eo ait | 1 Codrusque (que *incertum*) *Herrmannus dispexit* | 2 solet idem uidit | 4 doc et

- .... tra ..... ne .... llam credis mihi sen ...
uitam 5
noctem non hilarum posset ..... e d .....
falleris, insanus, quantum si gurgite nauta
Crisaeae quaerat flumina Castaliae.
- et placidam fossae qua iungunt ora Padusam, 3
nauigat Alpini flumina magna Padi.
- hic mea me longo succedens prora remulco 4
laetantem gratis sistit in hospitii.

III. ex incertis libris.

- sed nos ante casam tepidi mulgaria lactis 5
et sinum bimi cessamus ponere Bacchi.
- perfusam peluem. 6
- - - - - mons unicus Aetnae. 7

---

odoci incerta posuit Keilius | 5 mihi certum Keilio, incertum Herrmanno | sen hic agnouit, non Keilius | 8 criseae codex | coniecturas Ungeris utpote incertissimas partim, partim incredibiles nolui adscribere; nec nouas uolui proferre ipse || 3 Seru. ad Aen. XI 457 alii partem fluminis Padi (dicit aiunt Padusam), in quam descenditur fossa. Valgius [uulgius cod.] in elegis || 4 Isidor. XIX 4, 8 remulcum funis, quo deligata nauis trahitur uice remi; de quo Valgius || 5 Philarg. ad Georg. III 177 legitur et 'mulgaria', ut Valgius ait | 1 puto ante asam (= ante focum Verg. ecl. 5, 70) | 2 bimi R Ungerus: uini uulgo (quo retento Baccho Rutgersius) || 6 Gr. L. K. V 586 pelues generis feminini, ut Valgius [uallius codd., corr. Hauptius] || 7 Seneca epist. 51, 1 tu istic habes Aetnam, illum nobilissimum Siciliae montem; quem quare dixerit Messala unicum siue Valgius (apud utrumque enim legi) non reperi; cf. R Ungerus de Valgii Rufi poem. p. 278—323, qui uerba constituit.

AEMILIUS MACER.

I. ornithogonia. LIB. I.

1 et nunc agrestis inter Picumnus habetur.

LIB. II.

2 - - - cum laude excelleat omni.

INCERTAE SEDIS.

3 - - - Vulcani tosta uapore
cum uirgis prosecta ferunt.

4 cygnus in auspiciis semper laetissimus ales;
hunc optant nautae, quia se non mergit in undas.

5 tum sacrae ueniunt altis ex nubibus ibes.

6 auxilium sacrae ueniunt cultoribus ibes.

II. theriaca.

7 - - - longo resonantia sibila collo.

AEM. MACER (*Teuffelius HLR.* § 223). 1 *Non.* 518, 22 Picumnus et auis est . . Aem. M. ornithogoniae [theogoniae *codd.*] lib. I || 2 *Diom.* 374 *K.* excello . . uerum tamen Macer Aem. ornithogonias secundo | excellet (-lit B) omnis *codd., corr. Keilius* || 3 *Non.* 220, 17 prosecta . . neutri. Aemilius [licinius *codd. lucinius H m.* 1] Macer in ornithogonia | uulgani *H* || 4 *Isidor.* XII 7, 19 nautae uero sibi hunc bonum prognosium facere dicunt, sicut Aemilius ait; *Seru. ad Aen.* I 393 item cycni nullis dant nisi nautis, sicut lectum est in ornithogonia | 1 cygnus *Seruii H* | auspiciis *Isid.*: auguriis *Seru.* | semper laetiss. *Isid.*: nautis gratiss. *Seru.* | 2 h. o. semper quia numquam mergitur undis *Seru.*, qui est neglegentissimus || 5 *Char.* 133 *K.* hae ibes Aem. M.; ornithogoniae dedi (ut et *fr. sq.*) | ueniunt cultoribus id est altis *Neap.*, glossam apertam ex *fr. sq. petitam eiecit RUngerus* (aliter *Keilius Philol.* II 193) | nubibus *scripsi*: urbibus *Neap.* || 6 *Char. l. l. post fr. prius* item || 7 *Char.* 81 *K.* sibilus . . neutro . . Macer theriacaon;

- 00 seu terga exspirant spumantia uirus 8
 seu terra *hac* fumat, qua taeter labitur anguis.

schol. Bern. ad Lucani IX 701: serpentum nomina 9
 aut a Macro sumsit de libris theriacaon (nam duos
 edidit) aut *e. q. s.* — *idem ad IX 716*: cerastam He-
 lena rapta a Paride in Aegyptum dicitur calcasse;
 inde spinam fractam habere [*cf. Nicandri ther. 309 sqq.*]

uepre occulta ruis 00 - 00 - 00 - - 10

<III. de herbis.>

inter praeteritas numerabitur ocimus herbas. 11

protulit o quales *uegeta* segete intubus herbas! 12

pallentesque crocos 00 - 00 - 00 - - 13

IV. incertae sedis.

illi multa lacus quem circum milia - - 14

Beda Gr. L. K. VII 291 | longo (longa, longe) *codd. Bedae*:
 tundo *Neap.*; *an tunso?* || 8 *Isidor. XII 4, 24* chelydros ser-
 pens . . per quam labitur terram fumare facit; quem sic
 Macer describit | 1 fumantia *Salmasius* | 2 terra fumat *codd.*,
ut uid.; terram uulgo terrae fumant *Areualus* infumat *Sal-*
masius effumat *Osannus* affumat *RUngerus* | teter] uenter
RUngerus || 10 *Gr. L. K. V 592* uepres generis feminini, ut . .
 sed singularem non recipit, quamuis Aemilius [masculine]
 dicat; *seclusi glossam apertam* | ueper *codd.*, *correxi*; *est solita*
ad nescioquem anguem apostrophe poetica, unde theriacis prae-
eunte Ungero dedi || 11 *Char. 72 K.* ocimum . . neutraliter . .
 sed Aem. Macer ait; *cf. Beda Gr. L. K. VII 282* || 12 *Char.*
 100 *K.* intiba . . masculino . . Aemilius Macer | protulit o p:
om. Neap. | quale seges intubus *Neap.* quales reget intubus p,
correxi (quales seges *Fabricius* quales ueget *Lachm. Lucil.*
p. 19) || 13 *Gr. L. K. V 576* crocum generis neutri; sed Aem.
 Macer | crocos *Hauptius*: crocus **MV** crocis **L** || 14 *schol. Bern.*
ad Georg. II 160 Benacus. lacus circuit [circuitus *cod.*] stadia
 mille, ut Aem. Macer | *fortasse illi ualet illic (quod ipsum re-*
stituit Hagenus, qui in fine curras adiecit), quamquam uel sic

- 15 - 00 - 00 - 00 flumina margine summa.
 16 - 00 - 00 - 00 - 00 saucia naris.
 17 maior api, crabrone minor 00 - 00 - -

DOMITIUS MARSUS.

I. Cicuta.

- 1 Omnia cum Bauio communia frater habebat,
 unanimi fratres sicut habere solent,
 rura, domum, nummos ac denique somnia: ut
 aiunt,
 corporibus geminis spiritus unus erat.
 sed postquam alterius mulier *noua* noluit *unum* 5
 concubitum, posuit alter amicitiam:
 omnia tunc ira, tunc *bile* odiisque soluta,
 et noua regna duos accipiunt *dominos*.

displicet multa traiectum; puto illimisque lacus, q. c. m. multa ||
 15 *Char.* 65 *K.* margo feminino genere . . Aem. Macer ait |
 flumina *Lindemannus*: flumant minu *Neap.* || 16 *Char.* 107 *K.*
 naris singulariter, haec naris, dicimus ut Aem. Macer || 17 *Seru.*
ad Aen. I 435 ficus autem est secundum Aem. Macrum (cf.
Isid. XII 8, 3) | ape *codd.*, *correxi* || *alia* (ut *incertam plane*
Useneri coniecturam comm. Bern. Lucani p. 208) *nolui ad-*
scribere; ceterum inter fontes Plinii n. h. uocatur in indicibus
libr. IX, X, XI, XVII.

DOM. MARSUS (*Teuffelius* § 243). 1 *Philarg. ad Verg. ecl.*
 3, 90 duos sui temporis poetas dicit pessimos . . ex quibus
 Bauius curator fuit, de quo Domitius in Cicuta refert (*ex hoc*
iam corrupto hauserunt schol. Bern. ad l. l.); *bis carmen ex-*
hibent codices FP, de quibus cf. Thilo mus. Rh. 15, 132 |
 2 *unianimi bis FP | fratres P bis: fratri et frater F | 3 domum*
ruranum mostat denique omnia FP priore, durum rura num-
mos denique omnia altero loco, correxi; atque omnia denique
Pithoeus et uulgo (nisi quod denique nonnulli cum ut aiunt
iungunt) pessime post illud omnia u. 1, unde nomina Heinsius

Epirota tenellorum nutricula uatum. 2

si quos Orbilius ferula scuticaque cecidit. 3

- 00 - 00 - hircum et alumen olens 4

II. fabellae. LIB. IX.

- 00 - 00 - callum sibi pectore quendam. 5

III. ex libris incertis.

- 00 - adipis pondo bis quinque uetustae. 6

carmina *R Ungerus* | 4 spiratur **FP** priore loco | 5 sed] si **P**
pr. l. | postquam **F l. pr.**, **P l. alt.**, postque **P l. pr. F l. alt.** |
 mulier concubitus nouit deposuit alter a. *codd.*; communis
 utrique *Scaliger* porroque nubis (nupsit) *Oudendorpius*; con-
 cumbere utrique *Ungerus* porroque non uult *Buechelerus m.*
Rh. 18, 634 quid sententia postulet perspicuus; meam dedi
 emendationem (noua ad progressum narrationis necessarium;
 unum = communem, cf. *Ungerus ad Valg. p.* 428; deposuit ex
 glossa) | 7 et omnia porroque 8 noua regna **FP**, traiecit et
Duebnerus | bile addidi (omnia ob prioris unanimis opposi-
 tionem suadent efferendam esse nouam inimicitiam) | odiisq.
 soluta scripsi: dissoluta *codd.* (irae: tunc dissoluntur amores
Duebnerus ira communia sunt resoluta *Roeperus Philol.* 19,
 150 fratres communia dissoluerunt *Buechelerus*) | 8 duos *codd.*
 teste *Thilone* (duas de *Paris. testatur Duebnerus*) | dominos
 addit *Duebnerus* (dominas *Buechelerus non bene*) || 2 *Sueton. de*
gr. 16 Q. Caecilius Epirota . . primus dicitur . . Vergilium et
 alios poetas nouos praelegere coepisse, quod etiam Domitii
 Marsi uersiculus indicat | et epirota (epyrota, epirota) *codd.*;
 et deleuit *Pontanus* || 3 *Sueton. de gr.* 9 fuit (*Orbilius*) naturae
 acerbae . . in discipulos, ut . . significat . . Domitius Marsus
 scribens || 4 *Diomed.* 319 K. oleo unguentum, ut . . Marsus; ad
 epigramma in *Maeuium non male rettulit Weichertus* | alumen
Putschius: alumens *codd.* || 5 *Char.* 72 K. callum . . Marsus
 fabellarum VIII masculino sic || 6 *Prisc.* I 168 H. quae (uoca-
 bula in ps) tamen ueteres etiam feminino genere protulerunt
 . . Marsus; uerba ex opere non pedestri hausta esse docet illius
 uetustae collocatio | bis quinque (uel dena) scripsi: uiginti *codd.*
 (ueginti G) triginta prosodia christianis tantum poetis con-

- 7 Te quoque Vergilio comitem non aequa, Tibulle,
 mors iuuenem campos misit ad Elysios,
 ne foret, aut elegis molles qui fleret amores
 aut caneret forti regia bella pede.

INCERTI de Crassitio epigramma.

Uni Crassitio se credere Zmyrna probauit:
 desinite, indocti, coniugio hanc petere!
 soli Crassitio se dixit nubere uelle,
 intima cui soli nota sua extiterint.

PUPI.

Flebúnt amici et nóti bene mortém meam;
 nam pópulus in me uíuo lacrimauít satis.

POPULARES UERSUS in Sarmentum.

'Aliud scriptum habét Sarmentus, áliud populus
 uóluerat.

---

cedenda Fleckeisenus || 7 extat in Tibulli codicibus in fine (cf. edit. meae p. 88), ita ut Cuiacii uetusta membrana teste Scaligero inscripserit Domiti Marsi, uulgares libris epitaphium Tibulli praescribant | 1 Virgilio codd.

INCERTI. Sueton. de gr. 18 L. Crassitius . . commentario Zmyrnae (Cinnae) edito adeo inclaruit, ut haec de eo scriberentur; Dom. Marso tribuit RUngerus | 1 Zmyrna VGI: Smyrna NO Smirna L | 2 hanc GIL: hoc O et (uaria lectione hanc suprascr.) NV.

PUPI. Acron. ad Hor. ep. I 1, 67 (lacrimosa poemata Pupi) Pupius tragoediographus ita adfectus spectantium mouit, ut eos flere compelleret, unde distichon fecit | 1 et noti bene (= ualde fl.) scripsi comm. Catull. 560: et bene noti codd.

POPUL. VERS. schol. ad Iuuen. 5, 3 Sarmentus natione Tuscus . . incertum libertus an seruus, plurimis forma et ur-

digna dignis: sic Sarmentus hábeat crassas cómpedes!
 rústici, ne níhil agatis, áliquis Sarmentum álliget.

P. OVIDIUS NASO.

I. phaenomena.

Pleiades ante genus septem radiare feruntur, 1
 nec tamen apparet sub opaca septima nube.

tot numero talique deus simulacra figura 2
 inposuit caelo perque atras sparsa tenebras
 clara pruinosaē iussit dare lumina nocti.

II. ludicra et epigrammata.

at si contuleris eam lacernae, 3
 conspectu melioris obruatur.

ride, si sapis, o puella, ride. 4

banitate promeritis eo fiduciaē uenit, ut pro equite Romano ageret et decuriam quoque quaestoriam compararet. quare per ludos, quibus primum <in> XIII ordinibus sedit, haec a populo iu eum dicta sunt — tum ut causam usurpatae dignitatis dixit, precibus et gratia summoto accusatore dimissus est *ectr.* | 1 et 2 Sarmentius *codd.*, *corr. Pithoeus* | 2 crassos et 3 agitis *codd.*, *corr. Pithoeus.*

OVIDIUS. 1 *Probus ad Georg.* I 138 Pleiades . . quarum mentionem facit Ouidius in phaenomenis dicens de Perseo | 1 pliaes **P** | ante] autem **V** | 2 nec *scripsi*: sed **PV** | apparent **V** || 2 *Lactant.* II 5 Naso . . eum librum, quo phaenomena breuiter comprehendit, his tribus uersibus terminauit | 1 figuras **B m. 2 H** | 2 inposui **B m. 1** | perque **BH** (a *erasa*) | astra **R** | sparsa **≡** (s *erasa*) **P** | 3 pruinosaē **B m. 1** | numina **P m. 1** | dare *ex dari corr.* **H** | noti **P** || 3 *Quintil.* XII 10, 75 ut lana tincta fuco citra purpuras placet, 'at — obruatur', ut Ouidius ait | 1 at *uulgo*: ac *codd.* | eam *Heinsius*: etiam *codd.* | post lacernae *interpunxit Hauptius opusc.* III 691, qui et obruetur *mauit* || 4 *Mart.* II 41, 1 — Paelignus puto dixerat poeta; non

- 5 Larte ferox caeso Cossus opima tulit.
6 cur ego non dicam, Furia, te furiam?

III. incertae sedis.

- 7 bis rapitur uixitque semel.
8 - - - - - currus crystallo lucidus albo.
9 innumerosque uehes.
10 uiscere diuiso.
11 - - - - - nymphaeque salaces.
12 *Porphyrio ad Hor. od. II 5, 20* (Cnidiusue Gyges):
de huius pueri pulchritudine etiam Ouidius locutus est.
13 *Plinius n. h. XXX § 33*: anginis felle anserino
cum elaterio et melle citissime succurritur, cerebro
noctuae, cinere hirundinis ex aqua calida potō. huius
medicinae auctor est Ouidius poeta.
14 *Primasius comment. epist. ad Hebr. 11*: saecula
uero, ut Ouidius Naso dicit, dicuntur a sequendo, eo
quod sese sequantur atque reuoluantur, teste Varrone.

---

respicitur ad a. a. III 513 || 5 *Prisc. I 149 H. in adn., ubi codex D*: Lar quando significat . . imperatorem Veientorum, lartis (scil. facit genetium); quem mactauit Cossus et testis est Ouidius dicens | caeso] cesus *cod.* || 6 *Quint. IX 3, 70* apud Ouidium ludentem | ego M: ergo **AGS** || 7 *Seru. ad Georg. IV 495* Ouidius; *Lucani Orpheo dedit Heinsius* || 8 *Gr. L. K. V 576* christallum generis neutrius, ut Ouidius | cristallo lucedus alba *codd.* (aut albo aut sed Ouidius *Hauptius*) || 9 *ibid. 592* uehes gen. masc., ut Ouidius || 10 *Gr. L. K. I 550* (cf. VII 294) uiscera, Ouidius singulariter || 11 *Paulus 327* Salaciam . . unde Ouidius — quo uocabulo poetae pro aqua usi sunt || 14 cf. *Hauptius opusc. III 428*; *dubiae certe fidei hoc fr.*; et *Usenerus de Opilio cogitauit* || cf. et *Priapearum tertium* (*Seneca contr. I 2, 22*) et alia titulis tenus nota *Quintil. VI 3, 96, Ouid. ex*

ALBINOVANUS PEDO.

iam pridem pos terga diem solemque relictum
 iamque uident noti se extorres finibus orbis
 per non concessas audaces ire tenebras
 Hesperii metas extremaque litora mundi:

- 5 nunc illum, pigris immania monstra sub undis
 qui ferat, oceanum, qui saeuas undique pistris
 aequoreasque canes, ratibus consurgere prensis!
 accumulatur fragor ipse metus: iam sidere limo
 nauigia et rapido desertam flumine classem
 10 seque feris credunt per inertia fata marinis
 quam non felici laniandos sorte relinqui.
 atque aliquis prora caecum sublimis ab alta
 aera pugnaci luctatus rumpere uisu,
 ut nihil erepto ualuit dinoscere mundo
 15 obscurum, talis effundit pectore uoces:
 'quo ferimur? fugit ipse dies orbemque relictum
 ultima perpetuis claudit natura tenebris.
 anne alio positas ultra sub cardine gentes
 atque alium *libris* intactum quaerimus orbem?

Pont. I 2, 131, I 7, 27 sqq., III 4, 19 sqq., IV 6, 17 et 9, 131,
 IV 13, 19 sqq., *Ouid. am.* II 1.

ALBIN. PEDO (*Teuffelius HLR.* § 252, *Wernsdorf. PLM.*
 IV 229). *Seneca rhetor* 10 *K.* nemo illorum potuit tanto
 spiritu dicere quanto Pedo, qui nauigante Germanico dicit |
 1 post **TV** | relinquunt *Hauptius male* | 2 iamq. uident *Wit-*
hofius: iam quidem (-dam **A ex corr.**) *codd.* iam pridem *uulgo* |
 noti se *scripsi:* natis *codd.* notis *uulgo* | 3 non *uulgo:* nos
codd. | 4 Hesperii **STV:** asperum **AB** ad rerum *Hauptius (sed*
ad facillime suppletur, ut alia taceam) | 6 pristis **STV** pristinis
A dristinis **B** | 9 nauigie rapido **A, B m. 1** | flumine *Gorallus:*
 flamine *codd.* | 11 quam *Heinsius:* tam *codd.* iam *Gorallus* |
 laniandos forte **A** | 12 caecum *Haasius:* cedunt **AB V m. 1**
 cedat **T V m. 2** sedens **S (T margo)** | 13 luctatur **A** | uisu *uulgo:*
 uisum *codd.* nisu *Scaliger* | 15 obscurum *scripsi:* obstructum
codd. obstructo *Barthius* obstructo *Scaliger (obstructa in —*
pectora Bursianus) | 16 fugit *Gronouius:* rugit **ABV** ruit **ST**

di reuocant rerumque uetant cognoscere finem 20
 mortales oculos! aliena quid aequora remis
 et sacras uiolamus aquas diuumque quietas
 turbamus sedes?

CORNELIUS SEVERUS.

Rerum Romanarum LIB. I.

1 - - - - pelagum pontumque moueri.

INCERTAE SEDIS.

- 2 ardua uirtuti longeque per aspera nixa
 eluctanda uia est: labor obiacet omnis honori.
- 3 huc ades Aonia crinem circumdata sarta.
- 4 stabat apud sacras antistita numinis aras.
- 5 ignea iam caelo ducebat sidera Phoebe
 fraternis successor equis.

(V m. 2) | 19 libris **STV**: liberis **AB** nobis uel proauis *Burmannus* lembis *Oudendorpius* flabris *Hauptius*; uerum nondum repertum; conieci *Hesperis* | 20 reuocant **AB** | 21 alienas **B m. 1** alienos (-nis m. 2) **A** | qui decora **AB** | 22 ecsacras **B** et sacra **ST**.

CORN. SEV. (*Teuffel*. § 252, *Wernsd.* IV 217 sqq.). 1 *Gr. L. K.* IV 208 et *C. S.* rerum Rom. lib. I dixit; ex eodem opere probabile est cetera fragmenta pleraque fluxisse || 2 *schol. Bernensia ad Lucan.* IX 402 (p. 300 *Us.*) ergo cum dicit gaudere asperis uirtutem, *Hesiodi* sententiam explicat . . [*Ægy.* 289], quam *Seuerus* ita scripsit | nixa eluctanda scripsi: niue-
 luctanda *cod.* sentis eluct. *PDaniel* longo . . nisu eluct. *Usenerus* cliua eluct. *AKiesslingius* uocis formam ab hoc aeuo alienam restituens | onori *cod.* || 3 *Char.* 107 *K.* sarta . . feminine . . et *Corn. Seuerus*; cf. *Gr. L. K.* V 590, ubi *codd.* ades (adhes) aumacrin(a)e circumdat(a)e sert(a)e || 4 *Char.* 100 *K.* et antistes habet antistitam, ut . . *Corn. Seuerus* || 5 *Char.* 86 *K.* succes-
 sor . . *Corn. Seuerus* etiam feminine.

et sua concordēs dant sibila clara dracones.	6
- 00 - flauo protexerat ora galero.	7
- 00 purpureis gemmata est pampinus uuis.	8
pomosa lentos seruabat in arbore ramos.	9
pineā frondosi coma murmurat Apennini.	10
- 00 - 00 - 00 - stratique per herbam 'hic meus est' dixere 'dies'.	11
luxuriantur opes, exordia longa grauantur.	12
orāque magnanimum spirantia paene uirorum in rostris iacere suis; sed enim abstulit omnis, tamquam sola foret, rapti Ciceronis imago. tunc redeunt animis ingentia consulis acta 5 iurataeque manus deprensaque foedera noxae	13

6 *Char.* 81 *K.* sibilus . . neutro genere . . *Corn. Seuerus*; *cf. Gr. L.* VII 291, ubi concordant sibila saeua *codd.* || 7 *Char.* 80 *K.* galerus . . masculino . . *Corn. Seuerus* | protexerat *Neap.*: praetexerat *uulgo* || 8 *Gr. L. K.* V 588, 2 pampinus generis feminini, ut *Cornelius* [*cornilius codd.*]; huc etiam spectare uidetur *Char.* 105 *K.* in loco lacunoso et corrupto (ubi gemmauit *cod.*) | geminata *codd.*, correxi duce *Charisio* | est addidi || 9 *Gr. L. K.* VII 588, 26 ramus generis masculini, ut *Cornelius* [*cornilius codd.*] | lento unus *M* || 10 *schol. ad Persii* I 95 omnia epicorum carmina ita fere sunt composita, ut proximus pes ab ultimo dactylus sit, exceptis admodum paucis, quos spondeiazontas appellant, ut apud *C. S.* || 11 *Senec. rhet.* 18 *K.* occurrit mihi sensus . . a Seuero Cornelio dictus tamquam de Romanis nescio an parum fortiter. edicta in posterum diem pugna epulantes milites inducit et ait . . . parum Romani animi seruata est magnitudo; cenant enim tamquam crastinum desperent | stratique *SV*: gratique *AB, T m. 1* | es *AB* | dixere *uulgo*: dixisse *codd.* || 12 *Diomed.* 378 *K.* luxurior in crimine est, ut *C. S.* ait | luxur. *B*: luxor. *AM* | exordia scripsi: etque (*M*: atque *AB*) ordia (*B*: odia *AM*) *codd.* atque otia *Caesarius* || 13 *Seneca rhet.* 47 *K.* nemo tamen ex tot disertissimis uiris melius Ciceronis mortem deplorauit quam Seuerus *Cornelius* | 1 paene] saepe *Burmānus* | 2 iacueres suis *AB* | 4 ingentia

patriciumque nefas exectum: poena Cethegi
 deiectusque redit uotis Catilina nefandis.
 quid fauor aut coetus, pleni quid honoribus anni
 profuerant, sacris et uota quid artibus aetas?
 abstulit una dies aevi decus, ictaque luctu 10
 conticuit Latiae tristis facundia linguae.
 unica sollicitis quondam tutela salusque,
 egregium semper patriae caput, ille senatus
 uindex, ille fori, legum iurisque togaeque
 publica uox, saeuis aeternum obmutuit armis! 15
 informes uoltus sparsamque cruore nefando
 canitiem sacrasque manus operumque ministras
 tantorum pedibus ciuis proiecta superbis
 proculcauit ouans nec lubrica fata deosque
 respexit! nullo luet hoc Antonius aeuo. 20
 hoc nec in Emathio tristis uictoria Perse
 nec tibi, dire Syphax, non fecit, false Philippe;
 inque triumphato ludibria iuncta Iugurtha
 afuerunt, nostraeque cadens ferus Hannibal irae
 membra tamen Stygias tulit inuiolata sub umbras. 25

AB | 6 patriciumque et **T** et **V** *m.* 2: patritiumque **B** patrocium-
 que **A**, **V** *m.* 1 (*similia T m. 1*) | exectum *scripsi*: est tunc
codd. extinctum et *Gronouius* detectum et *Iacobsius* | gestegi
AB | 7 catillina **AB** (*ex Catulina forma?*) | 8 aut cultus *Bar-*
thius adsuetus *Heinsius* | 9 profuerunt *uulgo* | et uota *scripsi*:
 et uita *codd.* exacta *Schottus* (*quo seruato acta pro aetas*
Erasmus) | 9 Ξ actaque luctū **A** | 10 aeu] urbis *Heinsius* |
 11 latiet **AB** late **ST** *m.* 1 **V** (*p.* 48, *ubi hic u. repetitur*, late
soli ST m. 1) | 13 etgeium **AB** | 14 iurisque *Heinsius*: ritusque
codd. iurumque *Lindembrogius* | 15 saeuis *Scaliger*: eius *codd.*
 ommutuit (tauit) **AB** | 16 infores **AB** | uultus **T** uolutus **B**
 cruone **ST** | 17 ganiciem **AB** | 18 ciuis] uices **AB** | 20 luet **B**
 tonius **A** | 21 hematio **ABV** | tristis *scripsi*: mittis **AV** mitis
BST | 22 tibi *scripsi*: te *codd.*, *quod pessime in te explicant* |
 dire sypax **AB** | false Philippe *scripsi*: hoste Philippo (*filippo*
AB) *codd.* in h. Ph. *uulgo* | 23 iuncta *scripsi*: cuncta *codd.*
 tanta *Schelius* | iugurta **ABV** iurgata **T** | 24 afuerat **ABV**
 afuerant **S** affuerat **T** afuerunt *Heinsius* | nostraeque — ira
Stephanus | annibal **AB**.

- 00 - 00 - 00 - 00	tragica syrma	14
Musae Aonides 00 - - 00 - 00 - -		15

SEXTILIUS ENA.

deflendus Cicero est Latiaeque silentia linguae.

IULIUS MONTANUS.

incipit ardentem Phoebus producere flammam,
spargier et rubicunda dies: iam tristis hirundo
argutis reditura cibos inmittere nidis
incipit et molli partitos ore ministrat. 1

iam sua pastores stabulis armenta locarunt,
iam dare sopitis nox pigra silentia terris
incipit. 2

14 *Gr. L. K. V 590 syrma* . . priores feminini, ut Cornelius [-ilius *codd.*] | *sirma L* || 15 *Gr. L. IV 424 K. (ibid. 479)* quintus modus est, cum diphthongum uocalis sequitur; est enim longa in hoc; *cf. Gr. L. V 118, VI 230 et 242, VII 232 sine auctoris nomine ubique; non male Seuero dedit IBeckerus* || *alia ut aliena a nostro (ut Diomed. 375 K. et GL. K. V 577 clamis, cf. Fleckeis. ann. 1875, 126), ita supra exscribere (ut Senecae epist. 79, 5, Quintil. X 1, 89) a nostro proposito in fragmentis solis uersante abhorret.*

SEXT. ENA. *Seneca rhet. 48 K. S. E.* fuit homo ingenio suo magis quam eruditus, inaequalis poeta . . talis, quales esse Cicero Cordubenses poetas ait . . is hanc ipsam proscriptionem recitaturus . . in principio hunc uersum non sine assensu recitauit | **deflendus AB deficiendus ST** | **lataque S, T m. 1.**

MONTANUS (*Teuffelius 252, 13*). 1 *Seneca epist. 122, 11* recitabat Mont. Iulius carmen, tolerabilis poeta . . cum hos uersus recitasset | 2 *spargier et scripsi: spargere codd. spargere se uulgo* | 3 *mittere Bamb.* | 4 *partitus Bamb. cum aliis, fort. recte* || 2 *Seneca l. l. post fr. prius* deinde cum subinde recitasset.

ARBRONIUS SILO.

ite agite, o Danai, magnum Paeana canentes,
ite triumphantes: belli mora concidit Hector.

RABIRIUS.

- 1 extulit Idaeos summa cum margine colles.
  - 2 'hoc habeo, quodcumque dedi!' oo - oo - oo -
  - 3 ac ueluti Numidis elephans circumdatur altus.
  - 4 in tenue est diducta serum pars optima lactis.
  - 5 portarumque fuit custos Erucius - -
-

SILO. *Seneca rhet.* 21 *K.* memini Arbr. Silonem . . recitare carmen, in quo agnouimus sensum Latronis in his uersibus | 1 o *om. codd.* | peanentes **A** | 2 occidit **A** occidit occidit *ceteri codd.* | ore sectora **AB** ore s; ora **ST**.

RABIRIUS (*Teuffelius HLR.* § 252, 9). 1 *Char.* 65 *K.* margo feminino genere . . Rabirius | extulit *in fragmentum traxit CBarthius: uulgo grammatico dant* | collos *Neap.* || 2 *Seneca de benef.* VI 3, 1 egregie mihi uidetur *M. Antonius* apud Rabirium poetam, cum fortunam suam transeuntem alio uideat et sibi nihil relictum praeter ius mortis, id quoque, si cito occupauerit, exclamare | *puto dedit, scil. fortuna* || 3 *Gr. L. K. V* 578 elefantus generis masculini, ut Rabirius | uelut in (h)umidis *codd., corr. Hauptius* | elephas **V** | altus *Hauptius: aliis VL illis M circumdatus alis Clericus; an altis?* || 4 *Gr. L. K. V* 590 serum lactis generis neutri, ut Rabirius | in teneum est deducta in (*om. V*) parsimonia lactis *codd., correxi;* in tenerum est deducta serum pars intima *Hauptius* || 5 *Gr. L. V* 578 erinaceus, non ericius; tamen Rabirius | portarum qui **L** partarum qui **V** pantarumqui **M**, *corr. Hauptius* | custus **MV** | ericius *codd., correxi; error exemplaris ridicule lemmati dedit ansam.*

DORCATIUS.

neu tu parce pilos uiuacis condere cerui,
uncia donec erit geminam super addita libram.

INCERTORUM VERSUS.

tune Clytaemestrae foedasti uiscera ferro?	1
Cyclops, Aetnaeus cultor, Neptunia proles.	2
horum quid mauis, stultusne malusne, uideri?	3
- 00 - 00 in medio uictoria ponto.	4
iam Danai nec si referunt 00 - 00 - -	5
mater me genuit, eadem mox gignitur ex me.	6
Iuppiter omnipotens, caeli qui sidera torques, ore tuo dicenda loquar.	7
- 00 - 00 - impleuit litora Xanthus	8

DORCAT. (*Hauptii opusc.* III 571) *Isidor.* XVIII 69 pila proprie dicitur, quod sit pilis plena. haec antea et sphaera a ferendo uel feriendo dicta, de quarum genere et pondere D. sic tradit.

INCERT. UERS. *consociari hic quaecumque temporis Augustei esse possunt* || 1 *Char.* 13 *K.* (*de communibus syllabis*); *Gr. L. K.* VII 387 | *cllytemestr(a)e codd.* || 2 *Char. et G. L. K.* VII l. l. *de eadem re* | *ēthneus codd.* || 3 *Char.* 270 *K.* ordo inmutatur . . coniunctionibus, ut — pro 'stultusne an malus' | quid *ego*: quod *Neap.* | malus (ne *in fine lineae omisso*) *Neap.* || 4 et 5 *Char.* 271 *K.* ellipsis . . ut per 'est' — et — pro 'ne si quidem referunt'; *haec ad idem carmen uidentur referenda* | nec si *ego*: nisi *Neap.* ne si *Lindemannus* || 6 *Char.* 276 *K.* aenigma . . ut; *Diomed.* 462 *K.*, *Gr. L. K.* IV 402 || 7 *Diomed.* 451 *K.* *cacozelia* . . nimio tumore || 8 *Gr. L.* IV 423 *K.* litteram duplicem etiam pro simplice posse poni, quando graeca sunt nomina, ut fit in hoc uersu | *xancthus cod.*

- 8^a sanguine turbatus miscebat litora Xanthus.
 9 mors ecce *et* non tardat et omni adlabitur hora.
 10 si uinco et pereo, quid ibi me uincere praestat?
 11 pontum pinus arat, sulcum premit acta carina.
 12 unde uenit Titan et nox ubi sidera condit.
 13 nubila, nix, grando, procellae, fulmina, uenti.
 14 conuexum quoties claudit nox umida caelum.
 15 ignoti facie, sed noti uellere Seres.
 16 aligeros conscendit equos 〰〰 - 〰〰 - -
 17 - 〰〰 - 〰〰 - liceat sperare timenti.
 18 eripis ut perdas; perdis ut eripias.
 19 non male respondit; male enim prior ille rogarat.
 20 iam adducatque salo se nigris nubibus aether.
 21 o, imo, magnae, nunc *nunc* o hiscite, terrae!

8^a *Terent. Maur.* 1161 (*de x litt.*); fortasse est idem cum priore uersus, ut sit impleuit ex glossa profectum || 9 *Gr. L.* VII 333 *K.* de caesura cata triton trochaeon | et addidi || 10 *Isidor.* II 21, 16 aliae comparatiuae || 11 *Isidor.* I 36, 4 metaphorae . . de inanimale ad inanimale, ut | acta scripsi: alta uulgo || 12 *Isidor.* I 17, 3 (*de accentu graui*) ut || 13 *Isidor.* I 35, 13 schesis onomatum . . ut | nota pröcella et adde apud *LMuellerum de r. m.* 363 | procella flumina *Anecd. Heluet.* p. CCXXXVII || 14 *Isidor.* III 38 conuexa caeli extrema eius sunt . . ut est illud | humida uulgo || 15 *Isidor.* IX 2, 40 Seres . . de quibus est illud || 16 *Isidor.* I 36, 3 metaphorae . . ab animali ad animale, ut || 17 *Isidor.* I 33, 4 acyrologia . . ut — proprium autem est timenti formidare || 18 *Iulius Rufinian.* 50 *H.* metathesis . . ut || 19 *Quintil.* V 13, 42 ut non sit inutilis ille uersus || 20 *schol. Bern. ad Lucan.* IV 82 | iam adducata sal gegino nubibus aetere *cod.*, correxi || 21 *Quintil.* IX

Sulla forum statuit Cornelius, hoc Itali urbem	22
ei mihi, quam celeri rapiuntur grata uolatu!	23
alta procelloso speculatur uertice Pallas.	24
— — — — — suoque simillima caelo.	25
sanguineum quatiens dextra Bellona flagellum.	26
— scissa gaudens uadit Discordia palla.	27
festinantem animam morti non credidit uni.	28
felices nuptae! moriar, nisi nubere dulce est!	29

VERSUS POPULARES in Tiberium.

Asper es, immitis: breuiter uis omnia dicam? dispeream, si te mater amare potest.	1
--	---

2, 26 unde sunt illa . . et | o imo *scripsi*: omo A homo ab, om. BM | magne *codd.* | nunc o hiscite *scripsi*: coniscite A hiscite B hiis scite M scite b || 22 *Anecdota Helvet. p. XLVIII* item correptum (i in Italia) | silla forum stauit *cod.* || 23 *Anecd. Helvet.* 171 ei dolentis est, ut | quam B: quod A || 24 *Seneca epist.* 77, 2 cum intrauere Capreas et promontorium, ex quo || 25 *Seneca de ira* II 15, 5 in frigora septentrionemque uergentibus (*populis*) inmansueta ingenia sunt, ut ait poeta; *fortasse est uersus Albinouani; num ingenia inmansueta in initio ponendum est?* || 26, 27 *Seneca de ira* II 35, 6 uel, si uidetur, sit (*ira*) qualis apud uates nostros est 's. q. d. B. fl.' aut 'sc. g. u. D. p.' aut si qua magis dira facies excogitari diri adfectus potest; *sic haec interpungo: uulgo male prius aut ipsi uersus alteri tribuunt* || 28 *Ennod.* 306 H. quomodo quidam dixit de cohorte uestra | non cr. uni *plerique codd.*: cr. uri uel uestri (om. non) Rm || 29 *Seneca rhet.* 290 K. uirgo Vestalis scripsit hunc uersum; *hic, ne abesset, adscripsi* | nuptiae *cod.*

VERS. POPUL. 1—5 *Sueton. Tib.* 59 ut nonnulli uersiculis quoque et praesentia exprobrarent et futura denuntiarent mala || 1, 1 es *Heinsius*: et *codd.*

- 2 Non es eques. quare? non sunt tibi milia centum;
omnia si quaeras, et Rhodus exilium est.
- 3 Aurea mutasti Saturni saecula, Caesar;
incolumi nam te ferrea semper erunt.
- 4 Fastidit uinum, quia iam sitit iste cruorem:
tam bibit hunc auide quam bibit ante merum.
- 5 Aspice felicem sibi, non tibi, Romule, Sullam
et Marium, si uis, aspice, sed reducem,
nec non Antoni ciuilia bella mouentis
non semel infectas aspice caede manus
et dic: Roma perit! regnauit sanguine multo, 5
ad regnum quisquis uenit ab exilio.
- 6 sálua Roma, sálua patria: sáluus est Germánicus.

ASINII GALLI epigramma.

Qui 'caput ad laeuam!' didicit, glossemata nobis
praecipit: os nullum uel potius pugilis!

PACONIUS.

Eoo exoriens Hyperion fulgorat Euro;
Arctous plaustro Boreas bacchatur aheno;

2, 2 nomina si q., en Rh. *Heinsius* || 5, 1 aspice et felicem *Memm.* | Syllam *Memm. Guelf.* | 2 *malim* reduces | 3 nec] ne *Memm.* || 6 *Sueton. Calig.* 6 expergefactus e somno Tiberius gratulantium uocibus atque undique concinentium; *hic quamquam sub alieno titulo adiunxi.*

ASIN. GALL. (*Teuffelius* § 276, 3). *Sueton. de gr.* 22 pugilem olim fuisse Asinius Gallus hoc in eum (*M. Pomponium Marcellum grammaticum*) epigrammate ostendit | 2 *puto* rullum.

PACONIUS. *Diomed.* 499 *K.* uocales sunt, qui alte producta elocutione sonantibus litteris uniuersam dictionem in-

Hesperio Zephyro Oarionis uoluitur astrum;
fulua Paraetonio uaga Cynthia proruit Austro.

POPULARES UERSUS in Caligulam.

In castris natus patriis, nutritus in armis
iam designati principis omen erat.

GAETULICUS.

non aries illum uerno ferit aere cornu,
Cnosia nec geminos praecidunt cornua, tantum
sicca Lycaonius resupinat plaustra Bootes.

---

lustrant, ut est illud Paconianum: Eoo; sic *Hauptius* (*paulo aliter opusc.* III 336): paconia non meo *codd.* | exoriens *scripsi*: oceano *codd.* intolerabili cum constructione (*ex glossa, ut uid.*) | fulgorat *codd.*: fulgurat *uulgo* | eruro **B** | 2 Arcto' (= -tous) *scripsi*: arcto **AM** acto **B** Arctoo *Vossius contra ceteros uersus* | plastro **BM** | aheno *Stephanus*: rheno **AM** reno **B** ab Aeno *Scaliger* ab Haemo *Burmannus* | 3 hesperio **A**: spereo **BM** | zefyro **A** | Oarionis *scripsi*: Orion *codd.* sed Orion *Stephanus* | astrum *scripsi*: austrum **M** austro **A** et (ū *supra* o) **B** *ex u. sq.* | 4 Paraetonio *AStadius*: aretonio (*a supra lin.*) **A** aretoneu **B** aretoneū **M** | chynthia **M** chynthya **B** cythia **A**.

POPUL. UERS. *Sueton. Calig.* 8 uersiculi imperante mox eo diuulgati apud hibernas legiones procreatum indicant | natus, patriis *uulgo, corr. Bentleyus*.

GAETUL. (*Teuffelius* § 291). *Probus ad Georg.* I 227 septentriones, quos Graeci duas ursas uocant, Helicen et Cynosuram, in barbarica sphaera plaustrum esse, quod ducatur a bubus iunctis. cuius rei testis est Gaetulicus, cum ait de Britannis | 1 ferit *Keilius*: ferat *codd.* feret *uulgo* | 2 sic *codd.*: gemina praecedunt c. taurum *uulgo* tauri *Keilius*.

VAGELLIUS.

- 1   _ _ _ _ _ si mihi sorte cadendum est,
e caelo cecidisse uelim!
- 2   tollimus ingentes animos et maxima paruo
tempore molimur.

SENECAE ex Cleanthe uersus.

duc ó parens celsíque dominatór poli,
quocúmque placuit: núlla parentí mora est.
adsum ímpiger: fac nólle, comitabór gemens
malúsque patiar, fácere quod licuít bono.
ducúnt uolentem fáta, nolentém trahunt.

5

LUCILIUS IUNIOR.

- 1   non ést tuum, fortúna quod fecít tuum.

VAGELL. *Seneca nat. quaestt.* VI 2, 7 quid porro? mors lenior in plano est? quid habeo, quod querar, si rerum natura non uult me iacere ignobili leto? si mihi inicit sui partem? egregie uero Vagellius [*sic uulgo: agellius Bamb. alii, nagellius Palat. 4 uagellius sed omisso uero, Palat. 3; ego scripserim Arellius scil. Fusci filium intellegens*] meus in illo inclito carmine 'si cadendum est' inquit 'mihi, e c. c. u.'; *uersum priorem restituere conatus sum; mihi si, pro fata, c. e. R Ungerus progr. Hallensi a. 1878* || 2 *Sen. nat. quaestt.* III *praeft.* 3 libet igitur mihi exclamare illum poetae incliti uersum; *eiusdem auctoris atque fr. prius hunc u. esse ex illo incliti conclusit non male Ungerus.*

SENECA *epist.* 107, 10 et sic adloquamur Iouem ... quem admodum Cleanthes noster uersibus disertissimis adloquitur, quos mihi in nostrum sermonem mutare permittitur Ciceronis .. exemplo; *cf. Epicteti ench.* 52 | 4 *sic Bamb. cum aliis (libuit alii); an decuit? quod pati licuit bono uulgo.*

LUCIL. (*Teuffelii HLR.* § 307, 3). 1 *Sen. epist.* 8, 10 nunc uersum (Publili) a te dici non paulo melius et adstric-

darí bonum quod pótuit, auferrí potest. 2

mors non una uenit, sed quae rapit ultima mors 3
est.

elisis Siculis de fontibus exsilit amnis. 4

Seneca nat. quaestt. III 26, 5: quidam fontes certo 5
tempore purgamenta eiectant, ut Arethusa in Sicilia
quinta quaque aestate per Olympia. inde opinio est
Alpheon ex Achaia eo usque penetrare et agere sub
mare cursum nec ante quam in Syracusano litore
emergere; ideoque is diebus, quibus Olympia sunt,
uictimarum sterces secundo traditum flumine illic red-
undare. hoc et a te traditum est ut in poemate,
Lucili carissime.

LABEONIS *Homerus latinus.*

crudum manduces Priamum Priamique pisinnos.

INCERTI.

praetextam in cista mures rosere camilli.

CAESI BASSI *lyricorum LIB. II.*

Calliope princeps sapienti psallerat ore. 1

---

tius memini || 2 *ibid.* illud etiam nunc melius dictum a te non
praeteribo || 3 *Sen. epist.* 24, 21 dixisti || 4 *Sen. nat. qu.* III 1, 1
ut apud te, iuuenis carissime, inuenio.

LABEO. (*Teuffel.* § 308, 5). *schol.* *Pers.* 1, 4 Labeo transtulit
Iliada et Odysseam, uerbum ex uerbo, ridicule satis, quod uerba
potius quam sensum secutus sit. eius est ille uersus; *cf. Hom.*
Il. IV 35.

INC. *Quint.* VIII, 3, 19 risimus .. nuper poetam, qui dixerat.

CAES. BASS. (*Olahnius ad Pers.* 211 sqq.). 1 *Prisc.* I 527 *H.*
Bassus in secundo lyricorum | Calliope et sapienti princeps pauci
codd. || *fr. sqq. incertum est num Caesius ipse composuerit in*
lyricis an finxerit (conuerterit) an ex prioribus sumpserit.

II. incertae sedis.

- 2 huc ades, Lyaeae,
Bassareu, bicornis,
Maenole, bimater,
crine nitidus ac te
luteis corymbis
hedera et e coronis
hasta uiridis armet:
placidus ades ad aras,
Bacche, Bacche, Bacche!
- 3 tibi nascitur omne pecus, tibi crescit herba.
- 4 frugiferae sacra deae quae colitis mystica iunctae-
que Ioui nefasto.
- 5 egregia percoluit ingenia musice;
carminis amore tenet ingenium *amabile*.
- 6 sic Tiberis implacidus in maria labitur.

---

2 *Caesius Bass.* 255 *K.* ithyphallicum metrum . . cuius exemplum subieci (1 = *Diomed.* 511 *K.*, 7 = *Mar. Victor.* 92 *K.*, 9 = *Mar. Victor.* 118 *K.*, *Terent. Maur.* 2594) | 1 Lyaeae *Diom.*: o Lyaeae *Caes. Bass. codd.* | 3 Maenole *Parrhasius* (cf. *Ungerus anal. Prop.* 53): maenale *codd.* Maenalie *Gaisfordius* | 4 ac te *scripsi*: apte *codd.* (A mgo f. apta) apto *Muellerus* | 6 et e *scripsi*: te *codd.* | 7 armet *Mar. Victor.*: arma et C. B. *codd.* (A mgo f. armate) || 3 *Caes. Bass.* 256 *K.* (*archebulii metri*) exemplum; cf. *Diomed.* 514, *Mar. Victor.* 125 et 126, 15, *Ter. Maur.* 1915 | herba *Diom.*, *Vict. p.* 126: haedus *Ter. Maur. Mar. Vict.* 125 et herba *Caes. Bassi codd.* (*male Septimii Sereni putat Wernsdorfius*) || 4 *Caes. Bass.* 263 *K.* apud nostros hoc metrum (*Philicium*) non reperio; exemplum eius tale est; cf. *Mar. Victor.* 86, ubi mystica sunt nota Ioui potenti || 5 *Caes. Bass.* 264 *K.* huius (*metri Paeonici*) exemplum; cf. *Mar. Vict.* 97 et 124 | 1 musice *Mar. Vict.*: musici *codd. Caesii* | 2 amore *scripsi*: more *codd.* | *amabile addidit Studemundus* || 6 *Caes. Bassus sine interuallo post fr.* 5, 2; cf. *Mar. Victor.* 53 (inpl.) et 97 (iam plac. *codd.*) et 124 (iam Tib. em uel en pl. *codd.*) et 129 (iam Tib. impl. *codd.*).

sedet ibi Bromia * dea * pede mulier.	7
modo pecora rapida caper agitat humi.	8
caput inanime, neque manus auida tepet.	9
Romani uictores Germanis deuictis.	10

INCERTI artificia metrica.

astra tenet caelum, mare classes, area messem. <i>messem area, classes mare, caelum tenet astra.</i>	1
caput exeruit mobile pinus repetita. <i>repetita pinus mobile exeruit caput.</i>	2

LUCANUS.

I. Orpheus.

liber monstrorum I 6: quos (*Faunos*) poeta Lucanus secundum opinionem Graecorum ad Orphei lyram cum innumerosis ferarum generibus cantu deductos cecinit.

7—9 *Caes. Bass. 264 K.* cuius (*metri proceleusmatici*) exemplum referam | 7 sede tibi *codd.*, *corr. Santenius* | Bromie terete *idem* Bromius, id age, pete *Keilius* (Bromia mulier est *maenas*) | 9 tepet auida neque manus *codd.*, *correxi* || 10 *Dio-med. 513 K.* molossicum metrum . . huius exemplum dat Caesius Bassus tale || *nolui adscribere uersus Caesii saturnios (265 sq. K.)*.

INCERTI. 1 *Quint. IX 4, 90* ut memini quendam non ignobilem poetam talem (*uersum*) exarasse — (= 1); hic retrorsus fit sotadeus; *fortasse, ut et sequens, est Caesii Bassi* || 2 *Quint. l. l.* itemque e sotadeo euadit retro trimetros (= 1) | *exseruit et mobilē G.*

LUCANUS (*Teuffel. HLR. § 303, 4*). *ad eundem Orphea spectat fortasse idem liber monstrorum (in Hauptii opusc. II*

- 2 *liber monstrorum II 8*: pantheras . . poeta Lucanus ad lyram Orphei cum ceteris animantibus et bestiis a deserto Thraciae per carmen miserabile prouocatas cecinit, dum ipse tristis et maerens ad undam Strymonis raptam Eurydicen lacrimabili defleuit carmine.
- 3 _ _ _ _ _ gaudent a luce relictam
Eurydicen iterum sperantes Orphea manes.
- 4 *Seruius ad Aen. VI 392*: lectum est et in Orptheo, quod quando Hercules ad inferos descendit, Charon territus eum statim suscepit: ob quam rem anno integro in compedibus fuit.
- 5 *Seruius ad Georg. II 389*: alii dicunt oscilla membra esse uirilia de floribus facta, quae suspendebantur per intercolumnia, ita ut in ea homines acceptis clausis personis impingerent et ea ore cillarent, id est mouerent, ad risum populo commouendum; et hoc in Orptheo lectum est.
- 6 nunc plenas posuere colos et stamina Parcae,
multaque dilatis haeserunt saecula filis.

II. Iliacon.

- 7 atque Helenae timuisse deos _ _ _ _ _

---

221 sqq.) III 3 Hydra anguis armatus fuisse describitur, quae Eurydicen coniugem Orphei in ripa fluminis capite truncauit et demersit in gurgitem et sicut Scylla monstris ita et haec serpentibus praecineta fuisse fingitur || 3 *Seru. ad Georg. IV 493* quasi exultarent umbrae redditam Eurydicen. Lucanus in Orptheo dicit strepitum factum redeunte Eurydice ob hoc quia | reductam *Burmans* || *fragmenta 4 et 5 huc rettulit Hauptius opusc. II 219; fortasse huc referendus est etiam Seru. ad Aen. VI 565* fertur namque in [*sic ego: ab codd.*] Orptheo, quod dii peierantes per Stygem paludem nouem annorum spatio puniuntur in Tartaro || 6 *Aldhelmus de metr. 283 Gil.* stamen. unde Luc. de Orptheo | 2 delatis uulgo, correxi || 7 *schol. ad Stat. Theb. III 641* ut Lucanus Iliacon [hillia con *Mon. hilia-*

haud aliter raptum transuerso limite caeci
 flammatum Phaethonta poli uidere deique, 8
 cum uice mutata totis in montibus ardens
 terra dedit caelo lucem naturaue uersa

III. catachthonion.

Thebais Alcmene, qua dum frueretur Olympi 9
 rector Luciferum ter iusserat Hesperon esse.

IV. epigrammata. Saturnalia.

nemo nimis cupide sibi rem desideret ullam, 10
 ne, cum plus cupiat, perdat et hoc quod habet.

si nec paedior, Cotta, quid hic facio? 11

V. incertae sedis.

Fulgentius myth. I 26: Gorgonas uoluere dici tres; 12
 quarum prima Stheno, secunda Euryale, tertia Me-

---

con *Gud.* 54 hylaicus *Par.*] || 8 *schol. ad Stat. Theb.* VI 322
 monebat ergo Phaethontem Sol, ut non ageret currus per
 australem, sed septentrionalem plagam; *Luc. de Phaethonte*
in libro qui inscribitur Iliacon ita | 1 aut *Mon.* | caeci (*obscuri*)
scripsi: caeli codd. anhelii Scaliger | 2 flammati *codd., corr. idem* |
 ph(a)etonta (-ti *Mon.*) *codd.* | 3 cum mont. *Barthius* | 4 lucem
codd.: om. uulgo | uersa est *Lindenbrogius*; immo noui coli hoc
initium || 9 *schol. ad Stat. Theb.* IX 424 hoc contigit, cum
 Hercules nasceretur; nam tres a Luna continuatae sunt noctes.
Luc. in catachthonio [ita Marklandus: catagonio codd.] | alc-
 mene (h *supra* cm) *Mon.* aligine nequandum *Par.* || 10 *Vin-*
cent. Bellouac. spec. doct. IV e. 162 de cupiditate secundum
 poetas; ut *Lucanus* || 11 *Martial.* X 64, 5 non tamen erubuit
 (*Lucanus*) lasciuo dicere uersu; *ad Saturnalia rettulit Gentilius*
de L. uita et scriptis p. 61 | paedico *Salmasius* || alia, quae
apud Consentium p. 400 K. (cf. LMuellerus de re m. p. 263) et
Cledonium p. 47 (puppe propinqua certe ex *Phars.* VIII 54)
 leguntur, adscribere dubitavi.

dusa; quarum quia fabulam Lucanus et Liuius [Ouidius *Heinsius*] scripserunt poetae, ... referre superfluum duximus.

NERO IMP.

- 1 quique pererratam subductus Persida Tigris
deserit et longo terrarum tractus hiato
reddit quaesitas iam non quaerentibus undas.
- 2 colla Cytheriacae splendent agitata columbae.
- 3 - - - - - Bercyntius Attis.
- 4 torua Mimallonis inplerunt cornua bombis,
et raptum uitulo caput ablatura superbo
Bassaris et lyncem Maenas flexura corymbis
'euhion' ingeminat: reparabilis adsonat echo.
- 5 — qui caeruleum dirimebat Nerea delphin.
- 6 si costam longo subduximus Appennino.
- 7 sub terris tonuisse putes.

NERO (*Teuffelius* § 286, 8). 1 *schol. Lucan.* III 261 Tigrin. de hoc ait Nero in primo libro [*Troicon?*] | 2 tectus *Clercquius* || 2 *Seneca n. q.* II 5, 6 ut ait Nero Caesar disertissime || 3 *Persius* 1, 93, *ad quod et fr.* 5 *scholiasta* dicit hos uersus Neronis in haec nomina desinentes || 4 *Persius* I 99 *sqq.*, *ubi scholiasta* p. 271 *I.* hi uersus Neronis sunt | 1 *habet Diomed.* 499 *K.* *sine auctoris nomine et Mimallonis inflatur tibia b. praebens, unde suspicio mihi oboritur, hunc u. a Nerone scil. imitando expressum alicui Catulli sodali esse dandum* | toruam mallonis *Persii Montep.* 212 *et Vatic.* *Mimalloneis Montep.* 125 | 2 raptim *Marcilius* | *puto abiectura* | 2 lyncem] licet *Montep.* 212 *et Vatic.*, *qui et corimpis* || 5 *Persius* 1, 94; *cf. ad fr.* 3 | delphi *Montep.* 212 *et Vatic.* || 6 *Persius* 1, 95; *hoc quoque fr. Neronis esse probabile est* | si (*sic codd.*) *wulgo in sic mutatum dant Persio male* || 7 *Sueton. uita Lucani* 51 *Reiff.* hemistichium Neronis.

Plinius n. h. XXXVII § 50: Domitius Nero in ceteris uitae suae portentis capillos quoque Poppaeae coniugis suae in hoc nomen adoptauerat, quodam etiam carmine sucinos appellando. 8

Sueton. Ner. 24: aurigauit quoque plurifariam, Olympiis uero etiam decemiugem, quamuis id ipsum in rege Mithridate carmine quodam suo reprehendisset. 9

Seruius ad Georg. III 36: Cynthium, regem Troiae, quem in Troicis suis Nero commemorat. 10

Seruius ad Aen. V 370: sane hic Paris secundum Troica Neronis fortissimus fuit, adeo ut in Troiae agonali certamine superaret omnes, ipsum etiam Hectorem. qui cum iratus in eum stringeret gladium, dixit se esse germanum; quod adlatis crepundiis probauit; quippe [qui *codd.*] habitu rustici adhuc latebat. 11

UERSUS POPULARES in Neronem aliosque.

Quis negat Aeneae magna de stirpe Neronem? 1
sustulit hic matrem, sustulit ille patrem.

Dum tendit citharam noster, dum cornua Parthus, 2
noster erit Paeon, ille Hecatebeletes.

Roma domus fiet: Veios migrate, Quirites, 3
si non et Veios occupat ista domus.

dísce, miles, mílitari: Gálba est, non Gaetúlicus. 4

VERS. POPUL. 1—3 *Sueton. Nero 39* multa graece latineque proscripta aut uulgata sunt, sicut illa || 2, 2 pean *codd.* | haec ate beletes *Memm.* hecate beletas *Guelf.* || 4 *Sueton. Galba 6* statimque per castra iactatum est.

- 5 Cur Otho mentito sit quaeritis exul honore?
uxoris moechus coeperat esse suae.
- 6 Nuper Tarpeio quae sedit culmine cornix
'est bene' non potuit dicere, dixit 'erit'.
- 7 de nostris annis tibi Iuppiter augeat annos.

P. PAPINII STATII de bello Germanico.

lumina, Nestorei mitis prudentia Crispi
et Fabius Veiento (potentem signat utrumque
purpura, ter memores implerunt nomine fastos)
et prope Caesareae confinis Acilius aulae.

SULPICIA.

lux mé cadurci díssolutis fásciis
nudám Caleno cóncubantem próferat!

---

5 *Sueton. Otho* 3 qui tamen sic quoque hoc disticho enotuit ||
6 *Sueton. Domitian.* 23 ante paucos quam occideretur menses
cornix in Capitolio elocuta est ἔσται πάντα καλῶς, nec defuit
qui ostentum sic interpretaretur || 7 *Tertullian. apol.* 35 adcla-
mant (*Quirites novo Caesari*); hic ex incerta coniectura posui.

STATIUS (*O Iahnus m. Rhen.* IX 627). *Georgius Valla ad Iuuen.* 4, 94 Acilius Glabronis filius consul sub Domitiano fuit, Papinii Statii carmine de bello Germanico, quod Domitianus egit, probatus | 1 lumina ex prioribus pendet | 2 Fabricius Veiento *Iahnus, reiecit Nohlius quaestt. Stat. p. 44; cf. et Buechelerus m. Rhen.* 39, 283.

SULPICIA (*Teuffelius HLR.* § 323, 6; *Wernsdorf. PLM.* III 96). *Valla ad Iuuen.* 6, 537 cadurco. membrum mulieris, inquit Probus, intellegitur, cum sit membri muliebris uelamen; uel, ut alii, est instita, qua lectus intenditur; unde ait S. † Sulpicia: lux me scripsi: Sulpicius; ne *Valla* Sulpitia: ne me *Pithoeus* | cadurcis *Valla, corr. Munckerus ad Fulg.* I p. 598 | dissolutis scripsi: restitutis *Valla* destitutam *Pithoeus* | 2 nudum et concubantem *Valla, corr. Pithoeus.*

TURNUS.

ex quo Caesareas soboles Locusta cecidit,
horrendi curas dum liberat atra Neronis.

L. VERGINII RUFII epigramma.

Hic situs est Rufus, pulso qui Vindice quondam
imperium adseruit non sibi, sed patriae.

SENTIUS AUGURINUS.

Canto carmina uersibus minutis
his, olim quibus et meus Catullus
et Caluus ueteresque. sed quid ad me?
unus Plinius est mihi priores:
5 mauult uersiculos foro relicto
et quaerit quod amet petatque amari.
ille Opilius, ille quot Catones!
i nunc, quisquis amas, amare noli.

TURNUS (*Teuffelius* § 323, 2). *schol. ad Iuuen.* 1, 71 Lucusta quaedam fuit in Galliis matrona uenefica, quam Nero exciuit ad se propter uenena conficienda . . inde ait Turnus in satira; *similia Valla, qui in ipsis fragmenti uerbis sequendus* | quo *Valla*: qua **PS** | Loc. cecidit horrendum *Valla, correxi*; horrida Loc. occidit **PS** (*coniecturas inutiles adfert Wernsdorf. PLM.* III 82) | 2 curas dum liberat atra *Valla*: cura sui uerna nota **PS**; *pro atra erat cum conicerem arte.*

VERGIN. RUFUS (*Teuffelius* § 323, 4). *Plinius epist.* VI 10, 4 at ille (*Rufus*) mandauerat caueratque, ut diuinum illud et immortale factum uersibus inscriberetur; *idem* IX 19, 1.

SENTIUS AUGUR. (*Teuffelius* § 332, 6). *Plin. epist.* IV 27, 3 nam lemma sibi sumpsit (*Augurinus*), quod ego interdum uersibus ludo | 4 priores **FDpra**: prioris **MV** | 6 petatque *scripsi*: putatque *codd.* probatque *Casaubonus (epist.* IX 33, 6 *diuersum*) | amari **Dpr**: amare **MVFa Ricc.** | 7 Opilius *scripsi*:

C. PLINIUS CAECILIUS SECUNDUS.

- 1 Cum libros Galli legerem, quibus ille parenti
 ausus de Cicerone darest palmamque decusque,
 lascium inueni lusum Ciceronis et illo
 spectandum ingenio, quo seria condidit et quo
 humanis salibus multo uarioque lepore 5
 magnorum ostendit mentes gaudere uirorum.
 nam queritur, quod fraude mala frustratus
 amantem
 paucula cenato sibi debita sauia Tiro
 tempore nocturno subtraxerit. his ego lectis
 'cur post haec' inquam 'nostros celamus amores 10
 nullumque in medium timidi damus atque
 fatemur
 Tironisque dolos et rursus nosse fugacis
 blanditias et furta nouas addentia flammis?'
- 2 Ut laus est cerae, mollis cedensque sequatur
 si doctos digitos iussaue fiat opus
 et nunc informet Martem castamue Mineruam,
 nunc Venerem effingat, nunc Veneris puerum;

o plinius **MVD** plinius **Fpa** (illos plinius **r**) | quot *Barthius*:
 quod *codd.* | catone. Si nunc **F** catones in hunc **V** | 8 quis-
 quis amas **MV**: quisque amas **V** quisquis (quisqui *Ricc.* qui a)
 sapias *ceteri*; fortasse quisque (= *quicumque*) sapis.

PLINIUS (*Teuffelius* § 340, 4). 1 *Plinii epist.* VII 4, 3 lege-
 bantur in Laurentino mihi libri Asini Galli de comparatione
 patris et Ciceronis: incidit epigramma Ciceronis in Tironem
 suum . . . his uersibus exaravi | 2 ausus **Dpra**: rursus **M** | dare
 est *Casaubonus*: daret (dare a) *codd.* | 3 inuenit usum **Dp** |
 7 male **D** | frustatus **M** | 8 cenatu **D** cenatio **r** | 11 nullique
Casaubonus | timida **Dp** | adque **M** | 12 et (*quod que postulat*)
 rursus *scripsi*: Tironis *codd. ex glossa* | nosce a | fugacis *scripsi*:
 fugaces *codd. ineptissime* || 2 *Plin. epist.* VII 9, 10 atque adeo
 (cur enim te ad uersus non uersibus adhorter?) | 1 laus]
 laetus **p** | cerae] caesare **Dp** | 2 fingat **r** | 3 castamque a |

utque sacri fontes non sola incendia sistunt, 5
 saepe etiam flores uernaque prata iuuant:
 sic hominum ingenium flecti ducique per artes
 non rigida doctas mobilitate decet.

 FLORUS.

Ego nolo Caesar esse,
 ambulare per Britannos,
 latitare per . . . . .
 Seythicas pati pruinas

 HADRIANUS IMP.

Ego nolo Florus esse, 1
 ambulare per tabernas,
 latitare per popinas,
 culices pati rutundos.
 lascius uersu, mente pudicus eras. 2
 animula uagula blandula, 3
 hospes comesque corporis,

---

6 praua a | iuuant Mr: lauuant pa et (e supra pr. a) D | 7 ho-
 mines D | flecti ingenium r | 8 rigidas docta codd., correxi ||
 cf. et P. L. M. IV p. 103.

FLORUS (*Teuffelius* HLR. § 341, 7). *Spartian. u. Hadr.* 16
 Floro poetae scribenti ad se | 2 ambulare codd., corr. *Casaubonus* |
 brittanos (brittannos B m. 3) codd. | 3 uersum inter-
 cidisse uidit *O-Iahnus* (obuium ex *Hadriani* responso l. p. ad-
 didit *Gemollus*, per Germanos porro *Roesingerus*) || alia uide
P. L. M. IV p. 279 et 346 sqq.

HADRIANUS (*Teuffelius* § 346, 5). 1 *Spartian. l. l.* 16
 Floro poetae scribenti ad se . . rescripsit | 2 ambulare codd.,
 corr. *Casaubonus* | 4 calices P m. 2 | rotundos et B et P m. 2 ||
 2 *Apul. apol.* 11 diuus Hadrianus cum Voconi amici sui poetae
 tumulum uersibus muneraretur, ita scripsit || 3 *Spartian. u.*

quae nunc abibis in loca
 pallidula rigida nudula
 nec ut soles dabis iocos!

ANNIANI carmina Falisca.

- 1 uua ima sum et uua Falerna
 et ter feror et quater anno.
- 2 mundi unde colonus? Eoae
 a flumine uenit Oronti.
- 3 quando flagella iugas, ita iuga,
 uitis et ulmus uti simul eant;
 nam nisi sint paribus fruticibus,
 umbra necat teneras Amineas.

Hadr. 25 et moriens quidem hos uersus fecisse dicitur || *alia uide P. L. M.* IV p. 111 sqq.

ANNIAN. (*Teuffelius* § 353, 3). 1 *Ter. Maur.* 1814 atque ille poeta Faliscus, cum ludicra carmina pangit | 1 uua ima (*cf. Plin. n. h.* XIV § 63) *scripsi*: uua, uua *uulgo inepte*, uua una, sed uua *LMuellerus* || 2 *Ter. Maur. post fr.* 1 libro quoque dixit eodem; *cf. Mar. Victor.* 123 *K.* | mundi unde (*cf. 'unde gentium'*) *scripsi*: unde unde *Ter. Maur.* unde semel *Mar. Vict. codd.* undae unde *Camerarius non minus male* | *Eoi Micyllus (sed Eoae, scil. partis)* || 3 *Ter. Maur.* 1198 talia docta Falisca legimus; *Augustin. de mus.* IV 30 Faliscus nescio qui metra ita composuit (= 1, 2); *u. 1 habent exc. Bobiens.* 623 *K. sine nomine, Mar. Victor.* 122 *K. male Septimio Sereno tribuens, ut et Seru. ad Aen.* IV 291 (*hinc schol. Stat. Theb.* III 311); *liberrime inmutata haec habet Iuba apud Prisc.* II 421 *H.* | 1 iugas ita iuga *exc. Bob.*: iuga sita iuga *Ter. Maur. M* ligas ita liga *Mar. Vict., Seru.* | 3 fruticibus **M** || *alia ad Fescennina Anniani (cf. Auson. epimetr. cent. nupt.) pertinentia latitare in fragmentis incertorum infra exhibitis probabile est.*

INCERTI odarium.

Dum semhiulco sauio
 meum puellum sauior
 dulcemque florem spiritus
 duco ex aperto tramite,
 5 anima *intima* aegra et saucia
 cucurrit ad labeas mihi
 rictumque in oris peruium
 et labra pueri mollia,
 rimata itineri transitus,
 10 ut transiliret, nititur.
 tum, si morae quid plusculae
 fuisset in coetu osculi,
 amoris igni percita
 transisset et me linqueret
 15 et mira prorsum res foret,
 ut ipse fierem mortuus,
 ad puerum *ut* intus uiuerem.

INCERTI. *Gell.* XIX 11, 2 Platonis . . distichon amicus
 meus, οὐν ἀνοσος adolescens, in plures uersiculos licentius
 liberiusque uertit . . subdidi; cf. *Macrob.* II 2, 15 sqq. | 1 sem-
 hiulco *edd. uet. Gellii*: semiulco *Macr. PB Gell. ΠΙΝΧο*, cuius
 ceteri libri semihuiuco, *sim.*, praebent | 2 suauior *codd. Gell.* |
 5 intima *addidi*; animula *Carrio* aegra amore *Camerarius* |
 6 labias *Macr. codd.* | 7 rectumq. *Macr. codd.* | 9 itiner *Macr.*
codd. | 10 ut transire *codd. Macr.* | 14 me relinqueret *Macr.*
P., qui et 15 prorsus | 15 foret *edd. uet.*: fieret *codd. Macr.*
 moueret *codd. Gell.* | 16 ipse fierem *scripsi*: ad me fierem
codd. Gell. Macr. contra metrum pariter et latinitatem (ad me
ex glossa prouenit) fierem ad me *LMuellerus de re m.* 248
male intus ad me *Buechelerus* | ut *addidit Scaliger* (at *Carrio*;
 puerulum olim *Hertzius*).

FRONTO.

- 1 *schol. Bern. ad Verg. Georg. IV 283*: hic enim [Aristaeus] iuxta fabulam, quam Fronto poeta descripsit, originem gignendarum apium primus inuenit.
- 2 et illae uestrae Athénæ Dorocórtoro.
- 3 laetare, bacchare praesente Frontone.

M. AURELIUS IMP.

nos istic uehementer aestuamus.

APULEIUS.

I. liber ludicrorum.

- 1 séd fuisti quóndam Athenis párcus atque abstémíus.
- 2 Calpúrniane, sálue properis uérsibus! misi, út petisti, múndicinas déntium,

FRONTO. *hunc poetam ab inferis reuocauit ego.* 2 *Gr. L. K. V 349* item Fronto ait — apparet nominatiuo casu posuisse 'Dorocórtoro'; siue igitur dicas haec urbs siue hic uicus siue hoc oppidum, nominatiuus erit 'D.'; *de senario, quem descripsi, cf. infra incertorum fr. 49* | Dorocórtoro *cod.*; *gallicam nominis, quod est latine Durocortórum, formam ponit Fr.* || 3 *Diomed. 513 K.* bacchiacum metrum est tale; *cf. Gr. L. VI 572*; *ipsi Frontoni dedi.*

M. AUREL. (*Teuffelius* § 363, 2). *Fronto 30 N.* habes en hendecasyllabum ingenuum; igitur priusquam poetarei incipiam, pausam tecum facio; *cf. Lachm. ad Lucr. p. 133.*

APULEIUS. 1 *Non. 68, 18* abstemius . . Apuleius in libro ludicrorum | sed *Quicheratius*: in (*suppunctum in L*) se *codd.*, qui scil. in libro ludicrorum post abstemius habent et in in ueri uestigium reliquerunt | *parcus unigo*: paucius *codd.* || 2 *Apul. apol. 6* legerunt e ludicris meis epistolium de dentificio

nitelas oris ex Arabicis frugibus,
 tenuem candificum nobilem puluisculum,
 5 complanatorem tumidulae gingiuulae,
 conuerritorem pridianae reliquiae,
 ne qua uisatur tetra tabes sordium,
 restrictis forte si labellis riseris.

II. alii uersus.

Et Critias mea delicia est et salua, Charine, 3
 pars in amore meo, uita, tibi remanet.
 ne metuas; nam me ignis et ignis torreat, ut uult,
 hasce duas flammias, dum potiar, patiar.
 5 hoc modo sim uobis, unus sibi quisque quod
 ipse est:
 hoc mihi uos eritis, quod duo sunt oculi.

Florea sarta, meum mel, et haec tibi carmina 4
 dono:
 carmina dono tibi, sarta tuo genio:
 carmina, uti, Critia, lux haec optata canatur,
 quae bis septeno uere tibi remeat,
 5 sarta autem, ut laeto tibi tempore tempora
 uernent,
 aetatis florem floribus ut decores.
 tu mihi des contra pro uerno flore tuum uer,
 ut nostra exuperes munera muneribus:

---

uersibus scriptum ad quendam Calpurnium | 1 properis φ :
 p perii (s supra alt. i) F | 2 mundicinas Lipsius: mundicias φ
 munditias F | 7 ne quae Goesius | tabes scripsi: labes codd. ||
 3 Apul. apol. 9 uenio ad ceteros uersus, ut illi uocant, ama-
 torios . . recitem denuo, ut sciant me eorum non pigere |
 1 delicia est et Kruegerus: delicie stet φ delitescet (tescet in
 ras. m. 2) F deliti stet V | 4 potiar V: potior F φ | 6 eritis F
 in corr. m. 2 || 4 Apul. l. l. recitem nunc et alios | 4 uere F
 in corr. m. 2 | 7 des Kruegerus: das codd. da uulgo | 8 exae-

pro implexis sertis complexum corpore redde
 proque rosis oris sauiâ purpurei. 10
 quod si animam inspires donaci, iam carmina
 nostra
 cedent uicta tuo dulciloquo calamo.

- 5 montis in excelsi scopulo consistere puellam
 ornatam mundo funerei thalami
 nec speres generum mortali stirpe creatum,
 sed saeuum atque ferum uipereumque malum,
 qui pinnis uolitans super aethera cuncta fatigat 5
 flammaque et ferro singula debilitat,
 quo tremit ipse Iouis, quo numina terrificantur,
 flumina quem horrescunt et Stygiae tenebrae.

III. de prouerbiis. LIB. II.

- 6 — — — mutmut non facere audet.

VERSUS in Caesares Romanos.

- 1 Commodus Herculeum nomen habere cupit,
 Antoninorum non putat esse bonum,
 expers humani iuris et imperii,

ques *Pricaeus* | 9 plexis *Francius* | 10 sabia *FV* | 11 animam *Coluius*: animum *codd.* | donaci *Hauptius opusc.* III 382: dona et *codd.* | iam φ : nam *FV* || 5 *Apul. metaph.* IV 33 sed Apollo, quamquam Graecus et Ionicus, propter Milesiae conditorem sic Latina sorte respondit | $\bar{c}$ siste *ego*: existe φ subsiste (subs *in ras. m.* 2) *F* tu siste *Iahnus* | 3 sper & *F\varphi*, sed *in hoc s supra* & | marcali *F\varphi*, corr. *in hoc* | 7 quo *uulgo*: quod *codd.* quoi *Iahnus* | 8 fluminaque *codd.*, corr. *HMeyerus* || 6 *Char.* 240 *K.* — ut apud Apuleium Platonicum de prouerbiis scriptum est lib. II; aperte adest exitus hexametri; qui ex antiquiore poeta sit sumptus an ipsius Apulei, dubium est.

VERSUS in Caes. Rom. 1 *Lampr. u. Diadum.* 7 uersus in Commodum Antoninum dicti | 6 nunc erit *Gemollus*.

- sperans quin etiam, clarius esse deum
 5 quam si sit princeps nominis egregii:
 non erit iste deus nec tamen ullus homo.
- optimus est Fuscus, bonus Afer, pessimus Albus. 2
- fundetur sanguis Albi Nigrique animantis: 3
 imperium mundi Poena reget urbe profectus.
- cui dederint superi, nomen habere Pii. 4
- 'bis denis Italum conscendit nauibus aequor': 5
 si tamen una ratis transiliet pelagus.
- Terror Egyptiaci Niger astat militis ingens, 6
 Thebaidos socius, aurea saecla uolens.
 hunc reges, hunc gentes amant, hunc aurea Roma,
 hic Antoninis carus *in* imperio.
- 5 Nigrum nomen habet, nigrum formauimus ipsi,
 ut consentiret forma, metalle, tibi.

2—5 *Spartian. u. Pescennii* 8 Delphici Apollinis uates, . . cum nuntiaretur tres esse imperatores, Seuerum Septimum, Pescennium Nigrum, Clodium Albinum, consultus quem expediret reip. imperare, uersum graecum huiusmodi fudisse dicitur — (= 2) . . requisitum est qui esset optenturus remp.; ad quod ille respondit uersum talem — (= 3); item, cum quaesitum est, quis illi successurus esset, respondisse itidem graeco uersu dicitur — (= 4) . . cum quaereretur, quamdiu imperaturus esset, respondisse graece fertur (= 5); *in hoc ultimo cum u. 1 sit Vergilii (Aen. I 381), apparet, ubique Spartianum uersus pro graecis uenditasse, cum fuerint tum Romae inuenti et circumlati* || 3, 1 fortasse albi nigrique melius scribetur || 6 *Spart. Pesc.* 12 extat etiam epigramma graecum, quod latine hanc habet sententiam | 1 aegypt. *codd., corr. Casaubonus* | 3 *uelle conicere reges et amant gentes, hoc esset corrigere barbarum auctorem* | 4 *in addidi (et uulgo)* | 5 *nigram form. codd.*

In Macrinum.

- 7   Histrio iam senior, tristis grauis asper iniquus,
       inpius et felix sic simul esse cupit:
 noluit ut pius esse, uelit tamen esse beatus,
       quod natura negat nec recipit ratio.
 nam pius et felix poterat dicique uiderique: 5
       impius infelix est et erit *merito*.

Responsum Macrini.

- 8   Si talem Graium tetulissent fata poetam,
       qualis Latinus gabalus iste fuit,
 nil populus nosset, nil nosset curia, mango
       nullus scripsisset carmina taetra mihi.

In Diadumenum.

- 9   Vidimus in somnis, ciues, nisi fallor, et istud:
 Antoninorum nomen puer ille gerebat,
 qui patre uenali genitus nec matre pudica

---

7 *Capitol. u. Macrini* 11 Felicis nomen recepit, Pii habere noluit. unde in eum epigramma non inlotum graeci cuiusdam poetae uidetur extare, quod latine hac sententia continetur | 1 tristis (= *seuerus*, cf. c. 11, 1) *scripsi*: turpis *codd.* toruus *Cornelissenus* | 3 noluit ut *scripsi*: ut noluit *codd.* ut nolit *uulgo* | 4 neget — recepit *codd.* | 5 poterit *BP m. 1* | dici atque uideri *ed. pr.* | 6 impius *scripsi*: imperium *codd.* | est et erit *merito scripsi*: est et erit ille sibi *codd.* (*post illius merito interlapsum obuium ille sibi est additum inscite*) extitit ille sibi *Peterus* ast erit ille simul *olim conieci* || 8 *Capitol. l. l. post fragm. prius* hos uersus nescioqui latine iuxta eos, qui graece erant propositi, in foro posuit. quibus acceptis Macrinus his uersibus respondisse fertur | 1 facta *B m. 1* | 2 quilis *B* | iam Latius *R Ungerus Macrinum corrigens* | 3 nihil *bis codd.* | mango *Burmannus*: magno *codd.* | 4 mihi *om. P m. 1* || 9 *Capitol. u. Macrini* 14 de quo (*Diadumeno*) dictum est, quod in somnis Antoninus fuisset. unde etiam uersus extant huiusmodi — et isti uersus sex translati sunt in Latinum, nam graece sunt disertissimi | 1 et stuo (*di supra o*) *B* | 2 illi *B* | 3 nec

(centum nam moechos passa est centumque
rogauit);

5 ipse etiam caluus moechus fuit, inde maritus:
en Pius, en Marcus, Verus nam non fuit ille.

Capitol. u. Macrini 7, 7: uersus extant cuiusdam 10
poetae, quibus ostenditur, Antonini nomen coepisse a
Pio et paulatim per Antoninos usque ad sordes ulti-
mas peruenisse, siquidem solus Marcus nomen illud
sanctum uitae genere auxisse uideatur, Verus autem
degenerasse, Commodus uero etiam polluisse sacrati
nominis reuerentiam.

In Alexandrum Seuerum.

te manet imperium caeli terraeque *marisque*: 11
te manet imperium, quod tenet imperium.

Pulchrum quod uides esse nostrum regem, 12
quem Syrum tetulit propago, *semper*
uenatus facit et lepus comesus,
de quo continuum capit leporem.

Salmasius: sed *codd.* | 5 calbus *codd.* | inde *uulgo*: inte *codd.*
(ante *exc. m. 2*) || 11 *Lampr. u. Alex. Seueri* 14 cum uatem
consuleret de futuris, hos accepisse dicitur uersus adhuc par-
uulus, et primum quidem sortibus (= *u. 1*) intellectum est
quod inter diuos etiam referetur; (*u. 2*), ex quo intellectum est
Romani illum imperii principem futurum; nam ubi est im-
perium nisi apud Romanos, quod tenet imperium? et haec
quidem de graecis uersibus sunt prodita | 1 *marisque om. codd.* ||
12 *Lampr. u. Alex. Seu.* 38 quod ille leporem cotidie haberet
(*cf. 37, 7* leporem cotidie habuit, uenationem frequentem), iocus
poeticus emersit, idcirco quod multi septem diebus pulchros esse
dicunt eos, qui leporem comederint . . poeta . . temporum Ale-
xandri haec in eum dixit | 2 quem *ed. pr.*: quod *codd.* (*e u. 1*) |
tetulit *Peterus*: detulit *codd.* | *semper (cum comesus cohaerens)*
addidi | 3 fecit **BP** | 4 dedequo **B m. 1 P exc.**

Responsum Alexandri.

- 13 Pulchrum quod putas esse *uestrum* regem
uulgari, miserande, de fabella,
si uerum putas esse, non irascor.
tantum *tu* comedas uelim lepusclos,
ut fias animi malis repulsis, 5
pulchris ne inuideas liuore mentis.

titulus Aureoli tyranni.

- 14 Hoce sepulchrorum uictor post multa tyranni
proelia iam felix Claudius Aureolum
munere prosequitur mortali ec iure, superstes
uiuere quem uellet, si pateretur amor
militis egregii, uitam qui iure negauit 5
omnibus indignis et magis Aureolo.
ille tamen clemens, qui corporis ultima seruans
et pontem Aureoli dedicat et tumulum.
- 15 Tu, qui nunc patrias gubernas oras
et mundum regis arbiter, priorum
orsus inueteres tuis nouellis;
regnabunt etenim *tui* minores
et reges facient suos minores. 5

---

13 *Lampr. l. l. post fr. prius* respondisse ille dicitur graecis uersibus in hanc sententiam | 1 putasse se regem *codd.*, *corr. ed. pr. et Egnatius* | 3 putat *codd.* | 4 *tu add. Egnatius* | uelin lepusculos *codd.* | *post* 5 *uidetur intercidisse uersus a pulchri (animi) incipiens* | 6 inuidias *codd.* | liuorem BP || 14 *Treb. Pollio trig. tyrr.* 11 hunc eundem Aureolum Claudius . . conflictu habito apud eum pontem interemit, qui nunc pons Aureoli nuncupatur, atque illic ut tyrannum sepulcro humiliore donauit. extitit etiam tunc epigramma graecum (*cf. C. I. Gr. 6761*) in hanc formam — hos ego uersus a quodam grammatico translato . . posui | 1 hoce *scripsi*: dona *codd. sine constructione* dono *Salmasius (superfluum hoc ante munere, nec uitium metricum grammatico imputauerim)* | 3 prosequit B | ec (e, ex) *scripsi cp. titul. gr.:* et *codd.* | ante superstes *interpunxi*; superstem *Casaubonus* || 15 *Treb. Poll. Claudius* 10

mille mille mille decolláuimus. 16
 únus homo! mille decolláuimus.
ille mille úuat, qui mille óccidit.
 tántum uini némo habet, quántum fudit sánguinis.
 mille Sarmatás et Francos sémel et semel occídimus: 17
 mille Persas quaérimus.

 ALPHII AVITI libri excellentium.

LIB. I.

marite, si sanguis Curis, 1
 Sabina si caedes placet,
 in me, oro, conuertas manus.

LIB. II.

tum litterator creditos 2
 ludo Faliscum liberos,

---

cum consuleret factus imperator, quamdiu imperaturus esset, sors talis emerit | 2, 3 arbiter deorum in ueteres *codd.*, *correxi* (arb. deorum, tu uinces ueteres *Salm.*) | tuis *om.* P | nobellis B, P m. 1 | 4 tui *om.* *codd.* | inores B, P m. 1 || 16 *Vopiscus u. Aurel.* 6 Aurelianum manu sua bello Sarmatico una die XLVIII interfecisse, plurimis autem et diuersis diebus ultra DCCCCL, adeo ut etiam ballistia pueri et saltatiunculas in Aurelianum tales componerent, quibus diebus festis militariter saltitarent | 1 mille *praeunte Santenio quinquies ponit Corsenus, u. 2 ter, u. 3 quater ante uiuat* (bibat *Buechelerus*) | ille *u. 3 olim additum* | 4 nemo auebit *Peiperus* (at h *consona, et prosodiae, ut u. 2 in hōmo, nullus respectus*) || 17 *Vopisc. l. l.* Francos . . sic adfixit, ut CCC ex his captos DCC interemptis sub corona uendiderit; unde iterum de eo facta est cantilena | 1 et Francos *scripsi: mille Francos codd.; an mīle Fr. ?* | 2 mille *quinquies ponit Corsenus.*

ALPHIUS AVITUS (*Teuffelius HLR. § 383, 1.*) 1 *Prisc. I 134 H. in adnot.* Alpheus tamen Auitus in I excellentium Curis posuit pro Quiris | 2 caedes *Bondamus: cedes Da sedes E* || 2 *Prisc. I 427 H. (de o supini correpta)* Alphius

causatus in campi patens
ex crate muri ducere,
spatiando paulatim trahit
hostilis ad ualli latus.

5

- 3 seu tute malis opsidēs
seu tute captiuos, habes.

MARIANI Iupercalia.

sed diua flaua et candida
Roma, Aesculapi filia,
nomen nouum Latio facit,
quod conditricis nomine
Romam sub ipso omnes uocant.

5

SEPTIMI SERENI opuscula ruralia.

- 1 aut zonulam aut ricam aut acum.

Auitus in II excellentium | 1 li(t)teratus *pauci codd.* | creditos
ASchottus: creditus (-tur unus) *codd.* | 4 ex crate (uel orbe)
scripsi: extraque (ex utraque duo) *codd.* exteraque *HMeyero*
praeuente Lachmannus | 5 *habet Prisc. iterum* I 409 et II 233 *H.* ||
3 *Prisc.* I 591 *H.* (de tutē) Alphius Auitus in II excellentium |
1 mauis *Valesius* | obsides *idem*: ospites uel hospites *codd.* |
2 ita *interpunxit ASchottus* (habe *Valesius aues Stewechius*).

MARIANUS. *Philargyr. ad Verg. ecl.* 1, 20 Roma et ante
Romulum fuit; et a dea eam sibi nomen adquisisse Marianus
Lupercaliorum poeta sic ostendit; *cf. et Seruius ibid. in Burm.*
edit.; *dimetros primus descripsit Scaliger ad Manil.* IV 775 |
1 diua] de *Phil.*, *Seru.* | flauo et cano ita *Phil.* | 2 Roma *om.*
Seru. | Aesculapii filia *Seru.*: abs colapia *Phil.* | 3 nouum *om.*
Seru., qui et fecit | 4, 5 de *Seruiō non constat ex Burm.* | 5 ab
ipso omnes R. u. *Phil.*, *correxi.*

SEPT. SERENUS (*Teuffelius* § 383). 1 *Non.* 539, 18 rica . .
sudarium . . *Serenus opusculorum lib. I* | zonula *codd.*, *corr.*
edd. | aut acum aut ricam *codd.*, *traiecit LMuellerus.*

occatio occaecatio est.	2
non dignus, in quem debeam saturam calentem uiuidus ingerere, ut ad partes uocem.	3
∪ - ∪ remex Herculis.	4
∪ - ∪ suaue sibilum.	5
inferis manu sinistra immolamus pocula: laeua quae uides Lauernae, Palladi sunt dextera.	6
pusioni meo septuenni bidens.	7
ad mercatum eo, uilice: quid uis inde uehi aut agi?	8

2 *Non.* 61, 24 occationis . . Serenus || 3 *schol. Iuuen.* 4, 2 (uocandus) ad partes. hoc est operis mei; metaphoram facit a comedia . . ita et Serenus [sesenus *codd.*] libro II ait | 2, 3 saturam calente ui adingerere *codd.*, quod correxi (*sequitur apud scholiastam ad partes*); uiro ingerere *Lachmannus*, calentem adcingier *LMuellerus*; at sic sine ratione haec uerba adferuntur || 4 *Seru. ad Aen.* V 116 erit nominatiuus 'remex' [remix *pars codd.*]; Serenus | remex ex remigem ex *corr. C*: semiremex *ceteri codd.* (seu i *puta supra mex olim fuisse positum*) | erculis *FC*: hercules *LM* hercule *NH* || 5 *Non.* 223, 26 sibilum neutro, ut apud Serenum || 6 *schol. Barthianus ad Stat. Theb.* IV 502 quod inferis diis laeua manu immolauerint indicat, quod ad poculenta tamen solum intellegimus, ut scriptum est apud Serenum; haec *Barthius sine dubio ex pleniore codice sumpsit*; *codd. hodie noti ualde decurtati nil de Sereno monent*; Palladis *LMuellerus* || 7 *Diomed.* 518 K. Serenus mirum comma huius modi fecit in his uersiculis — haec dimetra ex epitrito sunt (*falso*) | 1 pusioni *M m.* 2: iusioni *M m.* 1 uisioni *AB* | 2 septuenni bidens *scripsi*: septuenis cadens *codd.* (*erat eni cum uirgula scriptum, quae ut saepe pro s accipiebatur*) septuennis cadus uel septuenni cadunt *Scioppius* || 8 *Non.* 431, 10 mercatus . . Serenus opusculis; *idem* 212, 23

- 9 geritque intus in oppidum
 anhelos Panopae greges.
- 10 inquit amicus ager domino:
 'si bene mi facias, memini'.
- 11 pinea brachia cum trepidant,
 audio canticulum zephyri.
- 12 labiumque insigne reuellit.
- 13 callet senium arte bibendi.
- 14 culicellus: 'amasio Tulle'.
- 15 rure puella uagat uirido.
- 16 animula miserula properiter obiit.
- 17 perit abit auipedis animula leporis.

---

mercatus . . Serenus ruralibus (= u. 1) || 9 *Ter. Maurus* 2627 hoc de Septimii potes iunctis noscere uersibus | 1 agitque *Schraderus* | 2 Panopae **M**: Panope *edd. male; nympa pro lacu posita, ut Thetis pro mari; cf. P. L. M. IV p. 247* || 10 et 11 *Ter. Maurus* 1975 Septimius docuit quo ruris opuscula libro, hoc genere assiduo cecinit, ponere pauca mihi sat erit; *hinc Mar. Vict. 121 K. (ubi 10, 2 mihi et 11, 1 dum codd.)* || 12 *Non. 210, 21* labium neutri . . S. in opusculis | labiumque **H m. 1**: lauiumque **m. 2 cum ceteris** || 13 *Non. 257* callet . . scit . . S. in opusculis | callent **H m. 2 G** | uiuendi *codd., corr. Iunius* || 14 *Diomed. 514 K.* hoc Serenus nouum fecit hoc modo | culicellus **A**: cusicellus **B** oculicellus **M** | amasio **M** amasio **AB** (amasio *codd. recte paulo post*) | tulle *codd. bis; Tullae Wernsdorffius; cf. fr. 10* || 15 *Non. 467, 22* uagas pro uagaris . . S. opusculis || 16 *Diomed. 513 K.* proceleumaticum metrum est quale fecit Serenus; *Non. 517, 3* properiter . . Catullus (*sic errore codd.*) | propter iter *codd. Diom.* | abit *Non. obit Diom. codd. (robit B) obiit uulgo; abiit Lachm. (at cf. Auson. imitatio parent. 27, 1)* || 17 *Mart. Capella p. 171 Eyss.* ut est illud Sereni (auita uipedis *codd.*); sine auctoris nomine habent *Ter. Maur. 1464 (alipedis M), Mar. Victor. 99 et 147 K.; fictum esse u. sine iusta causa statuit Westphalius (cf. OHense, acta societ. philol. Lips. IV p. 12).*

- et nihil est quod amem Flaminia minus. 18
- cito testula trita salo currit tibi per speculum, 19
Panope.
- qui nauigium a funicula aufers Picenae marginis 20
acta.
- pingere conlibitum est: graphidem date, promite 21
bolarium.
- quod si tibi uirgo fauens reseret cita claustra 22
puerperii.
- Iane pater, Iane tuens, diue biceps, biformis, 23
o cate rerum sator, o principium deorum,
stridula cui limina, cui cardinei tumultus,
cui reserata mugiunt aurea claustra mundi,
tibi uetus ara caluit Aborigineo sacello. 5

Seruius ad Aen. II 15: 'instar' nomen est indecli- 24
nabile .. et caret praepositione, sicut 'peregre', quam-

18 *Gr. L. K. VI 590* ut est illud Sereni | flaminia minus
P (*Iulianus p. 52*): flamiamuni A; *cf. mus. Rhen. 39, 289* ||
19 *Diomed. 511 K.* anapaesticus talis est in Sereno | cito
(*aduerb.*) scripsi: caelo M cede AB cedo *Scaliger* | celtula B |
salo currit (curret) scripsi: sol occurrit AM solem curret B
solo (*sic Scaliger*) curret *Buechelerus m. Rh. 39, 289*, qui uerba
postrema recte explicat (trita salo, *cf. Min. Felicis c. 3, 6*
testam teretem iactatione fluctuum leuigatam) || 20 *Diomed.*
517 K. Serenus fecit huius modi uersum | a funicula scripsi:
naucula *codd. bis* | Picenae uulgo: picene(a)e uel picine(a)e
uel pinecene *codd. bis* || 21 *Diomed. l. l.* Sereni aliud tale est |
bolarium *Keilius*: uolarium *codd.*; *cf. Buechelerus archiv.*
lexic. I 288 || 22 *Diomed. 518 K.* Sereni aliud tale | fauens
Wernsdorfius: feruens *codd.* furens *Keilius* || 23 *Ter. Maur.*
1891 dulcia Septimius qui scripsit opuscula nuper, ancipitem
tali cantauit carmine Ianum (1—4, tum intermissa explicazione 5);
sine auctoris nomine habet *Mar. Victor. 86 u. 2, idem 127 u. 4*
(ubi templa pro claustra *codd.*), *idem 128 et 147 u. 5* | 1 bina
tuens *Hotschkisius*.

uis Serenus lyricus ad instar dixerit. — *cf. idem ad Aen. XII 923.*

- 25 *Seruius ad Aen. VI 289*: Serenus tamen dicit poeta, Gorgonas puellas fuisse unicae [*sic ego: unius codd.*] pulchritudinis; quas cum uidissent adulescentes, stupore torpebant; unde fingitur, quod, siquis eas uidisset, uertebatur in lapidem.
- 26 *Seruius ad Aen. IX 759*: 'poples' autem 'po' correpta est, sicut in Sereno legitur; sed producitur positione.
- 27 [docta Falisca, Serene, reparas.]

INCERTORUM uersiculi uarii.

- 1 te, Neptune pater, cui tempora cana crepanti
cincta salo resonant, magnus cui perpete mento
profluit oceanus et flumina crinibus errant.

27 *Seruius de C metris 465 K. faliscum* . . ut est hoc; *lubenter hoc darem Sereno se in praefatione ut Anniani Faliscorum imitatore adloquente, modo Seruium in opusculo illo alienorum poetarum uersibus, non solum a se fictis, usum esse constaret.*

INCERTOR. *hic consociaui quotcumque uersiculi apud metricos maxime latinis obuii ad hanc aetatem spectare uidentur quorumque haud pauci cum ex Anniano et Frontone similibusque tum ex Sereno fluxisse possunt sane; nam certi nihil adfirmare licet; et ut priorum tam poetarum quam metricorum (ex. gr. Caesii Bassi) exempla, ita uersus omnino ficti subesse possunt; quamquam genuina a spuriiis secernere summo opere studui; maxime sumpsi ex Mario Victorino (quem saepius uidimus Sereni uersus omisso auctoris nomine adferre) et fragmento Bobiensi || 1 Isidor. or. I 36, 3 fiunt autem metaphorae . . ab animali ad inanimale ut — mentum enim tempora et crines non ad oceanum, sed ad homines pertinent; August. de doctr. Chr. III 7, 11 (de Neptuno) sicut a quodam poeta illorum*

et geminum luctu concussit adultera mundum.	2
pontibus instratis coniunxit litora Xerxes.	3
Pythie, Delie, te colo: prospice uotaque firma.	4
quae pax longa remiserat, arma nouare parabant.	5
non phocae turpes, non marcentes ballenae.	6
Mars pater, haec pateris, quae nos quoque posse negamus.	7
iam ferus Hesperia lauitur Capricornus in unda.	8
prouida larga ∪ - sollers facunda decora.	9
ius aqua mel uinum panis piper herba oleum sal.	10
in quis error inest nec spes est certa laborum.	11
ergo iudicium nihil est nisi publica merces?	12
- ∪ ∪ - ∪ ∪ - ∪ ∪ - sub fluctibus ibat	18
Carpatheis Triton. .	

describitur, si bene recolo, ita dicente (cf. et Papias in uocab. s. u. 'metaphora') | 1 te August.: tu Isid. || 2 Fulgent. myth. II 16 de Helena; fortasse est Porphyrius (cf. infra), ex quo bis adfert uu. Fulg. | luctum — mundo uulgo, corr. Modius || 3 Ter. Maur. 1160 (Gr. L. IV 479, ubi conduxit, et V 119 instruit l. X.) || 4 Mar. Victor. 71 K. nam qui per singulos pedes uerba terminarit (in hexam.), erit indecens, sicut | pithie et phitie codd. || 5 Ter. Maur. 1701, Gr. L. K. VII 65 et 333 (ubi bona reparabunt cod.) || 6 Mar. Victor. 72 hexameter . . in quo omnes spondei sunt, ut || 7 Mar. Victor. 107 ut est | an poteris? || 8 Mar. Victor. 125 K item; fortasse hic uersus, post Catulli 64, 1 adlatus, est temporis Augustei | lauitur scripsi (cf. Prop. IV 1, 86): labitur bis codd., unus dabitur, unde Hesperiam d. C. in undam Keilius || 9 et 10 Anecd. Heluet. p. CCXXXVII schesis onomaton . . ut . . item . . item || 11 Anecd. Heluet. p. CCXXIV da eius (quis = quibus) exemplum || 12 Anecd. Heluet. CCXXXIV da eius (ergō) exemplum || 13 Anecd. Heluet. p. 60 legimus enim . . sed ibi, quamlibet

- 14 ast ego iam Bromio thiasos celebrabo renato.
 15 caelicolae Veneris sacra semina - 00 - -
 16 haec mare candificat nec agit freta caerula - -
 17 - 00 - 00 - Elio nam gabalus
 18 lactea sanguineis lilia mixta rosis.
 19 nulla meo sedeat turba profana loco.
 20 candida caeruleo nata Venus pelago.
 21 ímber aestus, nîx pruina, sílua et aura, nóx dies.
 22 Róma, Roma, cérne quanta sít deum benígnitas.
 23 caéruli Neptúne rector, Cónse litorúm potens.
 24 Iúppiter treménda sancte téla qui regís manu.
 25 tále quale uére primo síbilat terés donax.

'ibat' motum habere uideatur merito in ablatiuo casu posuit, quod propter incitamentum uoluntatis ire uidebatur | carfateis A capites B || 14 Mar. Victor. 125 K. item | renato uulgo: nato codd. || 15 Atil. Fortun. 285 K. tetrametr. acatalectum (dactyl.) || 16 Atil. Fortun. l. l. pentametr. acatal. (dactyl.) | candificat scripsi in Woelfflini arch. lexic. III p. 280: canificat codd. || 17 Gr. L. K. V 309 K. fuit imperator quidam Eliogabalus; sin sic poneret, non poterat stare uersus; sed sectionem fecit et interposuit 'nam' (scil. poeta quidam) || 18 Mar. Vict. 105 fit elegium tale || 19 Mar. Vict. 127 item; Ter. Maur. 1864 || 20 Diomed. 507 K. pentameter . . cuius exemplum est || 21 Anecd. Heluet. p. CCXXXVII schesis onomaton . . ut . . item | silua et corruptum; an flamen ? || 22 Mar. Victor. 52 (ut exemplum tetram. troch. catal.), Augustin. de mus. V 7 || 23 Mar. Victor. 61 K. (eiusdem exemplum) | caerule codd., corr. Keilius caeruleae uulgo (recte, si undae praecessit) | conselitorum codd. || 24 Mar. Victor. 85 K. item | tela post manu codd., corr. edd. || 25 Mar. Victor. 85, Atil. Fortun. 288, fragm. Bob. 622 K. (ut exempl. tetr. troch.); Sereno tribuit Wernsdorfius | primo] dulce Mar.

quaé scabri lacúst uorace lícta litorís uado.	26
pástor ille saépe mane dúlce carmen ínsonat.	27
ágite, turba Phrýgia, nunc, en quátite grauia týmpana.	28
[tólle thyrsos, aéra pulsa, iám Lyaeus áduenit.]	29
Cybele, rotabo crines ∪∪ - ∪∪ ∪∪ ∪	30
rutilos recide crines habitumque cape uiri.	31
amáre nolo néc dolere, Clínia.	32
diuí potentes, fértē lassatís opem.	33
praeséntium diuíntas caeléstium.	34
anús uirente sécta pinus ín Crago.	35
Musaé, Iouem laudáte concentú bono.	36
uidére non uult Caélium Panaétius.	37
miséra, marino quaé timidula in lítore	38

Victor. solus ob puri tetrametri exemplum inmutans || 26 *fragm. Bob. l. l. post fr. prius et lacunam* | q. s. latus trage ualicta litoris uado *codex, correxi* (q. rapit ligustra grata lecta l. u. Keilius) || 27 *Mall. Theodor. 595 K. huius (tetram. troch.) exemplum* | an pastorale? || 28 *Mar. Victor. 144 K. troch. tetram. troch. pluribus longis in breues solutis sic* | en (ē) *scripsi: est codd. et uulgo* | quatita *codd.* || 29 *Seruius de C metris 460 K.; num fictus sit dubitari potest* || 30 *Mar. Victor. 93 erit hoc colon anaclomenon; initium galliambi serioris temporis (rotabö) | fortasse Cybelae r. c.* || 31 *Diomed. 514 K. (de galliambo) simile est illud neotericum, quod est tale* || 32 *Mar. Victor. 62, Atil. Fortun. 287 K.* || 33 *et 34 Mar. Victor. 79 K.* || 35 *Diomed. 507 K. iambicus qui uerus est constat ex omnibus iambis, ut | pinus postea, ubi hic uersus inmutatur, codd.: pins codd. hic | grago codd., recte postea* || 36 *Mar. Victor. 81 K.* || 37—41 *Rufinus 562 sq. K. ex Iuba iambi uarias species adferens* || 37 *an Laelium? fortasse u. est poetae antiquioris* || 38 *timida codd., correxi (timidula lit. ten Brink).*

- 39 uallís per imas ámne labens caérulo
 40 armíger in Ida péde uago litóra petens
 41 caerúla nec aliter, súperans liquida málaciae
 42 *agite* ágite, quíd dubitátis agiles dáre choros?
 43 magnám propinquo scélere uidistís domum
 44 erát oriendi témpus aurora hómínibus.
 45 equúm sub auratá iuga medio bígemina
 46 nebulá tenebrisque cánicula male róscida.
 47 rapére maria celériuola dea síbi cupit.
 48 benefícia propria cólere sapientís uiri est.
 49 acúta falce sí uirentis aésculos
 50 ligare guttur pendulo cauum uin clo.
 51 o quae tenerulae comparis tenes crinem,
 sudes in ista deuia latens fossa!
 52 quis non adultas detrahat ramo uoluptates?
 53 cadauca popli coma glauca iam per agros

---

40 *habet etiam Mar. Victor. 49 K.* || 41 *caerula non aliter superans liquida malitiae codd., corr. Putschius (malaciae) et Keilius* || 42 *Mar. Victor. 81 K. ut | agite prius add. Keilius* || 43—48 *Mar. Victor. 133 K. ut uarias trimetri iambici species* || 45 *media codd., correxi* || 46 *tenebris codd., correxi (tenebrosa uulgo)* || 47 *celeriuolata dea B* || 48 *proprie codd., correxi (pro re uulgo)* || 49 *Mar. Victor. 97 K. ut est hoc (de metro errans) | uirentes B | esculos codd.* || 50 *Diomed. 507 K. huius (scazontis) exemplum est* || 51 *Rufinus 563 K. (de choliambo) ut est | 2 deuia latens Bergkii: ueia (uia A in textu, B) latent codd.* || 52 *Mar. Victor. 61 K. brachycatalectum, ut est hoc tetrametrum* || 53 *Mar. Victor. 62 K. hypercatalectum .. ut est hoc trimetrum (coma) cū a codd., idem 130 (populi comas codd., ut populi et postea, ubi u. inmutatur); Sereno dedit Werns-*

- tunc et amoris amor uenit, improbus aliger Cupido. 54
 alius cithara sonituque potens uolucres pecudesque 55
 mouere.
- mare non amo, quod, modo cum placido stetit 56
 aequore, litora caedit.
- celebret Phoebus cithara superos omnipotentes re- 57
 sonetque melos Musis placitum.
- quamuis ego per montes alacer properarem 58
 superat montes pater Idaeos nemorumque 59
 Pan Maenalis carmine nymphas properantes 60
 rumpunt teneras uuiferae comas lagei. 61
 nitet aurea purpureae Veneris coma roscida, lactea 62
 ceruix.
- nemus aue reticuit, ager homine silet. 63
- arma qui capit subinde Mártiumque térgum. 64
- quális aquila cita celeribus rápida pinnis tránsuolat. 65

---

dorfius || 54 *Mar. Vict.* 62 et 103 (*adiunctum tribus dactylis ithyphallicum ostendens*) || 55 *Mar. Vict.* 75 *K.* quod est in anapaesticis nobilis ille uersus; *cf. et* 124 || 56 *Mar. Vict.* 76 *K.* (*ex. uersus Aristophanis*) || 57 *Mar. Vict.* 76 *K.* exemplum pentametri acatalecti | celebret ut phoebus *codd.* | superas **A** | placidus **A** || 58 *Mar. Vict.* 77 *K.* trimetrum catalecticum (*anap.*) in syllabam . . est tale || 59 *Mar. Vict.* 77 *K.* messeniacum . . est tale || 60 *Mar. Vict.* 77 *K.*; *fr.* 58—60 *ex eodem Sereni puto carmine sumpta* || 61 *Mar. Vict.* 77 *sq. K.* ut est ille; *Sereno dedit Wernsdorfius* || 62 *Mar. Vict.* 78 *K.* purum uero anapaesticum tale est || 63 *Mar. Vict.* 78 *K.* ut est (*ex omnibus proceleumaticis constans*); *cf. idem* 53 et 99 | hominem ubique *codd.* | silet *p.* 53: sonat *ceteris locis codd.* || 64 *Mar. Vict.* 84 *K.* tetram. brachycatal. troch. . . ut est; *fragm. Bob.* 622 | subinde *fr. Bob.*: sub *idem Mar. Vict. codd.* || 65 *M. V.* 85

- 66 Phoebe, tu lyra sonante flecte corda cum sorore
candidisque
- 67 Bacche plaude Bacche.
- 68 uror amoris stimulo, cor quatit artus pauidos.
- 69 apes legunt mel ex rosa, tu labio ministras.
- 70 o quis Adonem,
spem Cythereae
- 71 super agit aura mare ferens procul acatos biremis.
- 72 da mihi poclo Veneris mixta, thymo plena suo, Gratia
• quae det roseo labello.
- 73 erat sus Calydonius, edax et fera belua.
- 74 o qui praeter agis caeruleo flumine limites.
- 75 aura purpureum per pelagus segniter ad petras

---

tetram. troch. . . frequenter . . tribrachyn pedem, ut est; *cf. fragm. Bob. 622, Mall. Theod. 595, qui ex Iuba adfert (ubi auida pinnis codd.)* || 66 *Mar. Vict. 85 K.* pentametrus (troch.) acatalectus erit talis | *in nouo uersu puta secutum esse Musis* || 67 *Mar. Vict. 85* ithyphallicum . . ut; *cf. idem 139* || 68 *Mar. Vict. 86 K.* choriambicum metrum . . ita; *cf. Atil. Fortun. 288 K., ubi ui pro uror et ortus codd.* || 69 *Mar. Vict. 86 K.* tetrametrum catalecticum (choriamb.) || 70 *Mar. Vict. 86 K.* monometrum . . choriamb. hypercatalectum . . est tale; *u. 1 habet Atil. Fortun. 288 K.* | 1 Adonem *Atil.*: ad omnem *Mar. Vict. codd.* || 71 *Mar. Vict. 87 K.* choriambicos uersus, in quibus omnes longae initiales choriamborum pedum syllabae in duas breues diuisae . . tamquam | *abit Camerarius* || 72 *Mar. Vict. 87 K.* heptametrum catalecticum choriambicum purum . . est tale | *puta oscula aut praecessisse aut secutum esse* | *proclo codd.* | *thymo plena suo scripsi: thyonigena uel codd.* | *que det scripsi: quod et codd. quod det Keilius* || 73 *Mar. Vict. 88 K.* purum antispasticum metrum acatalectum, quod tamen iambica depositione concluditur, ut | *sys A* || 74 *Mar. Vict. l. l.* si . . spondeus pro iambo ponatur, fit coniugatio pro antispasto epitriti quarti, ut || 75 *Mar. Vict. l. l.* si . . a trochaeo

domus alta fuit, quae Danaen Acrisii tegens	76
amor sidereus cor pepulit flammigero oestro.	77
rogas? non amo, si crus solet ac colla mago Can- thara comere.	78
flauo crine superbit et iam gaudet Aeacides	79
agebat uolucres equos in hortis Amyntas.	80
amorum comites sunt Venus et Cupido nobis.	81
hostem tegere est paratus et stat ipse nudus.	82
uuas nitidis frondibus Euhan hederis illigat.	83
mea Delia casta pulchra, paene siderum decus.	84
Dictynna deum progenies, aspice quis te chorus astris	85
o mel, quod apes omnibus e floribus libant.	86

fiat initium, erit ex ditrochaeo coniugatio, ut || 76 *Mar. Vict. l. l.* si autem a pyrrichio, fit coniugatio paeonis tertii, ut | acrisi **A** || 77 *Mar. Vict. l. l.* tetrametrum acatalectum (*antisp.*) || 78 *Mar. Vict. l. l.* pentametrum acatalectum alcaicum | cum rogas *dittographe codd.* | si crus *scripsi*: sic se *codd.* | ac colla *scripsi*: accola **B** actola **A** Aetola *Keilius* | mago *ego*: fago *codd.* sago *Keilius* || 79 *Mar. Vict. l. l.* tetrametrum catalecticum, quod habet iambicam coniugationem, ut | iam *in fine codd.*, *traiecit Keilius* || 80 *Mar. Vict. l. l.* tetram. brachycatal., quod habet alternos antispastos et diiambos pedes, incipit autem ab antispasto, ut | in hortis *Keilius*: marotis *codd.* || 81 *Mar. Vict. l. l.* item ex duobus antispastis et iambico dimetro catalectico, ut || 82 *Mar. Vict.* 90 tetrametrum . . brachycatalectum (*ion. a mai.*), ut; *cf. Ter. Maur.* 2046 || 83 *Mar. Vict.* 91 *K.* huius acatalecton; *cf. et Atil. Fortun.* 289 *K.*, ubi frontibus *male codd.* || 84 *Mar. Vict. l. l.* item catalecticum primae syllabae solutionem passum huius modi || 85 *Mar. Vict. l. l.* pentametrum quoque brachycatalectum erit tale || 86 *Mar. Vict. l. l.* ut est | liban **B** et sequente lacuna **A**.

- 87 dicite, rogo uos, dicite: quid ita rapitur Attis?
 88 frena capere, tela quaterere, saxa iacere disce.
 89 Paphias Amor columbas
 90 uiret alte coma luco.
 91 procerum quis Cererem non colat agris?
 92 modo quae prona per Haemi fugit et pascua tondet.
 93 uocat et Nysa per altum caput acris choreas.
 94 Salamina agit aequoris procellis.
 95 puberes meos, Sicaniae colonos,
 96 sacer Edono Gradiuo.
 97 Ararin sic super altum
 98 ut Echo sub antris canebat.
 99 uolabat superbus per auras Cupido.

---

87 *Mar. Vict.* 92 *K.* ut est; *idem* 131 || 88 *Mar. Vict. l. l.* item || 89 *Mar. Vict.* 93 *sq. K.* ionicum anaclomenon, ut est; *Atil. Fortun.* 290 *K.* || 90 *Mar. Vict.* 94 *K.* dimetrum acatalectum (*ion. a min.*) tale | coma luco *scripsi*: comulato *codd.* || 91 *Mar. Vict. l. l.* trimetrum uero huius modi || 92 *Mar. Vict. l. l.* tetrametrum quoque huius modi | quae **A**: qui **B** | tondet] an tendit? || 93 *Mar. Vict.* 95 tetrametrum . . catalecticum . . est tale | et Nysa (Nusa) per *scripsi*: aetna super *codd.* Aetnae s. *uulgo*; cf. *Verg. Aen.* IV 303 || 94 *Mar. Vict. l. l.* trimetrum . . acatalectum, inconditae compositionis tale est | fortasse adit || 95 *Mar. Vict. l. l.* item qui a ditrochaeo incipit pede || 96 *Mar. Vict. l. l.* item quod primum coniugationem integram habet, sequentem autem temporum septem, tale est | sacerdonio gradiuo *codd.*, *corr. Keilius* || 97 *Mar. Vict. l. l.*, *Atil. Fortun.* 289 *K.* ut exemplum dimetri acatalecti (hic sicut super *codd.*) || 98 *Mar. Vict. l. l.* 96 *K.* de paeonico metro trirhythmu . . acatalectum ita | echos et canebas *codd.* || 99 *Mar. Vict. l. l.* tetrarhythmu . . acatalectum tale est | an supernus?

io, quis deorum per altos Lycaeï gradus me	100
uorat agile fera propera, modo tetulit era cibos.	101
uer agere purpurea te Venus amoribus <i>tum</i> ipsa pallens iubet.	102
ab euro sonorem quis Aetnae per maria	103
aureo sub choro tollit aemulas faces.	104
age nunc comites rabidae Cybeles uocent choros ad aras.	105
caeruli Menoeta ponti ratisque recitator.	106
amore me subegit et igneo furore.	107
sed Iapygii uada ponti taciti prope litoris actas.	108
Phoebe, carminum potens, cum sorore sis fauens.	109
tibi namque decens lucet rosa uertice.	110

---

100 *Mar. Vict. l. l.* pentametrum . . acatalectum huius modi | io B: o A || 101 *Mar. Vict. 97 K.* rhythmus, qui ex quinque continuis breuib. constat . . tamquam | fera profera *codd.* | tetulit *scripsi*: retulit *codd.* || 102 *Mar. Vict. l. l.* hexametrum . . tamquam | tum *addidi*; amoribus diua p. *uulgo* amoribusque *Keilius* | pollens *codd.*, *correxi* || 103 *Mar. Vict. 98 K.* metrum bassaricum . . ut est | sonorum *codd.*, *correxi* || 104 *Mar. Vict. l. l.* euripidion . . tamquam | choro *de Luna accipiens scripsi*: toro *codd.* (*praeterea astrico?*) || 105 *Mar. Vict. 103 K.* ex anapaestico dimetro acatalecto et iambico dimetro catalecto, ut est; *cf. et 144 et 146* | uocent 146: uocant 103 una cum 144 *codd.* || 106 *Mar. Vict. l. l.* ex trochaico dimetro acatalecto et iambico dimetro catalectico, uelut | monoeta A || 107 *Mar. Vict. 105 K.* metron aeschionion, ut est | subegit B: subigit A || 108 *Mar. Vict. l. l.* si anapaestica hephthemimere copulentur | iapygia u. p. uicti prope *codd.*, *corr. Keilius* || 109 *Mar. Vict. l. l.* metrum euripidion, quod est tale || 110 *Mar. Vict. 110 K.* choerilium . . amphipiles . . ut | dicens A.

- 111** laurea Nyctelio corona
112 sulcos tunc retegunt comae fluentes.
113 nunc Troiam fera uindicat Venus.
114 ueliuolis properat multisque citisque nauibus.
115 pergat amica Venus modo iocis.
116 iam pes nouus atque metron placet Archebuli.
117 abeatur ut est uentum, tibi comprecor errorem
similem.
118 pronus cupit ingentibus ire cum procellis.
119 aprica ueris aura est, ubi flore rura lucent.
120 rapiunt hederas cito Maenades.
121 cantu continuit feros et impios gigantes.
122 marcenti gradu
nectebant choros.

---

111 *Mar. Vict.* 111 *K.* alcaicum decasyllabum, ut est | nycteleo **B** || **112** *Mar. Vict.* 118 (*de phalaecio*) ut; *idem* 149 | fluentes *uulgo*: fluentes *codd. bis* 149 latentis 118 || **113** *Mar. Vict. l. l.* sane reperimus phalaecium syllaba nouissima de-
tracta uelut scazonta, ut est — quem uolunt uideri claudum ||
114 *Mar. Vict.* 122 *K.* ut est | multis citisque *codd.* || **115** *Mar. Vict.* 123 *K.* alteram faliscorum carminum speciem ita digestam,
ut e tribus dactylis et iambo ultimo ordinata subsistat, uelut ||
116 *Mar. Vict.* 126 *K.* huius (*archebulii*) exemplum est ||
117 *Mar. Vict. l. l.* Calabrius . . uersus . . uelut | habeatur
codd., correxi || **118** *Mar. Vict.* 128 *K.* ut sotadeus constet duo-
bus ionicis et ithyphallico . . ut || **119** *Mar. Vict.* 130 *K.* et
erit similis huic sapphico | apprica **A** || **120** *Mar. Vict.* 144 *K.*
item sapphicum dimetrum hendecasyllabum anapaesticum
catalecticum | cito **A**: cit **B** || **121** *Mar. Vict. l. l.* ex glyconio
et iambico dimetro catalectico | conticuit *codd., corr. Keilius* ||
122 *Mar. Vict.* 145 *K.* molossiambus . . ut | nectenebant *codd.*

auete, fontes caeruli.	123
aquae sonant liquentes.	124
nympha rorida.	125
fontium sorores.	126
Martium canunt tubae.	127
heu miserandae uolucris Martiae!	128
quoque uocarit uolucer te choriambus, ito.	129
ueris coma florens.	130
quae Pegasiis fontibus	131
non Idalio sic puer alto	132
uolo litoris in margine solus ambulare.	133
onus aluo uehit, uber tumet albo latice.	134
propere qui residens in gremio, Faune, celocis.	135
docuit patens labellum bifido iugare rictu.	136

---

123 *Atil. Fortun.* 281 et 287 *K.* || 124 *Atil. Fortun.* 287 dimetr. acatalect. (*iamb.*) | aquae ante exemplum superius *codd.*, *corr. Keilius* | frequentes **B** || 125 *Atil. Fort.* l. l. dimetrum hypercatalect. (*troch.*) || 126 *Atil. Fort.* l. l. brachycatalecton; *cf. fragm. Bob.* 621 *K.* || 127 *Atil. Fort.* l. l. dimetrum catalecticum; *cf. fragm. Bob.* 621 *K.*, ubi cartium canit *cod.* || 128 *Atil. Fort.* 288 trimetr. catalect. (*choriamb.*) || 129 *Atil. Fort.* l. l. tetram. catalectum (*choriamb.*) | te uolucer *codd.*, *corr. Keilius* || 130—133 *Atil. Fort.* 289 *K.* de ionico a maiore agens (131 pegasius uel pegasus fons fontibus *codd.*; 132 idalios *codd.*, *corr. Keilius*) || 134 *Atil. Fort.* l. l. (de ionico a min.) tetram. catalect. | onus scripsi: equus *codd.* | albo uehit *codd.*, *corr. Keilius* || 135 *Atil. Fort.* l. l. tetram. acatal. | propere **A**: proprie **B**; fortasse properae et resides | e locis **B** || 136 *Atil. Fort.* 290 *K.* tetrametrum ionicum a minore anaclomenon | diffido *codd.*, *corr. Gaisfordius*.

- 137 uiridi Palladis umbra sonat oscinum loquela.
- 138 maritima tenera * pro * agere cupio.
- 139 conditor melorum.
- 140 urbem tenuem fouent opum benignitate.
- 141 Diomedem modo magnum dea fecit, dea belli
dominatrix, Phrygas omnis ut in armis superaret:
patulis agmina campis iacuerunt data leto,
pauidi tergaque dantes petierunt trepidae moenia
Troiae.
- 142 Inachiae puellae
seu bouis ille custos.
- 143 opima adposui senex
Amori arma Feretrio.
- 144 purpurae leguli senes.
- 145 intus hic, ubi cor situm est.
- 146 iuuerunt segetes meum laborem.
- 147 celsus equo Phoenicia ueste nitens ibat Arion.

---

137 *Atil. Fort. l. l.* simile tetrametron non mensura, sed coniugationibus | uiridi] urudi **A** ut rudi **B** || 138 *Atil. Fort. l. l.* (*de proceleum.*) tetrameter catalecticus | tenera] itinera *uulgo* | pro agere **A** peragere **B**; *latet in pro nomen piscis similisue rei* || 139 *Atil. Fort.* 293 ithyphallicum . . sic | melorum *scripsi*: uel orbis *codd.* || 140 *Terent. Maur.* 2043 (*de sotadeo*) || 141 *Ter. Maur.* 2060 (*de ionico a minore*) in carmine sic est; *uerba* 1 dea fecit — 2 Phrygas *habet Mar. Vict.* 64; *discripit uu. Bentleius ad Hor. od.* III 12, 1 || 142 *Ter. Maur.* 2533 *sq.* || 143 *Ter. Maur.* 2632 (*de glyconeis cum basi iambica, post Septimi fr.* 9) alter consimiles dedit | 2 pheretrio **M** || 144 et 145 *Ter. Maur.* 2634 trochaeum quoque sic locat (*h. e. ille poeta, cuius est fr.* 143) | 145 consitum **M**, *correxi* || 146 *Ter. Maur.* 2857 (*de anacreontio*) || 147 *Mall. Theodor.* 597 *K.* metrum choriambicum . . ut est illud | fenicia **P** finicia **A**.

haec, bellicosus cui pater, mater cluet Minerua.	148
rapite, agite, ruite celeripedes.	149
agilis sonipes rapitur celebri sonitu trepidans.	150
altis flumina uallibus tumescunt.	151
non hic Memnona, non canemus Indos.	152
ictibus secare membra, corpus omne rumpere.	153
Nisus Aeolia chlamyde caput integit alta.	154
ama populeas medium super aequora frondes.	155
quasi me celeres fugiunt prope litora cerui.	156
quis inter aues melicas	157
iam uaga tollere Phoebus lumina destinat ortu.	158
fulmina nubibus obuia torques.	159

148 *Censor. fragm. de metris* 613 *K.* septenarius | bellicosus cui mater pater cluet *codd., corr. Carrio* || 149 *Censor. l. l.* 615 pyrrichius (*cf. Atil. Fortun.* 286, 11) || 150 *Censor. l. l.* anapaestus | celebri *scripsi:* celeri *cod.* || 151 *Censor. l. l.* 616 phalæcium numerum, qui est | altissima flumina *cod., recte postea ubi hic u. inmutatur* || 152 *Anecd. Heluet.* XXIII; *uersum ad uariandum Seruium positum sumptum esse ex antiquo fonte puto* | non hic men non quos canemur (-imus *m. 2*) indos, *corr. Hagenus* || 153 *fragm. Bob.* 622 *K.* diuiditur . . tetram. troch. catal. in dimetr. acatal. et dimetr. catal., ut est || 154—156 *fragm. Bob.* 623 *K.* dactylicum hexametrum . . uariati generis in initiis . . trochæo (= 154, *ubi capit cod., correxi;* chlamyda — alte *uulgo*) . . iambo (= 155, *ubi aequora scripsi: aethera cod.*) . . pyrrichio (= 156) || 157 *fragm. Bob.* 625 *K.* uersus . . iambum pedem aut spondium accipiat et duobus sequentibus anapaestis terminetur, ut est iambo || 158 *Diomed.* 506 *K.* trimeter herous ex inferiore parte hexametri; huius exemplum est tale || 159 *Diomed. l. l.* tetrameter herous ex in-

- 160 sparsa aqua culminibus pulsa indicat astra.
 161 festae Idus, dies amoena luce praepotens salue!
 162 ergo ades huc ambrosia de Veneris papilla.
 163 uidi (credite) per lacus Lucrinos
 164 capiunt feras et aptant.
 165 scribenti mihi
 praemonstra, dea.
 166 Clio cui dedit ingenium docile hautque libidine
 uinctum.
 167 Venus ex marmore pulchro.
 168 alma lux roscida prima flamma nitens.
 169 uersu uolo, Liber tua praedicentur acta.
 acta praedicentur tua, Liber, uolo uersu.

---

feriore parte; huius exemplum est tale || 160 *Diomed. l. l.* pentameter herous ex inferiore parte; huius exemplum est | sparsa aqua *codd.*: sparsaque *uulgo* | luminibus polus (populus **B**) indicat *codd.*, *correx* || 161 *Diomed. 507 K.* trochaicus Hipponacteus . . huius exemplum est | feste id' dies *scripsi*: festi dies *codd.* feste *uulgo* festa *Keilius* | amoena **AM** amenia **B**: amoene *uulgo* || 162 *Diomed. 508 K.* choriambicus . . huius exemplum est | ades **A** *ex corr.*: adest **BM** | papilla *scripsi*: palude *codd.* || 163 *Diomed. 509 K.* hendecasyllabum Phalaecium . . tale est; *ex Horatio od. II 19, 2 siue fictum a grammatico siue expressum a poeta nescio quo* | lacos **BM** || 164 *Diomed. 510 K.* anacreontium dimetrum ex Archilochio huiusmodi est || 165 *Diom. 511 K.* dimetrum heroum ex superiore parte hexametri . . ut sunt illa || 166 *Diom. 512 K.* heptametrum heroum fieri solere si dixerō, ridiculum quibusdam uidebitur, sed eius exemplum tale in (*sequente lacuna*) | Clio *uulgo*: elio (elyo **B**) *codd.*; *fortasse* in Aelio: Clio | hautque *scripsi*: atque (adque **A**) *codd.* || 167 *Diom. 513 K.* dimeter ex ionico sotadico solet fieri talis | *an puro?* || 168 *Diom. l. l.* cretici uersus hoc exemplum est | flamma num sanum? || 169 *Diom. 516 K.* reci-

- esse bonus si uis, cole diuos, optime Pansa: 170
 omine felici, Pansa, precare deos.
 Pansa optime, diuos cole, si uis bonus esse:
 deos precare, Pansa, felici omine.
- pio precare ture caelestum omina. 171
 omina caelestum ture precare pio.
- ecce tumet uitis tua gemmis, optime Bacche. 172
 Bacche optime, gemmis tua uitis tumet ecce.
- Roma, tibi subito motibus ibit amor. 173
- sole medere pedes: ede, perede melos. 174
- ite igitur, Camenae, 175
 fonticulae puellae,
 quae canitis sub antris
 mellifluos sonores,
 quae lauitis capillum
 purpureum Hippocrenae
 fonte, ubi fusus olim

---

procus uersus apud neotericos talis est — sotadicus est ex utraque, sed durus, ut possit ad recursum conuenire | 1 uersus et 2 uersum B || 170 *Mar. Victor.* 113 *K.* qui retrorsum dum leguntur, longe aliud metrum ex se procreant, ut est hic elegus . . ex his superior herous in sotadium recurrit. sic . . alter, qui est pentametrus, in iambicum trimetrum redit sic; u. 1 (3) *habet etiam Diomed. l. l.* | 1 cole diuos et 3 d. c. *Mar. Vict.:* colere deos et deos colere (cole **BM**) *codd. Diom.* || 171 *Diom.* 517 *K.* reciprocus item qui est talis — hic decurrit iambicus, recurrit elegiacus | omina bis *Muellerus:* numina **AB** nomina B agmina *Scaliger* || 172 *Mar. Vict.* 113 *K.* item — sotadium dabit tale | 1 gem(m)is tua uitis *codd., corr. Camerarius* || 173, 174 *Sidon. Apoll. epist.* IX 14 (11 *Bar.*) *de uersibus recurrentibus* sic est illud antiquum (= 173) et illud (= 174) | *in altero pedes Gustafsson:* pede *codd. (in codice Vaticano 3421 quod additur* et: si bene te tua laus taxat sua laute tenebis, *medii aevi est interpolatio*) || 175 *Augustin. de mus.* III 2 || *eiusdem artis temporisque fetum, ne hic desideres,*

spumea lauit almus
 ora iubis aquosis
 Pegasus, in nitentem
 peruolaturus aethram.

ORPHEI uersus in latinum conuersi.

sic effata simul uestem contraxit ab imo
 obiecitque oculis formatas inguinibus res;
 quas caua succutiens Bacchi manus (nam puerilis
 ollis uultus erat) plaudit, contrectat amice.
 tum dea defigens augusti luminis orbes 5
 tristitias animi paulum mollita reponit,
 inde manu poclum sumit risuque sequenti
 perducit totum cyceonis laeta liquorem.

TARENTINUS senarius.

taurús draconem génuit et taurúm draco.

---

uide Poet. lat. min. III p. 169; et eiusdem generis poetae Tiberiani fragmenta ibidem p. 269; ceterum hic in fine liceat repetere, neque me ea quae posui pro ueris certorum poetarum uersibus habere omnia et in eis quae neglexi, quia ficta a grammaticis uidebantur, fortasse hic illic genuina inesse: adeo difficile est in hac re ubique bona a prauis discernere. denique omisi omnino Seruii in libello de C metris (Gr. L. K. IV) exempla utpote certo ficta adferre.

ORPHEI. *Arnobius* V 26 ipsos namque in medio ponemus uersus; quos Calliopae filius ore edidit graeco et cantandos per saecula iuri publicauit humano; *cf. Clemens Alex. protr.* 2, 21 | 1 simul] sinu *Lambinus* | 2 formata sanguinibus *cod.* | 2 Bacchi manus *Auratus et R. Foersterus libri de raptu et reditu Persephones* p. 284: baubo manu *cod.* (s finale hoc tempore ex imitatione priscorum abiectum) Baubus manus *Heinsius* | amicae *cod.* | 6 tristias *cod. corr.* | 7 poculum *cod.* | risuquem *cod.*

TARENT. *Arnobius* V 21 tum illum citabimus Tarentinum notumque senarium, quem antiquitas canit dicens; origo obscura (*de Rhinthone cogitat Reifferscheidius*).

INCERTUS de triumpho Cupidinis.

Lactantius inst. diu. I 11: non insulse quidam poeta triumphum Cupidinis scripsit: quo in libro non modo potentissimum deorum Cupidinem, sed etiam uictorem facit. enumeratis enim amoribus singulorum, quibus in potestatem Cupidinis ditionemque uenissent, instruit pompam, in qua Iuppiter cum ceteris diis ante currum triumphantis ducitur catenatus.

INCERTI.

Poma ut in arboribus, pendent sic corpora nostra: 1
aut matura cadunt aut cito acerba ruunt.

Nuda Venus cinctu, nudi pinguntur Amores, 2
cum, quis nuda placet, nudos dimittat et ipsos.

ABLAVII epigramma.

Saturni aurea saecla quis requirat?
sunt haec gemmea, sed Neroniana.

INCERTI. 1 (*Anth. Burm. III 96, Mey. 1554*) legitur in altercatione Hadriani et Epicteti. (*Bibl. Graec. Fabricii XIII 561*) et porro (adnotante iam Meyero) in titulo CIL VI 7574 | 1 quo modo mala in arbore pendunt titulus | pendent, sic sunt et corpora n. alterc. (recte tit.); ante pendent interpuncti | 2 aut si cito acerba alterc. aut cito acerua titulus || 2 (fortasse ex eodem poeta desumptum, et quidem, nisi fallor, ex Porphyrio, cuius mox uide fr. 1; ceterum respexit hoc Fulgentius myth. II 4) extat in eadem altercatione, ubi Hadriano interroganti 'quare Venus nuda pingitur', Epictetus uu. illis respondet (*Anth. Burm. I 66, Mey. 1553*) | 1 cinctu scripsi: picta alterc. picta est Pithoeus | 2 cum (uel quod) quis scripsi: quibus alterc. nam quis Burmannus nam quos n. capit Pithoeus | et ipsos scripsi: oportet alterc. sale penitus perduto (liberius ludit Buechelerus m. Rh. 36, 330).

ABLAVIUS. *Sidon. Apoll. epist. V 8 (19 Barr.)* ut mihi non figuratius Constantini domum uitamque uideatur uel pu-

ALBINUS.

I. rerum Romanarum lib. I.

- 1 ille, cui ternis Capitolia celsa triumphis
sponte deum patuere, cui freta nulla repostos
abscondere sinus, non tutae moenibus urbes.

II. de metris.

- 2 uites spondeo totum concludere uersum;
posse puta fieri, iunges si dactylon apte.

INCERTI de metris.

acephalus, primus quorum hic quem dicimus
ipse est;
nam prior est tribrachys.

pugisse uersu gemello consul [*a. p. Chr.* 331] Ablaius uel
momordisse, disticho tali clam palatinis foribus appenso.

ALBINUS (*Teuffelius HLR.* § 405, 5). 1 *Prisc.* I 304 *H.*
de cui bisyllabo ut Alb. r. R. I | 3 tutae *pars codd.*: tute *pars*
codd. tutem **B** | urbes **B** *cum parte codd.*: urbis *pars codd.* ||
2 *Victorinus GL. K.* VI 211 *de spondiazonte* ut non iuuenuste
Albinus in libro, quem de metris scripsit, ita posuerit; *Auda-*
cis exc. GL. K. VII p. 339 | 1 uites *Keilius*: uilem *cod. Vict.*
uitem uel uetat *Aud.* | spondeo *Aud.*: spondeum *cod. Vict.* |
2 puta fieri *Keilius*: patefieri *Aud.* fieri *Vict. cod.* | iunges si
scripsi: iungi sed uel iunc cis sed *Aud.* iungens . s. *cod. Vict.*
si iungas *Keilius* | dactylon apte *idem*: dactylum (dactili) apte
Aud. dactilā capte *cod. Vict.*

INGERTUS. *Gr. L.* VI 636 *de uitii hexametri et acephalo*
cui deest, tale inuenitur, quale Horatius [*oratus cod.*] hoc
ipsum uitium reprehendens posuit; *errore ridiculo nomen Hora-*
tii subrepsit in locum scriptoris metrici (fortasse Albini) |
1 acephalus *cod.*

PAULUS QUAESTOR.

I. gratiarum actio.

oceanum rapidis linquens repetensque quadrigis. 1

II. incertae sedis.

Tartaream in sedem sequitur noua nupta maritum. 2

arbiter aurarum, qui fluctibus imperat atris. 3

PORPHYRII epigrammata.

nudus, egens, Veneris naufragus in pelago. 1

Auxilians fortuna tibi, res perfida, Quinte,
extulit in fronte grande supercilium. 2

iam te altum credam? puteum puto te, bone

Quinte:

quanto altus magis es, tam mage despiceris.

PAULUS Q. 1 *Aldhelmus* 239 *Gil. P. Q.* in gratiarum actione ait || 2 *idem p. 231* unde P. Q. elisit 'm' litteram ita || 3 *idem p. 238* et P. Q. ait; fortasse hoc fr. cum primo cohaeret.

PORPHYRIUS (fortasse *idem cum auctore artificiorum metricorum est, de quo cf. Teuffelius § 403*). 1 *Fulgentius myth.* II 4 hanc (*Venerem*) etiam in mari natantem pingunt, quod omnis libido rerum patiatur naufragia. unde etiam Porphyrius in epigrammate ait || 2. *Fulgent. Virgil. contin. p. 758 Stav.* ergo exaltatus quis in superbiam duplum eliditur. unde et P. in epigrammate ait | 1 *auxilians scripsi: auxilium (auerlium Guelf. prior) codd. pauxillum uulgo | fortunatibus Guelf. alter | quinte uel quintae codd. | 2 extulit Pal. et Guelf. priores: ettulit ceteri | fronte (e ex more huius temporis accentu producta) Palatini, Brux.: prorae Guelf. prior frontem Guelf. alter | 3 iam (uel nunc uel num) te altum scripsi: nam ut aliud (nautaliud Pal. prior non aut aliud Guelf. alt.) codd. nam ne aliud uulgo non minus sine sensu | bone scripsi: quoque codd. | 4 quanto (uel quanti) magis altus codd. quam tu Heinsius.*

CHALCIDII ex Graecis conuersiones.

I. ex Iliade.

- 1 stabat acerba tuens defixo lumine terrae.
 2 terna luce petes Phthiae praefertilis arua.
 3 dexter ad eoum uolitans solemque diemque.
 4 - 00 - 00 - furor ignea lumina uoluit.
 5 iste quidem clarus, sed tristia fata minatur.
 6 - 00 - 00 - maerorem lumina linquunt.

II. ex Odyseea.

- 7 pectore pulsato mentem castigat acerbe:
 quin toleras, mea mens? etenim grauiora tulisti.

III. ex Hesiodo.

- 8 prima haec est caligo, dehinc post terra creata est
 spirantum sedes firmissima pectore uasto.

IV. ex Pythagora.

- 9 corpore deposito cum liber ad aethera perges,
 euades hominem, factus deus aetheris almi.

V. ex Empedocle.

- 10 terram terreno comprehendimus, aethera flammis,
 humorem liquido, nostro spirabile flatu,
 pacem tranquillo, litem quoque litigioso.

CHALCID. (*in hoc scriptore carui apparatu critico.*) 1 *Chalc.* c. 264; *Hom. Il.* III. 217 || 2 *Chalc.* c. 252; *Hom. Il.* IX 363 || 3 *Chalc.* c. 92; *Hom. Il.* XII 239 || 4 *Chalc.* c. 264; *Hom. Il.* XII 466 || 5 *Chalc.* c. 124; *Hom. Il.* XXII 30 || 6 *Chalc.* c. 264; *nescio unde petitum* || 7 *Chalc.* c. 181; *Hom. Od.* XX 17 || 8 *Chalc.* c. 122 uelut ait Hesiodus (*theog.* 116) || 9 *Chalc.* c. 135 Pythagoras etiam in suis aureis uersibus || 10 *Chalc.* c. 50 similia non nisi

namque ego iam dudum uixi puer et solida arbos, 11
et tali sexu inde animal, tum lactea uirgo.

mutatos sobolis mactat pater impius artus, 12
dis epulum libans; saeua prece territa mente
hostia, luctifica funestatur dape mensa.
natus item ut pecudes caedit matremque patremque,
nec sentit caros mandens sub dentibus artus.

comprimate, o gentes, homicidia! nonne uidetis 13
mandere uos proprios artus ac uiscera uestra?

VI. ex Euripide.

nec mé latet nunc, quám cruenta cógitem; 14
sed uíncit ira sánitatem péctoris.

VII. ex Alexandro Milesio.

sortitos celsis replicant anfractibus orbes; 15
uicinum terris circumuolat aurea Luna,
quam super inuehitur Cyllenius; alma superne
nectareum ridens late splendet Cytherea;
quadriugis inuectus equis sol igneus ambit 5
quartus et aethereas metas; quem deinde superne
despicit armipotens; sextus Phaethontius ardor
suspicit excelsum brumali frigore sidus;
plectricanae citharae septem discriminibus quos
assimilans genitor concordi examine iunxit. 10

---

a similibus suis comprehendi. quod etiam Empedocles sequens ait in suis uersibus || 11—13 *Chalc. c. 195* Empedocles tamen Pythagoram secutus ait eas (*animas*) non naturam modo agrestem sortiri, sed etiam formas uarias, cum ita dicit — . . ut ipse aliis testatur uersibus, quibus abstineri oportere censet animalibus — item alio loco || 14 *Chalc. c. 181* apud Euripidem contra in Medaeae mente salua iracundia rationis lumen extinxerat; ait enim || 15 *Chalc. c. 71* consentit his (*de planetis*) Alexander Milesius ita dicens.

VIII. oracula.

- 16 uetitós caueto líberum sulcós seras:
generátus ille té mactabit ímpie,
et ómnis aula réspérgetur sáanguine.
- 17 perdet Croesus Halyn transgressus maxima regna.
- 18 uicinis offensa, deo carissima plebes,
armorum cohibe munimina: corporis omne
discrimen sola capitis tutabitur umbra.

Q. AURELIUS SYMMACHUS.

- 1 Attica palla tegit socerum, toga picta parentem:
praefuit iste sacris, hic dixit iura Quiriti;
at mihi castrensem quod mordet fibula uestem,
Aurorae in populis regum praetoria rexi.
sed fasces pictura tacet: tu respice fastus. 5
- 2 huc deus Alcides stabulanda armenta coegit
eruta Geryonae de lare tergemini.
inde recens aetas corrupta boaulia Baulos
nuncupat occulto nominis indicio.
ab diuo ad proceres dominos fortuna cucurrit, 5
fama loci obscuros ne pateretur eros:

16 *Chalc. c. 151* Laio praedictum est ab Apolline (2 inde te?) ||
17 *Chalc. c. 167* ut est illa Apollinis || 18 *Chalc. c. 168* Argiuis
per oraculum quaerentibus, an aduersum Persas bellum suscipi
conueniret, responsum est.

Q. AUR. SYMMACH. (*Teuffelii HLR* § 425). 1 *Symmachi*
epist. I 1 Baulos Lucrina sede mutauimus . . ibi Acindyno con-
ditori eiusque maioribus emmetra uerba libaui et picturae
licentiam, quae uestitum disparem singulis tribuit, in rationem
coegi . . accipe cantilenam | 2 hic dixit F: indixit V | quiritis
codd. | 5 si fasces *ed. uet.* || 2 *Symm. ibidem* audi uersus ad
Baulorum historiam pertinentes | alcydes V | 2 gersone V geri-
onis F | 3 boaulia *Lipsius ex Seruio ad Aen.* VI 107 et VII 662:
bualia V boalia F | 6 heros *codd.* | 7 ortensius V | 9 achyndinus
V, acynodos F.

hanc celebrauit opum felix Hortensius aulam,
 contra Arpinatem qui stetit eloquio.
 hic consul clarum produxit Acindynus aeuum
 quique dedit leges Orfitus Aeneadis. 10
 hos inter iuuenile decus, sed honore senili,
 bis seno celsus, Symmache, fasce cluis.
 sed te Baulorum necdum lenta otia quaerunt:
 cura habeat iuuenem publica peruigilem.

ubi corniger Lyaeus 3
 operit superna Gauri,
 Volcanus aestuosis
 media incoquit cauernis,
 tenet ima pisce multo 5
 Thetis et sorore Baia
 calet unda, friget aethra,
 simul innatat choreis
 Amathusium renidens,
 salis arbitra et uaporis, 10
 flos siderum, Dione.

L. AURELIUS AVIANIUS SYMMACHUS.

Aradius Rufinus.

Princeps ingenio, fortunae munere princeps 1
 aetatis, Rufine, tuae, cui prospera quaeque,

3 *Symm. epist.* I 8 iamdudum uestri cupiunt Lucrina tacita
 et liquida Baiana et Puteoli adhuc celebrantes et Bauli magnum
 silentes . . contendite uiam atque animaduertite meliora ter-
 rarum, ubi alte turbis quiescitur, ubi fruendis feriis modus
 nullus est | 1 lyeus V | 2 superna Gauri *Salmasius*: supernam
 gutturi *codd.* | 4 medium coquit *codd.*, *corr. Heinsius* | 5 una
 V | 6 sorore Baia *scripsi*: Baiae sorores *codd.* uagae s. *Heinsius*
solum metrum corrigens | 7 aethra Γ: ethera V ethna M | 7,
 8 *erat cum conicerem* friget ora siluis, natat | 9 Amathusias
Heinsius | renidens Γ: renitens V renitas M.

L. AUR. AVIAN. SYMMACH. (*Teuffelius HLR.* § 425, 1) 1—5.
Symm. epist. I 2 (*pater Symmacho*) scis Terentium . . Reatinum . .

admiranda cui se aequabat gloria rebus;
 unus amor cunctis et praesidium trepidorum;
 principibus, quorum uigisti tempore, doctus 5
 aut calcaria ferre bonis aut frena tyrannis.

Valerius Proculus.

2 cum primis, quos non oneravit gloria patrum,
 ponemus Proculum, uitae morumque decore
 haud umquam indignum magnorum Poplicolarum.
 olli semper amor ueri et constantia, simplex
 caelicolum cultus: non illum spernere posses 5
 et, quamquam reuerendus erat, non inde timeres.

Anicius Iulianus.

3 cuius opes aut nobilitas aut tanta potestas,
 cedenti cui non praeluxerit Amnius unus?
 acer ab ingenio cunctisque adcommodus idem
 hic et carus erat, conferre iuuare paratus
 (nam diues), tum celsus honoribus, et tamen illis 5
 grandior, aeterno complebat nomine Romam.

Petronius Probianus.

4 iactet se Fortuna aliis, quos iudice nullo
 lucem ad Romuleam sua sola licentia uexit:
 te, Probiane, pudor, te felix gratia teque
 Itala simplicitas morum et sollertia iuuit.
 adsidue quocirca, Augustis notus et hospes, 5
 praemia magnorum tetulisti dignus honorum.

---

hebdomadon libros epigrammatum adiectione condisse; illud . .
 conamur imitari . . interim pauca misi | 1 *tit.* Arcadius ruffinus
 Γ, *corr. Iuretus*; *om.* V | 3 admiranda. tuis aequabat V, *correx*i;
 tristitiam tua mirandis aequabat (aequali ac) Γ Φ prosp. cuique
 tristia mirandis aeq. *uulgo* | 5 quorum] quibus Γ | 6 tyrannis
 uale V || 2 *tit.* Γ: *om.* V | 1 honoravit Γ | 2 decore *Wingen-*
dorpius: decorem *codd.* | 3 publicolarum *codd.* | 5 posses *Iuretus*:

Verinus.

uirtutem, Verine, tuam plus mirer in armis,
 Eoos dux Armenios cum caede domares,
 an magis eloquium morum uitaeque leporem
 et (nisi in officiis quotiens tibi publica cura est)
 quod uitam innocuis tenuisti lentus in agris? 5
 nullum ultra est uirtutis opus; nam si esset, haberes.

LICENTII carmen ad Augustinum.

Arcanum Varronis iter scrutando profundi
 mens hebet aduersamque fugit conterrita lucem.
 nec mirum; iacet omnis enim mea cura legendi
 te non dante manum et consurgere sola ueretur.
 nam simul ut perplexa uiri compendia tanti 5
 uoluere suasit amor sacrosque attingere sensus,
 quis numerum dedit ille tonos mundumque To-
 nanti
 disseruit canere et pariles agitare choreas,

possis *codd.* | 6 erat *idem*: eris **V** *om.* $\Gamma \Phi$ | non deinde $\Gamma \Phi$ |
 timeris *codd.*, *corr.* Seeckius || 3 *tit.* Γ : *om.* **V** | 2 cedenti cumon
 Γ non cedent cui non **V** | amnius **V**: animus Γ annius Φ | 5
mutaui interpunctionem | 6 aeterna Γ aeternam Scioppius || 4
tit. Γ : *om.* **V** | 1 quos Seeckius: quod *codd.* | 2ad] ac Γ | 5 assidue
 quia **V** quocirca adsiduos Γ | 6 retulisti **V** || 5 *tit.* Γ : *om.* **V** |
 4 cura $\bar{e}$ scripsi (*cf. Symm. filii* 2, 14): curae *codd.* | 5 lentus
 scripsi (*cf. ibid.* 13): laetus *codd.*

LICENTII' (*Teuffelius HLR.* § 448, 4; *Wernsdorfius PLM.*
IV 504 *sqq.*) carmen in Augustini *epist.* 26 (*ed. Migne p.* 103
sqq.) extans ab hac collectione excludere nolui, quia philologis
 non uno nomine utile est; recensui ad codices *Mus. Brit. Reg.*
5. VI saec. XI—XII (R) et *Cassinensem 232¹ saec. XI—XII*
 (= **K**), quorum collationes futurus Augustini *epistularum* editor
 Goldbacherus humane suppeditauit || Licentius ad Augustinum
K rescriptum licentii ad Augustinum **R** || 2 habet **K** || 7 tonos
K: thomos (*m.* 1 *suprascr.* 1 tonos) **R** tonis *uulgo* | tonanti **KR**:

implicuit nostrum uaria caligine pectus
 induxitque animo rerum uolentia nubem. 10
 inde figurarum positas sine puluere formas
 posco amens aliasque graues offendo tenebras
 ad summam astrorum causam clarosque meatus,
 obscuros quorum ille situs per nubila monstrat:
 sic iacui nutans, ut talem omnino ruinam 15
 nec qui nos prohibet latebras agnoscere caeli
 nec persona daret functorum freta cauernis.
 Protea namque ferunt ueterum commenta Pelasgum,
 qui, dum sollicitis non uult aperire futura,
 spumat aper, fluit unda, fremit leo, sibilat anguis, 20
 captum aliquando tamen in munera parua uolu-
 crum.

at mihi, qui nimium curis grauioribus angor
 dulci quique animo subdulcia pabula quaero,
 Varronis responsa latent. quod supplice cantu
 praesidium nymphale rogem, quae flumina po-
 scam? 25

an te uoce uocem, clari quem rector Olympi
 fontibus infantum praefecit et abdita iussit
 ubertate animi longe ructare fluenta?
 ferto, magister, opem ac iutum: ne desere uires
 inualidas mecumque sacras subuertere glebas 30
 incipe. tempus enim, nisi me mortalia fallunt,
 labitur in seniumque trahit. tibi noster Apollo

---

tonando *edd.* aliquot || 8 sagitare **K** || 9 uaria nostrum **K** || 11 sine] in *edd.* aliquot || 13 ad summam **K**: assumam **R** adsumam *Mignii codd.* tres. | causam *scripsi* cum ad summam *iungens*: causas *codd.* || 14 Obscurum **K** || 15 iacui **B**: tacui **K** || 17 functorum *edd.* aliquot: punctorum *codd.* || 18 Propterea **K** || 20 Spumata perfuit **K** || 21 innumera **B** | uolucris (*m.* 1 *suprascr.* 1 uolucrum) **B** || 23 dulci quique animo *scripsi*: dulcia quaeque animae *codd.* quique iam *Pithoeus* | sub dulcia **B** sed dulcia **K** || 25 nymphale *scripsi*: nymphamue *codd.*, quo *decepti uarie u. immutabant* || 26 uocē uocem **B** || 29 ac iutum (= adiutum, ut iutor *pro* adiutor *arch. lexicogr.* II 234) *scripsi*: ac tu tū (*tres uoces coniunxit m.* 2) **B** actuitū **K**.

corda replet patremque suum patremque deorum
 conciliat legemque bonam pacemque cruentam
 monstrat et abducto uelamine singula pandit. 35
 uiginti emensus nam longos forsitan orbes
 solis eras, cum te ratio pulcherrima mundi,
 ditior imperiis et nectare dulcior omni,
 corripuit statuitque uagum medioque locauit,
 omnibus unde aciem posses intendere rebus. 40
 o bone, carpe iter annorum, sapientia quantum
 crescit amore sui, inueniens noua culmina semper.
 perge uiam, qua te soboles praeclara Tonantis
 perducit, sternens in planos ardua campos;
 et cum luciferos praeconia uesper in ortus 45
 distulerit sanctumque super benedixeris ignem,
 sis memor ipse mei. bibulam qui porgitis aurem
 legibus inuictis, contundite pectora palmis,
 sternite membra solo meritosque ciete dolores
 et prohibete nefas. deus imperat omnibus unum, 50
 admonet antistes uenturaque fulmina terrent.
 o mihi transactos reuocet si pristina soles
 laetificis aurora rotis, quos libera tecum
 otia sectantes et candida iura bonorum
 duximus Italiae medio montesque per altos: 55
 non me dura gelu prohiberent frigora cano
 nec fera tempestas Zephyrum fremitusque Borini,
 quin tua sollicito premerem uestigia passu.
 hoc opus ut iubeas, tantum cruor irriget artus,
 solstitio Meroen, bruma sectabimur Histrum, 60
 ignotus Garamas soluet mihi uincula, Gerrhus

33 patremque suum *m.* 2 *suprascr.* **K** || 30 statimq; **R** ||
 40 posse **K** || 44 Producit **R** || 45 praeconia *Wernsdorfius*: praecordia *codd.* || 47 porgitis *scripsi*: ponitis *codd.* || 49 cite **K** ||
 51 fulmina **R**: flumina **K** || 54 sectantes *Wernsdorfius*: tentantes *codd.* | ut **R** || 57 zefrum *in* zefirum *m.* 2 *corr.* **K** || 59 iubeas tantum, cruor *uulgo interpungunt*; *correxi* || 60 Solstitio Meroen (*uel* Mauros) *Schraderus obs.* 32 *ex Claud. de cons. Ol. et Prob.* 135: Sol sticion euros **R** solstitio mane uros **K** Neuros *uulgo* || 61 garamas (*ex* — nias *corr.*?) **R**: gamaras **K** | gerrus *sine* Gerrhus

Xampaeosque lacus fugiens Hypaneius amnis
 Callipidum Scythicas resonet spumousus ad undas;
 ibimus et Leucos, qua Leucia solis in ortus
 tenditur, et uasti deserta cacumina Cassi, 65
 quis Epidaphnaeas aequat sibi Cassia rupes,
 unde quiescentem auroram currusque solutos
 sopitamque diem media sub nocte uiderem,
 te suadente petam; nec enim labor aut metus ullus
 terret, ubi insontem precibus deus audit apertis. 70
 et nunc Romulidum sedes et inania rerum
 culmina bacchatasque domos uanosque tumultus
 desererem et totus semel in tua corda uenirem,
 ni mens coniugio incumbens retineret euntem.
 crede meis, o docte, malis ueroque dolori, 75
 quod sine te nullos promittunt carbasa portus
 erramusque procul turbata per aequora uitae,
 praecipites densa ueluti caligine nautae,
 quos furor australis, stridens et flatus ab euro
 perculit et raptis priuauit turbo magistris 80
 (protinus abruptis miseri uoluuntur in undis:
 non forus aut prorae, non lintea deinde procellas
 ferre ualent ratioque iacet stupefacta regendi):
 sic me uentus agit uoluuntque cupidinis aestus
 in mare letiferum nec terrae protinus adsunt. 85
 sed mecum reputans tua candida uerba, magister,
 haec magis esse reor tibi credere. callida res est:
 decipit atque animis molitur retia nostris.
 praeteritos oblitus enim praesentia preno.
 nunc tibi, care, tuo nos nos de pectore lapsi? 90

scripsi: gentis **K R** Gerris *edd. aliquot plantis Wernsdorfius* ||
 62 Xampeosq; **R** Exampa eosque **K** | ypaneius **R K** || 63 calli-
 pedum **R K** | resonet **R K**: resonat *uulgo* || 66 epidafneas **R** epi
 dafna eos **K** || 71 rerum *scripsi*: remi **K** reti **R** tecti *uulgo*
pessime || 73 disererem **K** || 76 fortasse prospectant || 80 Pertulit
R | turbauit **R** || 83 iacet *om.* **R** || 85 adsunt *Wernsdorfius*: ab-
 sunt *codd.* || 87 haec *intellego de mentis fluctuatione* || 89 preno
scripsi: praesto *codd.* || 90 care *uulgo*: cara *codd.* | nos nos de

ei mihi! quo ferar, unde uelim tibi pandere mentem?
 ante sub Aegaeo optabunt pia tecta palumbes
 et uersa alcyone componat in arbore nidos,
 esuriens uitulos alat ante leaena sequaces
 atque impasta diu teneros lupa nutriat agnos 95
 mutantisque suis diuisum partibus orbem
 aut Barcaeus aret Taurum aut Hyrcania Mauros;
 ante Thyesteis iterum male territa mensis
 interrupta dies refugos uanescat in ortus,
 ante dabunt imbres Nilum, super aequora
 dammae 100
 errabunt montesque tremant et flumina laudent,
 quam mihi post tergum ueniant tua dona, magister.
 arcet amor coplamque tenet communis honesti.
 hic hic regnat amicitiae decus hoste fugato.
 nam neque propter opes uitreas aurumque rebelle 105
 iungunt nos sensus animorum, nam neque uulgi
 nos fortuna ruens, quae separat ardua, iunxit;
 sed labor interiora legens uulgata libellis
 atque animis inuenta piis et nobile dogma
 indictum contraque bonos responsa relatus. 110
 et mea Calliope quamuis te cominus altum
 horreat et uultus abscondat inutile tractans,
 hoc tamen hoc animi uinclum nexusque fideles
 non qui montosis firmatas rupibus Alpes
 fregit et Italicas pressit cum moenibus urbes 115

R: nos de **K** nos nunc de *uulgo* || 91 *Ei]* sic *codd.* || 92 aptabunt
unus codex Mignii || 93 an uerna? | altione **R** | componat *codd.* ;
et sic in sequentibus coniunctiuum habent, qui noto posterioris
latinitatis usu pro futuro ponitur || 97 aret *Wernsdorfius:* arcet
R aret **K** alet *uulgo* | hyrcania sauros **K** hyrcanias auros **K**,
corr. Wernsdorfius || 100 aequora *Schraderus obs.* 33: aethera
codd. | dammae (fort. ex damniae *corr.*) **R** damae **K** || 101
 tremant *scripsi:* canant *codd.* | laudent *codd.*: plaudent *uulgo* ||
 103 copulamque *codd.*, *corr. Reinhartus* || 106 iungunt nos sensus
scripsi: iungimus assensus *codd.* || 109 animis] is m. 2 *suprascr.*
K | piis (*etiam ad libellis pertinens*) *scripsi:* tuis *codd.* || 110
 bonos (*sic codd.*) sanum? an nouos? || 115 malim cum ruribus.

rumperet aut nostro tereret de robore quicquam.
 ite procul latices tumidis anfractibus orti
 aut ab Arimphaeis Riphaeis oppida Caspi
 Cimmeriasue domos seiungere flumine largo
 Maeotumque plagas; pontus quas obruit Helles 120
 Europae atque Asiae longe discrimina tendat;
 nonne boum per utrumque latus armenta fatigans
 finibus abscidit Talari Dodona Molossos
 cognatosque Arabas? nec pacis foedus amicum
 Sidonios inter mansit regnumque Pelopum 125
 sacrilegosque Phrygas, quamuis pro tempore
 iunctis

hospitium commune fuit. quid denique fratrum
 discidium pugnasque canam? quid honesta
 parentum
 uerbera, quid matrum furias natosque superbos?
 est etiam superum concors discordia rerum, 130
 totque fluunt ritus, quot dat sententia leges,
 sed tenet unus amor. non si mihi murmura
 centum

det Boreas totidemque animas centumque per ora
 lingua rigens adamante fremat, memorare que-
 amus
 quae sociata prius ueterum natura locorum 135

---

116 tereret de *codd.*: terreret *uulgo* | quicquam] uires *m. 1*
suprascr. R || 117 orti (*cum procul iungendum*) *ex R* *recepti*:
 oxi *K* Oxi *uulgo totius loci intellectu turbato* || 118 arimpha eis
K arimphaeis *R* | riphaeis (*et iterum in noua pagina riphaeos*) *K*:
 rifeos *R* | aut oppida *codd.*; aut *deleui tam a metro quam a*
sententia damnatum || 119 Cimmeriasque (*Caimm. K*) *codd.*,
correxi || 120 Maeotidumque (*Metid. R*) *codd.*, *corr. Werns-*
dorfius | plagae *codd.*, *correxi* || 121 tendant *codd.*, *correxi* || 122
 Non eboum *K* || 123 *nondum correctus* | abscindet *Pithoeus*
 abscidit *Wernsdorfius* | talari *codd.*: lateri *Pithoeus* Thalari
edd. aliquot | molossos *K* || 125 Sidoneos *K* | *an Pelasgum?* ||
 126 iunctis *scripsi*: cunctis *codd.* || 127 Hospitium *K*: Hospitio
R | qui *m. 1 K* || 131 quod *K* || 132 sed *scripsi*: Nec *K* Non *R*;
an continet? | munera *K* || 134 queamus *codd.*: ualebo *uulgo*.

distulit et tereti limauit gloria mundo.
 sed nos praeterea, quod ab una exurgimus urbe,
 quod domus una tulit, quod sanguine tangimur
 uno

saeclorum, christiana fides conexuit; et quod
 nos iter immensum disterminat et plaga ponti 140
 interfusa coerces: amor contemnit utrumque,
 gaudia qui spernens oculorum semper amico
 absenti fruitur, quoniam de corde profundo
 pendet et internae rimatur pabula fibrae.
 interea uenient quaecumque futura bonorum 145
 scripta salutiferi sermonis (et illa priorum
 aequiparanda fauis, reputans quae pectore in alto
 conceptum in lucem uomuisti nectareum mel),
 praesentem ipsa mihi te reddent, si mihi morem
 gesseris et libros, quibus intellecta recumbit 150
 musica, tradideris; nam ferueo totus in illos.
 annue, sic nobis uerum ratione pateat,
 sic plus Eridano fluat, et contagia mundi
 nequaquam uolitent nostri circum arua coloni.

136 gloria *codd.*: glarea *uulgo*; locus *nondum correctus* ||
 137 praetereo **K** || 138 tinguimur **R** || 138, 9 *an uno*, Saecli odio
 chr. ? | christiana] i *alt. consona* | connexuit **R** contexuit **K** ||
 143 absente **K** || 144 *an rumatur* (= *ruminatur*), quod *Licentium*
certe non dedecet? || 145 futura bonorum *obscurum* || 147
 pectoris in -re *m. 1 corr.* **K** || 150 intellecta *Wernsdorfius*: in
 te lenta *codd.* || 151 ferti eo **K** || 154 nequaquam **R**: nequi-
 quam **K** nequicquam *uulgo* | fortasse nostris — colonis || *ne*
quis alterum piarum ineptiarum specimen desideret, hic sal-
tim addere placet uersus Audacis ad Augustinum (epist. 260
p. 1075 Mignii, Wernsdorfii l. l. p. 514) hosce:

Cur mihi fons orbis paruo sermone meauit?

An minus apta suis sperauit corda fluentis,

Cum pateat mens omnis aquis spectetque loquacem

Religionis opem? gratos dat sensibus imbres,

Expectat quos plena fides Christi de stipite pendens. 5

in quibus u. 5 heptametrum exagitaui in responsione Augustinus.

HILARII ARELATENSIS.

- 1 Si uere exurunt ignes, cur uiuitis, undae?
si uere extinguunt undae, cur uiuitis, ignes?
- 2 Lympharum in gremiis inimicos condidit ignes
Communisque ortus imperat alta manus

* * * * *

PARTHENII uersiculi.

- 1 tempore quo medio peragunt sum sidera cursum,
noctis et obscuris densantur cuncta tenebris,
cum refugit somnus fallaxque recedit imago
teque tenax nostris reuoluta memoria reddit
sensibus, intuimur corde amplexuque tenemus 5
et fruimur mutuis tacito sic ore loquellis.
ast ego cernere sic te absentem gratulor absens:
credo equidem, quod docta parem nec Graecia misit

HILARIUS (*Teuffelius HLR.* § 457, 7). *Gregorius Turon. libri de cursu stellarum* (ed. F. Haasius Vratisl. 1853 p. 14 sq.) quintum (*miraculum*) est de fontibus Gratianopolitanis, de quibus simul et latex emanat et ignis . . hinc Hilarius quidam ait (*secuntur 1 et 2 sine interuallo*); scripsisse *Hil. Arel. uersus fontis ardentis testatur Honoratus Massiliensis uita Hil.* 11 (14) | 1, 2 extinguunt *cod.* | 2, 1 lympharum *cod.*, qui post u. 2 et reliqua *addit, ut finem omisum esse appareat.*

PARTHENIUS (*Teuffelius* § 476, 8). *ex epistula Parthenii* (*parthemius bis codex*) *ad Sigesteum in Reifferscheidii anecdotis Casinensibus* p. 4 ubi peruerse editor 'uersus foedissimis uitis ipsius P. culpa abundare' censet, cum scateant hae epistolae mendis scribarum || 1, 1 sum *cod.*, suum *corr. m. rec. saec. XV*; at illud et Africanis conuenit poetis et Ennii more sic ut pronuntiabant scriptum est | 4 teque totum nostris tenax memoria reddet *cod.*, triplici uitio metrico mendum coarguente; correxi (*reddit iam Reiffersch.*) | 5 intuemur cordisque amplexu tenemus *cod.*, correxi | 6 mutuis] u *alt. consona usu apud hos poetas non raro* | 7 sic *Reiffersch.*: si *cod.* | 8 parem scripsi: talem

nec Larissa potens similem procreavit Achillem,
 te qualem armipotens, te fertilis Africa frugum 10
 uexit ad astra uirum. quem claro lumine fulgens
 sol fecit placido nostro de pectore tolli.

te clipeo, galea et lorica caelitus armet 2
 omnipotens, et sit uita beata tibi!

---

*doc. (cf. 9 similem) | 9 neque Larissa cod., correxi | 10 nostris
 qualem a. tam fertilis cod., corr. Reiffersch. | 12 sol fecit
 scripsi: scilicet tunc cod. sol ortu (et tollit) Reiffersch. || 2, 1
 clipeo loricaque et galea cod., quadruplici uitio mendum coar-
 guente, correxi.*

ADDENDA ET CORRIGENDA.

PRAEFATIO p. 21. carmina Marciana incendio a. 83 consumpta anno a. Chr. 77 uel 76 templo Apollinis restituta esse, potui colligere ex uerbis Seruii ad Aen. VI 72 hisce *qui libri* (Sibyllini) *in templo Apollinis seruabantur, nec ipsi tantum, sed et Marciorum et Begoes nymphae, quae artem scripserat fulguritorum apud Tuscos.* par est enim Seruium respicere ad tempus annum 83 non praegressum, sed insecutum. ceterum ut hoc addam, suspicio illa, qua iam dudum opinabar Begoes (uel Vegoes) nymphae scripta latina maximeque nobile illud fragmentum, quod habes in Lachmanni gromaticis p. 350, posteriore aeuo apud Romanos esse supposita, hinc egregie confirmatur; nec iam dubito illa eidem anno 77 uel 76 adscribere. et habuisse hos Begoes nymphae libros ex parte saltem formam metricam, discimus ex Ammiano Marcellino XVII 10, 2 *mortem fortasse metuens aduentantem, ut in Tageticis libris legitur <uel> Vegoicis [uegonicis codd.], fulmine mox tangendos adeo hebetari ut nec tonitrum nec maiores aliquos possint audire fragores.* in quibus uersus sibi audire uidebatur iam C. O. Muellerus libri de Etruscis II² p. 25, ego fragmentum huius operis p. 294 addendum sic in orationem directam restituo corrigoque:

— 00 — 00 — 00 — 00 fulminis uis mox
tangendos adeo hebetat, ut nec tonitrum nec
maiores aliquos possint audire fragores.

in quibus u. 2 habes omissam ante *h* synaloephen ex more prisco (supra p. 16).

p. 36 APPII CDAUDII fragmenti 1 uersui alteri lenior fortasse medela adhiberi potest haec *ne quid fraudis stupri | ferocia pariat*, ut sint *fraudis* et *stupri* ex uetere consuetudine asyndetice iuncta. — ad eiusdem fragm. 3 adde in notis: *fäber* prisce *ut in titulo Paeligno 'dés forté fäber'* (Buechelerus m. Rh. XXXV 496).

LIVIVS ANDRONICUS. in fragm. 26, 2 (p. 40) lege *an súperus*, fragm. 45 (p. 43) $\pm$ *eránt*.

NAEVIUS. in fragm. 39, 1 (p. 48) *ueti*; fragm. 46 (p. 49) *contémim* | *cónterit*; fragm. 60 (p. 51) *suauiore cum rhythmo Satúrniúm huc* | *tú*.

ENNIUS. p. 112 in adnotat. crit. lin. 7 ab imo pro *caerula* lege *caeruleo*. — casu infelici inter fragmenta incertae sedis (p. 132 sqq.) omisi referre id quod referendum esse ipse monueram Fleckeis. ann. 1884 p. 840, scilicet locum Hieronymi adu. Rufinum 2, 11 (indicatum ab Usenero, mus. Rh. 28, 409) hunc: *sed nos simplices homines et cicures Enniani nec illius sapientiam nec tuam qui interpretatus es intellegere possumus*.

p. 137 num inter 'incertorum uersiculos' recte receperim ex Anecdotis Helueticis (in quibus qui adferuntur uersus tam saepe nos ludunt) id quod est *instantibu paruis*, ualde nunc dubito, siquidem potest corruptum esse ex Lucretii (I 186) illo *infantibus paruis*; cf. Diomedes 430, 2 K.

LUCILIUS. p. 152 in adnot. crit. lin. 5 ab imo lege 'a portu est sex *Rutgersius*'. — p. 211, fr. 490, 2, *cacinnum sibicit*. — p. 213, fr. 505, fortasse est praefendum *cum in gymnasio in stadio duplici*. — ceterum diu deliberaui, num ubique quae fragmenta olim unius saturae uinculo coniuncta fuisse uiderentur indicarem; tandemque eo perueni, ut in libro XXX exemplum exhiberem. nunc uellem, alibi quoque indicassem. nam cum in copulandis fragmentis non mediocre posuerim studium, tamen rationibus in adnotatione non expositis (id quod uetuit nimia quae sic euasura erat illius moles) uereor ut omnes intellegant ubique, quid uoluerim (ex. gr. a fragm. 649 nouam incipere saturam).

ACCIVS. fragm. 28 (p. 271) etsi, ne deesset omnino, adscripsi, tamen num recte fecerim nunc dubito, cum praesertim Seruii optimus codex F *Acilius* pro *Accius* praebat. cum autem in Seruii uerbis id quod est *ante* ad unum Ennium (non ut Thilo putat, ad Vergilium) spectet, ita est derigenda emendatio, ut iam recto talo stet *ante* illud. latetne *Aquilius*?

SORANUS (p. 272 sq.). quod in adnotatione non facile licuit addere, hic subiciam. fortasse ad Valerium Soranum pertinent ea quae leguntur apud Festum 363 *Tappulam legem conuiualem ficto nomine conscripsit iocoso carmine Valerius Valentimis*; nimirum a Valentia, altero Romae nomine (cf. fragm. 6), Soranus fictum nomen sibi adsumens se transmuta-uit iocose in Valentinum; *luitque* huius nominis ficti *poenas* condemnatus scilicet in ea re, quam narrat Valerius Maximus VIII, 1, 8 (nam de morte famam ficticiam puto).

INDEX AUCTORUM.

[numeri spectant ad paginas].

Ablauius	405
Accius	266
Aemilius Macer	344
Albinouanus Pedo	351
Albinus	406
Alphius Auitus	383
Annianus	374
Appius Claudius	36
Apuleius	376
Arbroniuss Silo	356
Ardeatis templi inscriptio	138
Asinius Gallus	360
Asinius Pollio	357
Atilii Calatini elogium	37
Audax	419
Augurinus, <i>uide</i> Sentius.	
Augustus Imp.	340
Aurelius, M., Imp.	376
Bibaculus, M. Furius	317
Begoe	422
Caesar, C. Iulius	326
Caesius Bassus	363
Caluus	320
Cantilena bibonum	332
Cantores Euphorionis	317 sqq.
Carmen Nelei	53
Carmen Priami	52
Carmen Saliare	29
Carmina Marciana supposita	294

Cato, M. Porcius	57
Catulus, Q. Lutatius	275
Chalcidii ex graeco conuersa	408
Cicero, M. Tullius	298
Cicero, Quintus	315
Cinna	323
Cornelius Gallus	336
Cornelius Seuerus	352
Cornificius	325
Cornificius Gallus	341
Domitius Marsus	346
Dorcatius	357
Dossenni titulus	298
Egnatius	298
Ennius	58
Epigrammata Naeui, Pacuui, Plauti	296
Epigrammata; <i>uide</i> Incerti.	
Florus	373
Fronto	376
Furius Antias	276
Gaetulicus	361
Gannius	297
Hadrianus Imp.	373
Hilarius Arelatensis	420
Hortensius	325
Hostius	138
Incerti artificia metrica	365
Incerti de Crassitio epigramma	348
Incerti de Ennio epigramma	137
Incerti de metris	406
Incerti odarium	375
Incerti sententiae	36
Incerti uaticinium	35
Incerti (-torum) uersus 52, 56, 137, 327 sqq., 357 sqq., 363, 388 sqq., 405	
Incertus de triumpho Cupidinis	405
Iulius Montanus	355
Labeo	363
Laeuius	287

Laurea, M. Tullius	316
Licentii ad Augustinum c.	413
Liuius Andronicus	37
Lucanus	365
Lucilii saturae.	139
Lucilius Iunior	362
Maecenas	338
Manilius	283
Marcius uates	36, 294
Marianus	384
Matius	281
Memmius	326
Metelli	53
Naeuius	43
Nero Imp.	368
Ninnius Crassus	283
Numa; uide Carmen Saliare.	
Numitorius	341
Nutricum cantilena	34
Obtrectatores Vergilii et Horatii	341
Orphei uersus latini	404
Ouidius Naso	349
Paconius	360
Parthenius	420
Paulus quaestor	407
Plinius iunior	372
Pompilius	274
Pomponius	293
Populares uersus.	276, 330, 340, 348, 359, 361, 369, 378
Popularis incantatio	34
Porcius Licinus	277
Porphyrius	407
Praecepta ad filium	58
Pupius	348
Quinctii, T., tabula	34
Quintius Atta	273
Rabirius	356
Scaeuola	320
Senecae ex Cleanthe	362

Sentius Augurinus	371
Septimius Serenus	384
Seuius Nicanor	294
Sextilius Ena	355
Stadius, P. Papinius	370
Sueius	285
Sulpicia	370
Symmachi	410
Tabulae triumphatoriae	54
Tarentinus senarius	404
Templi Tarracinensis inscriptio	272
Ticidas	325
Titulus Aureoli tyranni	382
Turnus	371
Vagellius	362
Valerius Aedituus	275
Valerius Soranus	272
Valgius Rufus	342
Varius	337
Varro, Atacinus	332
Varro, Reatinus	295
Verginius Rufus	371
Versus sacrorum	33
Volcaciis Sedigitus	279

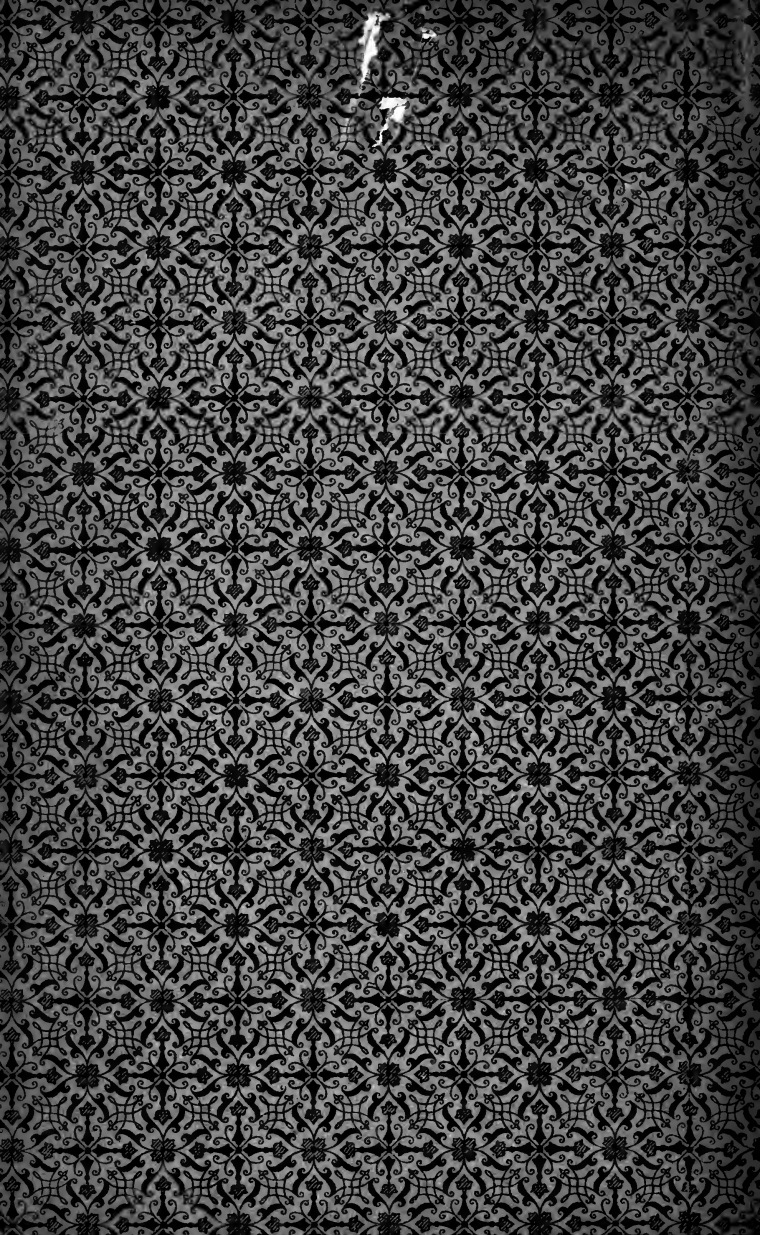
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

VICTORIA UNIVERSITY
LIBRARY

